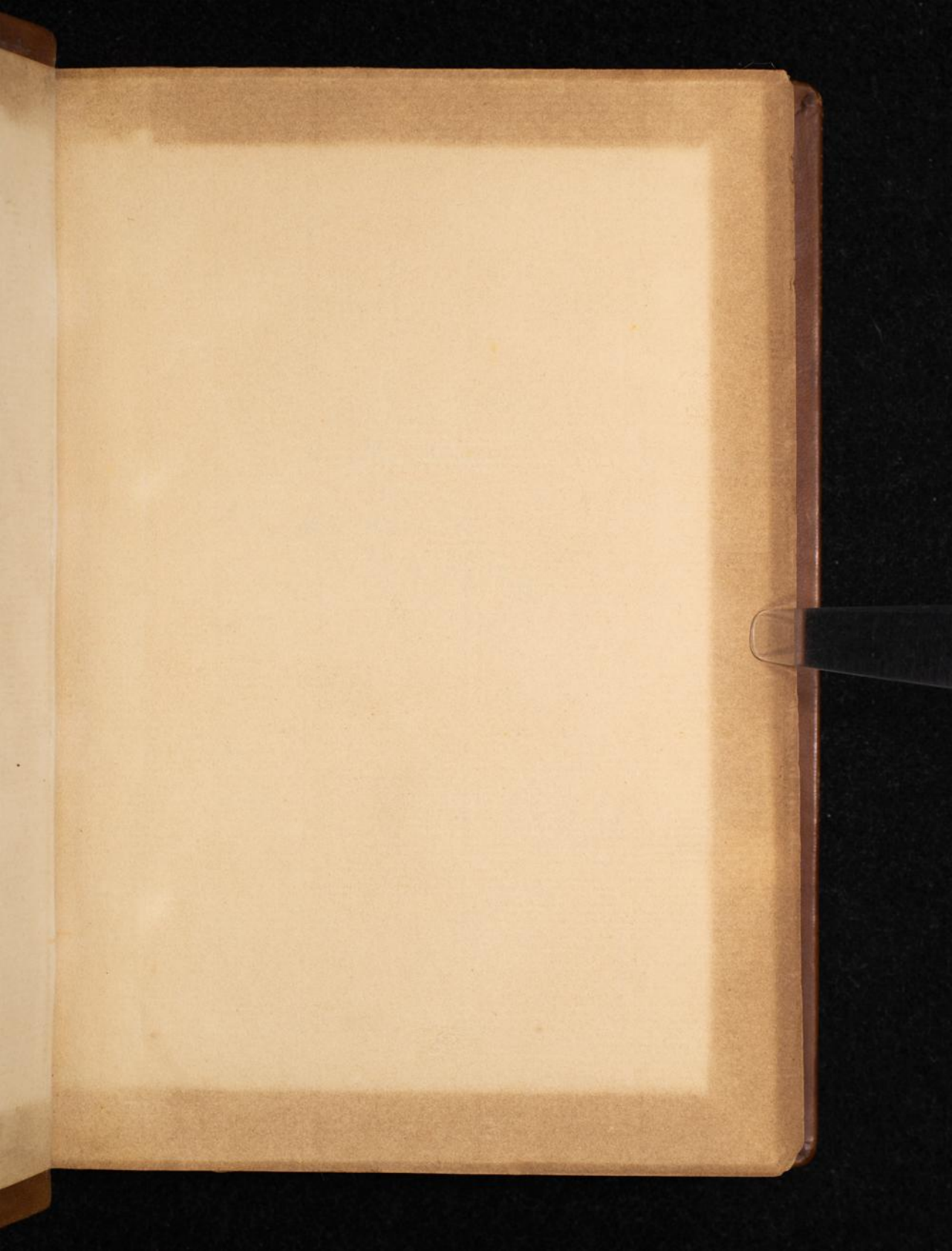
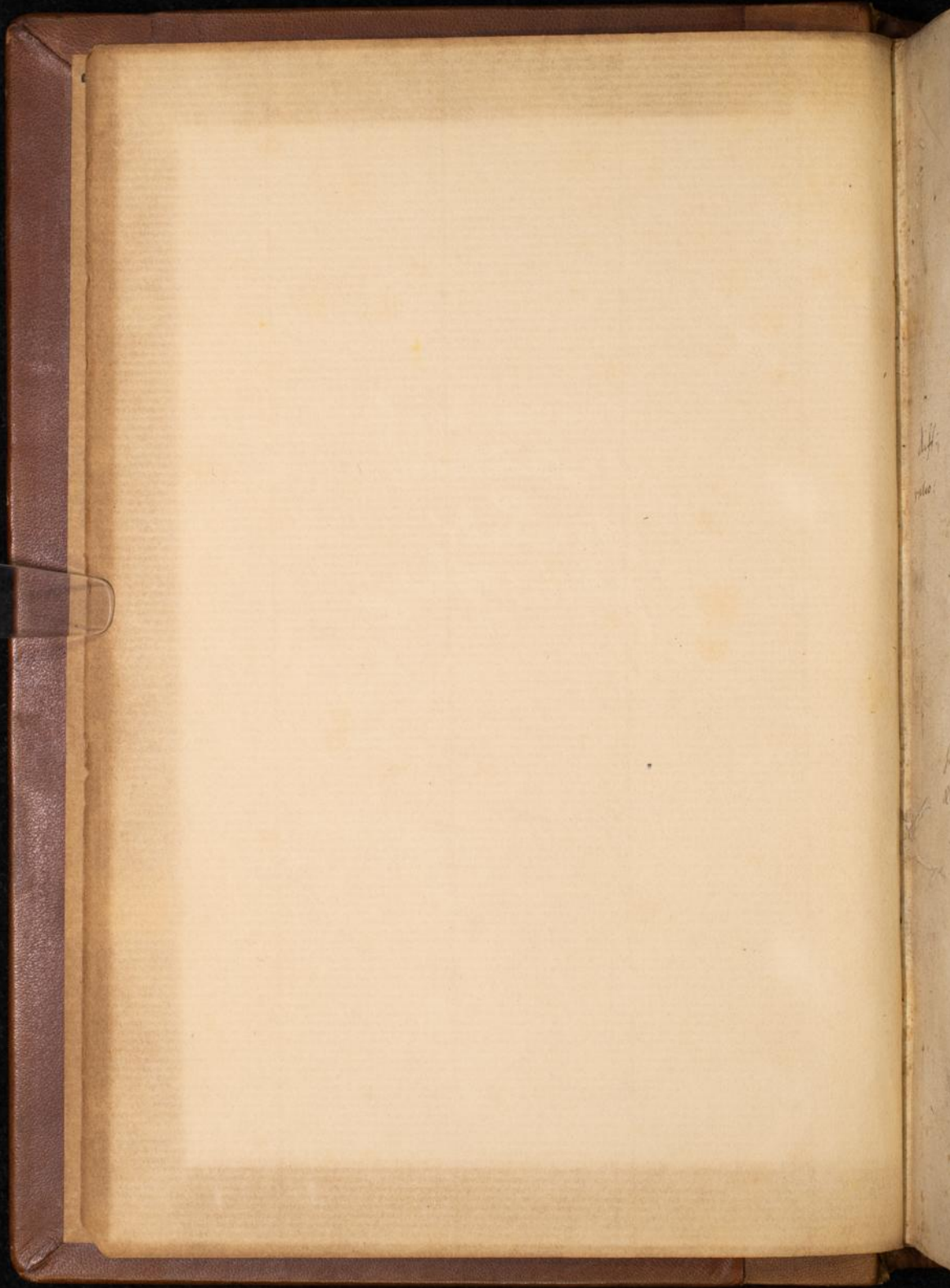

BUCHBINDEREI
CARL SCHULTZE
DÜSSELDORF
1912

[Faint, illegible handwritten text visible on the right edge of the page.]

628

1
5
21

and. *Sturbon.*

pro *visib.*
loy

diff.
ratio:

forma

Confessionale

Amo.

J. Antonini

mat

et
Armani

philosophia

diff.

etna

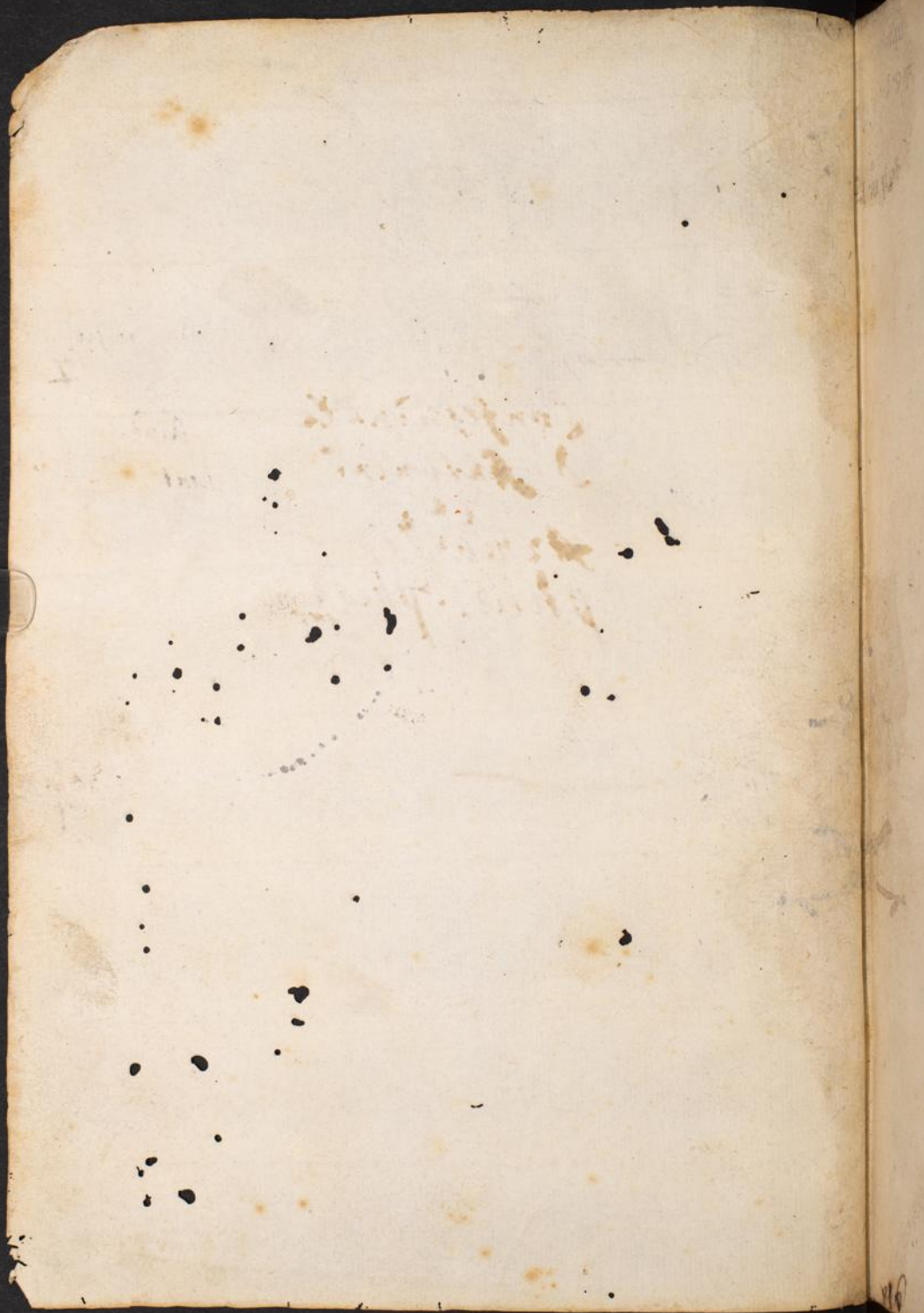
formal.
etna beat.

mat. honesta
alp.

Pr. Th. II. 141

(Ink.)

2

100111
16. 9. 17
100111

Cōfessionale dñi
Antonini archie
piscopi Florētini

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DOSSELDORF

100111

Corthian...
...
...

11

in
fest
die
p
e

un
fin
co
re
w
i
r
p
r

Incipit sum

mula confessionis vtilissima in q̄ agit quō se habere debeat p̄fessor erga penitēte in cōfessionibz audiēdis. quā edidit **Renerēdissim⁹** vir . ac in x̄po pater dñs frater **Anthonias** archieps Florentinus ordinis fratrum p̄dicatoꝝ.

Efecerūt

o **Scrutātes** scrutinio ps. lxiij. **Scrutinium** q̄dem est cōfessio vel inq̄sitiō. in q̄ et penitens scrutat cōsciam suam et cōfessor cum eo. **Scrutans** ergo est confessor q̄ in h̄ p̄t tripliciter defecere. Quia v̄l p̄ maliciā absolūēdo quē scit nō posse . vel p̄ ignorātiā nesciēdo discernere inter leprā et leprā. et quem possit vel non possit absolue re. vel p̄ infirmitatem cōcupiscentie ide sumendo occasiōes maloz ex auditu dum incaute se h̄. Unde **Aug. de pe. di. vi. c. i.** **Caueat** spūalis iudex vt sicut nō p̄missit crimen nequitie. ita non careat munere scientie. **Ex** h̄o verbis innuit q̄ p̄fessor siue sacerdos d̄z habere illa tria ex autorita

te **Aug. p̄allegata.** **Primo** potestare in foro cōscie. vt sc̄z sit iudex spūalis. **Secdo** cōseruare puritatē vite sue ne committat crimen nequitie. **Terzio** habere sufficientē scientie claritatem. vt non careat munere scientie.

¶ **Caplm** primū de potestate seu autoritate confessoris et quis possit vel nō possit audire confessiones.

Standuz

n **p̄mo** est q̄ non sacerdos et si possit audire p̄fessiōes in cāu mortis. n̄ tñ absolue p̄t. al̄s si absoluit vt sacerdos idicarie p̄m q̄sdam incurrit irregularitatē sicut si celebraret. **Ob**iectamen est dubium. q̄ non ē in iure exp̄sum sicut de celebrāte. **Uñ** nō videt irreglar̄. ex tra de senten. excō. c. is q̄. lib. vi. **Ibi** em̄ d̄z q̄ nō incurrit q̄s irregularitatē p̄pter aliq̄d delictum qm̄ nō est in iure exp̄sum. **Et** cōfessus tali nō sacerdoti tenet itez confiteri rō est. quia solis sacerdotib⁹ dictū est. q̄ruz remisistis pctā. et. **Johannis. x̄.** **Nec** tamē a quolibet sacerdote potest quis absolui. s̄z a proprio aut

Prima pars libri primi

altero delicta ei⁹. Un̄ d^r
d pe. 7 remis. in. ca. ois. q̄ q̄li/
bet semel in anno p̄fiteat oia
pctā sua pprio sacerdoti. 7 d
pe. di. vi. c. placuit. Rō est. qz
nō p̄t q̄s solvere vel ligare eū
q̄ sibi p̄fiteat nisi habeat iuris/
dictionē sup eum. Si autē sit
pprius p̄latus 7 nō sacerdos
sicut curatus 7 ep̄s. nō sacer/
dos p̄t absoluerē p̄ alius cō/
mittendo hoc alteri. ¶ Sed
nota q̄ pprius sacerdos alie
intelligitur cum dicit q̄ q̄li/
bet d^r cōfiteri pprio sacerdo/
ti. 7 aliter cum dicitur q̄ de li/
centia pprii sacerdotis p̄t al/
teri cōfiteri. Nam pprio ca/
su dicitur pprius sacerdos q̄
cunqz habet potestatem ab/
soluendi ordinariam vel dele/
gatarā. siue sit cōmunis. siue
sit singularis. quia actor sedē
forum rei. sed est in electione
eius quem forum de multis
sequat. nisi sit actio realis in
qua sequitur forum rei d̄ qua
agitur. Et qz in foro peniten/
tie idem est actor 7 reus. inde
est q̄ idem seipm̄ p̄t accusare
coram quocunqz cōfessore de
omnibz. qui illū possit absol/
uere de crimine vbiqz com/
misso. quia h̄mōi absolutio n̄
respicit territoriu3. sicut alia

rōne rei vel delicti. Propter
quod dicit Hostien. q̄ q̄libz
h3 tres sacerdotes pprios oz
dinarie. s. curatū. de cui⁹ pa/
rochia est. ep̄m suū 7 papam.
Sed in secundo casu pprius
sacerdos de cui⁹ Inia p̄t alte/
ri cōfiteri intelligitur stricti
us ille qui de iure suo ordina/
rio hoc habet. nō ex cōmissi/
one. 7 sic intelligit. c. ois equi
uoceloq̄ de pprio sacerdote
fm̄ ois. Nam cōstat q̄ ad i/
plendū illud p̄ceptū de p̄fite/
do semel in āno oia pctā sua
pprio sacerdoti. ita suffic̄ cō/
fiteri vicario curati sicut ipsi/
met curato. Et tñ ad cōfiten/
dum alteri nō sufficeret acci/
perelicientiam ab eius vica/
rio sicut sufficeret ab ipomet
curato. Unde respectu p̄mi
vicarius est pprius sacerdos
sed non respectu secundi. vñ
7 si possit quis cōfiteri vica/
rio curati. tamen ip̄e vicarius
nō p̄t dare Iniam illi q̄ alte/
ri p̄fiteatur. Nec Pe. de pal.
in. iij. distin. xvij.
¶ Capl̄m secūdu de ordina/
rio p̄fessore q̄ ad eccl̄iasticas
p̄sonas 7 clericos.

Liedum

est q̄ papa quia non

habz supiorē a xpo. nec a con
 cilio q̄q̄s hz ppriū cōfessores
 quē duxerit eligēdū. q̄ aurozi
 tate xpi p̄t eū absoluerē vl li
 gare in foro p̄niali. nō autem
 in foro extiori. qz ip̄e nō p̄t li
 gari vinclo excōicatiois a q̄ i
 digeat absolui. z p̄t h̄ non
 optet a xpo sibi p̄mitti. qz tū
 p̄t ligari viculo pcti sicut z
 aliū. p̄pterea idiget f̄medio. si
 cut z aliū. qz nec xp̄us d̄misiit
 eū sine remedio. iō hoc cōces
 sit vt sicut a d̄ncipio q̄libz po
 terat quēlibet volentem se si
 bi s̄b̄icere absoluerē. itaz nūc
 q̄ ad illū q̄ nulli ē subiect⁹ sic
 papa. Si q̄o excōicat⁹ eliga
 tur in papā anteq̄m cōsentiat
 supiorē hz a q̄ absolui p̄t. s̄z si
 p̄us assentiat absolui postea
 n̄ p̄t. sed nec indiget. qz nul
 li legi subest. Unde lex positi
 us q̄ arect excōicatum a cōio
 ne fidelitū z p̄ceptione z colla
 tionē sac̄oz ip̄m non ligat. p̄
 p̄ter qd̄ excōicatio nō impe
 dit electum nec electionē ip̄
 sam. ¶ Qui q̄o sunt de fami
 lia pape h̄nt sūmū penitenti
 ariū propriū sacerdotē cuz
 papa. qz nulli aliū subsūt. Se
 cus ē aut de capellanis ei⁹ q̄
 p̄ mundū sunt d̄is persi. qui p̄
 p̄ter hoc non sunt ab alijs ex

empti.

Decardinalibz.

E cardinalibz autē q̄ se
 d̄ epi ip̄i nō min⁹ h̄nt q̄
 aliū epi. q. s. libere p̄nt
 eligere. Idē si sūt legati. qz se
 plati vel exempti. Si q̄o sint
 simplices cardinales nec epi
 nec legati. dicit Hosti. eos n̄
 habere. nisi papam z sūmū
 penitentiariū. z q̄uis imme
 diate sunt sub papa. z p̄ q̄is
 exempti. non tamē p̄nt sibi e
 ligere confessorem sine ip̄ius
 aut sūmi penitentiarij l̄nia. qz
 nō sūt plati sed coadiutores
 plati z pastores. licet sint pre
 sbyteri cardinalis. z iō tutius
 est q̄ habeant l̄niam a papa.
 ¶ Familia q̄o cōmēsalis eo
 rum de l̄nia eorū dē cardinaliū
 p̄nt sibi eligere cōfessore. qz d̄
 cōsuetudine sunt subditi eis.
 siue sacerdotes sint siue non.
 Vel forte sūm⁹ penitentiarius
 qz est q̄si curat⁹ respectu oim
 mansionarioz curie pape q̄z
 ip̄e papa ē q̄si epi ppri⁹. Nec
 Pe. de pal. in. iij.

De p̄riarchis z alijs.

Atriarche. Archiepi.
 p̄ epi. h̄nt p̄rios sacer
 dotes suos imediate
 supiores. vt epi archiep̄m. il
 le p̄matē. ille p̄riarcham. ille

Prima pars libri primi

papā. ⁊ h̄ nisi sint exēpti. ni/
hilomin⁹ oēs isti p̄nt sibi eli/
gere p̄fessorē. extra de pe. ⁊ re.
c. si. Qui p̄nt eos absoluerē
solū de occultis s̄ etiā de ma/
nifestis ⁊ notorijs etiā archi/
ep̄o iūto. ⁊ etiā a vinculo ex/
cōicatiōis maioris ⁊ mīoris
⁊ mutare vota. ⁊ relaxare iura/
menta. ⁊ oīa alia p̄t q̄ nō es/
set p̄sulēda sedes ap̄lica. licet
Hosti. dicat h̄riū. ⁊ illud h̄ri/
um tenet frat̄ bartholomeus
in pisanella. Confessio. iij. §.
xpi. Hec obstat q̄ in illo. c. si.
nō sit mentio nisi de absoluti/
one ap̄ctis. q̄ cū intētio pa/
pe sit ip̄is ep̄is q̄b̄ est graue
sp̄ ad archiep̄m recurrere ⁊ ḡ/
nius ad papam. ita p̄uidere
eis p̄ cōfessores ab eis electū
sicut p̄uissimū est inferioribus
ep̄oz p̄ ip̄os ep̄os. Jō de oi/
pctō ⁊ vinculo de q̄ pōt ep̄s
absoluerē inferiorē ⁊ electus
ab eo p̄t ip̄m absoluerē. ⁊ i oī/
casu in q̄ p̄t ep̄s disp̄sare cū
inferiori. ⁊ ille cuz ep̄o. q̄ ibi
eadē rō ⁊ idē ius. Et sicut be/
nedict̄ Host. istud p̄uilegiū
n̄ p̄dit p̄ h̄ q̄ venit romaz. q̄
ibi nō dist̄. nisi v̄bicūq̄ sit.
S̄ si d̄n̄it cē ep̄us. puta q̄
cedit loco ⁊ dignitati forte p̄/
q̄ p̄uilegiū datum ep̄is. q̄a

ip̄e nō plus habet ep̄i digni/
tate. si h̄o cedit loco ⁊ nō dig/
nitati n̄ p̄dit. Rō q̄ alq̄ p̄bat
q̄ p̄fessor ab ep̄o elect⁹ nō p̄t
eū absoluerē a vinculo excōi/
catōis est. q̄ n̄ h̄z p̄tatem nisi
ex electōe est. Sed ad h̄ r̄i/
det q̄ n̄ ab ep̄o eligente sed a
iure p̄mittēte h̄z p̄tatem ille.
sicut q̄ eligunt ab illis q̄ p̄ lic/
teras penitentiarioz; h̄nt q̄
possunt sibi eligere p̄fessorem
ab ip̄is p̄narijs. nō ab eligē/
tibz h̄z auctatē Sic cū ep̄us
p̄mittit fr̄ibz q̄s p̄t eligit ip̄/
si sūt p̄missarij platorz nō eli/
gentiuz. Et q̄ etiam dicūt q̄
si ille elect⁹ ab ep̄o in p̄fessorē
est; excōicatus minori. nūq̄
cū eligeret ad h̄ possit absol/
uerē. q̄ ligat⁹ minori licz pos/
sit p̄ferre sacramenta. nō t̄n̄ e/
ligi pōt. R̄n̄. q̄ n̄ valet istud
q̄ itelligit de electōe ad dig/
nitatē. imo ⁊ si q̄n̄ ab ep̄o eli/
gat⁹ p̄fessor esset tūc ambo ip̄/
se ⁊ electus ligati maiori. ad/
huc nō ip̄ediret factū d̄m̄o
elect⁹ ille q̄ absoluit n̄ sit liga/
tus maiori n̄ susp̄sus. Hec
Pe. de pal. in. iij. dis. xvij. q.
iij. ¶ Prelati exēpti h̄nt s̄ile p̄/
uilegiū cū ep̄is in eligēdo li/
bere cōfessorē. nā ex q̄ sūt exē/
pti ⁊ prelati. sic multi sunt ab

bates. ex hoc ipso hñt istd pui
legiũ. qz qñe eēt eis sep adire
papā nquũ lniap pfitēdi Si
aũt sic sũt exēpti qz nō plati n̄
hñt istud p̄uilegiũ. s̄bi gr̄a.
Des subditi collegij exēpti se
culares vel regulares. qd̄ est
exemptũ in capite z in mem/
bris. hi em̄ imediate suis pla
tis p̄fiteri p̄nt n̄ alijs nisi d̄ li
centia ipoz. Si aũt sic sũt ex
empti qz citra papam nec de/
canũ nec p̄positũ hñt q̄ habe
at curam ipoz. z adhuc n̄ pos
sũt sibi el̄ere. sed petũt hoc
ip̄m a papa vel eius peniten/
tiario cum alias nullus possit
eos absoluerē.
¶ Abbatissa quid possit i spi
ritualibus.

Imilie nulla abbatiss/
sa q̄uis iura ep̄alia ex
erceat ponēdo officia/
les. nisi in hoc habeat specia/
le p̄uilegiũ. q̄stũcũqz exē/
pta n̄ p̄t hoc h̄re. qz nō ē pla
ta cum nō habeat clauē in/
risdictionis. z q̄ ei official̄ ex
cōteat qd̄ p̄ se ip̄a n̄ p̄t. n̄ ē au
toritas ip̄i s̄ pape. Si l̄r q̄/
cũqz p̄est q̄buscũqz ex̄missi
one alteri. z ē delegat̄. nō p̄t
dici plati. vñ q̄stũcũqz exēp/
t̄ qz n̄ nō ē plati nō h̄z s̄ p̄/
uilegiũ. puta subp̄oz i religio

ne vel p̄oz n̄ p̄uētua aut p̄uē
tualis sub abbate. nō p̄ electi
onē sed ab ip̄o abbate ex con/
silio senioz possit̄ vl̄ institut̄
nisi forte qñ mortuo abbate
vel p̄ore ip̄i fuerint q̄si ordia
rj. qz tũc actio subrogata h̄z
p̄uilegiũ ei loco cui subro/
gat̄. s̄z p̄oz q̄ p̄ electiōz cano/
nicā instituit̄ plati est. z ideo
si ē exēpt̄ h̄z idē p̄uilegiũ p̄/
pter qd̄ nō optet qz p̄firmās
det sibi p̄tātē eligēdi p̄fessorē
sic nec p̄firmās vel p̄secrans
ep̄m. Acc obstat decretal. ne
p̄ dilatōe. extra de pe. z remis.
Istō ei p̄uilegiũ eligēdo cō
fessorē. q̄lit̄ p̄cedit̄ ep̄is z mi
noribz platis exēptis. Vñ cur
ep̄i s̄z imediate subsint archie
ep̄is. nihilomin⁹ sine eozum
lnia s̄ p̄nt etiā q̄ sũt nō exem
pti. s̄ ip̄ozes s̄ p̄nt. s̄z subsint
abbatibz vel maioribz sine li
centia eoz cum sint ordiarij.
Si aũt sũt in dignitate cōsti
tuti. non tñ plati. sicut cantor
thesaurari⁹ sacrista z hm̄ d̄i p̄
sone. nō hñt p̄uilegiũ q̄uis
sunt exēpti. ¶ Si p̄o esset pla
ti s̄z n̄ esset plati in foro peni
tentiali. sicut sunt archidia
coni de pari cōcurrētēs cum
ep̄iscopis in foro causarũ ad
huc nō puto eos habere hoc

Prima pars libri primi

privilegiū. s; solos p̄latos. hoc dico q̄ hñt curā aiaz. Sic at̄ dixi de ep̄is q̄ q̄s diu sunt ep̄i q̄ ad dignitatē finēt h̄ privilegiū. ita z de istis q̄s diu sūt in p̄latōe. z s̄l̄r elect̄ ab eis p̄t agere cū eis absolūdo z dis/p̄sādo q̄cqd̄ p̄t ep̄s si ei sub/essent. Sic elect̄ ab ep̄o n̄ p̄t r̄m̄ q̄rū archiep̄s excepto in sn̄a lata a sup̄iori q̄ eos. pu/ta ab archiep̄o q̄ suffraganeū suū. ab abbate q̄ porē cōven/tualē sibi subditū ab hm̄oi ei nō p̄t absolūere elect̄ tal̄ p̄f̄s̄ for. ¶ Quicūq; ei p̄t eligere vno electo siue mortuo siue n̄ mortuo p̄t alius mutare ad placitum. z eo ip̄o q̄ talis qui p̄t eligere confitē alicui. vide t̄m̄ ip̄m̄ eligere q̄ pl̄ est fac/tis z mentis int̄iōe eligere q̄s p̄bis iij. q. vi. c. i. z de ma/ro. z obe. c. legebat. h̄. De. de pal. vbi sup̄. Inferiores p̄la/ti nō exempti si subsūt imedi/ate ep̄o ip̄m̄ solū habēt cū su/p̄iorib; p̄po sacerdote. sic ab bates. decani. p̄positi et archi/ep̄i rurales. curati p̄o decanos rurales z ep̄m̄ q̄ ille decana/tus ē annexus cure S̄l̄r p̄o res qui sunt sub abbatib; ill̄ subsūt z ep̄is. nō p̄lati p̄o sub sūt imediate suis curatis. siue

abbatib; siue p̄orib;. siue deca/nis q̄n̄ sūt de collegio vel sim/plicib; curatis q̄n̄ i parochiā suis p̄morāt. Clerici p̄o cho/rales subsūt ei q̄ p̄est choro. siue sit cantor siue succentor i exteriorib;. S; q̄tū ad forū p̄cie sol̄ decan̄ videt cura/tus eoz. Nec De. de pal. vbi supra distin. xvij.

¶ Capitulū tertium cui debeāt laici ordinarie confiteri.

Opera

i tor s̄m̄ Host. d̄ an/tiq̄ssima p̄suetu/dine p̄fiteat capellantis suis. s; sic d̄z extra de pe z re. c. ij. lib. vi. Nulla p̄suetudine intro/duci p̄t. v̄p̄ter p̄p̄riū sacerdo/tis l̄niam aliq; possit sibi eli/gere p̄fessorē. nisi de l̄nia pa/p̄e. ¶ Rex habet ep̄m̄ siue ar/chiep̄m. in cui⁹ ciuitate est se/des regni. dicūt aut̄ sedes vel metropol̄ regni nō in q̄ plus morat. s; i q̄ iungit̄ coronat ¶ Principes minores si hñt sub se ciuitates plures. s̄l̄r a sede p̄ncipali ducat⁹ vel co/mitat⁹ domiciliū sortiuntur Sed si hñt vnā ciuitatē aua/p̄ncipaliozem ab vtroq; ep̄o vl̄ metropolitāo l̄niam cōfi/

rēdi capiāt fm Hosti. S; h
 nō evez q̄tū ad metropolita
 nū. qz null' subdit' saffraga
 neoz ē ei subdit' imediate. ni
 si qñ vilitat. s; solū ipi suffra/
 ganei. Tñ cū dñs illaz ciui/
 tarū i tpalib; ita subsit ep̄is i
 spūalib; ac si eēt seru' sic dñs
 castri subest in spūalib; cura/
 to. Jō sic metropolitā non
 poss; dare lñiam cōfiteri ho
 mini hñti domos in dyocesi
 suffraganeoz. ita nec pncipi
 q̄ De illo s; pncipe q̄ habet
 dñum i diuersis dyocesi
 sed nō sup ciuitates videt q̄
 ip̄e multo magis ab ip̄is ep̄is
 petere debeat s; i. in cui' dyo
 cesi h; pncipalr dñiuz. vl' ab
 viroz si e q̄liter in duab; nā
 absurdū eēt q̄ a tot curat; ha
 beret petere q̄t in suo dñio in
 eludunt. Dñi s; q̄ in eadem
 dyocesi in diuersis villis hñt
 dominium. si in vna habent
 pncipale dñium in q̄ n̄ sit ni
 si vna parochia tm̄. siue vn'
 curat' tm̄ illi videt' s; esse S;
 qñ nullū h; dñiū in illa villa
 q̄ sub señ p̄riet ples parochi
 as. maxime si vna n̄ ē pncipa
 lior altera. tūc nulli curato s;
 est sed imediate ep̄o. Si s; i
 vna villa sit pncipale dñiuz.
 in q̄ nō est nisi vna parochia

tm̄. vel sunt multe r vna pnci
 palis curat' illi' ē sibi ppri'
 sacerdos citra ep̄m. ¶ Baluei
 si nullibi haberent mansiōes
 nisi fm q̄ assistere req̄runtur
 mō huc mō illuc discurrunt.
 vbiq; confiteri p̄nt. vel ep̄is
 ciuitatū. vel curat; illi q̄rum
 parochijs hospitū eligunt.
 Si s; pncipalr alicubi de/
 gūt ibi curatū hñt illū i cuius
 parochia hospitū suū situm
 ē. r sic d̄ pposit; h; habeāt do
 mos parentū extra baliniā et
 seneschaldia vel pposituram
 qz p h̄ officū q̄si p̄hēdo sorti
 unt for. ¶ Ceteri s; burgē/
 ses r alij laici n̄ i ptate p̄stitu
 ti. illis curat; subsūt in q̄rum
 parochijs degūt pncipalr.
 Vel si i duab; eq̄lr. in q̄ tunc
 manēt qñ p̄fiteri volūt illius
 parochie sūt. hec Pet. d̄ pal.
 Regularit' ḡ cōfessio fienda ē
 p̄po sacerdoti. Tñ dic̄ In
 no. in. c. ois. extra de pe. r re.
 Si q̄s alieno sacerdoti iusta
 de cā p̄fiteri pctā sua volue/
 rit. lñiam p̄ins postulet r ob
 tineat a p̄po sacerdote. cum
 aliter ipse non possit soluere
 vel ligare. Nec ibi.
 ¶ Capitulu; q̄rtū in q̄ notāt
 octo casus in q̄b; q̄s p̄t alte
 ri cōfiteri q̄ pprio sacerdoti

Prima pars libri primi

sine eius lnia.

Nota

e fm Pe. d. pal. Ca
sus octo in q̄b̄ q̄s
p̄t alteri p̄fiteri q̄ p̄po sacer/
dote sine eius lnia. q̄s ponit
Hosti. in sūma. ¶ Prim⁹ p̄p̄
indiscretiōz sacerdotis p̄p̄ij
z sub h̄ casu p̄phēdit q̄n ipse
sacerdos p̄p̄ius est sollicita/
tor ad malū. vel reuelator cō/
fessionis. vel est talis q̄ ex cō/
fessioe iminet piculum p̄fite/
ri vel confessorij. In h̄ igit̄ ca/
su dicit Hosti. q̄ eo ip̄o habz
lniam a iure alium a deū di. d.
pe. di. vi. c. placuit. S; alij di/
cūt q̄ tūc d; petere lniam ab
eo vel a sup̄iori. q̄ta. ois. diē
q̄ q̄ ex iusta cā voluerit alteri
cōfiteri petat lniam a p̄po sa/
cerdote. Et q̄uis q̄dam hoc
itelligāt. nisi ex culpa sua h̄ p̄
cedat. videt̄ t̄n melius q̄ etiā
si h̄ sit ex culpa sua. quia cul/
pa sua nō d; alteri nocere. pu/
ta sup̄iori. Sicut p̄po sacer/
dote mortuo vel et cōicato. n̄
eo ip̄o licet ire ad alium. s; op/
tet recurrere ad ep̄m. si sup̄ior
adiri nō p̄t. vel etiam si est eq̄
defectuosus. tamen q̄ ad pa/
pam nō est facil̄ recursus. co/

ip̄o ad alium ire p̄t. ¶ Q̄n̄ ḡ
ppri⁹ sacerdos oino indiscre/
tus z inept⁹ ē. z q̄ tūc nō p̄t
adiri sine lnia petita. vel saltē
cum lnia petita. z nō obrenta
poteest ire ad aliū. dico aut̄ pe/
tita. q̄a z si sit indign⁹ audire
nō est t̄n ipotēs p̄mittere. Et
in hoc. s. q̄ d; petere lniaz ab
ip̄o. vel ire ad sup̄iorem p̄cor
dat Tho. Pe. Alber. In no.
z Tul. q̄ si negatur ab eis li/
centia. tūc dicunt predicti q̄
idē iudiciū ē d̄ eo q̄ d̄ de illo
q̄ nō h; copia p̄fessiois. Tūc
magis d; eligere laico confis/
teri. nec in hoc trāsgredit̄ p̄ce/
pta ecclesie. quia p̄cepta iu/
ris non se extendunt vltra
charitatē. n̄ etiā fit iūria sa/
cerdoti. q̄ p̄uilegiū meret̄ a/
mittere q̄ p̄cessa sibi abutitur
ptate. ¶ S; Pe. de pal. dicit
q̄ tūc p̄t libere ire ad aliū. ve/
p̄z. s. Et si nō posset aliū h̄re.
z necessitas imineat dicunt p̄/
dicti doctores q̄ confiteatur
peccata sua in genere sine eod̄
quo posset malum p̄uenire.

Secundus casus.

¶ Scd̄s casus est q̄n paro/
chian⁹ trāstulit domiciliū su/
um. q̄ tūc desinit eē parochi/
anus p̄mi sacerdotis. z fit pa/
rochian⁹ illius ad cui⁹ paro/

chiā se trāstulit. S; si in dua
bus parochiis h̄ret domū et
in vna maneret tpe estiuāli. ī
alio fo tpe hiemali. vtrobīq;
sorzit foruz; nō simul. s; succes
sive fm q̄ habitat mō h̄ mō
illie. z hic tunc recipiat sacra
menta vbi tunc habitat alias
alibi.

Tertius casus.

¶ Tertius casus ē cū ē vaga
bund⁹ nec h̄ns nec petēs do
miciliū. tūc iste pōt p̄fiteri cui
libet curajo velepo in cuius
parochia ē. imo etiā n̄ curato
vt videt. q; nulli subdit⁹ sed
subdit se cui vult. Nam oīs
sacerdos ptātē h; ordīs z iu
risdictionis ex sua ordiatiōe
Sed subditos h; solum eos
q̄ se ei submitunt. nisi q; fm
iura q̄ se semel alicui submitit
factus est ei⁹ parochian⁹ nec
pōt se alijs submittere q; usq;
de p̄mo se subtrahat simplr.
nisi d̄ voluntate illius. vñ d̄
extra d̄ pe. z re. c. si. p̄mittim⁹
eligere. q. d. iure diuio licebat
eis eligere. sed electione eis s̄
tracta p̄mittimus relapātes
retentionē q; possunt eligere.
Unde in dicto. c. placuit. de
pe. dist. vi. d̄. Sine consensu
eius cui p̄mo se cōmisit. z po
stea cui penitēs cōfessus est.

Quartus casus

¶ Quartus casus est si que
rit domicilium quo se confe
rat quominus se alibi habe
at. Et de peregrinis q̄ de; di
cendum est. q; si sine licentia
curatorum z epoz; profecti
sunt. nil privilegij habent ī h̄
Si aut de lnia epoz; z cura
toz; p̄fecti s̄. coipo h̄nt lniāz
interpretatiuam cōfiteri cūz
sine cōfessione digne pegrina
ri neq̄ant. Si etiā sup̄ueniat
pasca cōicare p̄nt ppter ean
dem lniā implicitam. z de
casu episcopali absolui. quia
ep̄s n̄ retinēdo sibi auctē licē
tandi pegrinos ex h̄ ipo vi
det eis dare lniā cōfiteri
de castib; ep̄alibus. sicut cura
t⁹ de parochialib;. ¶ De mer
catorib; at si nusq; h̄rent do
miciliū. nisi sp̄ seq̄ndo nundi
nas idem iudiciū est qd̄ d̄ va
gabundis. z idem si in loco
suo tenent hospitium. sed nō
declinant illuc ī pasca cōmu
niter. Ad em̄ tūc videntē sibi
habere domicilium quo ad
sacramenta. Et idem de fa
milia principis vel balni q̄
nunq; in eodē statu pmanēt.
ex q̄ licet ipi tēgant hospitij
alibi. nec tamē illuc declināt.
nisi ad boram. isti vagabudi

Prima pars libri primi

cēsent. Idē de familia ep̄i lai
ca. qz nō sic h̄z ius in ea sicut
cardiales. Sed si esset d̄ dyo
cesi ip̄a de eius lnia p̄fiteant.
Si aut̄ de alia ex q̄ ei⁹ hospi
tū dimiserūt. qz p̄ dyocesim
vagant̄ respectu illius dyoce
sis vagabundi reputāt. vt d̄
lnia ep̄i illius vl̄ cuiuslibz cu
rati. ad cuius parochiā veni
unt p̄fiteri p̄nt. Concordat i
h̄. s. qz p̄grini. negociatores z
aliū viatores. si nō h̄nt lniā
a suis curatis vel ep̄is. vel si
nelnia eorum iter arripiunt
non possunt absolui ab alijs
Innocen. Host. z Ul.

Quintus casus

Quit⁹ casus ē rōne d̄licti
vt. q. iij. c. placuit. qd̄ qd̄ā di
cunt eē verū tūc solū qn̄ p̄p̄
h̄ ē excōicat⁹. qz si eēt excōica
tus a plato loci illi⁹ p̄p̄ illō
p̄ctm̄. sicut p̄suenit fieri i fur
tis z h̄mōi qz i gr̄at̄ autores
mittēd⁹ ē tal̄ ad excōicatores
absoluendus ab eo. sed si pec
cati ē occultū. z p̄pter h̄ n̄ sit
excōicat⁹ p̄t de hoc p̄fiteri p̄
prio sacerdoti. vt d̄z in sūma
p̄isana. Fr̄a. zaba. refert Lā/
dul. tenere qz curati z etiā fra
tres admissi ad audiendū cō
fessiones p̄m formā clemētie
dudū. p̄nt audire z absoluere

pectā p̄missa. nō solū in dyo
cesi. sed etiā extra territorium
dyoces. dū tñ cōfiterentes p̄nt
illis p̄fiteri. i. qz sint illi⁹ dyo
ces vl̄ parochie q̄ ad curatos

Sextus casus.

Sext⁹ rōe studij. vt scho
lares etiaz si nō s̄t moraturi.
nisi p̄ ānū i studio. vl̄ qz non
h̄nt pl⁹ d̄ spacio vl̄ ab ep̄o vl̄
capitlo de cui⁹ lnia ibi sunt.
vl̄ qz sic disponūt. vel de pa
rochia in parochiā mutant̄.
De ill⁹ h̄o scholaribz q̄ veni
unt de oī p̄te regni ad plamē
tū pi si⁹. cū rex repuz se fiscuz
n̄ recōgscēs supiorē i toto or
be. vid̄z qz ibi possint p̄fiteri
ep̄o z curato i q̄rū parochijs
domos p̄ducūt. sic oli i tpe i
patoz Rome erat ibi cōis pa
tria. z q̄cūqz illuc vēiebat ha
bebat iudicē suū. s. p̄tores pe
grinū. Sz p̄riū ē vez. s. qz nō
p̄nt absolui rōe plamēti. si nō
h̄nt lniā a suis plar. qz rex
p̄nt nō h̄z p̄tātē in sp̄ualibz.
nec in ceteris partibus regni
¶ Ep̄s aut̄ p̄nt in sp̄ualibz so
li sue dyocesi. soluz em̄ roma
vbi est sedes papei sp̄ualibz
oibz ē p̄tia cōis. sic ecclia ca
thedral̄ oibz de dyocesi. vnde
in curia romana sicut curato
suo summo p̄nario. d̄ omni

loco mōi p̄t p̄fiteri. ⁊ peniten
tiarū simplicibus sicut vica
rijs suis curati.

Septimus cas⁹.

Septim⁹ casus ē rōne ne
cessitatis q̄n cēt in mortis ar
ticulo. tūc oīs sacerdos ab ec
clesia n̄ p̄cisus auctoritate iu
ris fit p̄pri⁹ sacerdos. extra d̄
off. or. c. pastoral. ex h̄ qd̄ h̄
de p̄se. dis. iij. c. sanctū. videt̄
q̄ etiā laicus in h̄mōi necessi
tate possit etiā exercōiarum re
cōciliare ecclie. si nō est ip̄e p̄
cisus. nō tū pōt absoluere a
peccatis audiēdo cōfessiones
Octauus casus quem ponit
Host. est sacerdos nō p̄pri⁹
ponat spem in ratihabitōe p̄
pri⁹ sacerdotis. Sed vt d̄r i
sūma p̄isana ⁊ bñ. Iste cas⁹
cōiter nō tenet. cuius rōne as
signat. Pe. de pal. Nulla em̄
ratihabitio p̄firmat sac̄z qd̄
nullū fuit. qz et si nō in sacra
mentis ratihabitio saltez pa
pe valere p̄t. quia ille solenni
tate mutare p̄t. sicut de ecclia
p̄ nō ep̄m d̄dicata sola ratiba
bitōe pape d̄dicata vel recō
ciliata reputat. extra de p̄sec.
ec. c. aq̄. tū in sac̄is valere nō
pōt. qz illa papa mutare non
pōt. quia regula iuris ē q̄ ra
tihabitio retro trahitur ⁊ mā

dato p̄pat q̄n solo mandato
⁊ a p̄ncipio res agi pōt in ra
libz aut locum nō hz. quādo
scz essentia sac̄i d̄ficir. qz tūc
torū iterādū ē. ¶ De essentia
aut absolutionis ē ptas iuris
dictiōis. quā ptatem ergo ta
lem nō habet ex hoc q̄ ponit
spem in ratihabitōe.

¶ Quis possit p̄mittere ⁊ q̄s
non audientiam cōfessionū.

Capitulum q̄ntum

Qua scōz

n Pe. de pal. i. iij. dis.
xvij. q̄ oīs sacerdos

p̄prius q̄ iure ordinario pōt
audire p̄fessionē. p̄t hoc ip̄m
alteri p̄mittere. qz hz cām me
ri imp̄ij. ⁊ quia q̄cūqz per ele
ctionē habet curā aiarū ē or
dinarius. iō oīs tal̄ p̄t licen
tiare quēlibet subditum cure
sue alteri p̄fiteri. Itē ordinari
us ē quicūqz ex officio sibi
annexo hoc habet. licet nō sit
p̄ electionem. ¶ Item gerens
vicē curati p̄ legē vel p̄suetu
dinē. sicut fact⁹ p̄or p̄ abbatē
q̄ viuēte abbate erat delegat⁹
non potens subdelegare eo
mortuo vel amoro eius vicē
i oībz obtinēs ē q̄si ordinarius
delegatus q̄tū ad h. vñ lntā

Prima pars libri primi

re p̄t sibi subditos d̄ p̄fessione.

De archiep̄sbytero.

¶ Archiep̄sbyter civitatis d̄ q̄ iura loquū̄t videt̄ q̄ sit ordiari⁹ sicut si eēt p̄benda sacerdotat⁹ cui ex officio eēt annexum officium audiendi cōfessiones illoz de dyocesi extra civitatē z multo magis si de civitate. Sed si penitentiarius nō h̄z officium ex sua p̄benda. s; ex cōmissione vine vocis ep̄i. q̄ revocat q̄n̄ vult. quia iudicium sit. tal⁹ ē delegat⁹ z n̄ ordiari⁹.

De archidiacono.

Archidiacon⁹ licet sit iudex ordiari⁹ de p̄suetudine n̄ q̄n̄ i foro p̄scie. nisi sit sacerdos et tūc audit ex p̄missione. vñ nō pōt subdelegare.

Delegato

Legat⁹ est ordiari⁹ i vtroq; foro. vñ sicut in exterioribus dat iudices delegatos ita z h̄z suos penitentiarios.

Sūm⁹ penitentiarius

Sūm⁹ penitentiari⁹ ē ordiari⁹ i sp̄ualib; tm̄. vñ h̄z penitentiarios suos. z cedit etiam l̄niam eligēdi cōfessores. S; simplices penitentiarij p̄p̄uis sint delegati pape q̄ solus eos ponit n̄ sūm⁹ penitentiari⁹. p̄nt q̄dē om̄s audire

de toto mūdo. sed nō p̄nt sumere adiutores. nec etiā dare l̄niam eligēdi cōfessorem.

Decanus

Decan⁹ rural⁹ q̄ etiā archiep̄bz vocat̄. si iste decan⁹ est anex⁹ alicui cure sp̄ali reputat̄ ordiari⁹ in parochijs sui decan⁹ p̄ ep̄m. Sup̄curatus videt̄ etiā ordiari⁹ curatoz. z sic curati de l̄nia eius (n̄ solum ep̄i) p̄nt cōfiteri. Si at ep̄s seu archidiacon⁹ confert illū decanatum mō huic mō illi curato videtur delegatio. z hoc respectu cōium casuū. Nam respectu casuum ep̄aliū tā de curato q̄ d̄ decano q̄bz de speciali gr̄a committit absoluerē. de ill' vidēz distiguēdū an sint retēti d̄ iure vel cōsuetudie. z tūc i ill' nulluz ius h̄z d̄ se inferior ep̄o. Tūc cuiq; q̄ illos p̄mittit auctē delegata illos absoluit. Itē nota q̄ q̄n̄ p̄rās iurisdicōis ē vna a pud p̄les z n̄ ap̄d quēlib; in solidū. tūc n̄ p̄t q̄lib; p̄ se eam p̄mittere sine p̄sensu alioz. s; qd̄ oēs tāgit ab oib; dz app̄bati. Tūc si capl̄m sede vacante gerat vices ep̄i i tp̄alib; null' d̄ caplo eēt decan⁹ p̄t ponere officialē sine p̄sensu alioz. s; capl̄m d̄ p̄sensu maioris p̄s

Pras autē absoluēdi a pctis vna z eadē pōt eē apd plures z n̄ penes vn̄. sicut penes capitulū sede vacāte qñ hz prā tē eius in spūalibz. dico q̄stū ad cōmissionē n̄ q̄stū ad ex/ cutiōz. qz p̄fessio soli est fiēda. **Uñ** totū caplm̄ n̄ vn̄ cano/ nic⁹ ponet p̄nariū. Sed qñ iurisdicctio p̄fecte z insoliduz remanet apud quēlibet eoz. ita qz vn̄ sine alio p̄t p̄ seipm̄ de cā cognoscere. tūc q̄libz eo rē cui vult p̄t p̄mittere. z mi/ nor sine maiore. m̄to magis ecōuerso. **¶ Et** qz prās absol/ uēdi q̄ est apd curatū papā z ep̄m n̄ ē vna. s̄z q̄libz p̄t se au/ dire sine p̄sensu alteri⁹. ita eti/ am q̄libet eozum sine consen/ su alterius p̄t p̄mittere alteri **Uñ** vicarius curati sine l̄nia ep̄i p̄t audire cōfessionē illoz. s̄z q̄ sūt subditi curatoz z n̄ a/ lioz. z m̄to magis ecōuerso. s̄. de l̄nia ep̄i audire eoz. p̄fessi/ ones q̄ sunt subditi curatoz sine l̄nia vel consensu eozum. **De hoc** extat bullata declara/ tio clementis z alexandri. p̄ cui⁹ bullationem nullus pa/ risius dixit p̄rium. Qui autē ex cōmissione solum audit cō/ fessiones nō pōt alteri p̄mit/ tere audientiam p̄fessionū.

¶ Quō z qñ curat⁹ v̄l p̄bz pa/ rochial possit dare vel d̄nega/ re l̄niam alteri p̄fitēdi s̄bdito si petat illā. **Caplm̄. vi.**

Q̄ta scōz

n̄ Pe. de pal. in. iij. di. xvij. qz si parochian⁹ petat l̄niam alteri cōfiteudi i/ det m̄iate n̄ det curat⁹. nisi sit p̄sibile qz penitēs n̄ eligeret ni/ si eā bonū vel meliorem. Si v̄o noiat sibi aliū d̄ qz p̄sibile ē qz sit eā bon⁹ v̄l melior ad cō/ fessionē audiēdā nō neget. qz forte hz pctm̄ qd̄ erubescit cō/ fiteri sibi. z h̄us moreret sine confessione q̄s sibi confiteret. **Si** v̄o apparet qz n̄ est eā bo/ nus. aut p̄ s̄pnā. aut p̄ v̄suz s̄p̄sone. vel p̄ p̄uersationez p̄sonaz sibi confitentū q̄ m̄ nus religiose p̄uersant. z tūc simplr̄ d̄z negare. inotescēdo qz ille n̄ p̄t eū absoluere. qd̄ tñ itelligē cū ille ad quē vult ac/ cedere prochiā n̄ hz auctē ni/ si ex cōmissione ip̄i⁹ curati de/ clarādo etiā qz ip̄e ē par⁹ euz audire. si tñ ē tal⁹ qz ad h̄ sit suf/ ficiēs. v̄l ēt qz ē par⁹ sibi dare vnū aliū loco sui. i q̄ casu bñ videat vt det sibi ad hoc suf/ ficiētē. Nā si insufficiētē darz sibi impusaret d̄rimētū qd̄

Prima pars libri primi

inde seqret ouī suē. qz fm iu-
ra. q̄ paz diligēti socio suā rē
custodiēdaz ꝓmisit. facilitati
sue iꝓutari d̄z si perijt. Si at̄
ille petīt a parochiano l' dis-
famat' h̄z ptātem supioris:
puta qz ē vicari' ep̄i. vel ꝓfes-
sor deputat' in or̄ die mioruz
vel ꝓdicatoz 7 hmōi. nō ꝓꝑt
h̄ ꝓhibend' est simplr. qz iur-
dex mal' or̄dinari' vel dele-
gat' nō ꝓdīt iurisdicciōz suaz
sed d̄z dicere petenti nō expe-
dit tibi vt tu vada ad illū vl'
ad aliū. nec ibis de volūtate
mea. nec assensu n' lnia. Sz
iꝑe h̄z ptātem ab alio maiore
vn̄ nō ꝓssū tibi ꝓhibere. sed
parat' sū te audire. vel ꝓ vica-
rium. vel extraneū idōneū. et
fm h̄ solui' instantia illi' re-
gule. s. qz nō ꝓt eē pastoris ex-
cusatio si lup' oues comedit
et pastor nescit. qz h̄ vez ē qm̄
pastor scire d̄z 7 ꝓt. Et h̄z ali-
q̄s sp̄ debeat reputare alium
meliozem se simplr. nō tñ q̄s-
tum ad oīa. puta q̄stuz ad of-
ficiū h̄ vel illud. Item suspi-
tiones habere ꝓssumus nō
ad iudicādū primū. sz ad ca-
uendū nobis. Nam si video
pauperem nō iudicabo furē
tamen ne forte sit fur custodi-
am rē meam ab eo. et sic in ꝓ-

posito. tamen si ꝓrium nō ap-
pareat. plus d̄z homo ꝓsume-
re de his q̄s papa vel ep̄us ꝓ
totam dyocēsim ꝓfecit q̄s d̄ se
q̄ deputat' ad vnā parūā pa-
rochiam:

Dereligiōsis q̄ nō ꝓssūt
audire cōfessiones sine lnia ꝓ
lati sui.

Capitulū septimū.

Qua qz re

n̄ ligiōsus nō d̄z audi-
re ꝓfessiones etiā illo-
rū q̄ h̄nt lniām sibi eligendi
ꝓfessorē quēcūqz etiā si ha-
berēt a papa sine lnia 7 auto-
ritate sui supioris. qz sine suo
supiori velle 7 nolle nō h̄z ꝓz
hoc ꝓ simile. extra de elec. ca.
si religiōsus. li. vi. ad hmōi of-
ficiū. vbi dicitur qz electioni
de se facte nō debet nec ꝓt as-
sentire sine licentia superioris
sui. Sed vbi papa nomina-
tim eligit religiōsus ad aliq̄d
officiū ꝓsumit noscere ꝓfo-
ne industriam. vnde n̄ requi-
rit' alteri' lnia. siue ꝓ inquisi-
tione siue ꝓ ꝓredicatione. siue
ꝓ audientia confessionum si-
ue ꝓ ꝓlatione. siue alio q̄cun-
qz officio. Sed ex hoc qz pa-
pa daret alicui licentiam q̄d
ꝓsset sibi eligere quemcūqz

etiā religiosū p audiēdo p fessiones v l p dicatione. ex ista tali l n i a nō d z religiosus audire cōfessiones vel p dicare sine l i cētia sui superioris vel p l a t i v l abbas. ar. ad b extra de iude. c. q d q s i t laudabile. Si tñ in dicto casu audirz religiosus sine l n i a sui superioris vel p l a t i teneret absolutio. ita q nō eēt reiteranda talis confessio. q s u i s malefaceret talis sic audiendo. De. de pal. vbi supra. q d a e. i i j.

¶ De p r a t e. audiēdi p fessiones attributa fr i b y p dicatoruz. z minoribz a iure p t e x t ū clem. t i n e. d u d ū. §. i j. de sepul. quō fieri possit. et quō exponit.

Lapl m. viij.

Qta tex

n t ū clementiue d u d ū §. i j. de sepul. vbi d i c i t u r. S t a t u i m ⁊ e t o r d i a m ⁊ v t i n s i n g u l i s c i u i t a t i b u s e t d y o c e s i b u s i n q b y l o c a f r a t r z o r d i s p d i c a t o r ū z m i n o r u m c o n s i s t e r e d i n o s c u n t. z i c i u i t a t i b y. d y o c e s i b y z l o c i s i p i s v i c i n i s. i n q b y l o c a h m o i n h a b e n t m g r i p o r e s p u i n c i a l e s o r d i n i s p d i c a t o r z a u t e o r z v i c a r i j z g e n e r a l e s. p u i n c i a l e s m i n i s t r i z c u s t o d e s m i o r z a d

p n i a p l a t o r z e o r ū d e l o c o r n z s e p f e r a t p s e v e l p f r e s q s a d h o c i d o n e o s f o r e p u t a u e r i n t h ū i l r p e t i t u r i. U t f r e s q a d h o c e l e c t i f u e r i n t i n e o r z c i u i t a t i b y z d y o c e s i b y p f e s s i o n e s s u o r z s u b d i t o r z p f i t e r i s i b i v o l e n t i ū a u d i r e l i b e r e v a l e a t. z h m o i p f i t e r i b y p u t f m d e u m e x p e d i r e c o g n o u e r i t p n i a s i p o n e r e s a l u t a r e s. a t q z e i s d e m a b s o l u t i o i s b n f i c i ū i p e n d e r e d e l n i a z g r a z b n p l a c i t o e o r z D e i n d e p f a t i m g r i p u i n c i a l e s z m i s t r i o r d i n ū p d i c a t o r z e l i g e r e s t u d e a n t p s o n a s i d o n e a s z s u f f i c i e n t e s v i t a p b a t a s d i s c r e t a s h o n e s t a s a t q z p e r i t a s a d t a s a l u b r e m i s t e r i u m e x e q u e d ū. q s s i c a b i p s i s. e l e c t a s r e p ū t e n t v e l f a c i e n t r e p s e n t a r i p l a t s. v t d e i p o r z l n i a g r a z b n p l a c i t o i n e o r z c i u i t a t i b y z d y o c e s i b y h m o i p s o n e s i c e l e c t e c o n f e s s i o n e s a u d i a n t s i b i c o n f i t e r i v o l e n t i u m. z i p o n a t p n i a s s a l u t a r e s z b n f i c i ū a b s o l u t i o i s i m p e n d a n t p u t s u p i u s e s t e x p s s u m z c. e x t r a c i u i t a t e s e t d y o c e s e s i n q b u s f u e r i n t d e p u t a t e. p q u a s e a s z n o n p r o u i n c i a s v o l u m u s d e p u t a r i c o n f e s s i o n e s n u l l a t e n u s a u d i t u r e. F l u m e r u s a u t e m p e r s o n a r u m a s s i u

Prima pars libri primi

mendarū ad hmōi officiū ex
ercēdū eē d3 put vniuersitas
cleri ac ppli mltitudo. l' pau/
citas exigit eorū dē. Et si idē
plati petita lniām p̄fessionuz
audiendarū p̄cesserint. illam
p̄fatā recipiāt cū gr̄arū actōe
q̄ si forte dicti plati quēcūq;
ex hmōi fr̄ibz p̄sentatis eis dē
ad hmōi officiū nollēt h̄re vlt
nō ducerent admittendū esse
qui amoto vel subtracto loco
ip̄i s̄litr eis dē p̄nrand^o possit
ali^o subrogari. Si h̄o idē p̄/
lati p̄fatis fr̄ibz ad p̄fessiones
vt p̄mittit̄ audiēdas electis
hmōi exhibere lniām recusa/
uerint. nos extūc ip̄is vt p̄f/
siones sibi p̄fiteri libere volen/
tiū. liciteq; audire valeant. z
b̄n̄ficiū absolutōis ip̄endere
gratiose p̄cedimus de aplice
plenitudine p̄tatis. Per hu/
iusmōi aut̄ p̄cessiōez neq; i/
tendim^o p̄fons seu fr̄ibz ip̄is
ad id talr deputatis p̄tatem
i h̄ ip̄edere ap̄liorē q̄ i eo cu/
ratis seu parochialibz sacer/
dotibz ē a iure p̄cessa. nisi for/
san eis eccl̄iaz plati vberiorē
in hac pte gr̄am sp̄ealē duce/
rēt faciēdā. ¶ Petituri. Pau.
p̄t peti hec lniā a platis extra
suū territoriū. qz est volūtarie
iurisdicōis. ¶ Custodes. gl.
pores q̄ p̄uēnales q̄ ad p̄dū

catores. z gardiani q̄ ad mi/
nores hoc nō p̄nt. Humilt.
Pau. si petat ista lniā aspe nō
videt̄ satisfactū p̄stitutioni. z
iō itez eēt repetēda p̄p̄e omis/
sionem forme. Ministri. glo.
Nota q̄ de vicarijs hoz p̄u/
cialiū z de custodibz n̄ repe/
tit de qb^o p̄misit. l3 q̄ illi peti/
tiōez possint facere d̄ q̄ p̄mi/
sit. nō tū electiōz de q̄ h̄ lo q̄.
P̄ntari. glo. q̄ p̄sonal p̄ntarō
fieri d3. nā d3 p̄tis q̄ p̄bet sen/
sibz corpis. Facit d̄ pe. dist. i.
i p̄ncipio. Idē dic̄ Pau. sup
p̄. rep̄ntēt. ¶ Exigū. glo. Si
h̄o ep̄s p̄tēdat cū fr̄ibz dicēs
minorē nūerū sufficere. reci/
piat ep̄s nūerū q̄ sibi videt̄. d̄
reliq; recurrat ad arbitrium
boni viri. i. iudicis. ff. d̄ p̄bo.
obli. l. p̄tinuus. Lōc esserūt.
glo. quā lniām sine cā reuoca/
re n̄ p̄nt. c. decet. d̄ re. in. li. vi.
Subrogari glo. Si non re/
cipit̄ iusta de cā. qz sc3 n̄ ē tal
q̄lis sup̄ describit̄. sibi ip̄utēt
q̄ malū elegerunt. z sic posset
oēs recusare cū nō sūt ap̄ti. l3
si sine cā facit hoc succedit̄ li/
centia pape. Recusauerunt.
glo. Si non recusat̄ exp̄sse. l3
non dat nec negat. videtur q̄
locū haberet h̄ p̄u legium p̄/
trin am monitionem vlt̄ rec̄si/
tionē. p. c. b. extra d̄ sup. ne p̄.

¶ **Uolentiū. glo.** Forte n̄ stelle
 git de religiosis q̄ fm̄ statuta
 suoz ordinū p̄laris suis p̄fite
 ri d̄nt. **Libere. glo.** d̄notat q̄
 n̄ ē necesse h̄re l̄niam sacerdo/
 tis parochial. c̄o. **Triuz dicit**
Jo. mo. sed ei nō stat. **Imp/
 riri glo.** Absoluti q̄ n̄ h̄nt ne/
 cesse vlteri cōfiteri p̄po sacer/
 doti. **Hec obstat. c. ois. in p̄n**
cipio. de pe. 7 re. qz illud intel/
 ligit̄ d̄ eo q̄ alteri n̄ ē p̄fessus
 legitime. **Jo. mō.** dicebat **Tri**
um. s; male dixit. Idē pau. s.
 q̄ absq̄ l̄pia parochialis sa/
 cerdotis p̄t q̄s alti p̄fiteri. n̄
 t̄m ex h̄ seq̄t q̄ sint curati isti.
 rō est fm̄ glo. qz nec ipsi fr̄s
 sūt astricti ad executionez vel
 exercitiū istoz actuū. nec fide/
 les sūt astricti vt̄ i his ad eos
 recurrāt. **Itē nota vt̄ d̄r in**
summa p̄sana 7 bñ. q̄ p̄t ep̄s
 acceptare fr̄s ad audientiaz
 p̄fessionū. et h̄ sine solēnitate
 p̄dicta p̄sentatōis si vult. cō/
 m̄t̄redo eis iurisdictionē suaz
 qz etiā sine isto p̄uilegio poss;
 eis dare licentiam audiendi.

De effectib; q̄ sequunt̄ ex
 cōmissiōe audientie p̄fessionis
 alteri facte. **Lapl. m. ix.**

Ecōmissiōe
 siōe at̄ alteri facta

de audientia p̄fessionū siue p̄ze
 dicto mō. siue p̄ aliū modum
 sequūt̄ isti effect;. vt̄ d̄ic̄ pe. d̄
 pal. i. iij. di. xvij. **Primus**
 q̄ d̄e qz tal̄ cōmissari; p̄t audi
 re et absoluere alteri; licentia
 m̄ime req̄sita. nec ille q̄ vult
 p̄fiteri tenet̄ petere licentiaz a
 p̄prio sacerdote. ar. **efficax ex**
tra de p̄cu. ca. is. q. li. vi. **Hec**
obstat qz curatus d̄z coḡscere
vultū pecoz; sui. nā vultū ex
teriorē poterit coḡscere sic et
p̄us. 7 etiā itueri et corrigere
fraterna correctōe 7 p̄na ad
monitōe sic p̄us. 7 q̄tū ad ex
teriorē vultū attinet nō min⁹
honeste viuūt q̄ p̄fiteri fr̄ib;
q̄s q̄ p̄fiteri secularib; curat;.

Quātū h̄o ad interiorē vultū
tū meli⁹ poterūt redderētōez
de p̄fessis fr̄ib; 7 h̄mōi. q̄s de
p̄fessis sibi vlt̄ suo vicario. q̄a
d̄ interiori vultu parochiano
rū q̄ se respueūt. 7 sine licentia
sui vicariū pape vlt̄ ep̄i elegerūt
nō h̄nt redderētōez. qz p̄ eū
n̄ stetit q̄ min⁹ eos audiret 7 i
strueret. s; p̄ superiorē q̄ eis co
adiutores dedit. 7 p̄ parochi
alē q̄ eū elegit. hec pe. d̄ pal.
Dic̄ t̄m tho. i. iij. di. xvij. q. iij
ar. iij. q. vi. q̄ si alicui p̄cedat
p̄tās a superiori iudice p̄fessio
nes audiēdi prochiāoz alic;

Prima pars libri primi

curati. ex hō nō fit illi p̄iudici/
um. qz ptās iurisdic̄tōis n̄ ē
p̄missa alicui i fauorē sui. sed
ad vtilitatē p̄imi z p̄p̄oz z
dei honorē. Idē ē tenet Jo.
an. in. c. si ep̄s. de pe. z re. li. vi.
in p̄ma glo. Idē ē t̄z Jo. an.
in cle. dudū. de sepul. vt. s. pa
tuit. s. q̄ non teneat petere li
centiā a suo curato q̄ vult ip
sis s̄ribz p̄fiteri. Idem t̄z exp̄s
se Pau. vnde glo. Bern. q̄ h̄
dicebat d̄anata fuit tanq̄ fal
sa p̄ clemētē. iij. in q̄dam pri
uilegio qd̄ incipit. q̄ daz teme
re. ¶ Scd̄s effectus h̄ p̄missi
ōis s̄m dictū. Pe. est q̄ p̄missi
sarius p̄t audire p̄phibitōes
alterius p̄lati. in q̄ est differē
tia inter sup̄iorē z inferiorē
nā inferior p̄ inhibitionē su
p̄ioris non p̄t alicui p̄mittere.
sicut nec p̄ seip̄z audire eū.
ita q̄ possit eū suspendere ab
audiētia p̄fessionū p̄ aliū. sic
p̄t p̄ semetip̄m. econuerso autē
p̄ inhibitionē inferioris su
p̄ior p̄t ita p̄mittere sicut p̄t
audire eo iūto. Sicut si essēt
duo curati de pari. z vtr̄q̄ in
solidū vnus p̄ inhibitionē al
terius p̄t audire z p̄mittere.
q̄a par in parē non habet im
piū. Qñ ḡ inferior p̄hibet ne
subdit̄ p̄fiteat cuicunq̄ sine

sui l̄nīa dz excipe nisi sup̄iori
vel ei⁹ vicario. als temere a
git. nisi illo q̄ref talibz q̄ bñ sci
unt q̄ non intendit. vel nō h̄t
p̄hibere q̄n cōfiteant tales su
p̄iori suo. sicut in religioni
bus. cū p̄oz p̄hibet ne q̄s cō
fiteat de tali pctō sine l̄nīa sui
Tertū est oibz q̄ nō iūdit q̄n
possit p̄fiteri m̄ḡro ordinis
vel puinciali v̄l eoz vicarijs
qz si p̄hiberet sp̄uerem⁹ ei in
faciē. z multo magis subp̄oz
q̄ nō p̄t dare l̄nīam alteri con
fiteādi cū sit vicari⁹ hoīs. q̄s/
diu p̄oz viuūt. si inhiberet ne
q̄s sine sui l̄nīa p̄fiteret zc. de
rideret Sed mortuo v̄l amo
to p̄oze vices eius gerit p̄ cō
stitutōes. vñ reputat̄ ordiari
us. Curat̄ ḡ p̄hibēs subdi
to suo ne aliū p̄fiteat dz excipe
ep̄m papam legatū sūmū pe
nitentiariū z archiep̄m dū vi
sitat. z h̄ntes ab eis ptātem.
Ep̄s ho non dz excipe oēs p̄
dictos. nisi seip̄m. z sic q̄libet
excipiat suos sup̄iores a tali
p̄hibitionē. ¶ Tertio effectus
h̄ p̄missiōis ē q̄ tenet cura
tus ei eucharistiā ministrare et
etiā alia sacra. ex q̄ dic̄ se p̄fesi
sum illi q̄ potuit eū absoluerē
nec est absurdū q̄ det eucha
ristiā illi c̄ tñ p̄sciaz ignorat

sz cū eā bōa ⁊ tuta p̄scia imo
 tutiori p̄t eū cōdicare q̄ p̄fessus
 ē sine sui l̄nia habenti p̄tātez.
 sic illū qui p̄fessus est de l̄nia
 sua. vel sibi i. qz nec etiā vicari
 us curati reuelat sibi confessi
 onem. cū idem curat⁹ dat illi
 cōiōnē. vñ eā q̄ scire d̄z p̄sciē
 tiā p̄fessi vicario superioris. sic
 scit cōsciaz tal' cōfessi vicario
 suo. Et d̄z curat⁹ p̄sumere q̄
 meli⁹ cōfessus ē q̄ p̄fessus ē ei
 quem papa vel ep̄us eligit in
 p̄fessorē p̄ totū mōm vel dyo
 cesim suā. q̄ q̄ p̄fessus est illi
 quē elegit ip̄e. p̄uidēdo de ip̄
 so suis subdijs. cū ep̄s n̄ de
 beat s̄ p̄mittere nisi viris po
 tētib⁹ ope ⁊ f̄mōe. vt d̄ of. oz.
 c. in cetera. vel etiā q̄ ei q̄ cō
 fessus est illi quē elegit ip̄e p̄
 p̄o arbitrio de l̄nia curati ge
 neralis. ⁊ h̄ nisi cū eēt excōica
 tus vel notori⁹ p̄ctōr. nā tūc
 añq̄ det eucharistiā d̄z ei cla
 restare d̄ absolutōe ab hmōi
 q̄ Quart⁹ effect⁹ ē q̄ p̄ctā cō
 fessa h̄nti talē p̄missiōez nō te
 uet itez p̄fiteri p̄po sacerdoti
 vt declarat Johannes. xxij. i
 extrauaganti q̄ incipit. Vas
 electionis. Qui iustus effectus
 est q̄ p̄ h̄ac p̄missionem fit iu
 dex qui p̄us non erat. Cum
 em̄ ad absoluendum req̄rat

p̄tās ordīs ⁊ iurisdicciōis. lz
 ab h̄ntē ordinē ⁊ iurisdicciōz
 vel iurisdicciōez t̄m. possit h̄c
 audiēcia p̄mitti h̄nti ordinēz
 lz n̄ habeat iurisdicciōz. pura
 simplici sacerdoti. ita nō cu
 rato sic curato. n̄ t̄m ecōuerso
 Sacerdos n̄ curatus p̄t s̄
 p̄mittere vel curato vel sacer
 doti. ⁊ rō diuersitatis ē. qz nō
 eqliē he due p̄tātes trāsfun
 duntur. Habens enim ordi
 nē ex sola p̄missionē non trāsf
 fert ordinem. sed solū ordina
 tio sacramentalis transfert. si
 ue sit iudex siue non. sed iuris
 dictō ab h̄ntē eā ordinariē so
 la p̄missionē transfert in d̄iffe
 rent p̄uato q̄ nullam habe
 bat. ⁊ ep̄qui habebat aliquā.
 sz n̄ istā respectu isti⁹. Sext⁹
 effect⁹ ē q̄ q̄ audit p̄fessionēz
 nō iure suo p̄dit p̄tāte suam.
 delegāte mortuo vel amoto.
 ⁊ idē forte ē ip̄o excōicato vl
 suspensio. nisi in p̄fessione iaz
 inchoata quaz audiuit ext̄nc
 q̄si ex iure suo. sicut etiā p̄dit
 p̄tātem illō reuocante. quia
 soluit iudiciuz phibēte illo q̄
 iudicare iussit. Cū sicut ep̄o
 mortuo vl trāslato officialis
 cessat in causis. sic d̄z cessare
 penitentiari⁹ i p̄fessiōib⁹ audi
 endis. nisi q̄ absoluere d̄z de

Prima pars libri primi

pcis iā auditis. glo. in. c. gra
tū z relatu. d. offi. z ptā. indi.
dle. qz mādarū expirat p mor
tez mādarozis. Silti si dedit
pffozem monialibz expirat
ptās. nisi eēt rector eaz. cui ex
officio q̄si p̄ozar⁹ vel rectorie
eēt audiētia ānera. z tūc eēt q̄
si ordinari⁹. Uideret tñ q̄ n̄
silti ita expiraret ptās delega
ti delegante excōicato vel su/
spenso. sic mortuo vel amoro
qz in p̄mo cāu retiet delegās
iurisdicōez. lz nō vsū. i sc̄do
aūt neutz retinet. Ad h̄ autē
q̄ delegat⁹ vtaf iurisdicōe re
q̄rit q̄ delegat⁹ in delegādo
qdē habeat iurisdicōez z v/
sum ei⁹. quia delegare est vl⁹
iurisdicōis. sed postq̄ dele
gavit non requirit q̄ habeat
vsū. qz vsus eius nihil facit. ḡ
zē. Possēt tñ dici pbabilr q̄
si ep̄s nō ex̄is excōicat⁹ vel
suspensus instituit officialē vl⁹
penitentiariū. z postea excōi
cef. nihilominus vterq̄ pōt
pcedere in officio suo. qz vtiq̄
vice ei⁹ q̄ iurisdicōez habet
licet nō vsū p se. Si autē iā e/
rat excōicatus officialis nil
agit. qz institutio vl⁹ pmissio
nō tenuit. Depniario fo vi/
det sec⁹. qz etiā n̄ sacerdos vl⁹
nō p̄secrat⁹ q̄ minus hz q̄ ex

cōicat⁹ cōmittere p̄t. qz n̄ mi
nus ē pmissio q̄ pmissio. qz
iure suo sacerdos audit p̄fel
sionē z p̄mittēs tñ ē cā sine q̄
nō p̄p̄t parochiaz diuisionē
z ecclie phibitōez. qñ āt cō/
mittēs mortur vel amouet
non est differētia int̄ pmissa
rium in foro penitentiāli aut
iudiciali. quia vtriusq̄ ptās
expirat q̄tum ad negocia nō
incepta.

¶ Capl'm decimū de differen
tia ineffes p̄ntatos fm for/
mā cle. dudū. z diff̄gentia in
ter sacerdotes curatos.

Fratres p̄

f dicatores h̄nt p̄uile
giū q̄ ep̄is mortuis
q̄ ip̄is suā dederūt autoritatē
vel p̄miserūt p̄nt vti ea auto
ritate q̄usq̄ fuerit p̄uisum ec
clesie de pastore. ¶ Item no
ta q̄ p̄ istos effectus non hz
pmissio effectum in personis
ordinū reprobatoz. de q̄bus
d̄r in. c. i. de reli. do. li. vi. Nec
pe. de pal. ¶ Nota vltari⁹ dif
ferentiā inter p̄dictos fratres
sic presentatos z curatos. nā
p̄dicti fratres ex tali presen
tatiōe z p̄missiōe p̄nt audire
oēs parochianos oīm cura
toz illi⁹ dyoces vbi sūt p̄sen

rati. s; nō aliaz dyocesi. 7 nō pñt h̄mittere alicui. S; curati nō pñt audire in q̄tū curati. nisi prochiāos suos tm̄ alios nō nisi cū licētia epi. vl̄ curatoꝝ eoz. 7 pñt h̄mittere alteri. s. audire suos prochiānos. Nota etiā aliā differenā fm̄ Lan. 7 Fran. zaba. in cle. dudū. Nā curati possunt audire p̄fessiones 7 eoz vicarij sibi subditoꝝ i dyocesi sui epi. 7 etiā extra dyocesi. sed fratres electi et presentati fm̄ formam cle. dudum. de sepul. de qua supra. nō possunt audire seu absoluere extra dyocesi vbi sunt presentati. 7 si fecerit q̄uis cōfessi possent ex ignorantia excusari. tamen q̄ ad ecclesiam nō essent absoluti. sed si p̄staret eis deberēt iterū confiteri eis et intra dyocesi absolui a predictis Sed si sine predicta solennitate cōmitteretur fratrib; ab episcopo vel a curatis auctoritas audiendi p̄fessiones simpliciter tūc possēt etiā extra dyocesi audire sicut alij vicarij eozundem. De casib; epis reservatis. nec curati nec dicti fratres presentati possunt absolue re. nisi in q̄tū fuerit a dyocesi n̄s concessum.

De casib; multiplicib; episcopo reservatis de q̄b; agit in sine cle. dudū. de sepul.

Capitulū. xi.

Liēdū q̄

varie sūt opiniones doctoꝝ i dictis casibus. Aliq̄ em̄ ponūt plures. aliq̄ pauciores. Tū materia ip̄oz casuū nō ē bñ clara. Et in sūma pisana d̄ q̄ benedictus papa sc̄s i extranagātū inter cūctas. declaravit q̄tuor esse casus ep̄ales de iure. Primus. s. p̄ctm̄ clerici p̄ q̄d i curriss; irreglaritatē. Sc̄s de incendiarijs. Tertius d̄ p̄ctō p̄ q̄d iducēda ē solēnis p̄nā. Quartus de excoīcatis maiori excoīcatione. Itē declaravit q̄nq; esse casus ep̄is reservatos de approbata p̄suetudie. Primus est p̄ctm̄ homicidij voluntarij Sc̄s est p̄ctm̄ falsarioꝝ. Tertius est p̄ctm̄ violātium ecclesiasticā libertatem. Quartus est p̄ctm̄ violantium ecclesiasticā immunitatem. Quintus ē p̄ctm̄ sortilegioꝝ divinatorꝝ 7 icātatoꝝ. q̄uis autē dicta extranagās fuerit reuocata p̄ cle. dudum. extra de sepul. tū q̄tū ad dictos casus nil innovatū fuit. et si alia ibi

Prima pars libri primi

ptēta sint. 7 sic videt̃ q̃ adhuc illi remaneāt. 7 addit̃ in pisa/ nella q̃ p̃nt̃ nihilominus ep̃i in suis ep̃atibz casus eis referuare put̃ videt̃ eis expedire. si cut̃ p̃nt̃ p̃stitutiōes facer̃ 7 ml̃to magis p̃siliū synodale vel puiciale. a q̃z s̃nt̃ religiosi n̄ valēt̃ absoluerē. Jo. an. in. c. si ep̃s. de pe. 7 re. in glo. iij. lib. vi. p̃dictis casibz addit̃ p̃ crimē enorme 7 publicū homicidiū 7 sortilegiū opp̃siones p̃ueroz etiā ex cāu. incestum corruptiōz monialiū. coitus cū brutis. m̃rimōiū clādesti/ ne p̃ctū vel s̃ inēdictū ecclie. p̃iuriū. falsū testimoniū. blasphemā dei 7 sc̃toz. Hostiē. Ho isūma ponit̃ p̃es p̃dictos casus. 7 addit̃ pctm̃ s̃ naturā 7 pctm̃ q̃dlibet enorme. q̃d p̃ticularis vel g̃nalis p̃suetudo refuat̃ ipsi ep̃is. in q̃bz aliq̃ ep̃i remittūt̃ pctōres ad sedem aplicā p̃p̃ enorme ita/ tē criminū. 7 ad terrore alioz. **Hec hosti.** Ego t̃m̃ n̄ legi ad huc eē aliq̃d pctm̃ p̃cise ita enorme a q̃ n̄ possit̃ absoluerē ep̃s subditū. dum t̃m̃ n̄ habeat̃ aliquā s̃miam exēcicatiōis annexā. q̃uis aut̃ possint̃ absoluerē si aliq̃n̄ ad curiā mitāt̃ b̃n̄ faciūt̃. **Buil.** duran̄. et

speculator in reptoio suo vl/ tra p̃dictos casus addit̃ alios s̃ deflorantes virgines vi op/ pressas vel seductas. 7 trahē/ tes p̃ votū castitatis emissū Fornicatiōem cū iudea vl/ sa racena. **Concipiēte** plem p̃ adulteriū. quā vir credit suā **Procuratē** abortum vel sterilitatē in se vel in alio. **Cōtra/ hentes** m̃rimoniū post spon/ salia iuramēto firmata. **Log/ scentē** carnalr̃ baptizataz ab eo. vel cui⁹ p̃fessioz audiuit̃. **Tenentē** ad baptisū vl/ cō/ firmatiōez filios vel filias ex/ tra necessitatē: **Baptisatē** p̃ prios filios extra necessitatē. **Uerberatē** p̃rem vl/ m̃rem. 7 vsurarios. 7 tādē sic p̃cludit̃. **Tot casus** ponere nihil aliū est q̃ sacerdotū p̃tātē restrin/ gere que eis plenarie data ē a xp̃o. **Unde** breuiter dico sacer/ dotes oīa posse q̃ ad for̃ spiri/ tuale q̃ non sūt sp̃ealiter in iure ep̃is refuata. 7 q̃ nō sūt ip̃is sacerdotibz directe vel p̃ ali/ quā p̃sequētiām inēdicta **Hy. c.** at si. extra de re iudi. 7. c. nu/ per. de sen. excō. **Hoc t̃m̃** fate/ or q̃ vbiunqz fuerit aliq̃d g̃ ue delictū vel enorme supio/ ris est iudiciū req̃rendum. et idem dico in oībz casibz i q̃bz

est generalis consuetudo ecclesie
 quod sint ipsis reservati. Conclusio
 Joh. de lignano. Jo. de lig-
 nano in declaratioe qua facit
 sup. ca. ois. de pe. 7 re. pbat et
 concludit ex dictis imediate p
 Buil. 7 Specu. 7 ex clemen-
 dudis. ffes predicatores 7 mio-
 res pntatos p audientia co-
 fessionu posse absoluere ab oi-
 bus casibz pctoz. exceptis p-
 cise illis q i iure reservat epis.
 S3 a casibz q sibi reservat.
 vel de consuetudie sue dyocesis
 vel ex suo beneplacito vel p
 constituciones suas synodales
 vel pvinciales posse absolue-
 re. etia si epi dictos casus no
 pcedat. 7 pbat sic cle. duduz.
 d sepul. statuit q dicti ffes n
 possint absolvere. nisi a casibz
 a qbz pnt curati absolvere q
 eis pmittat a iure. nisi ipsi epi
 vellent aliqd plus pferre eis.
 Sed 7 Buil. dicit q no obstat
 q doctores ponat mlros ca-
 sus epis reservatos. curati em
 pnt absolvere ab oibz occul-
 tis q n snt i iure epis reserva-
 ta. 7 n snt ipsis sacerdotibz di-
 recte vel p aliquam coseqntiaz
 in dicta. lz g epi possint reser-
 vare certos cas q de iure co-
 petut inferioribz. non tm h pnt
 simplr. nisi in duobus casibz.

fm Buil. duplr. s. directe. scz
 cu aliq fuerint legitime in cri-
 mine dephensi q merito fue-
 rint tali pte p uadi. Scdo
 indirecte. s. p aliquam psequentiā
 vt cu aliqs casus enenerit i q
 ad vtilitate com expediat q
 tale casu retineat. et no aliter.
 xxv. q. ij. c. de eccliaisticis. No
 aut expedit vtilitati coi refer-
 uare tot cas. s3 h e ponere la-
 qos in via salutis. Sed si a-
 liqs pure velit defendere plu-
 res casus posse epos ronabi-
 lie reservare q ad sacerdotes
 parochiales. sint d foro epoz
 7 eoz ptoibz subiecti. tm h no
 pnt facere epi erga predictos
 ffes q exepi snt. n eoz ordi-
 natioibz subiecti. vt extra d ex-
 cel. pla. c. nimis pua. Cu gn
 possint dicti ffes absolvere a
 casibz reservatis i iure epis. vt
 dicit dicta cle. dudū. g pnt ab
 oibz alijs absolvere. vicz d co-
 nsuetudie reservatis piculari lo-
 ci vel sinodali pstitutioe vnu
 negado. aliud tacedo. consen-
 tit. dis. xxv. c. qlis. n pnt pla-
 ti dicta pcessionē reuocare vt
 defalcare. nec directe negan-
 do Iniam audiendi. qz nihil
 omnino hnt ea p cle. dudum
 nec indirecte phibedo paro-
 cbianos ne pntat eis extra

Prima pars libri primi

de huic. c. q̄sto. nec p̄ retentionē multoz casuū. q̄ fieret i fraudē leḡ. q̄ fieri n̄ dz. vt. c. p̄stituitur. d̄ p̄ces. p̄bē. Sileat ḡ iōmo. h̄ q̄ dic̄ q̄ si ep̄s p̄t artare p̄tātē ordinariā curatoz. p̄t m̄lto maḡ artare p̄tātē extra ordinariā ip̄oz frat̄. q̄ q̄d p̄ sup̄iorē p̄cedit p̄ inferiorē artari vel reuocari n̄ p̄t. vt di. xxi. c. i. ferioz. Ad p̄stitutōz at̄ cle. de huic. rel. vbi dz̄ q̄ a casibz ordinariis reseruatis quēq̄ abfoluere n̄ p̄sumāt. Rūddēdū ē q̄ h̄ intelligēdū est d̄ casibz i iure reseruatis. sic̄ intēdit cle. dudū. nō at̄ p̄ p̄suetudinē vl̄ statuta alioz prelatoz. q̄ illa remouet papa i dicta cle. dudū a q̄bz p̄nt̄ dicti fr̄es absoluerē z p̄ q̄ns vid̄ q̄c̄d̄ d̄cat̄ per modernos vl̄ antiq̄s d̄ talibz casibz p̄ ep̄os reseruatis totū reuocat̄ p̄ cle. dudū specialit̄ q̄stuz ad dictos fr̄es. Si em̄ p̄stitutio posterior licz nō faciat m̄tionē d̄ p̄ori ip̄az reuocare noscat̄. c. licz. d̄ p̄sti. li. vi. m̄lto maḡis reuocare debent dicta doctoꝝ si in p̄riū p̄mulgent. Nec Jo. de ligna. Sz̄ Fran. zaba. post Lādul. dic̄ q̄ d̄ casibz ep̄alibz nō p̄t dari doctrina cū depēdeat ex p̄stitutionibz ip̄oz ep̄oz z doctrina. z q̄uis Lādul. dicat q̄

h̄ns irregularitatē quā sol̄ pa pa tollere p̄t non p̄t absolui a peccato ante disp̄sationem. Frā. zaba. dicit p̄riū. s. q̄ p̄t absolui a pctō remanēte ma/cula irregularitatis. Quia ḡ nō est claz q̄ sūt casus ep̄is reseruati in iure cōmuni. iō tu/tioz via ē i h̄mōi q̄ fr̄es si p̄nt̄ sciāt ab ep̄o q̄s casus vult sibi reseruare. z de illis nō se ipe dire. oēs s̄o alios casus sibi faciāt p̄cedere. Tertū ē aut̄ fm̄ oēs q̄ absolutio ab excō/municatōe maiori reseruatur ep̄is. Itē disp̄satio vel p̄mutatio votoꝝ. Itē relaxatio q̄/rundā iuram̄toꝝ Disp̄satio vero incertoꝝ. an p̄tineat ad ep̄m vel ad aliū. h̄es s̄ i. ij. p̄sume. ti. d̄ resti. c. iij. z ibi diffuse. Frā. zaba. i cle. dudū. in glo. sup̄ v. p̄cessa. dic̄ glo. Jo han. an. Lādul. Pau. Ste/p̄ba. z zen. tenere q̄ ep̄s possit reseruare casus de q̄bz curati poterāt ante hāc p̄stitutionē dudū absoluerē. ita q̄ reseruatio p̄iudicet fratribz. i. q̄ etiaz nō poterunt tūc ab ip̄is reseruatis casibz absoluerē. q̄d est s̄ h̄ q̄d hic dicit Jo. d̄ ligna. Et intelligit̄ ista reseruatio casuū ep̄aliū de actibz exterioribz cū effectu. et nō de interioribz. videlicet si q̄s desidera

uit vel etiā q̄suiuit aliū occide
re. istud homicidiū cordis n̄
est de casibz referuatis ep̄is.
¶ Dicit etiā Pe. de pal. q̄ ice
st̄ q̄ p̄mittit a pueris q̄ n̄ ha/
bēt vsū rōis nō ē de referuatis
ep̄is. qz nec p̄ h̄ tollit h̄ḡitas
nec causat affinitas.

¶ Caplm̄ duodecimū de sa/
cerdote q̄ absoluit aliquē a ca
su a q̄ nō p̄t̄ absoluerē.

Nota qz

e si p̄fessor q̄cunqz ali/
quē absoluerit d̄ aliq̄
p̄ctō a q̄ nō p̄t̄. siue q̄a ē refer/
uat̄ ep̄o. siue qz nullā h̄z au/
toritatē. q̄uis q̄uit peccet. p̄/
cipue q̄n̄ absoluit sciens v̄l ex
ignorātia iuris crassa. t̄n̄ ex h̄
nō incurrit aliquā cēsurā. vel
excoīcatōez. siue sit cleric⁹ se/
cularis. siue religiosus tal̄ ab/
soluens s̄m Fran. zaba. 7 3ē.
Sed tenet̄ illū quē sic absol/
uit auisare de errore suo. si co/
gnoscit. vel p̄t̄ inuenire. ille t̄n̄
q̄ ad deū excusat. d̄n̄ h̄ īgrat.
Et qz dicitū ē qz p̄fessor d̄z il/
lū auisare quē absoluit. cū n̄
posset intelligit̄ q̄n̄ fieri n̄ p̄t̄
sine scādalo notabili. v̄n̄ i cō
sil. Basilicē. q̄dā multū p̄ti
habita sup̄ h̄ collatōe. dixit̄
qz talis p̄fessor petat auzorita

tē a sup̄iori sup̄ h̄ casu a q̄ nō
potuit absoluerē. et t̄n̄ absol/
uit. q̄ habita vocet̄ illū quem
absoluerat cū nō posset. 7 per
aliquē modū cooptū it̄roget
de aliq̄bz q̄ sibi est p̄fessus q̄s̄
volēs se meli⁹ informari. ac
si plene n̄ intellexissz. 7 si q̄ alia
criminalia postea p̄miserit. 7
sic ab oibz it̄ez absoluat̄ d̄ t̄nc
al̄s auditis 7 p̄us. Vel si ma/
gnū scandalū ex h̄ timeret. sic
qz p̄dicit̄ modus seruari non
possz absoluat̄ absentē. si ab
vltia p̄fessioe credit̄ p̄seuerat̄
se talē i gr̄a. Aut vt alijs pla/
cuit cū ex h̄ timeret̄ notabile
scādalu eueniri. p̄mittat̄ x̄po
summo sacerdoti. p̄sertim q̄n̄
m̄ltitudo ē sic neglecta. l̄ mul/
tū distat a loco vbi ē p̄fessor.
Sed si religiosus absolueret
aliquē ab aliq̄ sn̄ia excoīcati/
onis suspēnsionis vel inēdicti
in iure posita incidere in ex/
coīcationē. a q̄ non posset ab/
solui citra sedē aplicā. cle. de
reli. p̄uil. Sec⁹ si absolueret
a sn̄ia hoīs. qz t̄nc n̄ icurreret
s̄m pau. q̄uis q̄uit peccaret.
s̄z clerici sc̄lares absoluēdo a
sn̄ijs iur̄ q̄uis 7 ip̄i male fa/
ciāt n̄ t̄n̄ aliquā icurr̄t cēsurā
Caplm̄. xiiij. an̄ in genera/
li p̄fessione p̄t̄neat̄ specialis

Prima pars libri primi

Nota etiaz

n q vt dicit Jo. an. su/
per. c. tua nobis. i gl.
extra de off. vic. Si eps dedit
vicariū generale. et in māda/
to aliqd exp̄ssit de his q̄ req̄/
rūt spēale mandatū secuta ge/
nerali clausula. et oia alia q̄ p̄
nos possum⁹. etiā si mādatū
erigant speciale. fm Hostiē.
satis videt q̄ tal' etiā possit
specialia instar pcuratoris. se/
cus si aliqd de spēalibz n̄ fuit/
set ibi exp̄ssum. hec Joh. an.
qd videt intelligēdū q̄ntuz
est de virtute p̄horū. et in foro
cōrētioso. nā si i foro p̄seie ali/
ter p̄staret de intentōe p̄ferēt
autoritatē q̄ ille itēderit h̄ eti/
am si n̄ exp̄ssiss⁹ aliqd i gn̄ ali/
p̄cessiōe intelligerent spēalia.
xij. q. v. c. hūane. et h̄ idē dici
pōt de autoritate data ab ep̄o
p̄fessoribz. qz. s. dicēdo do vo/
bis autoritatē meā in p̄fessio/
ne. n̄ intelligit p̄pter h̄ cōces/
sisse casus suos. nisi alicui cō/
staret q̄ p̄ hec p̄ba generalia i/
tendit casus suos p̄cedere. s;
dicēdo istū et illū. et oēs alios
meos casus. tūc intelligit to/
tum dedisse.

¶ Caplm. xiiij. qd possint pe/
nitentiarij curie romane.

Nota qd

e p̄narij minores i cu/
ria p̄nt absoluere vñ/
cūqz veniētes ab oibz casibz
p̄ctōz. et sentētijs ep̄is refua/
tis. h̄nt em̄ autoritatē q̄si ep̄a/
lem in foro p̄nie et maiores q̄
ad q̄sdam casus excōicatiois
et dispensatiois. Sūm⁹ vero
p̄narius adhuc hz maiores
in pl̄ibz alijs casibz excōicatis
et dispensationis.

¶ Caplm. xv. qd fienduz qñ
p̄fessor n̄ intelligit penitēte.

Nota de

n ro q̄ cū p̄fessor n̄ intel/
ligit penitēte. aut ex/
ip̄itia ligue. aut ex do: m̄itōe.
aut ex distractōne mentis ad
alia applicate. l' ex alia cā fm
Jo. neapol. in q̄libet. q̄ cum
sac̄ralis absolutio p̄erigat cō/
fessiōez. cōfessio p̄o ip̄tat fue/
latōz q̄ n̄ p̄t eē nisi flatōevni⁹
s. p̄fētēs. et p̄ceptōe alē. s. cō/
fessor. qz si alēz istoz d̄fic̄ in
p̄fato cāu credo d̄ illo p̄ctō. n̄
eē factā p̄fessiōz. et p̄ p̄ns ip̄e
di absolutōz. h̄ ille. Si tñ n̄
h̄ facit. et p̄fessus q̄dē d̄ h̄ n̄ p̄/
p̄dit absolut⁹ ē coraz do. n̄
teneēt itare q̄usqz sciat illū nō
p̄cepisse. seu intellexisse p̄ctā

sua. et hec tria sunt de peccatis generalibus. id est mortalibus que sunt de necessitate preterita. non autem de venialibus. ad que quis non tenetur de necessitate. et ubi talia modica raro obaudiunt ab eo que alias agnoscit personam.

¶ Finit prima pars que fuit de potestate seu auctoritate professoris

Incipit secunda
pars libri primi. que erit de scia confessionis. que erit duplex. Prima
§. scilicet duplex est clavis ordinis. scilicet scie et poterie.

Acto de

potestate professoris. nunc videndum est de ipsorum scia

Est enim duplex clavis ordinis. scilicet clavis scie. et clavis poterie. Unde Christus petro dixit. Tibi dabo claves regni celorum. Mat. xvi. Nota tamen quod ista scia non dicitur clavis sed ipsa potestas discernendi atque examinandi. sine cognoscendi in foro scie. et potestas determinandi seu diffiniendi causas. id est ligandi et solvendi sunt clavis poterie. Ista vero duplex potestas est una in essentia sed duplex in effectu. Scia autem acquisita non est clavis sed bene inuat

uti clavi. et de his clavis habes dist. xx. p. totum.

¶ Quarta scia requiritur in professore. §. ij.

Et quantitate scie professoris. quantum. scilicet opteat esse habere pietatem. dicit Augustinus. de pe. dist. vi. c. i. optet ut spiritualis iudex sciat agnoscere que que dicitur iudicare. Dicit Thomas. in. iij. dist. xvij. in expositione lre. Hec scia et si non sit maior. tamen dicitur esse tanta ut sciat discernere inter peccatum et non peccatum. et peccatum mortale et veniale. et si in aliquo esset dubitatio sciat dubitare ut possit ad peiores recurrere. Alb. autem in. iij. dicit quod non tenetur sacerdos scire discernere. nisi in casibus que sint capitulata. et que mortalia contra. et que venialia ex genere. Sed hec nec sciens dicitur idem. puto quod peccat mortaliter talis audiendo. et eum institues plus peccat quam ipse et eius promittens institutum ministrare si sua interest tale prohibere. Dicit etiam quod in proplexis casibus sacerdos ecclesie parochialis dicitur esse ita discretus ut talia difficilia esse sciat. nec esse procedendum in eis sine superioris consilio vel auctoritate. Hec Alb. in. iij. Guil. duran. in summa sua dicit quod quies professor se ingerit

Secūda pars libri primi

ad p̄fessiones audiēdas. toti
ens se offert ad r̄ndēdū d̄ q̄li/
bet z inēdū d̄ casibz inopiatz
z alias iandit̄. z q̄onibz seu
casibz valde p̄plexis. Debz ḡ
p̄fessor scire discernere int̄ pec
cata z differētiās pctōz. Uñ
scire dz p̄fessor si ea q̄ exp̄mit
sibi penitēs sint pctā vel nō.
puta an bella p̄ncipū z ip̄oz
exactōes sint licita v̄l n̄. z v̄tz
p̄cr̄ q̄ sūt sint liciti v̄l illiciti
z q̄n̄ ad restitutōz teneat̄ z q̄n̄
nō. z an ei debeat p̄hibere cōi
onem. vel concedere. quia si
confessor iudicat licituz qd̄ ē
illicituz. tā p̄fessor q̄z penitēs
in foueā cadūt. nisi forte p̄ba
bilis ignorantia eum excuset
puta si hz aliquem doctorem
autenticū z famosū cui⁹ opi
nioni innitit̄. Uñ si p̄fessor n̄
est expertus in casibz. ita q̄ nec
nonit dubitare n̄ per se iudi
care. cū piculo anie sue audiat
p̄fessiones. *Hec gull. q̄ p̄f.*
de pal. in. iij. disti. xix. oñdit
maiorē sciam req̄ri in eo q̄ se
ingerit q̄z in eo q̄ ponit̄ ad h̄
a superioribz suis ex obediētie
in iudicōe. z de p̄mo p̄t̄ intelli
gi dictū rigorosū. Gull. du
rañ. de sc̄do dictū. Tho. z Al
ber. Dicit em̄ ip̄e. Pe. N̄ is sa
cerdos hz clauē scie z potētie

l. autoritatē discernēdi z po
tentia ligandi z soluendi. licz
multi nō habeāt sciam debi
tā z ecōuerso. *Uñ em̄ sacer*
dotes habent sciam q̄ n̄ h̄nt
autoritatē discernēdi. sc̄di q̄
dem sine pctō. s̄z p̄mi cū pctō
suo si h̄ p̄curaret. als si inui
ti ponerent̄ excusati sūt si p̄
posuerūt impedimentū n̄ se
auditi. Dun⁹. i. officiū iudi
candi necessariū est. z p̄t̄ ad h̄
compelli. sc̄z ad officiū iudi
candiz ad p̄latōz carens scia
z tūc nō peccat sicut i religio
nibz p̄suetū est fieri. Et qd̄ d̄t
Brego. q̄ si indignus est nō
debet obedire. z si dignus dz
obedire. intelligendum est d̄
illo q̄ hz defectus q̄ sūt iuris.
vicz irregularitatis. z tūc nō
dz obedire nisi ab eo p̄ disp̄
sationem moueat̄. als tenet̄
religiosus obedire. alioquin
q̄libet religiosus bonus q̄ re
putaret se indignū refugeret.
z sic soli indigni p̄mouerent̄
z ponerentur. Qui ḡo nō cō
act̄ s̄z sp̄ote accipit p̄t̄rē siue
p̄latōis. siue audiēdi cōfessio
nes nō h̄nt̄ sufficientē sciam
peccat. Sed q̄ inuit̄ z coac
tus nō accipit s̄z suscipit non
peccat Uñ siue pctō ab iscio
haberi z suscipi p̄t̄. s̄z accipi

nō p̄t p̄tāl indicādi sine pctō
 Hec pe. Si tñ i eo cēt tāta ig
 rātia q̄ oīno inept̄ cēt. qz n̄
 etiā scit q̄ Tho. ⁊ Alb. dicūt
 sup̄. credo q̄ non excusaret a
 peccato. etiā si ex obedientia
 iniuncta poneret se ad id ad
 quod omnino ineptus est cū
 periculo animarum.

¶ An p̄fessor teneat scire an
 pctā in cōfessione audita sint
 mortalia vel venialia. §. iij.

¶ Et aut̄ p̄fessor teneat
 scire de oībz q̄ sibi di
 cūt in p̄fessione an sint
 mortalia vel venialia. ¶ Hē
 ric⁹ in quolibet sic r̄ndendo
 distinguit. Peccata sūt i du
 plici genere. Quedā sūt pctā
 qz phibita. qz si n̄ essēt phibi
 ta non essent pctā. vt sūt oīa
 que sunt de iure positino. vt
 audire missā die dñico. semel
 in āno p̄fiteri ⁊ cōicari. ⁊ hu
 iusmōi Et talia tenetur q̄libz
 cōfessor scire. nisi habeat cāz
 rōnabile q̄ eū excuset. vt si for
 te tpe phibitōis erat in tra lō
 ginqua vel in carcere. Alia sūt
 peccata nō qz ab homine p
 hibita. sed de natura sui ma
 la sunt etiā si nō phibeant. et
 hoz q̄dam sunt capitalia. vt
 superbia luxuria ⁊c. H̄c enīz
 sunt q̄si elementar p̄ncipia q̄

de necessitate quēlibz p̄fesso
 rē scire optet. ¶ Quedā hō sūt
 pctā q̄ sūt spēs pctōz capita
 liū. vt illa q̄ recipiūt hoz p̄di
 catōz vt fornicatō ⁊ ebrietat
 ⁊ hmōi. Fornicatio vero lu
 xuria q̄dam est. ⁊ ebrietat q̄
 dam gula. Et hoz pctōz spe
 cies q̄dā sūt q̄ ipoztāt maluz
 d̄ suba sui act⁹. eo qz statī no
 mīata habeāt ānerū malu m
 vt fornicatio ⁊ d̄ talibz ē cō
 fessor scire tenet̄ vtz sint mor
 talia vel nō. vel vēialia. Que
 dā hō d̄ suba sui act⁹ n̄ hūt d̄
 fornicatē. s̄ ex libidīe faciēte
 sicut cogscere vxorē ppriā n̄ ē
 pctm̄ d̄ se. tñ possz q̄s vxorēz
 cū tanta libidine cognoscere
 qz cēt pctm̄ mortale. vt si eam
 cognosceret si etiā n̄ cēt vxor
 ei⁹. ⁊ de talibz nō optet qz cō
 fessor sciat vtz sint mortalia
 vel vēialia. qz n̄ p̄fiterē frequ
 ter scire optz. Alia sūt pctā q̄ sūt
 filie pctōz capitalium. vt illa
 pctā qz fines t̄minant ⁊ or
 dināt ad fines capitaliū. sicut
 dol⁹ ⁊ acq̄sio rei iniuste. ⁊ d̄
 talibz pctis frequē opinionēs
 sūt p̄rie inter doctores. ⁊ d̄ ta
 libz non tenetur simplex cura
 rus non ordinarius scire vtz
 sint mortalia vel nō. Curat⁹
 at̄ ordiari⁹ vt ep̄s ⁊ archiep̄s

Secūda pars libri primi

z ceteri alij superiores plati tenent scire. qz ipsi sūt purgatores. z tenent alios purgari facere z illuminare. z iō tenent scire nouū et vet⁹ testamētū. bec ille. Caueat autē cōfessor ne sit p̄ceps ad dādā sniam d̄ mortali qñ nō ē cert⁹ z clarus. et vbi in aliq̄ matēia varie opiones sūt q̄pluriū z solēniū doctoꝝ. vtrū sit licitū vel illicitū sicut de non soluēdo decimas vbi nō ē p̄suetudo. pati tñ se ad dādū si ecclia peteret. q̄ dā dicūt eos eē in statu dāna tiōis. vt Inno. Alij hō dicūt q̄ n̄. vt Tho. Jo. an. z archi. z de emptōne iuriūz montis Flozētie. vl̄ imp̄stis venetoꝝ qd̄ q̄daz dicūt eē vsq̄ram aliq̄ licitū dicūt. z m̄tra h̄mōi cōsulat tñ sp̄ q̄ turt⁹ ē a talibus abstinere. extra de sp̄o. c. Iuuenis. nō tñ p̄dēnet p̄riū facientes. seu p̄riā opinionē tenētes. nec p̄pter hoc denegat ab solutionē. Sed vt dic̄ Guil. dicat p̄fessor q̄ illud faciēdo non est tutū s̄z dubiū. z iō bñ sibi p̄uideat. Si autē oīno cōscia p̄fessoris dictarū illud eē mortale z nō posset p̄sciaz deponere. qd̄ tñ dz. ad p̄silium sapientū recurrat z nullo mō dz facere p̄ cōsciam. qz pecca

ret mortale. xxviii. q. l. c. deinceps. s. ex his. iūcta glo. Sz cū illud tale esset p̄ cōem opinionē doctoꝝ: z cōiter sic seruat a sapientioribz. Quis aliq̄ue doctorem audiret p̄riūz tenere nō debet illi de leui ad herere. Quō hō quis debeat deponere in hoc p̄sciam erroream vel scrupulosam habet supra in prima parte. xi. ca. de conscientia.

¶ Q̄ iterāda est p̄fessio i sercasibus. s. iij

¶ Lire etiā tenet p̄fessor s̄ q̄ sunt illi casus i q̄b⁹ tenet q̄s iterare p̄fessionē. z sūt q̄ttuor s̄m Pet. de pal. duo hō sūt ex pte cōfite tis. ¶ Prim⁹ s̄m Pet. Tho. Ray. z Hostiē. z oēs alios. s. qñ aduertēt tacet aliq̄d qd̄ ē mortale vl̄ credit. vel p̄babilē dubitat eē mortale ex verē cūdia vel alia cā iniusta. tunc etiā mortale peccat p̄mittēdo fictionē in sacramento z notabile irreuerentiā. z iterare tenet talē p̄fessiones. Si tñ talē p̄fiterēt eidē cui z prius z ille habet in memoria pctā eius sufficit dicere illō occultatūz z illam fictionē s̄m Guil. durā. imo etiā si n̄ h̄ret i memoria. vt patz in fine. iij. casus

Sed si dimitteret ex aliq̄ iu-
sta cā. puta quia pbabilr du-
bitat cū sollicitatē ad malū de
q̄ p̄fitef vel reuelatorē p̄fessio-
nis. l' dicēdo id cū sit p̄fessor
manifestaret pctm̄ qd̄ audi-
uit. puta si iniuste absoluit cū
nō debeat. r̄ in his casibz non
hūdo copīā. nisi tal' p̄fessoris
cui p̄fitendo aliqd̄ p̄dictorū
seq̄ret. tūc satis videt q̄ sit ex-
cusatus. Dicit etiā p̄dictus
Duran. q̄ si ex iḡrātia crassa
z supina aliqd̄ retinuit mor-
tale. qz noluit cogitare de suis
peccat̄z tenet totū iterare. Se-
cus si ex ignorantia pbabili
qz tūc solū illud qd̄ dimisit.
¶ Scdus ē fm̄ Tho. z Pe.
qū nō impleuit p̄niam seu sa-
tisfactiōez iniunctam p̄ mor-
talibz ex p̄temptu vel ex negli-
gentia. z est obligus ei⁹. si em̄
eius recordaret̄ adhuc possz
p̄ficere. z tūc p̄ficiendo itera-
re non tenet. et p̄cipue qū nō
est sibi p̄fix⁹ terminus quē n̄
possit trāsgredi. Quis sibi sit
declaratum in q̄ ip̄az debeat
facere. vel ī alio tpe ip̄am sup-
plere. eo ip̄o aut q̄ facit sibi p̄-
positū nō implendi p̄niam si-
bi iniunctam p̄ mortalibz ex
negligentia vel p̄temptu pec-
cat mortaliter. qz tenet ad il-

lā sub p̄cepto. Secus p̄o est
de p̄nia iniuncta p̄ venialibz
ad quam nō tenet de necessi-
tate fm̄ Tho. Idēz si p̄niaz
iniunctaz p̄ mortalibz dimi-
teret ex impossibilitate. puta
ex infirmitate z hm̄i. Possz
tū p̄nia iniuncta ab vno con-
fessore mutari ab alio cui cō-
fiteret̄. etiā sine audientia pec-
catorz illoz. p̄ qbz erat impo-
sita fm̄ Pe. de pal. de hoc in-
fra vide. ¶ Tertius casus fm̄
Pe. Tho. Ray. z Hostiē. est
ex pte cōfessoris. qū vicz no-
tabiliter est ignorās sacerdos
ita q̄ nescit discernē inf̄ mor-
tale z veniale de cōibz pctis.
z p̄cipue cum penitens ha-
bet casus intricatos z diffici-
les. Concordat Duran. z ad-
dit. z h̄ nisi penitens sit peri-
tus. z instruat confessorē.
Cum aut̄ vadit ad eum quē
scit idiotam z ignorātē tenet
iterare. h̄ duran. Qd̄ videt ī
telligendū qū pōt h̄re alium
sufficiētē. nam si alium h̄re
non potest. z mlto magis qū
est in piculo mortis pōt z de-
bet confiteri ei quem hz. Un̄
Aug. dicit de pe. dist. vi. Qui
vult p̄fiteri vt inueniat ḡraz
sacerdotē q̄rat scientem solue-
re z ligare. ¶ Quartus casus

Secūda pars libri primi

est ex pte p̄fessoris. est aut̄ im-
potētia absoluēdi fm̄ Petrū
Tho. Ray. ⁊ Hosti. qđ p̄t eē
dupl̄r fm̄ Pe. de pal. ⁊ Du-
rañ. v̄l qz hz p̄tātē artatā ab-
soluēdi. qz scz ab aliq̄b̄ p̄cis
ñ p̄t absoluere sup̄ior refuā/
te sibi illos. ⁊ tñ ab illis d̄ fa-
cto absoluir. Et p̄fess̄ illi cuz
ei p̄stat teneē itez̄ p̄fiteri. non
qđ dē oīa fm̄ Pe. de pal. s̄ illa
tñ de q̄b̄ nō potuit absolue-
re. aut hoc est qz nullam ha-
buit potestatem. ⁊ h̄ qz ñ erat
sacerdos q̄uis reputaretur.
vel qz nō subditus. vel qz in-
trusus. aut qz excōicatus vel
suspensus ab officio hm̄oi. et
absolutus a tali cū illi h̄ con-
stat teneē iterū confiteri qz re-
aliter non ē absolutus. q̄uis
ignozantia facti excuset eum
in conspectu dei. ac si esset ab-
solutus. dū nescit. fm̄ Tho.
in q̄libz. S̄z pe. de pal. i. iij.
dis. xvij. q. vi. sic distinguit. ⁊
notabilr. qz aut impedimen-
tū qđ hz absoluēs ē iur̄s d̄ni
vel hūani. Si iur̄s diuini. vi-
delic̄ qz ñ fuit baptisatus ta-
lis. v̄l nō ordinat̄. ⁊ i h̄ casu
absolut̄ a tali teneē iterū p̄fi-
teri h̄ scito. nec papa posset d̄-
p̄trario dispensare. Si h̄o i-
pedimentū est iuris humani.

puta qz suspensus est vel ex-
cōicatus ⁊ hm̄oi. tūc impedi-
mentū aut ē notoziz̄ aut oc-
cultū. Si notoziz̄. puta qđ
manifeste v̄l publice p̄bera-
uit clericū. p̄p̄t qđ est excōica-
tus notozie. aut manifeste in-
trusus. scz p̄pter p̄cessiōez se-
culariū posit̄ in ecclia cura-
ta. ⁊ nō p̄ canonicā p̄cessiōez
p̄p̄t qđ titulum nō hz. n̄ po-
testatē sup̄ parochianos illi
ecclie. ⁊ talis p̄fessus isti tene-
tur itez̄ p̄fiteri h̄ scito. Si h̄o
ip̄edimentū est occultū. tunc
aut p̄fitens scit illud impedi-
mētū. aut nescit Si scit p̄fitē-
do illi teneē itez̄ p̄fiteri. ⁊ pec-
cat mortāl̄ cōicādo illi i di-
uinis. Sed si nescit ip̄edimē-
tū qđ etiā alijs occultū ē. ⁊ h̄
ignozantia facti. puta qz per-
cussit clericū nullo viden-
te. tūc ñ teneē iterare. Argum̄
tū ad h̄ d̄ scia serui q̄ liber pu-
tabat publice q̄ rata est. Sed
si hoc nesciret ignozantia iu-
ris. puta quia scit illum pec-
sisse clericū. sed credit nihilo-
minus ip̄m posse audire cō-
fessiones. non excusatur p̄p̄t
h̄ qn̄ teneat iterare confessiōez
fm̄ Pe. d̄ pal. Quir̄ casus i
q̄ q̄s teneē iterare p̄fessionem
fm̄ Pe. d̄ pal. ybi. s̄. est impe-

dimētū ex pte p̄fiterē? scitū vel
oblitū vl̄ ignoratū pbabilē
puta qz erat excōicat? maiori
vel minori excōicatōe. licz ne
sciret. z cū postea sciuit teneē
itez p̄fiteri absoluit? qz ligat?
excōicatōe absolui nō potuit
a pctis. z pbabilis ignorātia
p̄seruat a culpa z a pena irre/
gularitatis. s; nō fac eū nō eē
excōicatū. pp̄ qd si tūc elige
ret vel sibi bñficiū p̄ferretur.
ignorātia nō faceret qz sibi ali
qd ius acq̄rere. c. aplice. ex/
tra de cleri. excō. minis. Est at
min? capax sacramētoꝝ a qz
p̄cipatōe directe excluditur
q̄ quozūcūq; alioꝝ. z iō ab
solutio nulla. Et dicit idem
Pe. qz i b̄ casu z in alijs i q̄b;
q̄s tenet iterare p̄fessionem si
p̄fiteret eidē nō oporteret ite/
rare pctā explicite. s; solū im/
p̄licite. dicēdo. Peccaui in ill
q̄ als vob̄ dixi. sic si nlla fuis/
set absolutio de facto. Dila
ta em̄ absolutio p̄ multos dl/
es fieri p̄t. etiā si ip̄e oblit? fue
rit. dū tñ p̄nā ei p̄us inotue/
rit. qz si nō tarasset penitētiā
tūc opteret ad memoriā redu
cere. vt moderaret iuste. pp̄
qd remittens ad ep̄m si nō ab
soluat debz p̄nāz inotescere.
quē post reditū ab solues in/

iūgit dicēs. facias quod tibi
dixi. qz ligare nō debuit añ q̄s
absolueret. ita z in proposito.
Nec Pe. Guil. etiā dicit qz
p̄nā nō req̄rit tātā p̄tinuita/
tē agēdoꝝ z dicēdoꝝ sic alia
sacra. S; i vna die p̄t fieri p̄s
p̄fessōis. et in alia die altera.
vl̄ in vna die p̄fessio audiri. z
i alia impendi absolutio. z in
iungi p̄nā pctōꝝ. ¶ Sextus
casus est qū q̄s facit p̄fessio/
nē in mortali sine p̄posito ab
stinendi. sed qz iste casus ha/
bet varias opiniones z satis
difficiles. ideo declarabit in
sequenti. §.

An valeat p̄fessio ab inco
trito facta vt eam iterare non
oporteat. §. v.

Ha ex cō

v dicitōib; p̄fessōis ē qz
sit lacriabil. i. cū do/
lore seu displicētia de peccat.
saltē p̄m rōnez. Tñ querunt
doctores. Utz p̄fessio facta
a nō p̄trito. qz. l. nō dolet suffi
cienter. vel nō p̄ponit se absti
nere a pctis valeat ita qz non
teneat eam iterare. et respon/
det Pe. de pal. i. iij. di. xvij.
qz ad arg. h̄ ē triplex modus
dicēdi. Prim? est qz nō va/
let ad remissionem culpe nec

Secūda pars libri primī

pene. nec tūc n^o recedēte ficti
one. vñ 7 tūc tenet itare. 7 h^o
ē opinio Soff. i. q̄libet. Ray.
7 Hosti. in sūma. Bonauētu.
in. iij. Durān. Rob. holcot.
Uincen. in speculo hystoria.
¶ Scđo mod^o dicēdi ē q̄ ta
lis cōfessio valeat ad remissi
onē culpe. qñ impenitēs cō
fitef 7 absoluit. lz tūc nō reci
piat fructū cōfessionis tñ re/
cedente fictione recipiet. sicut
dicif de baptismo. 7 rō h^o for
te est. qz sicut in baptismo im
primif character ad quē rece
dente fictōe sequif grā. ita in
pnia impmit qdā ornat^o ad
quē recedente fictōe seqf grā
Et h^o ē opinio Pe. Tho. Ri
car. in. iij. Jo. 7 Berū. in gl.
videt etiā esse d pe. di. i. c. mē/
surā. §. seqnti. Dicit em̄ qz nō
ē necesse qz peccata q̄ semel sa
cerdoti pfessi sumus eadē de
nuo pfiteamur Est et tertius
modus dicēdi p̄cordās am
bos. Aut em̄ talis nō hz intē
tionem confitēdi sacramen
taliter 7 absoluēdi. sed deri
dēdi. aut hz intentionem cō
fitēdi. In p̄mo cāu non li
berat a p̄cepto dīno de pfes
siōe. qz sine intēdōe nō pōt su
scipi essentia sacramēti qđ cō
sistit in vsu. vñ tenet iteru m

pfiteri. Si autē intēdit tūc di
stinguēdū est. qz intēdēs imple
re p̄ceptū 7 suscipere sacra
mentum qđ ecclia pfert. aut
nullā hz pniam de suo pctō.
aut aliqz. si nullā tūc pnīe sa
cramētū n̄ suscipit. qz ptās
hmōi sacramēti essētiāl q̄ cō
sistit in actu suscipiētis. ē act^o
interior. vnde sine eo nō ē. sic
nō ēēt m̄imoniū si qđ inten
deret vtz sacramētū suscipe
nō tñ consentire nisi i carna
lem copulā 7 ad tps. Sed si
aliquam hz pniam de pctis
suis. tūc itez distinguēdum
est. qz aut talē hz pniaz qz suf
ficit cum sacramēto. puta cō
tritus accedit ad confessiōez
exquo fit ibi contritus vi cla
uium vnde fugat fictio. 7 sic
non habz dubiū. qz 7 sacramē
tū suscipit 7 effectum eius. s.
remissionem pctoz. vñ nō te
net iterare. 7 silr imo forti^o si
accedit cōtrit^o. Si vō habz
talem pniam qz non sufficiat
cū sacramēto ad grām. qz n^o
etiā attritus accedit. tūc ē ve/
ra opinio Tho. s. qz recedēte
fictiōe. tūc incipit valere con
fessio. 7 nō tenet pfiteri nisi fi
ctionē suā. puta si habuit qñ
daz dolorem impfectum. lz n̄
sufficiēter discussisset cōscī

etia sua. putabat autem discussis se quatuor sufficiebat. vel si dolebat de peccato preterito. non proponens cauere in futuro. aut econtra. vel dolor non erat mortuus sicut debebat. ipse tamen secundum scientiam suam non erat fictus. sed secundum veritatem esset. et sic nihil celauit quod crederet mortale. et per omnes secundum suum iudicium percurrerent omnia que erant necessaria. postea autem certificatus de errore sue conscientie penitet de illo defectu. Potest igitur opinio Thome. multis modis saluari. Uno modo loquendo de eo qui fictus est per accidens non per se. quod si habet dolorem. sed ita imperfectum quod nec cum sacramento actu suscepto sufficit ad contritionem. nihilominus tamen habet imperfectum que est fictio non confitetur. quia credit esse sufficienter dispositus. et sic non scienter celat peccatum quod fuit in hoc. quod scilicet homo examinavit conscientiam suam sicut debuit. et sic quod erat error iuris diuini non tollit fictionem respectu ultimi effectus sacramenti. quod in probabilis. unde non excusat. sed tamen in corpore quod error tollit fictionem que excludit essentiam sacramenti unde verum sacramentum fuit. tali ergo quod verum sacramentum suscipit ornatus impermissus. sed gratia non da-

tur. sed postea quando redit ad cor et recolligit se non bene fecisse debitum suum ex negligentia sua oblitum. tunc incipit valere confessio et non tenet confiteri illa que prius confessus fuit. sicut fictus quia non fuit dimidiata et intentione. sed solum illam fictionem tenet iterum confiteri. Si autem fuit facta fictio positio. quod scilicet non dolet. et scienter celat. fuit scilicet confessio nulla. vel si confessus fuit scilicet non debuisset sibi dari absolutio. sed si data ei fuit dubium est. utrum ornatus sit impermissus. quo casu Thome. non potest intelligi. Secundo modo potest intelligi opinio Thome. quando est positio fictio. quatuor ad hoc quod non dolet nec proponit abstinere. tunc ista fictio non occurrat sibi ut confiteatur. nisi actu cogitauit quod teneatur eam confiteri. tunc enim sicut de peccato quod occurrit quod deest. sed non credit quod sit peccatum. aut quod sit mortale et de necessitate confitendum. proinde est actus fuisse oblitus per negligentiam. nisi fecisset debitum suum de scrutando scientiam suam. in quo casu solum illud confitendum est. et eorum sacramentum licet sit hic ignorantia iuris diuini. et hoc modo potest sustineri dictum Thome. xxij. distictio. ar. i. in solutione ultimi arg. ubi di-

Secūda pars libri primi

cit q̄ iḡrātia iuris diuini nō
excusat a fictione. ⁊ fictalēvo
cat fictū. ¶ Tertio mō pōt su
stieri optnio Tho. loq̄ndo d̄
illo q̄ p̄fitēt eīdē cui p̄us. ⁊ tē
nō optet iterare p̄fessionē pri
mam factā ei. licet fictam. eti
am si ip̄e sacerdos non reco
leret pctā prius sibi dicta. qz
nec q̄n cōfessio integra ē optz
q̄ recolat actu a p̄ncipio vs/
q̄ ad finē. ⁊ maxime qz h̄ suf
fict. s. absoluere ab oīb. ⁊ in/
iūgere p̄niam p̄ fictione. ⁊ p̄
alijs q̄ tūc faciat p̄niam sibi
iniunctaz. Itē paulopost d̄t
idē ip̄e Pe. d̄ pal. q̄ cū p̄fitēs
exp̄m̄t fictioē suā. puta dic
se nō posse vel non velle p̄po
nere abstinere in futurū quē
absoluit sacerdos. q̄uis nul
lo mō debeat absoluere. al̄s
peccaret abutēs clauī. nec va
leret sibi tūc illa absolutio. tū
exq̄ intēdit absoluere ⁊ sac̄z
vez p̄ferre. videt q̄ cōferat. ⁊
si tunc non h̄z effectū p̄p̄e il
lius in dispositioē. h̄bit. tū
postea q̄n cōteret vel ex expe
ctatioē vel dispositioē ornatu
manente. Et si dicatur q̄ q̄
uis sit ibi forma. non tū ma
teria. ḡ n̄ ē sac̄m. materia em̄ ē
pctōz p̄rit̄. D̄m q̄ q̄n sibi
sua fictio n̄ occurrit vt p̄fitēt

da. tūc n̄ ē p̄fessio dimidiata.
⁊ q̄n suā dicit fictioēz cū alijs
pctis est p̄fessio integra. Et sic
materia p̄fecta. cui mat̄ie p̄t i
primi forma q̄ si fiat verū sa
cramētū erit. q̄uis fieri nō d̄/
beat. Sic sacerdos h̄ns ho
stiam sup̄ altare pollutū non
deberet q̄dem celebrare. si ta
men celebrando s̄ba p̄ferret
eucharistia vera eēt. peccator
em̄ est materia sed imūda. ni
si saltem sit attritus. vel p̄fel
tio sine attritioē est materia i
mūda. Dec Pe. de pal.

De attritioē ⁊ contritione.

¶ Qz dictū est de p̄tri
e t̄tioē ⁊ attritioē quō pe
nitēs sup̄ ip̄is debe
at instruita confessore. It̄ de
ea clarius d̄dm est. ¶ Nota ḡ
fm̄ Tho. in. iij. disti. xvij q̄
differentia est inter attritioēz
⁊ p̄rit̄ōz. Nā attritio ip̄ortat
q̄ndā displicentiaz de pctis
s̄z ip̄fectā. Tū attritio. i. aliq̄
mō tritū. sed p̄rit̄ō imp̄ortat
p̄fectam displicentiam d̄ pec
cati s. vnde p̄rit̄ū. id est siml
totum tritum ⁊ in puluerem
redactum. Est autem contri
tio fm̄ Pe. in. iij. dist. xvij. do
lor voluntarie assumptus p̄
pctis cum p̄posito confiten
di ⁊ satisfaciendi voluntarie

Et fm eundē ea. dist. oportet
 q̄ cōtritio habeat de oī pctō
 mortali. et rō est. qz in oī pctō
 mortali ē actualis auersio vo
 luntatis a deo. Et qz p̄traria
 p̄trarijs curant. ideo oportet
 q̄ in omni remissione pecca
 torz sit actualis conuersio ad
 deū z auersio a pctō. z hoc d̄r
 p̄tritio. De pctis aut obli
 tis sufficit p̄tritio general' cū
 conatu ad recordandū z do
 lendū. dolere etiā debet d̄ ob
 liuione pctōz q̄ p̄tingit ex ne
 gligētia. Si at q̄rat si specia
 lis p̄tritio de q̄libet pctō req̄
 rat. v̄l sufficiat vna generalis
 p̄ oībz. sic r̄ndet tho. i. iij. di.
 xvij. q̄ q̄ntū ad p̄ncipiū p̄tri
 tionis. s. cū q̄s de pctis suis
 cogitans dolet. z si nō dolore
 p̄tritōis saltē dolore attritio
 nis oportet q̄ sit specialis do
 lor d̄ pctis q̄ q̄s hz in memo
 ria. s. q̄ntū ad terminuz q̄ est
 dolor iam ḡra informat'. suffi
 ciat q̄ sit vna cōmunis p̄tri
 tio de oībz. tūc em̄ motus ille
 agit virtute dispositionū p̄ce
 dēntiū. z quia nemo scit vtrū
 habeat grām q̄ requirit ad
 p̄tritionē. ideo nemo p̄t esse
 certus de sua p̄tritōe nec per
 p̄ns de remissione. Et dicit
 Ricar. in. iij. di. xvij. q̄ si p̄si

tens in pctō mortali ē attritio
 d̄ suo pctō vt. pbabilis possit
 p̄sumere se esse dispositū non
 peccat absolutionē recipiēdo
 imo frēq̄nter p̄tute clauis per
 susceptionē absolutionis for
 mas sua attritio z sit p̄tritio.

Itē nota q̄ duplex ē p̄tri
 tionis dolor fm Tho. z Pe.
 in. iij. di. xvij. s. intellectualis
 q̄ ē q̄dā p̄fecta detestatio pcti
 fm rōnez. z dolor sensibilis q̄
 est dolor excitat' in pre sensu
 tiua cū alteratione z afflictōe
 corporis. Prim' dolor req̄ri
 tur de necessitate ad remissio
 nē peccati. et ille etiā solus est
 sufficiens. qz sic pctm̄ morta
 le sufficiēter p̄mittit' p̄ solum
 actū volūtatis. z p̄ cōplacen
 tiā deliberatā ratōis. ita suffi
 cienter destrui p̄t p̄ detestati
 onē volūtatis z displicētiāz
 rōnis. et hoc est etiā in ptāte
 nostra presupposita gratia.

Secūdus dolor. id est. sen
 sibilis etiā valet ad remissio
 nem peccati. s. nō est necessa
 rius. s. de p̄fectōe contritōis
 nec est in ptāte nostra etiā p̄
 supposita gratia. Item do
 lor intellectualis non potest
 esse nimius. sicut nec chari
 tas a qua procedit potest es
 se nimia. sed sensibilis potest

Secūda pars libri primi

esse nimis. Et ideo oportet quod su-
mas per mensuram debitam ad conser-
uationem subiecti. sic ex ieiun-
nijs et alijs corporis afflictionibus
Item nota secundum Thome in. iij. di.
xvij. quod vera contritio semper debet
manere in habitu. id est quod semper
debet habere istam dispositionem
quod quando recordatur de peccatis commis-
sis habeat displicentiam. saltem
secundum rationem. Item secundum Petrum in
iij. di. xvij. dolor maior intel-
lectualis debet esse de maiori peccato
habitualmente non actualiter. si
considerentur peccata in communi in quantum
sunt offensa dei. sed etiam in spe-
ciali dolor debet esse maior de
maiori peccato. quia maiorem rationem
doloris habet maius peccatum.
Dolor homo sensibilis conveni-
entia est ut sit maior de ma-
iori. quod quis non sit de necessitate.
Item secundum Thome in quolibet et
Inno. Contritio debet magis di-
ligere deum quam seipsum. culpa au-
tem est contra deum. pena homo est se-
ipsum. Ideo debet contritio eligere po-
tius omnem penam sustinere quam de-
um offendere. Descendere autem
ad hanc penam vel ad aliam non
tenet. imo faceret fatuum descen-
dendo ad ista particularia vel
alium super hoc sollicitando.
¶ Sedecim conditiones que re-
quiruntur in omni bona confessione.

¶ Dicit autem Thome in. iij.
p. di. xvij. quod confessio bo-
na debet habere sedecim con-
ditiones que in his continentur per si-
bus. Sit simplex humilis confessio
pura fidelis. Atque frequens
nuda discreta libens secreta
da. Integra secreta lacrima-
bilis accelerata. Fortis et ac-
cusans. et sit parere parata.
Sit simplex. id est non recitet in
confessione. nisi id quod pertinet ad
declarationem sui peccati. et etiam quan-
titatem. et non alie historie misce-
ant. Sit humilis. ut se miserum ac
peccatorem cognoscat sine ficti-
one. ¶ Pura. id est recta intentione
id est ut non reputet bonum vel
laudem ab hominibus. ¶ Fide-
lis. id est vera et sine ulla falsitate.
ut non dicat quod non fecit. vel
etiam habeat fidem de remissi-
one peccatorum suorum si se ipsum pe-
nitet. Atque frequens. id est sepe con-
fiteatur. istud tamen est de bono esse con-
fessionis. et non de necessitate.
¶ Nuda. ut sepe non involuat ob-
scuritatem sermorum. sed dicat ver-
ba ut intelligat peccatum suum cum
circumstantiis saltem necessariis.
¶ Discreta ut maiora cum ma-
iori potestate dicat. vel non plu-
ra simul. sed distincte loquendo
et dicendo numerum si fieri vel
scire potest. Ut etiam ut discre-

to et sufficiens ac perito confessor
 ri confiteatur peccata sua. Liberes
 voluntaria non coacta timo
 re verbis. ut pueri. vel timo
 re penarum temporalium vel infernali
 um principaliter. ¶ Verecunda
 ut erubescat et non se iactet vel
 mente gloriatur propter seculi va
 nitates aliquas. et precipue ibi
 confundatur ratio respectu di
 uine maiestatis offense. ¶ In
 tegra. ut nihil retineat de his
 que commisit. precipue de mortali
 bus. ¶ Secreta ut non publi
 ce sed occulte sacerdoti dicat
 peccata sua que cum possit ab
 soluere. Lacrimabilis ut do
 leat de peccatis commissis. et de
 testatur ea saltem intellectu rationis.
 ¶ Accelerata. ut que commisit
 peccata confiteatur. hoc tamen
 est de bene esse. ¶ Fortis. ut
 nihil dimittat pro verecundia
 ¶ Et accusans se et non ali
 os. nec in confessione se excu
 set et alios inculpet. Et sit pa
 rere parata. id est adimplere peni
 tentiam sibi iniunctam. et face
 re ea que habet necessario fa
 cere. ut aliena restituere si ha
 bet et homini.

¶ Finit pars secunda libri primi
 que est de scientia que requi
 ritur in confessore.

Incipit pars
 tertia primi libri de bonitate con
 fessoris. et habet decem. §. Et primo
 queritur de confessore duo de his habet. scilicet. tiorum
 dei. et zelum aiarum. §. i.

E bonita

De confessore in se in ex
 ercicio talis officii di
 citur Aug. de pe. di. vi. ca. Qui
 vult confiteri. Sacerdos ante
 quem statuit omnia languor in nul
 lo illorum sit iudicandus quam
 alio iudicare est promptus.
 Iudicans enim alium quem
 iudicandus condemnat seip
 sum. cognoscat igitur se et pur
 get in se quod videt alios sibi of
 ferre. Turet ut a se propiciat
 quequid in alio damnosum re
 perit. animaduertat quod deus quod
 dicitur. Qui sine peccato est ve
 strum. et. id enim liberauit pec
 catricem. quia non erat qui propi
 ceret lapidem. quod lapidaret
 qui se lapidandum cognosceret
 Nullus enim erat in peccato. in
 quo intelligit omnes fuisse reos
 nam venialia peccata se remit
 tebantur ceremonias. Si quod
 peccatum in eis erat criminale
 rat. Detiores quam in his sunt sacer
 dotes se prius non edificantes

Tercia pars libri primi

illis q̄ dñs; obſuabāt iſidys
fm̄ em̄ Aug. Tho. ⁊ Alber
audiēs ꝑfeſſō; cū ꝑſcia mor
talis ꝑcti mortalit̄ peccat. cū
effectū ſacramenti ꝑfert cum
ſacrō. ſi non eſt ꝑꝑciſus vel
ſuſpenſus q̄ſtūcūq; alias ma
lus. Un̄ Aug. i. q. i. c. dictuz
ē a dño. Numeri ad Aaron.
Vos ponite nomē meū ſup
filijs iſrl. ⁊ ego dñs bñdicaz
eos. vt grāz traditā ꝑ ministe
riū ordinari trāſſūdāt hoīb;.
Nec volūtas ſacerdot̄ ꝑdeſ
ſe vel obelle ꝑt. ſ; meritū bñ
dictionē ꝑſcēt. Qd̄ at̄ d̄r ea
dē. q. Remiſſionē ꝑctōꝝ non
dant avari ⁊ ſilia. itelligit̄ fm̄
glo. vel ſimplicit̄ d̄ ꝑꝑciſis. vel
ſi intelligat̄ de tolerariis. tales
nō dant ex merito vite. i. non
ſunt digni dare.

Duo q̄ debet h̄re ꝑfeſſor.

Ebet at̄ ꝑfeſſor ꝑci/
d̄ pueh̄re duo. ſ. timo
rē vñ ſiat circūſpect⁹
⁊ zelū aiāz vñ ſit ſollicit⁹ cir/
ca ea q̄ neceſſaria ſūt. Quātū
ad ꝑmū ꝑſiderare d̄; q̄ ip̄e eſt
mare enēū in tēplo dñi vbi la
uabāt ſacerdotes ⁊ leuite aiā
lia offerēda in ſacrificiū. vñ d̄
ex immūdicis a q̄b; illa ab/
luebant̄ effickbant̄ immūdi.
Unde Br̄e in paſtorali dicit

q̄ ſit plerūq; vt anim⁹ paſto/
ris audita tentatione ouis et
ip̄e tēte f. et ideo cū timore et
tremore debet poni. ⁊ non ſe
ingerere. ⁊ cū leuitate ⁊ cū riſi
bus inſtare. Unde in figura
moysi vt d̄; Ero. xxxviii. ſec̄
labiū enēū de ſpeculis mulie
ruz in q̄ lauarent̄ ſacerdotes
ſacrāſanctoz̄ ingreſſuri. ⁊ ſig
nificat ſc̄pturā. vbi ſūt exem
pla ſanctaz̄ animaz̄. ad quaz̄
debet ſepe inſpicere ad vidē
dum maculas ſuas ad intel
ligēdū inſidias diaboli. Un̄
ſubdit Greg. vbi ſupra. Hec
nequaq; ſunt timenda paſto
ri. qz̄ deo ꝑſante cūcta ſubti
liter. tanto facili⁹ liberat̄ q̄s
a ſua. q̄nto miſericordi⁹ tenta
tione fatigat̄. Quantū v̄o ad
zelū dicit̄ Br̄e. q̄ nullū ſacrifi
ciū ita deo acceptū ē vt zelus
aiāz. Et fructū hm̄oi oſtēdit
Jac. v. c. vbi poſt ꝑmulgati
ones ꝑfeſſiōis dicit. Qui cō/
uertit ſecerit ꝑctōrem ab erro
re vie ſue. ſaluabit animam
eius a morte. et caritas ope
rit multitudinē ꝑctōꝝ. Non
aut̄ min⁹ trahunt̄ ad deū ꝑ
confeſſionē anime quādo di
ligenter fit q̄s ꝑ ꝑꝑdicatores
moderno tēpore. vt experien
tia docet. debet ergo non tar

dare q̄ vocatur ad hm̄di.

¶ Quō se h̄re debeat p̄fessor
erga penitentiā. 2 de q̄bus in-
terrogandū est in p̄fessione. 2
ibi h̄ius decē p̄ceptoz d̄calo-
gi. 2 h̄ius septē pctoz morta-
liū. 2 q̄ in p̄fessioe tria debet
obseruare interrogando con-
fessor. §. ii.

¶ Icit Au

gulti. de pe. di. vi. ca.
i. post mediū dicens.

Diligēs inq̄sitor subtilis in-
uestigator sapiētē 2 quasi a-
stute interroget a pctōre. qui
forsitan ignorat vel p̄ verēcū
diā vellet occultare. cognito
aūt crimine varietates ei⁹ nō
inuestigare dubitet 2 locū et
t̄ps 2c. q̄bz cognitio adit be-
niuol⁹ parat⁹ corrigere. 2 se-
cū on⁹ portare. h̄eat dulcedi-
nē in afflictōe. pietatē in alte-
rius crimie. discretiōz i varie-
tate. adiuuet p̄fitētē orādo et
alia p̄ eo bona faciendo. sp̄ iu-
uet leniēdo. p̄solando. sp̄z p̄
mittēdo. 2 cū op⁹ fuerit etiaz
intrepādo doleat loquendo.
instruat opando. sit p̄ticeps
laboris si vult esse particeps
gaudiū. doceat p̄seuerantiam.
Hec augu. ¶ Ex his verbis
Aug. patz q̄ nō sufficit audi

re p̄fessionē eoz q̄ sibi dicunt
a pctōre 2 ip̄z n̄ interrogare. nī
si eēt p̄sona in his bene p̄itaz
sciētificata q̄ sufficiēt scit di-
cere que optet. Sed cū p̄sōe
cōiter sint grosse in istis. etiaz
ille q̄ sūt in alijs negocijs mū-
di vel scientijs acuti. Jō per-
mittendū est dicere vnicuiqz
id quod vult. 2 eo ordine quo
vult. 2 de pctis q̄ p̄ se sufficiēt
ter dicit nō est itez interrogan-
dus. ne molestes eū in q̄ non
optet. Sed si aliq̄d nō bñ in-
tellerit. p̄cipue de mortali-
bus faciat sibi itez declarare
vt meli⁹ itelligat. De his h̄o
q̄ n̄ plene dixit. puta qz n̄ di-
xit circūstārias necessarias t̄
numez in̄troga eū de his vt
plene dicat q̄ntū est necessari-
um. De illis h̄o peccatis q̄ n̄
dixit. nec scit p̄ se dicere inter-
roga eum.

¶ Quo ordine fieri debeāt in-
terrogatōes. 2 de q̄bz.

Ed Ray. 2 Host. i sū-
s ma dicūt q̄ it̄rogati-
ones fieri debēt de sep-
tē vicijs capitalibus 2 eozuz
sp̄bz 2 filiabz. de q̄bz h̄es. s.
diffuse. i. ij. pte. p totū. nō tñ ē
interrogandū d oibz. sed pl⁹
2 min⁹ fm̄ pditidz p̄sonarū.
Sicut aūt q̄ p̄fitet nō habet

Tertia pars libri primi

necesse tenere magis vnū or/
dinē q̄ aliū dicēdo pctā sua.
ita nec p̄fessor interrogādo. tñ
ad meli⁹ memoriē p̄mēdādū
de q̄b⁹ dz interrogare. ⁊ de q̄/
bus iā interrogauit ne āplius
habeat triplicare ⁊ grūū ē te/
nere aliquē ordinē. ⁊ si placet
interrogare de decē p̄ceptis.
q̄ p̄tinent in istis p̄sib⁹. Unū
cole deū. nec iures vane p̄ ip/
sum. Sabbata sc̄rifices. ha/
beas in honore parētes. Nō
occisor eris. fur. mech⁹. testis
iniquus. Nō vlli nuptaz. nec
rem cupias alienā. Declarati/
onē hor⁹ versuū habes infra
Post hō interrogatōem sup
decē p̄ceptis p̄ueniēs erit in/
terrogare sup septē vicij⁹ ca/
pitālib⁹. q̄ in h̄ p̄su p̄tinentur
Ut tibi sit vita sp̄ saligia vi/
ta. In ista dictōe saligia sunt
septē l̄re. a q̄b⁹ incipiūt noīa
septem capitaliū vicioz. Per
S hō intelligitur supbia l̄b
q̄ p̄p̄bendit vana gl̄ia. Per
A auaricia. Per L fetida lu/
curia. Per I inuidia. p̄ S gu/
la. Per I ira. Per A accidia
S⁹ anteq̄ interroget de pec/
catis prius querat de excōi/
cacione maiori. ⁊ si inuenit eū
aliqua sn̄ia irretituz. si habet
autoritatem super hoc absol/
uat prius. Si vero non ha/
bet autoritatem remittat ad
eum qui potest eū absoluerē.

¶ In interrogatiōib⁹ siēdis
tria debent obseruari.

Ho. in. iij. diē q̄ p̄fel/
t
sor tria debet obserua
re in interrogatiōib⁹ siē
dis. ¶ Primū est q̄ nō inro/
get oēs de oib⁹. sed interroge
tur p̄sone de pctis q̄ cōsue
rūt repiri in hominib⁹ illius
p̄ditionis ⁊ status. vt stipen
diarij de rapinis ⁊ incendijs
Clerici de symōia ⁊ horijs ob
missis. Adolescentes de luxu
rijs ⁊ hmōi. Unō a p̄ncipio
p̄fessionis decens est interro
gare confitētē de cōditōe sua
de exercitio ⁊ statu. an cleric⁹
an laicus. an solutus vel p̄u
gatus. ⁊ hmōi. vt prudenti⁹
inde possit formare interroga/
tiones. Et q̄stū est t̄pis q̄ fe
cerit vltimā p̄fessionē. ⁊ si fe
cerit penitentiam sibi iniun/
ctam. Et vtrum in statu grā
tie vel peccati mortalis.
¶ Secūdū quod debet obser
uare confessor est vt interro
gentur ipsi a remotis de pec/
catis. ⁊ in genere. non in vlti
tima specie ⁊ modo pecca/
ti subito. Ut si nesciebat

tale peccatum committere illud addi-
scat. et sic ducat in tetrationes.
Verbi gratia. Si fateat se commi-
sisse viciū luxurie. non statim in-
terroget confessor si seipsum suis
manibus polluit. et huiusmodi. sed ita
paulatim interroget de modo et
circūstantiis talis peccati commi-
si et huiusmodi. Tertium est quod in
peccatis carnalibus non descen-
dat nimis ad particulares cir-
cūstantias non necessarias. quia
hoc est seipsum in tentationibus indu-
cere. et ad inuentionem peccato-
rum docere eos qui ignorant. et ali-
quando postea talia referunt in pla-
teis in derisum et scādalu; sa-
cerdotum. ubi gratia. Si vir fa-
teat polluisse mulierē extra vas
debitū. non ulterius querat confesso-
res in quibus parte corporis et quod. quia iam
habet ultimam spem peccati. Alia ve-
ro turpitudines que sunt miseris ho-
minibus inueniunt. ipsimet si vo-
lunt exprimant.

¶ De circūstantiis peccatorum. et ibi
suis eorum. et quod circūstantie sunt
in duplici specie. §. iij.

Ed nota

¶ Confessor non solum debet
interrogare de mortali-
bus. sed etiam de circūstantiis que
aggravant vel alleviant. Unde
Inno. in. c. omnis. de pe. et re.

dicit. Sit discretus sacerdos et
cautus ut more patrum medicum su-
perfundat vinum et oleum vul-
neribus sauciatis. diligenter in-
rens peccata et eorum circūstantias
quibus diligenter et prudenter in-
quiritis intelligat que ei debeat
prebere consilium. et cuiusmodi re-
mediū debeat adhibere diuer-
sis utendo experimentis ad sa-
nandum egrotum. hec ibi. Ad il-
lud facit quod dicit Aug. de cir-
cūstantiis peccatorum. de pe. di. v.
c. consideret qualitate criminis in lo-
co. in tempore. in perseverantia. in perso-
ne varietate. quia si fecerit in re-
tione. et de ipsius viciis multiplici
executione. Dis ista varietas
confitenda est et declinanda. Doleū
est non solum quia peccavit. sed quia se-
cundum gratiam et gratia pernavit. doleat ali-
orum vitam in sua fuisse corrup-
tam. s. suo exemplo. et commo-
dus quod dedisset primo suo exem-
plo bono. doleat de tristitia
quam intulit bonis peccando
et de leticia quam eis non ad-
hibuit. h. Aug. Que omnia intel-
lige secundum quod declaratur hic. Il-
las autem circūstantias que trahunt
peccatum in alteram speciem op-
tet necessario confiteri secundum
Tho. Alb. et alios doctores.
Alias enim circūstantias confite-
ri. cum sint peccata venialia peccati

Tercia pars libri primi

ors e hinc, no tñ e necessariu
Pe. d. pal. i. liij. dis. xvi. di. q.
nũerº circũstanciarũ pphedif h
flu. Quis qd vbi p q̄s q̄b
auxilij. cur q̄ mō q̄n. Rey. fo
addit octauã. s. q̄tiẽs. z vbi i
flu d̄z q̄b auxilij. ipe diẽ p
q̄s. Dicit q̄ q̄s p varietate p/
sonaz. z statº etatis sapie z or
dinis. et sic fuit grauissimum
pctm̄ ade. qz q̄nto q̄dº altior
rãto casus ḡuioz z ingraticu/
do maior. Quid. vtz malum
qz phibitũ. vel ex genere suo.
vtz mortale vl veniale. an oc
cultũ vel manifestũ. z q̄stum
ad hãc p̄ditõez ḡuĩ fuit pec/
catũ chayn q̄s ade. quantitas
em̄ generis homicidij grauioz
est pctõ gule vl supbie. Ubi.
qz i loco sacro grauĩ peccat.
Per q̄s. quia traxit alios ad
peccadũ. qd est ppriũ diabo
li. vel q̄s posuit mediatores
ad malũ ppetradũ. qz pctõz
illoz est princeps. vl cũ q̄bus
p q̄b. z q̄s. Quoties nõ so
lũ q̄ntũ ad p̄sueudinẽ s; etiã
q̄ntũ ad nũez. q̄ numerus re
fert ad actionẽ. nõ ad obie/
tũ actõis. vbi ḡra. Si hõ in
iniusta p̄trectatione accipiat
saccũ plenũ mille florenis. est
tm̄ vnũ furtum. Si aut tres
florenos accipiat diuersi acti

bus successiue erũt tria furta.
qz i ipõ actu e pctm̄ sp eẽntia
lit. z iõ nõ p̄t vnũ eẽ i pluribz
actibz. Cur. An ex ifirmitate
vel ignorãtia vl elatõe. vl q̄li
intentõne fecerit. qz mortalia
pctã trahunt spẽm a fine. iõ h
diligẽter est explicandũ. Qui
em̄ furat vt mechẽt magis di/
cẽdº e mechº q̄ sur. z tñ vnũ
pctm̄ e i vno actu. s; hũs plu
res deformitates. Quo mō.
naturali vel innaturali. qz sp
e ḡuĩ i eodẽ genere. s. agẽdo
q̄s patiẽdo. Quã. si i sacro tpe.
puta dieb; festinis vl alio tpe
z de pseuerãtia i pctõ.

Circũstancie pctõz p̄sitede
sũt in multiplici genere.

D decla

a rationẽ huiusmodi
scz qñ circũstantie
peccatoz sunt confitende. sic
dicit Pe. de palu. Circũstan
tie sunt in quintuplici genere
Prime sunt que nõ alleniant
nec aggrauant. sic ille q̄ nullã
importãt puenientiã vel p̄s/
cõuenientiã ad rõnem. nec ex
se nec ex suspitõe. vt furari cũ
manu dextra vel sinistra. et
istas p̄fiteri est supflũ. Se/
cunde sunt que alleniant. scz
que important puenientiam

vt facere malū ex bona inten-
tione vel ignorantia. et istas confe-
teri ē imperfectū. nisi fieret scā-
dalū confessorū. Tercie sūt q̄ im-
portāt discōueniētiā ex suspi-
tione. vt furari multū. et istas
cōfiteri est pfectum. quia ag-
grauāt pctm̄. nisi imineret p-
iculū sui vel cōfessoris vel al-
terius tertij. Sed qz nō mu-
tant speciē nec aggrauāt i in-
finitū nō ē necessariū eas cōfi-
teri s̄m Tho. Sed Pe. dic.
qz quāuis ista sit cōis opinio.
tutior tñ est alia. s. vt cōfiteant̄
eas. s. cū notabilr aggrauant
vt furari cētū multo grauius
est q̄ furari vnā. Quarte sūt
q̄ aggrauāt et mutāt speciē
nō tñ in infinitū gūāt vt qñ
vtrūqz est veniale. vel qñ pri-
mū est mortale. scdm veniale
vt in speciebus gule. q̄rum vna
aduenit alteri. et sunt qñqz ve-
niales et quādoqz mortales.
et istas confiteri nō ē necessari-
um. nec illud est ꝑ hoc qd̄ dic̄
Tho. et cōmuniter aliq̄. s. qz q̄
mutāt speciē necessario sunt
cōfiteēde. qz loq̄r de illis q̄ sūt
mortalia. Rō aut̄ quare nō ē
necessariū eas cōfiteri ē ista. qz
circūstantia est cōfiteēda neces-
sario. nō qz mutat speciē. vt
patet in veniali. sed quia mu-

tat in infinitū. vt patet i mor-
tali. Sed circūstantia non
mutans in infinitū nūqz ag-
grauat in infinitū. quia intē-
dit penas et nō extendit. Ex-
tensio em̄ est infinita nec pōt
crescere. sed intensio est finita.
et semp pōt crescere. Nulla ḡ
talis q̄ non mutat seu aggra-
uat in infinitū est necessario
cōfiteēda. Quinte mutant et
qñqz aggrauāt in infinitū. vt
quādo veniali actui puta ad-
gulam studiose pparataz ad-
ditur ebrietas vel notabilis
anticipatio hore in ieiunio si-
ne causa. Sed vtz in religio-
so sit mortale qd̄ alteri est ve-
niale. dicendū qz nō. puta di-
cendo verbū ociosū et hmōi-
nisi spēm mutaret. qz nubere
vl̄ velle nubere qd̄ secularibz
nō ē pctm̄ si s̄ fiat causa pro-
lis generande. vel veniale p-
pter voluntatem est mortale
religioso p̄fesso. clerico vel or-
dinato. quia sacrilegiū est. nō
autem primi motus luxurie.
furti vel inuidie. quia nullus
vouet se non habiturum pri-
mos motus qui non sunt in
nostra potestate. Nec Pe. de
pal.

Circūstantie q̄ trahūt pctm̄
ad aliud gen^o sup̄ cōfiteēde.

Tertia pars libri primi

E nota s^m Tho. in q^o dā epla q^o ille circūstātie dicunt trahere peccatū ad aliud gen^o. et iō d^o necessitate p^ofitende q^o h^ont spēalem repugnātiā ad aliq^o p^oceptoz dīne legis Sicut furtū simplr repugnat huic p^ocepto nō furtū facies. Si vero fiat furtū in loco sacro circūstantia loci illa repugnātiā h^oz ad aliq^o p^oceptorum q^o est de veneratione sacramentoz et addit noua species peccati et sic de alijs

¶ Peccatū p^omissuz die festo trahit ad circūstātiā aliā.

Icit Rico. de lra sup d^o Exo. q^o p^octm mortale p^omissum die festo habet speciale repugnātiā ad p^oceptū de sanctificatiōe festozū et sabbati. q^o magis ē op^o ser uile op^o p^octi q^o op^o manuale Opus autē suile ibi p^ohibet et sic ē mortale vltra p^opriā d^ofor mitatē sue materie Ex h^o q^o cōmittit i die festo h^oz aliq^o d^ofor mitatē quā oportet confiteri et in fine dicit idem Tho. q^o illud q^o d^o circūstātiā non trahentes p^octm ad aliud genus siue speciē nō ē d^o nccita te p^ofitendas. nō ē referendū ad nūerū p^octoz et eiusdez spe

ciei. q^o numeruz tenet p^ofiteri si p^oct. q^o non est vnū sed ml/ta. et hoc nota diligēter.

Ota tertō q^o cū cogitatio cū deliberatiōe rōnis in actū p^octi mortalis. s. deliberādi illū actū age re. et absq^o ope sit p^octm mortale. iō ad singulas p^octoz species post p^octā opis interroga etiā de p^octis cogitationū illi^o p^octi t^om. et de p^octis or^o. et cū op^o alicui^o p^octi et delibera tio mentis ad illud agenduz absq^o ope sit eiusdem speciei specialissime. s. differt s^oz ma/gis et minus. vel p^ofectū et im p^ofectum. q^o s. maius p^octm est in ope q^o in sola cogitatione iō etiā de circūstantijs h^omōi cogitationū interrogādū est puta si dicit penitēs se p^osesis se cogitātib^o luxuriosis. q^o hoc p^oct ē multipl^o et i diuersis speciebus. iō interrogēdū q^olitate iparū cogitationum. vt si deliberauit tale peccatū p^omittere cū soluta. q^o tūc fornicatio est si ipse solutus est. aut cū coniugata. q^o tūc adulterium est. aut cū p^osanguinea. quia tunc incestus est. et sic d^o alijs luxurie speciebus. et aliorum viciozum.

¶ Peccatuz diuiditur in tria

Ro aliq̄li declaratiōe p̄
 p̄ dicatoruz nota qd̄ dicit̄
 Tho. i. ij. q. xij. q̄ p̄ctm̄
 diuidit̄ p̄ h̄ tria. scz p̄ctm̄ cor
 dis oris z opis. nō sicut p̄ di
 uersas spēs p̄lectas sic̄ dif
 ferūt speciebos z leo z capra
 sed sicut p̄ diuersos gradus
 peccati. sicut dom⁹ in funda
 mentū diuidit̄ in parietez et
 tectū sicut in spēs incōpleta
 Cōsumatio igit̄ peccati est ī
 ope. vnde p̄ctm̄ opis hz spe
 ciē p̄lectaz. Sed p̄ma incho
 atio ei⁹ est q̄si fundatio ī cor
 de. Scdus gradus ei⁹ est in
 ore. s̄m̄ em̄ q̄ hz in mente p̄
 rūpit̄ facile ad manifestandū
 p̄ceptū cordis. Tertio grad⁹
 est ī cōsumatiōe opis. Patz ḡ
 q̄ hec tria p̄tinet̄ ad vnā p̄fe
 ctā spēs. cū ab eodez motiuo
 p̄cedāt. Traciū⁹ enī ex eo q̄
 appetit̄ vindictā p̄us turbat̄
 in corde. scdō ī p̄ba p̄tuelio
 sa p̄umpit̄. tertio p̄cedit̄ ad
 facta iūriosa. vt p̄cussionem
 z h̄mōi. z sic d̄ alijs q̄buslibz
 vt de luxuria. Nec t̄m̄ sic̄ itelli
 gendū ē p̄ctā cordis eē spēs
 incōpleta. q̄si n̄ sint morta
 lia. imo q̄n̄ ī eis ē cōsensus de
 liberatiū⁹ ad act⁹ q̄ de se sunt
 p̄ctā mortalia. tales cogitati
 ones sunt p̄ctā mortalia. et si

non ita ḡuia sicut p̄ctā opis
 vt dicit̄ est Et q̄n̄ simul sunt
 cogitatio cū locutiōe z opere
 vnū est p̄ctm̄. vt p̄tz de luru
 ria z alijs p̄ctis. Q̄n̄ p̄o q̄dā
 tpe deliberat fornicari. z alio
 tpe diuerso et distāti fornicar
 tur sunt duo peccata morta
 lia. ¶ De declaratiōe vero mo
 rosa aliq̄d dicitur suo loco.

¶ Regule q̄nqz cognoscendi
 p̄ctm̄ mortale a veniali.

D cognoscendū p̄o q̄n̄
 a p̄ctm̄ ē mortale vl̄ v̄ei
 ale nota q̄nqz regulas
 ¶ Prima est. quādo amor vl̄
 affectio ad aliquā creaturā. s.
 se vel aliā t̄m̄ crescit vel ē tam
 magnus q̄ in eo p̄stituit̄ vlti
 mus finis. id est q̄ nec actu.
 nec habitu ordinat̄ illam cre
 aturā. aut eius dilectiōez aut
 etiam seip̄m s̄m̄ deum. z vel
 let cū tali creatura contenta
 ri. z nō curaret̄ deū offendere
 aut ei⁹ p̄cepta trāscredi. p̄p̄
 illā creaturā. ita q̄ ibi ē aliq̄l
 p̄cept⁹ dei. si nō ē formal. ta
 men interpretatiuus. z ē frui
 tio creature. quia p̄ponitur
 creatura deo. vnde cuz aliq̄s
 vellet h̄ic cum creatura semp
 manere. nō curādo de eterna
 beatitudine. licet non sint sc̄p

Tercia pars libri primi

rudes de hoc interroga di vl tentandi. tamē tal' amor creature sp est pctm mortale. Quā aut aliq's diligit aliquā creaturā plus q̄ deus. sed pp r̄ h nollet deum offendere aut eocarere. nec eius amicitia pder. talis amor creature nō est peccatum mortale. ¶ Secunda regula satis p̄cordat cum p̄cedenti. s. cum notabiliter cōtra dilectionē primi aliqd cōmittit. tūc est mortale peccatū. qñ hō nō. tūc est veniale. qñ hō aliqd fit p̄ dilectionē dei p̄t attendi penes h qd̄ repugnat charitati vel amicitie quā debemus ad deū h̄re super oīa. qñ at aliqd fit p̄ dilectionē primi p̄t attendi penes ista p̄cepta legis natū re. s. qd̄ tibi nō vis fieri alteri ne facias. et qd̄ tibi rōnabilr̄ et ex debito vis fieri. alteri facias. et p̄t etiā attendi penes scandalum actiū qd̄ ego infero primo meo p̄ mala exempla sed in q̄ntū importat aliquid p̄ dilectionē. vel quantū sit illud scandalū ad hoc qd̄ sit mortale non precise determinatū est. qz in modico facere p̄ primū non ē mortale. aut i quo scandalizare. vnde qlbet attendat seipm qd̄ sibi vellz sic

ri. et qd̄ sibi nollz fieri. et p̄ qd̄ factū et non factū solueret in se et primū suū amicitia quā sil' h̄nt. ¶ Tercia regula quādo omittuntur p̄cepta dei et ecclesie. vel legis nature. vl superioris q̄ p̄cepta sūt d̄ necessitate salutis. vel p̄ votuz publicū vl puatū. vl p̄ iuramentuz licitū. et tunc ē mortale pctm. qñ hō citra tūc nō ē mortale. ¶ Quarta regla cū aliqd fit l' p̄mittit vl omittit p̄ cōsciam vere vel false dicentem aliqd pctm mortale. vel p̄ cōsciaz formidantem pbabiliter vel dubitative an aliqd pctm sit mortale. tunc semp est mortale. si cōscia non sit sufficienter instructa. ¶ Quinta regula d̄ actibus intus manentibus qñ q̄dem solam habz cogitationem de aliquo q̄ntūcunqz turpez vl malā absqz p̄placētia seu delectatōe vel p̄sensu tūc nūqz est peccatuz mortale. vl nullū. vl veniale. Quā hō est cōsensus in actū q̄ cēt peccatū mortale. tūc sp est peccatū mortale. quia de' volūtatē p̄ facto acceptat. qñ aut cum cogitatione aut cōplacētia est delectatio morosa in aliq̄ turpi. specialiter in libidinosis. tūc est mortale s̄m di.

etum Augustini esto qd nō sit
 sensus in actū. s̄m s̄ dicitur
 August. iudiciū ē de pctis in
 terioribz. Ad qd etiā facit di/
 stinctio sup̄ posita. de sensua/
 litate z rōne. z de pctis preue/
 nientibz z seq̄ntibz deliberati/
 onē. Applicādo igit̄ septē vi/
 cia capitalia q̄ nō sp̄ sūt mor/
 talia. sed sūt male radices in
 homie. ex quibz oriunt̄ septē
 ventralia.

Que debeat seruare et scire
 confessor vtilia et necessaria ī
 ipso exercitio confessionis. s̄.
 iij.

Ultra ex

a cōicationē iuris cō/
 munis sciat cōfel/
 sor si penitens incidisset ī sen/
 tentiā cōstitutōis synodalis
 ideo debet inuestigare de cō/
 stitutōibz illi⁹ dyocesis. si q̄s
 haberet. vel etiā puincie vel
 legationis. Ut melius possit
 penitentibz puiderē diligēter
 querat de numero peccati. q̄/
 tiēs incidit in id vel illud. q̄a
 hōmies sepe transcunt illud
 leuiter. et de circūstantijs nō
 necessarijs. z de pctō qd alte/
 ri iam rite p̄fessus est nō que/
 ras. cū nō teneat nisi in casu
 in quo tenetur quis confessi.

onez iterare. de q̄ plene supra
 in titulo precedenti. Et non
 solum de peccatis opere per/
 petratis. s̄ etiā peccatis cor/
 dis. et de numero eoz que p/
 sone puipendūt interrogan/
 dum est. Et qz s̄m Tho. i. ij.
 peccatū cogitātōis z operis
 in eadē materia sunt vnius z
 eiusdem speciei. sed differunt
 s̄m maḡ z min⁹. qz. s̄. pecca/
 tū opis est grauius pctō cor/
 dis. ideo etiā interroganduz
 est de pctō specie z circūstan/
 tijs necessarijs peccatoz cor/
 dis. verbī gr̄a. Si dicit se in
 mente solū deliberasse mulie/
 rem cognoscere. interrogādū
 est utrū solutā vel nuptā. vir/
 ginē vel aliam. et qua die. z s̄
 quia ipse faciunt illud pecca/
 tum esse diuerse speciei. Et si
 mulier est. facias eam ex trās/
 uerso stare nec faciem ei⁹ aspi/
 cias. quia facies earum ven/
 tus est vrens. vt ait prophe/
 ta. Sed nec virum decet fre/
 quenter aspicere in facie. ne
 eum erubescere facias vltra
 q̄ oportet virosqz etiā gra/
 ues et sapientes dulcius et
 vrbanius oportet repreheu/
 dere. Rusticos grossos ac y/
 diotas durius. ne peccata
 sua paruipendant ex leuitate

Tertia pars libri primi

sermonis. Stimulatos & ex dolore & desperatione. Quoties quae peccata commissa sunt gravia commoventur & aiaere expedit inducendo exempla David. Bagdalenae. Pauli. Petri. latronis. Et homines induratos & se excruciantes aggravare peccata commovent ostendendo eorum pericula. exemplo A. de. Saul. Jude et homines qui seipos desperarunt. Nota s. m. D. Ube. li. 8. off. ordi. q. illoz confessiones plus se audiente & libere q. magis indigere putant. v. l. q. raro venire solent. vel q. sunt extranei. v. l. quia sunt in maiori statu. vel de quoz confessione speratur utilitas futura.

¶ Quod se habere debeat confessor audiendo mulieres.

Idem dicit de audiente tibi mulieres. caueant ne nisi in publico audiant. & nisi ab aliquo videant. nec mulierum imorem nisi quantum necessitas confessionis requirit. et eis qui nimis frequenter confiteri volunt assignet certum tempus extra quod ipsas non audiat. nisi alius colloquens se eis exponat. & sepe duris verbis & rigidis utatur circa illas potius quam mollibus. Hic ille. Et habet illas qui quotidie audiunt mulierculas. & faciunt

eis longas predicationes. vnde amittunt multum tempus & scanda. l. sequitur coram ipsis & in populo. ¶ Qualis & quanta debeat iungi satisfactio seu poenitentia a confessore penitentibus. & quae se habere debeat at poenitentiam iniungendo. §. v.

Quaeritur pro

in quibus peccato mortali est regulariter septennis poenitentia iniungenda seu imponenda. ut habetur. xxij. q. i. ca. predicandum. in glo. &. xxxij. q. ij. ca. hoc ipsum. & §. sequenti. quod servabatur antiquitus. & ista septennis poenitentia magis vel minus aspera s. m. varietates criminum maiorum vel minorum et circumstantiarum & propinquitatis erat quae ut dicit Hiero. Apud deum non tantum valet tempus mensura quam doloris. nec tantum abstinencia ciborum quam mortificatio criminum. de pe. dis. i. c. mensura. Sed hoc die poenitentia omnes sunt arbitrio confessoris taxanda considerat circumstantias criminum & personarum et homines extra de pe. & re. c. de q. dicit etiam Leo papa. xxvi. q. vij. c. Tempora poenitentiae tue moderationis arbitrio sunt constituenda. puta diversorum aetates prosperos esse duos Ray. Buil. et Spe. i. suo rectorio.

hoc tenent. et general' consuetu/
do sic se habent. nec est id quod dicit
Greg. de pe. di. v. c. falsas pe/
nitentias dicitur quod non sunt au/
toritates sanctorum patrum pro qualitate
criminum ponunt. Hoc enim in/
telligitur secundum Ray. cum sine neces/
sitate rationabili dimitterent pe/
nitentie antiquas taxate. Nam ultra
illa communi penitentiam septemque
pro quolibet peccato mortali in gene/
re ponunt alie penitentiae maiores et
minores pro certis peccatis put
habent in diversis capitulis de
cretalium et decretorum. quod quod contra
non dantur hic non pono que
plene habent in summa confessio
rum. li. iij. tit. xxxiij. q. cxxv. tit.
de pe. et re. ubi ponuntur casus.
lvi. de homicidio. ¶ Est autem satis
rationabilis causa non dandi homicidii
penitentias indispositio penitentium
et etiam aliquando non sufficeret tempus
vite. Nam et Ray. et Hostiensis.
dicunt. dicitur confessor talem dare
penitentiam quam verisimiliter credat il/
lum implere. ne ipsam violando
deterius sibi contingat. quod si ma/
gna peccata commisit. et dicit se pe/
nitere. sed non posse aliquam du/
ram penitentiam facere. animet enim
ad hoc confessor ei ostendendo gra/
vitatem peccatorum. et pro penitentias pe/
nae sibi prope debitarum. et sic
tandem iniungat ei penitentiam quam

libere suscipiat Et si sacerdos
non potest gaudere de omni moda
purgatione eius. saltem gaudeat quod
liberatum a gehenna transmittit
et ad purgatorium. Itaque ut
dicit Hostiensis. confessor nullo modo
debet promittere peccatores despera/
tum a se recedere. ar. xxvi. q. vi.
prosuper. sed potest imponat ei unum
propter nostrum. vel aliud leue. et alia bo/
na que fecerit. vel mala que tolera/
uerit sint ei in penitentias. Concor.
Tho. in hoc. Hoc tamen sane in/
telligitur. videlicet si ipsum alius penitet
et dicit se peccatum facere quod de/
bet sed hoc non penitentiam sufferere non
posse. tunc prope hoc quantum quod de/
liciter non debet dimittere sine ab/
solutioe ne desperet. Sed si di/
cit se non posse dimittere odium
vel caste vivere. vel aliter sum
non velle restituere. vel arte di/
mittere quam sine mortali pec/
cato exercere non potest. vel
aliud homicidii. cum possit. nullo
modo debet absolui secundum Tho.
De. de pal. et Alber. quod ut dicit
Greg. xi. q. iij. c. Tunc vera est
absolutio sacerdotis. cum inte/
rim sequitur arbitrium iudicis. i.
dei. qui nunquam absoluit impe/
nitentem. de pe. disti. i. c. nemi/
nem. Sacerdos autem nul/
lam debet committere falsitatem
in sacramentis veritatis. unde et

Tercia pars libri primi

de pe. di. v. c. ffes nros amo
nemus vt falsis penitētijs a/
nimas laicoz decipi nō pati
ant. falsas pñias dicit cū sic
agit de vno vt nō recedat ab
altero. Uex si tal' pctm pure
vult p̄fiteri. d3 audiri ei^o con
fessio. vt d3 extra de pe. 7 re. c.
q̄ ddam. 7 sibi aliqd debz in
iungi. nō tamen absoluendo
eū. sed ei declarando q̄ p̄pter
hoc nō est absolutus. sed tamē
satisfaciat p̄cepto ecclesie an
nual' p̄fessiois fiende. 7 horre
tur eū q̄ faciat oē bonū quod
p̄t. vt de^o cor eius illustret ad
pñiam. vt d3 de pe. di. v. c. fal
sas. 7 sic n̄ ē dimittēdus sine
p̄fessione ne desperet. q̄ si in
stet p̄ absolutiōe oñ dēgo scā/
dalū et desperationem si non
absoluat nullo mō debz ei as
sentire. l3 tamen ei declarare
q̄ fieri nō p̄t. nec iuuaret euz.
Et si p̄manet in scandalo nō
est curandū. quia est scanda
lū phariseoz. xi. q. iij. ca. inter
verba.

¶ Qualiter se habere debeat
confessor penitētijs iniūgen
do penitentijs.

¶ Imponēdo pñias
i ne vilescat autoritas
ecclesie arbitretur cōfes
sor. et ne p̄tās clauū p̄tēnat.

de pe. di. i. c. sūt q̄ arbitranf. l.
di. c. absit. 7. c. siqs p̄postera.
minus malum est si q̄q̄ cō
tingat errare q̄ erret dando
nimis parua q̄ nimis mag
nam. vt dicit Chyff. xvi. q.
vii. c. alligant. q̄ vt ibi d3 me
lius est reddere tōnez deo de
nimia misericōdia q̄ de nimia se
ueritate. Si em̄ benign^o ē de
us. vt q̄d sacerdos vult eē au
sterus. exemplū habemus a
xpo. vt dicit Ray. Qui nullū
vnq̄s grauē imposuit pñiam
sed dixit. Uade 7 ampl^o no
li peccare. 7 ad hoc marie d3
attendere confessor excidere
ab eo causas 7 occasiōes pec
catoz. puta si conuersatio ei^o
cum aliquo vel aliqua est oc
casio ei alicui^o ruine. debet i
ponere sibi q̄ dimittat si p̄t
7 h̄mōi. de pe. di. iij. c. satisfi
ctio. aliqñ imponere p̄t ei lo
ci mutatiōz q̄ ei ē ad scanda
lū si fieri p̄t. dis. lxxi. c. valet.
Aliquādo tñ res sic se h̄nt q̄
fieri non potest.

¶ Contraria pñia debet impo
ni delicto.

¶ Imponēda ē peni
tētia p̄ria ad malū qd
commisit fm Ray. vi
delicet. Supbo opa humi
lia. Suloso ieiunium. Auaro

elemosine et hmoi. qz sria. co
trarijs curant. d pe. dil. ij. c. ij
Qd intellige si credit illu vel
le et posse pficere. Hoc em est
ad bene ee imponere magis
istam qz illam. Itē si ē negli
gens ad audiēdū srbū dei si
bi pōt iniungere srm Joh. qz
audiat certū numerū pdicati
onū. Debet tñ cauere p fessor
ne det talē pniā p quaz fiat
alteri p iudiciū. puta si seruo
iniungat lōga pegrinatio. vl
ieiuniū plixū. ita qz e dñs re
cipet detrimentū de seruitio
suo. si etiā imponeret vroz vt
daret multas elemosynas da
bit de bonis viri si paraferna
lia non habet.

¶ Pro peccato occulto nō dz
dari manifesta pnia.

Item p pctō occulto
i nō ē manifesta pnia i
iūgenda. s. tal vt pos
sit inde oriri aliq suspitio pec
cati pmissi.

T nota srm Jo. an. su
e per cle. dudū. de sepul.
sup sbo audire qz puf
debet sacerdos ipōdere pniāz
qz facere absolutio nem a pec
cat. qd pbat ex ipō textu cle.
qz pns loquitur de pnia intū
genda. postea de absolutio ne
tū etiā ex rōe. qz cū absolutio

fit pplementū et forma i pnia
pus dz ee satisfactio q est ps
materialis pnie. saltē in actu
ali pposito. vt expssa satisfac
tione q dz iponi p sacerdotēz
acceptet eam penitēs sic con
fessus ē. et doluit. et inde seqt
absolutio. Sed sriū dz eēō
cēf. c. si. vbi dz q archiepī pnt
in vilitatōe absoluere et pniā
iponere. qz h de necessitate nō
pcedit. qz tñ cōter fit srium.
vt scz pns absoluat et postea
iniungat penitentia quōcun
qz fiat. vel ante vel post suffi
cit. Presupponit em confes
sor illū hēe ppositū eam fact
endū qz sibi iniūget cū ipm pe
niteat. Scōz Jo. si penitēte
absolutus cui generalē p fessio
onē audiisti. absoluas eū et
a penitētijs oblitis iniūctis
ab alijs sacerdotibus. et si ali
qru pniarum iniunctaz me
mor sit qz nō impleuerit eas.
si iudicaueris expediens cō
mutes eas. nisi eēt in casu a q
non posses absoluere.

¶ De permutatione peniten
tie habes supra titulo prece
denti. ca. finali. vbi etiam ml
ta de satisfactione.

¶ Memoriale dōm peniten
ti circa penitentiam facien
dam.

Tertia pars libri primi

C Autū ē etiā sibi decla-
rare ⁊ promittere q̄ si
aliq̄ die ex obliuioe vel
ex negligentia dimitteret pe-
nitentiā ipositā. puta ieiuni-
um v̄ orōnes. ⁊ h̄mōi. q̄ pos-
sit alia die cōmutare. Et s̄m
Pe. de pal. p̄sulendū ē diuici-
bus et nobilibz q̄ q̄rāt p̄ci-
patōez bonoz q̄ s̄iūt in religi-
onibz. in q̄bz sunt ⁊ plures pe-
nalitates q̄s alibi. ⁊ maḡs do-
accepte. ⁊ q̄ in p̄niam ipona-
tur eis q̄ nō solū q̄ faciēt p̄ se
ip̄os. s̄z etiā q̄ p̄curabūt ab a-
lijs. ⁊ oīa q̄ruz specialit̄ sunt
participes. Dicit etiā Pe. de
pal. in. iij. q̄ debet p̄fessor cū
minorem penitentiam debi-
to ip̄onit innotescere et q̄ illa
penitentia sibi imposita non
ē digna. ne decipiat̄ putans
sufficere. sed q̄ deberet p̄ q̄li-
bet mortali septennem agere
penitentiam. quam si hic nō
p̄ficiet i purgatorio luet. Si
tamen per illam declaratiōez
crederet eum incidere in de-
sperationem. non debz sibi s̄
dicere.

Quid sciendū quando peni-
tens non confitetur peccatū
aliquod mortale qd̄ confes-
sor scit esse in eo.

D E p̄fessore autē q̄ nō cō-
fiteat̄ aliq̄d mortale qd̄
nouit de eo p̄fessor ex
eo q̄ non reputet illd̄ pctm̄.
Dicit Goff. in q̄libet. ix. q̄ si
est certū illud eē mortale tūc
q̄cūqz p̄fessor dz ei facere con-
sciam de eo. cū confessor ordi-
netur ad vtilitatē ei⁹. Sed v-
tilitas eius est q̄ sciat status
suū. nec debet eū absoluerē s̄z
reputare eū idignū ⁊ idispo-
sitū ad recipiendū absolutōz
dū manet in tali statu. S̄z si
dubium est vtrū sit mortale.
et opinionēs sunt doctorum
diuerse. vicz vtrū sit licituz e-
mere reddi⁹ ad vitā. tūc aut
confessor est ordinari⁹ eius.
ita q̄ tenet cōfessionem eius
audire. ⁊ tūc si sit opiniōis il-
li⁹ q̄ illd̄ nō sit pctm̄ dz eū ab-
soluere simplr. Si at̄ credit
q̄ sit pctm̄ debet ei facere cō-
sciam q̄ confitens se diligen-
ter informet de illo facto vtz
sit pctm̄. sed dato q̄ ille nō vel-
let recognoscere illud eē pec-
catū. nihilomin⁹ ex q̄ est ordi-
narius tenet euz absoluerē nō
dz eū reputare inhabilem ad
absolutionem. qz s̄ ex errore
⁊ nō p̄terua opiniōe p̄cedit.
Ordinari⁹ autē absoluēdo de-
bet seq̄ cōe iudiciū ecclie. nō

suum. Si aut sit p̄fessor dele-
gar̄ q̄ in nullo tenet̄ p̄fidenti
nisi velit. si credit illd̄ eē mor-
tale non debet euz̄ absoluere.
qz̄ ex mera voluntate dependet
vt̄ absoluat vel dimittat. d̄z̄
em̄ seq̄ ppriū iudiciuz̄ in ab-
soluendo. z̄ peccaret si absol-
ueret. Dec Boff.

¶ Sacerdos d̄z̄ soluere vel li-
gare triplr̄. z̄ de mō z̄ forma
absoluendi. §. vi.

Nota tan̄

n̄ dē fm̄ Ray. q̄ sacer-
dos d̄z̄ soluere vel li-
gare triplr̄. Uno mō p̄ offen-
sionē. i. oñdendo solutū vel li-
garū. ligatū dico cū nō absol-
uit. licet em̄ sit pctōz̄ p̄tritiō
nē a deo absolutus. tñ in fa-
cie ecclie adhuc manet ligat̄
z̄ sic intelligitur. c. q̄ntūlibet.
de pe. dis. i. Alio mō ligat sa-
cerdos dādo p̄niam ad quā
obligat pctōz̄. z̄ soluit cū pe-
nā sibi debitā dimittit. v̄l ad
sacramēta admittit. d̄ pe. dis.
i. c. multiplex. Tertio mō p̄ ex-
cōicatōez̄ z̄ absolutōz̄ ab ea.
xi. q. iij. ca. nemo fit. tñ fit fm̄
Pe. absolutio a peccatis rea-
lit̄ p̄ ministeriū sacerdotis. n̄
q̄dem p̄ncipaliter z̄ autorita-
tue. qz̄ hoc est ppriū dei.

de pe. dis. i. c. v̄bū. Nec soluz̄
ostēsiue. qz̄ z̄ h̄ faciebāt sacra-
mentis legis siue testamēt. nec
solū de p̄cariue. qz̄ sic maḡ ab-
solueret bon̄ laic̄ q̄ malus
cleric̄. n̄ soluz̄ p̄ tritiōnem
p̄fidentis. qz̄ tūc nūq̄ q̄s effi-
ceret̄ ibi d̄ attritio p̄tritiō. Sed
opaf̄ instrumentalit̄ absolu-
tio ad remissionē disponēdo
ad gr̄am. z̄ nisi opponat̄ ob-
staculum sūt de attrito contri-
tus. z̄ iam p̄tritiō adauget̄ ḡ-
tiam. Dec Pet. de pal. Cui
p̄cor. Tho. z̄ fit h̄ virtute cla-
uium q̄ dicunt̄ plures in effe-
ctu. quia vna est p̄rās discer-
ner̄ di. alia diffiniendi. Una
tñ eē essentialr̄. scz̄ potestas iu-
dicandi in foro anime collata
a deo. z̄ in anima impressa in-
delibit̄ p̄ susceptiōem sacer-
dotij. Dec Pet. Sedm̄ fo
Ray. nota q̄ triplex est iudici-
um. scz̄ di. petri z̄ celi. In pri-
mo absoluit̄ pctōz̄ p̄ p̄tritiōz̄.
In scdo. i. iudicio Petri. id ē
p̄fessōis p̄ absolutiōem. si tñ
p̄us sit absolut̄ a dō saltē or-
die. alioq̄n n̄. vñ d̄. xxiij. q.
i. c. manet petri p̄uilegiū q̄
ex equitate fertur iudicium.
In tertio i. iudicio celi. i. cu-
rie celestis absoluit̄ p̄ appro-
batōez̄. de pe. di. i. nūq̄d cayn
d̄ 5

Tercia pars libri primi

Alio modo et alijs h'bis dicitur triplex iudiciu. Primum dicitur in ecclesia militanti. tertium sursum in ecclesia triumphante. Primum est quod de mundatiam in p'ntio. et hoc p'cedit reliquos duo. scilicet tunc dignitate et effectum. est ei ille qui claudit et nemo aperit. aperit et nemo claudit. Secundum quod sequitur illud est iudiciu sacerdotis qui auctoritate clauis ligat vel soluit eo modo quo paulo ante dicitur est. Tertium quod sequitur est iudiciu approbationis. scilicet celestis curie et angelorum.

¶ Forma verborum absoluenti penitentem.

¶ **I**tem de peccatis. quod homo qui ignorat vitia sua fecerit vna peccata confessione. expedit quod in omni confessione sacramentali per omnia sua peccata specialiter enumerata sequitur generalis clausula. scilicet de omnibus alijs mortalibus et venialibus confessis et non confessis ac oblitis dico mea culpa. et sic sequitur absolutio. et hoc valebit ad remissionem culpe et pene etiam mortalium. et scite ac etiam oblite. ad quam tamen non tenebat alius in speciali p'ntio iterum. quod scilicet sufficienter confessus est.

¶ De forma h'borum que requiruntur in absolutioe.

¶ **P**rima autem absolutiois secundum Theodoricum in tractatu de forma absolutiois est hec quantum ad substantiam. Absoluo te. et p'seuit addi ego. et a peccatis tuis. et si non dicere tur subelligere. quia ei in sacramentis h'ba h'nt efficaciaz ex instone diuina. tenenda sunt determinata h'ba p'sonantia in stanti diuine dicent. Que cumq' solueritis. et ista verba pueniunt ego te absoluo. Idem Inno. et Hosti. Et melius addit secundum de peccatis ab omnibus peccatis tuis que dicere a peccatis tuis confessis et oblitis. et melius dicitur ab omnibus peccatis que confessis es in generali vel speciali d' quibus intendis. De ista et alijs formis diuersis absolutiois ab excoicatione et peccatis dicitur infra in fine interrogatorum. Solent autem papa aliquando tamen facere gratia quibusdam ut ab omnibus censuris et penis simpliciter iuris et ab homine latis possit absolui in foro salute p'scie. et tunc confessor p'nt ista forma vti quam a curia romana habui et vsus sum.

¶ Forma absolutiois ab omnibus censuris et penis tam a iure quam ab homine latis.

¶ **E** plenitudine p'tatis

aplice cur^a auctoritate p^rpre-
senti gero. Absoluo te ab oi-
bus cōsuecclasticis sūis z
vincul^o excoicationū. suspen-
sionū z interdici. tā ab homie
q̄ a iure lat^o. necnon ab oīb^o
negligētis z defectib^o omis-
sis in sacramentoz admissra-
tōe. officijs. actib^o tuis vl^o no-
mine tuo fact^o suppledo d^o so-
lita aplice sedis clemētia oēs
defect^o eozū dē. Absoluo z oēm
maculā infamie z inhabilitat^{is}
vndecūq^{ue} dicitis. dispēsoq^{ue} te
cū sup^{er} oī irregularitate symo-
nia in ordie. z bñficio actiue
vel passiue q̄cūq^{ue} occasiōe vl^o
cā etiā circa te i collatōe ordi-
nū z alioz sacramentoz dicit^{is}
seu omissis. Restituo z habi-
lito te ad statū famā honozes
z executionem officiozū ec-
clesiasticozū q̄rūcūq^{ue} ac ad
omnes q̄d^o dignitatu; z ho-
nozū; ad bñficia eccl^oastica
habita et habēda. z tibi z his
q̄ habes d^o nouo. pūdeo rela-
xando tibi fructus q̄s male
pcepisti. seu lesa p̄scia ex eis dē
actalia q̄ in ludo ex successio-
ne acat^{is} ad te puenērūt que
subiacēt restōni vage in for-
ma plenissima. In noie pa. z
fi. z spūssan. amē. Si āt aliq^{is}
dubitat an p̄ist^{is} spēal^{is} exigat

forma absoluēdi necessaria q̄
a sede aplice hñt pūilegiū q̄
in articulo mortis dūtaxat set
possint absolui z hñe plenam
remissōem oīm suoz pecca-
minū. i. a culpa z a pena vt a/
lū expmūt. Rñdētur s̄m q̄ a
māris tā in cōcilio p̄stantiēsi
q̄ basilienēsi dicitū fuit q̄ non
sed sufficit q̄ ea oīa z singula
faciat p̄ q̄b^o p̄fata indulgen-
tia datur. pur in bullis vel p̄-
uilegijs taliū expmūt. Nec
putet aliq^{is} q̄ qñ in articulo
mortis fuit semel absolutus
plenarie. z vsus est semel illo
pūilegio q̄ postea in alio ar-
ticulo mortis vt illo iterum
valeat. nisi papa latioz^{es} auc-
toritatē daret q̄s dat qñ ponit
q̄ in articulo mortis distina-
rat semel. z ita rñsum est i cō-
cilio p̄stantiēsi alio a claris-
simis viris plib^o de h̄ req̄sist^{is}
Nec mirū. quia pūilegiū d^o
indulgentijs tantū valet vel
dat q̄sum sonat. nō aut extē-
di debet vltra.

¶ Quid fiendum qñ p̄fessor
absoluit penitentem de quo
non debuit.

Ed qd d^o p̄fessore q̄ ab
solut p̄fessōe de q̄ nō
debuit a h̄t ex īgrān-
tia vl^o p̄ccūdia vl^o festinatōne

Tertia pars libri primi

vel hmoi. et confessor postea ex-
perit se errasse. nuquid tenet con-
fidenti se dicere. Rndetur fm
oēs q̄ confessus excusatus est et
corā deo absolutus. interī q̄
nescit. lz confessor n̄ dicat. qd̄ ḡ
faciet. Collatio facta fuit d̄ h̄
cum multis notabilibus do-
ctoribz theologie i p̄cilio ba-
siliensi. Nā qd̄ d̄ dixerūt q̄ cō-
fessor d̄z autoritatē a supiore
impetrare absoluendi eū. et si
sine magno scādalo fieri pōt
vocare nō absolutū et sibi di-
cere ac eū absolucere p̄ audi-
tā confessioez. vel si magnū scā-
dalū timere absoluat eū ab-
sentē. si ab vltima confessioe ad
huc sperat eē in grā. Aut et a-
lijs placuit si notabile scāda-
lū titeret. sūmo sacerdoti deo
pmittat. et solā pdignam pe-
nitentiā p̄ ei⁹ negligētia pagat
confessor. p̄sertim qm̄ mltitudo
sicē neglecta. vel mlti eoz di-
stāt a loco vbi ē confessor.

¶ Quid de confessore q̄ nō intel-
ligit penitentiā.

¶ Vid etiā sentiendum
q̄ est d̄ eo q̄ p̄fiteat. et p̄fes-
sor nō intelligit eū aut
ex dormitōne. aut ex iperitia
vel distractōe nimia. vel sili
causa. Rndet Jobā. de bar.
theolog⁹ antiqu⁹ doctor in q̄

libet suis. Sacramentalia ab
solutio p̄erigit confessioez. Dis-
vero confessio importat reuela-
tionē q̄ nō pōt eē sine relatiōe
vni⁹ et p̄ceptiōe alterius. cū
ergo alterz istoz p̄deficiat. s. p̄ce-
ptio sacerdotis in p̄fato casu
de illo pctō n̄ credo eē p̄fessi-
onē. et p̄ p̄ns nec impendi ab
solutionē. Nec ille. Sz istud
videt debere intelligi vbi ob-
audita sunt pctā ḡuia q̄ sunt
de necessitate salutis p̄fiteāda
nō de alijs que cadūt sub p̄si-
lio. et vbi talia modica obau-
diuntur raro ab eo qui alias
noscit p̄sonam debet confessor
facere iterare ea que ex sōno n̄
intellexit.

¶ An penitens teneat iterare
pniam ei iniūctam in pecca-
to mortli factā i toto li pte. et
an dicta pniam talr facta ei va-
leat i foro militāz eccie. s. vi.

Trum de

v̄ ro pniam seu satisfac-
ctioez impositas per
absolutionē debitam in pec-
cato mortali factā. vel in pre-
tenceat hō iterare. Sup hoc
sunt varie opinioniones. In h̄
tñ omnes p̄cordāt. q̄ satisfac-
ctio facta in mortali ita n̄ va-
let. sicut nec alia opa facta in

mortali valēt ī foro dī ad tol-
lendū v̄l' minuēdū debitū pe-
ne p̄p̄tis. ad qd̄ ordiā oīs
satisfactio. qz cū n̄ sit ibi ami-
citiā cū deo n̄ p̄t̄ē acceptum
tale op̄ do sic factū. S; vtz
valeat in foro ecclie militāts
ita qz nō teneat eā iterare. ī B
ē varietas opinionū. z aliqui
dicūt qz tenet iterare. qz cuz n̄
potuerit satisfacere deo n̄ eti-
am potuit satisfacere sacerdo-
ti. q̄ in p̄sona dei sibi illud in-
iungit. Sed Pe. taran. z Jo-
hā. parisen. vident simpliciter
dicere sine distinctione qz
talīs nō tenet iterare tales sa-
tisfactiones. qz satisfecit in fo-
ro ecclie militantis in q̄ date
sunt. z vbi n̄ iudicat d̄ dispo-
sitione interiori. Idē vident
sentire Vinē in speculo hysto-
li. ix. z d. Annibal. in. iij. Et
p̄ista opinione videt satisfacere
ip̄ositio septēnis p̄nie. q̄
reglarit̄ fiebat p̄ qlibet mor-
tali antiquis. vt. xij. q. i. c. p̄-
dicandū. Et h̄isile est qz ī tā-
to inuallo aliqd̄ mortale cō-
m̄ittebāt. vñ si optuisset itera-
re fuisset laqueum īponere
aiab. Tho. vero cū Albert. ī
iij. distinguunt de satisfactō-
ne. dicit em̄ qz qdam sunt sa-
tisfactiones in q̄b̄ remāet ali-

qs effectus in satisfactiōibus
etiā postq̄ actus satisfactio-
nis transit. vt ī ieiunio rema-
net corpis maceratio vel de-
bilitatio. z ex elemosina sube-
diminutio. z tales satisfactio-
nes ī pctō n̄ optz iterare. qz qn-
tū ad illud qd̄ ex eis remāet
p̄ p̄niam seq̄ntē accepte sunt
Alie fo satisfactōnes sūt q̄ n̄
relinquūt effectū in satisfacti-
one. postq̄ trāsit actus sic in
ozōne z h̄mōi. Actus em̄ ite-
rior q̄ totalr̄ trāsit nullo mō
vniūficat. vñ optet qz tales sa-
tisfactōes iterent. Eādē opi-
nionē z Pe. de pal. maḡ de-
clarās. dicit em̄ qz in satisfac-
tiōib̄ h̄ntib̄ effectū dereli-
ctū post op̄. vt elemosyna p̄
uationē eris. ieiuniz corpis
debilitatōz. z h̄mōi. si postea
peniteat et p̄seueret. sicut bap-
tismal̄ character habet effectū
recedente fictione. sic et istud
derelictuz ex factō qd̄ opat̄ ex
ope opato icipit valere ex se-
q̄nti ei' approbatiōe z sacer-
dotis ratihabitōe. cū illuz se
penitet. z n̄ ex simplici vniūfi-
catōe. qz op̄ opans mortuū
nūq̄ vniūficat. z sic illa peni-
tētia satisfacit. nō solū in foro
ecclie s; etiā in foro dī quan-
tū ad illud derelictum. vt nō

Tercia pars libri primi

oporteat iterare sic ieiunium
et yna et hmoi. Sed si non hz
effectum derelictum ut oratio. ta
lis pnia facta in mortali nul
lo modo satisfacit. qn hic vel a
libi oporteat satisfacere. qd vi
detur intelligendum in foro dei.
qz nec rone ipsius opis cum fac.
nec rone derelicti. cum postea
penitet eum cum non habeat effec
tum derelictum. sed in foro ecclie
satisfacit. qz non est necesse eam ite
rare si vult esse in statu salutis
postea penitendo. sic necesse ha
bebat ipsam implere cum fuit si
bi imposita. Cuius idem Pe. dicit
paulo superius. qz qm homo est de oib
bus peccatis et confessus. et acci
pit pnam cum absolutioe. si re
cidipans pagat eam in mortali
tpe qdem se liberat ab iniun
ctioe sacerdotis. nec incurrit
pctm inobedientie qd icurre
ret si eam non perfecisset. qz non est
fortius vinculum confessionis qm
dei vel ecclie. Sed in morta
li existens implendo pceptum dei. s.
de honore penitentie. vel pceptum
ecclie. ut de ieiunio et elemosi
na. ab illo absolute se liberat.
qz. Nec Pe. Cuius pnia in
iuncta ordinata ad tollendum
vel diminuendum debitum pe
netralis. talis qm pnam sibi
positam non habentem effectum

derelictum ut oratio es perficit in
mortali. si reuertit ad pnam.
et tadem morit in statu gfe. ex
q illam non iterauit. cum per
ipam nil sit solut nisi de debito
penetralis soluet eam in pur
gatorio. nisi per alia bona h sa
tisfaciat. qz si non reuertat ad
pnam. qui pnam perfecit in
mortali quacumqz. siue haben
tem effectum siue non habentem
derelictum soluet illud debi
tum in inferno sep. sicut ille q
morit cum mortalibus et venia
libus. de vtrisque soluet penas
eternam in inferno. Quauis
enim per veniale debeatur pena
tpalis q sine hz. tñ per accidens
est q veniale puniatur in infer
no pena eterna. s. rone status
qz in inferno nulla est redem
ptio. Non enim est ille stat^{us} expia
di culpam ad quam sequitur pena.
et id sp remanente culpa venia
li durat et pena. Ita tenet tho
mas i. iij. di. xxij. Sed de pe
na tepali debita per mortali p
pccatione Pe. d. pal. sic decla
rat in qarto. Peccator postqz
est deo recociliat^{us} est debitor
pene finite non qualitercumqz
soluende. sed in statu gratie in
q soluz est deo accepta. Alio
qm est debitor penitentie qm
tam meret culpa. et illa est infir

nita. Un̄ petōi p se debebat
 q̄dem pena infinita si erat in
 mortali. s; mutata fuit in tpa
 lem. supposito q̄ pseueraret i
 amicitia. Acceptauit em̄ de
 absolutioz a pena et̄na. z im/
 positioez pene finite sub d̄di/
 tione si in gr̄a fieret. Et si gr̄a
 q̄re de^o magis acceptauit ab
 solutioz a culpa sine cōditōne
 q̄ absolutioez a pena. d̄m̄ ē
 q̄ culpa trāsīt z macula tran/
 sit. z gr̄a in momento aduēit.
 sed satisfactio futura est. Fu/
 turis aut̄ solet cōditio appo/
 ni. nō aut̄ p̄ntib; nec p̄teritis
 vel si apponat̄ certa est. qz si
 est in gr̄a p̄tūc nō pōt eē sine
 gr̄a. Iō remissio culpe fit si/
 ne d̄dicōne. vel fit simplr. qz
 d̄ditio existit. ¶ Un̄ sic p sa/
 cramentū n̄ remitteret̄ culpa
 nisi adess; gr̄a. sic n̄ postea p
 satisfactioez remittit̄ pena ni/
 si adsit gr̄a. Talis ē dimissa
 culpa puniet̄ i inferno pena
 ifinita. nō pp̄ cōmutatioez
 finite i infinitū. s; qz debitor
 ē pene ifinite. exq̄ non soluit
 penā finitā sub d̄ditōe q̄ d̄bu
 it. sicut p̄dens p̄uilegium cle
 ri incidit d̄ foro meriti ad for/
 rū sanguis. sic q̄ decliat forū
 ecclie icidēs i mortale ad for/
 iusticie exterminātis inuenit

penā et̄nā. Hoc q̄d̄ dicit̄ Pe/
 trus videt̄ intelligēduz de eo
 q̄ p̄niam iniunctā nō hūtem
 effectū derelictū factā i mor/
 tali scito ab eo. vel de quo du
 bitabat p̄tēnit iterare. vel et̄
 cū credit vel dubitat se debe/
 re iterare ex negligētia dimit/
 tit. z ex labore recusans hic z
 i purgatorio facer̄ emēdā d̄o
 S; si q̄s dimittit̄ iteratiōem
 tal̄ p̄nie ex ip̄sibilitate. qz ei
 deficit t̄ps. vel credit se eaz se
 cisse in statu gr̄e. vel si fuerit
 in mortali cognito ab eo. vel
 etiā si scit se eā fecisse i morta/
 li iterare facit̄ p̄ aliū quē cre/
 dit bonū. vl̄ etiā si nec p se n̄
 p̄ aliū iterat̄ credit sibi suffice
 re ad salutē q̄ impleuit sibi i/
 iunctā. intēdēs q̄ hic min^o fe/
 cit satisfacere i purgatorio. z
 sic deo facere emēdā p̄ h̄mōi
 omissionem talis non dam/
 natur. Unde z ipse Pe. dicit̄
 dist. clv. q. ij. q̄ q̄ facit̄ p̄niam
 iniunctam i mortali p se pro
 tanto non tenet̄ iterare. quia
 potest in purgatorio satisfacere.
 Et si dicitur q̄ videtur in/
 cōueniens q̄ tantum q̄s pu/
 niat̄ p peccato dimisso. sic p
 nō dimisso. qz pena et̄na. z sic
 n̄ videt̄ i aliq̄ p̄fuisse p̄tritio z
 p̄fessio. Rūdet̄ Pe. q̄ licz t̄m̄

Tertia pars libri primi

punitur extensive nō tñ intēsi-
ue. sic p vno pctō ita diu q̄ p
mille. sed n̄ tā acerbe. Si etiā
ptē pñie fecit. s. in statu gr̄e. et
vñ dies remāsit p illa die. et
nā luet penā si nō penitet. ta-
men nō tā acerbe ac si nunq̄
p̄trit? nec p̄fessus eēt. nec i a-
liq̄ satisfecisset. als peccatum
rediret. **Hec Pe.**

¶ Remediū turt? siue p̄siliuz
dandū penitenti qualiter p̄fi-
cere debeat penitentiam sibi
iniunctam. et q̄ pñia debeat si
bi dari securior.

Qta tñ q̄ duz q̄s facit
n pñiam sibi iniūctaz si
labat i mortale. q̄uis
bonū sit q̄scit? p̄fiteri. tñ cū
p solā p̄tritōz pctm̄ dimittat
et gr̄a restituat q̄scito ip̄e p̄te-
rit. etiā anteq̄ confiteat p̄se-
quēdo dictam pñiam. etiam
si sit talis pñia q̄ nō reliquat
effectū post se in foro dei rea-
liter satisfacit. qz in statu gr̄e
est vñ in nullo tenet iterare.
Ad tollendū aut̄ om̄e dubiū
turt? videt q̄ p̄fessor et si dat
pñias diutinas det pñias vt
iciuniorum. elemosinarum.
pegrinationum. et hmōi. put
req̄runt pctā. nō tñ iniungat
diutinas pñias orationū. et
p̄cipue his de q̄b̄ potest du-

bitari de reciduo

¶ De celatione cōfessionis. et d
pñia sacerdotis cōfessionem
reuelantis. S. viij.

Stat tho

n mas in. iij. disti. xxi.
q̄ audies p̄fessionēz te-
net celare audita in ip̄a. qz in
sacramētis id qd̄ gerit ext̄ius
est signū ei? qd̄ gerit interi?.
vnde sicut deus hoī p̄fiterenti
tegit pctm̄ interi?. ita et sacer-
dos debet celare ext̄ius. vñ
tanq̄ violator est sacramen-
ti reuelator p̄fessionis. Est et
alia rō. quia scz p̄ h̄ hoīes ma-
gis trabūt ad cōfessionēz et sim-
plici? p̄fiterent. vñ et si ex h̄ ali
qd̄ piculū futurū imineret. et
h̄ solū sciret p̄ p̄fessionem. vt d̄
heretico q̄ corumpit fideles
vel de m̄rimonio illicito. qd̄
aliq̄ volūt p̄here. vel de pdi-
tōe ciuitatis fiēda. nō p̄ hoc
d̄z reuelari cōfessio ad ip̄ediē
dū malū. vt q̄dam dixerit. sed
falsuz est. Debet aut̄ monere
eos q̄ p̄fiterent vt obuiet vel de-
sistat. et p̄lato dicere q̄ vigilet
sup̄ gregē suū. et hmōi. sine vl
la reuelatōe. hec Tho. Qd̄ si
iudez i q̄reret ab aliq̄ an sciat
aliqd̄ de illa materia p̄ cōfes-
sionem. vel per alium moduz

Dicit Bui. qd si non p̄t alio
mō declinare iniquū iudicēz
p̄t r̄ndere. nihil inde scio. qd
subintelligit vt hō. vel etiam
nihil scio p̄ p̄fessionē. qz subin-
telligit tibi reuelanduz. Sic
exponit illud Dat. xxiiij. ca.
De die illo ⁊ hora nemo scit.
nec fili⁹ hoīs. ⁊ subintelligit
reuelandū vobis. Pōt ⁊ hoc
variare hō. cū nō adducit in
testimoniū. nisi vt hō. Et id
absqz lesiōe p̄scie p̄t iurare se
nescire id qd scit tm̄ vt deus.
Sed neqz etiā fm̄ Pe. d̄ pal
in. iij. dist. xxi. p̄ Iniam vel p̄
ceptū cuiuscūqz superioris fa-
ctū etiā pape sub pena excōi-
catis n̄ licet reuelare cōfesi-
onē. quia sigillū p̄fessionis ē
de iure diuino. ⁊ de necessita-
te sacramenti. Papa aut̄ licet
aliqñ disp̄net in p̄ceptis di-
uinis vt i vos. qz redditio ē
de iure diuino. nō tm̄ p̄t disp̄-
sare in sac̄tis. s. vt quis nō ba-
ptizet vel p̄firmet vel n̄ p̄fite-
atur. Et qd dictū ē celatōz cō-
fessionis cē de necessitate sacra-
menti non sic intelligit qñ sit
verū sacramentū. etiaz si ipsa
p̄fessio n̄ celaret. qz vtiqz essz
sacramentū etiā si sacerdos
reuelaret. quia nec sic est d̄ ne-
cessitate qd deus tegat. qd si n̄

satisfaciat deus non tegit sed
reuelat ad penam. aut si acce-
dat sicut de⁹ nō tegit ⁊ nihil/
ominus sacerdos tenet cela-
re. sed d̄ celatio p̄fessionis de
necessitate sacramenti. qz na-
tura sac̄ri necessitat eū ad ce-
landū. natura dico ⁊ q̄stū ad
id qd ē sac̄m. qd sit in occul-
to solus cū solo. ⁊ q̄stū ad id
quod est sacramentū ⁊ res. s.
pn̄ia interior que etiā est oc-
cultā. ⁊ q̄stum ad rem tm̄ q̄ ē
remissio p̄cōz. p̄ q̄ tecta sunt
peccata. ¶ Nota fm̄ Pet. de
pal. quia quod dicit Tho. qd
occultatio confessionis est de
essentia sacramēti. non sic ē i-
telligendum qd sit eius mate-
ria vel forma eius. sed qd est d̄
natura eius obligatio ad oc-
cultationē. sicut si dicerem⁹.
de essentia leui est ferre sursum
vel d̄ essentia matrimonij est
reddere debitum. id est obli-
gatio ad ipsum. Est autem
peccatuz mortale reuelare cō-
fessionem. quia est contra ius
diuinum ⁊ posituum. vnde
et grauit̄ punitur ab eccl̄ia

¶ Penitentia confessoris cō-
fessionē reuelantis.

Acerdos reuelans cō-
fessionem de iure anti-

Tercia pars libri primi

quo debet deponi. et toto tpe vite sue ignominiosus pergrari. **¶** pe. di. vi. c. sacerdos. **Sed** fm. c. ois. de pe. et re. d. deponi. et ad agenda perpetua pnia in monasterio arto intrudi. sed fm Hostien. faciet pnia certo tpe. et et inde aliam. **Sed** hec pnia imponenda est qn qs in iudico conuictus de hoc vl fateat de iure. Na als in foro penitentie videt ee arbitraria. sicut pro alijs peccatis. Quauis aut possit confessor de lnia penitentis manifestare eius peccatum alteri fm Tho. et Pe. no tamen d. uti licentia tali. nisi ad euitandum aliqd malu. tenet tñ illi cui aliqd reuelat de licentia penitentis illud celare. nisi forte pctor velit q ille absolute et libere sciat. Lnia tamquam dat penitens confessor de reuelatione peccati qua tñcuq generalis non intelligitur nisi ad bonum confitetur. fm Pe. d. pal. **¶** Sed nota fm eundem q si iudex diceret alicui capro p maleficio. da licentiam confessori q dicat si tu es confessus de hoc vel de illo. non tenet dare. nec ex h eū debet haberi suspitio de delicto. quia forte h fac p/

pter vitandū scandalū. sed et si daret lnia m. sic licentiatus non debet dicere peccatum illud si esset pmissum. Item si precipet prelatus alicui cōfessori q diceret sibi peccatum alicuius qd est omnio occultum. etiam si cōfessus dedisset lnia illi q diceret non tenetur dicere neq obedire vt reuellet illud. quia platus n e iudex occultoz. imo etiam si confessus esset diffamatus d illo peccato. et p infamia pueniret illud ad cognitioem iudicis quuis ipe confessus interrogatus a iudice siue plato tenet se manifestare. tñ confessor eius etiaz habita lnia ab eo dicendi. no tenet dicere iudici sibi precipienti vt dicat etiam si scit. nec d. qz fori n sūt pmissi. scz pniales et pntiosus. **Sed** si confessor scit pctm alicuius non solu p confessione sed etia p aliu modū. puta quia vidit vel audiuit p talem et talem modum potest dicere q illud vidit vel audiuit. dūmodo non dicat se scire illud per confessionem. nec refert vtrū pus p confessione audiuerit. et postea p aliu modū sciuerit. reconuerso. In q casu. scilicet si prius sciuit pec

catū ante confessionē nō oportet q̄ p̄stet se nō recipere illō in confessione. q̄ sine p̄statiōe pōt dicere q̄tū scit extra confessionē. nec tñ debet hoc dicere sine magna cā z rationabili. Item s̄m eundē. Pe. cū confessione nō auferat p̄fessori ius suum. nec p̄ferat ei ius nouum in alio foro q̄cquid videt cōfessori faciendum vel omittēdū p̄ bono ip̄ius p̄fidentis. l' p̄ bono cōi pōt facere l' omittēre. dū modo p̄pter hoc non reuelatur cōfessio ad q̄d solū obligatur. licet al̄s illud non eēt facturū. Unde si p̄ confessionē p̄oris vel alteri scit abbas q̄ nō expedit p̄ori tenere monasteriū. z sit talis q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄sq̄ sine nota reuelatiōis possit eum amouere. z tūc statim amoueat. cū enim ex audientia confessionis nō obliget ad aliqd nisi ad celandū et si obligaret ad aliqd h̄ esset ad medendū aīe penitentis si cut medic⁹. absq̄ tñ reuelatiōne confessionis. ex q̄ aliquē i cura suscipit tenet sibi dare r̄mediū s̄ recidiuū. z sic in p̄posito q̄ cito p̄t amouere amoueat quē etiā sine h̄ amouere poterat. Si aut̄ tal' erat qui nō

sine iusta causa amoueri poterat cum audientia confessio nis nullum ius sibi p̄beat in alio foro in quo non p̄stet sibi vt iudici amoueri nō pōt. Idē Tho. Item q̄ p̄lat⁹ l̄niam intrādi ciuitatem sine villam subdito dare p̄t ad libitū vel negare. licet alias nō esset negaturus p̄pter periculum quod ex sola confessione nouit negare potest. dū tamē ex hoc suspitio non oriatur. In occulto tamen semp̄ mori nere pōt illum qui confessus est. quia hoc non est reuelare confessionem. Similr curatus p̄t confessionē pōt negare cōtionem quando eam dare al̄s tenetur vt in pascate. al̄s sic dicens. Tibi non tenet or nunc dare. non obijciens de crimine. confessor non p̄pter hoc dicitur reuelare confessionē. Sed si alicui p̄grenti p̄tra suū parochiale sacerdotē. quia non vult sibi dare eucharistiā. ip̄e sacerdos corā alijs dicerz q̄ hoc facit. quia habet peccatum a quo nō p̄t absolueret. et ip̄e non vult ire ad ep̄um. hoc eēt reuelare confessionem. q̄uis ip̄e non intenderet hoc. quia grauitatez peccati expressit. Hec Pen⁹

Tertia pars libri primi

Et idē ē euz dicit se audiuiffe
q̄ndaz noīando eū. z n̄ absol
uiffe. **Silr** de ep̄o q̄ p̄ p̄fessio
nē nouit corruptōez monial
que petit benedictionem. qz
aut est casus in quo tenetur. z
tunc negare non debz. qz si p̄
confessionem eiusdez sibi cō/
stat. non tamen sibi constat vt
iudici i illo foro in q̄ sicut ab
ordinario mōasterij petit mo
nialibus b̄ndictioez. et q̄libet
p̄ seip̄a. **Si** aut̄ h̄ scit p̄ p̄fessio
nē ei? q̄ vidit. vel q̄ eā cor/
rupit. non sufficient̄ cōstat et̄
si extra confessionez dicat. vñ
negare nō debet. **Si** autē ali
ter scit nō tenet̄ b̄ndictioez i/
partiri. z p̄t sine reuelatiōe cō
fessionis negare. ita confiten
ti sicut non confitenti. Et qd̄
dictum ē de benedictiōe mo
nialiu. s. virgīnū idem ē d̄ b̄n
dictiōe abbatissarū. vbi vir/
gīnes cōiter b̄ndicūt̄ fm̄ q̄s/
dam q̄ dicūt q̄ licet aliq̄ pos
sit esse abbatissa vidua. sicut
Paula mater **eustochij**. tamē
absurdum eis videtur q̄ mo
nialibus b̄ndictis possit ab
batissa p̄esse carens illa bene
dictione. sicut etiam fm̄ iura
p̄fessis nō debet nouitia p̄fer
ri in abbatissam. imo nec pro
fessam tacite nec expresse. de

elec. c. in dēnitatib. i p̄ncipio
li. vi. quia tñ qd̄ nō ē p̄hibitū
cōcessum ē. iō videt̄ qz b̄ndi
ctio abbatissarū quarūcūqz
non requirat virgīnitatē ma
gis q̄ abbatum. cū non sit iu
re cautū. sicut de benedictiōe
virgīnum. **Pe. de pal.** Simi
liter qz hō hz liberam electio
nem p̄ solam cōfessionem. lz
p̄ solam p̄fessionem sciat ali
quem indignū ad p̄lationem
ad quā eligitur que alias pu
tabat dignū non debet elige
re ex conscia sibi sic dictante.
quia eligendo sciēter dignū
vel indignum negocium ger
rit inter ipsum et deum. **Un̄**
pōt etiā ex his q̄ scit vt de? iu
dicare. ita z in p̄posito. **Sed**
bene putaret q̄ pateret̄ penal
iuris. puta q̄ esset p̄uat? iure
eligēdi. z a fructibz p̄ triēniuz
suspensus qui eligeret illum
quem scit vt deus indignum
sz nescit vt homo. quia d̄ his
que scit hō vt deus. solū deū
habet vltorem. non homīnez
z hmōi. **Pe. Quāuis** aut̄ di/
midiādo p̄fessionem non ste
ibi sacramentū. tenetur tamē
sacerdos celare. quia pars est
sacramenti. **Pe.**
¶ Qui teneantur ad sigillum
p̄fessionis. **S. ix.**

Scit pe

trus de pal. vbi. s̄
q̄ ad celādū p̄fessi
onē tenet is q̄ p̄fitef licite vel
illicite. mediate vl̄ imediate.
Tū r̄ nō sacerdos q̄ i cāu ne
cessitatis audit d̄ mortalibus
r̄ venialib⁹. Itē interp̄es quē
p̄ se penitens adhibet. Item
qui casum audit. Itē cui de
lnia cōfitefentis reuelat. Item
q̄ se cōfessorē fingit. Item
q̄ latenter abscondit⁹ p̄fessio
nes audit. q̄ est sacrilegiū. r̄
iniuriā facit sacro. Item cō
fessor anteq̄ absoluat. r̄ etiā
q̄ non absoluit tenet celare.
Itē nota q̄ cū q̄s recipit ali
qd̄ s̄ sigillo p̄fessiois. q̄uis
ei nō fuerit confessus. dicens
illud. tamen d̄z ita secretū te
nere ac si haberet in confessio
ne. nō q̄dem rōne sacramen
ti q̄s ibi nō est. sed rōne pm̄is
si si pm̄isit illd̄ sic celare. H̄
fm̄ Tho. r̄ Pe. d̄ pal. Dicūt
tū Tho. r̄ Pe. q̄ homo n̄ d̄z
aliquid de sacili recipe in cō
fessione. Addit q̄z Pe. d̄ pal.
q̄ q̄ tradidit vel accepit i cō
fessione aliquid quod non est
confessio. videt̄ facere irreue
rentiā sacramento cum nil sit
eque celandum eo q̄d scitur

in confessione. Similiter cū
q̄s accepit ab aliq̄ p̄filiū reco
mendās vt̄ illud teneat secre
tum tenet ad celandū. r̄ fran
gens quodlibet istoꝝ sigillo
rū siue secreti siue cōfessionis
peccat mortaliter. Et tamen
que quis recipit s̄ sigillo cō
fessionis. et non in confessioe
non plus obligant q̄s si quis
iurat tenere secretum aliquid
Unde cum aliquis q̄ iurat
celare aliqd̄ malū q̄d manife
stando cum alijs possit impe
diri. r̄ illud malum aufertur.
vt̄ pd̄itio aliq̄ r̄ hm̄oi. tenet
manifestare non obstante iu
ramēto. xxij. q. iij. c. Inter ce
tera. Ita et quod accepit sub
sigillo confessionis et non cō
fessione.

¶ Ad que se extendat sigillus
confessionis. s̄. si.

Scit tho

mas i. iij. q̄ directe
nō nisi ad illa que ca
dunt sub sacramentali p̄fessioe
Indirecte aut̄ nō solū se extē
dit ad ea que audiuit sub cō
fessione vt̄ pctā. s̄ oia alia p̄ q̄
possit pctōr vl̄ pctm̄ d̄ p̄hēdi
vt̄ si dicerz q̄ uō absoluit euz
vel talem cuius impedimen
tū cognouit per cōfessionem

Tercia pars libri primi

Solū. non ē talis vroz. nībilo-
minus alia etiā q̄ in p̄fessiōe
dicunt nō p̄tinentia a d̄p̄fessi-
onē sūmope sūt celāda. tū p̄-
pter scandalū. tū p̄p̄t̄ p̄nitatē
q̄ ex p̄suetudine sequit̄ ad di-
cēdū audita i p̄fessiōe. Tho.
Pe. de pal. melius p̄fess̄ itā
materiā dicēs q̄ directe r̄ p̄n-
cipalr̄ pctā cōfessa r̄ circūstā-
tie inq̄ntū hmōi. r̄ p̄sona ter-
tia cū qua quis cōfitef̄ se pec-
casse cadūt sub sigillo p̄fessio-
nis. licet q̄dam h̄ negent d̄ p̄-
sona cum q̄ q̄s confitef̄ se pec-
casse. q̄d tū ip̄e reprobat. r̄ q̄n̄
p̄ locutiōez d̄ peccatis cōfes-
sis p̄t̄ deuenire p̄ se vel p̄ acci-
dens directe vel indirecte. v̄l
p̄ quēcunq̄ aliū modū in ali-
quā cognitionem vel dubita-
tionem vel op̄inationem vel
suspicionem de confessione. v̄l
inq̄ntū potest ei euenire detri-
mentū in aia siue in corpe. si-
ue in fama possessionibus v̄l
amicis. v̄l p̄p̄t̄ h̄ scandalū
in pp̄lo generari. vel cōfessio
magis odiosa vel nimis dila-
ta. v̄l maḡ onerosa vel min̄
p̄ciosa reputari d̄ p̄fessor ab
hmōi locutōibz abstinere. et
quia raro vel nunq̄ pōt̄ con-
tingere qui ex reuelatōe pctō-
rū in confessione scitozum. r̄

non p̄ aliam viā possit sequi
aliq̄d de p̄dictis incōueniēti-
bus. q̄uis forte nulluz p̄in-
gat. debz multū cauere q̄ nō
dicat peccata audita in p̄fes-
sione q̄ntūcunq̄ generaliter
loquat̄. v̄l quō dicat D̄ Pe.
Et magister humberd̄ dic̄ q̄
cauendū ē ne vnq̄ dicat q̄s i
sermone vel in alia locutiōe.
Ego audiui hunc casū in cō-
fessione. nec vnq̄ etiam debz
dicere q̄ in illa abbazia v̄l ca-
stro vel villa vel ciuitate in q̄
bus audiui confessiones fuit̄
multa peccata. r̄ hmōi. quia
propter hoc credūt simplicel
q̄ hoc sit reuelare p̄fessionem
q̄uis nō reuelēf̄ p̄ ista verba
Nisi ex hmōi locutiōe possēt
peccatū alicui d̄p̄hendi. di-
cēdo aūr. Iste est mihi p̄fess̄
sua pctā. nō est reuelare qz nil
ponit in palā. qz si dixerim̄.
qz pctm̄ non habemus r̄c.
S; dicēdo sibi fuisse p̄fessū
de magnis r̄ mltis pctis h̄ ē
reuelare p̄fessionem fm̄ Pe.
q̄ Bona autē alicuius opa q̄
q̄s scit ex p̄fessiōe. puta qz est
virgo. v̄l quia nunq̄ pecca-
uit mortalr̄. r̄ hmōi l; dicere.
nisi qz ex h̄ q̄ vnus laudat̄ d̄
hmōi q̄si alterius pctm̄ reue-
let cū nō laudat̄ de codē. quia

quod de vno dicitur de alio negatur
 dist. xxv. c. q̄lis. Un̄ si de duo-
 bus p̄fiteribz dicitur p̄fessor q̄
 est h̄go t̄t statim suspitio cō-
 tra aliū si idē nō diceret. Un̄
 Pe. d. pal. ista dicitur. r̄ mgr̄ hum-
 berius dicitur simplr̄ abstīnēduz
 ab hm̄oi locutōibz. addēs eti-
 am q̄ p̄fessor debet cauere ne
 vn̄q̄ p̄ aliq̄d gen̄ p̄cti osten-
 dat p̄fiteri minorē familiari-
 tatē vel signū mioris dilecti-
 onis. Alia q̄ dicūt in p̄fessio-
 ne nec p̄ctā. nec valētia duce-
 re in manifestatōz p̄fiteri. pu-
 ta q̄ in tali terra sūt bona vi-
 na n̄ cadūt s̄ sigillo p̄fessōis
 ¶ Quid sciendū q̄n̄ p̄fessor in-
 diget p̄silio sup̄ vno cāu.

Nota etiā q̄ q̄n̄ p̄fessor
 n̄ indiget p̄silio alterius
 nisi habeat l̄niam a cō-
 fitente de p̄sona manifestan-
 da d̄z loqui ita obscure r̄ cau-
 te r̄ a remotis vt nullo modo
 p̄sulens vn̄q̄ possit imagina-
 ri de p̄sona. Unde d̄z p̄fide-
 rare p̄sonam et tps idoneum
 nā si q̄s audierit vnū clericū
 adueniente. si p̄fessor vadat
 subito ad interrogandū d̄ ali-
 qua symonia r̄ hm̄oi. nonne
 satis pbabiliter r̄ q̄si violen-
 ter habebit ille suspicari d̄ il-
 lo clerico. r̄ ideo in hm̄oi ma-

gna cautela est adhibēda q̄ si
 p̄fessor nesciret vl̄ n̄ poss̄z ca-
 sū exp̄mere sup̄ q̄ indiget p̄si-
 lio q̄n̄ ille p̄sultor intelligeret
 p̄sonā r̄ illa non vult sciri d̄z
 ire ad aliū p̄ p̄silio. q̄ si aliuz
 sufficientem habere non p̄t
 nō se itromittat. Un̄ petr̄ d̄
 pal. dicit. Si nō posset p̄fite-
 ri p̄ctm̄ p̄p̄riū nisi dicēdo all-
 q̄d p̄ctm̄ p̄ q̄d manifestat cō-
 fessio alterius. nō d̄z illud cō-
 fiteri. etiā si esset mortale. q̄a
 sufficit tūc p̄tritio cū p̄posi-
 to p̄fiteri q̄n̄ ip̄e habebit co-
 p̄iam talis sacerdotis. cui il-
 lud p̄ctm̄ suū p̄fiteri nō ma-
 nifestet alteri p̄fessio. Rō est.
 q̄ fortior est obligatio ad re-
 landū q̄ ad p̄fiteri. Si q̄s
 aut̄ reuelat in p̄fessione debi-
 ta sua r̄ credita sua. r̄ hm̄oi.
 Et q̄n̄. r̄ an̄ sacerdos possit
 al̄s reuelare. vide d̄ hac mate-
 ria plene in tertia pte summe
 Explicit tractat̄
 de confessore.

Incipiūt tri-
 ginta sex excoīcatōes reserua-
 te sedi ap̄lice tam a iure q̄ p̄
 p̄cessum. siue p̄ extrauagātes
 r̄ breuiter recollectē. Deinde
 sequunt̄ excoīcationes

De excoicatione

reservare episcopis vniuersi-
sibus dyocesis.

E inicie

D tibi man⁹ violētas l'
temerarias in clericū
vel religiosū vel montalē. vel
alteram religiosam personaz
papalis est absolutio si iniu-
ria est enormis. Huismodi
tamen declarationem vide i
liij. pte. in titu. de exco muni-
cationibus. 2. xvij. q. iij. ca.
Si quis suadente diabolo.
In decretis. ¶ De incendiarijs
eccliarum vel aliorum locoz
sacrorum vel religiosorum vl'
cemiteriorū est papalis exco
municatio postq̄ sunt denū-
ciati. sed per ep̄m possunt ab-
soluti ante denunciationem. d̄
hac vide in ca. conquesti. 7 in
ca. tua nos. extra de sen. exco.
¶ De effractoribus predicto-
rum locoz sacrorum qui etiā
postq̄ fuerint denunciati est
absolutio papalis. s; ante de-
nunciationē est ep̄alis abso-
lutio. extra de sen. exco. c. con-
questi. ¶ De incendiarijs ali-
ozū locoz non sacroz. de cō-
sulētibz aut fautoribus. ra-
les non sunt exco muniti a
iure cōmuni. sed sunt excom-
municandi. Si tamē fuerint

excoicati aliquo iure pticula-
ri. puta excoicationē synodali
vel ab hoīe. 7 fuerint denun-
ciati est papal absolutio. Vi-
de de hoc in. c. Tua. d̄ sentē.
exco. ¶ De falsantib⁹ lras pa-
pales vel falsis scienti vrenti-
bus. extra de crimine falsi. ca.
dura. ¶ De apponentibz ma-
num ad corrigendū etiā mi-
nimā lram. vel punctū mini-
muz in his lris. exceptis his
quibus est cōmissum. est pa-
palis absolutio fm Hosti. p
sniam curie latam. ¶ De fin-
gentibus nouā heresim vl' iā
dānatā seq̄ntibz. xxij. q. i. c. i.
2. ij. extra de here. c. ad abolē-
dam. 7 nunc est casus papal
p extranagantē Hartini qn-
ti. vt patet in pcessu ip̄ius an-
nuali. ¶ De scismaticis 7 p̄ci-
pue de seq̄ntibz scisma petri
de luna. 7 successorū ei⁹ 7 fau-
toz ip̄i⁹ scismatis. ē papalis
absolutio p processum curie.
¶ De credentibz receptoribz
defensoribus 7 fautoribz he-
reticorum. est papalis abso-
lutio. 7 quō intelligāt iū d̄ no-
mina. vide in sūma. ri. d̄ exco
municatiōibz. in. iij. pte sum-
me. De cōmittētibz symo-
niam siue pordibz siue p bñ-
ficijs vl' officijs vl' platuris

ecclesiasticis. vel pro ingressu
 in religionē. vel p alijs spūa/
 liby est absolutio papal p ex/
 trauagantē **Bartini** dñti. vi
 de de hac. ij. pte sūme. tit. de
 symonia. ¶ De facientibz pa/
 ctum vel pmissionem vel re/
 cipientibus ex pacto vel pro
 missione occulta vel māifesta
 aliqd etiā paruū p aliq iusti/
 cia vel gratia p alio vel p seī
 causis iudicialibus seu p lris
 obtinendis ab aplīca sede. ē
 papalis absolutio p extraua/
 gantē **Bonifacij octauū** ¶ De
 scienter vtentibus talibz gra/
 tijs vel lris sic obtētis. est ab/
 solutio papalis per extraua/
 gantem **Bonifacij**. ¶ De pi/
 ratis et quibuscunqz alios in
 mari depredantibus est pa/
 palis absolutio p processū cu/
 rie. ¶ De impedientibz depdanti/
 bus vel innadentibz adducē/
 tes victualia seu alia ad vsuz
 romane curie necessaria. vel
 ne talia deferant aut adducāt
 ad curiā. et de defendentibz ta/
 lia facientes. est absolutio pa/
 palis p pcessum curie. ¶ De
 capientibus detinentibz dep/
 dantibz romipetas et pegrīos
 ad urbem romā accedentes.
 tam causa deuotionis qz pe/
 grinationis. et similiter in es

morantes et recedentes ab ip/
 sa. ē absolutio papal p pcessū
 annualē q fit in curiā. Et sicut
 de dantibus consiliū et fa/
 uorem ad talia supradicta fa/
 ciendum est papalis absolu/
 tio per processum. ¶ De por/
 tantibus arma. equos. et alia
 necessaria ad impugnanduz
 xpianos vel transmittentibz.
 seu galeas et naues vendenti/
 bus. vlt in piraticis saraceno/
 rum gubernationem exercen/
 tibus. vel dantibus auxiliū
 consiliū et fauorem in dispē/
 diū terre sancte. extra de iu/
 deis ca. ad liberandam. et est
 casus papalis p extrauagan/
 tem clementis. et p pcessum
 curie. ¶ De portantibus etiā
 victualia et alia qcunqz mer/
 cimonia in **Alexandriā**. vel in
 alia loca saracenoꝝ terre egypti.
 vel mittentibz ipa vel de
 suis portubz vt eis deferāt ex/
 trahentibus vlt extrahi pmit/
 tentibus. aut dantibus auxi/
 liū et fauorem. et est papalis
 p pcessum curie. ¶ De portā/
 tibus predicta vel aliquo mo/
 do predictoruz. et ad hoc ope/
 rantibz ad omnes terras sol/
 dano subiectas. est papalis
 absolutio. p extrauagantē cle/
 metis. ¶ De cunibz ad terrā

De excoicatione

sanctā etiā causa deuotōnis. seu voti sine lnia sedis aplice ⁊ est absolutio papalis. put re perit̄ in libro sūmi pniarij q̄ ⁊ ip̄e hoc p̄t. ¶ De insecutori/ bus cardinaliū hostiliter. ⁊ ē excoicatio papalis. p. c. felix de penis li. vi. ¶ De bannien tibus epos vel capientib⁹ ⁊ i securorib⁹ vel hoc fieri mā/ dantibus. aut facta ab alijs rata habentibus. vel i his dā tibus p̄siliū ⁊ fauorem. vel scienter tales defendentib⁹ est papalis absolutio. p. c. si q̄s. de penis. in cle. ¶ De exente/ rantibus vel frustra p̄cidenti/ bus seu decoq̄re vel incidere. aut ossa de carnibus euellere p̄sumentibus cuiuscūq̄ de/ fūcti. vt ei⁹ ossa ad p̄tes alias deferantur est papalis abso/ lutio p̄ extrauagantē Boni/ faci. ¶ De occupantib⁹ v̄l d̄ tinentibus vel hostiliter dis/ currētib⁹ p̄ se vel p̄ aliū. dire/ cte v̄l indirecte sub quocūq̄ titulo v̄l colozē ciuitates ter/ ras loca vel iura ad romanā eccliam p̄inentia. ⁊ adhen/ tibus fautorib⁹ ac defensorib⁹ eoz est absolutio papalis p̄ p̄ cessum curie. ¶ De his qui oc/ catione sententiē excoicatiois suspensionis vel interdicti la

tedant lniām eos grauandi qui eam tulerūt. vel suos i p/ sonis reb⁹ vel bonis illoz q̄z occasione late sunt. vel q̄ eos obseruant. vel qui taliter ex/ coicatis p̄municare volunt. nisi lniām ip̄am integre reuo cent. Similiter q̄ dicta licen tia v̄si fuerint. vel etiaz sine li/ centia hoc fecerint suo motu excoicationez incurrūt in qua si p̄manerint p̄ dnos menses est papalis absolutō vide de hoc in. c. de dominis in. ij. pte. ¶ De his q̄ cogūt a/ liquē celebrare in loco inter/ dicto. vel ad audiendū puo/ cāt excoicatos v̄l interdictos vel phibēt eis ne moniti exe ant ⁊ de his q̄ moniti n̄ exeūt. cle. ḡuis. de sentē. exco. ¶ De his qui imponūt in terris su is noua pedagia. vel augent antiqua. et est excoimunicatō papalis p̄ processum curie. ¶ De laicis recipientibus in romana curia lras domi pa/ pe de manu alicuius. nisi de manu domini pape v̄l bulla toz. vel nunciū recipientis d̄ manu p̄dictozum.

¶ Excoimunicationes papa les concernentes religiosos religiosafq̄.

E clericis et religiosis
 inducentibus ad vouē-
 dum iurandum vel p-
 mittendum de eligēdo apud
 eos sepulturā v'l vt eā vltimū
 n̄ mutēt iā electā excoīcatio ē
 papalis. p. cle. cupiētes. d. pe-
 nis ¶ De religiof q̄ absqz spe-
 ciali l'nā pprii sacerdotis so-
 lennizaret m̄rimonia aut mi-
 nistrarent sacramentum eu-
 charistie vel extreme vnctio-
 nis. cle. i. d. p̄uile. reli. ē excoī-
 catio papalis. ¶ De religiof
 q̄ excoīcatos a canone absol-
 uunt a casibus non concessis
 aut qui absoluunt a sentētijs
 per statuta synodalia vel pro-
 uincialia promulgata. aut ab-
 soluūt a pena et a culpa est ex-
 coīcatio papalis. p. cle. i. de p-
 uil. rel. ¶ De inq̄sitoribz here-
 ticoz q̄ odio grā vel lucro et
 amore contra iusticiam et cō-
 sciam omiserint extra quēpiā
 pcedere. vel ipam heresim a-
 lienis imponerent. aut ipone-
 rent q̄ impedirent officium
 suū est excoīcatio papalis p.
 cle. multorum. de here. ¶ De
 mendicantibz p̄fessis q̄ tran-
 seūt ad aliquā religionēz mo-
 nachalez excepto ordine car-
 thusiensiu. et recipientibz tales
 scienter est excoīcatio papal

p̄stitutōez Martini factaz
 p̄stantie. ¶ De clericis scienter
 et sponte cōicantibus excoī-
 catis a papa in diuinis est ex-
 coīcatio papalis fm̄ Hosti.
 Ista excoīcatio tū habet du-
 bium. extra de sen. excom. ca-
 significasti. ¶ De participan-
 tibus in crimine pp̄ qd̄ ali-
 quis est excoīmunicatus aliq̄
 predictarum excoīcationum
 est excoīmunicatio papalis.
 per. c. si concubine. extra d̄ se-
 ten. excom. ¶ De his qui ab-
 soluuntur ab aliqua predicta-
 rum excoīmunicationum ci-
 tra sedem apostolicam p̄es-
 q̄ in articulo mortis. qui ta-
 liter absoluti si non se rep̄sen-
 tent q̄citius possūt ei aq̄ pos-
 sunt absolui. vel mitant pro
 absolute reuincunt in eā
 dem scilicet papalem excom/
 municationem. p. c. eos. d̄ sen.
 excom. li. vi.

Excoīcationes episcopis
 ex iure reseruate.

E verberantibus cleri-
 cos religiosos v'l mo-
 niales. seu talibus ma-
 nus violentas iniicientibus
 seu temerarias est episcopalis
 excoīmunicatio si fiat leuis
 iniuria talibus. per capitulū

De excoicatione

peruenit. extra de sentē. exco.
¶ De his q̄ innitunt ordinacionibus seu alienationibus a scismatis factis est ep̄al. p. c. i. extra de scisma. ¶ De his q̄ vsurpant de nouo vacantiuꝝ eccliarū monasterioꝝ vel alio r̄ū pioꝝ locoꝝ custodiam. seu guardiaꝝ titulū aduocatonis seu d̄fensiois. q̄ pp̄te sūt noia patronat̄. vel ip̄oꝝ locoꝝ vacantiuꝝ bona occupant vel regalia. i. collectā q̄ fit r̄ōe regis vel impatoris. seu tributū regis debitum. vt. c. generali. de elec. li. vi. ¶ De clericis v̄l monachis ip̄oꝝ locoꝝ vacantiuꝝ q̄ hoc fieri pcurant. ⁊ hec excoicatio cum priori habet. et excoicatio est ep̄alis. p. c. generali. de elec. in. vi. ¶ De his q̄ ab ecclesijs vel p̄sonis ecclesiasticis per se vel per aliuꝝ suo nomine vel alieno p̄ p̄sonis vel rebus quas non causa negociationis deferūt vel deferri faciūt seu trāsmittūt exigūt aliq̄d pedagiū vel guidagiū est excoicatio ep̄al. p. ca. q̄q̄. de censi. li. vi. ¶ De his q̄ fecerint statuta contra libertatem ecclesie. ⁊ qui scripserint ea. q̄ sunt potestates consules rectores et consiliarij locoꝝ; v̄bi dicta statuta seu etiam cō-

suetudines edite sunt vel seruare. ⁊ qui seruare ea fecerint ⁊ fm ea iudicauerint. vel q̄ in publicam formā redigerint iudicata. est excommunicatō ep̄alis. p. c. nouerit. de sen. ex. ¶ De rectoribꝝ ciuitatum facientibus exactiones indebitas clericis religiosis vel ecclesijs eorum. si postq̄ fuerit moniti non desistant. est ep̄al excoicatio. p. c. non minus. extra de immuni. eccle. ⁊ c. aduersus consules. ¶ De his qui absolutionem ab aliqua excoicatione vel reuocatione eius suspensiois v̄l in dicti extorquet p̄ vim vel per metū. neq̄ valet absolutio. s̄z incurrūt nouaz excoicacionē. est ep̄alis excoicatio. p. c. i. d̄ his que vi metus ve cāfiunt. lib. vi. ¶ De his qui p̄ assassinos. id est quosdam infideles qui ex falsis suis opinionibꝝ de facili mittebātur ad occidendum christianos ⁊ q̄ interfici fecerint vel mandauerint aliquem christianum etiam si mors non fuerit subsequuta ⁊ de rectoribus ⁊ d̄ feusoribus ⁊ occultatoribus eoz est excommunicatio ep̄iscopalis. p. ca. pro humani. de homicid. libro sexto.

¶ De potestatibz capitaneis rectoribz p̄silibz iudicibz cōsiliariibz ⁊ alijs officialibz qui statuta faciūt scribunt vel dictant. p̄ que q̄s p̄pellat solvere vsuras. vel solutas nō repetere ē ep̄alis excōicatio cle. ex graui. de vsuris. ¶ De his q̄ occasiōe sentētie excōicatio nis vel interdicti late dāt licētia grauiādi illos q̄ tulerūt eas vel suos in personis vel rebz hic tamen casus est ep̄alis vsq̄ ad duos menses ab incur sione sn̄e. abinde vero est pa palis excōicatio. p. c. q̄cunq̄. de senten. excō. libro. vi. ¶ De his qui iudicant statuta edita in fauorem vsurarioz. ⁊ q̄ habent super hoc potestates. nisi statuta ip̄a d̄lenerint. aut si ea p̄miserint obseruari Cū illi q̄ faciūt capitula cū iudeis. vt dñi ⁊ cōitates p̄tinētia q̄ possint fenerari. ⁊ q̄ n̄ possint repeti in iudicio vsure ex torte ab eis. ⁊ h̄mōi vident̄ i cidere in hāc excōicationem. ⁊ dñi qui ea faciunt. ⁊ ciues qui d̄nsulunt. cle. ex ḡui. de vsuris. ¶ De his qui concedūt rep̄salias cōtra personas ec clesiasticas sp̄ealr̄ aut genera liter est ep̄iscopalis excōica tio. p. c. si pignorationes. de

iniur. ⁊ dā. da. li. vi. ¶ De re ctozibz secularibz vl̄ q̄buscūq̄ officialibz eoz q̄ cognosce rent de crimine heref̄ aut cap tos liberarent. vel dyocesa noz vl̄ inq̄sitorz officii ip̄e dirent est ep̄alis. p. c. vt inq̄s tionis. de here. li. vi. ¶ De his q̄ scienter cōtrahūt matrimo nia in casibz non cōcessis ⁊ p̄ hibitis cōsanguinitatis ⁊ af finitatis. ⁊ de p̄hentibus cuz monialibus est ep̄iscopalis. vt cle. eos. d̄ cōsā. ⁊ affi. ¶ De dñis tp̄alibz q̄ subditis inēdi cūt. ne p̄latis vel p̄sonis eccle siasticis quicq̄s vendant vel emant ab eis. bladum molāt panem coquāt ⁊ h̄mōi obse qua exhibere p̄sumāt. ē ep̄a lis excōicatio. p. c. eos de im mu. ecclesia. li. vi. ¶ De his q̄ i pediūt q̄n coram iudicibz ec clesiasticis vel legatis vel or dinarijs in casibz q̄ ad eos p̄ tinent illi q̄ cōq̄runt iusticiā possint obtinere excōicatio ē ep̄alis. p. c. q̄m̄. de imu. eccle. li. vi. ¶ De his q̄ p̄pellūt ipe ratores l̄rarū aplicarum. vel alios recurrentes ad foruz ec clesiasticum in causis que de iure vel antiqua consuetudi ne ad ipsum pertinent. vel ad desistendum vel litigan

De excoicatione

duz de eis i foro suo seculari. grauando indices eccl'iasticos. vel impetrantes seu litigantes. seu volentes coram eis litigare. vel grauando p/pinquos eorum. vel capientes res vel ecclesias talium. vel quicumque alio modo. dicto. c. qm̄ e ep̄alis. et sicut de dantibus consilium et fauorem et auxilium ad omnia praedicta in duobus. §. precedentibus.

¶ De his qui prelatos capitula seu alias personas ecclesiasticas compellunt ad submittendum laicis vel alienandum bona immobilia seu iura ecclesiarum. et sicut laici qui usurpant sibi illicito huiusmodi. et si non destiterint postquam fuerint admoniti est ep̄alis excoicatio. per. c. hoc plurimum. de re. ecclie. non aliena. libro. vi.

¶ De his qui fingunt fraudulenter aliquem casum. pro quem aliquis iudex mittat ad aliquam mulierem pro testimonio est excoicatio ep̄iscopalis. p. ca. mulieres d. iu. lib. vi.

¶ De his qui vocant ad dirigendas moniales in electionibus. nisi abstineant ab his pro que posset discordia nutrire est excoicatio ep̄alis. p. c. i. denitatis. de elec. libro. vi.

¶ De his qui grauant clericos vel alias personas ecclesia-

sticas ad quos spectat aliquis electio pro eo quod rogati seu alias induci eum pro quo rogabant seu inducebant noluerunt eligere. vel sanguineos eorum aut ipsas ecclesias seu loca beneficiorum seu alios bonis spoliando. seu aliter iniuste persequendo. c. sciant cuncti. de elec. et est ep̄alis excoicatio.

¶ De his qui loquuntur secrete. vel mittunt scripturas vel nuncium alicui cardinali. quando sunt reclusi occasione electionis papae. est ep̄alis excoicatio. p. c. vbi periculum. de elec. li. vi. et de dñis et rectoribus et officialibus qui imminente dicta electione non seruauerunt ipsam constitutionem. p. c. vbi periculum.

¶ De his qui procurant quod presertim datis se intromittant de his qui non licent. id est de aliis quam de manifestis iniuriis et violentiis. est excoicatio ep̄alis. p. ca. statuimus de offi. dele. li. vi.

De dominis rectoribus ad regimen urbis Rome. et electis et fautoribus qui fecerint contra constitutiones super hoc factam. est ep̄iscopalis excoicatio. p. ca. fudamenta. de elec. li. vi.

De electis magistris doctoribus vel scholaribus tractantibus cum aliquo ciue Bononiensi de co-

ducendo hospitium irrequi-
 etis inq̄linis. nisi tps̄ductio
 nis fuerit elapsum est episco-
 palis excōmunicatō. p. c. Ex
 rescripto. extra de locato.

¶ De doctoribus seu magi-
 stris qui scienter illos religio-
 sos qui dimiserunt habitum
 docēt l̄ras. s. legē vel pbificaz
 est excōicatio ep̄alis. p. ca. vt
 p̄culosa. ne clerici vel mo. li.
 vi. ¶ De dominis vel rectori-
 bus sp̄alibus q̄ non fecerint
 obfuarī ea que statuunt s̄ i/
 secutores cardinaliuz. seu ali-
 cuius de familia eoz vel pa-
 pe est excōicatio ep̄alis. p. ca.
 felicit. de penis. lib. vi. ¶ De
 his qui impediunt visitato-
 res monialiū vel canonicaz.
 si moniti non desistant est epi-
 scopalis excōicatio. p. cle. at-
 tendentes. de statu monach̄.

¶ De impugnātib⁹ l̄ras pa-
 pe ante coronationem ei⁹. ⁊ ē
 benedicti pape. xi. ¶ De qui-
 busdā m̄lieribus que begbi-
 ne dicunt. ⁊ s̄ religiosis fauē-
 tibus eis in illo statu. ⁊ erant
 iste certum habitum assumē-
 tes nulli obedientiam pmit-
 tentes. nec renunciantes pro-
 prijs. nec regulā habentes li-
 cet quibusdam religiosis spe-
 cialiter inhereant. de here. ca.

ad nostram. Nec intelligunt
 sub hoc nomine ille que etiā
 beghine vel vestite dicuntur
 de penitentia beati Domini-
 ci. vt patet in declaratiōe Jo-
 han. xxi. ⁊ idē d̄ s̄ tertio or-
 dine beati Francisci. imo ex
 illa cle. videntur dici begbi-
 ne ille excōmunicate que ha-
 bent illos errores ibi positos
 qui cum sapiant heresim est
 hodie forte casus papalis. ⁊
 ētra tales beghinas. ¶ De
 his qui absoluti ab excom-
 municatiōe in articulo mor-
 tis. vel ppter aliud impedī-
 mentū non representant se q̄s
 citius cōmode possunt ei a q̄
 debebant absolui. quia rein-
 cidunt in eandem. de senten-
 excō. c. eos. li. vi. ¶ De partici-
 pantibus cum excōmunica-
 to in crimine propter quod
 est excōmunicatus dando ei
 p̄siliū ⁊ fauorē. c. si concubi-
 ne. de sentē. excom. ¶ De his
 q̄ absoluunt a sede apostoli-
 ca. vel legatis. ⁊ iniungit eis
 q̄ se representent ordinarijs vl
 alijs suscepturi penitentiam
 ⁊ passis iniuriā seu alias ob-
 ligati eis quibus scient satisf-
 faciant si hoc non faciunt cū
 p̄mū p̄mode poterit. q̄ rein-
 cidūt in eādē iniam. d. c. eos

De excoicatione

¶ De illis q̄ p̄tūacit̄ asserūt
romanā eccliam nō eē caput
oīm eccliarū. nec ei tanquā
capiti esse obediendū. dis. xix.
c. nulli fas. ¶ De his q̄ sepeli-
unt corpora in cemiterijs tpe
interdicti in casib; nō p̄cessis
a iur. cle. eos. d̄ sepultu. ¶ De
his qui cōicatos publice aut
nominatim interdictos vel
vsurarios manifestos scient̄
sepeliunt in cemiterijs. dicta
cle. eos. ¶ De clericis qui ma-
nifestis vsurarijs ad exercen-
dum fenus domos locant y l̄
alio titulo cōcedunt. est excōi-
catio ep̄alis. p. c. vsurarum. d̄
vsu. li. vi. ¶ De eo q̄ nō est ele-
ctus a duab; p̄tib; cardinali-
um. 7 se gerit. p. papa. c. licz. d̄
elec. ¶ De monachis et cano-
nicis regularibus archidy-
conis decanis p̄positis ple-
banis cantorib; 7 alijs cleri-
cis p̄sonatum habentib;. aut
etiā q̄buscūq; p̄sbyteris q̄ au-
diunt leges vel pb̄ficam. est
ep̄alis excōicatio p. c. n̄ mag-
nope. ne cleri. vel mo. ¶ De re-
ligiosis q̄ temerarie vbiq; q̄
habitū suē religiōis dimittūt
excōicatio est ep̄iscopalis per
c. vt piculosa. ne cler. vel mo.
lib. vi. ¶ De religiosis q̄ acce-
dūt ad studia. nisi a suo p̄lato

cū p̄cilio maioris p̄tis puen-
tus l̄nia sibi sit concessa. dic-
to. c. vt piculosa. lib. vi. ¶ De
religiosis q̄ decimas debitas
ecclesijs sibi appropriant vel
vsurpant. siue q̄ non permit-
tunt solui ecclesijs decimas d̄
animalibus familiarū 7 pa-
storū suoz. vel alioz imiscen-
tiū ip̄a animalia gregib; eoz
tales si non habent admini-
strationes 7 beneficia sunt ex-
cōicari. si h̄nt sunt suspēsi. ni-
si requisiti destiterint infra mē-
sem. cle. religiosi. de deci. Et d̄
ep̄alis excōmunicatio. ¶ De
monachis 7 canonicis regu-
larib; non habētib; aliquā
administrationem qui se con-
ferunt ad curias principum
sine licentia suozum p̄lato-
rum. vt damnum aliquod in-
ferant suis p̄latis aut mō-
sterijs. 7 qui sine l̄nia arma te-
nent infra septa monasterij. ē
ep̄alis excōicatio. p. cle. ne in-
agro. de sta. mo. ¶ De religio-
sis vel monialibus professis
et clericis in sacris ordinibus
cōstitutis qui cōtrahunt ma-
trimonium de facto est excō-
municatio ep̄iscopalis. cle. eos
de consang. 7 affini. ¶ De in-
quisitorib; hereticorum. qui
p̄textu officij inquisitionis

quibusuis modis illicite pe-
cuniam extorq̄nt. v̄l scienter
bona eccliarū ob dlicta clerici-
corū fisco ecclie applicāt. nec
p̄nt absolui. nisi q̄b̄ extorse-
rint plene satisfecerint de pe-
cunia. est ep̄al' excōicatio. cle.
nolentes. de here. ¶ De religi-
osis qui non seruant interdi-
ctum qd̄ seruat sancta mater
ecclesia romana. vt cle. ex fre-
quentibus. de sen. excō. ¶ De
religiosis q̄ p̄sidentibus sibi
ñ faciunt p̄sciaz scienter d̄ de-
cimis soluendis. tales ab of-
ficio p̄dicatōis sunt suspensi
donec comode possint faciāt
eis p̄sciam. ⁊ si interim p̄di-
cāt s̄t excōicati ep̄ali excōica-
tōe. ⁊ silr̄ d̄ religiosis q̄ dicūt
aliq̄ verba vt retrahant audi-
entes a solutiōe deciaz ē ep̄a-
lis excōicatio. p. cle. cupiētes.
de pe. De religiosis medi-
cantibus q̄ domos ad habi-
tandum vel loca de nouo re-
ciperent aut d̄ nouo recepta
murarent vel alienarēt. c. i. de
exces. pla. in cle. De fr̄ibus
minorib' q̄ tpe interdicti re-
cipiūt ad diuina f̄res vel so-
rores detertio ordine sancti
Francisci est ep̄alis excōica-
tio. c. cum ex eo. de senten. ex.
in clemen. **I**ngredientes

monasteria monialium ordi-
nis predicatoruz extra casus
necessarios qui declarant in
cōstitutionib' suis. puta ad
dandum sacramēta infirmis
ad medendū eis. ad reparan-
dū edificia ⁊ hmōi. non habi-
ta lnia a papa vel a mḡro or-
dinis. sunt excōmunicati. n̄
p̄nt absolui. nisi a papa vel a
magistro ordinis. vel ab alio
cui fuerit p̄cessa talis absolu-
tio. vt patz in bulla ipsius or-
dinis. cuius bulle transsum-
ptum vidi ego. ¶ **I**ngredien-
tes monasteria monialiu' or-
dinis minorum extra casus
necessarios concessos in con-
stitutionibus suis sine licen-
tia pape vel ministri ordis.
excōicationez dyocesanis re-
seruatam incurrūt. put audi-
ui a quibusdam fidedignis.
¶ **F**lota q̄ ab excōmunicatō-
nibus que fiunt ab homine.
siue a iudice regulariter ñ p̄t
qd̄ absolui. nisi a suo excōica-
toze. vel ab habente plenariā
iurisdictionem sup eum. vel
a superiori suo. nisi in articu-
lo mortis. ¶ **T**res nota q̄ fra-
tres p̄dicatores ⁊ volentes i-
gredi eorum religionem pos-
sunt absolui a p̄tatis ipsius
ordinis a sententijs excōmu-
f

De excoicatione

nicationis. suspensionis et in
terdicti. latis ab hoie vel a iu
re. saltē ab illis. quoz absolu
tio reseruat epō. ¶ De matia
oīz sup̄dictarū excoicationū
tam pontifici summo. q̄s epi
scopis vniuscuiusq; dyoces.
tā a iure q̄s p̄ extrauagantes et
p̄cessus curie. vide plen⁹ et
clar⁹ ac diffus⁹ si vis videre
in titulo de cēsuris ecclīasti
cis in tertiā pte sūme compi
late p̄ me frat̄e Antonū ar
chiep̄m Florentinū.
¶ Et sic est finis omniū casu
um tam summo pontifici q̄s
ep̄is reseruatorum.

Primo notanduz est q̄
sunt due species excoi
cationis. s. maioris et
minoris. Excoicatio maior
semp̄ est pctm̄ mortale. et tal
est p̄mo separatus a deo. n̄
p̄t̄ coīcare p̄ aliqua vtilitate
aīe sue. Secūdo est separatus
a sancta ecclīa. i. a cōione et p
ticipatione fidelium. exceptis
his casibus qui supra specifi
cati sunt. Et sunt quinq; in q̄
bus ipse excoicatus n̄ potest
pticipare. qui cōtinent̄ i his
p̄sibus. Si p̄ delictis ana
thema q̄s efficiat. Os orare
vale cōmunio mensa negatur
Qui sic intelligunt. Os. id ē

locutio. Orare. i. oratio cum
alijs in ecclīa. Cōmunio id ē
cōmunicatio sacramentoz.
Tale. s. salutatio. Vēsa. i. ci
bus et potus. Excoicatio ho
minor aliquā est mortale pec
catū. aliquā veniale. s. anteq̄
dicat̄ qm̄ sit mortale vel veni
ale. ¶ Nota pus q̄ nouē mo
dis hō p̄t̄ icurrere excoicatōz
minorē. ¶ Primo qm̄ q̄s par
ticipat cū excoicato excoica
tiōe maiori aliquo illoz mo
doz sup̄ius dictoz. ¶ Secū
do qm̄ q̄s cōmittit sacrilegiū.
sicut q̄ furat̄ in ecclīa vel i ea
illicitū qd̄ facit. ¶ Tertio qm̄
quis est publicus p̄cubinari
us vel fornicator. ¶ Quarto
qm̄ q̄s acceptat aliquā ecclēsi
am a laico. et illaz sic tenet. vt
xxvi. q. ij. c. si q̄s. ¶ Quinto qm̄
q̄s est symoniacus q̄ est etiā
excoīnicatus excoīcaciōe
maiori. ¶ Sexto s̄m̄ q̄sdam
qm̄ in bello iniusto cōtra xp̄ia
nos exercet q̄s artē balista
rū aut sagittaz. Septimo
oppressores inopū et paupe
ruz. publici p̄dones. publici
vsurarij. meretrices. qui om
nes largo modo loquendo
possunt dici excoīnicati
pro quanto talium oblatōes
non debēt admitti ad altare

sanctū domini. ¶ Octavo il-
 loz q̄bz denegat eccl'astica se-
 pultura. sicut sunt illi q̄ mori-
 unt̄ in torneamentis. q̄ dato
 q̄ penitentes moriant̄ nō po-
 nunt̄ i cimiterio. sicut etiā dī d
 illi s q̄ nō cōdicant̄ semel i an-
 no sine necessitate z causa. vt
 c. ois. de pe. z re. ¶ Nono om-
 nes publici p̄ctōres. Qm̄ es
 autē casus sup̄dictos ponit
 Innocen. Ray. et Hostien. z
 in qlibet p̄dictoz casuuz pōt
 absoluerē simplex sacerdos z
 ep̄s. p̄terq̄z forte in symoniar
 excōicatione maiori. In pri-
 mo ergo casu. s. in participati-
 one cū excōicatis maiori ex-
 cōicatioe pōt hō peccare mor-
 taliter z venialiter. Mortali-
 ter tripliciter. Primo qm̄ parti-
 cipat eodem crimine p̄pter
 qd̄ ip̄se est excōicatus dando
 p̄siliū. auxiliū. z fauorez.
 Secdo qm̄ p̄cipat cū excōi-
 cato in aliq̄ alio crimine mor-
 tali ab illo p̄pter qd̄ ip̄e est ex-
 cōicatus. Sed in p̄mo casu
 nota q̄ participās cū excōi-
 cato i eodē crimine vt dictuz
 est incurrit excōicationez ma-
 iorē. sed in secdo mō cadit tm̄
 in minorē excōicationez etia
 si mortāl'r peccat. ¶ Tertio q̄

cōdicaret euz excōicatio maio-
 ri excōicatione in sacris. pu-
 ta accipe corpus xp̄i cum eo.
 vel sacros ordines. incurrit
 excōicationem minorem pec-
 catū mortaliter. In alijs at̄
 casibus sup̄dictis nō pec-
 cat quis participando euz ex-
 cōicatis. nisi p̄ q̄nto aliquis i
 cōtēptū p̄cepti z p̄hibitiōis
 facte audacter euz excōicatio
 z ad libitū uersaret. aut i sa-
 lutādo aut in loquendo sine
 necessitate. aut in morando
 cōicando. Sed nota q̄ sacer-
 dos recipiens aliquem excōi-
 catum maiori excōicatione ad
 officium ecclesie. aut ad sacra-
 menta. aut ad eccl'asticam se-
 pulturam non solū mortalit̄
 peccat. sed subito est suspen-
 sus ab administratione. z si
 bi est interdictus introit' ec-
 clesie q̄usq̄ sit absolutus. z ef-
 ficat' q̄si irregularis. z si talit̄ i-
 terdict' moriat̄ nō d̄z poni i
 cimiterio. nec d̄z p̄pter timo-
 rem sacerdos desistere q̄n ta-
 lem excōicatu expellat de ec-
 clesia. q̄ si excusat rōne timo-
 ris. nisi talis eēt timor q̄ pos-
 set cadere i p̄stātē virū. tūc eī
 fm̄ q̄sdā excusat ab interdico
 Hosti. aut dicit q̄ bt̄us erit
 talis sacerdos si se preparat

Interrogatorium

ad martiriū. Nota igit̃ quōd habuisti q̃ in nouez casibus homo cadit in excommunicationem minorem. ratione cuius sepat̃ est ab effectu sacramentorum. 7 q̃rum ad deum. Nā pctm̃ mortale aiām sepat̃ a deo. 7 excōdicatus quōd cūq̃ est in pctō mortali. p̃ter q̃ p̃cipando cum excōdicato maiori excōdicatōe in loq̃ndo. salutando. orando. cōmunicando 7 comedendo. in q̃bus casibus fm̃ Tho. hō n̄ peccat mortaliter. nisi p̃p̃t cōtemp̃tū. dato q̃ excōmunicatiōez incurrat. 7 ideo qui ē in pctō mortali quōd cūq̃ aliter est excōdicatus. etiam quantū ad ecclesiam est separatus ab effectu. id est a gratia 7 sacramentis. quia nullus qui est i peccato mortali cum sit indi spoliatus potest consec̃ grām spū sancti. p̃d̃ t̃m̃ intrare i ecclesiam. 7 stare in officio diuino. 7 etiam potest cum alijs i alijs participare. sed nō p̃t pacem in ecclesia recipere. cum pax ipsa sit loco cōmuniōis. Sed hec omnia plenius habentur in decretis 7 decretalibus. 7 in summis. ideo cū expedit videre quere diligentius in ipsis.

Incipit interrogatorium. qd̃ est liber sc̃dus hui⁹ op̃is. 7 h̄z tres p̃c̃s p̃ncipales.

Quas

P ille qui vult cōfiteri dixit ex se ea q̃ voluit de pctis suis. si non dixit sufficienter. qd̃ q̃si sp̃ accidit. interrogandus est plene d̃ his q̃ nō dixit. put videbit̃ fore expediēs. Si v̄o modicum vel minus dixit potes interrogare fm̃ ordinē infra positū. v̄ic̃z p̃mo d̃ decē p̃ceptis. postea d̃ vic̃ijs capitalibz. n̄ aut̃ oēs d̃ oibz. sed de illis q̃ solēt in talibus repiri. 7 non solū d̃ istis pctis interrogandi sunt. sed de oibz circūstantijs pctōrū. put supra satis ostensum est. Nō t̃m̃ ē necesse de q̃libet peccato mortali oēs circumstantias p̃dictas p̃fiteri. sed solū illas q̃ trahunt peccatum in aliam spec̃iē. q̃. s. h̄nt sp̃ealem defo 7 mitat̃ oppositaz alicui p̃ceptoz. Sed 7 de numero pctōz mortaliū. s. q̃tiēs mortale pctm̃ p̃missū est in q̃libet pctōrum specie diligent̃ interrogandum est.

Incipit p̄ria

ps libri scđi de mō interrogā/
di penitētes a p̄fessore fm de
cē p̄cepta legis. ⁊ habet cap/
tula. xxiiij.

¶ Prīmū p̄ceptum continet
tria capitula. Prīmū.

Ruz co

le deū. Circa hoc
primū p̄ceptum
sic potes interro/
gare. ⁊ primo de votis.

De votis.

¶ Ota fm mḡm sniaz
n in iij. dist. viiij. q̄ vo/
tum est testificatio q̄/
dam p̄missionis spontanee
q̄ fit deo de his q̄ dei sūt ⁊ fie
ri dñt. Uel breu⁹ fm Tho.
Votū est p̄missio deo facta d̄
aliq̄ qd̄ sit deo acceptuz. Ad
qd̄ requirunt̄ tria. s. delibera/
tio voluntatis. p̄positū ⁊ p̄/
missio. vltimū orit̄ ex secūdo
scđm ex primo. Si trāsgres/
sits est seu omisit implere aliq̄d
votū licitū. ⁊ si aduertent̄ euz
possit ē mortale. Et toties q̄
ties frāgit. Sec⁹ si ex obliui
one. v̄l qz n̄ potat vt ifirm⁹ ie
iunare. ⁊ hmōi. ¶ Si vouit

se aliq̄d mali facturū. vt vidi/
ctam v̄l maioris boni īpedi/
tiū. vt nō ingredi religionē
hoc ē mortale. ⁊ sine aliq̄ dis/
pensatōne d̄ illud infringere
Si nimis tardauit implere
pp̄t qd̄ a memoria excidit oī
no. vel venit ad statum nō va
lendi iplere cum prius potu/
isset mortale videt̄. Idēz qm̄
dimisit p̄positū iplendi cum
tū possz. als̄ moza implendi
votū qm̄ sibi n̄ p̄fixit tps nō
videt̄ mortale nisi moza esset
valde nimia. et nisi ex hoc ei ī
mineret piculum nō valendi
implere. vt de voto ingrediēti
di religionē. cum tamen n̄ ha
beret cām legitimā cogētē di
latōis. tūc etiam est mortale.
¶ Si fecit votū ⁊ de relicta
vt de elemosyna. ieiunio. ⁊ hu
iusmodi. s. ob malū finē. pu/
ta vt possit facere vindictam
adulteri ⁊ hmōi. mortale pec
catuz ē. nec tenet̄ illud iplere.
¶ Si fecit votū abstinentie ⁊
hmōi. ⁊ dubitat vtrū possit ī
plere vel non. ⁊ sine dispensa/
tione v̄l p̄mutatiōe superioris
euz possit facilt̄ recurrere ad
eum. v̄l ad p̄fessore suū p̄ cō/
silio frāgit mortale videtur.
¶ Nota tū qz viri p̄nt irrita/
revota vxorum. s. abstinentie

Interrogatorii pars prima

pegrinationis. elemosyne. et
accessus ad talē locū. et maxie
votū elemosynarij si nō hnt.
nisi dorē absq; alia supio: um
dispensatiōe. et si fiat talis ir/
ritatio etiā sine cā rōnabili a
viro. amō nō tenet vxor i ple
re talia vota. Dubiū est d' vo/
to hierosolimitano. qz hoc in
fauorē fidei emittitur. ¶ De ir/
ritatiōe votoꝝ ipubeꝝ et filio
rūfamilias et religioꝝ. vide
in scda pte sūme. tit. vi. ¶ Si
habens votū castitatis v' re/
ligionē intrandi et m̄rimoni/
um ꝑrit. mortale est. et n̄ pōt
ꝑsummare illud absq; morta/
li pctō. quia adhuc ꝑt illud i/
plere. et d; añ ꝑsumatōem ma/
trimoni; post ꝑsumatiōz ꝑo/
reddere tenet debitū etiam i/
terꝑratiue petenti. Sed eri/
gendo sēp peccat mortaliter.
vnde ꝑsulendū esset ei petere
sup h' dispensatiōem a papa.
fm Guil. Posset etiā eps dis/
pensare. nisi esset talis conti/
nens et obseruans ipm. Si
fecit votū stultū et irrōnabile
vt ieiunare dñica die vel non
pectinare caput. vel lauare in
sabbato. et hmoi mortale nō
est. sed ꝑhibendum est illud
implere.

De voti trāsgressione.

Z nota q; a trāsgres/
sione votoꝝ ꝑt de iu/
re cōi et ꝑsuetudie cō/
fessor absoluere. qz nō ē de ca/
sib; reseruatīs. s; de dispensa/
tiōe et ꝑmutatiōe votoꝝ n̄ ꝑt
se iromittere sine speciali cō/
missiōe dyocelanoꝝ vel alteri
us q; possit illam dare. Epi
aut in oib; ꝑnt ꝑmutare vel
dispensare. nisi in voto casti/
tatis v' religiois et trib; voiz
pegrinatōis. s. hierosolimita/
ni ad sanctū Jacobū. et ad li/
mina aploꝝ. i. romani. in qui
bus votis papa vel sūmꝑ pe/
nitentiarius soli dispēsan v'
ꝑmutant.

De votis habes in secun/
da parte summe.

De superstitiōib;. Ca. ij.

I fecit ipse vel fieri fe/
cit aliq; maleficium
seu iuxta vulgare ma/
lias in qbus semp fiunt incā/
tatōes occulte vel manifeste
demonum inuocationes. qd
semp est mortale. et dignum
morte corporali.

De incantationib;

I fecit vel fieri fecit
v' ꝑcurauit aliquas
incātatiōes cum sacra
mētaliꝝ ecclie. vt aq; baptis/
mali l' oleo scō, et hmoi ob sa

nitatem vel aliã cãm est mortale et grauissimũ.

¶ De adoratiõe creaturarũ.

¶ Adorauit aliquã creaturã faciendõ orõnẽ ad eã. vt ad lunã soles et stellas cũ pmo apparent. et hmoi est mortale pctm.

De diuinatiõibz

¶ Fecit vel fieri fecit aliquã diuinatiõem ad inuenienduz furta vel ad sciendũ occulta vel futuruz qd sibi ptingere põt est mortale.

De arte notoria.

¶ Didicit artẽ notoriã vel vsus eã ad sciendũ aliqua. vel si vsus eã arte nigromãtica. mortale est et si hz librum inducendus eã vt eũ pburat. al's non est absoluedus. sicut est liber Almadel Seriphoras. et alij libri comburendi sunt. qz mortale est vt eis.

De constellationibus.

¶ Ex constellationibz vel planetis sub qbz natus eã aliqd iudicauit d' terminate de conuersatiõe eius. ¶ Ides si ex phisonomia. Crederẽ em hoiez ex fato vl' constellatione vl' pplexiõe cogi ad bonũ vl' ad malũ est hereticũ.

De sortibus.

¶ vsus est sortibz diuinatorijs. quod est mortale. ex leuitate autem veniale. ¶ Si dedit aliquod turpe vxor viro ad comedendum. vel alteri vt amaret eaz vel fecit vel dixit aliqd turpe ad hmoi. eã mortale. itterrogandum est qd fuit illud.

De incantatiõibz.

¶ Fecit vel fieri fecit aliquã incantatiõez ob sanitate psequendã qndo hoc fit sciendo eã phibitũ est mortale cõiter. qn vero ex simplicitate fieret putando esse bonas orõnes videt veniale. Sed si nollet in futurum abstinere neganda est ei absolutio. qz ex obstinatione et malicia videt eã mortale. et interrogandũ est de verbis qbz vtunt. et de obseruatiõibus quas addunt.

De breuibz.

¶ Fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibz. que communiter sunt supersticiosa ex verbis vel carta in qua fiunt. vel modo imponendi vel portandi vel tempore scribendi. et inuenta superstitione earum imponendum est qz comburant. et si nolent nõ sunt absoluendi

Interrogatorii prima pars

qz tūc est mortale. Si ſo pu
tabant talia eſſe licita tanquā
orationes. veniale videtur
¶ De obſeruatōibz tēpor.

¶ **J**obſeruaui vnā diē
magis q̄ aliā. in nō in
cipiendo aliqd tanq̄
malū. vt dies egyptiacos. vl'
diē in q̄ occurrit decapitatio
ſancti Johis baptiſte. vl' diē
aſcenſionis in colligēdis her
bis. ⁊ hmōi. veniale videt̄ q̄n
et ſimplicitate ſit. ſiue ſcri
bendo aliq̄. vel portādo ad
ſuſpendenduz in aliq̄ loco. ſi
ſimplr credit veniale eſt. Si
ſo hec crederet antio obſtina
to. tunc mortale eſſet talia ob
ſeruare.

De ſomnijs

¶ **J**obſuaui ſomnia fa
ciēs aliq̄s orōes ⁊ ob
ſeruatiōes. ⁊ poſtea ex
his que ſomniat volendo de
futuris ⁊ occultis iudicare ⁊
pnūciare mortale eſt. al's aut̄
ſine obſuatōe adiūcta adhi
bere fidē nimjs ſomnijs pec
catū ē. ⁊ ſi ex ſe nō ſit mortale
pīculoſū eſt. qz ſic diabol' ml'
tos decipit. ¶ Si ex effuſiōe
olei de lucerna vel cracatione
aliquarum auium. vel vlula
tu canum. vel magnitudine ⁊
pīnuitate ventoz ⁊ hmōi. e

ſtimauit aliqd mali euentuz
qđ factum eſt. ¶ Si exiſtima
uit mulieres conuerti in cat
tas vel alia animalia. ⁊ tre de
nocte ⁊ ſugere ſanguinez pue
rorum ⁊ hmōi. qđ eſt impoſ
ſibile niſi deo. et ideo factum
ē credere. De hac materia di
uinationū incāratiōnū ⁊ oīz
ſupſtitiōnū. vide clar' in de
cretis. xxvi. cauſa p totū.

De blaſphemia ml'tiplici
dei ⁊ ſanctorum.

Caplm tertiu

¶ **J**blaſphemaui de
um. vicz dicēdo euz
non eē iuſtū ⁊ oīa in
iſte diſponere. ⁊ eē accepto
rem perſonarum. vel non vi
dere que ſunt. vel non curare
de actibz hoīm. vel p̄ditorem
vel ſine merito punire et fla
gellare eum. vl' non poſſe iſtō
vel illud facere. et hmōi. qđ lū
bet hoz ē mortale. cū aduer
tit quod dicit ⁊ intelligit.
¶ Si blaſphemaui deuz vl'
aliquem ſanctum. q̄ pprie d̄z
maledictio. vt maledictus ſit
⁊c. vt ſit ex ira ſēp eſt mortale
ſi aduertit ipa verba.

¶ Secundum p̄ceptum de iu
ramētis ⁊ periurijs. ⁊ habz
capitula duo.

Primum.

Ec iures

nunc vane p ipm. p̄tio de
 piurio. Si iurauit i
 aliq̄ curia coram iudice men
 daciose. mortale est q̄ntūcun
 q̄ alias haberet iustā causā
 ⁊ qui inducit ad hoc aduertē
 ter vt iudex aduocatus pec
 rator ⁊ hmōi mortaliter pec
 car. Si iurauit etiā extra iu
 diciū in p̄muni sermone q̄
 cunq̄ et causa vel lenitate vl
 vtilitate vel iocositate. vel q̄li
 cunq̄ modo nō solū ad san
 cra dei euangelia ⁊ per corp⁹
 xp̄iet serōrum. sed etiam p̄ si
 dem. p̄ deuz. si deus me adiu
 uet. p̄ vginem mariā. p̄ crucē
 p̄ aiām suam. ⁊ hmōi. hoc sp̄
 est mortale quando aduertit
 se iurare ⁊ falsum dicere. ⁊ to
 ticus quotiens sic iurādo ad
 uertit. ¶ Si iurauit aliquid
 p̄ certo de quo dubitat veruz
 sic sit mortale est. ⁊ precipue
 iurando in iudicio. ¶ Si iu
 rauit perpetrare aliqd̄ quod
 est mortale. vt facere vidictā
 non dimittere concubinam.
 seruare iniusta statuta. tenere
 secreta iniquaz p̄iurationem
 mortaliter peccauit. nec dz il
 lud seruare. ¶ Si iurauit te

nere secretum aliqd̄ qd̄ est tra
 ctatum in p̄silio. vel aliud qd̄
 nulli est nociuum. si aduertē
 manifestat peccat mortaliter
 ip̄e et qui stimulat euz ad ma
 nifestandum. sciens illud esse
 secretum. ¶ Si iurauit serua
 re statuta alicuius ciuitatis
 vel vniuersitatis aliquid sci
 enter ex illis transgrediendo
 statutis peccat mortaliter.

¶ Si tamen aliquid statu
 tum est abrogatum per p̄riā
 p̄suetudines. quia quotidie
 per omnes fit contrarium et
 diu. non videtur piurus si nō
 seruat illud. eo q̄ non hz vim
 statuti. dist. iij. §. leges. Si
 iurauit p̄ aliquem modū op
 probriosum per dei mēbravt
 sanctorum. vt faciūt ribaldi
 mortaliter peccauit. qz blas
 phemia reputatur. xij. q. i. c.
 si quis per capillum. Si
 p̄misit se aliquid facturum li
 citū in honorem dei vel alio
 rum sanctorum. si non inten
 debat obsuare mortalkr pec
 cauit. Si aut̄ intendebat ob
 seruare. sed veniente termino
 quo debet implere nō seruat
 promissum. cum tamē possz
 licet cū scōmoditate sua pec
 cauit mortalkr. nisi ille cui pro
 misit añ terminuz relaxet iu
 f 5

Interrogatorii pars prima

ramentū qđ facere p̄t. si p̄mif-
sum in illi⁹ utilitatē tm̄ cedat
nā si i utilitatē alioꝝ v̄l i ho-
norē dei z sc̄toꝝ nō p̄t ille rela-
xare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄ri-
net relaxatio vel p̄mutatio. si
autē non p̄t implere excusat a
peccato p̄ tūc cū non potest.
¶ Si q̄s etiā p̄mittat cū iu-
ramento se aliqđ facturū. qđ
non est alicui⁹ importatōis.
boni vel mali. vt m̄ d̄ p̄berā
do filiū. v̄l de bibēdo. vel nō
z hm̄ōi videt veniale iuratio
z periuratio. Si iuravit sine
cā rōnabili p̄ quibuscūq; mi-
nimis. dicendo etiā veritatē
veniale est. nisi faceret in con-
temp̄tū. z inducendus est vt
abstineat p̄pter piculum pi-
urij. ¶ Si induxit aliquē ad iu-
randum. quez oīno credebat
falsum iuraturū mortaliē pec-
cavit. nisi esset iudex hoc faci-
ens ex officio suo fm̄ iur̄ or-
dinem.

De adiuratiōe Ca. ij.

E adiuratiōe que ē in-
ducere aliquem ad ali-
qđ faciendū ob inuo-
cantiōem alicui⁹ rei sacre. z si ē
p̄ modū coactōis intendens
eū obligare p̄ modū iuramē-
ti ad aliqđ faciendum vt ad
superiores z alios in q̄b̄ nō h̄z

potestatem est mortale. sicut
adiuratio caypbe cōtra dñm
Ad sibi subditos h̄o. est licitā
eo cān qđ liceret eis p̄tēpe.
als non. z tūc adiuratus te-
net illud facere vel dicere. als
esset mortale sicut transgres-
sio p̄cepti. ¶ Si adiuravit p̄-
latos vel socios vel inferio-
res p̄ modū dep̄catōis inten-
dens reducere ad iuramentū
ad aliqđ boni faciendū. nō ē
malum vel veniale. ¶ Si leui-
ter z sine causa est adiuratus
nō faciēs illō n̄ peccat. Tho.
Si adiuravit demōes p̄ mo-
dū p̄cis vel ad fiendū aliqđ
ab eis. vel aliqđ obtinendū
auxiliū est mortale. nisi q̄s fa-
ceret ex familiari consilio spl̄-
ritu sancti. vel nisi ex quadā
simplicitate q̄rēs ab obsessis
a diabolo. sed per modū co-
actionis licz eos adiurare ne
nobis noceant.

¶ Si adiuravit creaturas ir-
rationales ne diabolus eis v-
tatur in nostrum nocumen-
tum. licet. Si autē vt demon-
operetur in eis mortale est. vt
incantatores serpentum.

¶ Si in cantilenis et turpi-
bus fabulis miscuit deum
et sanctos. et in narrationi-
bus turpib̄ z amatorijs est

mortale. als veniale. nisi face
ret in p̄temptū del.

Terū p̄ceptū de observa
tione festoz p̄tiet duo capi.

Primum

Abbata

sanctifices. Quia
p̄tium ad determi
nationem dicez istud p̄ceptū ē
de iure positivo. ideo h̄ anne
ctere potes de ieiunijs ecclie
z de auditōe misse Primo
ergo si fecit aliq̄ manuale o
pus dieb; dñicis z festiuis vl
als p̄ceptis ab ecclia extra ne
cessitatē. qz mortaliter pecca
uit si p̄ notabile spacū secus
si fuerint aliq̄ puncta. Si p̄o
er necessitate. videlicet qz ho
stes expectant vel veniunt i
undatōes aq̄ruz z hmōi. tūc
liceret remouere blada z sup
pellectilia z huiusmodi. z de
bent obseruari de vespera in
vesperam. id est de sero ad se
ro. de cōse. dis. lū. c. p̄nunciā/
dum. z hic requiritur magna
prudētia in consulendo.

¶ Si vendidit vel emit die
bus festiuis nō mestibilia d̄
die in diem. vt panem. vinuz
caseum. carnes. z hmōi. mor
taliter peccauit. ¶ Si p̄ mo
dū negociationis nō in casu

magne necessitatis. In nun
dinis tñ ex quo prelati eccle
siarum tolerant si non dimis
erunt audire missam fm̄ De.
de pal. videntur excusari qui
mercantur in diebus festiuis
scz a peccato mortali. Si fie
ri fecit aliquod p̄dictorum a
suis filijs. discipulis. seruis
laboratoribus sine necessita
te peccat mortaliter mandās
z exequens. Si tamens mā
dans seu m̄gr vel patronus
non habet necessitatem. s; di
scipulus eius vel seruus vel
rusticus habet necessitatem.
ita q̄ aliter non posset viuere
vel qz discipulus non obedit
aliq̄n magistro i his diebus
vendēdo vl faciēdo aliquod
exercitium eius artis p̄o ali
quo tempore. Et nec iste nec a
lius de illa arte vult p̄ducere
eum secum. et aliud exercitiū
nescit facere videtur ipse excu
sari. Nam si in obsequium ec
clesiarum paup̄cularum ali
quando licet aliq̄d laborare
diebus festiuis fm̄ doctores
q̄nto magis licet p̄ sustentati
one vite eius in necitate. tū
us tñ cēt eligere aliā artem si
posset. Similr de scriptori
bus pro precio z conficiēti
bus instrumēta z iudicātib;

Interrogatorii pars prima

z facientibus longas dietas non causa cupiditatis. sed necessitatis. quia non bene aliter potest fieri.

¶ De barbitorioribus et homicidiis
Medicinalia autem sunt per se facere et medicari et talia videre.

¶ Si per votum die festiui vacavit ludis. venatoribus. aucupis choreis et alijs vanitatibus mundi. Frequenter enim in his occurrunt mortalia peccata. et si de se ista non sint mortalia. Quia etiam mortale peccatum diebus festiuis commissum sit grauius patet. video de homicidio confitendum est.

De audito missis diebus dominicis et festiuis.

In non audiuit totam missam diebus illis. sed
omisit. vel ex precepto vel ex cupiditate lucrandi. vel causa eundi ad solacium. vel ad iuuiam. seu ex negligentia vel ignorantia crassa mortaliter peccauit. et toties quatenus dimisit. Idem si audiuit sed non totam. dimittendo notabile peccatum. de consuetudine. id est. missas. Secundo hoc est si modicam partem missae dimisit

¶ Quia autem quis audiat in parochia sua vel alibi in missa propriam die. vel aliam audiendo vel non intelligendo sermo. vel non audiendo. quia submissis dicit. vel

audiat alibi seu apud cubinario seu symoniaco. et homicidio vel non symoniaco et cubinario. et quod plati non vident super huiusmodi non vident simpliciter sollicitandi. sed dimittendum conscientijs eorum ubi talia abudant. secundum Petrum de Palatio. et Guiljelmum duran.

¶ Dimittens hoc auditio; missae ex infirmitate vel ex tali occupatione quam non potest dimittere. ut seruire infirmo. alia iusta causa. puta quia manet in castris excusat. **¶** Excusant etiam puella quae dimittunt a parentibus domi. non tamen euntes ad choreas. vidue etiam quae manent in domo clausae per menses non excusant. secus si per dies. xv. vel per mensem.

De obseruatione ieiuniorum
Capitulum secundum

Quis di

Imittit ieiunia ecclesiae quadragesime. quatuordecim. et viginti festorum christi apostolorum et sanctorum post viginti unum annos peccat mortaliter. nisi habeat causam legitime eorum excusate vel saltem existit se habere puta cum est satis debilis vel videtur sibi esse propter quod credit non posse ieiunare sine notabili corporis

detrimto. licet fm veritate possit. talis nō videt de facili p̄demnand⁹ d̄ mortali. ex q̄ paratus erat obedire p̄cepto si credidisset se posse. aliter est mortale. 7 totiens q̄tiens dimisit aliquem diem ieiunij. q̄ libet em̄ dies est sub p̄cepto. sed ante. xxi. annū inducendi sunt iuvenes ad ieiunandum. sed etiā in interrogan dū ē d̄ numero dierū quos dimisit. 7 q̄ de causa. ¶ Si h̄o notabiliter anticipauit horam comedendi. puta circa horam tertiā sine cā legitima nō est ieiunius 7 n̄ mortale. hora autē p̄grua est circa nonam. tardare autē post nonam non ē viciū. nisi fiat ex sup̄stitione. ¶ Si cum ieiunauit ex statuto ecclesie vel ex voto vel ex iniunctione cōfessoris comedit d̄ sero fructū panis. vel de pluribus fructibus aut confectionibus. vel de vno genere r̄m̄. sed in maḡ q̄ntitate ieiunium fregit. Si h̄o aliquid confectionum sumit in parua quantitate non soluit ieiunium. nisi fieret in fraudem ad nutriendum. sed sumēdo aliqd̄ fructuū p̄ modū medicine. ne. s. vinum lauet stomachū n̄ videt eē malū. Potest autē q̄s i die plu-

ries bibere sumpto prandio et non fregit ieiunū. nisi fiat in fraudem. vt dictū ē. Debiles 7 multū laborantes. itinerantes 7 pegrinantes. p̄gnantes ac nutriendes. paupes et h̄mōi. quō 7 q̄n a ieiunio excusent. vide plen⁹ in sūma

Quartū p̄ceptū de honore parentū. 7 h̄ duo capitla

Primum.

Abeas in

b honore parentes. q̄ re p̄mo. Si dixit h̄o ba contumeliosa vel opprobriosa parentibus mortaliter peccauit. 7 multo maḡ si h̄berauit etiā leuit. Idē si parentes irrisit. ¶ Si blasphemauit vel maledixit ipis defunctis 7 viuīs. ¶ Si nō obediuit eis in licitis ex p̄ceptu peccauit mortaliter etiā i paruis rebus. secus si ex negligētia in rebus non multum p̄deris. ¶ Si non prouidit necessitatibus eorum cum posset mortale est. ¶ Si non impleuit legata facta ab eis ad pias causas. sed multum distulit propter incommoditatem. cum tamen posset peccauit mortaliter. Si non re-

Interrogatorii pars prima

nerenter se habuit. sed ptem/ pfit vl dure locutus e. vel p/ uocauit ad tra. vl no suppor/ tauit eos. vel diliget no pui/ dit. veniale est

De gubernatōe familie.

Lapl'm scōm.

Inō pro

uidit magnis neces/ sitatibz vict' et vesti/ tus filioꝝ. vxoris. seruoꝝ. cū posset ex auaricia vel crudellitate mortale e. ¶ Item si ppe hoc illegitios filios misit ad hospitale. vl seruos q̄ sibi bñ seruerūt. ¶ Si nō adhibuit diligentia ad hoc vt boni es/ sent 7 mandata dei et ecclesie obseruarent. vt de confessio/ ne. cōmuniōe. auditioe mis/ se. 8 honestate 7 hmōi. 7 si no tabile in h̄ omisit negligētia. non curando vel non corrigēdo mortale est vel veniale g/ ue. ¶ Si dixit vxori p̄ba cō/ tumeliosa vocando scortū et hmōi. vel verberauit aspere sine causa rōnabili. sed ex in/ uera mortale e. secus si alias ei durat aspera loquitur. Si vxor contendit cum viro in licitis rebz nolens obedire ex hoc puocans eum ad blas/ phemādū deū vl sanctos vl

ad aliud grande incōueniēs mortale est. si est occasio data ad h. ¶ Si vir p̄m̄tuit vxo/ rem facere vanitates aut oz/ natus vel tripudiat' 7 hmōi 7 alia mltū puocāta ad lasciuiam mortale videt. si hō nō videt multus excessus venia/ le. ¶ Pater q̄ mittit filias ad chorreas 7 alias mundi vani/ tates. 7 non ducit ad missam p̄fessionē. cōmuniōē. peccat mortale. 7 non videt posse ex/ cusari a mortali. ¶ Si dñs vl dña non puidit necessitatibz corporalibus seruoꝝum 7 an/ cillarū. 7 infirmos mittit ad hospitale. 7 non curat de ne/ cessitate eoz. vl n̄ dat eis ha/ bilitatē ad p̄fitendū cōmuni/ candū. audiendū missam cū possit. vel facit in festis labo/ rare. mortale est in quolibet horum. ¶ Si nimis dure vl nimis remisse alias se habu/ it in gubernatione familie in quo omnes delinquūt etiaz p̄fecti cōmuniter veniale est. dist. xxv. c. qlis.

¶ Quintum p̄ceptum de ho/ micidio. c. vnum.

Quon occi

deris. 7 p̄mo q̄/ re. Si occidit ex

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentionē a casu dando operam rei illicitē. vt iustudo noxio. vt ad saxa. vel etiā rei licite. sed nō adhibendo debitam diligētiā vt p̄ficiēdo regulas de tecto mortale est. z casus episcopis reseruat̄. Itē si ex necessitate inuitabili z etiam inuitabili. ad quā puenit ex culpa. p̄ta quia adulter est inuentus a viro mulieris adultere qui vtm ortem euaderet eum occidit. in interrogandum est de cā homicidij Si iudex occidit aliquē innocentē s̄m iura. vel aliquē nocentem. s̄ p̄ter ordinem iuris. vel s̄m p̄cessum ordinariū. sed nō habens legitimū dominiū. vel habens p̄ratem sed nō ex iusticia sed ex vindicta vel auaricia vel crudelitate. z est casus episcopalis. nisi in vltio puncto. Si mulier grauida quesuit abortum p̄ medicinas. v̄ labores. vel paliū modū. etiam si non sequat̄ effectus ē mortale i ea. z in q̄libet consilente z coopante ad h̄ non tamen est casus episcopalis. ¶ Si vero sequitur effectus z puerperium erat fornicatū i vtero. homicidiū ē in

ea. et in coopante z consilente vnde casus episcopalis ē. In aliq̄b; etiā locis si nō sequit̄ effectus p̄ synodales constituciones est episcopalis. z alicubi est excommunicatio. Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suum grauissimum ē z multo plus si non baptisatum. Si pater filiam. vel frater sororem fornicantem. si vir vxorem. si vxor virum propter odium vel amorem ad aliquem aliū. si filius patrem vel matrem ex ira vel auaricia. vel fratrem frater. Si uissima sunt z digna magna penitentia. z episcopo reseruata. ¶ Et nota q̄ episcopi solent communiter eos mittere qui ire possūt pro casu homicidij ad penitentarios curie ad terrorem incutienduz. Si tamen nolunt. possunt absoluere tales per se vel per alios. Ideo pape non reseruatur. ¶ Si mater vel nutrit suffocet filium vel filiam quem tenet iuxta se inaduenter operans eum mortale est propter negligentiam. et est episcopalis.

Interrogatorii pars prima

¶ Si mulier gravida p̄ter in-
tentō; abortiū. si commiſiſſet
ibi notabilē negligētiā. puta
q̄ nimis saltavit. v̄l quia ni-
mis inordinatē laboravit. v̄l
p̄pter inordinatas lascivias
non eſſet abſq̄ mortali pctō.
¶ Idem in viro vel alio p̄cu-
rante eam v̄nde hoc ſequit̄.
Secus ſo ſi non eſſet in cā.
Si quis etiā non occidit.
ſ̄n̄ mutilat aliq̄d membrum
vel reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias p̄cutit aliquem ex i-
iuria peccat mortaliter. Itē
ſi iniuſte incarcerat. vel tenet
p̄ violentiam ne liber poſſit
abire. niſi faceret p̄ punctū tē-
poris ad impediendū maluz
eſt. ¶ Si clericū h̄ntē t̄m̄ p̄-
mām tonsurā eſt excoīcatus.
¶ Si quis ſ̄bo v̄l mandato
ſc̄z mandando. p̄ſuadendo.
p̄ſulendo. ratificādo vel inci-
rādo coopatur aliq̄d p̄dicto-
rum vel mortem vel corpora-
lem leſionez peccat mortalit̄.
etiā ſi non ſequatur effect̄.
Sed ſi ſequitur effectus gra-
nus eſt. ⁊ ſi p̄cuſſit vel h̄mōi
in carceratus eſſet clericus v̄l
religioſus in q̄libet p̄dictoz
caſuū p̄cutiens v̄l includēs
eſt excoīcatus. niſi eſſet p̄lat̄

eius q̄ hec faceret cā correcti-
onis. ¶ Et vbi in p̄dictis. ſc̄z
mandato p̄ſilio coopatōe v̄l
facto ſi eſſet enormis iniuria
facta clerico vel religioſo nō
pōt abſolui citra ſedem apli-
cam vel legatum vel ſummū
penitentiariū. Secus ſo ſi
n̄ eēt enormis iniuria. De hu-
iuſmodi materia habes diffu-
ſe i. iij. p̄te ſūme. ¶ Enormis
iniuria dicit̄ q̄n̄ ad mutilatō-
nem membri ſeu effuſionem
ſanguinis magnam. ſ. p̄ vul-
nus illatū p̄ceſſū fuerit. Aut
ſi in ep̄m v̄l in abbatē p̄priuz
manus violētā iniecta ſit. vt
ca. cum illorum. de ſen. exco.
Aut eī dicit̄ enormis arbi-
trio boni viri ex circūſtantijs
locoz. tempoꝝ. p̄ſonarū. vt i-
ſtic. de iure naturali. §. atrop.
¶ Vel ſi eſt facta religioſo. q̄
non abſolvitur talis citra ſe-
dem apoſtolicam vel legatuz
eius. vel eius ſummū penitē-
tium. Secus vero eſt ſi
eſſet enormis. ¶ Si quis in-
terfecerit vel mandaverit vel
fecerit interfici aliquem chri-
ſtianum per aſſaſſinos. etiā
ſi nō ſequatur effectus eſt ex-
cōmunicatus et depositus oī
gradu ordine ⁊ dignitate ſe-
culari v̄l eccleſiaſtica. ſimilit̄

receptor & defensor hmoi as/ sassinoz. c. p humani. de ho/ mici. li. vi. Dicunt assassini q/ dam heretici. vide d h in. iiii. pte sume. ti. i. Si qs deside/ rat mortē alterius deliberata ratiōe in malū alteri? siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. vt habeat ei? bona. vel ex luxuria vt aliam accipiat vel ex supbia vt i platiōe succedat vl' ex accidia ne habeat causam gubernandi eū. vl' vt sit magis liber et non habeat corripientē. in q/ libet hoz est mortale. secus aut si h deside/ rat ne ipemet vel ille deū am/ pli? offendere vel ne peior ef/ ficeret. aut ne bonis p/ōis vl' ecclie dei noceat. sicut tyrāni. Si hō qs ex impatiētia & ira pcutit seipz iniuriose peccat mortāl. & si cleric? sit ē excōi/ catus. secus si ex zelo deuotō nis ad repmēdā carnem vel tētatōes. nō tñlz abscondere aliqd mēbrum. als peccaret mortalit & efficeret irregula/ ris. & si eēt laic? esset excōica/ tus. Si occidiss; l' vulneras/ set aliqd in loco sacro eēt sa/ crilegium & ecclia violata. Si p violētā etiā si sit officii alis eduxerit malefactorē vel debitorē d loco sacro. vel fece

rit capi eū peccauit mortalit
¶ Si fecerit fieri sec torneam
tū. vl' aliqd spectaculū vbi sic
piculū vite. mortale pctm est
¶ Sextū pceptuz de luxuria
actuali & speciebus eius. c. vnū

On me

n cabers. Luxuria ac
tual q comittit ex

tra mrimonium sp ē mortale
pctm i oibz spēbz suis. q oēs
hic ponūt. qz distince opoz/
ter eas p/iteri vel interrogare
p/itentes si a seipis nō dicūt.
nullo mō tñ necesse est interro
gare d his oibz. nisi necitas
cogat. ne qs addiscat qd ne
scit. sed put uenit psonis q
cōfitent. & cū hf vltima spēs
nō est vltra descēdēdū ad ali
as p/riculares circūstātiās nē
necessarias. & cauto ac hone/
sto mō interrogāduz ē ¶ Si
cognouit solutus solutā. que
d; fornicatio. & si est meretric
vel serua sua vel alterius. vel
vidua. & etiam si tales indu/
xit ad pctm. ¶ Si tenuit cu
binā. & qnto tpe. qz vltra for/
nicationem est ibi scandaluz
primozū. qz publicum licet
sit fornicatio. ¶ Si virginez
deflorauit extra matrimoni/
um. quod dicitur stuprum. &

Interrogatorii pars prima

si seduxit eam pmittendo ducere in vxore coged^o ei foro cōscie. vel ducere eam in vxorem si bi. vel eam dotare si pōt. et iuriat^o ē pentibz eiusdē si hoc nescierūt. Si ipse solutus cognouit vxore alteri^o. vel ipse vxorat^o cognouit solutā. qd̄ d̄ adulteriū. et est duplex qm̄ vterq; est coniugatus Si iulit violentiā alicui. qd̄ d̄ raptus. et si cōtra volūtatē parentū graui^o est. Si nupte vel virgini vel moniali gūissimū est. Si cognouit consanguineam suam. vel cōsanguineā vxoris sue vsq; ad quartū gradum cōsanguinitatis vel affinitatis. et dicit incestus. Idem de muliere q̄ p̄mittit se cognosci a cōsanguineo viri sui. Si cū moniali scelus est opatus vel cū habente p̄fessionē castitatis et dicit sacrilegiū. Idē si mulier cū clerico religioso plato oz dinario et h̄mōi. Si cognouit p̄matrē vel quā tenuit ad baptisimū filiā spūalē vel crisma. vel quā audiuit in cōfessione. et d̄ incestus vel sacrilegiū. Idem de muliere q̄ cum patre se miscuit voluntarie. Si p̄ semetipm̄ vigilās et volūtari^o se polluit. et dicit mol-

licies. sine manibz p̄prijz vel alijs modis. de mō nō est interrogandū. Si cū masculis opatus ē turpitudinez. vel femina cū femia. vel vir cū muliere extra vas debitū. et dicit viciū sodomiticū. Si cū brutis opatus ē nephas et cū q̄b. et dicit viciū bestialitatis.

Si diebz festiuis aliquod boz opatus est. qz grauius ē fm̄ alijs ho necesse ē confiteri h̄mōi circūstantiā. qz mutat speciem peccati. Si in ecclia vel in loco sacro aliqd̄ p̄dictoz p̄misit. qz d̄ sacrilegiū. et p̄ hoc violat ecclia. et si istud cēt manifestū cēt recōciliāda ecclia. De pctis ho q̄ p̄mittit in iugio. sc̄ tactibz et actibz inhonestis et osculis ac vbis et h̄mōi dicitur in capitulo de luxuria. ¶ Hora tñ qz de iure cōi peccata luxurie non sunt reseruata ep̄is. n̄ p̄ aliquo illoz est lata sententia excommunicationis a iure. Sed cōmuniter p̄ synodales constitutiones ep̄ozum alios quos et dictis casibz sibi magis reseruant. vt incestum. sacrilegiū. scilicet cum monialibus. Aliqui vero ep̄isopi viciū bestialitatis. alij etiā viciū sodomiticū. et quedā

alia in q̄bus est lata sn̄a excom-
municationis per synodales
constitutiones. Et ideo que-
re in dyocesibz in quibus au-
dis confessiones.

¶ Nonū p̄ceptum de luxuria
m̄tali. 7 ei⁹ sp̄ebz. ca. vnū.

Notaq̄

e cogitationes p̄mittēdi
aliq̄d pctm̄ luxurie q̄
sūt cū p̄sensu rōis semp sunt
peccata mortalia. 7 tra hoc
p̄ceptum. Non desiderabis
uxorem p̄xiimi tui. Et sunt di-
uersarum specierum sicut sūt
opa carnalia. licz non ita gra-
uia mortalia sicut opus exte-
rius cōmissum. Et cum dic
penitens se habuisse cogitati-
ones q̄bus ex ratione consen-
sit. interroget confessor erga
q̄s p̄sonas. 7 cū q̄bus habue-
rit. quia si erga cōiugatam ē
adulterium. Si ad solutam
7 ipse sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est icest⁹.
Si cū masculo est sodomiti-
cū. Si cū p̄gie extra m̄rimo-
niū est stuprū. Si cū religio-
sa est sacrilegiū. Si per violē-
tiā est raptus. Interrogādū
etiā est q̄tiens habuit hm̄oi
cogitationes ad aliquam. qz
toniēs peccauit mortali. Si

p̄ intualia tpm̄ hm̄oi fecit. vi-
delicet ex rōne desiderat forni-
cari cū aliq̄. postea p̄o se occu-
pat in aliq̄ negocio. vel cogi-
tat de gubernatōne dom⁹ et
hm̄oi. 7 exinde itez deliberat
fornicari. peccat denuo mor-
taliter. 7 sic deinceps. Sed si
p̄rinue p̄sat in tali cogitatio-
ne p̄ horas. vnū tm̄ peccatus
est. sed tāto grauius q̄nto di-
utius perseverat cogitando.
Itē si mutat cogitationes de
vna p̄sona ad aliā. vel ad di-
uersam speciem cum eadē p̄-
sona deliberans p̄ se de q̄libz
semp de nouo peccat morta-
liter. Unde si centū mulieres
videret vnam post aliaz. 7 ad
quālibet specialiter animum
determinat centum mortalia
p̄mittit. Secus si vna cogi-
tatiōe hoc appetit. quia vnū
est habens deformitatem tot
pctōrum. Interrogandū est
si diebus festiuis d̄scurrit p̄
ecclesias prouocando mulie-
res. 7 si phyllocaptus ex aliq̄
secutus est eam. 7 quanto tē-
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendum est de mulie-
re erga virum.

¶ De delectatōe morosa i co-
gitatiōe supra dictum est i ca-
pitulo de luxuria.

Interrogatoriū prima pars

¶ Si mulier tentat habere amatores. et cū ppēdit aliquem vel aliq̄s procari vel eā amari carnalr. pōit se ad fenestrā. vel vadit p aliquem locū vt videat ab eo. vel ponit se i ecclesia vel alio loco publico vbi discurrūt iuuenes ad pccādū. mortale ē. etiā si nō appetat peccare cū talibz qz occasiōnem ruine p̄stat. extra de in iur. et dam. da. c. fi.

¶ Septimū p̄ceptū d̄ furto nō faciēdo. et d̄ vsura. q̄ diuersis modis fit. et hz. viij. cap.

Artū nō

facies. De vsurpatōne rei aliene q̄ in h̄ p̄cepto p̄hibet. Nota qz in oibz infrascriptis sp̄cibz ē mortale p̄ctm̄. et tenet ad restitutōnē ei a q̄ res capta ē. Qz si ille ignorat vl nō inuenit paupibus erogāda ē. et nō solū qui accipit. s̄ etiā heres ei⁹. si tñ d̄ bonis ei⁹ ad cū p̄uēit. c. michael. extra de vsuris.

¶ Circa vsuram q̄re p̄mo.

¶ Mutauit pecuniam numeratā. vl aliqd eo rū q̄ vsu p̄sumunt. vt frumētū vinū oleū. et h̄mōi. i. tentiōe aliqd recipiendi vltra suū capitale. et illud plus qd

accepit tenet restituere. ¶ Si mutauit sup pignus rei mobilis. puta vestis equi et huiusmodi. vel immobilis. vt domus agri et h̄mōi. et interiz accipit v̄lūfructū pignoris dū alius tenuit pecuniam suam vsura est. Excipit tamen cas⁹ quādo gener accipit possessionem in pignus a socero suo quōsqz dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonij nutriendo vxorem suam. extra de vsuris. ca. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatores vel artificem cum intentōe aliqd recipiendi vtilitatis. licz nō fiat pactū de h̄. sed ponit i discretōe ei⁹ volens in oī casu capitale suū saluū vsura ē. sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc licz etiam cum pacto. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicuntur vulgariter deposita. sed est vsura. c. pleriqz. xiiij. q. iij. in textu et glo.

¶ De soccedis aīalium.

¶ In soccedis animaī lū peccoz bouz et huiusmodi. ita pacificē vt capitale sit saluū est vsura. s̄ si nō est saluū. sed nimis grauatur vna ps non ē vsura s̄

in iusticia. ¶ Si in emptione fructuū terre vel aliarū rerum ex eo ante p̄ aliq̄s menses q̄ recipet fructus. vel alias res soluit p̄ciū. et p̄t̄ h̄ emit m̄nus iusto p̄cio. vel si valebat decē emit p̄ nouē. vsura est. Secus si faceret h̄ qz p̄similit̄ p̄t̄ etiā min⁹ valere q̄ illd̄ qd̄ soluit. vicz octo.

¶ De venditōe ad terminū.

¶ Vendidit ad credēt iā seu terminū p̄anos laneos. lineos. de serico vel alia q̄cūqz maiori p̄cio q̄ ad cōtantos. qz si vendidit sic plus iusto p̄cio rōne dilatōis vsura ē. Si p̄o nō vendidit plus iusto p̄cio. sed nō vult facere ita bonū fozei sicut illi q̄ dat pecuniā nūerataz sibi. n̄ est vsura. Tho. z extra de vsuris ca. nauiganti. z ca. in ciuitate tua.

De cambijs.

¶ Fecit cābia minuta. ¶ puta de vno floreno aureo ad monetam vlt̄ ecōuerso accipiēdo aliqd̄ fm̄ cōem cursum nō ē illicitum.

¶ Si fecit cambia realia p̄ l̄ras de loco ad locū. z n̄ ficta est licitū moderatū lucrum. ¶ Si fecit cambia q̄ vulgari ter dicunt sicca. vt p̄ venetos

alibz de grossi. vsura est. qz realiter est ibi mutuū. sed sub spe lucri. hec frēq̄tant̄ Florentie. ¶ Si tutor vel curator pupilloz vel procurator z factor cuiuscūqz pecuniam pupilloz vel patronoz dedit ad vsuram in vtilitatē illoz. vlt̄ tra p̄ctm̄ mortale p̄missum ī casu q̄ illi nolint vlt̄ neq̄ant restituere. qz illi q̄ habuerūt vtilitatē p̄ncipalit̄ tenent. sed n̄ restituentibz illis tenet̄ p̄curator tutor z curator z hm̄oi.

¶ Si quis emit agrū vlt̄ domū multo maiori p̄cio q̄ valeat. intendens qz venditor reemat ab eo deducens h̄ ī pactū. z ip̄e interim fruct⁹ recipiat. vsura palliata est

De mutuantibz sub spe.

¶ I q̄s p̄t̄ pecuniam mutuataz aliq̄n̄ petie vlt̄ sperat p̄ncipalit̄ habere ab eo aliqd̄ obsequiū vlt̄ vtilitatē q̄ p̄cio possit estimari. vt opa laboratoz vel boū ad colendū terras vel mutuationē iumentozum. vel aliqd̄ donum. vel vt p̄curet ei officiū vel beneficiū ecclesiasticū vel seculare. Vel qz det sibi p̄pter hoc plus de fructibz terre eius q̄ colit. vsura est. Et quando p̄pter hoc non ab eo

Interrogatorii pars prima

cui mutauit. sed ab alio vt a dño vel a cõitate recipit vtilitatem. exinde d; illud pauperibus erogare.

¶ De accipientibus ad vsuraz

Ihs accepit mutuo ad vsurã nõ ad puidẽ dũ sue necessitati. s; vt det ipse ad vsuram. vel ludat. vt alias male vtat peccat mortalr. Idẽ si eũ inducit q̄ alias nõ erat feneratorus. Petrus de palu.

¶ De facientibus statuta in fauorem vsurariozum.

Ifieri statutz i aliq̄ ciuitate l' castro vello co q̄ vsure soluant. v' q̄ solute ñ possint repeti. aut repetite nõ debeãt restitui. ex cõicãti sunt q̄ faciunt hmõĩ statuta. z qui iudicãt fm ipã. Uñ illi q̄ faciũt capitula cũ iudeis. vt dñi z cõitates p̄tinẽtia q̄ possint fenerari. v' q̄ ñ possint repeti in iudicio vsure extorte ab eis z hmõĩ vidẽtur icidere in hãc excõicãtõz. Dñi ðo q̄ h̄ faciũt z ciues q̄ h̄ p̄sulũt. extra de vsuris. cle. ex graui

Capl'm. ij.

D Exemptiõẽ ðo denariõz mõĩs vt Florẽtie. vel imp̄stioz vt vene

tis. vel locoꝝ vt Janie. q̄a aliqui ponũt cõtractum esse vsurariũ. aliq̄ ðo nõ. s. frum tenentes. Ideo nemini cõsulãs vt faciat cõtractũ. factuz ðo si potes inducere vt post mortẽ ipius vel vnus alterus finiat vel satisfaciãt cõitati. vel det paupib; bonũ erit. Si ðo nõ vult adherens opinioni fr̄ie. nõ facile cõdenes. qz in hmõĩ fm doctores non est precipitanda snia. de his z alijs supradictis habet in secunda pte sũme. titu. ij. d. vsuris.

De fraudulentia q̄ multis modis p̄mittit. Capl'm. iij.

De fraudulentia q̄ fit v' in rei suba. vendendo vnã rem p̄ alia v' vinũ limphatum p̄ puro. carnes pecudinas pro castratis. ceteram z aromata cum alijs mixturis. vel in quantitate dando mensuras et pondera diminuta. puta vncias nouem p̄ libra. vel in qualitate vt rez prauam p̄ bona. vt pãũ ferũ. coriũ. aromata animalia. defectuosa fructus. z hmõĩ. z in his si notabiliter damnificauit primũ. peccauit mortalr. z tenet ad restitutõẽ. Si parũ v' plus itẽdẽs v' aliter

z paupib; eroget. ¶ Si ven-
didit rem aliquā mltō maio-
ri p̄cio q̄ valebat p̄m cōem
estimatiōez illius t̄pis aduer-
tent peccavit mortāl̄ z tenet
ad restitutiōz. si p̄xim⁹ nota
biliter ledit secus si parum.

Idē si emit minori p̄cio q̄
valeat ex ignorantia v̄ditorz

Si fraudavit iustas ga-
bellas et pedagia tenet cōita-
ti restituere. si mltū vel ēt paz
sz tñ inrēdēs mltū mortle ē.

De falsificatiōe. Ca. iij.

¶ Si falsificavit aliq̄d
instrumentū. v̄l falso
scienter vitit vltra mor-

tales tenet ad omne damnum
quod inde sequitur. ¶ Si q̄s
falsificavit litteras papales l'
falsificatis scienter vititur est
excōicatus. cuius absolutio
pape reservatur. ¶ Si q̄s ex
falsa causa suggesta qua exp̄s
sa non obtinuisse beneficiūz
q̄d recepit. licet non sit excōi-
catus tamen tenetur ad resti-
tutionem eius quod sic reci-
pit seu ad renunciationez bñ
ficij vel reassignatiōz z hmōi

¶ Si q̄s falsificavit mōeras
vltra peccatū tenetur ad resti-
tutiōem. Idē si falsis sciēter
vititur. z etiā ip̄e qui in hmōi
fuit deceptus. ¶ Si quis fal-

sat mensuras vel pondera et
vitatis vel cōitatis vel falsis
scienter vititur. vltra mortale
tenetur ad restitutiōz z omni-
um dānoz inde sequentium.

Si quis falsat litteras plato-
ruz vel sigilla vel alioz vltra
mortale tenet ad satisfactiōez
oim dānoz ide seq̄ntiū. Idē
de falsificante libros vel alias
scripturas in damnū aliozuz

¶ Et nota q̄ cōtra falsifican-
tes instrumenta vel constitu-
tiones p̄ synodales litteras
vel alia in aliquibus locis la-
ta est sententia excōicatiōis.

Excōicatio papalis

¶ Si q̄s in bullis papali-
bus apponit v̄l remo-
uet vnā l̄faz vel punctū p̄m
Host. ē excōicatus. excōicatio
ne papali q̄ fit i curia. nā i iu-
re cōi nō habet. hoc si bulle
hnt vigorem. nā si expirasset
eaz valor. puta quia erat gr̄a
ad tēpus z expirasset si totuz
raderet nō icurreret q̄s excōi-
cationem. nec in aliquam pe-
nam. Richard⁹.

Capl'm q̄ntū d̄ iniusticia
q̄ fit in iudicio.

¶ De iniusticia p̄o q̄ fit a
iudicibus assessorib; z no
aduocatis pcuratorib; z no

Interrogatorii prima pars

tarijs. et de quibus debent interrogari dicit infra. ¶ Si officialis quicunque datur iniusta sententiam. scienter vel ex ignorantia crassa et supina. tenetur parti lese ad satisfactionem omnium damni. nisi satisfaciatur ille pro quo lata est sententia. et si rasseressor vel alius qui ad hoc comparatur. et peccant omnes mortaliter. Aduocatus et procurator qui scienter defendit iniustam causam. Si obrineat sicut tenentur parti lese ad satisfactionem in solidum. ¶ Si non satisfaciatur clientulus Idem si perdidit iustam causam ex ignorantia crassa vel negligentia. Accusator et testis scienter preedentes per aliquem falso tenentur de omnibus damno ipsi accusato. et peccant mortaliter. Domini qui gravant subditos in collectis iniustis. tenentur ad restitutionem. et de vicibus eorum de quibus sunt interrogandi habes in tertia parte. c. ij.

De furto. Caplm. vi.

¶ Quis rem aliquam occulte inuito domino non solum abstulit ab extraneo. sed etiam filii pentibus. v. ror viro. filii domino. discipulus magistro. socii. sanguine. sanguineo. furtum est. Si ergo quod notabile damnum unde et morta-

le. et tenetur ad restitutionem. Secus si quod minimum. ut aliquis fructus. et quatuordecim et huiusmodi ¶ Si rem sibi mutuata retinuit. vel etiam res alterius venientem ad manus eius non restituit. furtum fecit. nisi illi tantumdem haberet de suo certitudinaliter quod non vult restituere. Si inventa que non habentur pro derelicto non restituit sed sibi retinuit Et si post inquisitionem non reperitur cuius sunt inventa. debet pauperibus erogare. aliter est set mortale. nisi ipsi ut indigent darentur. ¶ De thesauris inventis multum statuit proinde. Si usus est pignore ad sui utilitatem contra domini rei voluntatem. Si usus est re commodata ad alium usum fuerat commodata vel re deposita sine licentia deponentis nisi presumatur dominum rei esse contentum. tenetur huiusmodi de illa utilitate

Si religiosus dedit de bonis monasterii sine licentia superiorum habitata vel presumpta. Idem si aliquid occulte recipit vel retinet. quod est mortale et proprietarius Si prelati expedit bona ecclesie turpes usus deputata reparati ecclesie vel pauperibus vel bona monasteriorum

peccat mortalr. ¶ Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudine vel lucri acq̄sitiōe. vel cā amicitie z parentele sine aliq̄ indigentia.

De sacrilegio qd̄ mittit circa res sacras. La. viij.

¶ Sacrilégio quod est circa res sacras.

¶ Si imposuit vel dedit sup hoc consiliū vt imponerent collecte clericis siue eccl̄iasticis psonis nō habita lnia a romano pontifice. z si secutus est effect⁹ vltra mortale tenet ad restōz. z nisi post admonitōz desistat ē excōicatus. Si fecit vel fieri fecit statuta cōtra libertatem eccl̄iasticam. vel cōsultuit fieri. vltra mortale tenetur de damnis factis. estq̄ excōicatus ip̄e. necnō septores z iudicātes fm̄ ea. Si vsurpauit patronatum de nouo alicui⁹ eccl̄ie vacantis vel monasterij. vel locorū pioz. vel bono ip̄oz locorū vacantium est excōicatus Si abstulit res sacras vt calices et paramenta de loco sacro. aut rem sacram d̄ loco nō sacro. z furās in eccl̄ia res nō sacras. Si effregit locū sacrū. vt portas eccl̄ie

siue vel locū religiosuz. vel portas conuentus. vltra p̄c̄m z obligatiōem ad restōz tenet d̄ iniuria z de dāno. z ē excōicatus. z ante denūciatiōem p̄t absolui a dyocelano Post denūciatiōem s̄o solū a papa vlt̄ penitentiario. c. q̄sti. extra de sen. excō. Si fecit incendiū studio se in loco sacro vel religioso. idem iudiciū est sicut de effractorē. vt dicto. cap. puenit. Incendiarij aut̄ alioz locorū de iure cōi n̄ sunt excōicari. In aliq̄b̄ aut̄ locis sic p̄ synodales constitutiones.

¶ Si legata facta eccl̄iis vel alijs pijs locis aut paup̄ib̄ non soluit integre. z si nimis differt peccat mortalr. nisi i/possibilitas eū excuset. z alibi est excōicatio synodalis ¶ Si cleric⁹ recipit bñficiuz symoniace. vltra viciū symonie omnes fructus illius bñficij furtiue accipit z tenetur ad restōnem. Si p̄lat⁹ eccl̄ie ex dolo vlt̄ lata culpa amittit bōa eccl̄ie tenet ad restitutiōes. Si n̄ dedit laic⁹ decimas vbi p̄suetū ē dare tenetur ad restōem

De rapia violēta. La. viij

¶ Rapina est qñ res iniuste aufertur per violētia

Interrogatoriū pars prima

tiam. ¶ Si rē alteri⁹ rapuit
vltra mortale et restōnem ad
quā tenet d; etiā petere veni/
am si p̄mode p̄t de iniuria vl/
olent illata. ¶ Si q̄s ē pirata
p̄dans in mari q̄scūq; indif/
ferēt. vltra mortale z restitōez
ad quā tenet ē excōicatus pa/
pali excōicatioē. vt pater p̄ p/
cessum qui fit annuatim i cur/
ria p̄ hmōi. secus p̄o ē de illis
q̄ faciūt hoc p̄cise p̄ illos cū
q̄b; hñt bellū. Si q̄s ē depre/
datus romipetas vel euntes
vel redeuntes ab vrbe roma.
vel depre datus est portantes
necessaria ad vsū curie ē excōi/
catus a papa. ¶ Si in bello
iniusto dep̄dat⁹ ē etiā inimi/
cos. vltra mortale z restitōez
ñ d; absolui. nisi disponat in
illo z in oī alio iniusto nunq̄
serepire. ¶ Si in bello iusto
abstulit ab amicis. sic faciūt sti/
pendiarij vl ab eccl̄is inimi/
corum. tenet restituere. ¶ Si
inuasit hostiliter vel discurret
per terras eccl̄ie vltra pctm̄ z
restōez est excōicatus excōica/
tione papali p̄ p̄cessum curie
annualem. ¶ Nota q̄ oēs dā/
tes p̄silij ad aggrēdendum
sue sumendum aliq̄d bellum
iniu stū. sine q̄rum p̄silio non
fuisse factum. vel fieri nō po

terat. tenent insolidū de oīb;
dānis inde secutis. Nec ray.
z aliq;. ¶ Si p̄cipauit in cri/
mine rapine vel furti vel alte/
rius iniuste dānificatiois i ali/
q̄ infra scriptoz modoz q̄ cō/
tinent in his p̄sib;. Iustus cō/
silij p̄sensus palpo recursum
Participans mutus nō ob/
stans non manifestans. tenet
insolidum. i. in torū de oī dā/
no secuto q̄usq; isti q̄ passus
ē satisfactū sit. Intellige tam̄
p̄ cū distinctōe. vtz ad p̄mū
p̄sum de tali iustioē vl p̄silio
vel cōsensu coopationis vel
palpo. i. adulatōe. vel recur/
su. i. receptōe latronū vel rez/
ablataz. tali dico adulatōe z
recursum q̄ sine hmōi ñ fuisse
facta rapina vel damnū. als
nō teneret. nisi inq̄ntū puenis/
set ad eum de re rapta. vel de
q̄nto dāno fecisset cum suis
vl q̄stū pl⁹ fuisse factū. p̄pter
aliq̄d p̄dictoz ab eo factoz.
¶ Quātū ad scōm versum no/
ta q̄ non obstans nō manife/
stans. z etiā mutus teneat
q̄ñ sūt officiales z p̄nt ipedi/
re dānū z non faciūt. als nō
tenent ad restitōez. lz peccēt
si p̄nt ipedire dānū z nō faci/
unt. Tho. i. iij. di. xxij. Pe. z
Alb. ¶ Itē etiā pl̄a dicit vel

plura de his referunt sup ca.
sicut dignū. de homi. Quan
tū ad p̄cipatōez istō fieri p̄t
m̄ltiplr. Uno mō coopādo
cū alijs ad rapiēdū. ⁊ tūc ad
istud tenet qd̄ recepit. vel dā
nificat si n̄ fuit in cāu p̄ncipa
li vel q̄si. Secūdo mō recipi
endo p̄ viā doni derapina. ⁊
ad illud tenet qd̄ recepit. Ter
tio mō p̄ p̄sumatōez rapine.
vt victus ⁊ vestitus. ⁊ hmōi
sicut famuli raproz ⁊ famuli
vsurarioz. vel ipoz vsurario
rū q̄ habent omnia de rapia
vel vsura. ⁊ tenent ad illud q̄
consumunt. Quarto mō per
dotationem. vt maritus q̄ sci
ebat soceꝝ n̄ h̄e nisi bona ra
pta ⁊ vsuraria. non p̄t recipe
dotē. ⁊ si recipit tenetur resti
tuere. Si autē filia remāctvi
dua tenet restituere dotē. qz d̄
alieno est. sed si nesciebat esse
tūc diuersa est opinio inē do
ctoꝝ vtz teneat maritus ei⁹
vel filia. sed filia videtur tene
ri. Quinto p̄ emptiōem rei ra
pte vel furtiue. ⁊ si sciens fecit
ob suā vtilitatem. vltra mor
tale tenet ad restōem si inuēit
dñm rei. si h̄o nō repit paup̄i
bus erogare tenet vel p̄ciu m
ei⁹. etiā si iam p̄sumpsisset. si
h̄o iḡranter. siue iḡrātia iuris

sine facti a pctō pōt excusari.
s; qñ scit tenet ad restōz si nō/
dū distraxit. etiā sine p̄cio pe
tito a dñō rei. sed repetat a v̄e
ditore si p̄t. Idē de oib; q̄ suc
cessiue emerent rē h̄ac. nisi p̄
distraxerint illā rē. quia bona
fide distraxerūt vendendo. n̄
tenent ip̄i sed emens eaz. De
hac materia vide in. ij. pte sū/
me. ¶ Qui ipedit aliū iniuste
a p̄secutiōe alicui⁹ officij vel
bñficij. v̄l officij eccl̄iastici l'
secularis vbi sibi erat iā ius
acq̄situm. tenet ad satisfactōz
talis dampni. Si autē nō duz
erat sibi ius acq̄situm. s; erat
in via acq̄rendi tenet ad arbi
triū boni viri q̄stum pōt illō
dampnū in ip̄o dubio estima
ri. Silr ⁊ q̄ deijcit iniuste ali
quē ab obr̄eto iuste. vel alie p̄
curat eijci. secus cū iuste p̄ce/
dit. Thomas in. iij. disti. xv.
Qui infert dampnum qd̄ i spe
cie restitui nō pōt. vt mutila
tio mēbri cū q̄ ille lucrabat.
vicz manū i scribēdo. ⁊ gita
tē alci auferēdo p̄cipue p̄ vio
lentiā ⁊ seductōz. mortē inferē
do alicui q̄ solo labore nutrie
bat failiā. q̄ sciet dādo ad ve
cturā l' v̄dendo equū claudī
cātē l' alr nociuū ⁊ n̄ illi i dīcā
do. vñ p̄ptori l' p̄ductorī seq̄t

Interrogatorii prima pars

nocentū. tenet satisfacere de hmoi ad arbitriū boni viri. ¶ Si mulier supponit sibi alienū pti. v. l. pcepit d adulterio nesciente viro. tenet viro de oibz expensis factis filio putatiuo z cōsanguineis z filijs v. l. alijs heredibz d hīs q̄ puenerūt ad eā bonis. Nō tñ tenet mulier illa manifesta re factum cū piculo vite sue. Ray. sed quō agendū sit vide in scda pte sūme. ti. de restitū. ¶ Si existens camerari⁹ sine thesaurari⁹ comitatus. q̄ vulgarit̄ dicit̄ camerlingus seu notarius. seu aliq̄ hñs officium p q̄ est sufficienter salariatus. z nihilominus ab hīs psonis cum quibus exequit̄ officium suū. puta faciendo cedulas z hmoi aliqd̄ exigit vsurpatio est. nec puto q̄ excuset euz consuetudo sicut n̄ a rapina. ppter h̄ em̄ statuūt salaria ne petat ab illis. vnde z peccat. z dz paupibz erogari. h̄ dico. qz difficile eēt dare tale qd̄ ppr̄is psonis euz qd̄ modicū sit. xij. q. v. c. nō sane. Si cū pecunijs cōitatis q̄s hz in deposito negociatur. z si qd̄ cū eis lucrat per h̄ctus vsurarios tenet restituere viuras ei a q̄ accepit.

Si hō p p̄ctū licitū videt̄ teneri cōitati saltē p pte. vel pte paupibus erogare tenetur. ¶ Si q̄s ingressum in religionē educit. vel p violētiā vel p suasiōes. vltra p̄ctm̄ mortale. missum ē excoicatus cū violētiā infert p̄sone. z tenet illū vel aliū inducere ad religionē in satisfactiōez. Vel tenet ip̄e ingredi si nō hz ipediētū. fm̄ Pe. z Joh. De eo hō q̄ oīno intrēdit ingredi religionē. sz nō dum ingressus reuocat̄ p̄ aliquē ab illo pposito. idē dicit̄ qd̄ā. qñ. s. nō ex cā iusta. puta qz in illa religionē maleviuit. sed ex cā rōnabili.

¶ Decimū p̄ceptū d̄ d̄siderio hñdi res alienas. c. vnū.

Utra pre-

ceptū opis iniustez. surpatōis diuersarū sp̄ez de q̄bz dicit̄ est. etiā interrogandū ē de desiderio habito circa res aliēas hñdas seu acq̄rēdas iniusto mō. qd̄ desiderii sine cogitatio si est cū p̄sensu rōnis. z alicui⁹ rei notabilis sēp est p̄ctm̄ mortale eiusdē speciei cui⁹ ē op̄ illius iuste acq̄sitōis. Sic h̄bi gr̄a d̄siderās h̄re p̄suras. ē sp̄es

vsure. Si p rapinas ē rapia.
 Si p viā occultā ē furtum.
 Si rem sacrā est sacrilegiū. ⁊
 sic de alijs. id inrogā dū ē q̄
 mō desiderauit rem alienam
 vt habeat spēs pci q̄ est neces
 saria p̄ferri. In his tñ pctis
 cordis nō tenet ad restitutōz
 ¶ Hora etiā cuz quis aliquē
 dānificat primū in minimo
 si hz ppositū dānificādi In
 multo si posset. peccat morta
 lie. Unēmetes ⁊ vedētes qñ
 cūqz pati sūt d̄cipe primū in
 mlto si p̄t̄ mode. mortaliē
 peccāt. hz actu i modico d̄ci/
 Octauū p̄ceptū (pian.
 Nō eris testis iniquus.

De mendatio La. p̄mū

E menda

o. Si dixit mēdaci
 um p̄niciosū. i. qd̄ sit ⁊
 honorez dei. vt in his q̄ sunt
 fidei vel damnū notabile. p̄ci
 spūale l̄ tpale. mortale est fm
 Tho. ij. ij. p̄bi ḡia. Si dixit
 fornicatiōez vel vsuram non
 esse pctm̄ mortale. Si negat
 q̄ ip̄e vel ali⁹ d̄z dare primo
 suo qd̄ ip̄e uouit. ⁊ h̄mōi Si
 dixit mēdaciū in iudicio in
 rogat⁹ a iudice. piurus est et
 mortali peccauit. fm beatus
 Tho. Si dixit mendacium

in p̄fessioe de necario p̄fite
 dis. mortale ē. Idē si in p̄di
 cariōe studiose. mortale ē. nisi
 ex subreptōe vl̄ subita locuti
 one imp̄meditate. ¶ Si p̄sōa
 q̄ dicit mendaciū etiā officio
 sum est p̄sōa auctoritatis et
 magne reputatōis seu p̄fecti
 onis possz per accidens tale
 mendaciū eē mortale. si inde
 sc̄q̄ret graue scandalū in mēti
 bus hoīm. ¶ Si dixit mēda
 ciū iocōsū. i. causa solaciū vel
 officiosū. id est ad vtilitatem
 aliquam cōsequendā p̄ualez
 vel tpalem sine nocumēto al
 teri⁹ sp̄ ē veniale pctm̄ Tho.
 ij. ij. q. ij. ¶ Si dixit falsuz te
 stimoniū p̄tra aliquē in iudici
 o. vel accusauit iniuste. vl̄
 tra mortale peccatū tenet de
 omni dāno leso. ⁊ etiam ad re
 stitutōz fame. vt. s. dicat se fal
 sum dixisse. sed postq̄ ille est
 punitus nō tenet p̄pter picu
 lū qd̄ ei imineret.

De detractioe La. ij.

Extractio ē p̄ quaz au
 d̄ fert fama alteri⁹ ⁊ ml
 tipliciter. Si quis
 imponit alteri aliquid falsuz
 qd̄ sit notabile. mortale est. et
 tenet ad restitutōez fame. nisi
 ex hoc imineret et magnum
 piculum. Tho. ij. ij. Si ad

Interrogatorii pars prima

peccatū alteri⁹ quod narrat ad/
dic aliqđ notabile vltra pecca-
tum tenet ad restitutōem fa-
me. nisi ex h̄ imineret ei mag-
nū piculuz. Tho. ij. ij. Si
ad peccatū alteri⁹ quod narrat ad-
didit aliquid notabile vltra
peccatū tenet ad restōem fame.
si illud dictū iporat infamiā
¶ Si peccatū alterius mortale
cum esset occultū ad diffamā-
dū manifestauit alijs. pecca-
uit mortalit̄. et tenet ad restitu-
tōem fame in q̄sum p̄or. nisi
illud crimen postea p̄ aliā viā
esset publicatum. Si pec-
catū alteri⁹ occultū māifesta-
uit n̄ intēdens diffamare. vel
aljs nocere. sed ex q̄dam loq̄ci-
tate. nō videt mortale. nisi p̄
accidens. vtz si ex hoc seq̄ret
diffamatio illi⁹. puta qz audi-
entes publicant. ¶ Si accu-
savit in iudicio vel denuncia-
uit plato crimen alterius. nō
zelo iusticie. sz ex malivolētia
peccauit mortalit̄. sed ad resti-
tutōez fame nō tenet seruato
ordie iur̄. Si fec̄ libellos fa-
mosos. i. cedulas sine scripta
in detractiōz alterius. ponēs
in loco publico vt legant̄. aut
cansiones et hmōi. mortaliter
peccauit. et tenet ad restōez fa-
me. Si peccatū alterius etiā

manifestū narrat ex odio et
tentōne nocēdi peccat mortā-
liter. sed ad restitutōem fame
non tenet. si aut̄ ex loq̄citate
narrat peccat venialit̄. Si
defectus alioz q̄ sunt pecca-
ta venialia cōiter recitauit ex
loq̄citate vel aliq̄ indignatio-
ne nō ē mortale peccatū. nisi ex
h̄ intenderet etiaz diffamare.
¶ Si significauit peccatū alte-
rius mortale et occultū plato
vel pentibz p̄fessori vel alijs q̄
sūt p̄sōe mature. vt possit me-
lius p̄videri. qđ p̄cipue h̄z lo-
cū cum timet de recidiuo. nō
est peccatū sed caritas. ¶ Nota
tū cum q̄s tenetur ad restōez
fame. si falsum dixit debet di-
cere his q̄bz dixit se falsū di-
xisse. nec excusatur quia fit ei
verecundia magna. Si aut̄
dixit verū nō debet dicere ill-
se falsum dixisse. quia esset mē-
daciū sed iniuste et male di-
xisse. Si q̄s narrat crimen
alterius put̄ audiuit. dicens
se audiuisse sic ab eo dici licet
occultum ex loquacitate vel
leuitate. n̄ videt mortale. nec
tenet ad restōem fame. vel si ē
dubiū. Si q̄s bona facta
ab alio dixit mala intentōe eē
facta. videlicet propter hypo-
crisim et supbiam et hmōi. in

tendens euz infamare peccat mortaliter. Idem si negat bona facta ab aliq. si et tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū prim. ¶ Si audiuit infamatōes ⁊ diffamatōes alioꝝ. Nam si h̄ facit qz delectat d̄ infamia eoz peccat mortalit. Si aut̄ h̄ facit qz delectat de loq̄citate. sed displicz ei infamatio alioꝝ. non videtur mortale. In platis aut̄ q̄ p̄nt h̄mōi p̄hibere ⁊ nō faciunt mortale videt. dif. xxv. §. als ea demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat de mō in rogādi penitētes a cōfessore d̄ septē vicijs capitalibz. ⁊ eoz speciebz. ⁊ p̄mo de avaricia ⁊ hz capitula. ix.

¶ De avaricia que est p̄mum viciū capitale.

Titulus p̄mus

Avaricia

triplex p̄petrat. scz in iuste acq̄redo. tēacitē retinendo. et inordinate amādo. habetqz multas species. ¶ Primus mod⁹ scz iniuste acq̄rendi de quo supra dictū est in ca. Non furtū facies. re-

stant tñ aliq̄ d̄ q̄b̄ dicitur Secund⁹ mod⁹ retinendi tenaciter. ⁊ tertius scz amandi inordinate. postea inferius ponēt Desymonia.

Capitulū p̄mū.

ymonia q̄ ē circa spiritalia. ⁊ est sp̄ p̄ctm mortale in omni casu.

¶ Nota qz pecunia q̄ recipitur symoniacē non debet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet paup̄ibz erogari. vel illi ecclie in cuius iniuriā data est. Si dedit pecuniam vel aliqd̄ aliud qd̄ p̄cio possit estimari p̄ habendo aliq̄ sacram̄to vel baptisimo. eucharistia. bñdictōe nuptiarū. p̄nia. ordinatiōe crismate. ⁊ extrema vinctōe. q̄si p̄cium huius sacramenti. cuius signum ē qñ datur vt p̄cium. ⁊ fit pactō cum dante. Idem p̄sumit qñ negatur sacramentū. si nō datur pecunia. symonia ē. nō excusat consuetudo. secus p̄o est si dat vt elemosynam. ⁊ ḡtis non coactus sed sponte. ⁊ ad seruandum cōsuetudinē non coactus. Si clericus existens accepit aliquid r̄pale p̄ aliq̄ sacramento dato vel dando vt p̄ciū ei⁹. vel quia aliter nō degissz. symonia est

Interrogatorii scda pars

¶ Si dedit aliqd quod pre-
cio possit existari p aliq bn-
ficio ecclesiastico. simplici vel
curato obtinendo. symonias
pmisit. sz soluendo taxa curie z
bullas nō reputat symonia.
Iō si p aliq bnficio ecclesiasti-
co vel dignitate hnda aliqd
tpale dedit. symoniā pmisit z
idē de pferentibz bnficia z of-
ficia hmōi ptpalibz. Si e-
mit vel vēdidit aliquā capel-
lā ecclie. symonia est. Si e-
mit vel vendidit sepulturam
ecclesiasticam siue sepulchru
vbi ponit cadauer. siue offici-
um ecclesiasticū. symoniā pmisi-
sit. Si psona existēs p pe-
cunia elegit vel p̄sentavit isti-
tuendū. symoniam cōmisit.
¶ Si emit vel vēdidit aliqd
ius patronatus alicui capel-
le. vel ecclie. symonia ē. Si
porrerit p̄ces cardiales p ali-
quo indigno ordinādo vl be-
neficiādo. symonia ē. si inten-
dit vt p̄lat⁹ rōne p̄cū p̄ncipa-
liter assentire. Si fuit medi-
ator ad pcurādū alteri aliqd
spūale. vt bnficiū. ordinem z
hmōi. p aliq tpali. Si pdu-
xit aliquē ad p̄dicandū pac-
tōe pecunie z hmōi. symoni-
am pmisit. z simplr p̄dicator
q̄ hoc mō acceptauit. symoni-

am pmisit. **¶** Si filiaz vl cō-
sanguineā vel seruā misit ad
mōasteriū pactōe facta d cer-
ta q̄ntitate p ingressu mona-
sterij. symoniam pmisit. nec
nō moniales. nisi forte mona-
steriū esset adeo tenue q̄ n̄ suf-
ficeret illi puidere. **¶** De symo-
nijs clericoz vide in tertia p-
te. c. de clericis. De hac vero
materia symonie habes ple-
nius in. ij. pte. ti. i. d symonia
p totum.

¶ De p̄ditōe. Caplm. ij.

Roditio frequenter ex
p auaritia fit. Si p̄di-
dit ciuitatē. vel castrū
vel psonā inimic⁹. vltra mor-
tale tenet de omni dāno inde
secuto. **¶** Si p̄didit res alte-
rius iniuste auferentibz idem
¶ Si p̄didit secreta alterius
iniuste. vltra mortale tenet de
damnis inde secutis. Sec⁹
si secreta iniq̄e vt iuratos
z tractatus s̄ ciuitatem vl no-
cumenta psonarū manifestat
qz tūc bene facit z facere tene-
tur. **¶** Si recepit aliqd s̄b si-
gillo p̄fessionis. sed non in cō-
fessione. si reuelat peccat mor-
taliter. nisi illud eēt quid in-
quū. cui possit obulare mani-
festando. z si de hoc perpen-
dit q̄ndo promisit. peccauit

mortaliter. s; nec d; tenere se/
cretū. quia etiā tūc peccaret.
¶ Si legit lras alteri? clau/
sas videt mortale. nisi pone/
ret spem in ratibabitōe mit/
tentis. vel eius cui mittit.

¶ De acceptōe psonaz. C. iij.

¶ Accipit psonā in iu/
dicio. vtz q; mag; au/
dit vnā psonā q̄ aliaz
vel credit vni magis q̄ alteri
nō seruato ordine iur; vl ma/
gis declinat ad vnā p̄tē q̄ ad
alterā rōne amicitie z hmōi.
posset eēt mortale. Si in di/
stribuēdis bñficijs l' officijs
ecclesiasticis vel secularib; ad/
mittit indignos. peccat mor/
taliter. z tenet de dānis ide se/
cutis psonis. Si in faciēdis
cedulis q̄ vulgarit̄ dicūt scru/
tinia scienter admittit idignū.
vel q̄ phiberet admitti vel ex/
cludi dignum peccat morta/
lit. Si in distribuendis o/
nerib; vel iponendis collec/
tis ciuitatis scienter quāt ali/
quē cōtra vel vltra debitū vl/
allegiat peccat mortalit. z si
solū ex eius determinatiōe fie/
ret talis distributio. tenet dā/
nificatis de dāno. secus q̄ ē
si ponūt cū eo plures alij. Et
si cū haberet distribuere ele/
mosynas alicuius societatis

vel testamenti z hmōi nō fide/
lit distribuit. et si dedisset nō
indigentibus. vltra mortale
tenet ad restōem.

De turpi lucro. Ca. iij.

¶ Iudex accepit pecu/
niam vt iudicaret. aut
bñ iudicaret. aut n̄ iu/
dicaret. aut iniuste iudicaret
peccat mortaliter. z tenetur il/
lā restituere dāti. nisi dedisset
vt male iudicaret. q; tūc tene/
tur dare paupibus. Idē d̄ te/
ste p testimonio falso ferēdo.
q; peccauit mortalt. z tenet
restituere. ¶ Si fecit instrum̄
tū in fraudē vsurarū. vt nota/
rius peccauit mortalt. z mer/
cedē quā accepit d; paupib;
erogare. Si fuit vsurario
in arte vsuraria. vt notarius
peccauit mortalt. z si bona v/
surarij essent obligata restōni
non posset retinere solariū. s;
d; restituere creditorib; vsu/
rarij. als aut posset. sed illud
dare d; paupibus. de hone/
state tamen non de necessita/
te. nisi ip̄e esset paup. ¶ Si re/
cepit pecuniā p turpitudine
vt meretrix vel alia mala mu/
lier. debet illam pauperibus
erogare. non tamen de necessi/
tate. sed de consiliō honesto.
¶ Si quis facit aliquā artem

Interrogatorii pars sc̄da

vel artificii cui⁹ vsus vt plu-
rimū ē mortale. vt facere taril-
los vel cartas z hmōi peccat
mortale. n^o debz absolui nisi
disponat illō dimittere. Lu-
crū hō ex h̄ factū debet pau-
pibz dare. ex p̄silio nō p̄cepto

Si dieb festiuis emit vel
vendidit negociādo. nisi forte
in nūdinis. vl̄ fec̄ p̄ctus als
ñ necessarios tūc. vel scripsit
vel fecit aliqd manuale. p lu-
cro. vltra p̄ctm̄ fm̄ aliq̄s de-
bet illud lucrū paupibz dare.
z h̄ p̄ct⁹ videt de honestate.
q̄s de necessitate. Si tpe mes-
sium vl̄ vindemiaz emit bla-
dū vel vinū vl̄ fruct⁹ vt alio
tpe v̄dat cari⁹ ñ ex̄ns tal̄ rei
negociator. neqz p̄p̄t aliquez
honestū finē. sed p̄p̄t cupidi-
tatē turpelucrū ē. ñ tñ tenet̄ i
aliq̄. Si accepit aliqd vt ali-
quē eligeret ad dignitatē ali-
quā tpalē vel officiū seculare
vel vendidit hmōi officia se-
cularia turpelucrū ē. nō tñ te-
net̄ ad restitutiōem aliquam.

Si mercator vl̄ alius por-
tauit vl̄ portari fecit ferrū lig-
naz quecūqz mercimonia ad
terras infidelū nō h̄ns liaz
aplicā est excoicatus excoica-
tione papali. incurritqz alias
penas. vt babes in tertia pte

ti. xxv. p totum. Idem dedā
tibus in hoc auxiliū et consi-
lium. Si negociator exer-
cet negociationes non ad ali-
quem finem honestum. vide-
licet gubernare familiaz. vti-
litatem patrie z hmōi. s̄z p̄n-
cipalit̄ ob immēsā cupidita-
tē p̄mittit turpelucrū. Nō tñ
tenet̄ de necessitate dare lucz
paupibz. sed vnam ptem de
p̄silio z honestate.

De ludo multiplici.

Capitulum v.

Uds. si lusit ad taril-
los vel cartas. vel ad
aliū ludū fortune. Si
vicit p fraudem vel per falsos
tarillos vel mendaciose. tene-
tur illud qd sic vicit restitue-
re amittētū vltra mortale p̄mis-
sum. nisi sit quid p̄uuz. ¶ Si
vicit ab eo q̄ alienare nō po-
tuit. vt seruo. religioso. vxore
filios familias. z hmōi. tenet̄ re-
stituerē bis qui habent curā
illoz. z est mortale si est qd
notabile. z si ex cupiditate ac-
q̄rendi ludit. Si p multam
importunitatem traxit alius
qui non intēdebat ludere. vl̄
retinuit volentē recedere. vl̄
tra mortale tenetur illi si est
qd notabile. ¶ Si acquiuit
seu vicit per ludum hmōi in

locis vbi phibet ludus? et man-
 dat fieri restitutio. siue legibus
 imperialibus siue municipalibus
 et suat q̄ntū ad vtrūq̄. debet
 tunc fieri restitutio illi q̄ ami-
 sit. secus si leges ille sunt ab-
 rogatae p̄ strariam cōsuetudi-
 nē. Si vicit p̄ ludū in alijs
 casibus. exceptis p̄dictis nō te-
 net illi restituere q̄ amisit. q̄-
 uis possit elemosinalit̄ si sit
 paup̄ largiri. s; debet paupi-
 bus erogare de honestate et
 cōsilio. s̄m alijs tenet de ne-
 cessitate. q̄d tunc est. nō opor-
 tet tñ tales strigere ita ad cer-
 tam restitutōz sicut in furtis
 vsura et h̄mōi. s̄m vero Ray.
 sunt q̄dam p̄sone q̄bz indisti-
 cte tenet q̄s restituere q̄cqd
 ab eis lucrat̄ fuerit in alea et
 tabulor̄ ludo. vtz furiosi. p̄-
 digi. minores. xxv. annor̄. et
 maxime pupilli. Itē mēte
 capiti sardi muti ceci. et qui p̄
 petuo morbo laborant. quia
 tales rebus suis supesse. id est
 puidere non possunt. p̄pter
 quod dandi sunt eis tutores
 et curatores. Idem videt̄ di-
 cendū de seruis. monachis et
 ceteris claustralibus et filijs fa-
 milias q̄ non h̄nt peculiū ca-
 strese vel q̄si. et de vxore q̄ nō
 bz bona parafernalicia. et etiaz

et administratoribus rex eccle-
 siasticar̄ que sunt pauper̄. et
 de similibus p̄sonis. tñ des pe-
 cunie nō sunt restituende eas
 p̄dentibus. s; tutori. curatori.
 patri. monasterio. d̄no. mari-
 to eccleie et h̄mōi. De restitu-
 tiōe talium vide plenius i sum-
 ma. in. ij. parte d̄ restōne ludi.
 De alijs v̄o que cōtingūt in
 ludis. vt fraudes. blasphemie
 amissio tempis. et h̄mōi. ha-
 bes in capitulis alijs.

De inq̄titudine. Ca. vi.

Aq̄tudo circa t̄palia
 i acquirenda et p̄seruā-
 da. Si habuit im-
 mēsam sollicitudinē circa hu-
 iusmodi. et p̄pter hoc dimisit
 aliqd̄ necessariū ad salutē. vt
 missam et h̄mōi. est mortale.

Si v̄o nō dimisit necessa-
 ria s; remissor̄ fuit q̄ ad sp̄ua-
 lia. veniale est. Si habuit
 nimiam sollicitudinē circa
 h̄mōi ex parua p̄fidentia au-
 xilij dei in se non est mortale.
 sed videt̄ veniale. est tñ mltū
 impeditiū deuotiōis et alio-
 rū bonor̄ sp̄ualium.

De inhumanitate retinen-
 di tenaciter. Capi. vij.

Claricia in retinendo
 tenaciter seu inhumanit̄
 non faciēdi elemosinas

Interrogatorii sc̄da pars

corpales indigentibus quoniam potest habere
suis retinetur. Visito potero cito/
bo redimo te go colligo pro do.
¶ Si huiusmodi superflua que ad natu-
ram. et que ad decentiam status sui
pro se et familia sua non subuenit
necessitatibus aliorum etiam non ex-
tremis sed magnis que non uenit
mortale est. ¶ Si huiusmodi de super-
fluo que ad naturam et si non que ad
decentiam status pro se et fami-
lia sua. non subuenit pauperibus in
extrema necessitate que non uenit
mortale contra iudicatur. sed hoc
oportet multa considerare ad
bene intelligendum. vide de
hoc in sc̄da parte primo. ¶ Si non
subuenit indigentibus de indu-
stria et arte sua cuius potuit. ut
medicus medendo et uisitan-
do infirmos pauperes sine sa-
lario. Aduocatus in aduocan-
do. procurator in procurando. et
huiusmodi. uidetur mortale. Si
quis non subuenit pauperi-
bus necessitates extremas pa-
tientibus cum posset. vel tar-
dauit dare. et exasperauit pau-
peres veniale est. ¶ Si para-
uit pauperibus nimis sum-
ptuosa vel nimia quantitatibus
sine causa indigentibus vel uer-
ribus male elemosynis. peccatum est
potius quam meriti. ¶ Si labo-
rantibus pro eo in quocumque mi-

nisterio nimis distulit eis da-
re mercedem ultra uentores fa-
ctas. cum tamen possit soluere pos-
set esse mortale si incurreret gra-
ue damnum vel scandalum idem
si aliquid defraudauit.

De auaricia amandi res in-
ordinate. Capl. m. viij.

Ora quod si quis res etiam
iuste acq̄sitas ita inor-
dinate amat ut inhere
at eis ut fini. cuius signum est
quod propter eas non amittendas
esset paratus facere contra aliquod
preceptorum dei peccat mortaliter
quia plus diligit creaturam
quam deum. ¶ Si autem nullo modo
ueller facere contra salutem suam
propter huiusmodi temporalia. que uis in-
ordinate afficiatur seu amet
ea veniale est.

De prodigalitate tria auaricie.
Capl. n. ix.

Supplue expedit suam
substantiam. vel in edi-
ficiis sumptuosis. vel in
equis. vel in iuuuens delictiosis
vel frequentibus. vel palestris. vel
ludis vel ornamentis vel tur-
pitudinibus. et precipue mulierum.
et huiusmodi peccatum est. et quando est
notabilis excessus sed est sine
consensu. est veniale. vel nul-
lum etiam de re notabili firmum

pportionē sui stat⁹ ē mortale
vel in modico est veniale. De
scēdere autē ad p̄ticularia pu-
ta d̄tērmīare q̄n ē mortale v̄l
veniale nō de facili pōt dari
iudiciū certū a q̄ p̄ḡscat.

De inuidiā q̄ est scōm vici
um capitale.

Titulus. ij. de inuidiā et
specieb. iij. et h3 capla. iij.

Lapl'm p̄mū.

Inuidia ē

i tristitia de aliēo bo-
no inq̄ntū desiderat⁹
vt diminutiū p̄pe excellētie
et si sit ex p̄sensu rōnis morta-
le est. nisi eēt de aliq̄ re pua. si
cut puer q̄ inuidet alteri pue-
ro q̄ habeat plures fructus et
hmōi. sed si sit f̄m motū sēsu
alitatatis. et cū displicentia rō-
nis ē veniale vel nullū. etiā d̄
re notabilie In̄rogādū ē f̄m
statum de hmōi inuidiā. scz si
platus alteri plato inuidet d̄
maiori platiōe vel dignitate.
Si est officialis d̄ maiori et
digniori officio. Si doctor
de maiori scia et cōcursu. Si
scholaris d̄ acutiori ingenio
alterius scholaris. Si ciuis
de maiori honore et reputatōe
alterius. Si sp̄ūalis de ma-
iori fama alterius. Si muli-

er de alterius marito. filijs. or-
namentis. pulchritudine. et
hmōi. Si artifex de artificij
artis sue et lucro. et sic de alijs
Si q̄s cū dolet de bono p̄ri-
mi sui. nō ex eo q̄ ille habeat.
sed de defectu suo. qz ip̄e illo
caret. contētus t̄n q̄ p̄rimus
habeat nō p̄inet ad inuidiā.
et s̄l̄r si doleat de bono inimi-
ci. ex hoc solū qz timet inde si
bi nocuentū. nō p̄pe p̄inet
ad inuidiam.

De odio et alijs filiabz iul-
die. et p̄mo de odio. Ca. ij.

I habuit odiū ad de-
f̄m. qz flagellauit eum
vel ip̄ediuit mala desi-
deria ei⁹. vel alia de cā. morta-
le ē. ¶ Si habuit odiū ad p̄-
rimū desiderans malū ei⁹ vt
malū. et si ē malū notabile qd̄
ille appetit rōne deliberata.
mortale ē. siue malū sit in p̄so-
na vel fama vel substantia v̄l
aliō mō. sec⁹ autē si nō p̄sensit
rōne. v̄l sit qd̄ nō m̄l̄rū dāno
sum. Si p̄o desiderauit ma-
lū alterius. v̄icz infirmitatez
in bonū ei⁹. vt. s. bonus effici-
atur. l̄ ne peior. v̄l ne alijs no-
ceat. nō est odiū. In̄rogan-
dū et inuestigādū est hoc cau-
te. nam laici omnem displicē-
tiam solent appellare odium

Interrogatorii pars scda

q̄ tñ ē nisi mō dicto. Itē odium ̄ vnū reputat tñ vnū pctm̄. S; nota q̄ sicut i alijs sic in isto. quotiēs reuocādo iniuriā menti de nouo habu it odium ad illuz cum ̄sensu rōnis. toties peccauit mortaliē. Interrogandū ē etiā detē pore. s. q̄ntū p̄seuerauit quō frequē odiu it. Itē q̄ dimittat omne odiū. sed nō optet imo non debet ille petere veniam quem odiuit si peccatum est occultum. nisi publice cu; & bis vel alijs modis offēdiss; ¶ De susurratiōe q̄ ē ponere dissensiones int̄ amicos pro pter malā intentionē.

Capl'm. iij.

I q̄siuit p̄bere discor/ diam int̄ amicos vel consanguineos. dicēs malū vni de altero. vel econ/ tra. vel referens studiose que p̄nt causare h̄mōi. q̄ mortale ē. z nurus ergo socrū. z socr̄ erga nurū solent his vacare. ¶ Si dixit aliq̄ p̄ba vñ orta est discordia int̄ amicos vel p̄sanguineos. sed nec hoc intēdēs sed incaute. de se nō est mortale. s; poss; eē rōne scan/ dali. ¶ Si q̄s intēdit dissol/ uere malas amicitias. vel cō/ uersationez alicuius cū alijs

ne decipiat congruis reme/ dijs non est malum.

De exultatiōe in aduers.

Capl'm. iij.

I uidēs dāna euenire z mala his q̄b; iudet vel odiū h; letat̄ d̄libe rato aio d̄ malo illi? mortale est. sec̄ aut̄ si nō deliberto a/ nimo. Letari aut̄ d̄ malo ini mici. nō inquatū malū ei? s; inq̄ntū nō poterit nocere. vel als iniuste eū opprimere p̄t eē sine pctō.

De tristitia in p̄spis.

Tristitia in p̄spis q̄ d̄ h̄ differt ab inuidia. q̄ tristat̄ de bono p̄rimi. z p̄t hoc cogitat quō male habeat z desiderat. sed ̄trin/ git sepe q̄ nō patit̄ ille dāna que ei appetit. s; magis p̄spa tur z d̄ h̄ tristat̄. z est mortale vbi est ̄sensus rōnis. ¶ De ira q̄ ē tertiū viciū capi tale. ti. iij. z h; ca. ij.

Ra est ap

i petitus vindicte z vi ciū capitale. z frequē ter miscetur cu m odio. Si p pter aliquem defectum in se vl̄ in altero cōmissum deside/ rauit vindictam seu punitōz quōcūq; vt p se vel a deo vel

ab alio intendens solū satisfaccere aīo suo irato. z ē mortale qñ scz solū inēdit punitiōez pter ordinē rōnis. si notabile malū est z cū p̄sēu rōnis alio veniale. vt ira q̄tidiana ī guernatōe familie. ¶ Si irat⁹ in seipm ppter aliquē d̄fectū turbat cōtra se veniale est cōiter. ¶ Si iratus ē deum ppter aliq̄d flagellum murmurat ī corde vel ore impatienter feres. z potest esse mortale z veniale. fm modū impatiē.

De indignatione z alijs filiis ire.

Capitulum secundum.

Indignat⁹ ē aliquē si nō valēs audire eum vel videre. reputās eū indignū eo q̄ sibi displicuerit cū debuit seruire. potius ē veniale cōiter. z si ppter hoc retinet sibi loq̄lā. vel aliud signū nō dicit displicētiē. qz aufere dā sūt ppter scandalū priorum z opiniōē odiū.

De timore mentis.

Excogitavit diuersas vias z modos ad vindicandum se de iniuria. z his implicauit mentem cogitationibus altercatiuis fm processuz potest esse mortale et veniale.

De clamore. 1

Ex ira clamauit aliquē inordinate et pfuse z furiose loquēdo. est veniale cōiter.

De contumelia

Dixit alii p̄ba cōtumeliosa vel iniuriosa iportātia vicia v'l opprobria aīo iniuriandi notabiliter. vt vocādo eū pditorē vel inhonestā psonā. z dicendo mala de parentibz z hmoi mortale est. Si dixit p̄ba opprobriosa familie sue l' discipulis vel sibi subditis causa correctōis. si mō debito et honesto est sine pctō. vel cōiter est veniale. nisi ifamatoria diceret. z sequeretur scandalum magnum.

De blasphemia et maledictione creaturarum.

Blasphemauit animo deliberato aliquē vt peccet tali maledictōe in malū. esset mortale nisi hoc affectaret in emēdationem eius. ¶ Si vero hoc non desiderauit fm rationez sed fm subitum motum ire eius. Cuius signuz est. quia si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus communiter est veniale.

Interrogatorii scda pars

¶ Si maledixit creaturas ir-
rōnales. qz si fecit in detestati-
onē creatoris. vel ī dānū dñi
ei? ē mortale. als veniale 7 o-
ciosum. **¶** Si blasphemavit
aias defunctorū suoz parētū
vel alioz hoīz. videt mortale
qz videt ītēdere uotabile ma-
lū. Idē cū seipm maledixe-
rit ex ipatia. Si blasphema-
uit diabolū malū est. qz ocio-
sum saltem. De maledictōne
dei 7 scōz dictū est sup pzo
pcepto.

De irā.

¶ Irā p quā ex ira se-
in uicē hoīes pcutiūt.
vīz cū fit aīo nocendī
vel iniuriādī. vt in adultis ē
mortale. in incipiente veniale
Idem in psequente aīo vin-
dicatiuo. secus si aīo defendē-
di se tñ. yel etiam ad exerciti-
um. vt pueri

De seditione.

¶ Seditiōe q̄ est qñ vna
ps ciuitatis insurgit
aliā. ex pte eius q̄ iniuste mo-
uet. est mortale cum oibz seq-
cibz eius. 7 tenet de oibz dā-
nis inde secutis alteri parti.
Ex pte autē eius q̄ resistit sedi-
tiōi iniuste. mote ptra se vel
bonū ciuitatē. nō ē fm se pec-
satū. nisi misceant odia 7 vin-

dicatōes. put cōiter accidit.
Dñ ex resistentia alteri pti se-
querent multa picula 7 mala
cedendū eēt. als nō euaderet
multa peccata q̄ ī p̄flictu pti-
um seqrent. **¶** Si q̄s etiā ita
partialis est vt guelpbus 7 gi-
belinus. seu aliter p̄tial ita ob-
stinato aīo q̄ appetit extermi-
niū alteri? p̄tis seu exiliū per-
phas 7 nephas. paratus eti-
am in malis seq̄ ptem suā nō
est sine mortali. 7 in malo sta-
tu p̄ditōis.

De bello

¶ I q̄s mouet bellū iu-
stuz mortālī peccat. 7
omnis q̄ dat auxiliū p̄silium
7 fauorē silr peccat mortalitē
De dānis autē q̄ ibi fiunt.
7 de restōnibz. 7 qd sit iustum
vel iniustū bellū. vide in ter-
tia pte. De homicidio dic-
tum est. s. c. v.

¶ De accidia q̄ ē q̄rtū capita-
le viciū. ti. iij. 7 h3 ca. v.

¶ Primū caplm de eadem

Accidia. i.

¶ a portat tediū bñ opā-
di. Si ita contri-
status 7 tediat? est q̄ habuit
ī horrozē bona dīna. 7 ī abo-
minatōz spūalia 7 opa bona
ad q̄ tenet vt p̄cepta dei 7 ec-

eleſie ⁊ hmōi. qñ a deſt cōſenſus rōis ē mortale. ſ; ſi h; talē mortū tm̄ fm̄ ſenſualitates cū diſplicētia rōis. eſt veniale ¶ Si aut̄ ⁊ trīſtat⁹ ē d̄ morte ꝑ ſanguinei vel alio cāu qꝑ pe nitet cū bñ feciſſe. vel ꝑ ꝑonit ampli⁹ n̄ bñ facere. mortle ē. ¶ Si ita ⁊ trīſtat⁹ qꝑ vellet nūqꝑ fuiſſe creatus a deo. ſeu nō eē nat⁹ i m̄do. v̄l eē ſic brutū aial. vel mozi quōcunqꝑ ſiue bñ ſiue male d̄ iſpoſit⁹ dū mō hinc exiret. talis trīſticia cum ꝑ ſenſu rōnis eſt mortale.

Si etiā ita ⁊ trīſtat⁹ de aliqꝑ caſu aduerſo qꝑ incurrit ḡndē infirmitatē ꝑpter nimiam trīſticiam ꝑdens ſomnū. dimittens cibum ⁊ hmōi. videtur mortale qñ pōt ſe iuuare cōtra hmōi ¶ Si contrīſtatur ex ꝑſideratione bonoz qꝑ hñt aliqꝑ qꝑ ip̄e eſt ꝑuatus vilipēdens oīa ſibi data a deo ⁊ in de ſumens tediū bñ opandi. fm̄ ꝑ ſenſum rōnis illa accidia eſt cōiter veniale. et in ꝑſo nis ſpūalib; repit. Si cōtrīſtat⁹ ex h̄ qꝑ bona ꝑꝑoſita qꝑ fecit ſepe frāgit. ex h̄ incurrit tediū bene opandi qñ ſibi videat nō poſſe ꝑficere acidia ē in ſpūalib; incipientib; dō ꝑ uire. Si ex frequētia tenta

tionū attediāt in laborando ⁊ reſiſtendo veniale ē. ſi tñ reſiſtat in incipientib; cōtin git ſepe. Si attediāt i bonis opib; vel bene opando o rando audiendo legendo lectiones vel ꝑdicaciones. aut dicendo officium ⁊ hmōi. n̄ tamen dimittit de neceſſitate fienda cōiter eſt veniale. ⁊ ſatis etiam in ſpūalib; repitur. ¶ Si trīſtat⁹ de aliqꝑ defectu magi ex eo qꝑ apparz defectu oſus corā hoīb; qꝑ coram dō accidia ē. ⁊ frequēter veniale ꝑcedens ex ſupbia.

De filiab; accidie Ca. ij
E filiab; accidie in qb⁹
d̄ difficile eſt cognoſcere quando ibi ſit peccatum mortale. niſi ꝑmiſceat cū aliquo peccato. v̄l cū omittitur aliquod ꝑceptū. niſi de ꝑmat ita mentē qꝑ tollat caritātē dei ⁊ ꝑrimi.

De deſperatiōe.

Deſperauit de miſericordia dei. exiſtimāſ non poſſe vel non vel le ei ꝑcere etiam reuertenti ad penitentiam. vel nō poſſe abſtinere a peccatis cū adiutorio dei eſt mortale fm̄ deliberationem ⁊ conſenſum. ſecus

Interrogatoriū pars sc̄da

si fin aliquē impulsū tētatio-
nis. ¶ Si despauit se n̄ pos-
se euadere aliquas misérias
mundi vel picula ppter q̄ de-
creuit se occidere est mortale.
Et si aliquid ad hoc fecit ml̄-
to magis.

De malicia

¶ Iptempsit diuina et
sp̄ualia bona ex tristi-
tia aggrauante mentē
mixta cū accidia mortale est.

¶ Si autē ptēneret et refugeret
ea p̄ q̄ posset vitare peccatuz.
qz tūc ptinet ad blasphemiaz
in sp̄itum sanctum. vt infra
dicetur.

De pusillanimitate.

¶ Subtraxit se ab illis
bonis ad q̄ erat aptus
timore deficiendi. vt a
ieiunijs. ab ingressu religiōis
a p̄latiōe iniūcta ab officio p̄-
dicatiōis et audientia cōfessi-
onis iniūcte. et hm̄oi. est cōit̄
veniale. nisi esset p̄ceptum in
eo qd̄ dimittit.

Derancore

¶ Habuit displicentiā
et tediū in corrigentes
eū ppter correctionem
est veniale. nisi illos odiret. et
tunc odium est mixtū

¶ De ociositate que procedit
ex tedio.

¶ Stetit ociosus nihil
boni opans corpale
vel sp̄ituale. vñ amit-
tit tempus irrecupabile. vide-
tur veniale. nisi ex ocio adda-
tur aliquod viciū quod fre-
quenter accidit. et quanto tē-
pore stetit ociosus.

¶ De torpore seu pigricia bñ
opandi.

¶ Fuit tardus ad bene-
opandū. licet illd̄ fece-
rit. tardus ad eccliaz
ad orandum. ad elynas dan-
dū. et hm̄oi. cōiter est veniale.
nisi ex tarditate omittet p̄ce-
ptū. vt qz cito nō subueit pa-
tienti extremam necessitatem
cuz tenet vt infirmo. vñ seq̄t
mors et hm̄oi. tūc ē mortale.

De euagatōe mentis.

¶ Habuit distractiōez
mētis in orōne. et fuit
in ea. vel cū volūtate e-
uagat. vel audiendo p̄dicati-
onē et diuina mente cogitauit
vana et inutilia. est cōiter ve-
niale. nisi addat aliqd̄ sp̄cia-
le peccatū. vel p̄ totū officiu
ad quod obligatur ex p̄cepto
vel audit noua. vel si loquitur
inutilia. vel ex tedio mutat lo-
ca hincinde vel distrahit
sensus et membra diuersi/

mode ē veniale cōiter.

¶ De negligētia seu tepedita/
te. Caplm. iij.

¶ Ue est remissio volun/
q tatis circa ea q̄ d̄z face
re. In hac q̄ttidie oēs
offendūt. sed venialit̄. nisi o/
mittat aliq̄d necessariū. Si
fuit negligēs circa opa mise/
ricordie spūalia. q̄ hoc versu
p̄tinēt. Cōsule castiga dimit
te solare fer ora. ¶ Hora q̄ s̄b
cōsule p̄bendit doctrina. et
docere ignorantes p̄cipue ad
salutē vtilia. ¶ Si fuit negli/
gēs ad addiscēdū necessaria
ad salutē. vt p̄cepta dei ⁊ eccle
sie generalit̄. q̄ h̄mōi ignoran
tia nō excusat. vel ad eunduz
ad p̄dicatiōem. ⁊ vtile est iniū
gere idiotis vt p̄dicatiōes aliq̄s
audiant. ¶ Si fuit negligens
ad p̄curandū sibi sacramēta
⁊ sue familie. ⁊ si ex negligē/
tia ⁊ dilatiōe mortua est p̄les
sine baptismo. est mortale.

¶ Si infirmus mortu⁹ ē si/
ne p̄fessioe ⁊ cōione vel extre/
ma vinctōe. cū ex negligentia
crassa p̄cedit. videt̄ mortale l̄
graue veniale s̄m q̄ plus ille
indigebat. Si fuit negli/
gēs ad p̄curandū sacramētuz
p̄firmatiōis. Si iterū fecit
set dare sacramenta baptisimi

p̄firmatiōis vel ordinē sciēt
sacrū. est mortale. ⁊ p̄trahit ir
regularitas in suscipiente.

¶ Si fuit negligens ad frater
nā correctiōem. cū tenet vicz
de pctō occulto ⁊ mortali. et
inde sperabat emendatiōem
illi⁹. tūc esset mortale dimitte
do oīno illam. veniale s̄o re/
tardando. vel de his q̄ nō sūt
mortalia Si non seruauit
ordinē debitū in fraterna cor
rectōe. vel nimis asperere vl̄ tē
pore vel loco indebito. pecca
tum est.

De negligētia p̄fessiois

Caplm. iij.

¶ Omisit ad minus se
f mel in anno p̄fiteri. vl̄
ex negligentia vel igno
rantia mortaliter peccauit. ⁊
Sec⁹ si ex impotētia. videli/
cet q̄ nō h̄z copiā cōfessoris
sed si postea cum habet copi/
am p̄fessoris n̄ suppleuit de/
fectū. mortale est. Si fecit
cōfessioez fictā sciēt dimittes
aliq̄d mortale. vel quod du/
bitabat vel credebat eē mor/
tale. etiam si non esset morta/
le. mortaliter peccat. ⁊ tenet
iterare p̄fessionem Si di/
cit se esse contritū de omnibz
peccatis ⁊ dispositū ad absti
nendū ⁊ satisfaciēdū. cū h̄ nō

Interrogatoriū sc̄da pars

Intenderet mortāl̄ peccauit
z tenet iterare ꝑfessionē. Si
pniaz sibi iniūctā ꝑ mortali-
b̄ ex negligētia omisit facere
peccauit mortāl̄iter z tenetur
iterare cōfessionē. si ē illiꝑ obli-
tus pnie. Si sciēter ꝑfessus
est ei quez sciuit excōicatum
vel suspēsū. v̄l nō hñtez au-
ctoritatē. puta qz symoniace
accepit bñficiū. vel qz intru-
sus ē ꝑ laicā ptātez. peccauit
mortāl̄. z tenet iterare cōfes-
sionē. Si ꝑfessus est in ex-
cōicatione maiori existens.
quā nesciuit ipse nec cōfessor
eiꝑ. absolutus tñ fuit a pctis.
oportet itez cōfiteri. qz nō fu-
it capax absolutōis tñc ꝑꝑꝑ
excōicatiōez. Si ꝑfessus ē
ei q̄ nō hz sufficientem sciam
peccat. z si fuit adeo igrās q̄
nesciuit discernere pctā eius
ꝑcipue cōmunia. tenet itera-
re cōfessionem.

De negligētia circa cōmu-
nionem. Caplm. v.

Si omisit cōicare semel
i anno. s. in pasca resur-
rectōis post annos di-
cretōis. peccauit mortāl̄ ni-
si fuisse legitime ipeditus. vt
qz alteratꝑ stomacho v̄l excō-
municatꝑ. q̄rēs tñ absolutio-
nē. vel de licētia ꝑꝑꝑ cōfesso-

ris ꝑ aliq̄t dies differret. et in
hmōi casibz debz supplere de-
fectū qñ pōt. Si nō cōica-
uit ieiunꝑ. ita. s. q̄ ꝑ mediam
noctē aliqd̄ sūpsit ꝑ modū ci-
bi vel potꝑ. peccauit mortāl̄-
ter. nisi esset grauiter ifirmus
qz tūc lz. ¶ Si cōionem sum-
psit cum staret cū ꝑposito ali-
cuius pcti mortalis. vel cum
ēēt excōicatus hoc sciens vel
ignoꝝās ignorātia crassa pec-
cauit mortāl̄. ¶ Si nō ꝑfes-
sus de aliq̄ mortali pctō com-
misso aduertent ex verēcūdia
vel inaduertent ꝑꝑꝑter indis-
cussionem cōscie. vel ex igno-
rantia crassa z supina sūpsit
cōionem. peccauit mortāl̄iter.
¶ Et nota q̄ si q̄s omittit cō-
fessionem vel cōionem in tpe
statuto conari debet ꝑfessor.
vt inducat eum ad supplen-
dum defectum. nisi sit oīno n̄
bene dispositus. Item cū
reꝑit aliquem dedituz vicijs
turpibus z alijs vsqz ad finē
quadagesime cautū videtur
ne subito admittat eū ad cōi-
onem. sed plonget sibi tempꝑ
ꝑ aliquas hebdomadas. De
alijs ꝑ defectibus q̄ cōmit-
tunt circa cōionē z missā. vi-
de in. iij. ꝑte d̄ clericꝑ. Si exi-
stens excōicatus maiori sciēt

participavit. audiendo divina i
 eccl'is. aut sacramenta percipiē
 do. peccavit mortalr. ¶ Si p
 ticipavit in crimine cū aliq p
 pter qd ille cū q participavit e/
 rat excoicatus. vicz quia ver/
 beravit clericū. vt. c. si cubi/
 ne. de sentē. exco. Vel si aliq
 clericus subijcit se alicui lai/
 co verberandū ad placandū
 eū de iniuria sibi illata. cleric
 ille efficit excoicatus. r mor/
 tale ē vt. c. rigit. de sen. exco.
 ¶ Si exis excoicatus maio/
 ri scienter participavit cū a/
 lijs fidelibz etiam extra divi/
 na precipue in his q continē
 tur in hoc versu. Quos orare va
 le cōmunio mensa negat. Et
 si fecit ex contemptu p trap /
 hibitōz supioz. peccavit mor/
 talit. als venialr. r efficit ex/
 coicatus minori. a q p absol
 vere oīs q bz eū audire in cō/
 fessione. ¶ Excipiunt tñ qn/
 ds casus in quibz licet parti/
 cipare cum excoicatis. q pti/
 nent in h psu. Utile lex hū/
 leres ignorata necesse. Nec
 anathema qdē faciūt ne pos
 sit obesse. Quos vide in qrtā
 pte summe.

Quintus titulus de inani
 gloria et hz tria capla. Primū
 caplm de inani gloria.

Eiani glo

ria q ē qntū capitale
 viciū iportās iordā
 tū appetitū laudis hūane seu
 inordinatā pplacenz eius
 cui offert. r cū sit aliq opus
 pncipalr ppe laudem ppriā
 amittit ei? merces r pctm in
 currit. r interroganduz ē fm
 statū hoīm d diuersis mate/
 rijs i qb hoies qrūt sibi lau/
 dē. vicz a doctore d scia r do/
 ctoria. a scolari d ingenio r di/
 sputatōe. a rectore de regimi/
 ne. a mlieribz d ornatu r hu/
 iusmōi Si qsiuit laudē r glo/
 riā d ope pcti mortalis. mor/
 talr peccavit. si fm rōnem de
 liberatā h egit. sec? si fm mo/
 dū sensualitatis vel etiā si de
 aliq veniali gl'iat. ¶ Si opa
 sua de genere bonozū vt ielu/
 nia. elemosyne r hmōi. quasi
 omnia ad laudem humanaz
 fecit. mortale videtur cuz ibi
 constituit finem. secus si ali/
 quid bonuz aliquādo fec' alio
 fine. Si ita ordinate acce/
 pit laudem de aliq ope. q p/
 pter eaz pscōndā par' erat fa/
 cere h aliq d pcepto r peccavit
 mortaliter. In alijs aut casibz
 videtur veniale.

De modestia ornat? ca. ij

Interrogatorii pars sc̄da

E immodestia ornatus q̄ pcedit frequenter ex inani gl̄ia. lz etiaz ex alijs causis possit pcedere. et p̄cipue mulieres iuvenes de hoc interrogāde sunt. s. de ornatu capilloꝝ. fucoꝝ. gēmax. vestiū p̄ciosaz. z foderaturis z caudis eaz. z planellis nimis altis z coronis capitis. z hm̄i. in q̄b; aliq̄n ē mortale. aliq̄n veniale. ¶ Si vsus l̄ vsa est fucis v̄l alijs ornamentis ad ostentatiōez z inanem gl̄iam. si d̄ hm̄i supbiuit v̄l gl̄iata ē mortale ē si tāta delectatiōem habuit ad laudem et gl̄iam illam q̄ non curauit trāsgredi mādata dei z ecclie. ¶ Si vsus vel vsa est fucis z alijs ornamentis ad inducendum hoies ad sui ꝑcupiam extra matrimonium. mortale est indubitarum. ¶ Si ita inordinate delectatur in huiusmodi. ita q̄ etiā si sc̄irz homines ex sui ornatu scandalizari. id ē trahi ad sui ꝑcupiaz non curans de ruina primi mortale est. ¶ Si ad ꝑplacendum virū si ē inupta. vel ne d̄ spicat ab alijs. vel ex aliq̄ leuitate vsa est fucis v̄l alijs ornamentis supfluis de se non

est mortale sed poti⁹ veniale. nisi hic sit notabil̄ excessus i hm̄i. vt possit iudicari d̄ occasione data alioꝝ ruine. z nō tm̄ accepta qd̄ est difficile iudicare. ¶ Si habuit nimitā diligentia z studiu z tps ad ornandum se. vel fecit excessum in portatura vestiū vltra suū statum vel conditionem v̄l n̄ fm̄ morem patrie. vel vestib; nimis delicatis pctm̄ ē.

Capitulum tertiu de filiab; inanis glorie. Et primo de hypocrisi.

I simulauit sanctitate h̄e ꝑ ieiuniū orōnem z hm̄i. cū malus est; si hoc egit ad ꝑsequendam laudem hūanā. cōstituens ibi finem. mortale est. al̄s veniale nisi aliud viciū adiungat. ¶ Si simulauit sanctitate ꝑ hypocrisim̄ intēdēs aliqd̄ q̄ sit cōtra honorē dei v̄l vtilitatē primi. vt seminare errores adipisci indign⁹ eccl̄iasticaz dignitatē. decipe em̄ ꝑimū t̄paliter vel spūaliter mortale est. ¶ Si simulauit sanctitatem existens malus vt d̄etur ei elemosine sicut sc̄o viro v̄l ꝑcuratiōes eccl̄iarum vt certanz silia; mortale ꝑccauit

Si simulauit maiorē san-
ctitatē q̄s habuit. vel occulta-
uit suū defectū ad edificatiōz
primorum. non est peccatuz
vel leue vel veniale est. aut si h̄
facit ob aliquam vanitatem
vel inanem gloriam. est veni-
ale

De iactantia

I laudauit seip̄s d̄ ali-
f q̄ ope pcti mortalis.
mortalr peccauit. Si
aut̄ de ope veniali. venialiter
peccauit quantum est de se.

¶ Si laudauit se d̄ aliquo o-
pere bono. vtz de virtute. de
scia. de industria. vel diuitijs
vel potentijs. et hm̄di. ex sup-
bia et inani gloria. mortale est
vel veniale fm̄ radicem ipsi-
supbie vel inanis glorie vn̄d̄
procedit. ¶ Si laudauit se cō-
temnēdo alios. vt phariseus
publicanum mortale est.

¶ Si aut̄ ex aliqua leuitate l̄
utilitate consequenda venia-
le vel nullum est.

De ironia

I vilificauit se verbis
f vl̄ factis plus q̄s sen-
tiat in seip̄o in mēte. di-
cens aliqua mala de se q̄ in se
non cognoscit veniale est. et d̄
ironia.

De contentione

I q̄s intendit aduers^o
f aliū p̄tra veritatē sciē
in reb̄ alicul^o impor-
tantie mortale est. secus in re-
bus p̄uis et inaduertenter.

¶ Si cōtēdit p̄ veritate. s; ni-
mis inordinate cōiter ē veni-
ale. s; possz ibi eē tāta iordā-
tio q̄ rōe scādali seq̄ntis esset
ibi mortale.

De discordia

I h̄ns tractare aliqua
f cum alijs in cōi nolit
p̄cordari cum alijs de
his que ordinant̄ ad honore
dei vel primorum utilitatem
ex eo q̄ male afficitur ad eos
vel vt ostēdat se plus scire q̄
alij. mortale est. secus autem
si n̄ p̄cordat. vtz q̄ sibi videt̄
esse magis fm̄ deum et rōnez
q̄d ip̄e intendit. q; tūc vel nō
est peccatum vel leue nisi sit
nimis p̄inar.

De p̄inacia

I fuit p̄inar in sentē-
f tijs suis discrepans a
cōmuni ceteroz consi-
lio vel iudicio. cōmuniter est
veniale piculosum et inducti-
uum erroris.

De singularitate notitatū

I fecit singularitates
f Inouitates i ouersatō-
ne vite vel vestibus vl̄

Interrogatorii scda pars

cerimonijs vel alijs adiuētōi
bus peccatū est. ⁊ si adiuēt
aliquā malā ꝑsuetudinē oīa
ei imputant

De inobedientia.

Inō obediuit supio/
ribz suis spūalibz vel
tpalibz legibz canonicis
vl' ciuilibz rōnabilibz ⁊ si qdē
transgredit supioꝝ ordinatō
nes hñtes vīm ꝑcepti. vt qñ
mādat suari verbo vel scrip
to in ꝑtute scē obediētie vel
sub pena excoīcatōis vel car
ceris. vel alijs penis gñibz ⁊
hmōi equipollētis peccauit
mortalr. In alijs ꝑo ordīati
onibz simplr factz trāsgrediē
do est veniale. nisi fiat ex ꝑtē
ptu. qz tūc ē mortale qñcūqz
lenibus

¶ De gula. vi. ti. ⁊ hz ca. iij.

Prīmū caplm

Gula ē se

Gruū capitale viciū. ⁊ i
ordinatū appetitum
seu delectationē circa cibū et
porū. ¶ Nota qñqz species
seu modos q̄ continent in h
ꝑtu. ꝑre ꝑpere laute nimis
ardenter studiose. ¶ Si come
dit vel bibit extra horam de
bitam sinerōnabili cā ⁊ vrgē
te. ¶ Si est vsus cibus vl' po

tibus lautis nimis ⁊ delica
tis vltra ꝑditōez sui stat⁹. ali
ter em̄ decz ꝑmedere infirmū
q̄ sanū. ciuē q̄ rusticū. ¶ Si
comedit vel bibit in nimia qñ
titate ꝑm exigentiā sue cōple
tionis. qd̄ em̄ vni parū ē ni
miū ē alteri. ¶ Et ꝑl⁹ comede
re in die ieiunij q̄ altera die n̄
ē de se malū ꝑ vna comestiōe
Si comedit vel bibit cū ni
mio ardore gule seu cū nimia
ꝑplacencia ꝑtē⁹ magis satis
facere delectatōi gule q̄ neces
sitati puidere. ¶ Si adhibu
it vel adhiberi fecit nimium stu
diū et diligētiaz circa cibaria
delicata ꝑpanda. vt cum va
rijs saporibz ⁊ diuersis mōis
⁊ hmōi. In his oibz spēbz vl'
modis guletūc ē mortale qñ
delectatio gule q̄ritur vt finis
parat⁹ facere ꝑtra ꝑcepta vt
satisfaciat delectatōi gule. vl'
cum comedit vsqz ad crapu
lam vel vomitum aduertē
ter. sicut fit a plerisqz i carnī
ꝑuio. vel vtitur aliquo cibo
exquo verisimilit̄ credit iur
rere magnā lesionem perione
In alijs ꝑo casibz cōmunit̄
est veniale. ¶ Si comedit
carnes in quadragesima vel
in alijs ieiunij ecclesie. vel
in sexta feria. aut in sabbaro

p totū annū nisi vrgēte cā ne
cessitatis vel infirmitas pec
cauit mortalitē si sit sine p̄silio
medici. Si v̄sus ē lacticinij
tpe q̄ dragētime sine cā infir
mitatis. ⁊ d̄ p̄silio medici pec
cauit mortalitē. In alijs vero
ieiunij ecclie suari p̄t mos
p̄rie q̄ntū ad vsū lacticinij
rū q̄ mos si non appareat tu
tius est abstinere.

De ebrietate.

I bibit vsq̄ ad ebrie
tate aduertēs se nimis
bibere. vel potentiam
vini sufficientē ad iebriādū
vel de hoc dubitās. pbabiliter
peccauit mortalitē. secus si iē
rauit potentiam vini. vt noe.

Si fuit cā inebriationis
alterius aduertenter inducen
do ad nimium potum vl̄ po
nendo sal i vino. ⁊ hmōi mor
talitē peccauit. secus si fecit cā
medicīne. Si induxit ali
quē ad frangendum ieiuniū
ecclie sine cā legitima suis p
suasionibus peccauit morta
litē. Si induxit pueros et
iuuenes ad lambacitates ⁊ ta
bernas ⁊ hmōi. vt puertat ad
curpia. Si frequitauit ta
berna siue cā rōnabili. vel cō
uiuia dissoluta pctm̄ est.

De insensibilitate.

Abstinnit se nimis a
cibo ⁊ potu ⁊ alijs ne
cessarijs vite p̄p̄ qd̄ i
currit infirmitatē cōiter ē ve
niale. nisi fiat notabilis excels
sus. ⁊ addat obstinatio ⁊ ad
monitōes ex hmōi defectu.
qz tūc videt mortale rōne pi
culi inde sequentis.

De filiabz gule. ⁊ p̄mo de
ebetudine. Ca. iij.

I ex fumositatibz ior
diate comestiois ⁊ po
tus incurrit scurrilita
tē seu grossiciē intellect⁹ et ex
hoc ineptitudinē intellectus
vel ineptitudinē legēdi oran
diqz ē veniale cōit.

De loquacitate.

I nimis locutus ē seu
dixit p̄ba ociosa ⁊ sine
necessitate ⁊ rōnabili
tate cōiter est veniale.

De scurrilitate

I fecit act⁹ seu gest⁹ i
ordinatos. ⁊ si sint p
uocātes ad libidinem
extra m̄monium est morta
le. Si p̄o ad dissolutōz vl̄ le
uitatez. vt ventositatē ⁊ hmōi
veniale est.

De inepta leticia.

I habuit ineptā letici
am ⁊ vanā in ludis ⁊
iocis. cōiter veniale ē.

Interrogatorii pars sc̄da

nisi addatur aliq̄d vitiū.

De choriceis.

C Horice q̄ fiūt cū inor/
diata leticia sūt morta
lia q̄nq̄ modis. p̄mo cū fiūt
ex libidine. sc̄do cū fiūt i eccle/
sijs. qz sacrilegiū ē. tercio cuz
fiūt a clericis ⁊ religiosis cuz
mlieribz rōe sc̄dali. q̄rto cuz
fiūt ex inani gl̄ia vel vana leti
cia tā iordiatā q̄ ibi p̄stinaf
finis. q̄nto cū t̄les chorizātes
nō curāt de sc̄dalo primi ē
mortale. In alijs aut casibus
cōit̄ est veniale. Posset t̄n q̄n
qz cē mortale. nec de facili de
b̄mōi p̄t dari iudiciū.

De immundicia.

E imundicia q̄ p̄t itelli
gi cū q̄s imūde p̄me/
dit. ⁊ cēt veniale. p̄cc̄i
pue si ex h̄ p̄turbat alios. vel
qz vomitū facit. ⁊ si h̄ facit qz
nimium p̄medit. vel qz auid i
us comedat p̄ctm̄ est. secus si
cā medicine. v̄l p̄t intelligi d̄
imundicia pollutiōis q̄ cuz ac
cidit in somnijs nō imputat̄
ad p̄ctm̄ s̄z p̄ctm̄ p̄t cē in cā e?
sc̄z si p̄cessit ex crapla v̄l tur/
pi cogitaciōe p̄cedēti. v̄l ex ne
gligētia. l̄ etiā p̄ vigiliā reco
lēō d̄ ip̄a imundicia habita in
somniajs turpibz delectat̄. ⁊ si
ē p̄sensus rōis d̄ b̄mōi turpi

delectatōe ē mortale vel venia
le. vel nullū si fit ex alieniatōe
nature. ¶ De immundicia seu
pollutiōe p̄curata. ¶ Nota qz
si q̄s qd agit hac inrēōe pu
cipalr vt pollutiōez habeat si
ue vigilando siue dormiēdo
mortāl̄ peccat. etiāz si fac̄ cā
sanitatis. Si aut̄ ip̄a pollutiō
cē p̄tigat i vigilia p̄t volūta.
tē ⁊ sine p̄curatōe n̄ ē mortle.
¶ De luxuria titul̄. vij. ⁊ h̄z
capla duo. Primū.

Luxuria ē

L septimū capitale vi/
ciū. sed qz sup̄ in p̄ce/
ptis dictuz est satis de sp̄ebz
et̄ in ope. ac etiā in cogitaciōe
oī. illis omissis vidēduz ē de
q̄busdā alijs p̄nētibz ad ip̄
sā luxuriā ⁊ delectatiōem mo
rosam. ⁊ p̄mo. Si tetigit ali/
quē vel aliquā vel oscular̄ ē
libidinosē extra cōingū mor
taliter peccauit. etiā si n̄ seq̄t̄
turpis actus. nā talia exerci
tia i ope ip̄o p̄mo p̄ctō habē
tur cū ope isto. s̄z tāto graui?
q̄nto in b̄mōi p̄currūt pl̄a. si
aut̄ fiāt diuers̄ t̄pibz diuersa
sūt p̄ctā. Si sep̄lit l̄ras l̄ por
tauit v̄l misit vel recepit con
tinētes amatoriaz p̄uocantia
ad lasciuia aduertent̄ mor/
l̄

taliter peccauit. Si fecit
cantarōes v'l cātāuit v'l legit
vel audiuit q̄ba lasciuie. vel
turpia delectabil'r ad puocan
dū sevl' alios ad lasciuā mor
taleē. Si associāuit aliq̄
quē sciuit ire ad puocādū. v'l
turpē agēdū. vel ad faciēdū
serenatas vel matrinatas.
peccauit mortaliter. Si fuit
mediator int' aliq̄s ad hmōi
turpia. vel posuit aliq̄s medi
atores int' se 7 int' alios 7 hu
iustmōi. peccauit mortalkr. Itē
si fcepit eteniū l' donū qd cū
q̄s. l' misit ex amore libidīs.

¶ De delectatōe morosa.

Delectatiōe morosa
d qd viciū repit in tepi
dis 7 mltū negligētibz
nā feruidi subito cogitatōes
expellūt norias. 7 frigidī de/
siderijs opis acquiescunt.

Si habuit cogitatōes im
mūdas 7 carnales in q̄bz tra
hit morā postq̄ rōne ppēdit
ppt delectatōez ipam cogitā
di hmōi peccauit mortalkr.

Ad solū qn̄ q̄s cogitatōibz lu
curie rōe cōsensit deliberans
facere malū si adesset cōmo/
ditas. sed etiā nolendo opus
ppetrare. s; n̄ curādo ipas co
gitatōes libidinofas expelle
re postq̄ ppēdit. s; i cīs volū

tarie imorādo peccauit mor
taliter.

De filiabz luxurie. Ca. ij.

De filiabz luxurie de q̄
d bus nō optet mltū in
trogare. qz difficile est
itelligere nisi cū mixta aliorū
vicioz. 7 p̄ma ē cecitas mēt̄
De cecitate mēt̄. si fuit
d ita mēte occupat' cir
ca mūdāna 7 carnalia
q̄ nesciuit de deo cogitare. v'l
de rebz spūalibz.

De precipitatiōe.

De precipitatiōe. si fuit p̄
d ceps et subdit' i opi
bus suis sine p̄silio et
examiatiōe mēt̄ sbita agēs.

De incōsideratiōe.

De incōsideratiōe. si fuit
d icaut' i factz suis. n̄ bñ
iudicās circa occurrentia

De incōstantia

De incōstātia. si i eo q̄
d deliberauit boni age/
refuit icōstās 7 mutabilis ex
passione. De amore sui.

De amore sui. si nimis

d seipm dilexit querēdo
corpis delectatōes et
p̄moditatē et hmōi.

De odio dei.

De odio dei. si habuit
d deu' l' legē d' i displice
tia. qz p̄hibz 7 cupiaz 7 hmōi

Interrogatorii scda pars

De amore vite pñtis.

De amore vite pñtis si nimis amavit vitam istā pñtē ppe voluptates carnis q̄b̄ est deditus ita amare vitam pñtem q̄ aliq̄s vellet hic ppetuari. fm Pet. est mortale.

De horroze futuri seculi.

De horroze futuri seculi si horrorem habuit ad vitā futurā. De alijs hō q̄ prinēt ad viciū lurie circa cōiugiū. vide infra de iugatis.

De supbia titul. viij. z hz capitula duo. Primū.

Superbia

Ifm Grego. ē regina oīm capitaliū vicioz. Et ē viciū multū subtile z difficile ad cognoscēdū. z consistit in appetitū iordinato ppe excellentie. z hz quattuor species siue modos de q̄bus potes īterrogare. put videbitur expe dire si tñ penitens intelligat. Si bona naturalia spūalia vel tpalia q̄ habuit sibi attribuit. z a deo nō recognouit. Si bona ip̄a a deo recognoscens meritis suis pncipaliter accepisse estimauit. videlicet ppter sua ieiunia. oratōes

z hmoi. Si ea bona q̄ nō habuit sibi attribuit. vel plus q̄ habuit cum estimat se habere multū hūilitatis charitatis patie z hmoi cū non hz. Si reputauit se meliorē esse ceteris alijs pñtēs. in qlibet horū modoz p̄t eē mortale vl veniale. fm q̄ ratōne consentitur vel non.

De filiabz supbie. Cap. ij. Et pmo de derisione.

De derisione q̄ aliq̄n p̄cedit ex supbia. Si irrisit sacramenta z alia diuina vilipendens ea. aut sacros viros. aut prelatos. aut deo fuisse volētes. vt sic retrahat eos peccauit mortaliter.

Si irrisit intēdens ex h̄ in iuriā z vilificatōez. vel nosabile p̄turbatōez ei⁹ mortali peccauit. sz si ex leuitate vl cāioci secus. De ambitōe.

De ambitōe q̄ pcedit ex supbia z ipoztat in ordinatū appetitū bonoz. z multū repitur in platis z dñis. Si desiderauit aliquā dignitatē vel bñficiū curatū rōne deliberata pncipaliter ppe honorē vel dignitatē vel utilitatē tpalem peccauit mortali. Si desiderauit dignitatē vl bñficiū ecclia/

sticu vel seculare ad qd est in digno vl ierp. vitz qz crimi nosus z hmōi peccauit mortalit. Si desiderauit vel qsi uir ad hmōi puenire etiā faciendo pcepta mortle ē. Si qsiuit honore d qcuqz re ita i ordinate qz ibi pstituat sinez mortale ē. In alijs ho casibz videt veniale.

De psumptioe

Resumptio q pcedit p ex supbia pstitit i h qz hō pōit se ad ea q se supra vires suas. vel nō pntēt ad pdirōez suā. vt seculars ad iudicādū clericos. vel eos q nō sūt sibi subiecti. vel d his de qbz nō hz ptatē peccauit mortalk. Si posuit se ad faciendū ea exercitia ad q nō erat apt. vñ pnt seq spūale vel tpa ledānū alteri. vt medic⁹ ignarus medicine. vel aduocatus ignar⁹ ad aduocandū. iudex ad iudicādū. cōfessor ad audiendū pssiones z hmōi. peccauit mortalk. secus aut si cōperent in arte illa pītus erat. Si psumēs de p̄tute sua ex posuit se piculis pctōz vt vadens ad loca ihonesta. vl frēqntās duersatōz muliez leuium z hmōi. vbi de facili pōt labi i mortali pctō. mortle vi

det. Si nimis de se psumēs nō puidet necessitatibz vl piculis occurrentibz spūalibus vel tpalibz expectās effectuz miraculosū a deo. s. vt cum sanet infirmū sine medico z medicinis. vel ministrat ei cibū sine labore est mortale. z dōrē tare deum.

De temeraria iudicatōe.

Facta alci⁹ q dubia sūt q aīo fiant in malā pte interpret⁹ ē seu iudicauit. z sine signis sufficiētibz indicantibus maliciam alterius deliberate iudicauit aliquem de pctō mortali mortaliter peccauit. Si ho iudicauit de veniali venialitē peccauit. Idē si iudicauit d mortali sed nō deliberate aīo.

De curiositate.

Fuit curiosus circa cognitiōem intellectiua. vt qrendo scire q se sup capacitātē suam. vltz de trinitate. de pdestinatiōe. vel qrendo scire a qbus non dz. vt a demonijs. vel p sortes l qredo scire paz vtiliaz dimitendo magis necessaria. vl qredo scire solū ad scienduz et nō ad deū gnoskendū vl ad aliquā vtilitatē p̄ctm ē qnqz mortale. quandoqz veniale.

Interrogatorii pars sc̄da

Si fuit curiosus circa vsus sensuū. s. oculis aspiciēdo. auribus audiēdo. naribus ad odorandū. gustu ad gustandū. tactu ad tāgēdū sine necessitate vel utilitate s; solū delectatiōe sensuali. pctm̄ ē cōiter veniale. ⁊ qñq; pōt eē mortale. Si reppit se in spectaculū ad vidēdū. vt torneamēta palestra. currere ad brauiū ⁊ hmōi nā si h̄ sit piculū mortis spiritualis vel tēpal. vt qñ sunt spectacula rep̄sētatina turpitudinē. l. cū recipet notabile lesiōes corpis ē mortle. ⁊ multo magis exercēter p̄bēte occasionē i hmōi spectaculū. als ē veniale. nisi p̄t h̄ aliq̄s ita delectat q̄ mens ei⁹ auerteret a dō. ita vicz q̄ pat⁹ eēt trāsgredi mā data dī ⁊ eccl̄ievt illa aspiceret vel faceret. Et h̄ idēz intelligo de q̄cūq; pctō. qd̄ d̄ se est veniale. qz p̄ hūc modū p̄t effici mortale.

De ingratitude.

Ingratitudo rep̄it i oī pctō mortali. s; vt circūstātia aggrauās ipsū. qz vbi hō d; sp̄ seruire dō eū offendit. Est etiam vnum spēale pctm̄ inq̄ntū. s. recipiens bñficia a deo vel ab hoīe ea nō recogitat ⁊ regratiat̄ et

recōpensat. vel q̄ peius ē vlipendit beneficia recepta vlmurmurat de eis. vel iniuriatur bñfactori. cōiter aut̄ rep̄it mixtū cuz aliq̄ genere pcti qñ mortale. qñ veniale ē.

De scandalo.

Scādalo qd̄ qñq; n̄ est pctm̄ spēale s; circūstātia aggrauās pctm̄. inq̄ntū vicz ex dicto vel facto alterius nō recto dat̄ alēi occasio ruine spūal. ⁊ h̄ ē scādalu. ⁊ si h̄ intēdat ē circūstātia aggrauās pctm̄. ⁊ mutās spēm vñ ē necessaria p̄fici qñ ē tale qd̄ h̄islr trahēs ad ruinam pcti mortale. ⁊ p̄cipue cū h̄ seq̄tur Si aut̄ h̄ intēdat. s. ducere aliquid ex dicto v̄l facto suo ad aliquā ruinā ē mortale ⁊ spēale pctm̄ si intēdat inducere. ad mortale. als veniale.

De adulatione.

Adulatio q̄ cōit̄ est scādalarizatio. ⁊ p̄sistit in h̄ q̄ d̄s verbis vel factis suis inordinate q̄rit placere alijs ad beniuolentiā captādā. ⁊ si in malo adulat̄ est criminalr. pura laudās aliq̄ de vñ dicta facta vel turpitudine ⁊ hmōi. ē mortale. Si adulat̄ vel laudat aliquē intendēs eū decipere notabiliter

spualibus vel spūalibus ē mortale
secus si aliqd iustum intendit
ab eo habere vel qd puum re
cipe p modū doni vt histrio/
nes. Si nimis laudauit ali/
quē ex quo ille sumpsit occa/
sionē supbie v' inanis glorie
cōiter est veniale. ⁊ potest etiā
aliquē eē mortale. Si ꝑo lau/
dauit aliquē ad eū excitandū
magis ad virtutē vel ad ꝑfor/
tandū eum in tribulatiōibz et
tentatiōibz. ⁊ obſuatis debi/
tis circūſtātijs est ꝑuolum ⁊
meritoriū. als veniale.

De blasphemia in spiritū
sanctum.

Blasphemia in spi/
ritū sanctū q̄ procedit
ex malicia. vitz inq̄n/
tū q̄s nō ꝑtemnit vel refugit
ea cogitare mēti occurrentia
p̄ q̄ possz retrahi a pctō. et hz
sex spēs. s. Presumptio. De/
ſperatio. Inuidētia fraterne
gratie. Impugnatio verita/
tis agnite. Obſtinatio. Im/
penitētia. De his ꝑo interro/
gandū est put videt. et cōiter
n̄ repit nisi i multū sceleratis
Presūptio autē dicit h̄ cū q̄s
presumit d̄ dei misericōdia existi/
mās q̄ parcat sibi ad bñpla/
citū suū. vel q̄ saluet cū ꝑseue/
rantē in pctō. Desparatio autē

cū credit deū nō posse nec vel
le sibi parcere etiam penitenti
vel volēti saluari. Impugna/
tio ꝑitatis agnite d̄ cū q̄s cō/
tradicit ꝑitanti sibi qm nouit
Inuidētia fraterne gr̄e est cum
dolet q̄s de gr̄a dei ⁊ gl̄ia cre/
ſcente in hoibz. Obſtinatio cō/
firmat volūtātē suā in pctis
cōmissis. Impnia autē d̄ cū
q̄s ꝑponit firmē se i futuruz
nō penitere. De scismate.

Scismate. h̄ peccatū
d̄ cōmittitur cū q̄s rece/
dit ab obediētia roma/
ne ecclesie sumens sibi aliud
caput vel sequēs aliquē cano/
nice nō electū. ⁊ sp̄ ē mortale ⁊
excōicatio ꝑ tales. nisi forte
cū essent duo q̄z q̄libz habe/
ref. p̄ sūmo pōrifice a suis se/
q̄cibz. ⁊ nescit clare q̄s sit ca/
nonice elect⁹. In h̄ em̄ videt
ppli excusari si nō sunt ꝑtina/
ces. s; pati illi adherere quem
sciunt vere esse electū canoni/
ce. Si in itit ordiatōibz alie/
natiōibz factis a scismaticis ex/
cōicat⁹ ē. extra de scisma. ca. i.

De infidelitate paganorū
hereticorū rē.

Infidelitate pagano
d̄ rum hereticorū vel in/
deoruz q̄z q̄libet est
grauissimū ꝑctm̄ ducens ad

Interrogatorii tertia pars

dānatōez. nō optet h̄ dicere i/
ter hos. Soli ei heretici sūt
excōicati. s; z cū alijs p̄cipue
iudeis n̄ d; h̄i domestica cō
uersatio. z p̄cipue idiote. Po
tes circa h̄mōi īterrogare p/
ut tibi videat. s. si habuit aliqd
dubiū in his q̄ sūt fidei. v̄iez
de sacro altaris z h̄mōi. z si d̄
h̄ h; displicentiā nō ē curādū.
Si aut̄ volūtarie et sp̄ōte du
bitat esset mortale. Heretic⁹
q̄dem est excōicatus z nō p̄t
absolui circa sedem aplicam.
vt p̄z in p̄cessu curie. Itēz re
ceptor credens vel fautor he/
reticorū est excōicatus. extra d̄
bere. c. q̄cūq; .li. vi.

Incipit ter

tia z vltima ps i q̄ tractat de
mō īterrogādi fm stat⁹ diuer
sos p̄sonaz. z p̄mo ad p̄iuga
tos. c. i. z h; .s. xxij.

Hinc ve

n̄ ro formāde se ītro/
gatiōes p̄tinētes nō
ad oēs s; solū ad q̄sdā status
hoim. z p̄mo ad p̄iugatos i/
terrogādi sūt n̄ oēs. s; put vi
det. Si d̄ factō p̄xerūt in ali/
q̄ cāu. p̄hibito mortale ē. q; p̄
p̄hibitiōez. nisi īgrantia facti

pbabilis eos excusaret. S; z
sciendū est q̄ sūt q̄dā īpedim̄
ta q̄ īpediūt m̄rimoniū p̄ben
dū et dirimūt iā s̄ctū q̄a nul
lū ē. qd̄ intelligēdū ē q̄n̄ dicta
īpedimēta pus int̄ eos inue
niūt q̄ sit s̄ctū m̄rimoniū. et
ea p̄tinent ī istis p̄sib; . Error
p̄ditio votū cognatio crimē.
Lul⁹ disp̄itas vis ordo liga
men honestas. Si sis affinis
si forte coire nequibis. Dec
associāde vetant cōnubia fa
cta retractant. ¶ Pro horum
aliq̄li breuissima declaratiōe.
¶ Nota q̄ error intelligit̄ d̄ p
sona n̄ d̄ fortuna vl̄ bonitate
cū. s. q̄s p̄bit cū berra credēs
ēē katherinā. cuz q̄. s. itēdebat
p̄here. Lōditio intelligit̄ d̄
p̄ditōe fuili. s. cū q̄s p̄bit cū
serua credēs eā cē liberā. Nā
si liber p̄bit sciens cū serua z
m̄rimoniū. z s̄l̄r si p̄bit fuis
cū libera credens esse seruam
Idē videt̄ si seruus cū sua lz
credere ēē liberā. Uotū. s. so
lēne p̄ p̄fessionem tacitam vl̄
expressam alieni religioni ap
probate. tal̄ etiā eēt excōicat⁹
Cognatio q̄ est triplex. sc; z na
turalis. sp̄ūalis et legalis. Na
turalis d̄r consanguinitas. z
h̄ h; tres lineas. s. ascēdētū.
vt p̄ z au⁹ z h̄mōi. descendē

fili. vt fili⁹ nepos z hmoi. col
 lateralium. vt ftes sorozes et
 hmoi. z hz qilibz linea qtuoz
 grad⁹ exclusiue p̄cipue colla
 terales. nā int̄ ascēdētes z de
 scēdētes videt̄ eē p̄petua p̄bi
 bitio h̄ est etiā excōicatio. Lo
 gnatio sp̄ualis hz etiā tres ḡ
 dus z p̄bit̄ in baptismo z cō
 firmatiōe. Prim⁹ ē int̄ tenē
 tē ad baptisū vel p̄firmatio
 nē z eū q̄ tenet̄. q̄ d̄r pat̄nitas
 vel filiatio. Scōs ē int̄ p̄fz
 z m̄fem carnalem ei⁹ qui tene
 tur z eū q̄ t̄z cū vxore eius. et
 d̄r cōpaternitas. Tert⁹ est i/
 ter filios natales ei⁹ q̄ t̄z z il
 lā q̄ tenet̄ z dicit̄ fraternitas.
 Cognatio tertia. s. legal q̄ fit
 p̄ adoptiōem hz tres lineas l̄
 grad⁹. Prim⁹ ē int̄ ip̄z adop
 tātē z filiā quā adoptauit ac
 etiā filiā ip̄i⁹ adoptati. Secū
 dus est int̄ vxores adoptātis
 z ip̄m adoptatū. ac etiā vxo
 rē adoptati z ip̄m adoptatēz
 Tert⁹ est int̄ filios naturales
 z legitimos adoptantis z ip̄
 sum adoptatum. z hoc t̄m cū
 ip̄i filij sūt in prāte pat̄s. Cri
 men istud qd̄ hz dirimere p̄/
 ctū z impedire p̄hēdū intelli
 git̄ t̄m de duobz criminibz in
 duobz casibz. q̄ Prim⁹ ē q̄ cū
 mulier machiat̄ cū effectu in

mortē vxoris alteri⁹ vt habe
 at illū in virū. vel cōtra virū
 mortē alteri⁹ viri vt habeat il
 lam in vxorem zc. Secūd⁹
 cū q̄s dat fidem alicui p̄iuga
 teducere eā in vxorē post vi
 ri sui mortē. z cū ista p̄missiōe
 sequitur adulteriū. Tult⁹ dis
 paritas vt si fidel⁹ p̄bat cū iu
 dea vel pagana p̄manente in
 infidelitate. secus si p̄beret cū
 heretica. nā tūc t̄z. sed cohabi
 tare nō debent si eēt ei piculū
 incurrēdi in heresim. z pecca
 uit mortalit̄ cōtrahens cū ta
 li. Uis. i. violentia. s. absolu
 ta ipedit z dirimit. z s̄lfr vio
 lētia p̄ metū q̄ p̄t cadere in cō
 stantē virū. z p̄t̄ncē in h̄ p̄su.
 Stupri atqz stat⁹ p̄bers atqz
 necs. nisi postea d̄ inuito effi
 ciat̄ volūtari⁹. Ordo intelli
 git̄ d̄ ordine sacro. i. subdya
 conatu. z sup̄. z tal⁹ p̄bens eēt
 excōicatio. Breci in sacris vti
 p̄nt̄ p̄cto. s̄z nō p̄nt̄ p̄bere. Li
 gamen. i. si sit alteri ligatus p̄
 p̄iugū. etiā p̄ p̄ba de p̄nti nō
 duz p̄sumatū. nam tal⁹ nullo
 mō p̄t alteri m̄fimonialr̄ co
 pulari. nisi illecū q̄ p̄traxerat
 p̄fiteat̄ in aliquā religionem.
 Et si recederet vn⁹ p̄iugū ita
 q̄ p̄ multos ānos alter vibil
 audiret de eo non liceret alicū

Interrogatorii pars tertia

contrahere nisi sciret de morte ei. **Honestas**. i. publice honestatis iusticia que oritur ex sponsalibus tractis cum aliqua cum qua postea non sequitur infirmitas propter mortem vel aliam causam cum nulla sanguinea illius usque ad quartum gradum contrahere potest. **Affinitas** est proximitas que contrahitur per eum qui ducit uxorem. et omnes consanguineos uxoris usque ad quartum gradum. et uxorem ipsam et omnes consanguineos viri eius usque ad quartum gradum. nec illa mulier potest contrahere cum aliquo. **Et nota** quod affinitas contrahitur etiam per fornicarium contractum. ita quod ille qui fornicatur cum aliqua non potest contrahere matrimonium cum consanguinea aliquam eius usque ad quartum gradum. neque illa mulier potest contrahere cum aliquo sanguineo fornicantis cum ipsa usque ad quartum gradum. et scienter contrahens in huiusmodi gradibus affinitatis est excommunicatus. **Si forte coire neque quibus. Impotentia** exercendi actum coniugalem que potest provenire vel ex frigidityte naturali. vel ex maleficio vel indispositione membri genitalis viri vel mulieris. De his omnibus impedimentis habes plene in qua-

ta parte summe titulo. i. **Sed nota** quod non oportet nec expedit interrogare omnes coniugatos singillatim de his impedimentis sed de illis tantum de quibus possit presumptio haberi. et precipue de impedimento criminis vel cognationis vel publice honestatis. sed multo magis de affinitate. **Si tantum quis cognosceret consanguineam** eam cum qua iam contraxit per verba de presenti. et multo magis si iam consumavit matrimonium. matrimonium quod de tale non dividitur. sed amittit ius petendi debitum. ita quod petere non potest absque mortali peccato. tenetur tamen reddere exactus. **Idem de muliere** que permittit se cognosci a consanguineo viri sui. **Si homo antequam contraxit per verba de presenti cum aliqua cognovit consanguineam eius.** ita quod semel admisit intra claustra pudoris non potest iam habere illam. et si iam consumasset cum illa non tenet matrimonium. nec in hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. **Unde ante dispensationem semper peccat mortaliter exigens et reddens debitum sciens dictum impedimentum.** **Alter vero coniu-**

gum nesciens excusat de peccato
 ex ignorantia facti pbabilis
 de his et oibus alijs qñ casus
 occurrit vide plenius in sū-
 mis. ¶ Si cōtraxit mīmo-
 niū, clandestine qz mortale ē
 ppter phibitōez ecclesie. Si
 habens votū simplex cōtinē-
 tie contraxitqz matrimoniū
 peccauit mortalit. nisi sit dis-
 pensatus a papa hūc. et tenet
 adimplere votum vsqz ad cō-
 summationem matrimoniij.
 nam ipso cōsummato impo-
 tens fit ad implendum. et ex-
 actus omnino tenetur redde-
 re expresse vel interpretatiue pe-
 tenti. sed exigere non potest si-
 ne dispositione. alias peccat
 mortaliter. ¶ Si contraxit cuz
 aliqua vel mulier cum aliquo
 per verba d̄ futuro. et post ma-
 trimonium cum aliqua con-
 traxit vel de futuro vel de pre-
 senti mortaliter peccauit pro-
 pter fractam fidem. nisi de cō-
 muni consensu mutuo se ab-
 soluerint. quod fieri debet p
 iudicium ecclesie. Vel nisi ali-
 quis septem casuum superue-
 nerit. quibus solui possunt
 sponsalia. quod habes i sum-
 mis. ¶ Si post matrimonium
 contractionem per verba de pre-
 senti contraxit cum aliq mor-

taliter peccauit. nec tenet ma-
 trimonium etiam si esset con-
 summatum. et filios genuissz
 sed oportet redire ad primū.
 nisi ille cum quo prius cōtra-
 ctum est ingressus esset religi-
 onem ibidez professus. vl̄ ni-
 si cum eo papa dispensasset i
 secūdo. in quo tamē fm theo-
 logos dispensare non potest.
 sed quia difficile est disputa-
 re de potestate pape si sine sb/
 reptione obtenta est forsitan
 transire potest. ¶ Si contra-
 xit matrimonium. vel filios.
 vel filias iuncti matrimonio
 ante etatem legitimam. quia
 prohibitum est Etas autem
 legitima fm iura est in duode-
 cimo anno si est femiua. in q̄r-
 todecimo si est masculus. scilicet
 ad contrahenduz per v̄ba
 de presenti. et ad consum-
 mandum matrimonium.
 ¶ Si consummauit matri-
 monium ante benedictionez
 nuptiarum est mortale. vbi
 scilicet consuetum est benedi-
 ci nuptias. quia contra pro-
 hibitionem ecclesie.
 ¶ Et hic aduertendum est.
 Quamuis sponsi non con-
 summent matrimonium cuz
 sponsis ante benedictionem
 in multis tamē locis multas

Interrogatoriū tertiā pars

turpitudines et corruptelas faciūt cū eis. illas visitando vñ interrogandū est d̄ his vbi ista repiūt. Si celebravit nuptias tpe phibito ab ecclesia qz mortale ē. Tpa aut phibita sunt ista. s. ab aduentu vsqz ad epiphaniā. et a septuagesima vsqz ad octauā pasce. et a tribus diebus aū ascensionē vsqz ad octauam penthecostes exclusiue.

¶ De actu et peccatis cōmissis in eodem.

Sciendū est qz i actu huiusmodi coniugali aliq̄ sūt vbi debitiū verū sunt mortalia an venialia. Aliq̄ vero sunt que sunt manifeste mortalia. Aliq̄ in quibus est veniale. Aliq̄ in quibus nullū peccatū ē. ¶ Primo qdē mortale ē si exerceat tal act⁹ extra vas debitiū. vñ etiā si intra vas debitiū nō suscipit semē ad euitandū gñatōem. ¶ Si ex actib⁹ impudicis extra actū m̄rimoniū sequit̄ pollutio i altero ipsorum. Si exercēs actū coniugale h̄z appetitū deliberatū ad aliā. ¶ Si se h̄z ad eam ita iordinato affectu in actu coniugali. ac si nō esset vtor et⁹ q̄ etiā op⁹ carnale ageret cū illa vel alia. difficile tñ est hoc discernere et cognoscere.

¶ Si alter alteri oīno exigēti denegat debitiū sine cā legitima. ppter qd̄ exigēs incurrit in cōtinētiā vel graue scandalū. Esset aut cā legitima si notabiliter timeret notabile nocementū p̄sone vel cōiugis vel plis in vtero. vel quia ex adultio cōmissio p̄didit ius petendi debitiū. vel etiā si i loco sacro peteret. qz sic locus violaret. vñ etiā in publico. quia cōtra debitam honestatem. Nō est aut legitima cā oīno denegandi debitiū petenti in die ieiuniorum vel festorum solennium. vel ira quā habet adinuicem per paruū tps ¶ Dubium ē mortali quando qdēz seruat vas debitum. sed modus indebitus. puta si lateraliter vel a parte posteriori accedat ad vas debitum. vel mulier supgradiatur virū. i quibus modis et p̄cipue i ultimo aliq̄ dicūt eē mortale. Alij vero vt Tho. et Alber. dicunt qz nō ē mortale de se. sed potest esse signū mortalis concupiscentie. nec per hoc impeditur generatō et si non ita apte procreentur. Unde in huiusmodi noli precipitare sententiam. nec denegare scz absolutionem

p fenerati in bimoi. Sz dete-
 steris 7 phibeas qntu potes
 qn fo h etiā fieret pmo 7 se/
 cūdo mō ppē piculū aborū
 forte tunc esset sine peccato.
 ¶ Dubiū etiā de mortali ē tpe
 mēstruoz. 7 p̄cipue in erigē/
 re sciēte talē defectū. quē qdā
 ponūt eē mortale. p̄cipue qn
 nō ē qsi cōtinuus sz p̄suetus
 vt mensuratum. Alij dicūt p̄/
 riū. vt Pe. de pal. et hec opi/
 nio ē p̄muniō. Unde nec p̄/
 pter hoc deneges absolutiōz.
 sed phibeas q̄tū potes de ex/
 actiōe erigēti. 7 exactū ad mo/
 neas vt nō assentiat erigenti
 nisi ex h̄ timeat de ei⁹ incōti/
 nētia. ¶ Dubiū est etiā de ex/
 gente debitu a p̄iuge p̄manē/
 te in adulterio siue occulto si/
 ue manifesto qd̄ ipse nouit.
 Hoc qdā dicūt esse morta/
 le in erigente. qz facit contra
 p̄stitutiōem ecclie. vt notatur
 xxxij. q. i. ca. si q̄s vxorem. 7 h̄
 firmat in sūma p̄isana. Sed
 in sūma cōfessoz 7 archidia/
 conus in rosario mitigāt hūc
 rigoz ē excipientes casuz vt h̄
 cū faceret erigēs ad puiden/
 dū incōtinētie sue. Sed Pe.
 de pal. multo magis mitigat
 hūc rigoz. vt cū non sperat
 emendatio ex hoc p̄manētis

in adulterio sed potius dete-
 rioratio n̄ peccat eēigēs saltē
 mortali. Veniale autē ē cū ex/
 igit actus p̄iugal. 7 si debito
 seruato vase 7 modo. tñ p̄nci/
 palit̄ intētiōe delectatiōis cō/
 scēnde. ita tñ q̄ ster intētio in
 fra limites m̄rimoniū. Si ex/
 erceat actus p̄iugalis p̄pter
 sanitatē corpale. pctm̄ ē. qz n̄
 ad hūc finē ordinatū est. ve/
 niale tñ puto eē pctm̄. In so/
 lenitatibus 7 ieiunijs erigere
 debitū in aliqua infirmitate.
 scz p̄cupie ductus sine cōtē/
 ptu tñ sacri t̄pis vel ecclesia/
 stice exhortatiōis veniale est.
 fm̄ Tho. 7 Ray. sed reddens
 non peccat cū timet de incō/
 rinentia vel scandalo p̄iugis
 peccaret autē si negaret oīno.
 ¶ In tpe fo p̄gnatiōis erige
 re veniale est. si tñ nō est picu/
 lū aborū. reddere fo nullū
 pctm̄ ē. ¶ Ante purificatiōez
 post partum erigere seruatis
 alijs circūstantijs non videt̄
 mortale fm̄ Huil. Reddere
 fo non voluntarie. nullum.
 Erigere etiam vel reddere de/
 bitum ante ingressum ecclie/
 sie post partum de se nō vide/
 tur pctm̄. 7 possunt mulieres
 intrare ecclesiaz ante quadra/
 gesimum diem absqz peccato

Interrogatoriū pars tertia

In q̄ tñ. ē seruanda cōsuetudo p̄rie. Acc̄ impudici q̄ ibi ex ercent nō p̄tineres ad opus. s̄ ad exercitiū delectatiōis vt tactus ⁊ oscula ⁊ h̄mōi inordinate cōit s̄u venialia. q̄uis ibi poss̄ eē tāta actū inordinatio q̄ poss̄et esse peccatum mortale. Sine pctō aūt exerceat acc̄ p̄iugalis cum sit cā p̄lis suscipiēde. v̄l etiā cū sit cā reddendi debitū. seruatis tñ alijs debitis circumstantijs. Debet tñ exactus oīno reddere. ⁊ p̄cipue vir vxori. nō solū exp̄sse sed etiā p̄ signa potenti nec vir d̄z vxorez auertere ne perat p̄pter piculum. Fit in tertio modo s̄m aliquos sine pctō. s̄. cū sit cā vitande fornicatiōis in se vel in p̄iuge sua.

¶ Interrogatiōes fiēde circa statū matrimoni.

Circa p̄dicta sic p̄nt fieri interrogatiōes. ⁊ p̄mo. Si v̄l ē m̄rimonio extra vas debitū. Si aliqd̄ fecit ad euitādū plem mō indebito. s̄. in vase debito. et h̄mōi. Si v̄redo m̄rimonio habuit intētionem ad aliam. Si tpe menstruoꝝ exegit v̄l reddidit. Si in dieb̄ festoꝝ v̄l ieiunioꝝ. Si tpe p̄gnatiō-

nis. p̄cipue p̄pe partū. vel aff purificatiōz post partuz. Si exegit vel reddidit a p̄manente in adulterio. Si p̄ncipalr cā delectatiōis. aut alia et q̄ cā ⁊ circa h̄mōi iudicandum est de pctō mortali vel veniali intra p̄dicta. vt patet in summis. Si oīno negauit debitum petenti. Si extra actus p̄iugij per tactus secuta ē pollutio in altero ip̄ozum. Si excoīcatus aliquo vinculo p̄xit matrimonium. s̄. excoīnicatiōe maiori. peccauit mortaliter. ⁊ p̄cipue quādo se iuit. ⁊ hoc qz participauit i diuinis. s̄. sacramento m̄rimōij Idem videtur de minori excoīcatiōe si eam nouit. qz se pat a susceptiōe sacroꝝ. ⁊ m̄rimonium est vñū ex sacramētis ecclesie. Si existens i peccato mortali p̄traxit m̄rimonium videt mortale. qz sacramētū suscipit in mortali sciēter. p̄cipue s̄o videt mortale s̄hēdo p̄ s̄ba de p̄nti. qz ibi ē essentia sacramenti. Si s̄rit cū aliq̄ p̄sona p̄ s̄ba de p̄nti vel de futuro non intendens habere illū vel illam in cōiugem. sed tñ copulā carnales extoꝝ q̄rem mortāl̄ peccauit. ⁊ q̄uis non sit ibi realr̄ matri-

monii. cogend^o tñ est in foro
sciētie illā ducere. vel alie il-
li satisfacere. marie si est secu-
ta copula. in q̄ tñ casu ecclia
iudicaret m̄imonii et cogere-
ret illū cui obedire tenet. Si
vir nō puidit vxori z familie
de necessarijs nō tñ supfluis
Si nimis eam exaspauit mi-
nis p̄bis vl factis. Si zeloti-
pus. z ex h̄ nimis suspectuo-
sus p̄ eā fuit. vel nimis remis-
sus i cura ei⁹. Si vxor inobe-
diēs z p̄tentiosa et sui sensus
fuit erga virū. Si nimis icul-
ta z negligens circa guberna-
tionē domus. Si irreuerēs
z discola ad soceros z cogna-
tos. Si nimis dedit de rebz
viri pentibz suis vel paupibz
plusq̄ debuit. Si dedit licē-
tiā viro coeundi cū alijs mu-
lieribz cū pegriaret ē mortale
Si mlier nō vult seq̄ virum
transferentē domiciliū ad qd̄
tenet nisi eā traheret ad pctm̄
aut dubitaret de morte sua.
aut esz vagabūd⁹. Si vier/
q̄ filios educavit in rōre dei
z in obediētia mādatoꝝ ei⁹.

De principibz rectoribz et
baronibus. *Lapl'm. h̄.*

Irca pri-
cipes rectores et ba-

rones seculares sic p̄nt fieri
interrogatiōes. put fuerit ex-
pediēs fm̄ p̄ditōez p̄sonarū.
z p̄mo. Si p̄ vsurpatōez z in
iusto titulo obtinuit dignita-
tem regimē vel dominiū ciui-
tatis vl castri. qz mortāl^r pec-
cauit. z semp i ip̄o manet dū
tenet hmōi vsurpatiōem. nisi
postmodū titulū sibi iustifi-
casset. nec ibi añ iustū titulū
p̄t exercere iudicia sine morta-
li. Si ambitiosus fuit ad di-
gnitates et regimen nimis a-
spirans. z si intendit negligē-
re iusticiāz ad req̄rendū ami-
cos. vt sic i dominio p̄manet
at mortāl^r peccat. Si pla-
tis ecclesiasticis vel alijs su-
perioribus suis nō fuit obe-
diens. et admonitiōes z cor-
rectiones ab eis factas non
sustinuit patienter. z si cōtem-
psit mortāl^r peccauit. Si
sententias excommunicationis
vl interdicti non curauit
aut sic ligatus diuinis se in-
gessit. qd̄ est mortale. Si
propter crimen eius ciuitas
est interdicta quod est sibi ad-
maius iudicium Si pro-
pter excommunicationem latā
in se iudices vel actores vel
ministros grauauit. quia vl-
tra mortale ē excommunicationis

Interrogatorii tertia pars

Si de factis aut defectibus ecclesiasticarum personarum ad eorum non pertinentibus se intromisit. vel transgrediendo ad suum iudicium et homini peccauit mortaliter. Et si cepit vel capere facit vel percutere vel incarcerare clericos vel religiosos etiam delinquentes est excommunicatus si non habuit prius licentiam a prelo suo. Si elector alicuius maliciose impediuit vel per violentiam aliquam intromisit. vel si grauiter aliquod monasterium vel collegium. eo quod uolebat eum eligere. per quod rogabat est excommunicatus ultra mortale.

Si prohibuit subditis ne uiderent clericis necessaria. vel eis panem coherens. ex quo non habuit ab eis quod uoluit.

Si patronatus ecclesiarum de nouo sibi usurpauit. vel bona vacantium ecclesiarum aut monasteriorum ultra mortale est excommunicatus. Si posuit tallias vel collectas vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape. si non desistat post ammonitionem est excommunicatus.

Si fecit statuta vel leges contra libertatem ecclesiasticam vel iudicauit finem ea. vel dedit consilium ad homini. vel non remouit si potuit ultra mortale pec-

catum est excommunicatus.

Si noua pedagogia instituit non habens auctoritatem a principe super hoc. vel antiqua seu noua pedagogia augmentauit excommunicatus. Et secus si fecit hoc cum licentia principis et causa rationabili. et non tenuit stratam publicam securam ut debuit peccauit mortaliter. et tenetur ad restitutionem.

Si a clericis et religiosi thelonium pedagogium seu gabellam accepit per his que deferunt vel deferri faciunt non causa negociationis grauer peccat et est excommunicatus. Quauis aliquid ut Jo. cal. hac non admittant quod non est recepta et papa scit et tolerat. imo ipse facit in terris suis. sed tutius est ut obseruetur. Si publicos usurarios alienigenas et non indocumendos ad senem exercendum in ciuitatibus suis admittit. vel admissos inde infra certum tempus non expellit. est excommunicatus. Et idem. si ciuis exens dedit ad consilium vel fauorem. hoc uerum est si talis est persona ecclesiastica. habens dominium. scilicet temporale. nam dominus secularis non est excommunicatus sed est excommunicandus. et usurarius. d. v. li. vi. non tamen episcopus supra incurrunt. sed alij non Item si ciuis existens dedit ad

hoc p̄siliū vel fauorē. Si nauigātes indistincte dep̄dat̄ ē vel dep̄dari fecit. v̄l h̄ factum noīe suo ratū habuit vt pirata excōicat̄ ē excōicatiōe p̄pali. Si nauigātes expoliāuit. vel res eorū ad portū terrarū suarū a mari delatas sibi approp̄auit. qd̄ ē rapina. et excōicatus est p̄m aliq̄s. Si incēdia fecit vel fieri fecit. diruit vel fregit eccl̄ias v̄l loca religiosa est excōicat̄. et si esset denunciatus esset casus papalis. Si emunitatē ecclesiarū violauit. videlicet faciendo capere hoīes in eis p̄pter debita aut maleficia in eccl̄ia vel locis p̄uilegiatis sacrilegiūz cōmittit. et p̄t̄ excōicari. et est mortale. sec̄ cēt si cōbustores ecclesiarū illuc fugiētes. vel violatores ecclesiarū. quia tunc p̄pter hoc non gaudent imunitate ecclesiarū. Si ecclesias v̄l p̄sonas eccl̄iasticas siue p̄uilegia earū violauit. vt multū tyrāni faciūt. Si fecit rep̄salias vel p̄misit fieri. aut ab antiq̄ cōsuetas fieri fecit contra p̄sonas eccl̄iasticas est excōicatus. nisi illas renouauerit infra mensem. c. et si p̄gnoraciones. de iniur. et dam. da. li. vi. **Uerū** si liceat facere re-

p̄salias p̄ laicos. vide in. ii. p̄ te summe. ri. ii. Si ad eccl̄ias in q̄bus patron̄ fuit nō posuit idoneos vel rep̄sentauit. sed inepros et idiotas vel cōcubinarios et alios malos p̄sentauit. vel subditos suos eccl̄iarū patronos tales eligere aut suos p̄sētare p̄sualiter sic mortaliter peccauit. ¶ Si recepit pecuniā vt aliquē p̄sētaret cū cēt patronus v̄l sup̄plicaret pape vel ep̄o p̄ b̄n̄ficio alicui p̄ferendo symoniā p̄misit. vel etiā absq̄ pecuniā si porrerit p̄ces p̄ indigno est mortale et symoniacus. ¶ Si fuit fauor vel defensor hereticorū aut etiam scismaticorū peccauit mortaliter. et ē excōicatus. ¶ Si impediuit volētes recurrere ad forum eccl̄iasticum super causas que ad ip̄m forū p̄tinent. ne. s. corā eccl̄iastico iudice h̄ mōi cause agitent. vel ad h̄ dās p̄siliū auxiliū vel fauorē ē excōicat̄. ¶ Si bellū assūpsit iniuste fuit adiutor iniuste bellārū. qz oīa mala q̄ inde sequūt ei reputāt ad culpā. et tenet ad restitutōz oīm dānoz ide sequūtū. et h̄ nisi ad adiuuādū euz teneret et seruicdū. vīcz qz miles aut eius vasallus. talis est

Interrogatorii pars tertia

adiuvas cū est dubiū an bellum sit iustum excusat. xxij. q. i. c. qd culpaf. nō aut excusaret si sciret bellū esse iniustū.

Si consuluit existēs in officio cōitatis q. s. assumat iustū bellū tenet ad oia mala et dāna. nisi pponeret in consilio matia mō falso tanq̄ esset iustū. tūc em̄ iqrates vidēt excusari. De materia belli z qñ iustū dicat. vide in sū. i. ij. pte. ti. ij. **S**i indiscretos z tyrannos officiales fecit seu pposuit terris suis. tenet de dānis z mal̄ eoz. si sciebat eos eē tales. sec⁹ si iqrabat. nisi cū audisset n̄ remoueret eos si potuit. **S**i iniustas exactiones seu collectas iposuit rapinaz pmissit q̄ dicat iniusta tallia seu collecta. et quō satisfacere debeat vide i. ij. pte. ti. ij. **S**i posuit iudeos in officijs publicis. qd̄ phibet. xxij. q. iij. c. pstruit. **S**i ea q̄ sunt cōitatis appropauit sibi. vicz siluas z cāpos z hmōi. mortalit̄ peccauit z tenet ad restitutionem. **S**i liberos hoies in suos sibi subiecit. xpiani em̄ n̄ pnt redigi in seruitutē rōne belli. l̄ etiā capti nō pnt licite emi in suos. vel empti vendi z emi ab alijs n̄ pnt. sed infideles

benedigunt in futurū. z emi z vendi pnt capti in iusto bello. q̄ si postea efficiat xpiani. nō tñ ex hoc liberant a seruitute. q̄uis sit piū h̄ facere. **S**i a decedētibz sine filijs accepit bōa ipoz nō pmittēs eos testari z legare ad placitū nisi talis patria haberet tales subiectiōem a tpe cuius nō ē memoria in sū. **S**i nimis vindicatu⁹ fuit **S**i homicidia mutilatiōes incarcerationes vulnera. z hmōi seua sine iusticia. vel cū iusticia s; ex odio z vindicta fecit pcurauit vel pmisit z hmōi gūa se mortalia. **S**i torneamenta l̄ duella fieri fecit vel pmisit vel ludos vel spectacula piculosa aievel corpi. vt pūcere lapides adiuicē. vel repñtatiōes turpitudinū fieri fecit vel pmisit z nō phibuit. si sine gūi scādalo potuit r̄ mouere mortaliter peccauit. dis. lxxxiij. ca. error. **S**i leges statuit q̄s n̄ debuit vel potuit. qz scz iniq̄ mortaliter peccauit. **S**i nimis durus fuit ad dispensandum vl̄ pcedū i d̄bz potuit l̄ ecōtra nimis facilis ad pcedū d̄linq̄ntibz in p̄iudiciū iusticie z vilitatis cōis. **S**i feuda vasall̄ suis absq̄ iusti-

cia denegant. v^l fuitiū idebi
tū ab eis eregit. aut fidē n̄ ser
uauit. Si ipe existēs vasal
l^o alteri n̄ fuit fidel^o dño suo
v^l debuit fm q^o i iuramēto fi
delitatis expm̄it. v^l obsequium
debitū nō p̄stitit. v^l aliqm̄ in
iuria fec̄ dño. s. alienādo seu/
dū aut diminuēdo. vel aliqd̄
hm̄oi mortale ē 7 tenet de dā
nis. Si tutelā alicui^o sibi cō
missaz nō fidel^o egit. s3 bona
ill^o p̄sump̄t 7 dissipauit mor/
tale est. 7 tenet de dānis. Si
in terra sue iurisdic̄ōis susti
nuit iniustas mēsuras aut iu
sta pōdera. aut iniusta p̄cia re/
rū venaliū sciēter. mortale est
7 teneri vid^o: si cōmode p̄t ob
uiare. Si r̄ peccat si inducit
v^l sustinet malas p̄suetudies
aut corruptelas. Si tollera
uit aut sustinuit publicos v/
surarios ide p̄t h̄ recipiens
certā q̄tā vel summā annuatī
mortale ē. 7 tenet illd̄ sic acce
ptū restituere. nō vsurario. s3
creditoribz ei^o a q̄bz vsure se
extorret fm Tho. Si pign^o
aliqd̄ habuit cui^o fructus nō
cōputauit in sortem vsura est
Et de alijs sp̄bz vsure si i ali
q̄ offendit vel fuit princeps. de
q̄bz. s. in. ij. p̄e titu. de vsuris
Si penas v^l emēdas i pecu

niā p̄pter cupiditatē v^l odist
nō p̄t correctiōez delinq̄nti
um accepit. vel vltra debituz
extorsit. vel penas corpales
aut mortis i pecuniariā p̄t
auariciā 7 iusticiā p̄mutauit
mortale ē. Si p̄misit i terris
suis latrōes iuallescere. v^l ma
liciose eis fauēs. vel ex auari/
cia nolēs expēdere ad securār
dā p̄riam mortale ē. 7 tenet d̄
dānis 7 rapinis factis si p̄mo
de poterat obuiare. Si iu/
sticiā v̄didit vel mūera iniq̄
accepit sc3 p̄ administratiōe iu
sticie. vel alias iniusticiā fecit
in iudicādo v^l fieri fecit. mor
tale est. Si fidē p̄missam vio
lauit etiā inimico. nisi p̄us il
le violasset mortale ē. Si ob
sides suos n̄ liberauit. morta
le ē. Si viduos 7 pupillos p̄
opp̄ssores n̄ d̄fedit cū potuit
Si treugas n̄ p̄uauit. Si ni
mis sūptuosus fuit et curio
sus i vestitu 7 apparu eq̄z et
familiē. cū cāibz 7 auibz. edifi
cijs. p̄uiuijs. nā vt possint fa
cere hm̄oi pōpas emungunt
p̄plos vsqz ad sāguiez facien
tes mltā iniusta. Si fec̄ edifica
ri domos suas. l̄ laborare i a
gr̄ suis l̄ vineis. l̄ liḡ portari
p̄ rusticos l̄ colonos 7 nō sol
uit eis plene d̄ labore suo. nisi

Interrogatorii tertia pars

ad h̄ er debito tenerent. v̄l si dieb̄ festiuis fecit. p̄ se labora re mortale ē. sic i p̄mo cāu qd̄ tñ multi faciūt z male nec sb̄ diti debēt obedire. ¶ Si ni mis se occupauit i venatōibz z aucupijs. v̄l qd̄ pel? ē sub ditos in his gūado inducēs ad hmōi. z qd̄ pessimū i die bus festiuis z audis̄ diuis vt missa. p̄p̄ quod dñs peccat mortāl̄ z omēs. z ip̄e reus ē oīm. ¶ Si p̄p̄ discursus in hmōi destruxit segetes alioz tenet̄ eis dedāno. vel p̄misit accipe vel fecit de blado z fe no alioz a suis p̄p̄ eq̄s suos tenet̄ de dāno. Idē z de alijs fructibz. ¶ Si histrionibz su p̄flue dedit. vel nimis turpia rep̄ntātes in curia nutriuit. vel zebinā vel ludentes ad aleas z hmōi. q̄ oīa sūt dāna/bilia. ¶ Si de castitare fami lie sue n̄ curauit. s̄z inhoneste se h̄ntes cū femis z masculis retinuit nec correxit eos cum posset mortāl̄ peccauit Si h̄o sit zingatus interroga de his q̄ habent̄ in ca. p̄cedenti. put̄ videbit̄ fore expediens.

De iudicibz. Ca. iij.

Irca iu
dices seu q̄mcūqz ha

bentē p̄tatem ordinariā v̄l de legatā inq̄rendū est p̄mo. Si iurisdic̄tōez aut p̄tatem rece pit symoniace. vt si iudex ce clestias̄tic? aut vsurpatiuē. qz vsurpata p̄tās non dat anto ritatē. vñ iudicādo peccaret mortāl̄. ¶ Si excessit fines mādati siue p̄tātis sue peccat mortāl̄. si sciēt vel ex ignorā tia crassa. ¶ Si official̄ vel iu dex alius timore. odio. cupi ditate vel amore. vel alia cā iniquam tulit sn̄iam aduerē ter. mortale ē. z tenet̄ ad oē in teresse p̄ri lese. z si ille p̄ q̄ de dit sn̄iam nō vult satisfaccere vel n̄ p̄t qm̄ p̄ncipalit̄ ip̄e tenet̄. d̄i Ray. Si p̄ i grantiam crassaz ip̄e tulit iniquā sn̄iaz i iudicio aīe tenet̄. z peccat vt pus Ray. qz debuit scire se i sufficiētēz z n̄ iudicare. ¶ Si p̄ negligētiā. qz sufficiēs erat z si laborasset ad inq̄rēdū z le gēdū p̄tate ineniss̄. s̄z negle xit h̄ agere tenet̄ vt pus Di tius tñ agit cū eo q̄ ex i grantia crassa q̄ cum eo q̄ ex ma licia. z h̄z locū in indice or dinario nō delegato. Si dele gat? iudex iudicauit bona fi de. z de p̄silio p̄toz tulit iniquā sn̄iaz n̄ videt̄ peccare aut teneri ad restitutionē lesō. iuz

qz necessitate obediētie iudi/ cauit. tñ q̄a sepe ex certa scia delegāt̄ assumit̄ q̄ ē ignar⁹ iuris. qz bon⁹ vir. qd̄ ē vey. nisi in q̄rendo p̄siliū fuisse negligēs aut culpabil. tūc em̄ peccat̄ et tenet̄ ad restōnē. Buil. Si assessor inducit iudicem ad ferēdam iniquā sniam. excusat̄ q̄dem iudex si simplex ē h̄z bonā p̄sciam. s. credēs sē tētā eē iustā. et si n̄ fuit i culpa eligēdo assessorem qz bonus et sufficiens cōit̄ credebāt. s̄z assessor peccat̄ mortalr̄ et tenet̄ ad satisfactiōz lesō. siue dolo se. siue igr̄at̄ iducat iudicē ad iudicādū iuste. Ray. Si iudex ignar⁹ iuris secū ducit assessorē q̄ cōit̄ non reputat̄ sufficiens vel iniquus si de consilio ei⁹ fert iniquā sniam. licet credat iustaz. vterqz mortalr̄ peccat. et tenet̄ ad restōem in solidū. Si accepit pecuniā in iudicio. qd̄ p̄t eē q̄nqz modis. et sp̄ videt̄ mortale. P̄rio si accepit vt male iudicaret p̄ iusticiam et p̄ conscientiam. et tūc illa pecuniā debet dari ei i cuius iniuriā data est. i. q. i. c. iu bem⁹. Secōdo si accepit vt bene iudicaret. vel vt iudicaret et daret sniam. v̄l si accepit vt nō iudicaret cū deberet iudi/

care. vel vt nō male iudicaret In his q̄nqz casibz debz restitui ei q̄ dedit. ij. q. iij. c. nō licz Ray. sed fm̄ Buil. in foro penitentie p̄t paupibz erogari. sicut et alia turpia lucra. d̄ cōsilio tñ. ¶ Si iudex nullo mō voluit ferre sniam cū deberet p̄pter h̄ aliq̄s amittit ius suum mortale ē. et tenet̄ illi restituerelitis estimatōz. Raym. xvij. q. v. c. administrationes Si iudex accepit aliqd a p̄tibus. ¶ Tñ nota q̄ ordinari⁹ nihil p̄t accipere etiā expensas. nisi moderata expensia sponte oblata. vt esculētū et potulentū. di. xvij. c. de eulogijs. De legat⁹ p̄t r̄cipere moderatas expensas. qm̄. s. est paup. vel qm̄ optet eū exire et eq̄tare p̄p̄a/ minatiōe cāe l̄ p̄ assessore. fm̄ glo. Si aut̄ papa alicui cām delegauit. non videt̄ q̄ aliqd possit petere. nec etiā expensas si sua sibi sufficiūt. nisi oportet eū exire. v̄l plus q̄ domi expendere. Ray. et Buil. Si iudex ecclesiasticus ordinari⁹ vel delegat⁹ p̄ sciam et p̄ iusticiam et in ḡuamē alteri⁹ p̄t i iudicio q̄cōs facit p̄ ḡfaz v̄l p̄ pecuniā icurr̄t suspēsiōem ab executiōe officij p̄ anū cōdēnād⁹ ad estimatiōnez litis

Interrogatorii pars terti a

de q̄ vide in tria pte. Si iudex ecclesiasticus excoicatiois suam. suspensiois. vl in dicitu nimis de facili fulminat. aut si ne pmissa admonitoe vel sine scriptis. vl als p ordine iuris ḡuit peccauit. de his in. iij. pte. Si iudex q̄cuq; dilatoes aliqs p̄ ius fecit. 7 si ordinez iudiciariu n̄ suauit. Si p̄ter altera p̄ iusticiam grauauit. Si p̄o fecit q̄ones vel positi ones seu inq̄sitiões ad q̄s r̄u dere nō tenebat. Si appella tiones legitimas nō admisit. Si dolose locū appelladi de dit. Si post appellatores legi timā nihilomin⁹ in cā p̄cessit Si i dubijs magnis p̄ros n̄ p̄sultit. Si allegatoes friuo las admisit. Si paupib; vi duis. orphanis n̄ subuenit 7 in aduocatōe nō puidit. in q̄ libz istoz videt̄ eē mortale cū scient delinq̄t. Si iudex illi cite relaxauit penā debitā reo quod fit tripliciter. Uno mō qz nō erat sup̄mus iudex. scz p̄nceps. n̄ ei publica ptās ē plenarie p̄missa. sed vt iudiciz fm leges 7 statuta ciuitatis. Secundo mō. qz et si hz plenariā ptātem. is tñ q̄ passus est iniuriā nō assentit sibi remitti sz vult reū puniri. Ter

tio mō qm̄ 7 si habz iudex ple nariā ptātem. 7 lesus vult remittere tñ nō ē cā iusta rei publice vtilis sz nocina. s. p̄bēs icēriū delinq̄ndi. Tho. in q̄ libet. 7 peccat mortalit. Nota q̄ q̄ fingit fraudulēter cāz aliquā p̄ quā iudex aliqs vadat vel mittat ad aliquā mulierē p̄ testimonio ferendo ē excoicatus. c. mulieres. d. iudi. li. vi. Si debitā penā auxit vel minuit cū nō possit vl̄ de beret. qm̄ possit vl̄ n̄. vide in iij. pte. ti. iij. Si etiā mutare possit vide ibi. Si iudicauit fm allegata 7 pbata p̄dēnās quē nouit inocētē. q̄ tñ vtruz peccet vl̄ n̄. vl̄ excuset. vide i iij pte sū. tit. iij. Si minister iudicis ex̄ns excusat̄ ē iniquā suam 7 iustā. si p̄ certo scit inocētē n̄ excusat̄ a pctō Ray. sec⁹ si dubitat. qz tñ excusat̄ p̄p̄t̄ obediētā. De p̄tinētib; p̄o ad iudiciū hēs i. iij. pte. ti. iij. De aduocatis. p̄cura torib; 7 notarijs. ca. iij.

Irca ad

cl uocatos. p̄curatores 7 notarios interrogā dū est p̄mo. Si posuit se ad aduocandum cū p̄hib. Et iure sciēt b̄ faciet vidē peccare

Prohibet autem fidel' & heretice
 tus excoicatione maiori. nec
 no religiosus nisi p monaste/
 rio. & de mādato sui plati. s; z
 clericus i sacris vel etiā i miorib;
 s; et bñficiati phibent aduo/
 care in iudicio seclari nisi i cā
 ppria z p ecclia sua. vl' p iū
 ctis vel miserabilib; psonis.
 Sunt et alie persone phibite
 de q; h; iij. q. viij. s. tria. Et
 int alios phibet sodomita. p
 cipue notori' de iure vl' de fa
 cto. Iudex vl' assessor etiā nō
 p̄t esse aduocat' in cā in q̄ ē iu
 dex. nec cleric' p extraneis p̄
 eccliaz suā. Ray. Si aduo/
 cat' vl' pcurator sciet' defēdit
 cām iustā. peccat mortalr. et
 tenet alii pri de oi dāno inde
 hito. Tho. nisi satisfaciāt cliē
 tulus q̄ pncipalr tenet' si scit
 iniusticiā. qñ. s. obtinet oēs vi
 ctoria' cause. Si ho i'granter
 iniustā cāz defendit. s. putās
 iustā excusat' s; modū z cō/
 suetudinē regiōis q̄ i'grantia
 excusare pōt. Tho. et si ex ig/
 norantia crassa peccat morta
 lit. Si i pncipio credebat iu
 stā. s; i pcessu cause videt iu
 stam de esse vel deserere eam z
 nō vltari' psequi. als peccaret. z
 si obtinet victoriā cause tenet'
 lesō ad satisfaciendos. nō d; rā

eā pdere aduersario. vel secte/
 ta sue cāe reuelare. s; inducere
 clientulū suū ad cedendū vel
 pponendū cū aduersario suo
 sine damno aduersarij. Tho.
 dū at est ei dubia vsq; ad finē
 licz psequi illaz sine peccato.
 Guil. Si aduocādo vsus
 ē i debito mō s; m Ray. Si p
 duxit falsos testes vl' pducit se
 cit vl' corruptos. Si induxit
 falsas leges seu alias pbatio/
 nes falsas iuris l' facti. Si mē/
 tit' l' mētiri fecerit. l' docet cliē/
 tulū suū in iudicio. Si dilati
 ones nō necessarias q̄rat i gūa
 mine priū. Si appellat sciēt'
 p̄ iustā sniam. i q̄lib; hoz vi
 det mortle. Si nō fidelr cām
 foueat q̄ntum iusticia suadet
 omittēdo de p̄igentib; ex ne
 gligētia l' notabili i'grātia. in
 q̄ poss; eē mortle. Si pacie
 aut dicēdo iusticia l' vociferā
 do. Si pdidit secreta aduer
 sario suo z si p̄dictū moduz
 vicit iustā cāz tenet' lesō d' oi
 dāno ide securo. Si amittit
 iustā cāz p̄t suā ifidelitatē l'
 negligētiā l' i'grātiā tenet' cliē
 tulo suo d' oi dāno. Si aduo
 cat' nō p̄stauit p̄ocinū iustā
 cā pauperum miserabilū p̄sōaz
 nā si nouit talē cāz. z scit illaz
 p se nō posse iuari q̄ nō ad

Interrogatoriū tertia pars

soluendū. nec aliū videt q̄ ve
lit eū iuuare. p̄p̄ q̄d amittit
cām. tenet q̄s iuuare si p̄t. ali
as videt mortale Tho. & Ray.
¶ Si imoderatū salariū acci
pit de sua aduocatōe. nā mo
deratū petere p̄t aduocatus
& iuriscōsult⁹. vt dicit Aug. xiiij
q. v. c. n̄ sane. q̄d moderatū su
mit ex q̄tuor. s. ex q̄ntitate cāe
ex labore aduocandi. ex scia &
facundia aduocandi ex p̄sue
tudine regiōis & fm̄ h̄ magi
et min⁹ p̄t accipere fm̄ Ray. vl
ab initio cū facit pactū vel ex
post facto p̄pleto. Sed ex q̄
cā ē incepta necdū finita. nul
lū d̄z facere pactum cū litiga
toze quē accepit in p̄p̄iam si
dem. qz possz esse occasio ma
gni piculi. iij. q. viij. s. p̄terea.
Itē nō licet pacisci de q̄ta cū
aduocato. vtz decima vl cē
tesima. sed de q̄nta licet mo
derate tū fm̄ iura. De hac ma
teria vide plene. in. iij. pte sū
me. ¶ Si iurispit⁹ ex̄ns ī cā
quā nouit iniustā p̄suluīt q̄
mō obtineret mortale. & si vi
cī ex p̄silio ei⁹ tenet leso d̄ dā
no. Si ex iqr̄tia crassa male
consuluīt. Si non consuluīt
paupibz nō h̄ntibz ad soluen
dū. Si nimis petūt. idē d̄z
ē sicut de aduocato. Si p̄cu/

rator ex̄ns defendit sciēt iu
stam cām. Si nō fidelit̄ & sol
licite fouet iustam. Si pau
peribz n̄ p̄stauit p̄focinium.
Si nimīū petūt salariū. idēz
d̄m q̄d de aduocato. ¶ Si
notari⁹ ex̄ns aduertēt falsa
uit instrumēta peccauit mor
talit̄. & tenet de oī dāno secu
to ¶ Si maliciose occultauit
iura alioz seu instr̄a. & nō assi
gnauit. aut d̄struxit. l̄ alijs de
dit. vltra mortale tenet d̄ oī
dāno. ¶ Si ex ignorātia no
tabili vel negli gētia male di
ctauit instr̄a vl testamēta cum
defectibz. vñ oriūz litigia l̄ p̄
dunt bōa alioz peccat morta
lit̄. & tenet de oī dāno leso ex
inde. ¶ Si fuit rogat⁹ in testa
mētis coz q̄ nō erāt sui sens⁹
sciēt tanq̄ vsū rōnis liberū
h̄ntiū mortale. & tenet de oī
dāno leso. ¶ Si in instr̄is su
is n̄ est vsus solēnitatibz lega
libz. vñ validāz d̄ct⁹ qz mor
tale. & tenet de oī dāno. Si
fecit instr̄a in fraudē vsurarū
sciēt mortale. & ē piur⁹. Si
notarius in officio est salaria
tus sufficienter a cōitate & ac
cipit etiā ab his p̄ q̄b̄ scribit
l̄ras. gr̄as & h̄mōi. vel si nō sa
lariat⁹ a cōitate accipit d̄ cō
suetudine p̄o labore suo. vl/

tra debitū et eq̄tatez peccauit
 ⁊ teneſ ad reſtōz. Si diebꝫ fe
 ſtiuis ſine neceſſitate ſꝫ ex cu
 piditate fecit inſtra. vel copi
 auit vel extēdit ſc̄pturas cum
 poſſet differre. mortale videt̄
 Si fuit rogatꝫ vel dictauit l̄
 redegit in ſc̄ptis ſtatuta ꝫ li
 bertate eccl̄iaſticā mortl̄r pec
 cauit. eſtqꝫ excōicatus. ¶ Si
 notariꝫ ext̄is epiꝫ p̄ ſcribēdis
 noibꝫ ordinādoꝫ vel l̄ris or
 dinationū accepit pecuniā ſi
 ſalariatus eſt ab epiꝫ ſymoni
 am ꝫmiſit. Si vero non ſala
 riatuſ ſatis accepit. vt de lu
 cro accipet ordinatoꝫ. ſymo
 nia eſt. De qua vide plenius
 in ſc̄da pre. ti. i. c. i.

De doctozibꝫ ⁊ ſcolariibꝫ. c. v

Irca do

cctozes ⁊ ſcolares in
 q̄rendū eſt ꝫmo. Si docens
 publice leges vel pb̄ficā ad
 miſit ad lectionem ſuam ſciē
 ter religioſos vel ſacerdotes
 ſeculares. vel alios clericos n̄
 ſacerdotes ſed i dignitate cō
 ſtitutos. qꝫ excōicatus eſt q̄n̄
 aliquē ꝫdictozꝫ aduertēter ad
 mittit ſil̄ cū il̄. ca. ſup. Spe.
 extra. ne clerici vel monachi.
 Si docēs aut legēs in q̄cun
 qꝫ facultate etiā in ſacra theo

logia admittat religioſū exēſ
 tē de monaſterio cuꝫ h̄itu ad
 audienduz ſine l̄n̄a ꝫlati ſui
 ſciēt eſt excōicatus cū eo. qꝫ ꝫ
 ticipat in crimie. Itē ſi cū li
 centia ꝫlati ſui. ſed ſine habi
 tu ad lectiōz recipit ꝫm La
 ꝫū. Si mḡr vel ſcolaris exi
 ſtēs bonōie tractat cū aliqꝫ ci
 ue bononiēſi de ꝫductione
 hoſpitij irreq̄ſitꝫ iꝫlinis. niſi
 tꝫꝫ ꝫductōis fuerit elapſū ex
 cōicatus eſt. extra de loca. c. ex re
 ſcripto. Et hec excōicatio nō
 hꝫ locū niſi bononiē. Si q̄s
 ex eo pacto receptꝫ eſt i canoni
 cū vt ſcolas teneat ſymonia
 eſt. vñ ⁊ mortle. ſꝫ vacāte ꝫ
 bēda ꝫt ei anecti h̄ onꝫ docē
 dī licite. Hoſt. ⁊ Beſ. Si ali
 q̄d exigat vel ꝫmittat ꝫ l̄n̄a
 docēdi. q̄uis ꝫm Hoſt. n̄ ſit
 ſymonia. eſt tñ ꝫ iura. vnde ⁊
 mortale. qd ꝫꝫ ex pena ꝫpter
 hoc ip̄oſita. qꝫ exactū reſtiti
 tur. ⁊ dñt exactozes officij ⁊
 b̄n̄ficijꝫ expollari. extra eo. c.
 i. Ray. Si mḡr hꝫ b̄n̄ficiuz
 vl̄ ſalariū ſufficiēs ꝫ docēdo
 ſi exigat a ſcolariibꝫ ſymoniā
 ꝫmittit. ꝫcipue a clericis et
 paup̄ibꝫ exigēdo qꝫ vēdit do
 ctrinā. ⁊ teneſ ad reſtōz. Ho
 ſtē. ⁊ Ray. Si aut̄ n̄ ſufficit
 ſalarium ei. poteſt exigere. ſi

Interrogatoriū pars tertia

in sit idoneus in docendo. alius non
A pauperibus autem non debet exigere.
oblata homo gratia spiritus pro accipere. et
multo magis si nullum habet salari-
um pro recipere collectam labore
Si magister festum colendum de iure
vel de consuetudine non vult cedere
re nisi pro pecunia. l. contra non
colendum cedit colendum pro pecu-
nia. symoniam committit. Ray.
¶ Si magisterium ide quirit ier-
tus et valde ingratus vel recipit.
videtur esse mortale propter periculum
quod sequitur. quia ratio magisterium datur
fides in quibus requiritur. unde nocu-
mentum pro primo sequitur ex consilio
malo. et hoc precipue in theologi-
ca facultate. et admittens tales
scientiam ad magisterium etiam vi-
detur mortaliter peccare. ¶ Si qui-
rit gradus vel magisterium non ad
utilitatem animarum et dei hono-
rem. sed ad sui sustentationem et
honorem pertinet ad ambitum.
ideo vide de ambitione quoniam mor-
tale est vel veniale. Si inde qui-
rit exemptionem vel diuicias
vel libertates totum est damnabile
presertim in religiosis. Si docu-
it publice theologiam extrinsecus in
mortali notorio peccauit mor-
tali. Petri. Si scias prohibi-
tas legit vel didicit. ut nigro-
mantiam. vel artem notoriam et
hominum. mortale est. vel si nota

biliter ignorans se ad docen-
dum posuit. et errores notabi-
les docuit. est mortale. ¶ Si
non adhibuit diligentiam ad
perfectum scolarium in scia et mo-
ribus quam debuit faciens nimi-
as vacatōes. vel non utilia sed
curiosa docēs. vel de moribus
eorum non curas nec proferēs in
quo potuit in hominum negligē-
tia notabiliter committens morta-
le est. Si vniuersitatis iura
menta non impleuit mortale
est peccatum. Si se iactauit de
doctrina vel alijs detraxit se
preferendo. vel eis inuidit. vel
sectas nutriuit inter scolares
vel scolares alterius doctoris
ad se traxit iniuste. vel pom-
pose indutus est. de quibus
vide supra de huiusmodi gra-
uitate. ¶ Si scolares non fue-
runt obediētes doctori in his
in quibus tenentur. Si rixas
inter se fecerunt. ¶ Si minus
aptum elegerunt ad legendum
ex causa iniusta. Si dimiserunt ie-
iunia ecclesiastica cum ieiunare
possent. vel misse audicionem
in festis. vel alia sacra. Si con-
tendunt in disputacione pro ve-
ritate ne videant succumbere.
Si supbiunt ex scia. Si alii
quem malum finem intendunt ex
scientia sua. vel lucra iniusta

curiositates. ambitōes ⁊ hu/
iufmōi. Si sūt negligētes in/
studio. Si pdigi i expēdēdo
⁊ de alijs inq̄rēdi se put vide
bis expēdire de dictis. s. i. p̄i
ma p̄c. ⁊ i. ii. Si nimis ardē/
ter studuit i libris gētiliuz p/
pter ornātū. minus vacās stu/
dio vtiliori vel necessario. vl/
sacre scripture p̄cipue q̄ ad re/
ligiosos. vl i poetis. p̄p̄ ma/
teriā turpē. qz istō est mortle.
xxxv. di. c. iō p̄hibet.

¶ De medicis ⁊ aromatarijs
Cap. l. m. vi.

Iposuit

se ad praticā in medi/
cina sine sufficienti p̄/
itia. qz si parum vel nihil stu/
duit videt mortale. qz expo/
suit se piculo occidēdi homi/
nes. Si pitus ⁊ sufficiēs eri/
stēs omisit aliqd de p̄tingēti/
bus circa ifirmos q̄s hz i cu/
ra ex negligētia. qz ex negligē/
tia notabili vñ secutū ē mag/
nū nocumētū in infirmū vel
seq̄pt male potuit excusari a
mortali. Si ho ex pua negli/
gētia ē veniale. vt si nō visitat
infirmos sollicitē h̄mōi. vbi
tū nō ē piculū. Si dedit me/
dicinā vel p̄siliū p̄ salute cor/
pis in piculū sñ aie p̄pter q̄

veniat q̄s ad pctm. i. 5 p̄cep/
ta. puta vt fornicet q̄s vt eni/
ter certas infirmitates. vl me/
dicinam dat pregnantī ad oc/
cidendum puerum pro con/
seruatione matris. vel potuz
inebriatē. ⁊ h̄mōi. mortaliter
peccat. ⁊ h̄ prohibetur i. c. cū
ifirmitas. extra d̄ pe. ⁊ re. Si
seruauit p̄ceptū factū medicis
s. q̄ iducant ifirmos qñ p̄mo
vocāt ad visitādū eos ad cō/
fessionē faciēdā. qz omittēdo
h̄ fm̄ doc. peccat mortalk. vt
d. c. cū infirmitas. de pe. ⁊ re.
Si paupes ifirmos q̄s no/
uit sñ valētes soluere sñ visita/
uit gratis. quia ad h̄ tenet. et
etiā soluere pro eis medicinas
si potest. alias mortale est. di.
lxxxiiij. c. i. ⁊ in glo. sup. h̄. infe/
ras. ¶ Si nimis largus fuit
ad inducendum debiles ad
frangendum ieiunia ecclesie
sine rationabili causa. quod
frequenter faciunt. non est si/
ne peccato. Si vero etiaz sa/
nis dissuadet ieiunia ecclesie
dicens nociua esse. ⁊ sic indu/
cunt ad frandendum ieiuni/
um sine causa mortale est. de
peniten. dist. i. ca. noli. ¶ Si
dedit medicinam dubiam sa/
nationis vel mortificationis
videtur mortale. et vt dicit

Interrogatorii tertia pars

c. cū infirmitas. extra de pe. z
re. poti^o d^oz dimitti in mani/
b^o di q^o expōi piclo medicie
¶ De emulatōe p^o z detracti
one quā faciūt medici intro/
gandū ē put habes. s.

De aromatarijs.

In p^oponēdis medi/
cinis n̄ ponūt q̄ ordi/
nat medic^o cū n̄ habēt
vel ita bona vt ē necesse. in q̄
offēdūt medici n̄ faciētes añ
se p^oī eā. nā si ex b^o seq̄t̄ q̄ue
piculū i firmo. v^ol n̄ opat̄ sani
tatē quā fecissz si bñ fecissz il
lā mortale. z etiā i medico si
b^o dissimulauit. ¶ Si docent
vel vendūt ea q̄ pcurāt aboz/
sū ad illud faciēdū. v^ol vēdūt
venena his q̄s credūt abusu
ros mortale pctm̄ ē. ¶ Si so/
phisticāt aromata qd̄ frēq̄nt
faciūt ponētes in eis vnuz p
a^oio. v^ol in electuarijs sirupis
sp̄ibz z p̄fectōibz. in cereis fa
cientes malas mixturas z vē
dentes p purz. qz vltra pctm̄
tenent̄ ad restōnez illis ad q̄s
tales res vendūt seu erogare
paupibz cum incerti sūt. De
nimijs p̄cijs piurijs z men/
dacijs z diminutis pōderibz
q̄ faciūt interrogandū ē put
sup̄ in. c. de fraudulentia z a/
lijs vicijs. in. l. pte. c. i.

¶ De mercatoribz. campsozi
bum z p̄seneris. Ca. vij.

Mercato

a ribz. cāpsoribz z p̄sene
tis q̄rēdū est. Si mi
sit n̄ solū arma z ligamīa. sed
etiā q̄cūqz mercimonia ad a/
lexandriā v^ol ptes egypti. vel
terras saracenoꝝ soldano sub
iectas excōicatus est excōica/
tione papali. si n̄ habuit lniāz
a papa. dicitur q^o Veneti hñc
¶ Si negociant non ppter
aliq̄ue finē honestū puta su/
stenatiōz familie sue ex lucro
moderato. vel ppter sustenta
tionem paup̄ez. vel puisionē
eoz p ciuitate necessariorum
z hmōi. sed negociant ppter
auariciā z ad thesaurizādum
ē mortale pctm̄. si i lucro p̄sti
tuūt finem. v^ol si intēdūt lucz
p fas z nefas si p̄nt. Si com
posuit se cū alijs mercatoribz
q^o nō vēdāt d̄ aliq̄ miori pre
cio q̄ p̄uētū fuit inē eos qd̄ ē
excessiuū. vt sic cogant p̄sone
emere charo p̄cio. pctm̄ ē. z le
gibz phibitū. Hostie. ¶ Si
vendūt merces pro maiorip̄
cio q̄ valeant. et ex eo q^o non
soluit fecit ei terminum. sed
etiam mutuat ei pecuniam
aliquam. vsuram committit

Si vendendo mercatias suas. puta lanam vel panos recipiendo pro precio alia mercimonia puta sericuz pro aromatibus vel alia. quod vulgariter dicitur barato. multo maiori precio vendit sic recipiet pecuniam peccatum est iniusticie et mortale. nisi ille cui vendit etiam longe maiori precio tradat res suas. tunc potest vniuersus excessus proferari cum alio si sunt quasi equales. Si vendendo ad terminum plus iusto precio vendit ratione dilatoris tamen et diuersis speciebus cambiorum. et varijs modis cambiorum usurarum et fraudulenti in quantitate et qualitate et suba rerum. Interrogandum est putat huiusmodi in causa de usurpatione rei aliene. Si fraudauit vel fraudari fecit. vel alius pro eo iusta pedagiam seu gabellam mortale est et tenetur ad restitutionem. secundum si de iniustis vel cum non tenentur loca illa tuta a latronibus. propter quod hec solunt propter defectum dominorum. Si dedit falsas monetas vel diminutas scienter pro bonis. vel eas diminuit est peccatum et tenetur. secundum si accepit monetas valentes in loco pro eo quod valent ibi. et mittens ad alium locum ubi plus valent plus peccat. Si faciens societatem cum alijs non fideliter se habuit. aliquid

occulta lucra sibi soli retinens tunc ad satisfactionem tenetur. nisi certum esset quod socij ratum de occulte subtraxissent. Si fecit pro alijs securitatem cum fraudibus nam sine fraude assuremare merces pro mare vel pro terra. et inde querere emolumentum plus vel minus secundum quantitate periculi non videtur illicitum cum subleat periculo magis. Assuratio pro peccatis pro modum satisfactionis. quod vulgariter dicitur scripta. ubi nullum est periculum et damnum non est tutum quantum ad conscientiam. secundum si sibi est periculum ibi. Si accepit pecuniam aliquam sub nomine depositi recipiens sex vel octo pro centenario. et cum illis pecunijs lucratur ipse mutando vel alijs illicitis actibus ad rationem decem pro centenario et modum commisit duo mortalia. vnum est accipiendo. aliud mutando. et tenetur de usura. Si se intro misit in barocholis ritracolis achifinis. quod vocabula non declaro ob breuitatem. sed de his vide in summa. preter. ubi quod malicie sit in eis. Achifinum dicitur quod quod gerit negocia stipendiario. Item si dominorum laboras pro eis et cum mutuat eis pecunias cum expendit recipiens inde certum lucrum vel salarii. et quantum meretur labor pro iustis causis pro accipere

Interrogatorii pars tertia

vñ p bellatibz iuste nihil pl^u
p accipe rōe mutui. als vsu
ra ē. Si vsus ē piurūz z mē
dacijs emēdo et vēdēdo q̄ so
lēt esse bis cibo et pot^u. Et de
bis dic vt sup̄ i p̄ma pte i lo
cis suis. et cū stat i tali p̄posi
to vēdo mēdacijs z piurūz
z dolis qñ occurreret sp̄ ē in
mortalī. Uñ nō est absoluēd^u
d^u nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortale. Itē si emit
res raptas vel furatas p ma
re vl p terrā. dic vt. s. i p̄ma p
te. c. ij. Si emit l^u vēdidit die
bus festiuis absqz necessitate
sed p cupiditate. vel fecit rōci
nia libroz vl fieri fecit suis di
scipulis. dic vt hī supra de ob
seruatiōe festoz. Si fuit pse
neta seu mediator q̄ dōz sensa
le h̄ctū fraudulētoz scienter
mortale est. z tenet leso satisfā
cere Si fuit mediator h̄ctus
vsurarij intēdēs vtilitate vsu
rarij z suā magis q̄ accipiētis
sub vsura mortale est. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ h̄ nō cogitabāt vi
det teneri ad restōez. Si me
diator extat in alijs h̄ctibz vt
vendendo domos eq̄s z alia
aīalia. z male psuluit empto
ri in ei^u dānū vl sui vtilitatez
z vēditoris peccat mortāl^r z

tenet leso ad oēm satisfāctōz
z ecōuerso tenet si i dānū vē
ditoris psuluit. ¶ Si i fiedis
m̄rimonijs vtil mēdacijs z
hmōi i notabile dānū h̄bentū
um peccat mortāl^r.

De artificibz z mechanicis
Capitulum viij.

Fecit ar

te cui^u op^u ē cū p̄ctō
vel ad p̄ctm mortale
vt plurimū. sicut facere taxil
los. seruire vsurarijs i illa ar
te. Militi i bello iusto. navi
gio pirataz. lenocinio inrēdē
do baratariā z hmōi. opz q̄
dimittat ex toto artes. als nō
est absoluēdus. Si artē fecit
cui^u artificii p̄tē ad bonū z
malū finē et vsuz. vt gladios
balistas. lāceas. venena. z hu
iusmodi. si p̄sistit pōt estuari q̄
emptoz velit ad malū; vsuz
nō pōt facere vel vēdere facta
v̄puta in iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiam facit q̄
sunt ad malū vsuz qñ sp̄. vt
facere fucos et ferra et h̄mōi
d; dimittere. Si mendacijs
vtil piurūz dolis mal mēsu
ris vel pōderibz. Si festiuis
diebz laborauit. Si nō tenu
nauit cū posset moderādo la
borē. de q̄bz dic vt sup̄ in p̄a

ma parte. c. xxiii. 7. ix

De lanificibz.

I vendidit pannū lane lanifer min⁹ p̄ciose p̄ p̄cio lane mag⁹ p̄ciose. 7 s̄b isto p̄cio. vel vnus tincture p̄ alia. vel cū aliquē defectuz habentē. ac si non haberet nil minuēs de p̄cio. vel si in fest⁹ fecit lanā tendere sine necessitate. Vel cū non plene soluit laborantibz 7 hmōi. i his em̄ mat⁹ 7 min⁹ est pctm̄ fm̄ materiam.

De sarariolo.

I terrorib⁹ serici p̄cium sui laboris dat nō ī pecunia s̄z ī rebz diuers⁹. pu/ta panno. serico. tritico 7 huiusmodi. 7 cū ille nō indiget illis. optet eū v̄dere minor p̄cio q̄ ille recepit. peccat mortaliter 7 tenetur ad restōz de damno. nisi a p̄ncipio cuz co sic p̄uenerit q̄ daret d̄ huiusmodi tali p̄cio. tūc aut̄ n̄ videt̄ deceptio.

De tabernario 7 hospite.

I vendidit vnā sp̄z vini p̄ alia. vel liphamz vinum p̄ puro. vel ad clarificādū vinū fecit aut̄ misit aliqua nociua corpibz. vel nō dedit plēas mēsuras. v̄l ī tabna tenuit meretrices 7 rī/

baldos. v̄l lufozes ad taxillos v̄ll aduertenter dedit his q̄s vidit inebriari peccauit in q̄busdam mortaliter. In alijs vero ventraliter. 7 tenetur de damnis.

De macellario.

I vendidit carnes coruptas pro sanis. qd̄ ē mortale. Si vnā sp̄z pro alia. vt capraz pro castrato. 7 huiusmodi. vel diminutum pond⁹. vt. xi. vncias pro libra peccauit mortaliter. 7 tenetur de damnis.

De pistore.

I fecit panē nimis pōderosū. ita q̄ ementes sint decepti vel minoris pōderis q̄ d̄z. vel farinaz bonam alterius accepit cum fecit panem 7 posuit minus bonam. vel cum nimio furfure. peccauit et tenetur satisfaccere.

De futoze pannozum.

I qd̄ restat sibi de serico vel pāno vel tela v̄l alijs sibi datis p̄ fieri/ dis vestibus sibi furatur illō si sit quod notabile. nisi ille diuinitate dedit sibi mercedē laboris. 7 illud capit sibi ad supplendum tantum. vel vbi esset in pacto.

Interrogatorii tertia pars

¶ Si noctibus vel diebus solen-
nibus absque magna necessitate
laborat. vel si faciat nouas in-
uentiones vanitatis.

De aurificibus

¶ Irit vel si vendit au-
rum vel argentum alchimia-
rum pro vero. vel aurum minus purum
pro magis puro. peccat et tene-
tur de dano. **¶** Si emit cali-
ces sacros non platos pro se quod
prohibetur

De cerdonibus.

¶ Vendidit unam spiritum
corum pro alia minus bona in
sotularibus.

De fabris.

¶ Ferrum calibevit ma-
lum ferrum

De locatoribus equorum

¶ Sciens locavit equum
defectuosum vel piculo-
sum et homini. quilibet tene-
tur ultra partem de danis. et sic
discurrendum est pro alias artes.

De histrionibus

¶ Histrion fecit repenta-
tiones et iocos in vobis
vel factis turpia continentibus. vel
in ecclesiis vel in diuinis offi-
ciis vel temporibus indebitis est pec-
catum plus vel minus grave secundum
quantitatem.

De cytharizantibus

¶ Musicum cytharizauit

ad congregaciones illicitas vel in
ecclesia in organis pulsauit bal-
latas. puto mortale in pulsa-
te et percurante.

De finitoribus et laboratoribus.

¶ Infidelis operari sunt. i.

¶ non bono modo et incuria et
negligentia. vel non tamen quoniam
tamen modo potuerunt peccatum est.

De agricolis et rusticis.

¶ Credit explicite mi-
steria que contra solennitate

passionem et resurrectionem. Si
scit dominicam orationem. De obser-
uatione festorum et ieiuniorum si tamen
potest. De auditione missae in festis

**De confessione et condicione seculi in an-
no fienda. Si recepit sacram
confirmacionis vel non. quod tenet si
potest. Si tenuit pro filios ad**

**baptismum vel confirmacionem. quod
est prohibitum. De mendaciis
et piuribus et blasphemis
et ebrietatibus interroga. Si
ad meretrices accessit. quod ali-
quis non credit esse mortale nisi
tamen talis ignorantia excuset eum.**

**Si decimas non soluit saltem
secundum consuetudinem loci illius. quod
peccauit et tenet satisfacere de
preterito si sacerdos non remittit
vel et oblationes secundum consuetudi-
nem loci non dedit. Si de exco-
municacione non curauit. sed ingressus se**

diuinis. vel p̄tēpsit vitare ex
cōicatos. q̄d est mortale pec/
catū. Si nocuit p se vel p fa/
miliā suā vel anialia puta di/
scurrēdo p sata alioꝝ vel mit/
tēdo vel p̄mittēdo aialia itra/
re ad pascendū. v̄l si mutauit
terminos possessionū. Utrāq̄
adunat de terra primi vi/
cini agro suo in his peccauit
fm̄ q̄ntitatem dāni q̄d itēdit
facere. ⁊ tenetur satisfacere.

Si dolū p̄misit i agricultu
ra vel notabile negligentia in
dānū p̄roni vt nō simādo t/
ras vel cultiuādo vel seminā
do vel recolligēdo fruct^o de/
bito tpe p̄pter q̄d depierūt l
boues nimis fatigādo. v̄nō
destruūt. ⁊ p̄cipue ad lucrum
hūdū suū peccat ⁊ tenetō dā
no. Si tenens possessionē
ad affectū male tractauit U
si partiar^o nō r̄ndet dñis de
q̄ntitate tota debita fingēs se
minus recolligisse. tenet do/
minis dedānis. Si aialia
tenēs ad soccīdā nō r̄ndet ex
integro dāti d lana caseo ⁊ fe
tib^o ⁊ hmōi. In his est pctm̄
mortale v̄l v̄iale fm̄ q̄ntitate
damni. ⁊ tenetur satisfacere.
Si dieb^o festiuis laborauit
⁊ p̄cipue tpe messū ⁊ vinde/
miāꝝ absq̄ magna necessita

te: v̄l detulit ligna. v̄l victua
lia dñis suis. mortale ē. Si
vacauit ludis choreis ⁊ alijs
vanitatib^o. Si gubernauit
familiā fm̄ p̄cepta dei ⁊ eccle
sie. De sup̄stitionibus ⁊ falsis
opinionib^o que solent abun/
dare in eis. Si habet vota q̄
impleuit vel non.

De pueris ⁊ puellis. c. x.

Acquiren

i dū est de mēdacijs ⁊
p̄iurijs. De votis nō
ipler^o. q̄ tñ nō obligant si irri
tant a pentib^o añ annos pu
bertatis. De missa n̄ audita i
festis. De p̄fessioe ⁊ cōiōe siē/
da semel i āno. De irreueren
tia ad pentes v̄l maiores. De
rixis. Si p̄berauit el̄icū. q̄ ē
dolicapax excōicat^o ē. De fur
tis factis de reb^o pentū vel ma
gistroy suoy. De detractōib^o
⁊ turpib^o s̄bis auditis vel di
ctis libēt. De cōtumelijs ad
inuitē. De inuidia et alijs p/
ut videt plus ⁊ min^o fm̄ eta
tem ⁊ sensuz. p̄cipue de vicijs
carnalib^o cū mascul^o ⁊ femis
v̄l p seipos p̄missis. vel adin
uicē q̄ hodie a būdāt i ipis p
p̄ malas societates ⁊ occultat
Intrōgādi sē cū maḡ caute/
la ⁊ a longe vt non addiscant

Interrogatoriū pars tertia

que ignorāt. **D**ulto magis
h̄ seruandū ē erga puellas de
oīb̄ p̄dictis si credūt tē habu/
isse vs̄um rōnis iudicādū est
d̄ mortali aut veiali s̄m regu/
las ī p̄ma ⁊ sc̄da pte d̄ illis.

De clericis ī cōi. Ca. xi.

Intra cle-

C rīcosi cōi. a q̄libz cle/
rico p̄t interrogari cuz
videt̄ expedire vt q̄n tal̄ cleri/
cus ē ignor̄. Si accepit a/
liquē ordinē p̄ symoniā. qz p̄
h̄ peccauit mortalit̄. ⁊ ē suspē/
sus s̄m iura antiq̄. n̄ p̄t ex/
eq̄ susceptū. vel pmoueri vltē/
rins. nisi p̄us p̄ papā dispen/
set. qd̄ vez est si ip̄e fuit p̄sci/
symonie. qz si ignorante eo p̄t
p̄ aliū etiā dispensari. alit̄ em̄
sp̄ peccat̄ mortalit̄er exequē/
do. nec excusat eum iuris ig/
rancia. **Nec Ray.** Si acce/
pit aliquem ordinem. licz nō
p̄ symoniā. t̄n̄ a symoniaco ī
ordine vel dignitate siue oc/
culto siue manifesto est suspē/
sus ⁊ indiget dispensatiōe pa/
pe. sed dū ignorat factū. s̄. euz
ēē symoniacuz excusat a pctō
exeq̄ndo officia sua. sed cum
certificat nō p̄t exeq̄ sine dis/
pensatiōe. Si suscepit ordi/
nem a symoniaco in ordie cō

ferēdo. l̄ b̄n̄ificio notorio. s̄l̄r
est suspensus. secus si symo/
nia non est notoria. dum h̄o
nescit excusat mō p̄dicto. s̄ n̄
postea q̄n certificat. s̄ indiget
dispensatiōe pape. als̄ nō p̄t
exeq̄. **Ray.** Si recepit ordi/
nē habēs aliquā irregularita/
tē. vt homicidij. mutilatiōis.
illegitimatōis. ⁊ hm̄oi. si abs̄
qz dispensatiōe. peccauit mor/
talit̄ n̄ p̄t exeq̄ absqz dispē/
satiōe. als̄ peccauit mortalit̄er.

Si recepit ordinem exco/
catus vel suspensus vel inter/
dictus peccauit mortalit̄er ⁊
non habet executionem. Si
exequitur officium alicuius
ordinis. vt cantando episto/
lam. vel legendo euangelium
vt dyaconus in aliq̄ p̄dicto/
rū irretit̄. Inia peccauit mor/
talit̄er. nisi ignorātia facti eū
excuset. ⁊ est irregular̄. **Ray.**

Si accepit ordinē in aliq̄
peccato mortali scienter pec/
cauit mortalit̄er. ⁊ quotiēscū/
qz exequitur officium alicui/
ordinis in mortali. vt accoli/
tatū sub dyaconatum dyacono/
natum ministrando aliq̄ sa/
cramentū solemniter. vt bap/
tizād̄ o. cōmunicādo. p̄fessio/
nes audiēdo. ⁊ hm̄oi. **Tho.**
mortale est. Si exiit pub/

lic^o ꝓcubinari^o v^l a^ls notori
us fornicator. est suspensus ab
executioⁿe officioꝝ suoz. ꝓeci
pue a celebratioⁿe missæ. z si ere
quit sic suspensus efficit irre
gularis indigens dispensatioⁿe
nepape. a^ls nō ꝓt ereq^u Ho/
stie. Si nō portauit tonsurā
ex leuitate z lascinia. mortale
videt^{ur}. Si se exercuit in ne
gocijs secularib^{us} negociādo
z hmōi. vel si tenuit tabernac
lū ibi mīstrās. Vel si lusit ad ale
as z tapillos. v^l se imiscuit e
normitatib^{us} v^l turpib^{us}. v^l tri
pudij^s cū femis. Si vsus est
officio ordinū sine debitis or
namentis. vt faciēdo subdya
conatū sine māipulo. dyaco
natū sine stola. celebrādo mis
sam cū defectu alicuius sacre
vestis ordinate. s. casula. ami
ctu. alba. z hmōi. vel nō etiaz
in lapide sacratio. aut etiam si
nelumine aut sine adiutorio
z sine missali. z hmōi. qz i q^uli
bet hoz^u est mortale ꝓctm. si sci
enter dimittit. nec excusat iu
ris. iⁿgrātia. Si ex^{is} in sac^{ra}
vt in sō dyaconatu. z supomi
sit horas canonicas. qz i q^uli
bet die q^u omisit aliquā hozaz
etiā b^{er}e h^{er}gis cū poss^{et} pecca
uit mortale. Si ex negligē
tia omisit. sec^u si ex obliuioⁿe.

z tūc tenet dicere qū recorda
tur. aut si omisit ex ipotētia i
firmitatis. z hmōi de cā. Si
dicēdo horas alijs exercitijs
se occupauit māualib^{us}. vt fa
ciendo coq^unā z hmōi. videt^{ur}
mortale. qz nō satisfacit ꝓcep
to ecclie. Si mente circa a
lia vagat^{ur} volūtarie nō curās
q^usi ꝓ totū officii^u videt^{ur} morta
le. secus si ꝓponit velle atten
dere z distrahif. s. cū aduer
tit displicet ei. Petrus. Si
recepit ordinē sac^{ra}ū añ etatē
legitimā. s. subdyaconatū añ
xviiij. annos. dyaconatū ante
xx. z sacerdotiū añ. xxv. z sus
ficit annus inchoat^{ur}. pecca
uit mortale. nec d^z ereq^u ante
etatē legitimā. si tū faciat nō
efficit irreglar^{is} s^{ed} m^o cōez opi
nionē. sed peccat. Si sacer
dos ex^{is} ꝓmisit aliquam sy
monia. puta audiendo ꝓfes
siones ꝓ habendo pecuniam
a^ls non auditurus. baptizā
do. cōicādo. inungendo. ven
dēdo septuras z hmōi. mor
tale est. Si in ꝓfessioⁿe. cōmu
nionē vel in collatione sacra
mentorū omisit debitam
materiam. vel formam. vel ri
tum. in quolibet aut^{em} hozum
mortale est. sine ex certa scien
tia facit. sine ex ignorantia

Interrogatorii tertia pars

crassa v^l notabili negligētia. nā inde seq̄tur magnū picu/ lū z irreuerētia dī. Inrogā/ dū ē em̄ d̄ formis. s. baptisimi eucharistie z alioz sacramen/ toz q̄ sunt maioris ponderis si sciūt eas. q̄s habes infra c. vl. Si notorijs pctōribus dedit eucharistiam vel alia sa/ cramēta nō penitentib⁹. Si occultis pctōrib⁹ q̄s ip̄e sci/ uit denegauit publice eucha/ ristia. vel alia sacra. qz i viro qz videt mortale. lz etiam ip̄i peccēt petēdo z sumēdo. Si celebrauit cum mortali n̄ cō/ fesso lz p̄trit⁹ mortali pecca/ uit. nisi aliq̄ necessitate instan/ te. z sacerdotis copiam n̄ ha/ bēte tūc sufficit p̄ritio. sed si/ ne hac celebrauit mortaliter peccauit. Tho. Si celebra/ uit nō dict⁹ matutinis mor/ tale ē. Si dicēdo missam nō p̄secrauit. putās ex h̄ euadere pctm̄ mortale ē z ḡuissimuz. Si celebrauit ad facienduz veneficia seu maleficia. Si nō dixit ex integro corde sed dimisit notabiles ptes misse ex i^grātia seu festinatōne p̄ci/ pue canonis. Si dicēs h̄ba n̄ irēdit p̄secrare. Si n̄ sūpsit sac̄m. Si non ieiunus. Si plures missas in vna die di/

xit in cāu n̄ p̄cesso. Si nō in azimo lz fermentato accipit. Si cū hostia q̄li corrupta v^l vino acetoso l^l quasi putrido Si sp̄ in missa occupat⁹ i va/ rijs cogitatōib⁹ volūtariē. v^l nō curās fuit de attētiōe. Si nō posuit aquam cū vino in calice ex i^grātia vel certa sci/ entia. in q̄libet hoz⁹ p̄dictozū est mortale. Si nō diligēt⁹ ser/ uauit eucharistiam sub serap/ pter qd̄ aliqd̄ pdif vel a mu/ rib⁹ deuorat. Si n̄ defert in/ firmis apte z cum lumie mō debito. Si euomuit sacra/ mētū p̄t ebrietatē vel ex vo/ racitate. Si n̄ renouauit vt dz p̄pter qd̄ efficit⁹ putrida v^l marcida vel vermes generāf Si dedit infirmo patiēti vo/ mitū scient. Si stilla sāguis cadit in terram. et in his fre/ q̄nter ē mortale. lz nō sp̄. Si nimis raro celebrauit. p̄cipue si non celebrauit in magnis solennitatibus videtur mor/ tale s̄m Tho. Si p̄misit ali/ cui dicere missas recipiēz e/ lemosynas. z nihil itendit fa/ cere videtur mortale. Si ha/ bens pollutionem noctur/ nam die p̄cedenti immedia/ te ex causa vbi fuit mortale v^l dubitat fuisse mortale cele/

brant etiam confessio videtur mortale. *fm Tho. vel fm Pe. de pal. qñ sic icõtrit? accedit ad celebrandum. veniale aut si ex ea vbi fuit veniale. nisi subsit necessitas. Si audiuit confessionem alicui? nõ hñs autoritatẽ ab aliq. Si absoluit a casibz a qbz nõ potuit. vt a reservatis siue ex certa scia siue ex ignorantia crassa. Si intromisit se de dispensatiõne votoz. vel absoluit ab excõicatiõne maiori absq; speciali cõmissiõne. Si posuit se ad audiendũ confessiões oino ignorans et nesciẽs discernere inter mortale et veniale. et cõia mortalia. est mortale. Si absoluit quẽ inuenit excõicatum maiori et a pctis. quia nõ pot. Si absoluit eũ q nõ vult a pctis discedere vlt satisfacere qbz dz*

Si revelauit pctm̄ auditũ in cõfessione cognoscenti cõfessum illũ sine lñia illius. in quolibet predictorum videtur mortale. nec excusat ignorantia. Si nimis festinavit in audiẽdo nõ sufficienter interrogando. Si implexis casibz pctiores non consuluit. Si incaut? in iniugẽdis penitentis. qz vel nimis grauel vel nimis puas dedit. Si

terrogauit de his de qbz non debuit. vtz nomen psonẽ cũ q peccauit. vel incaute in turpibz. Si pdicauit in peccato mortali exñs peccauit mortalit. et toties qñs sic pdicauit Tho. Si pdicat aduertentẽ mendacia. mortale e. Thom. Idem videtur si scandalosavũ percat seditiões in pplo. Si pdicauit indulgentias indiseretas. Si pdicauit ppter pecuniã sibi pmissam vel dãdam symonia est. vñ et mortale. Si pdicat ppter inanem glãm ibi stituendo finẽ mortale e. Si pdicauit sine lñia. Si dicit nimis curiosa allegando poetas et philosophos frequenter. Si fabulosa et puocantia ad risũ. si ab hmoi se ñ subtraxit cum possz iugere ei peccauit. Si nimis familiarẽ e cũ mlti eribz puerfando visitãdo eas extra necessitatẽ. ppter qd mlti scãdalizãt. et ipe nouit s. possz eẽ mortale. Si visitauit monasteria et q de cã. Si cognouit carnalitẽ illam quã audiuit in cõfessione. vlt quã suscepit ad baptismum vlt cõfirmationem cõmatrem. qd maxmũ et grauissimũ est scelus communiter reservatum

Interrogatorii pars tertia

ep̄is. De alijs ꝑo inhonestis
sibi interroga put videbit expe
dire. ¶ Si vestes sacras cali
ces extorfioria ⁊ alia prinētia
ad cultū diuinū n̄ tenuit mū
da ⁊ decēt aptata. ꝑꝑt mag
nā irreuerentiā posset eē mor
tale. ¶ Si bñdictōem mense
⁊ gʒariactōes n̄ dixit qđ di
cere dʒ. xliij. di. c. nō lz. ¶ Si
n̄ fuit bñ modest⁹ aspectu as
piciedo hincinde mulieres
⁊ vana. qđ multū scandalizat
psonas. s̄l̄r in incestu. statu.
bitu. auditu ⁊ hmōi actibus
¶ Si nō obediuit mādat⁹ iu
stis suorū sup̄iorū ⁊ sententijs
⁊ si ꝑꝑtūsser mortale ē. De
alijs ꝑo ꝑctis mortalib⁹ d̄ q̄
bus habes in ꝑma ⁊ scđa ꝑte
s̄. interrogādū ē ꝑut expedit
ꝑm q̄litate ꝑsonaz.

De bñficiat⁹ canonic⁹.

Lap̄m. xii.

Beneficia

b ti canonici de oibus
iā dictis in. c. ꝑcedē
ti ꝑnt interrogari ꝑut credi ꝑt
ip̄os in illis esse inuolutos ⁊ e
tiā de notatis in ꝑ. c. ¶ Si be
nificiū simplex sine curatum
obtinuit ꝑ symoniā. cui⁹ ip̄e
fuit ꝑsci⁹. nō ꝑt nisi ꝑ papaz
dispensari q̄ retineat. Si ꝑo

ignorāte eo sine sciēte symoni
am ꝑmisit talē optet renūcia
re tali bñficio si nō dispensat
al⁹ furtive tenet. vñ cōtinue
stat tal⁹ i ꝑctō mortali postq̄
ꝑ sciuit q̄usq̄ renūciet. nec fa
cit fructus suos sed tenet re
stituere deductis expensis fa
ctis in vtilitate beneficij. ⁊
hoc maxime de symonia ꝑer
munus a manu. Si autē ig
norante eo posset etiam ꝑ ali
um dispensari. nō tñ ꝑ eū cuz
q̄ ꝑmissa est. Sꝑ si symonia
est notoria. est etiam suspē
quo ad executionem ordinū
sed dispensari ꝑt ꝑ ep̄m si cuz
eo non est cōmissa symonia.
nō aut si est occulta est suspē
sus quo ad ordines. sed dum
tenet tale beneficiū est suspē
sus quo ad se. quia sine mor
tali peccato non exequi ꝑt.
¶ Si recipit beneficiū sim
plex vel curatum ꝑ ꝑces
carnales. id est ꝑo indigno
ꝑꝑrectas cum esset male vi
te. ⁊ hmōi. vel ꝑ obsequiū tē
ꝑꝑrale factum ep̄scopo vel
alij conferenti. peccauit mor
taliter. ¶ Si beneficiū cura
tū ꝑ ꝑces suas recepit. etiam
si alias dign⁹ sit. quia tales ꝑ
ces estimant ꝑ indigno tan
q̄ ambitioso ⁊ ꝑsumptuoso

pmisit symoniam. vñ mortle
est fm Tho. forte tñ tenet re/
nūciare. Pro bñficio aut sim/
plici lz porrigere pces p se. si
als ē dign⁹. vñ etiā p bñficio
in generali. z h̄ intendens ad
sui sustentatiōem. nō ad cu/
rā n̄ magi curatū petēs q̄ a/
liud. Si q̄rit vel hz bñficiū
ñ intēdēs clicari lz vxorari. z
intēdēs gaudere de fructib⁹
bñficij videt vsurpatio reruz
eccliarū. z̄ intētiōē dotati/
um ecclias. z iō graue pctm̄
est. ¶ Si nō fuit elect⁹ a p̄o/
nis vel a collegio. z p̄firmat⁹
p supiorē ad quem spectat si/
ue p ep̄m institutus. sed d̄ mā/
dato vel manu dñi t̄palis vñ
p potentiā accepit. z d̄ intru/
sus. qz fur est z latro. nec pōt
aliqd disponere in t̄palib⁹ vñ
spūalib⁹. vnde nec absoluere
nec sacra pōt dare parochia/
nis illius ecclie. Sed in quo
libet hmōi actu peccat mor/
talit. Si renūciauit alicui be/
neficio qd hz eo pacto q̄ def/
p̄ sanguineo vel propter pecu/
niā sibi ppe h̄ datam symōia
est z mortale in vtroqz nec p̄t
iste sibi retinere tale benefi/
um sic sibi collatū. Si p mu/
tatiōem sui bñficij vel ec cle/
sie fecit cū bñficio alteri⁹ pue

niendo int̄ se absqz iudicio su/
pioruz ad q̄s spectat collatio
beneficioz. symonia reputat
de his vide plenius in sūma
¶ Si recepit bñficiū ep̄is ille
giti m⁹ absqz dispensatiōe. q̄a
p̄ iura. iō tenere n̄ p̄t. Pōt at/
cuz eo dispensare de simplici
bñficio ep̄s. De curato p̄o vñ
dignitate solus papa. ¶ Si
fuit electus p symoniam non
valet electio. vel si ipse aliquē
elegit per symoniā vel ad ep̄a
tum vel canonicatū vel ad a/
liam eccliam. vt clerici colle/
giatarz eccliarū vel si alias i/
dignū igrantē z publice mā/
lū elegit ad platuram ex ami/
cicia z hmōi. mortale z gūissi/
mū ē. z oīa mala q̄ sequūt ei i/
putant. Si male tractauit be/
neficiū seu eccliam. pmittēs
eccliam l' edificia ruerel' pos/
sessiōes icultuari. z alias res
depire mortaliter peccauit et
tenet ad restōnem seu satisfi/
ctionē si committit notabilē
negligentiam z damnum sic
notabile. Si fructus benefi/
cij nō bñ expendit. vicz vltra
sbuentōem suā subueniendo
paupib⁹ lz dilapidauit i pui/
ujs z ep̄ib⁹. l' ē d̄dit p̄lagui/
neis n̄ idigētib⁹ mortle ē. sec⁹
si p̄laguinei idigēt. qz tūc pōt

Interrogatorii tertia pars

uari eis. Si plā beneficia hñtia curā tenet absq; dispē
satiōe fur ē z latro. nā hñs bñ
ficiū euz cura si recipit scdm
cū cura ipō iure vacat p̄muz
c. de multa. de p̄ben. extra. z h
postq; habuit pacificā posses
sionē scdi vel habere potuit.
z fruct⁹ ei⁹ pcepit. als nō va
cat p̄mū. videlicet si fructus
scdi bñficij pcedunt alteri p
papā. p illo tpe nō vacat pri
mū. extra de p̄ben. li. vi. c. si ti
bi p̄cesso. Si hñs p̄bendas
hñtē dignitatē z si n̄ curaz
aiarū. si recipit scdam silr va
cat p̄ma. extra de p̄ben. ca. de
multa. z in isto cāu z p̄ori te
nef ad restitutionēz fructuū si
recepit. Si habens bñficiū
vnū violēt occupat secun
dū. vel si sciēt se intrudit silr
p̄dit p̄mum. z si qd habebat
ius in scdo etiam p̄dit z va
cat illud scdm. de p̄ben. c. euz
q. li. vi. Itē nō p̄t q̄s h̄re dig
nitatē cū p̄benda absq; dispē
satiōe pape. Quicūq; recipit
p̄sonatū vel dignitatē vel of
ficiū vel bñficiū. cui cura aīa
rū sit annexa. si ante obtineat
sile cū sit p̄uatus. p̄mo vt di
ctū ē. si n̄ dimittit p̄mū absq;
mora in man⁹ ordinarij in cu
ius ep̄atu est. ipō iure est etiā

p̄uatus secūdo. et est inhabil
ad sacros ordines et ad qd
cūq; aliud bñficiū p̄ extrana
gātē Jo h. xxij. Itē absq; dis
pensatione non p̄t q̄s tenere
plures ecclias vel p̄bendas
q̄ tñ nō habeāt curā aīaz nisi
in q̄nq; casibz. Prim⁹ qñ sūt
ita tenues q̄ neutra illaz suf
ficiat ad sustentationē. Se
cūd⁹ si vna dependet ab alte
ra. Tert⁹ p̄p̄ raritatem cleri
corz. Quart⁹ si ecclia ē anne
ra p̄bende vel dignitati. Qui
tus si hz vnā intitulatā z ali
am p̄mendatā: sed talis p̄mē
da de parochiali ecclia fieri n̄
pōt. nisi ei q̄ attigerit vigesi
mū q̄ntū annū. z sit sacerdos
z tali nō p̄t p̄mitti nisi vna ex
evidenti necessitate vel utili
tate. z durat nisi p̄ sex menses
extra de electi. c. nemo. in. vi.

Si habet plures ecclesias
vel prebendas habentes cu
ram aiarum absq; dispensati
one pape fur est z latro. z p̄ti
nue i mortli. nec ep̄s p̄t dispē
sare in h̄. Si etiaz hz p̄ dis
pensatōz pape sed sub repti
cie. puta quia petēdo vnū ta
cuit de alio qd habebat vl⁹ di
xit se h̄re legitimā etatē cū nō
haberet et h̄mōi idem est iu
diciū. Si per dispensatiōz

epi h3 plura bñficia. s3 simpli
cia. s3 ad supfluitatē vl etiā p
dispensatiōez pape simplicia
vel curata. cū vnū sibi suffice
ret fm statū suū nō videt tu/
tus in pscia sua qz dissipatio
est z n̄ dispētiō. Si accepit
eccliam parochiales a q̄cū qz
cū nō attigisset. xxv. añū abs/
qz dispensatiōe pape circa e/
tatem nulla est dispensatio. et
nullū ibi ius h3. c. licet canon
de elec. in. vi. Si infra an/
nū p̄putatū a die assignatio/
nis sibi regim̄is ecclie n̄ fecit
se ad sacerdotiū pmoueri est
ip̄o iure p̄uatus. eo. c. licet ca
non. Itē tenet p̄sonalr reside
re in residentia. P̄ōt̄m̄ ep̄us
cā rōnabili dispensare ad tps
tm̄. S3 de pmotiōe ad sacer
dotiū infra añuz nō extendit
ad ecclias collegiatas hñtes
curā. n̄ ad assūptos ad earū
dē regimen. de elec. c. statutū.
li. vi. q̄ Possūt etiā ep̄i dispē/
sare cū ip̄is q̄ hñt l̄ habebūt
ecclias parochiales. vt vsqz
ad septēniū l̄farum studio in
sistentes pmoueri non teneā/
tur nisi ad ordinem subdya/
conatus. quē nisi ifra añū su
scipiāt sūt ip̄o facto p̄uati ta/
li bñficio. et medio tpe p̄ vica
rios illis ecclisjs p̄uideatur

de elec. in. vi. c. cum ex eo. Si
hñs q̄d̄cūqz beneficium sim/
plex et quātūcūqz parū nisi
dicat horaf̄ oī die peccat mor
talit̄ omittēdo ex negligentia
etiā si nō sit in sacris constitu
tus. Si canonicus vel alt̄
clericus recipit q̄tidianas
distributiōes q̄ dan̄t interes/
sentibus horis cuz n̄ infue/
rit. fortū p̄mittit. z tenet ad re
stitutōz. Si cū nō possit p̄
se curā exercere ecclie n̄ po/
sunt ibi loco sui idoneū q̄ bñ
officiaret. sed malū z igrantē
q̄ ex suo malo scandalizat vt
notorius fornicator. z lusor
z hmōi. vel q̄ nescit ministra
re debite sacramenta z confes
siones audire peccat mortali
ter. qm̄ omnia mala q̄ sequūt
ei imputant. Si fo nō p̄t in
uenire idoneū p̄ se exerceat vl
si non p̄t aliter p̄uidere renun
ciet. Item non licet prelato
sub p̄cio vel annuo censu cō/
cedere vices suas seu iurisdi/
tionem. qz sp̄uale est. extra. ne
plati vices suas. ca. i. ij. z. iij.
vics si diceret. concedo q̄ ex
erceas vices meas. vel talem
iurisdictiōem. z totuz lucrum
sit tuū. z dabis inde mihi tm̄
illicitum ē. s3 p̄mittēdo pure
vices suas licet cōstitueret

Interrogatoriū pars terti a

salariū. xij. q. ij. c. caritatē tuā
vics dicendo. dabo tibi tū p
salario tuo. z totuz lucrū erit
meū. Hec Inno. Si aliena
uit res ecclesiasticas. vics mo
bilia bona. vt res sacras. vñ i
mobilia. vt possessiones sine
necessitate vel maiori vtilita
te. vel ñ seruata forma iur. z
hmōi. gūiter peccauit. Item
de exercitio cure aiaz quō se
habuit in audientia p̄fessio
nū. in collatiōe alioz sacram
toz. in visitatiōe ifirmoz. p̄ci
pue ne deficiāt eis sacramen
ta cū expedit. In admonitio
ne subditoz. in correctiōe vi
cioz. precipue q̄ ad notorios
p̄ctōres. p̄cubenarios tenētes
inimicitias z hmōi. ¶ Si ñ
āmonuit nō p̄fitentes z non
cōdicantes annuatiz q̄tū po
tuit significando ep̄o cū non
potuit. z hmōi. nam oues ex
negligentia pdite ab eo req̄rē
tur. de q̄bz z alijs sup̄dictis z
hmōi habes satis in tertia p
te sūme. ¶ Si alienos paro
chianos audiuit nō habens
autoritatē specialē ip̄e vel ip̄i
q̄ ñ p̄t eos absoluerē. ¶ Si e
mit aliq̄s res immobiles d̄ fru
ctibz ecclie. q̄ tales debēt re
manere ecclie. vñ si emit noīe
alteri? vt sic posset dare z le

gare cui vells fraus ē z furtū. z
ad restōnem tenet. ¶ Si indul
gentias p̄ se dedit cū nō pos
set. vel plures dixit h̄re e ecclie
siam suam q̄ habeat ad q̄tū
est mortale. ¶ Si reliq̄as no
uas exhibuit p̄plo honoran
das nō approbatas ab ecclie
sia. Si nimis facilis fuit ad
dispensandum in ieiunijs ec
clesie. Si elemosynas extor
sit a p̄plo z a subditis ad q̄s
nō tenebant. ¶ Si q̄stozes di
cere mendacia in ecclia sua p
misit. z qd̄ peius est si fecit pa
ctum cum eis de quota. Si
secūdas nuptias benedixit.
Si p̄misit xp̄ianas nutrices
seruire in domo iudeoz. Si
sustinuit sortilegas z diuina
trices in sua parochia. ¶ Si
p̄misit ludos vel malas p̄fue
tudies ñ obuiādo q̄tū potu
it. Clerici q̄o q̄ manifestis v
surarijs alienigenis aut alias
ozūdis de terris ip̄oz ad fe
n̄ exercēdū domos locant l̄
alio titulo p̄cedunt ip̄o facto
sūt excoīcati. nisi sint ep̄i d̄ v
suris. c. vsurarū. li. vi. Clerici
archidiaconi. plebani. decāi
p̄positi. cantores. z alij clerici
personarum habentes ac eti
am sacerdotes qui audiunt
in scolis leges vel p̄physicam

post duos mēses si nō dimit/
tūt h mōi lectōes sūt ex cōica/
ti. c. sup. specta. extra ne cleri. l.
mo. Clerici z religiosi q̄ indu/
cūt aliquē ad vouē dū vel in/
rādū vel fide interposita. seu
al's pmittēdū vt sepulturas
apd̄ eos eligāt. vel iaz electā
nō mutēt s̄ ex cōicati. n̄ pos/
sūt absolui nisi p̄ papā. nisi i
mortis articulo. cle. cupiētes
de penis. idē d̄ reli. Clerici q̄
sciēter z sponte p̄icipauerūt
cū ex cōicatis a papa. z ipos
in officijs receperūt sunt ex/
cōicati. z absolutio pape res/
uat. c. significauit. extra d̄ se/
excō. q̄. Falsantes lras pape.
vel falsis sciēt vtentes. vel re/
mouentes etiā vnaz lram de
bullis pape. s̄ ex cōicati. z ab/
solutio pape resuat. q̄ Cleri/
ci sepeliētes i eccl'ijs vel cemē/
terijs eo z ex cōicatos a iure. l.
vsurarios manifestos. l. noīa
tim int̄ dictos tpe indicti in
casibz n̄ p̄cessis s̄ ex cōicati.
cle. eos. d̄ sepul. Sepeliētes
s̄ se occidētes. l. in torneamē/
tis morientes z h mōi. peccāt
mortalr. nec sūt ex cōicati.

De religiosis Ca. xij.

Ircā reli
giosos z religiosas.

Si sūt clerici vel ordinati. i/
terrogari p̄nt d̄ his de q̄b. s̄
dicum est in. c. de clericis in
cōi. puterit expediens. Si
s̄o sūt b̄ficiati i eccl'ijs cu/
ratis. de his habes in. c. p̄ce/
denti. Sed vltra p̄dicta etiā
de infrascriptis q̄ sūt p̄pa eo/
rū dōm est. z p̄mo. Si fuit re/
ceptus ad monasteriū per sy/
monia mortale est. Si s̄o fū/
it symonia mentalis tm̄ p̄nia
abolef. Si s̄o pactionalis.
qz scz monasteriū exegit tātū
al's nolebat eum recipere. z in/
grediens vel p̄pinq̄ eius tātū
dederūt. vel minus p̄ ipō in/
gressū. nisi forte cū monaste/
riū est ita tenue q̄ nō sufficit
illi puidere. nam tūc oblatiō
sp̄ualibus gratis. i. ingressu.
licet petere z pacisci de t̄pali/
bus de q̄b. debeat viuere. vt
dicere illi. porta tecum si vis
comedere mecum. fm̄ Host.
et aliquos alios. Secus si
monasterium est pingue. z p̄t
illi puidere. non p̄t fieri aliq̄
pactio vel exactio absqz vi/
cio symonie. tunc vltra p̄ctm̄
recipiēns vel receptus vel re/
cepta debēt expelli de illo mo/
nasterio. extra de symonia. c.
qm̄. Potest tū ep̄s i h mōi d̄
spensare. scz vt non expellan

Interrogatorii tertia pars

tur de monasterio. Raymū. 7
Sui. p̄cipue rep̄it tal' symo-
nia in monialibz vbiqz terra-
rū. non sic s̄o ē deviris religi-
osis Si ingressus ē religio-
nē nō pura int̄tōe. s. seruiēdi
deo. s. alia d̄ cā. vicz nō labo-
rādī. vel si est monial. qz non
potuit nubere. 7 q̄a posuerūt
pentes ip̄am inuitam. s. ma-
lefecerint. tñ pōt 7 d̄z mutare
int̄tōez. scz vt ibi manere ve-
lit ad seruiendū d̄o. 7 sic erit ī
bono statu. als erit in morta-
li. Sed si reppit se in mona-
sterio dissoluto nō viuēte re-
glarie q̄rat si p̄t mutare locuz
cū dispensatiōe si indiget. qd̄
tñ in moniali erit difficile. qd̄
si non pōt nō sequat turbam
i. alios vel alias in malū. sed
seruet ip̄a ordinē suū si ad bo-
num nō pōt reducere alios l'
alias. Si ingrediēs mona-
steriū reticuit impedimēta q̄
habuit ad illud sciēt. vicz qz
erat serū. vel habebat occul-
tam infirmitatē vl' alterius re-
ligiōis p̄fessus iungatus. de-
bitoz in multis. 7 h̄mōi. pec-
cavit mortali. p̄cipue si scie-
bat tale impedimētū. 7 p̄ illō
nō posse recipi ad religionez
Uel de his interrogat̄ mēda-
tū dixit 7 p̄t 7 d̄z de monaste-

rio expelli si alie puideri n̄ p̄t
Si h̄z votū religiōis arti-
oris anteqz intret. latiorez p̄-
us debet q̄rere dispensatiōez
si etiam eēt bona. 7 multo for-
tius post professionez in vna
religiōz non pōt ad aliā tran-
sire equalem vel latiorez. 7 d̄
mendicante ordine ad men-
dicantem. vel de mendicanti-
bus ad monachalem trāsire
n̄ p̄t sine disp̄atiōe pape nisi
ad carthusienses. Si idu-
xit aliq̄e ad fligionē p̄ symo-
niā vel p̄ fraudes. pura asserē
do ibi obseruari regulā qd̄ n̄
fit. vl' dicendo se ad nihil ob-
ligari 7 reticendo seueritates
religiōis. q̄s ille n̄ intendit s̄-
uare. 7 h̄mōi. peccavit morta-
liter. De illis q̄ etiam volen-
tes ingredi religionem aliq̄z
in qua bene viuunt auertunt
vt trabant aquaz ad suū mo-
lendinū infamantes illos et
crimina imponētes. suas at
vsqz ad tertium eclū extollen-
tes non euadere damnatiōez
certum est. quia s̄ charitatez
agunt s̄ iusticiam 7 contra sa-
cram scripturam agunt.

De voto paupertatis.

In religiōe ex̄is ob-
seruauit paupertatis
votum nihil retinēs l'

retinere deliberans. mortale ei ē p̄p̄riū b̄f̄e. ⁊ toties q̄t̄ies illud p̄posuit. Dicit aut̄ p̄p̄um qd̄ celat̄ p̄ori suo. vt si habeat ⁊ teneat pecuniā vel vestē nesciēte p̄lato. v̄l si sciat t̄m̄ s̄ voluntatē ei⁹ ⁊ absq̄ l̄nia. v̄l si de l̄nia eius ⁊ voluntate. t̄m̄ nō parus sibi tradere ad petitionem ei⁹. sed recusare si posset de facto. ⁊ multo peius si non solum mobilia. sed etiaz immobilia. vt redditus ⁊ possessiones retinet vt p̄p̄ria d̄as vendens et dissipans vt p̄latus. nec p̄latus p̄t dare l̄niaz sic retinendi. nec papa potest in p̄po disp̄sare. extra d̄ stamona. c. cū ad monasterium.

Si dedit bona monasterij siue cōuēt⁹ absq̄ sup̄iorū l̄nia habita vel p̄sumpta. Si aliquid occulte recipit vel tenet mortale est ⁊ p̄p̄etas. Si recipiens se in loco vbi nō viuūt in cōmuni. p̄p̄t quod opt̄z si vbi p̄uidere de necessarijs habet aliqua vestimenta vel pecuniā ⁊ aliqd̄ h̄m̄oi cuz bona l̄nia. b̄n̄placito p̄latis aduertat diligenter. ¶ Primo q̄dem vt p̄ eum non stet qui in oīa velit ponere in cōmuni si alij vellent. ⁊ ad hoc operat̄ quantum potest. ¶ Sec̄do si

hec non p̄t̄ sp̄ sit parat⁹ simpliciter ponere om̄ia ⁊ dimittere in manibus p̄latis. ¶ Tertio vt de h̄m̄oi p̄cessis nihil det sine l̄nia sup̄ioris sui generali vel speciali. etiam in elemosynis. nisi in extrema necessitate. Quarto vt n̄ thesauriset nec sup̄flua teneat. n̄ de liciosa q̄rat. nec multū inq̄rēdo sollicitet. nec habeat inordinatū affectū in h̄m̄oi. ⁊ sic poterit trāsire si in alijs b̄n̄ se habeat. sec⁹ si agēdo n̄ religiose. sed laicalr̄ viuūt. Sed ⁊ cū p̄dictis si posset locū inuenire vbi in cōi viuūt meli⁹ ei eēt

De voto castitatis.

¶ Seruauit votū castitatis nō solū ab oī carnali ope ⁊ tractu venereo se abstinēdo sed etiā ab oī locutōe turpi ⁊ amatoriaz ab om̄i cogitatione immunda deliberata. ⁊ delectatione morosa. qz in quolibet horuz est mortale. vt dictū ē sup̄ circa sc̄dm et nonum p̄ceptum. Est etiam sacrilegium qd̄ ḡn̄ius est. ⁊ qz ad ista deuenit p̄ uersationem ⁊ familiaritatem. id̄ inq̄rendū est si h̄z doct̄ricitatem cū aliq̄ si monialis. v̄l cuz aliq̄. si religiosus

Interrogatorii pars tertia

z si hoc repit eē extra casū ne-
cessitatis phibēd^o ē. als non
absoluēd^o q̄a q̄si ipossibile ē
q̄ tal nō incidat in ruinā. di.
xxxij. c. hospitio. z di. lxxvi.
p totū. Scādala etiā mltā z
oblocutōnes sequūt i pplis
z hmōi. z iō phibēd^o ē. z con-
sanguineoz etiā rarus fit ac-
cessus.

De voto obedientie.

Ifecit contra votū obe-
dientie quod ē sp mor-
tale Et nota q̄ nō sp q̄
q̄s agit aliqd s̄ regulā suā. v̄l
trāsgredit regulam vel p̄stitu-
tōes facit s̄ obedientiā. s̄ q̄
facit s̄ p̄cepta p̄tenta in regu-
la z p̄stitutōibz suoz supioz.
vel q̄ aliqd trāsgredit ex cō-
tēptu q̄ntūcūq̄ illud sit minū-
mum. Qū vero p̄latus v̄l p̄-
lata iniūgit aliqd fieri p̄cipiē-
do vel mandando in p̄tute s̄-
cte obedientie. vel sp̄ss̄cti vt
facias h̄. v̄l sub pena excōica-
tōis z hmōi. illud d̄ p̄ceptū.
cuius transgressio est mortal'
Idem esset q̄n p̄latus aliqd
mandaret subdito quomōcū-
q̄ loqueretur. declarans sibi
q̄ intendit obligare illum s̄
peccato mortali ad faciendū
illud. z intellige si mandat qd
non sit illicitū. z tale qd q̄ te/

neatur subditus ei obedire.
Similr q̄n i regulā v̄l p̄stitu-
tōibz est aliqd p̄ceptorie mā-
datū. vel sub pena excōicatio-
nis. vel sub pena carceris. v̄l
sub pena grauioris culpe. v̄l
p̄ silem locutōem cōit̄ censet
obligari ad mortale. alias at̄
faciēdo s̄ cerimonialia. vt frā-
gere silētium. tarde venire ad
chorum z hmōi. est veniale.
nisi q̄s faceret ex p̄tēptu. qz
tūc mortale. Cōsuetudo aut̄
q̄uis nō sit ip̄ p̄tēptus tū ē i
ductiua contēptus. z iō caue-
ne assuecas alicui transgres-
sioni.

De officio diuino.

Iditur horas canoni-
cas z officii defūcto-
rū q̄n d̄z dici. Nā reli-
giosus etiā si nō h̄ ordinē sa-
crū tenet ex p̄cepto ad offi-
cium. p̄cipue si est professus.
v̄n omittēdo aliquā horā pec-
cat mortalit̄. z omi die qua o-
mittit ex negligentia. nō aut̄
ex p̄cepto tenet dicere istud l'
illud. q̄uis nec d̄beat ad pla-
citū suū mutare officii. s̄ d̄z
dicere s̄m ordinem suū. Si
non fuit cum alijs in ecclia z
nimis tardauit ad dicendū
officiū. Si somnolent l' doz
minuit redicat. vel aliqd loco

eius dicat. sed si p. maiori p.
te dormiuit totū reiteret. Si
ibi incōposit⁹ fuit z ocul⁹ va-
gis. Si risit vel ridere fecit l'
aliquā leuitatē vel locutōem
fecit nō necessariā. Si mēte
distract⁹. p̄cipue qm̄ n̄ aduer-
tit. Si male legit l' cātavit l'
inclinavit ex negligētia. in q/
libet horū est pctm̄ veniale cōi-
ter. Si elegit plātū p. symoni-
am. vel etiā z si non symonia
ce m̄ indignū sciēt. Si n̄ il-
lū quē iudicavit meliores ad
officiū illud sed aliū rōe ami-
cicie. vel aliū intentiōe mun-
dana mortale ē. Si accusa-
uit calūniose plātū vel sociūz
de aliq̄ criminali. vel testifica-
t⁹ ē. v⁹ dēstitit ab accusatiōe i-
iuste. v⁹ alias infamavit pla-
tū vel subditū dicēdo crimia-
lia de eis. etiā si essent vera in
tētōne infamandi mortale ē.
Idē si secreta sui ordinis re-
velavit sine causa iustar rōna-
bili. z quō d̄s teneat ad resti-
tutōem fame habes in sū. i. ij
pte diffuse. Idē si in visitatiōe
platoz nō revelavit dicēda q̄
sunt p̄ honestatē religiōis de
platis et socijs. z p̄cipue quā
do cōiter sic suat. z fit p̄cep-
tum a visitatore vt dicant q̄ i-
digēt correctōe. tūc em̄ omit-
tere aduertenter que dicenda

sunt est mortale peccatū. D^z
tamen intelligi p̄ceptum ser-
uato ordine fraterne correcti-
onis. vnde omnino occulta
de quibus pōt presumi emē-
datio dici non dñt. vbi autē n̄
speratur emendatio z p̄sumit⁹
recidivatio. vel aliq̄ magnū
scandalū dici d^z. nō tū accusā-
do si sufficienter probari non
pōt. quia tūc graviter pecca-
ret. sed simplr denunciando
prelato. vt patri si speratur q̄
inde puidebitur. Si fecit l'
coopatus est ad aliquam cō-
spirationem contra prelatos
vel inuenit aut sectatus ē p/
tialitates z sectas in monaste-
rio. aut conuentu. aut diuision-
es. quia mortale est. z crimi-
na mundanorum vel demo-
niorum potius q̄ religiosoz
Interrogandi etiam sunt. d̄
xij. abusionibus claustrī fm̄
Ray. que fm̄ Hugonem sūt
iste. Prelatus negligens dis-
cipulus inobediens. iuuenis
ociosus. senex obstiatus. mo-
nachus curialis vel causidi-
cus. habitus p̄ciosus. ab̄ ex-
q̄situs. rumor in claustrō. lis
in caplō. dissolutio in choro.
irreuerentia circa altare. In
his qm̄q̄ est mortale. quādo
q̄ veniale fm̄ q̄ntitatē factūz
intentionez. Dagna etiā est

Interrogatorii tertia pars

abusio religiosū iurare in cōi locutiōe. etiam si dicat veritatē. et etiam maledicere et blasphemare. etiam si ex leuitate. ¶ Inrogandū etiā ē p̄cipue de cerimonijs p̄ncipalibus et de esu carniū extra iſirmitatē. De lineis n̄ vtēdis ad carnē. de lectis n̄ plumis et ieiunijs regule vel p̄stitutionū. et obſuantia silentij in certis horis et locis. Ad q̄ oīa obligantur omnes monachi. et etiam plures religiosi. et mōachi s̄c̄ti b̄ndicti. extra de stat. mo. c. cum ad mōasteriū et plures religiosi alioz ordinū ex constitutionibz suis. Et licet i his platus posset dispensare. nō t̄n̄ p̄t dissipare. qd̄ ē fm̄ Bēf q̄n̄ fit absqz cā rōnabili et vrgente. al̄s pct̄m̄ est dispensati et dispensato plus et minus fm̄ transgressionem. ¶ Si i obediendo male se habuit. videlicet qz obediuit i malo puera dicendo mendaciū. vel ex negligētia dimisit cōe mādātū. vel tardus fuit ad obediēdū. vel nō affectuose s̄z q̄rulo se vel dissolute et nō cū maturitate. Si irreuerēs circa maiores egre sustinendo rephēsores cum indignatiōe cōiter est veniale.

De exercitio.

¶ Ivacauit ocio qd̄ ē se tertia oīm maloz. et q̄ntū. Si inutilit̄ expēdit tps faciēdo ea q̄ sunt nullius vtilitatis. Si fecit exercitia mundanoz. vt faciēdo bursas vestes ope polimito. recamarones et linea reticulata et hmōi vel p̄fectiones nimis p̄ciosas vel alia gulosa. qz magnū peccatū et abusio ē ac occasio multoz maloz. et ideo p̄hibendū est. hoc malū etiāz rep̄t̄ i monialibz modernis. Si conuersando fuit nimis leuis vel alios inducens ad leuitatem vel risum verbis. gestibz et solacijs. q̄ aliqui sine pctō fieri p̄nt ad recreatōz vel subleuādo se vel alios ab accidia. raro Si aliqui irritit̄ vel gestiuit quod s̄ymeis congruit et hystrionibus nō religiosis. Si murmurauit circa victum et vestituz. Si impatienter tulit graues mores alioz. Si se q̄uez alijs reddidit. Si singularitatem q̄siuit in cibo vestitu. dormitu et alijs. vnde frequenter in ipsis oritur superbia. et in alijs murmuratio et indignatio. Si fratres delinquentem non fraterne ad

monuit. vel defectus alioꝝ p̄
laro nō significauit vt adhi
beret remediū. seruato tñ or
dine fraterne correctionis. in
his cōit ē veniale. Si mur
murauit ꝑ sibi ꝑmittēre tāq̄
indiscretū Si impatient se
habuit dure loq̄ndo cuz qui/
bus non hz se intrōmittere.

¶ Si n̄ diligēte tractauit res
monasterij. Si nimis tenax
fuit in dādo. v̄ si nimis p̄di
gus. v̄ si acceptor ꝑsonaz sine
cā rōnabili dās maḡ vni q̄
alteri d̄ rebz cōibz. Si dedit
q̄bus nō potuit. vicz qz non
hēbat lniām. Si ꝑmisit res
pire ex negligentia. vel nimis
sollicit⁹ fuit ꝑꝑt h̄ paz vacā
do sibi ꝑꝑt mltiplicatōz tpa
liū. qd̄ viciū hodie multū re
gnat. Si nō fuit sollicit⁹ ad
addiscēdū ea ad q̄ tenet ꝑm re
gulam ꝑstitūtōes peccat. ex
ignorantia ꝑo etiā trāsgredi
ens non excusat a pctō. Si
ē sacerdos d̄z q̄rere scire q̄ ꝑti
nent ad debite celebrandum.
Si ꝑfessor q̄ ꝑtinēt ad illud
officiū. Si in his ē negligēs
ꝑcipue cū ꝑt grauiter peccat.
sed debet etiā frequenter lege
re scripturam vel doctores ex
ponentes vel alios libros de
uotos et viles. vñ instruat.

z ꝑfortetur ad bonū. ¶ Sile
git curiosa z inutilia ꝑꝑt qd̄
retrahit a magis necessarijs.
vel doctores gentiliū. vel fic
tiones poeticas. z hmōi. q̄a
peccatuz est curiositatis. De
prinētib⁹ ꝑo ad religionē ha
bes diffuse in tertia parte sū
me.

De oratōe et confessiōe.

Inon orauit vltra of
ficiū diuinū ꝑuatiꝝ ꝑ
se z alijs consanguineis bñifa
factoribz viujs z defunctis ꝑ
cipue recōmendatis vt debz
sollicite. Si nō frequētauit
ꝑfessionē z cōionez ꝑm regu
lam suā z morē. Donachis
ꝑo nigris ꝑceptū ē q̄ cōicent
semel in men'e. cle. ne in agro.
de sta. mo. Si non vacauit
meditatōi. q̄ ꝑmaxime indu
cit deuotionē. Si fuit tepid⁹
in dilectiōe dei z ꝑxiimi. non
ardent affectās honorem dei
z salutē aiarū vt decet. Si
gratus ad recogitādū z cog
noscedū sua beneficia z recō
pensandum deuote ipsi deo
seruendo. Si non prepara
uit se ad diuina vt debuit.
Hec sunt pctā in quibus q̄t
tidie offendit deus. z ipedit
ꝑfectus religionis.

De amore parentū.

m

Interrogatorii pars tertia

Inimio carnaliter dile-
xit et sanguine nimis
affectus eorum, prospirantes
vel gaudes de ea, aut tristat
nimis de aduersitate. Si ni-
mis eos visitat vel querit gau-
det visitari. Si cum eis loquitur
secularibus que non expediunt
vel etiam cum alijs de guerris, et
homo frequenter interrogat
et audit. Si pro eis procurat
beneficia ecclesiastica vel ter-
rena non aptis beneficijs in quibus
posset esse mortale. De
alijs homo vicijis comibus, scilicet ira,
supbia, inuidia et homini, vide
supra in prima parte. De his homo
que pertinent ad regulam suam ipse
met videat pro se et dicat. Si
penas aut penitencias tarta-
ras vel iniustas a regula vel con-
stitutioibus vel a prelo non fecit
peccauit, si ex negligentia.
Si nullo modo esset parat facere
etiam prelo precipiente est mor-
tale, si non intendit proficere in
vita, sed que seruat iniustus fa-
cit et male contentus est esse in re-
ligione hypocrita est in statu
damnatois. Tho. Qui vocan-
tur ad dirigendas moniales
in electioibus, nisi abstineant ab
his que possent oriri discordia
inter eas sunt excommunicati. Religi-
osi et clerici inducentes ad vo-

uendum, iurandum vel promitten-
dum eligendo apud eos se-
pulturam, vel ut eam vltimus
non mutent iam electas sunt ex-
communicati excommunicatione papali.
cle. cupientes, de penis. Re-
ligiosi que absque speciali licentia pro-
prie sacerdotum solennizarent ma-
trimonia, aut ministrarent sa-
cramentum eucharistie vel extre-
me unctionis excommunicati sunt ex-
communicatione papali, cle. i. de pu-
nitione. Religiiosi que excommunicatos a
canone absoluunt in casibus non
cessis, aut que absoluunt a sen-
tentijs per statuta synodalia vel
pauicalia promulgatis, aut ab-
soluunt a pena et a culpa sunt ex-
communicati excommunicatione papali per
dictam clem. i. de pu. re. li.
Inquisitores hereticorum que odio
gratia vel lucro in iusticiam et con-
scientiam omiserunt que
pignus peccare, vel ipsam he-
resim alijs imponere, aut im-
ponerent que officium coram im-
pedirent, sunt excommunicati excom-
municatione papali, cle. multorum.
de here. Religiiosi mendican-
tes professi transientes ad ali-
quam religionem monachalem ex-
cepto ordine carthusien. et sunt
recipientes sunt excommunicati
excommunicatione papali
per constitutionem Martini

quinti factam **L**ōstātie. **C**le
rici sciēt et spēte p̄cipantes
excōdicatis a papa in diuinis
sunt excōdicati excōdicatōe pa/
pali s̄m **H**ostie. ista excōdica/
tio habet dubium. ¶ **P**artici
pantes in crimine p̄pter qd̄
aliquis est excōdicatus aliq̄ p̄/
dicarū aliarū excōdicationū
sunt excōdicati p̄ papam. c. si
cōcubine. de senten. excō. **A**b
soluentes aliquem ab aliqua
p̄dicarum excōdicationum ci
tra sedem apostolicāz p̄terq̄
in mortis articulo qui taliter
absoluti si non representant
ei quo possunt absoluti q̄ ci
tius possunt. vel mittāt p̄ ab
solutione reincident in eādē
sez excōdicatōz papalē. c. eos.
de sen. excō. i. vi. **S**epeliētes
corpa in cemiterijs tpe inēdi
cti in casibz nō p̄cessis a iure
sūt excōdicati p̄ excōdicatōz epi
scopalē. cle. eos de sepul. **S**e
pelientes excōdicatos publi
ce aut noiatim inēdictos vel
vsurarios manifestos sciēt
in cemiterijs sunt excommu
nicati. dicta cle. eos. **C**lerici
locantes domos manifestis
vsurarijs ad fenus exercēdū
seu alio titulo p̄cedentes sunt
excōdicati. c. vsurarum. de vsu
ris. li. vi. ¶ **N**ō electus a dua

bns p̄tib⁹ cardinaliū et se ge
rēs p̄ papa est excōdicatus. c.
licet. de elec. ¶ **M**onachi et ca
nonici regulares. **A**rchidia/
coni. dyaconi. p̄positi pleba/
ni. cantores et alij clerici p̄so
natū habentes. aut quibus p̄
sbiteri qui audiunt leges vel
p̄bysicam sunt excōdicati. c. n̄
magnope. ne cleri/vel mona/
chi se rebz secu. imi. ¶ **R**eligi
osi dimittētes vbicūqz habi
tū sue religionis. et accedētes
ad queuis studia l̄rarū sine li
centia prelati aut conuentus
sui sunt excōmunicati. c. vt p̄
iculosa. ne clerici v̄l monachi
lib. vi. ¶ **R**eligiosi qui decimas
debitas ecclesijs sibi appro
priant vel vsurpant. siue qui
non permittunt solui ecclesijs
decimas de animabus fami
liarum et pastorum suorum.
si non habent administratio
nem et beneficia sunt excom
municati. si habent sunt sus
pensi. nisi requisiti destiterint
infra mensem. clementi. reli
giosi. de decimis.

¶ **M**onachi et canonici re
gulares non habentes admi
nistrationem. et se conferen
tes ad curias principum vt
damnum monasterijs infe
rant. aut prelati sine licentia

Interrogatorii tertia pars

suorum platorum. siue qui tenent arma intra septa monasterii sunt excoicati. cle. ne in agro. de statu mona. ¶ Religiosi nec non moniales professi debent in firmo monasterio. et alij clerici constituti in sacris de facto. s. sunt excoicati. cle. eos. de sanguine. et affini. ¶ Inquisitores hereticorum qui preter officium inquisitionis quibusvis modis illicite pecuniam extorquerent. vel scienter bona ecclesiarum ob delicta clericorum fisco ecclesie applicant sunt excoicati. nec absolui possunt. nisi plene satisfecerint illis a quibus extorserunt. cle. nolentes. extra de here. ¶ Religiosi non suaves interdictionis quod seruat sancta romana ecclesia. cle. ex frequentiibus. de sen. exco. ¶ Religiosi qui confitentibus sibi non faciunt misericordiam scientes de decimis solvendis. tales ab officio predicacionis sunt suspensi donec commode possint faciant eis misericordiam et si interim predicant sunt excoicati. Si rati et religiosi qui dicunt aliquid prophanum ut retrahant audientes a solutione decimarum sunt excoicati. cle. cupientes. de penis. ¶ Religiosi medicantes qui domos ad habitandum vel loca de nouo recipient aut mutarent absque licentia pape vel alienarent

de nouo recepta. cle. cupientes. de penis. Fratres maiores qui tempore in dicti recipiunt ad diuina fratres vel sorores de tertio ordine sancti fransisci sunt excoicati. c. cum ex eo. de sen. exco. in cle.

¶ A platis in comitiis inquirendum est primo. Cap. xliij.

Legitimus

¶ Si alicuius dignitate seu platione. an videlicet aliqui irregularitate vel infamia fuit iuretur cum fuit assumptus ad platuram in qua non fuit dispensatus vel absolutus. videlicet si fuit bigamus. Si opatus est in causa sanguinis. Si illegitimus Si excoicatus vel suspensus. vel notatus concubinari. qui libet horum si sciens tenet platuram furtiue. unde est continue in mortalitate. ¶ Nota quod illegitimus ad dignitatem vel beneficium curatum vel honoratum in religione que creatur per electionem siue dispensatione pape promoueri non potest. Ex privilegio tamen magistri ordinis cum his potest dispensari ad platuras in ordine predicatorum. de hoc habes in. iij. pre sume ritu. de censuris ecclesiasticis. ¶ Si rite et absque vicio symoniacum fuit electus. confirmatus et ordinatus. ¶ Si inre-

posuit pces p se. vl pcurauit
 q ali^o porrigeret pces symo-
 nia ē. z si fuit symonia pactio-
 nis indiget dispensatōe pape
 z anq̄s sit dispensat^o tenet fur-
 tiue dignitatē. de h in scōa p/
 te summe. ti de symonia. z in
 oibz q̄ habes. s. in. c. de bñsi/
 ciatis. z in. c. de clericis i cōi-
 pores inērogare put erit expe-
 diens. Et si est platus religi-
 osus inērogādū est de his q̄
 sunt in. c. pcedenti z de alijs q̄
 sequunt. ¶ Si aliq̄d manife-
 stum pccm̄ in subditis disti-
 mulauit z non correxit. aut si
 non manifesta que tamen ad
 eius noticiā aliq̄liter puene-
 rūt vltorius non q̄siuit. si p̄o-
 er negligentia dimitteret. pu-
 ro mortale q̄ ad criminalia. si
 at̄ ex aliq̄ rōne vr ad mai^o scā-
 dalū vitandū sec^o. Si in ca-
 pitulo equus iudex non fuit
 Si de rebz monasterij dilapi-
 dator fuit. Si supioribz suis
 non obediuit. Si causas si-
 bi a supioribz cōmissas non
 fm̄ psiliū pitorz sed fm̄ acce-
 ptōnem psonaz determinauit
 In oibz his est pccm̄ mortale
 vel veniale fm̄ q̄ntitatē ex-
 cessus et maliciam z negligē-
 tiā. ¶ Si indignos z n̄ ido-
 neos in officijs posuit. z ma-

time ad curā aiaz. z male vlt-
 def tal^o posse excusari a mor-
 tali. si eos quos scit malos z
 i mortali pseuerare ponit ad
 curā aiaz cum pōt repellere.
 nec credo q̄ excuset paucitas
 s. qz nō inueniūt alijs. z etiā si
 iste alias sit industriusus ml-
 tum. z bene officiet ecclesijs
 in exterioribz. Idem cum su-
 stinet tales si illos p̄t iuridice
 remouere. ¶ Si posuit ad au-
 dientiam cōfessionum nota-
 biliter ignorantes z ineptos
 vel criminosos. mortalt^o pec-
 cauit p regulam. Qui causas
 damni dat. ¶ Idem si tales
 tolerat cum possit remouere.
 nisi forte a superiori sint ad h̄
 positi. Sed quā curam d̄ ip-
 sis habebit cum ad sui dam-
 nationem exerceat tales offi-
 ciū audiēdi p̄fessōes. quō at̄
 dicat ineptus vel notabiliter
 ignorans habes in summa.
 ¶ Si fuit nimis p̄pōsus et
 curiosus in edificijs ecclesie
 monasterij. in ornamentis z
 hm̄di. quod est contra sniam
 Hiero. z Ambro. xij. q. ij. ca.
 auz. z. c. glia ep̄i. z etiā Bēf.
 Et tamē a modernis sūt ho-
 die multe supfluitates z curi-
 ositates. z placita p̄ exempla
 oim̄ scōz. z in his amittitur

Interrogatoriū pars tertia

multuz tps ⁊ deuotio. ita vt
cōpletis edificijs exhaustus
videatur oīs spūs. ⁊ paupes
interea moriūt fame. q̄s d̄ su/
pfluīs eoz tenent sustentare.
rū. q. ij. c. ep̄s ecclesiasticarum
Si nimis fuit sollicit⁹ circa
cpalia ex hoc min⁹ debito va/
cans spūalibus in se ⁊ in sub/
ditis. vt lectiōi. orationi. ad/
monitiōi. vtiq; pctm̄ est plus
⁊ minus s̄m q̄ntitatem excelsus.
Principalis em̄ eius cura
debet esse de spūalibus. Si
p curias nimis discurrit liti/
gando cum scādalo hoīm cū
posset p aliū modū maḡ pa/
cificū sua repetere. ⁊ si nō tm̄
Si iura ⁊ p̄uilegia sue ecclie
non seruauit ⁊ defendit vt de/
buit. Si in dispensando in/
discrete se habuit. vel quia ni/
mis de facili ⁊ sine causa rō/
nabili in ieiunijs dispēsauit.
In esu carniū. in retinēdis
rebo ad vsuz. In penitentijs
taxatis s̄m regulam vel con/
stitutiones ⁊ hm̄i. quia pec/
cauit inducendo relaxatiōes
⁊ rigore religiōis eneruādo.
Unde b̄tus B̄ndict⁹ i regu/
la dicit. q̄ de oi dispēsatiōe h̄z
redderēt. Si fuit nimis
dur⁹ in dispensando cū debu/
it. p̄cipue cuz debilib; ⁊ infir/
mis ⁊ hm̄i. nō puidens eis

Si fuit exēplaris i incessu
moderato. habitu n̄ p̄cioso. i
modestia gest⁹. In locutiōne
rara graui ⁊ fructuosa. cauēs
discordias. pacem nutriens
oēs patienter videns ⁊ tole/
rans. singularitates vitās. cō/
munia seq̄ns cū p̄t. nemini
blandus affabilis cūctis. su/
surratōes. detractōes. irrisio/
nes. p̄fabulatōes. maledictō
nes p̄tēdēs i se ⁊ i suis elimi/
nās. circūspect⁹ i oib;. nō de/
lectat⁹ de p̄sidiētia s̄z timēs d̄
negligētia. cū de singulis ha/
beat reddere rōnē sibi p̄mis/
sis. Ita curaz alioz habeant
q̄ sui nō obliuiscant. vt docet
Brego. in pastozati. Si in
corrigendo fuit nimis remis/
sus vel nimis rigidus vtrū/
q; cauendū est vt docet Bre.
in mora. ⁊ habet. xlv. dist. c. di/
sciplina. nam facilitas venie
incentiuū p̄bet delinquendi
Amb. xxiij. q. iij. c. est iniusta
⁊ aspitas nimie inceptatiōis
nec corre p̄tēm recipit. n̄ sa/
lute. Leo dist. xlv. c. cū b̄tus. ⁊
c. h̄z p̄terq; ea. dist. Precipue
d̄o circa seniores d̄z p̄latus i
corrigendo se habere huma/
num. vt dicitur i illo capitu.
nisi essent habituati in malo.

q̄ tūc duri? fm Bre. vt. d. c. disciplina. r. c. licet plerunq̄. r. c. cū bñs. r. c. penitūdinis tpa. xxvi. q. vii. r. c. tanta. lxxxvi. di. Si nō indurcit q̄ntū potuit p̄bo r exemplo ad ob seruādū oīa c̄rimonialia ordinis sui. Si malas cōsuetudines seu corruptelas regnare pmisit. Si cōtra regulā et decētā religiōis etiā q̄s inuenit iā inductas nō abstulit q̄ntū potuit. vt viciū p̄p̄etatis. discursū frat̄ ad placitū familiaritatē cū mulieribz vel yris. si ē monacha collatōez rerū amicis r sanguineis si ne licētia et rōnabili cā. esum carnū vbi nō debēt comedi. qd ē vniuersale oī monacho. de p̄se. di. v. c. monacho et p̄cipue q̄ sūt p̄ essentialia vota religionis nullo modo debz pmittere. nec etiā ad receptiōnē symoniacā monialium. si/ cut hodie fit quasi vbiq̄. Q. si nō p̄r talia remouere nec est spes in futurū dimittat curā exemplo sancti benedicti. vii. q. l. c. aduersitas. circa fi. in. c. fi. ea. q. als nec detē suā amit tat. et tandē damnatiōem cuz eis incurrat q̄cūq̄ sit ille abbas vel abbatissa. prior vel priorissa. vel alias q̄cūq̄ no

mine censeat. nec sufficit q̄ p̄ latus corrigat vicia q̄ ipsum nosse p̄tigerit. s̄z debet diligēter agnoscere vultuz pecoris sui considerando vias eius. Laucat autem ne crimīa sibi delata in foro p̄scientie vel in secreto iudicet illis in foro cōtentioso seu in capitulo. vbi tm̄ manifesta sunt p̄nienda nec foro mīscēda sūt iudiciali

Si h̄z sub cura mōasteriū monialium. de q̄ materia dicit in. c. seq̄nti. Si indiscrete fecit p̄cepta i q̄bz multū d̄z cauerit sit res ardua. et si cogeret p̄ p̄ceptū vl̄ sniaz ad aliqd faciēdū l̄ dicēdū i q̄ n̄ esset ei subditus. vel nō deberet ei obedire. vt reuelādo peccatū occultū oīno esset ei mortale. In inq̄sitōe vero criminū receptōe accusatōis vel denun ciatōis vel platōe snie excōi catōis et hmōi non sit p̄ceps non p̄cedat p̄ suspitōnes. sed p̄ pbationes et modos veridicos alias incurreret graue peccatū. et aliquando sententiā excōmunicatiōis. de his in. iij. pte summe. Si platus recipit aliquē ad ordines mendicantiū ad p̄fessionem ante annū cōpletū p̄batiōis seu nouiciatus. est suspensus

Interrogatorii tertia pars

ā receptōe alioꝝ ad p̄fessionē
z debitor pene grauioris cul
pe. vnde mortalit̄ peccat. ex
tra de regularibꝫ. c. non solū.
libro sexto.

De epis̄ z pl̄at̄ sup̄ioribꝫ.

Caplm̄. xvi.

Arca epi

Cicopos z alios sup̄i
ores prelatos sic p̄nt
formari interrogatōes. Si
non sit talis litterature z scie
q̄ p̄ se sciat explicare q̄ d̄z. ad
qd̄ t̄n̄ tenet̄ cum habeat alios
sup̄ his informare et dirigere.
Nam si bonus cōit̄ ab hoibꝫ
reputat̄ z sufficiens. non esset
necessariū. nisi eū audire. z si
de aliquo negotio non intel
ligit̄ eum p̄fessor vel d̄n̄bitat̄.
p̄ de illo loq̄ p̄ sua serenitate.
Et si tale qd̄ est in q̄ variant̄
opiniones. vel non p̄t̄ dari
certa sn̄ia. relinquendum est
sue p̄scie. Idēz d̄dm̄ s̄ alios
clericos religiosos pl̄atos et
latcos p̄itos z timoratos q̄
sciunt dicere sufficienter fac
ta sua: Si vero non est talis
sed indiget adiutorio. It̄erro
gantis inquantū clericus est
videt̄ de his q̄ habes sup̄ cir
ca clericos in cōi. vt d̄ officio

diuino. de celebratione z ad
ministracione sacramentorū
z mō. z h̄mōi. Si assump̄
ad ep̄atū ex religione interro
gandū est de his q̄ habes i. c.
circa religiosos q̄ ad multa.
nā adhuc tenet̄ suare ordinē
sūū. nisi in his q̄ nō patiunt̄
officiū pastorale. vt silentiꝫ.
solitudo z vigillie z h̄mōi. In
q̄ntū s̄o b̄n̄ficiatus seu curat
us ē et pl̄atus. interrogāduz
ē d̄ his q̄ habes sup̄ in. c. cir
ca b̄n̄ficiatos. Et si īcepit d̄i
gnitatē seu ep̄atū habēs aliq̄
irregularitatē. vt p̄ symonias
vel p̄ intrusiones. dic vt in. c.
p̄cedenti. in p̄ncipio. Deinde
interroga de his q̄ sequunt̄ q̄
sunt sp̄cialia cure z officij pa
storalis. Si p̄tulit ord̄ies sa
cros indebite. qd̄ est vnū i q̄
multū offendit. Si p̄tulit p̄
symoniā. sed occulte. mortali
ter peccauit. non t̄n̄ est suspē
sus ex hoc q̄ ad alios. sed per
symoniā notoriam est suspen
sus etiam q̄ ad alios. Sz in
vtrōq̄ cāu ord̄iat̄ ab eo ē in
sp̄l̄. z indiget disp̄sarōe. Si
p̄tulit sciēt̄ non habētibus le
gitimam etatem mortale est.
nec p̄t̄ ip̄e dispensare de etate.
Si p̄tulit ord̄ines p̄ saltum
sciēt̄. vel duos sacros s̄l̄.

vltimoz miores cū subdya
 conatu peccat mortalit. Si
 tulit ordies sacros extra tē/
 pora ordinationū mortale ē.
 nisi ex dispensatōe papez or/
 dinatus ē suspensus. Vno
 res tū ordines pferre p̄t die/
 bus festiuis. Si in ordinatō
 ne omisit aliqd faciendū. ⁊ si
 omisit aliqd de substantiālibz
 in qbz im̄ p̄mit̄ caract. optet
 totū iterare in alia ordinatōe
 quattuor tēpor. Si p̄o ē qd
 nō ē subale. sed de simplici so
 lennitate nō dz iterari. s; sup
 pleri tū omisum in ordinati
 one alia. nec p̄us añ suppleri
 onē iste ordinatus debet exer
 cere officii. Peccat ep̄s i hu
 iusmōi si ex certa scia vlt cras
 sa ignorantia hoc facit. Idēz
 videt̄ si ex notabili negligētia
 ¶ Si ordinauit aliquē sine li
 centia sui superioris sciēt. mor
 tale ē. ⁊ est suspensus p̄ annuz
 ab ordinū collatione. Si nō
 fecit fieri examinatiōez de or
 dinandis. de scia etate ⁊ mori
 bus ⁊ hmōi s̄m iura peccat
 mortaliter. Idem si fieri fecit
 examinatōnem p̄ iēptos ad
 hmōi ordinandos. Si fieri
 fecit p̄ tales q̄s estimabat p̄p̄t
 malam eoz p̄sciam admitte
 re indignos. si ad euz spectat

puidere de talibus vel reme
 diare. ¶ Si scienter admittit
 indignum quem iuste repelle
 re p̄t. vt ꝓcubinariū. illitera
 tū ⁊ hmōi. Si non tulit sa
 cramentū p̄firmatōis q̄n de
 buit. Solt̄ em̄ ep̄i p̄nt illud
 p̄ferre. et extra illud tps solitū
 omni tpe anni ⁊ hora mortu
 ris p̄nt ꝓcedere. ne sine h̄ mo
 riant̄ q̄uis sine h̄ saluentur.
 Comittendo ḡ magnā negli
 gentiā vt p̄ multos anos cre
 do esse mortale. Si nō d̄dit
 sac̄m s̄m debitā formaz ma
 teriā ⁊ locū. mortale ē. Q; at
 sit ieiunus non est necesse. ⁊ si
 decens ⁊ de iure. Si bis de
 dit alicui sciēt peccauit mor
 taliter. vnde in hoc debet esse
 cautus ne iteret. ⁊ etiam debz
 aduertere q̄ aliq̄s chrismat⁹
 teneat chrismandum non cō
 sanguineus sed alius. Si in
 cena d̄ni n̄ p̄secrauit chrisma
 ⁊ oleū factū vt debuit. qz ino
 uāda s̄t talia. ⁊ si n̄ suauit de
 bitā materiā ⁊ formam ⁊ ri
 tū ecclie. mortale ē ⁊ hmōi.
 Si p̄secratiōes eccliaz vlt̄ al
 tariū vel calicū ⁊ patenarū ⁊
 benedictiones vestium sacra
 rū nō fecit vt debuit s̄m for
 mā ⁊ ritū ecclie. vel si qd̄ bo
 rū fecit p̄ symoniam. mortale

Interrogatorii pars tertia

est. Idem de bñdictōibz ab-
batū z abbatissaz. Idē de re
cōciliatōe ecclie violatē. Do-
nialē quā nouit eē corruptaz
non de facili d3 psecrare in
gine. nec tñ manifestare cri-
men si est occultū. sed mutare
nomē hgis in castā vt n̄ ppē-
dat. Si ptulit bñficia p sy-
monia mortale ē. z si p noto-
riā est suspensus etiā q̄ ad ali-
os. secus si p occultā. qz non
est suspensus. Si ptulit sciē-
ter indignis bñficia sine sim-
plicia sine curata. mortale est
Idem si acceptauit a patro-
nis p̄sentatum ineptū. idem
si pfirmavit idignū. Si ptu-
lit plura bñficia in cāu n̄ cō-
cesso vni. vl̄ plura officia aut
p̄bendas aut dignitates vel
si sanguineis minus aptis
ptulit rōe p̄sanguinitatis p̄-
ponendo aptiores mortale ē
Si admisit ad bñficia habē-
tia curā aiaz seu ip̄a ptulit n̄
hñtibz annū. xxiij. mortale ē
Si eccl̄ijs de iure vacantibz
nō puidit de rectore sicut va-
cant curata bñficia data abs-
qz dispensatione pape his q̄
non attingunt annū. xxv. vel
si infra annū non faciūt se ad
sacerdotiū pmoueri. nisi cau-
sa studij sit missum. de quo i

ca. circa beneficiatos. supra
Si em̄ infra sex menses pri-
mo post hoc nō prouidit nō
pōt postea se introumittere. ali-
as vsurparet quod non p̄t. qz
mortale est z non tenet talis
collatio. z sic tenet errorē
suū manifestare. Idem qñ re-
cepto secundo beneficio va-
cauit p̄mū. vel scōa p̄benda
vacauit p̄ma. de quo habes
sup̄. sed plene in etiā p̄te sum-
me. Si ordinauit aliquē cle-
ricū ad ordinē sacrū sine titu-
lo vel beneficio. vel saltē p̄ri-
monio sufficenti. qz vltra pec-
catū tenet ei expensas facere
quousqz de beneficio sit ei p̄-
uisum. nisi aliqz epus ei hoc
pmisisset determinando p̄so-
nā. qz tūc ille pmittens tenet
ad id de h̄mōi. de quibz vide
in. iij. p̄te summe. Si in vi-
sitatōe nō diligēter q̄sinit de
q̄bz debuit. z maxie de vita et
honestate sacerdotū offician-
tū. z quō se habeāt i admini-
stratōe sacramētoz. z de for-
ma eoz. Si bñ pnūciant
p̄cipue baptisma. qd̄ ē magis
necessarium. De audiētia cō-
fessionum quomodo se ha-
beant. quomodo populum
admoneant. et in rebus ecclie
sic. p̄cipue altaris q̄ tene-

ant mudas. Si aut inue-
nit in hmoi notabiliter exce-
dere et piculose. si no punit et
puider q illi se emedent. vl d
alio si iste est incorrigibilis et
omnino ineptus. grauit peccat.
et omnia mala et damna
animaru que inde sequuntur
imputant. si pt obuiare et no
facit. lxxxiij. dis. p totu. Si
n visitauit epatum suu vt de-
buit. ¶ Si in visitatōe nimis
sumptuosus fuit. et cu nimia
familia et equitaturis nimis
vltra pscriptum numerum.
vel si ipe vel familia eius mu-
nera accepit. sup quo e specia-
lis pena. de quibus plene in
iij. pre summe. Si sustinet
in officijs et beneficijs noto-
rios rebinarios. quos dz
post admonitionem si no di-
mittant etiam beneficio pua-
re grauit peccat. Si pro
alijs malis et sceleribz mani-
festis non punit in vsuris lu-
dis tabernis aleis negocijs
secularibus. venatōnibus p-
ditōibz et hmoi. In his em n
puniendo videt male posse ex-
cusari a mortli. nisi ex hmoi
punitōnibz seqret scisma vel
magnu scadalū. di. i. c. vt co-
stituerent. Si laicos sibi
subditos notorios peccōres

qs p se nonit. vel sibi p paro-
chianos eoz denūciatos. vt
adulteros vsurarios inimici-
cias manifestas exercētes no
corrigit per censuras et alios
modos. grauit peccat. nisi
omittat. qz n sperat emenda-
tio. sed deterioratio e. Sz tū
h n videt sufficēt excusare. sz
hoc aliud si timeret qe scan-
dalū in alijs. dis. cliij. ca. co-
mesatōes. Si malas psue-
tudines qs reppit in sua dio-
cesi n nitit auferre qz tuz pōt.
vt vēdere laborare et hmoi in
diebz festiuis. n cōicari sel in
anno. et pfiteri et hmoi. tripu-
diare i ecclijs. pmittere vio-
lari ecclīasticā libratē. aut qd
elici pueniāt p dicit l p dōi-
tis i iudicio seclari l ecclīasti-
cā imunitates. vt q extrahāt
dōbitores l malefactores p vi-
olentiā d locz sacz et hmoi i ca-
sibz n pcessis. dz em phibere
et si p admonitōz nolūt desi-
stere excōicare. et p pmissis iā
pūire. als peccat qut omittē
do ex tiorē l negligētia. di. xl.
iij. sit rector l doctor. Si fru-
ctus redditus epat sui male ex-
pedit dādo psanguineis suis l
alijs n idigētibz peccat qut.
et si disticta sūt ea q deputant
ad mēfaz ei ab alijs. et si ea q

Interrogatoriū tertiā pars

erogare dicitur clericis . vel ad p̄paratōem ecclie . vel paupibz dat sanguineis v̄l alijs amicis sine pbabili indigētia . teneſt restituere illa . qz rapinaz fecit . Et silr recipiētes ab eo . Si p̄o nō sūt distincta b̄ bona cū intelligant oīa p̄mitti fidei sue . ea q̄ supfluūt ad vsū sui z familie sue p̄uenient dicitur paupibz erogare . als nō dando paupibz subtrahit . xij . q̄ ij . c . aurū . z . c . glia ep̄i Tho . Si grauauit subditos suos in i / debitis collectis . Si fecit clericos suos soluere collectas z tallias positas a dño r̄pali z gabellas ad eius instātia . ¶ Si sponte ip̄e dedit absqz lnia romani pontificis . qz p̄hibet . Si delicta clericoruz vel laicoruz . vt blasphemantiū deū vel sanctos suffocantiuz paruulos ex inaduertentia z hmōi puniuit magis pena pecuniaria ex auaricia z magis p̄pter lucrū q̄ p̄ salute eoruz ad refrenandū . Si uisitauit dyocessim vel uisitari fecit magis p̄pter lucrū q̄ p̄pter aīa rum salutes . Si alienauit bona ep̄atus sui sine lnia pape i cāu indebito in quolibet horū est mortale . ¶ Si iura aliarum eccliaz nō seruauit . Si

bona vacantū eccliaruz sibi vsurpauit cū debeant successori referuari . Si iusta debita a p̄decessoribz cōtracta rōe ecclie non soluit . Si fructus alicuius beneficij ad tempus accepit . vel partem ab eo cui dedit uult habere . in q̄libz horum est rapina . Si n̄ suauit formam iuris circa manifestos vsurarios . s̄ certa q̄ntitate p̄t̄ nō facta debita restitutione remittit sibi . rad sacramenta z ad sepulturaz ad mittit . Si incerta pauperibz dispensanda in vsu suū cōuertit sine necessitate . Si sententias ex cōdicationis de facili p̄pter lucrum p̄fert vel ab solutōes . Si p̄misit q̄stuarios vel alios p̄nunciare indulgentias z falsas . q̄libet est mortale et graue . Si exemptos vt predicatores fratres et minores . heremitas sancti Augustini . carmelitas . seruitas . cistercienses . z alios habentes priuilegia exemptionis iniuste molestat non seruando eoruz priuilegia vel pro audienda confessionum non admittendo sibi p̄sentatos idoneos . sm clem̄ . dudū . s̄ sepul . v̄l sibi retinendo nimios cal̄ l̄ cōsuetos vt

quottidie habeat ire ad ipsuz
vel ad aliū cogēdo q̄stū ad id
in q̄ sūt p̄ilegiati. vel eos ad
iudiciū trahēdo. cuz in nullo
possit eos p̄uenire nisi p̄ here
si peccat grauit̄ Si monaste
ria monachoz vel monacha
rū nō exēpta nō diligēt̄ z ho
neste v̄sitaui. z eos vel eas
ad suandum regulā induxit
deponendo abbates vel ab
batissas. p̄ relaxatione cū ex
pedit habēdo curā de hone
state eaz. z q̄ n̄ habeat famili
aritatē cū clericis religiosi l̄
laicis. p̄uidendo de diligēti
elauisura z de p̄fessore securo
docto z bonecōscie. p̄hiben
do ingressum symoniacuz et
p̄iuiua semiarū q̄ ibi fiunt. z
festa vana in p̄secratōe earū.

De iudicando i foro con
tentioso.

I nō tenuit vicariū pi
tū z bonū. p̄cipue q̄n̄
ex se non habuit debi
tam sufficientiam iuris. Si
nō seruauit debitū ordinem
iudiciariū. Si fuit acceptoz
p̄sonaz. Si dedit iniq̄s sen
tentias. dic̄ vt. s̄. i. c. circa iu
dices. Si n̄ seruauit debitam
formā iur̄ i ferendo sn̄ias ex
cōicariōis suspensōis z inter
dicti. qz vltra p̄ctm̄ mortale i

currit certā penā. d̄ q̄ in. iij. p̄
te sūme. p̄cipue in causis m̄fi
mōialibz optet eē cautissimū
z ponderosū circa d̄uortia.

Si dedit iniam d̄no rēpali. l̄
iudici verberandi vel ponendi
in patibulo vel incarcerandi
vel als̄ puniendi clericos
suos. nisi in casu in quo esset
incorrigibiles p̄ eum. qz effi
cif cū p̄dictis excōicatus. ca.
vt fame. de sen. ex. **F**eminem
tū d̄z p̄berare manibz suis n̄
tū cū expedit p̄ laicū. s̄z p̄ cle
ricum d̄z facere p̄berare cleri
cū fm̄ iura. z a causis sangui
nuz d̄z abstinere ope p̄silio et
mandato. Si hereticos dili
genter nō inq̄siuit in dyocesi
sua. z puniuit fm̄ iura. ¶ Si
testamenta z vltimas volun
tates non fecit implere. preci
pue legata facta ad pias cau
sas. Si dispensauit in vort̄
iuramentis in q̄bz nō potuit
vel si potuit tū indiscrete z si
ne cā rōnabili p̄ctm̄ ē graue.
¶ Si absoluit a sentētijs a q̄
b̄ n̄ potuit. vt pape refuatis
vel dispensauit in irregulari
tate de q̄ n̄ potuit. Si exēpla
ris fuit in habitu nō p̄cioso l̄
pomposo suppellectilibus.
non argenteis. z curiosus in
apparatu domus. z ornatu n̄

Interrogatorii pars tertia

seculari. in victu sobrio nō cō
uivali nisi p paupib. In vi
sitando eccliam. Interessen
do diuinis. 7 p̄cipue in dieb
festiuis. hec debet facere fm
tura in solennitatib p̄cipuis
cantando missas. dīcendo of
ficiū deuote nō cursim. ordi
nando q̄ dicat in ecclia sua
debite. frequentando orōnes p̄
uatas. va cādo lectōi. di. xxx/
vi. p̄ totuz. p̄dicando si scit. si
nescit puidendo gregi suo d̄
p̄dicatoribz vtilioribz nō cu
riosis. 7 de p̄fessoribz tenendo
honestā 7 deuotā familiā. sol
licit̄ de ei' salute. vitādo mu
ltēz p̄uersationem sicut p̄t.
In exitu d̄domo raro nisi ad
eccliam sepe cōferendo. 7 q̄rē
do p̄silia a seruis dei quō pos
sit suo gregi puidere. adula
tōes vt venenū abhorreat. p̄
viduarū. paupeꝝ orphanoz
et opp̄sorum existat. 7 causas
corp̄m sine expensis expediri
faciat. In iniurijs proprijs
non sit vindicatus sed pa
tientissimus. ī verbo 7 gestu
non subitus 7 iracundus ne
mini mltū familiaris nisi s̄
uis dei. sup̄ioribus obediens
eqlibz n̄ iuidēs. n̄ gaudēs de
dignitate 7 honore. s̄ lugēs
p̄ exteriori occupatiōe 7 pleb

offensiōe. 7 si in oibz diligēse
habuerit nil deo acceptabili
us. Si p̄o p̄fuctorie 7 male.
nil miserius 7 dānabil' ep̄i
dignitate. vt d̄t Aug. dī. t. c.
an̄ oia. ¶ De p̄lats habes ml
ta in. iij. pte sūme. ti. si. p̄ totū.
Ep̄i et sup̄ concedentes vnā
domuz vsurarijs manifestis
alienigenis ad senus exercen
dum sunt ipso facto suspensi
extra de vsuris. c. q̄. lib. vi.
S̄ilr si p̄mittūt q̄ hmōi vsu
rarij alienigene exerceāt fen'
terris eoz subiectis iurisdici
onī nisi infra tres menses ex
pulerint eos suspensi sunt. vt
in. d. c. q̄. de vsu. li. vi. Qui
se gerit p̄ papa electus a mio
ri pte q̄ a duabz p̄tibz cardī
naliū est ipso facto excoīcat'
Et s̄ilr cardinalis qui p̄sū
pserit nominare talem papā
Et s̄ilr omnes alij qui talem
recipient p̄ papa. extra de elec.
c. licet. li. vi. Omnes clerici 7
religiosi ac laici sine familia/
res curie. sine alij qui aliq̄
pactum fecerint. vel aliq̄
magnum vel paruum promi
serint. vel promissionem rece
perint ex pacto. vel promissi
one occulta vel manifesta de
derint. vel etiam receperint
quid magnum vel paruum

p aliq̄ iusticia vel gr̄a p se vel alio in causis iudiciarijs. vel lris aplicis quibuscuq̄ modis ab aplica sede obtinēdū ip̄o facto sunt excōicati. In extrauaganti Bonifacij octani. cuius absolutio pape reseruat̄. Nec habent locum in curia romana. Joh. an. et Anto. de butrio eā allegat̄. ¶ De absolutōe et penitētie iunctione.

Caplm. xvi.

Qst̄ quas

p ho penitēs dixit ex se petā sua siue et in rogatōe p̄fessoris interrogans petā sua vt debuit. tandē cōcludat. In istis peccati et in multis. cogitatōe. delectatōe locutōe. ope. et omisitōe. vlt̄ aliq̄ de h̄mōi. de q̄b̄ dico meā culpam. Cōfessor ho interroget eū si sit talis de quo n̄ dubitet. q̄z tūc sup̄fluū et irr̄isibile. Si ip̄e dolet de om̄ibus peccatis venialibus et mortalibus p̄fessis. et si p̄ponit firmē ab illis abst̄ere seu ab oib̄ mortalibus. ¶ Si vero talis h̄z aliqua restituere. vel famam vlt̄ vel res. vel pro iniuria satisfaccere et h̄mōi. si est parus facere q̄ citi? p̄t absq̄ dilatōne a

liq̄. q̄ restitutio quō faciēda sit et quo ordine quo ad certa et incerta. vide in. ij. pte sū. r̄. deresti. p̄ totum. q̄ si dicat se nolle istud facere vlt̄ nō posse. cū tū possit nō ē absolūend⁹. Tho. vt dr̄. xi. q. iij. c. tūc va. Pōt tū sibi dici Misereactui et c. sed nullo mō. Ego absoluo te. Potest etiam ei iniungi aliquod bonum faciendum nō tū in p̄niam. declarādo si bi hoc q̄ infructuosa sit talis p̄fessio eiz sine remissione peccator̄. de pe. dif. v. ca. falsas. Sed si paratus ē facere oīa ad que tenetur. tunc si esset aliqua excōicatōis sententia ligatus. si non potest cum absolūere ab illa remitte eum ad episcopum seu ad alium qui possit absolūere. vel tu vadas ad procurandum absolutiōnem pro eo. et cum est absolūtus ab excommunicatione. postea tu eum absolue a peccatis. et nō p̄us. Tho. Si at̄ potes eum absolūere habēdo in hoc sp̄ale autoritatem si non absolūisti eum in p̄ncipio qd̄ decentius fuit. n̄ tū ē multa vis si fiat in fine confessionis dūmō fiat añ absolūtionem a peccatis absolue eum p̄ hunc modum vt infra.

Interrogatoriū tertia pars

¶ Primo exigendū ē ab eo iuramentū vt sit parat⁹ stare mā datis ecclie q̄ illi fiet p̄ illa cā q̄ iuramēto p̄ficto iniūgat ei h. s. si incidit faciēdo s̄ aliquē canonē, pponat nō amplius facere s̄ illū. Si hō p̄ offensa vel damno facto in aliū p̄mittat satisfacere q̄tū p̄t. ⁊ h̄ facto denudatis humeris cōfessor seu absoluens cum disciplina vel virga pcutiat euz dicēdo psal. *Disere mei de⁹ l' aliū psal. p̄nialez dādo ictū p̄ q̄libet h̄su. postea vero gl'ia patri. ⁊ sicut erat finitis subiūgit kyrie eleyson. x̄p̄e eleyso kyrie ele. H̄ n̄r. Et nos. h̄ Saluū fac seruū tuū Rñ. de us me⁹ speratē in te. h̄. Esto ei dñe turris fortitudis. Rñ. a facie inimici. h̄. Nihil pficiat inimicus in eo. Rñ. ⁊ fili⁹ iniquitatis nō apponat nocere ei. h̄. Dñe exaudi orōnē meā. Rñ. ⁊ clamor me⁹ ad te veniat. h̄. Dñs vobiscū. Rñ. ⁊ cū spū tuo. Oremus. De⁹ cui p̄p̄riū est misereri sp̄ ⁊ p̄cere. suscipe deprecatiōez n̄ram. ⁊ hūc famulū tuū quē sn̄ia excōicatiōis ligatum tenet miseratio tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm dñm no. Auctoritate oīpotētis dei. ⁊ b̄toꝝ ap̄loꝝ Petri ⁊*

Pauli. ⁊ dñi pape vel archiep̄i vel ep̄i mihi concessa ego absoluo te ab hoc vinculo excōicatiōis quā incurristi p̄p̄t iniectionem man⁹ violentam in clericū vel religiosū vel p̄pter ingressum in monasteriū monialiū in cāu n̄ cōcesso. ⁊ h̄mōi. Et si plurib⁹ sentētijs est ligatus. est dicendum toties ego absoluo te ab excōicatiōe quā incurristi p̄p̄t talē ⁊ talē cāz. ⁊ si pl̄ries p̄p̄t eādē cām dōm est totiens quoties incurristi totiens ego absoluo te. ⁊ restituo te sanctis sacramentis ecclie ⁊ communioni ⁊ vnitati fidelium. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s̄sci amē h̄berando eum vsqz amen.

¶ Nota tñ q̄ ista forma q̄uis debeat obseruari. vt habet extra de sen. excom. c. nup. non tñ est ita necessaria q̄n simplici h̄bo fieri posset s̄m Pe. de pal. ⁊ Jo. de lig. Sicut ergo excōicatiō fieri p̄t simplici verbo. q̄uis non debeat fieri. sic ⁊ absolutio. extra de re. iuris. c. omnis res. sed q̄n fieret huiusmodi absolutio i publico vt erga mulieres. forte tunc esset omittenda huiusmodi verberatione denudetur peccatum. Si h̄s quis

ppter reablatā alteri esset ex/
 cōicat^o. Quis restituerit n̄ tñ
 ē absolut^o. nisi iudex q̄ p̄tulit
 sniam eum absoluerit. 7 h̄ de
 clarandū ē p̄sonis post abso/
 lutionē ab hmōi. vel si nō est
 aliq̄ snia ligat^o si h̄z aliq̄s ca/
 sus pctōrū ep̄o referuatorū;
 de q̄b̄ nō potes absoluere. ni
 hilominus absolue eū ab ill.
 a q̄bus potes sub hac forma
Si teneris aliq̄ vinculo ex/
 cōicatōis minoris ego absol/
 uo te. et restituo te sanctis sa/
 cramentis ecclesie. In nomine
 patris r̄c. **D**isereat tui. r̄c.
Filius dei p̄ suā misericordi/
 am te absoluat. et ego autori/
 tate q̄ fungor. absoluo te ab oī/
 bus pctis tuis a q̄b̄ possum
 te absoluere. In noīe patris r̄c.
 Peccata vero a q̄b̄ nō potest
 eū absoluere exprimat ei im/
 ponens vt habeat recursū ad
 ep̄m v̄l eius vicariū propter
 hmōi absolutionē. et dicat ea
 sibi in confessione. vel si esset
 simplex et nesciret ita bene ex/
 primere factum suum scribat
 confessor in cedula illud vel
 illa si sunt plura vt illam por/
 tet penitens ep̄o vel eius vi/
 cario sub hac forma v̄l simili
Latozem vel latricē p̄sentius
 p̄ homicidio vel incestu. tali

gradu 7 hmōi commissio ab/
 soluendū; vestre paternitati
 transmittō. vt absolutōis be/
 neficiū impendēdo. 7 ei salu/
 tarē penitētiā; iniūgēdo ip̄m
 sancte ecclesie recōciliētis. q̄ si
 ep̄s vel vicari^o remittat eum
 ad p̄fessorē ip̄m auctoritate il/
 lius itez absoluat ab oīib̄.
 et imponat penitētiā; p̄ illo
 pro quo nōdum imposuerat
 et cautū reddat illum ne illa;
 cedulam alteri legendam tra/
 dat. Vel etiam ipse confessor
 si potest vadat pro eo ad ep̄m
 p̄ auctoritate si sibi velit dare.

Si vero ille nō h̄z casū de
 reseruatōis. vel si h̄z. et p̄fessor
 potest de oīib̄ absoluere p̄/
 missa absolutōe ab excōicati/
 one minori. 7 alijs. vt supra.
Disereat r̄c. **F**ilius dei r̄c.
Ego auctoritate qua fungor
 absoluo te ab oīb̄ pctis tuis
In noīe patris r̄c. et faciat tūc
 signum crucis cum dicit **I**n
 nomine. sup̄ illū. nec est neces/
 saria manus impositio super
 penitentem. immo nec decēs
 fm **T**ho. precipue sup̄ mulie/
 res. magis em̄ decet signatio
 crucis. et postea addat. **P**as/
 sio dñi nostri iesu xp̄i et meri/
 ta beate **M**arie virginis. et
 omniū sanctoz et sanctarum

Interrogatorii tertia pars

dei merita. et quicquid boni feceris vel proponis facere. et mala que sustinebis sint tibi in remissione omnium peccatorum tuorum. Que verba non sunt omittenda. quia sunt magne utilitatis. scilicet omnia homini cuius habeat vim satisfactionis ex parte tute clauum. et sic magis valent. **Tho.**

De penitentia iniungenda penitenti.

A iniungendo homo penitentiam penitenti hoc maxime attendendum est secundum omnes vires talem des quas credas eum omnino perficere quantumcumque sit magnus peccator. et secundum **Chris.** melius est in homini reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia iusticia. **xxvi. q. viij. c. alligant.** Dando etiam libertatem que cum una die omittitur. scilicet orationem iniunctam vel ieiunium possit in alia die supplere. Si homo dubitat de aliquo ne faciat penitentiam. puta ieiunium. dicas que faciat loco ieiunij elemosinam vel aliud. Oraciones vero peccatoris que de facili solent recidivare in mortale raro danda sunt. vel per paucos dies danda sunt. Ieiunia vero elemosine et peregrinationes et homini possunt dari per plures dies. quia homini etiam si fiant in mortali non

sunt reiteranda. quia valent quantum ad effectum quem post se relinquunt post explicationem in satisfaciente. cum quis revertitur ad gratiam. **Tho.** Querendum est etiam a penitente si poterit vel dubitat facere penitentiam sibi datam quia tunc non esset danda vel commutanda. vel remittenda esset. **¶ Declarandum est etiam peccatoribus magnis secundum Hostien.** que secundum regulas ecclesie taxatas. **xxij. q. i. c. predicandum.** per quilibet mortali est septennis penitentia iniungenda. et ideo non credat peccata sua lenia. quia parva datur ei penitentia. quia hoc fit ne eam dimittat. quod esset ei mortale. et oportet ei confessionem iterare si esset oblitus eius. Potest etiam admoneri que faciat aliquod memoriale de penitentia sibi iniuncta ut melius illius recordetur. et si oblitus fuerit que ad te revertatur vel si non posset bene facere illam tu commutabis eam sibi. Si homo postea recordatur de aliquo peccato criminali quo tunc fuit oblitus si poterit tui habere copiam revertatur ad te. quantumvis non sit ei necessarium. vel vadat ad alium. nec teneat nisi tantum illud dicere. **¶ Si habet vota que non potest implere vel dubitat si tu habes in se spe**

cialem auctoritatem dispensa. l
 ponit in aliud pium muta.
 Si fo nō habes auctoritates
 remitte euz ad epum vel eius
 vicariū. Laue etiam ne iniū
 gas pñiam p quā fit p iudici
 um alieno iuri. aut p quā def
 occasio ruine spūalis alicui.
 aut p quā possit manifestari
 alterius pctm̄ occultū. Con
 fessum aut q̄rum potes stu
 deas ad p̄tritionem induce
 re verbis. sine ante siue in pro
 cessu sine post confessiōes. vt
 nō dicat peccata sua quasi fa
 bulas. sed cum detestatione.
 et vt ait Aug. Laute et astute
 aliq̄n interrogando q̄ credit
 illum ex verecundia occulta
 re. Circa vero turpia et car
 nalia pctā n̄ descendas nimis
 ad p̄ticulares circūstantias
 postq̄ habet species sufficiētes
 peccati et hmōi. a remotis in
 terrogando ne addiscant ho
 mines malicias et peccata q̄
 nesciūt. Tho. Admonendo
 eū sup̄ omnia vt vitet malas
 societates. frequenter p̄fessio
 nē. audiat sepe verbum dei. q̄
 rat orōnes et p̄cipatōnes bo
 norū q̄ fiunt in religiōibz et in
 dulgentias.

De infirmis
 Capitulum. xvij.

Circa infirmos

c mos sic agendū est.
 Aut em̄ talis ē in pi
 culo mortis. aut non. Dico
 aut piculum mortis nō solū.
 quia in extremis constitut.
 sed quia frequenter contigit
 hoīes mori ex illa infirmita
 te. et medici dubitāt. In tali
 cāu potest q̄libet absolui a q̄
 libz sacerdote de quolibz pec
 cato. et a qualibet sentētia abs
 q̄ alia licentia cum piculum
 est i mora. Talis em̄ infirm.
 aut iam amisit loquelam vel
 vsum rōnis. puta quia iam
 freneticus. aut nō. et in p̄mo
 casu si bene viuebat vt bon.
 fidelis. et frequētabat p̄fessio
 nē. cōiōnem. et hmōi. si petier
 rit sacramenta q̄uis ex inspe
 rato ei talia acciderint. Vel
 etiam si malus et obstinatus
 diu pseuerans in peccatis et
 diu n̄ p̄fessus. si petijt sacer
 dotem vt confiteret. et ostēdit
 se velle facere omnia q̄ debet
 et interea fact.
 ē mut.
 vel frenetic.
 et piculum est in mora
 debet p̄supponi contritus.
 et faciente aliquo confessiōes
 generalē p̄ eo sicut fit in po
 pulo sacerdos faciat absoluti
 onem ab omni sententia et

Interrogatorii pars tertia

peccato. et in iugere circumstantiis aliqd p eo faciendum vel hereditibus aut sanguineis p ei aia si volunt acceptare. Deinde dicitur dari eucharistia a ppo sacerdote seculari. Quis non sit confessus. qz non potuit. l ab alio sacerdote seculari. non aut religiosus. si non habuit licentiam a ppo sacerdote vel ep. al's ipse religiosus incidere in excoicatione papalem in hoc cau. Et hoc vez est. nisi timeretur de expuioe vl vomitu eius. qz tunc non deberet sibi dari eucharistia sz extrema unctio tmi. imo etiaz si non potuit coicare. quia si ppter frenesim non pmitteret se ynigi. potest ligari. et sibi violenti dari. Astantibus aure infirmo debet credi si perhibent testimonium q petierit confessionem. et ostenderit signa contritionis. Si autem non est dicta confessio. vel qz notori peccator incurrit subito amentiam et mutitatem vel infirmitatem. nec prius nec post ostendit signa contritionis. nil ei dari debz nec sacramenta. nec ecclesiastica sepultura. Si vero nec loquam amiserit nec amentiam incurrit. dicitur ab eo exigere pura confessio peccatorum plus et minus secundum quod pa-

titur ipse. Nam si est in extremis de principalibus est interrogandum pmaxime inducendum eum ad pitionem cum spe venie. sed si non est ita in extremis et vellet facere generalem confessionem de tota vita sua sicut multi infirmi fecerunt. Quis non sit necessarius de his que rite al's confessus est iterare confessionem admittenda est. et tandem absolutio impendenda ab omni sua excoicationis. et ab omni peccato modo super dicto. in. c. pcedenti. Ita tamen quod si ligatus esset aliquid excoicatione a qua confessor extra illud periculum non potuisset absolueret. debz ei iniungi quod si euadat infirmitatem. tunc citius modo potest presentet se ei ad quem ordinarie spectabat absolutio illius excoicationis. al's si non faceret reincidenter in eandem excoicationem. extra de sen. exco. c. eos. li. vi. Sed si erat detentus aliquo peccato de casibus episcopo reuatis. non oportet quod iniungat ei quod per sanitatem ad episcopum vadat per absolutioem quod ad illud non tenet. sz sufficit sibi illa absolutio. ¶ Nota tamen quod si talis esset usurarius publicus non potest talis admitti ad confessionem et ad alia sacramenta

nisi facta p̄us cautōe de resti-
tutiōe vsuraz. vel p̄missione
ab heredib⁹ d̄ hmōi. z si i cāu
q̄ amississet ip̄e loq̄lam v̄l vsū
rōnis oñ dat post signa p̄tri-
tiōis fm̄ formam iuris q̄ h̄
i. c. q̄. dev. li. vi. His pa-
ctis nō est p̄nia i firmo in iun-
gēda. qz eā facere nō posset sz
innote scēda. vt d̄. xxvi. q. vii
cab infirmis. declarādo sibi
talē tibi darē p̄niaz si esses sa-
nus. q̄uis deberes facere m̄l-
to maiorē fm̄ regulas ecclie.
sed qz nō potes modo cū eris
sanus facies h̄ vel illud v̄l ve-
nies ad me z tibi dabo. Istō
tū vltimū nō videt̄ securū. qz
raro revertūt̄ p̄ p̄nia. Sive/
ro de alit̄ d̄ te disponderet. di-
mittas p̄ aīa tua tū p̄ p̄nia.
Pōt etiam iniungi amicis l̄
consanguineis aliquid p̄ pe-
nitentia. si vterqz acceptat. z
si credatur q̄ satisfaciens sit i
statu gr̄e. Sup̄ omnia enim
auisandus est. vt si debet ali-
qd̄ alicui. vel rōne malefici l̄
d̄ctus vel depositi vel alit̄ de-
clarēt bene vt nō discedat cū
alieno ab hoc seculo. ne inef-
nū damnet̄. Et d̄ restōne z le-
gatis ad p̄ias causas p̄ ania
sua ita disponat q̄ cito cogāt̄
executores expedire. z non p̄

longare sicut sepe z quotidie
faciunt. q̄ si nollet sufficiens
disponere de restitutione sien-
da non est absoluendus. Ex/
hortandus est aut̄ ad contri-
tionē simul z p̄fidentiam di-
uine misericordie exēplo latro-
nis ex meritis passionis xp̄i.
Si aut̄ h̄si non possit copia
sacerdotis. q̄uis bonū sit ha-
beri i hmōi piculis in mari vi-
delicet. bello. vel infirmitate l̄
morte violenta p̄t laico p̄fite-
ri. tū non est necessariū quod
si fiat q̄s etuadat. teneat talis
itez de illis omnib⁹ p̄ctis cō-
fiteri. quia n̄ habebat ille cla-
ues ecclie. Si p̄o infirmus
non est in periculo mortis si
h̄z casum excōicationis. vel
peccata reseruata episcopo.
debet confessor ire. vel mitte-
re ad ep̄m si potest p̄ autorita-
te hmōi. tū modo tali q̄ non
p̄dat peccatorem. nisi p̄us il-
le sibi dederit licentiaz noian-
di eū. Si p̄o infirmus h̄z in-
dulgentiam in articulo mor-
tis a papa. appropinquante
morte sic potest fieri absolutō
post omnia sup̄radicta p̄ di-
cta indulgentia.

Forma absolutionis i ar-
ticulo mortis

Interrogatoriū tertiā pars

Meretur tui rē. Autoritate dñi nři ihu christi et bñōz apłoz Petri et Pauli. et dñi nři Pape. N. et sancte romane ecclie in hac parte tibi concessa specialr et mihi commissa. concedo et do tibi plenariam indulgentiaz et remissionē omnisi pctōz tuorum. de quibus ore confessus es. Nota hic an melius sit dicere. de quibus mō p̄fessus es. an de quibus ore p̄fessus es et corde p̄rit. q̄ nō p̄missi s̄ti sub p̄rexi istī indulgētie in q̄tū clauēs ecclie se extendunt. que q̄dem plenaria indulgentia sit tibi in augmentum virtutis et gratie et acq̄sitionis vite eterne. In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen.

¶ Forma absolutionis ab excoicatione minori.

Ego te absoluo a vinculo excoicationis quaz incurristi p̄cipando eū excoicatis in cāu nō p̄cesso in loq̄la. in cibo vel potu et bñōi. et restituo te sanctis sacramentis ecclie. In nomine patris et filij et sp̄s sancti amē. Nota q̄o q̄ in absolutione ab excoicatione maiori debet p̄mo exigī iuramentū. vt. si iurc ista

re mandatis ecclie. que se3 ei fient ab absolvente p tali materia. q̄ factō imponi ei debēt mandata rōnabilia. vt satisficiat ei quem lesit vel damnificauit si potest. si tamen probmōi est excommunicatus. precipue ei iniungendum est ne amplius veniat p̄ illuz cautionem. vel si fuit excoicatus propter verberationem clerici non ampli⁹ verberet. Secundo excoicatus humeris absol uendus debet s̄berari cū virga. dicendo p̄s. Misere mei deus. vel alium psalmū penitencialem ad quemlibet ver sum dādo vnū ictū. Postea subiungat P̄ nři. Et ne uos Saluū fac seruū tuū rē. put pauloan sup̄ notatū ē. Deus cui ppriū ē misereri rē. tāde3 habens auctoritate3 absoluat sic dicendo. Autoritate oipotentis dei rē. prout supra plene dictum est.

¶ Forma absolutionis a p̄cis excoicationis minoris.

Teneris aliq̄ vinculo excoicationis vel p̄cipacionis a qua possū te absolueri ego absoluo te et restituo te sanctis sacris ecclie. In noīe p̄ris et filij. rē. Dñs nři ihesus xp̄s te absol.

nat. et ego auctoritate quae fugo
absoluo te a peccatis tuis. In
noie patris et filii et spiritus
sancti. Amen. **Tho.** Dia bona quae fe-
ceris vel facies. et quicquid pate-
ris vel patieris sit tibi in remis-
sione peccatorum tuorum omnium. et in au-
gmentum gratiae et promissum vite eter-
nae. Amen.

**Forma sacramenti baptis-
matis.**

Bo te baptizo. In no-
mine patris et filii et spiritus
sancti. amen. **Tho.**
in. iij. ego et amen non sunt de sub-
stantia sacri. tamen dici debent ex
statuto et consuetudine ecclesie.
Sed si dubitatur. si es bap-
tizatus non te rebaptizo. Si
non es baptizatus ego te bap-
tizo. In noie patris et filii et spiritus
sancti. Amen.

**Forma confirmacionis seu
chrismatis dande per episcopum.**

On signo te sig-
no crucis
et chrisma te chrisma-
te salutis. In noie pa-
tris et filii et spiritus sancti amen.
In fronte detur. et cum chris-
mate consecrato ab episcopo. **Tho.**
in quarto.

Absolutio a peccatis.

Bo absoluo te a peccatis
tuis In noie patris et fi-
lii et spiritus sancti amen.
oia pro alia sunt ad bene esse.

Thomas.

**Forma extreme unctiois. et
primo ad oculos.**

Er istam sanctam uncti-
onem et suam piissimam misericordiam peccati tibi do-
minus quicquid per visum deliquisti.
secundum ordinem fratrum predicatorum
vel sic secundum clericos seculares.
quicquid vicio oculi deliquisti
Inungo oculos tuos isto o-
leo sanctificato In noie patris
et filii. in. iij. sed seruanda
est pro. l. Gregoriana. Et sic
da est unctio in sex locis cor-
poris ad minus. Primo in
vtrisque oculis dicendo vt. s.
Secundo in vtrisque auribus. di-
cendo. per istam et. vt supra ad
illud. quicquid et exinde sic de-
liquisti per auditum. vel auri-
um vicio deliquisti Tertio in
naribus dicendo. per istam.
et. quicquid deliquisti per ol-
doratum. vel narium vicio de-
liquisti. Quarto in ore clauso
dicendo. per istam et. quic-
quid per gustum deliquisti.
vel quicquid oris vicio deliquisti
Quinto in vtrisque manibus
ab intra in palmis. dicendo.
Per istam sanctam et. quic-
quid deliquisti per tactum.
vel tactus vicio. Sexto in
pedibus ambobus in parte
n 4

Interrogatoriū pars tertia

superiori dicēdo. p istā rē. q̄c/
qd deliquisti p gressum vel icel/
sum vel recessum vel taliū vi/
cio deliquisti. Clerici seculares
addūt septimū ad lūbos q̄ fi/
eri d̄z vbi est p̄suetudo. licet n̄
vtaf ordo p̄dicatoꝝ erga f̄fēl
z fit in renibz. dicēdo. p istā
rē. q̄c quid lumborum vel p
carnis viciuz deliquisti. z dū
fiunt vnciones dicantur h̄c
verba semel tantū.

**Forma consecratiōis cor/
poris christi.**

Ec̄ē fm Tho. in. iij.

b Hoc est em̄ corp⁹ me/
um. em̄ in non est d̄ sb/
stantia p̄secrationis. nibilo/
minus tñ non d̄z omitti. al̄s
peccaret mortalit̄.

Forma p̄secratiōis sāguis.

Ec̄ē em̄ calix sanguis

b mei noui z eterni testa/
menti. mysteriū fidei q̄
p vobis z p multis effunde/
tur in remissionem peccōꝝ
Omnia em̄ verba hec sunt de
suba p̄secrationis p̄ter enim
fm Thomam.

Forma ordinū in p̄mo.

Uicū sint septem fm

q Tho. q̄libet h̄z formā
suā. Scienduz est fm
Tho. in. iij. q̄ tūc ip̄imitur
character seu recipit̄ ordo cuz

porrectū instrumentū illius
ordinis tanq̄z materiam ab
ep̄o dicente formam illi⁹ or/
dinis tangit manū ordinan/
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij.

i **Uis q̄ ordinantur ad
hunc ordinem tradit
ep̄s clauē ecclie dicēs**

**Sic agite q̄si reddituri deo
rōnem pro his rebz q̄ his cla/
uibus recluduntur. Archiep̄o/
conus p̄o ostium ecclie fa/
cit illos tangere.**

Forma lectoratus.

Uic tradit ep̄s codicē

b de quo lecturus verba
sicut p̄pbete. vt missa/
le vel eplaz libzū dicēs. Ecclē
p̄ite z estote p̄bi dei lectores
habaturi si fidelz z deuote im/
plueritis officiū v̄m partes
cū his q̄ verbum dei ab inuicē
ministrauerunt.

Forma exorcistatus

Uic tradit ep̄s libellū

b in q̄ scripti sunt exor/
cismi. vel illum vbi ex/
orcizatur aq̄ benedicta. v̄l a/
lium dicens. Accipite z om̄e
date memorie. z habetote po/
testatē ip̄onendi manus sup
energumios siue baptizatos
siue cathecuminos.

Forma acoliticatus.

Ut tradit eps cerose
 b rariū. i. candelabrum
 dicēs. Accipite cerose
 rariū cuz cereo. ⁊ sciatis vos
 ad accendenda luminaria ec
 clesie mancipatos. Accipiat
 etiaz vrceolū vacuū ab archi
 dyacono dicente epō. Accipi
 te vrceolū ad effundēdū vinū
 ⁊ aquā in eucharistiā sangui
 nis christi.

Forma sub dyaconatus

Ut dat calix vacuus
 b cū patena ab epō ⁊ vr
 ceolus cū aq. a manili
 l. bacili ⁊ manutergio ab ar
 chidyacono dicente. Videte
 cuius ministeriū vobis tradi
 tur ⁊ iō si vsqz nūc fuistis tar
 di ad eccliam. ammodo de
 betis eē assidui. Si vsqz nūc
 fuistis somnolenti. ammodo vi
 giles. Si vsqz nunc ebriosi
 ammodo sobrii. Si vsqz nunc
 inhonesti. ammodo casti. Obla
 tōes q̄ veniūt in altari panes
 ppositōis appellant. de ipis
 oblatōibz tātm̄ dz poni in al
 tari q̄ntū possit pplō suffice
 re. ne aliqd̄ putridū in sacra
 rio remāeat. Palle vero que
 sunt in substratoria altaris ī
 alio vase debent lauari. In
 alio corporales ⁊ palle. Ubi
 aut corporales lote fuerint. nul

lum aliud lintheamen ibides
 debet lauari. Ipa aut aq̄ dz ī
 baptistergio mergi. Iō ad
 moneo vt vos exhibeatīs ita
 vt deo placere possitis.

Forma dyaconatus

Ut tradit eps libroz
 b euāgelioz dicēs. Ac
 cipite ptātem legendi
 euāgelii in ecclia dei tam p
 viuīs q̄ p defunctis. In no
 mine dñi amen Item ep̄s po
 nit manū sup caput eius di
 cens. Emitte in eum que su
 mus sp̄s sanctum ⁊ c. Item
 dat ei stolam dicens. Accipi
 te stolam. vt patet in pontifi
 cali. In datione tantū euāge
 lioz libri fm Tho. character ī
 primitur.

Forma psbyteratus.

Ut ep̄s tradit calices
 b cū patena pparata. i.
 cū vino in calice ⁊ ho
 stia in patena. al̄s non recipe
 ret characterem fm Tho. si n̄
 esset pparata dicens. Accipi
 te potestātē offerre sacrificioz
 deo missamqz celebrare tam
 p viuīs q̄ p defunctis. In
 nomine dñi amē. Itē ab epō
 imponit manū sup ordinan
 dū. ⁊ oēs sacerdotes cum eo
 ibi p̄sentes dicente ipō epō.
 Orem⁹ dilectissimi domi ⁊ c
 n s

De restitutōe liber tertius

vt in pontificali. Petrus de tharantasia dixit q̄ in ipositiōe manū imp̄mat̄ caract̄ Primū tñ veri⁹ e⁹ z cōmuni⁹ fm Tbo. s. in porrectōe calicis p̄parati. Item inungunt manus sacerdot̄ cū ordinat̄ ab ep̄o dicente Cōsecraret̄ s̄a cūficare zē. Itē aprat̄ sibi stolā sup̄ hūeros dicens. Accipite iugū dñi zē Itē vestit̄ eū cum casula. i. planeta dicens. Stola innocētie zē. Nota ergo q̄ si p̄mū fuerit omis̄sū. id est porrectio calicis p̄parati totū d; iterari q̄si nihil sit factum. Si p̄o istud fuerit obseruati z aliqd̄ de p̄dictis alij fuerit omis̄sum. nullo mō debz iterari ordinatio. sed qd̄ omis̄sum est debz sup̄pleri ab ep̄o in alia ordinatiōe z interim nō celebret.

Forma sac̄ri m̄rimoniū.

On est determinata.

n Est autē forma illa ex p̄ssio p̄sensūs per s̄ba vnus in alterz iugū. vt accipio te in vxorem. vel accipio te in vxorem. vel cū interrogatur. si vult talē in vxorē vel virū z r̄ndet q̄ sic. vel si loq̄ nō p̄t p̄ scripturā v̄l alia signa ex p̄mentia p̄sensum.

¶ Finit tertia ps libri sc̄di. z

p consequens tot⁹ tractatus siue sūmula de confessorē. cū in erogationib; fiendis. Reuerendissimi fratris Antthonini Florentie archiepi.

Incipit liber tertius p̄ntis tractatus de restitutiōibus. Et primo d̄ restitutiōib; in genere in q̄ ponunt̄ viginti manus rapientium quarū q̄libet habet q̄n q̄ digitos seu modos. z sic secentū modi in q̄b; fit restitutiō vel erogatio. vt patet̄ sc̄cunda pte summe. ti. ij.

E prima

d māu feneratoria p̄ intelligit̄ illud quod habet̄ Apoc̄. xvij. Uidi mulierem sedentem sup̄ bestia cocineam. i. diabolū habentē in manu ei⁹ poculum aureū. Nec mulier est cupiditas. q̄ in manu. id ē in ope vsure hz diuitias quas sicut. sed n̄ extinguit̄ eius sitis. sed solum delectatur in v̄idendo. Nec autem habet quinq; modos sicut manus habet quinq; digitos. ¶ Et primus est in pi

gno:zibz. qñ sez qñ p mutuo al
 teri facto recipit pign^o ab eo
 rei mobilis vt vestimentum.
 seu lucrū equi. seu hmōi. aut
 immobilis vt possessionem
 ex q̄ capit fructum sine lucrū
 non p̄putans in sortez. quod
 vsura est. nisi in casu cum ge
 nera socero quousqz habeat
 ab eo dotes sustinens onera
 m̄rimonij accipit possessiōez
 ab eo in pignus. extra de vsu
 ris. c. salubriter. Et d̄ hoc dif
 fuse in. ij. pte summe. ti. i. c. vi.
 ¶ Secundus digitus seu mo
 dus est in depositiōibus. cū
 sez qñ deponit pecuniam a
 pud mercatorē vel campso
 rem vt vtatur ea. saluo tñ ca
 pitali suo. et cum intentione
 p̄ncipaliter aliquid p̄cipien
 di vltra sortem nulla tamē fa
 cta pactione sup hoc. etiaz v
 sura ē. xiiij. q. ij. si feneraueris
 et de hoc in sc̄da pte summe. ti.
 tu. i. ¶ Tertius mod^o in em
 ptionibz et venditiōibz. cū. sez
 vēdit mercēs vltra iustū p̄ci
 um rōe dilatōis t̄pis i solue
 do p̄ciū. et h̄ nisi rē illam intē
 dēdebat fuare i futurz qñ tñ
 qñtū vēdit v̄l p̄l sperabat va
 liturā. Si r̄ qñ emit rem mi
 nus iusto p̄cio. eo q̄ āncipat
 tps solutiōis p̄cij anteq̄ reci

piat mercem. vtputa t̄pever
 triticum recolligendum. Et
 hoc nisi dubium est vtrum
 plus minus ve sit res illa va
 litura. de h̄ extra d̄ vsuris. c. i
 ciuitate. et c. nauiganti. Et d̄
 hoc diffuse in. ij. pte summe. ti.
 i. c. viij. ¶ Quartus in cāpsio
 nibz et fictis assicuratiōibz. vt
 in cābijs que dicuntur p ve
 netias. et cambijs que fiunt i
 romana curia p̄o bullis. q̄ se
 vere mutua cum vsura et cum
 ipsemet sit satisfactor simula
 tus et verus mutuator est. ar.
 xiiij. q. ij. ca. pleriqz. Et de h̄
 in. ij. pte summe. ti. i. cap. vij.
 ¶ Quintus in mutuis cū ex
 p̄ssis lucrī pactionibus siue i
 pecunia siue in operibus siue
 in alijs que p̄cio possunt e
 stimari. ar. xiiij. q. ij. ca. putāt
 et de hoc in sc̄da pte summe.
 ti. i. c. vij. ¶ Sextus raptorā
 est que manifeste rapit aliena
 De manu violēta. i. raptorā
 eripit pauperem. f. de. Tho
 bie. xv. Et habet quinqz di
 gitos seu modus. ¶ Primus
 consistit in vsurpatis domi
 nijs ciuitatum. castrorum et
 villaruz. ex q̄bus omne emo
 limētū quod inde p̄cipit ra
 pina est. ¶ Secundus est i ra
 pijs iniustis. qñ. idñs ciuitatē

De restitutōe liber tertius

ipōnit collectas vltra debitū
psuetudis vlt statuti. fuitia i/
debita opariorū exigit z non
soluit eis de labore. vel si ciui-
tas est libera qñ nō p raptā i/
ponūt ciuib. s; nimis aliq̄s
ḡuant. ¶ Terti^o ē in pedagūf
z gabellis illicitis. qñ. s. ipo-
nūt dñi terraz vel ciues no-
ua pedagia sine lñia pncipis
vel etiā si antiq̄ra vel noua cū
lñia non seruant vias suas cū
tamen possēt. ¶ Quartus in
latrocinijs terrestribus l' ma-
ritinis vel piratis. qui discor-
runt p mare p̄dando. ex nau-
fragio etiam in mare. piecra si-
bi accipere ad rapinam p̄ri-
net. Vel etiam de rep̄salijis
illicitis. d̄ q̄b in tertia pte. ti.
iij. c. iij. z. iij. ¶ Quint^o in p/
sōis capiēdis z v̄dēdis q̄ li-
bere sūt seu xp̄iane. naz z si pa-
gani vel saraceni capti in bel-
lo iusto efficiant serui capien-
tiū. vnde z vendi p̄nt vt serui
z emi. nō tñ xp̄iani. debent ḡ
ista restitui si p̄nt vt dicit Aug.
xiiij. q. vi. c. si res. De his ha-
bes in sc̄da pte summe. tit. i.
Manus furatoria est cū q̄s
accipit occulte aliena nescien-
te dño. Apocal. Qui furaba-
tur iam non furetur. sed ma-
gis ogetur manib; suis. Fur

videtur operari manibus ali-
enis inquantuz accipit lucz
de manibus alienis. Et hec
manus habz quinq; digitos
¶ Primus est in inuētoz de-
tētiōe. qñ. s. q̄s res alteri^o inē-
tas q̄ non habent p derelicto
sibi retinet. xiiij. q. iij. c. si qd.
z d̄ hoc habes in. ij. pte sūme
ti. i. c. xv. ¶ Secūds est in illici-
ta p̄scriptiōe. qñ scz q̄s p̄scri-
bit aliena mala fide. sciens. s.
illa eē aliena. nec aliq̄ iusto ti-
tulo habuisse. ca. possessor. de
reg. iur. in. vi. de hoc habes i
ij. pte sūme. ti. i. c. xv. ¶ Terti^o
est in rei pignorate. p̄modate
vel deposite vsu. s. qñ dñs rei
non consentit. z tenet de vit-
litate inde habita. z si amitte-
ret ex culpa sua tenet reddere
Ray: de hoc in sc̄da pte sūme
titu. i. ¶ Quartus in occulta
rezy surpantiōe. siue hoc fiat a
filijs de rebus parentuz. siue
ab vxore de reb^o viri ipso ne-
sciente. siue a seruis de rebus
dominorum suoz. a dispen-
satorib; de rebus patrono-
rum suorum. siue a discipu-
lis de rebus magistroruz suo-
rum. siue ab extraneis. de re-
bus aliorum. Etiam si
hoc facerent dando inde ele-
mosynas pauperibus. nisi

in extrema necessitate p̄stitu-
tis. xiiij. q. iij. c. forte. de h̄ in
sc̄da pte. xi. i. p. totū. Quis
in religiosa approbatōe q̄n. s.
religiosus aliqd recipit v̄l ne
sciēte plaro suo. vel alteri dat
pp̄in̄q. vel extraneo. vel cum
occultat. 7 vt p̄pa retinet acq̄
sita p̄ cum. vel data n̄ parat
sup̄iori libere assignare. xij. q.
i. c. non dicatis. 7 de hoc h̄es
in. iij. pte. Manus bellatoria
est vbi. s. rapiunt furta 7 rapi-
ne 7 sacrilegia. Manus suam
misit hosti. s. bellādo ad oīa d̄
siderabilia Treñ. i. Desidera-
bilia aut sunt blada. pecunie.
edificia. vasa aurea templi. et
alia ornantia ipsum templū
ad q̄d misit manum exercit⁹
Abuchodonosor bellans p̄
hierosolimam rapiendo. 7 de-
struendo. 7 hec manus habz
q̄nqz digitos seu modos. vi-
delicet. ¶ Primus est cū dñs
vel cōitas aliq̄ assumit iniu-
stum bellum. nam q̄ ad h̄ con-
currūt adiunādo. cōsulendo.
coopando. de omnibz dānis
illarū aduersarijs. etiaz si ni-
bil pueniret ad eos tenent̄ sa-
tisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane. i.
fi. ¶ Sc̄d̄s ē q̄ tenet de oibus
damnis 7 expensis quas pa-
tiant̄ subditi sui qui inuolū-

tarij sunt et coacti. nam vltra
expensas q̄s faciunt aliquñ ab
aduersarijs debellant. 7 capi-
untur ipsi 7 bona eoz. Terc⁹
est effi belli euentus. vt. ca. si
culpa. extra de iniur. 7 dā. da
to. Terc⁹ ē qz q̄ hz iniustum
bellū ea q̄ capit 7 destruit. v̄l
hoc facere pmittit suis. sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet
xiiij. q. i. c. militare. bona aut
capta iuste ab inimicis q̄ dñt
p̄ diuidi occultando 7 retinē-
do sibi furatur. xiiij. q. v. c. di-
cat. Quartus est cuz iuste bel-
lans rapit bona eccliarum n̄
incastellatarum. aut bona cle-
ricoz p̄rie partis. vel etiaz vi-
atores peregrinos 7 alios in-
nocentes. di. lxxxvi. c. singu-
lis. Quintus est q̄n habens
iustum bellū ex sua inertia et
crassa negligentia non defen-
dit suos cuz posset. 7 p̄cipue
cum est conductus mercede
ad bellandum. 7 similiter cuz
posset debellare inimicos. et
sic finem facere guerre. vt pl⁹
lucetur ex duratione prelij
vel quia corruptus ab aduer-
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur. extra de in-
iur. 7 dam. da. c. si culpa. 7 de
his om̄ibus habes in. iij. pte
titu. iij. cap. de bello. Man⁹

De restitutōe liber tertius

damnificatoria. Dicit puer.
xvi. Si manus ad manus fue
rit non erit innocens manus.
vt qñ vna man⁹ ñ sufficit ad
vnū op⁹ alia iuuat. sic aliqñ
si vn⁹ nō sufficeret ad rapien
dū vel furādū vel damnificā
dum alium. ⁊ tūc adhibet ad
tutoriū alter. ⁊ hec ē man⁹ ad
manū adiuncta. ⁊ talis q̄uis
nō sit pncipalis vel nil pueni
at de rapina vel damno ad eū
tamen tenetur. Et quia non
est innocens sed in cā. Et hec
habet qñq; digitos. qui con
sistent in B & su. Iussio p̄siliū
p̄sensus palpo recursus. Pri
mus ē cū q̄s mādāt fieri rapi
nā. furtū. vsurā vel aliud dā
nū. ⁊ ex hoc sequit̄ effect⁹ dā
ni. qd̄ als nō fuisset factū. tal
tenet̄ in solidū etiā si nil pue
nit ad eum. Sic ⁊ tutor cu
rator ⁊ pcurator ⁊ factor q̄ p
pupillis vel p alijs faciūt cō
tractus vsurarios tenent̄. si il
lip quibus fecerunt non satis
faciant cum sint pncipalio
res. ¶ Scd̄s qñ p̄suluit ita q̄
ex illo sequitur damnū qd̄ ali
as non fuisset factū talis etiā
tenet̄ in solidū. etiā si nil pue
nit ad eum. Si aut̄ fuisset fa
ctū etiā sine illo consilio. ⁊ ali
qd̄ plus factum est. ad illud

plus tenet̄. Inno. ⁊ Hostiā.
Tertius est p̄sensus. s. coop
tionis. non mentis tm̄. puta
qñ vn⁹ vel plures faciūt ali
qd̄ furtum vel dānū sil. ita q̄
vnus nō faceret sine altero. re
net̄ q̄libet in solidū. secus cur
etiā sine illo factū fuisset. tam
cū alijs se reppit ad dānicā
dū. tūc em̄ tenet̄ solū de dam
no illato per euz q̄ etiā est me
diator. scienter alicuius sc̄t
fraudulenti vt sensales tenet̄
tales de damis. Quartus est
palpo. s. cum quis adulando
seu laudando aliquē de furto
vel de damno sc̄z q̄ sit strēnu
us. ⁊ ex hoc inducit euz ad fa
ciendum malum q̄ als nō fe
cisset. ⁊ idem si detrahēdo eū
ad hoc inducit. Quintus est
recursus. i. cū q̄s recepat fu
res ⁊ damnificantes ⁊ ex hoc
sequuntur damna. vel etiā
raptā rē cū querit̄. ⁊ ipe occi
tat ppter qd̄ nō pōt recupa
re. Officialis etiā q̄ p̄t sine
sue p̄sone pic̄o obstarē ne fi
at damnū vl̄ rapina vl̄ mani
festare fures ⁊ ablata et nō fa
cit. tenet̄ hoc Tho. Albertus
Pe. Richar. in. iij. distic. xv.
Innocen. Ray. ⁊ Guil. De
his in. ij. pte sūme. ti. i. ca. xij.
¶ Dan⁹ participatoria. sc̄z

de re furata vel usuraria. 7 de hoc p̄t intelligi illud Ione. iij. Recedat vniq̄sq; ab iniq̄tate que in manu sua est. Et hec habet quinq; digitos

¶ Primus est participando de h̄mōi per donatōnē. talis em̄ cui donatō hoc scit debz reddere d̄no eius rem ablatā donū aut datuz ab usurario cum omnia bona sua sint obnoxia restitutioni. tenetur etiam reddere vel sibi v̄l his potius quibus usurarius habz restituere. ¶ Secūd^o ē p̄ victi ratiōem. Familia em̄ raptorū vel usurarij vel vxor vel filij q̄ nō h̄nt nisi de rapinis v̄l v̄suris tenent satisfacere de cōsumptis. sed habendo etiam alia bona comedendo vel vtendo rebus male ablati in p̄ma specie tenetur de eo qd̄ p̄sumit Ray. ¶ Tertius est p̄ dotationem. filia em̄ que dotat̄ per euz qui non hz nisi de v̄suris. vel alias male ablati maritus q̄ hoc nouit non p̄t recipere dotem. 7 receptam tenetur restituere creditoribus soci. 7 ipsa etiam filia mortuo marito tenetur restituere dotes. Ray. De hoc in. ij. p̄te sūme ti. i. c. xij. ¶ Quartus est participādo d̄ re raptā vel su-

rata p̄emptōnem. q̄ em̄ em̄ta talia scienter vel ignorantia facti crassa tenetur restituere cum inuenit dominum rei v̄l paupibz erogare si illuz ignorat. Si etiam talia em̄it p̄ba biliter estimans esse venditoris. postea sciens fuisse ablatā tenet nihilominus domino reddere si coḡscit. vel pauperibus rem vel p̄cium erogare si non inuenit. Ray. 7 de hoc in. ij. p̄te sūme. titu. i.

¶ Quintus p̄ legatum vel hereditatē. Intelligit enim hereditas deducto ere alieno Heres ergo vel legatari^o ei^o cuius bona sunt obnoxia restitutioni. vel ex contractu. l. ex q̄si maleficio furci fraudis 7 v̄sure. 7 h̄mōi. vel quasi omnia tenetur restituere de tali hereditate vel legato. extra d̄ v̄suris. c. Michael. Danus sacrilega vice v̄surpatio circa sacra 7 ecclesiastica. Job xv. Tendit aduersus deum manum. scilicet sacrilegam. Hec est manus sacrilegi Archanois quam extendit cōtra templum dei. cōminatus ipsum funditus destruere. s; ipso occiso suspēsa est lingua a Iuda Bachabeo contra templum. vt habetur secūdo

De restitutōe liber tertius

Dach. xv. 7 hec bz qnq̄ digi-
gitos ¶ Prim⁹ ē cū auferunt
sacra vt calices 7 paramēta.
cruces. reliquie. 7 alia h̄mōi
Scōs est qñ auferūt aliq̄. 7
si nō sacra tñ de loco sacro: vt
in ecclia. 7 de vtroq̄. xvij. q.
iij. c. q̄sq̄s. Tertius est qñ fit
incendiū vel effractio in loco
sacro. i. iniuriōse. teneferiā sa-
tisfacere. vel etiā inferunt alia
dāna ecclijs vel psonis eccle-
siasticis. vt erigēdo gabellas
7 pedagia. extra d̄ celi. c. q̄. q̄
in. vi. aut iponendo collectas
extra de iniur. 7 dā. da. ca. ad-
uersus. aut faciēdo rep̄salia
p̄ psonas ecclīasticas. ca. 7 si
pignoratiōnes. extra de iniur.
Quartus ē cum clerici male
tractant bona eccliaruz dila-
pidando indebite. alienādo ī
pompas 7 lasciuias expēdē-
do. consanguineos dirando.
xij. q. ij. c. nullus. 7 bona debi-
ta paupibz vel clericis vl̄ re-
pationi ecclie subtrahēdo d̄
restituere. Quint⁹ cum sub-
trahunt legata facta ecclijs.
xij. q. ij. c. q̄ oblatōnes vel nō
soluūt decime vbi consueue-
runt solui. vel cum non ē legi-
time in beneficio cōstitutus.
sed p̄ intrusionem vel p̄ symo-
niam. vel habet aliq̄ impe-

dimentū irregularitatis. tene-
tur em̄ fructus pceptos resti-
tuere. de regu. iur. lib. vi. De
his in. ij. pte summe. titulo. i.
¶ **S**anus iniuste iudicatoria
Beatus q̄ excutit manus su-
as ab omni mūcre. Isaie. xx/
xij. s. obsequij pecunie 7 lau-
dis. p̄ munera em̄ frequēt p̄-
uertit iudiciū. 7 hec man⁹ h̄z
qnq̄ digitos. ¶ Prim⁹ ē qñ
iudex seu q̄cunq̄ official̄ dat
iniustam sniam ex certa scia
quacunq̄ de causa. siue odio
siue amore. siue corruptione
pecunie. 7 talis tenetur d̄ om-
ni damno 7 interesse p̄lese.
Ray. xi. q. iij. c. quatuor. Se-
cundus est qñ ex ignorantia
crassa p̄fert iniustam sniam.
non em̄ debebat se ponere ad
id ad qd̄ nō erat idoneus cuz
periculo alterius. secus si de-
ceptus consilio assessoris qui
putabatur idoneus ex mali-
cia vel ex ignorantia crassa
male p̄sulētis. tunc tenebit as-
sessor p̄ti de expēsis fm̄ Ray.
Tert⁹ ē qñ ex notabili negli-
gentia p̄tulit iniustam senten-
tiam. puta qz noluit laborare
ad legendum in libris. quod
potuisset inuenire. 7 videtur
etiam teneri. vt. c. si culpa. ex-
tra d̄ iniur. Quartus quādo

accipit pecuniā p iudicando
 vel nō iudicādo aut bene aut
 male. Ray. etiā talē pecuniāz
 sibi retinere nō p̄t. s̄z paupibz
 dare v̄l reddere dāri. ¶ Qui
 tus cū nō vult iudicare et da
 re sniāz put p̄t r̄ dz. ne displi
 ceat hūi iniusticiā. aut vt dā
 nificet ius habētē. r̄ tal tenet
 si pars postea amittat iustaz
 cām. vel si remittat penas vel
 diminuat iniuste cū nō possz
 tenet cōitaci. si auxerit penas
 iniuste tenet ei q̄ soluit. Tho.
 et Ray. De his in. ij. p̄t sūme
 ti. i. c. xix. ¶ Danus in iudi
 cio iniuste assistoria. De hoc.
 He iunges manū tuā vt pro
 impio dicas falsum testimo
 nium. Exo. xxiiij. et Isa. xxi.
 Erui te oppressum de manu
 calūniantis. Et hec hz quin
 qz digitos fm qz quinqz gene
 ra hominū ibi cōcurrūt. s. ad
 uocat⁹. iuriconsultus. actor
 et procurator. testis et reus.
 ¶ Primus ̄t aduocat⁹ q̄ si
 scienter assumit ad defensan
 dū iniustā cām obtinēs vic
 toriā cause. de omni dāno tene
 tur aduersario si clientul⁹ nō
 satisfecit. Tho. ij. q. lxxi. Si
 vero nō obrinet tenet clientu
 lo de expensis qñ vicz dixit
 sibi causam esse iustaz. cū als

ille nō litigassz. Sed si assu
 mit causaz iustam et ex crassa
 ignorātia vel notabili negli
 gentia. perdit. videtur teneri
 clientulo de dāno suo. c. si cul
 pa. extra de iniur. r̄ dā. ¶ Se
 cū dus iuriscōsultus si sciēter
 prestat malum consiliū vel
 fraudulentum. vnde ius ha
 bēs perdit causam. siue sit ille
 cui consultit siue alter tenetur
 de dānis inde secutis si ve
 ro fideliter p̄sulit vt scit nō te
 net. vt. c. nemo et consilio. de
 reg. iur. li. vi. ¶ Tert⁹ ̄ actor
 et pcurator q̄ accusat aliquēz
 falso crimine vel petit indebi
 tū scienter tenet de omni dāno
 qd̄ inde recipit etiā aduersa
 rius de expensis. Tho. ij. q. ij.
 q. lxxij. Quartus est reus si
 negat veritatem de qua iuri
 dice interrogat negādo inde
 bitum pecunie tenet actor. i.
 negando aut crimen vnde se
 quit̄ accusatori mors vel mu
 tilatio vel alia pena. vel fati
 gando scienter appellacioni
 bus vel dilationibz tenet ad
 arbitriū boni viri. ¶ Quint⁹
 testis si ex falso testimonio et
 scienter factō actor vel re⁹ in
 currūt aliquod dānū iniu
 ste tenet talis insoliduz. extra
 de iniur. c. si culpa. r̄ si accipit

De restituōe liber tertius

pecuniā p testimonio serēdo etiā vere tenet illā paupibz erogare. xiiij. q. v. ca. nō sane. z de his oibz in. ij. pte sū. ti. i. c. xij. ¶ **D**anus fraudatoria. Job. xxxi. In manibz meis non adhesit macula. scz fraudis. Et hec hz quiqz digitos seu modos. ¶ **P**rimus est i reprobitate. dū. s. vna suba vendit p alia. vt vinū limphatū p puro. Aurū vel argētū alchimiatum p puro z hmōi. Scōs est in qntitate. vt cuz dant minute mensure l' pōdera. putavncie. xi. p libra. v' in vasis de vino. oleo. tritico z hmōi. vel in cannis de panis no laneo lineo z hmōi. Tertius ē in qntitate. vt cū vendit res defectuosa. vt vinū v' caro corrupta pro bona aial viciosum z claudicans p sano non diminuendo de precio. z multo magis graui' esset vendendo rem nociuam z piculo saz homi. Quartus est in p'cij i cōlitate. vt cū vendit res p' iusto p'cio qz valeat scient. v' cum multo minus p'cio emif quia venditor non cognoscit rem. vel qz ducit maxima necessitate. ¶ **Q**uintus ē in gabelle debite vel pedagij s'bractione. v' qz occulte introdu

cit rem ad ciuitatē vel asserit eē p alio. vel minoris qntitatis vt minus soluat. Hi oēs tenent satisfacere. fm Tho. ij. ij. z Ray. De his oibz habes in scōda pte sum. ti. i. Danus falsificatoria. Job. v. c. Qui dissipat cogitatōes malignorū ne possint manus eorum implere qd ceperunt. manifestando. s. falsitates eorum. Et hec hz qnqz digitos vel modos. ¶ **P**rimus est in ponderibus et mensuris faciendo falsas monetas. vel eis vtendo falsis z diminutis in vendēdo z emēdo mēsuris excessiuis tenet etiā tal' de dānis i de securis illis talibz. ¶ **S**ecundus est in falsis monetas fabricādo eas falsas l' incidēdo. aut falsas z diminutis p legitimis sciēt vtendo. vitra p'ctm tenet de dānis legis. ¶ **T**ertius ē i bullis ap'licis falsis. vel p subreptionem obtentis. cuz. s. expressum est falsum in supplicatione obmisum illud exprimēdo: q' enarrato non obtinisset. Beneficiū cū vel gra sic obretra non valet. vnde tenet satisfacere d' emolimento per ip'as obtento. ¶ **Q**uartus est instrumentis et scripturis falsificatis.

vt testamentis in q̄b̄ scribūť
legata alie q̄s disponat a testa
toze. vel scriptare vbi appa/
rent debita z cassant z b̄mōi.
¶ Quintus est in falsis partu/
bus. vt cū mulier ꝑcipit ꝑ ad
ulteriū. vel supponit sibi alie/
nū partū q̄ tenet de oib̄ q̄ cō
sumit filius putati⁹ de bōif
mariti. z de his q̄ vt filio legi
timo sibi de hereditate relinq̄
rent. c. si culpa. extra de iniur
z de his i. h. pte sū. ti. i. c. xvij.

Danus proditoria. De q̄
christus Luce. xxij. Ecce ma
nus tradentis mecū est i mē/
sa. Non em̄ sic pditio. nisi per
familiares. Et hec habet qn/
q̄s digitos. ¶ Primus est i ca
stris populis z terris. qn̄. scz
q̄s aufert a legitimo dño. z
dat pditorie alteri q̄ ibi ius n̄
habet. talis tenetur de om̄ib̄
damnis inde secutis. ¶ Se/
cundus est in psonis qn̄ q̄s
tradit dñm suū vel amicu in
manus inimici occidendū
vel redimēdū vel impediēdū
a negocijs suis tenet illis ad
omne interesse. ¶ Tertius in re/
bus quando pecunias vel a/
lia bona sui dñi vel amici ꝑ/
curat deuenire ad manus ini
micorum. aut cum associat se
cum aliquo vt ducat ad locū

vbi spoliatur. ¶ Quartus est
quando secreta reuelat sui do
mini vt damnificetur vel ad
uocatus secreta cause quā de
fendit aduersario pandit vt
se possit defendere tenetur de
damnis. extra de iniur. cap. si
culpa. Et de his in sc̄da pte
sūme. ti. i. c. xxij. ¶ Quintus
scz cum q̄s vtitur insidijs. n̄
seruando pacta ꝑmissa. etiaz
si esset hostis. dum modo z ip
se ei seruat fidem z non alias.
vt. xxij. q. i. ca. noli. Danus
symoniaca. Et de hac. iij. Re
gum. xij. Quicunq̄ volebat
implebat manum suam. s. ꝑe
cunia quaz dabat. z fiebat sa
cerdos. Et hec habet quin/
q̄s digitos. ¶ Primus est accē
pere pecuniam vel alia ꝑalia
pro sacramentis aut benefi
cijs conferendis. vel collatis
per modum ꝑecij non ꝑ mo
dum elemosyne. z talem ꝑe
cuniam retinere non potest. s.
paupibus debet erogare. vel
ecclesie in cuius iniuriam da
ta est. Tho. ij. ij. q. c. Secun/
dus accipere pecuniam app̄
ciatine pro alijs rebus sacrf.
vt ecclesijs. altaribus con/
secratis. aqua baptismali cō/
secrata. oleo sancto. Et reli/
quijs sanctorum. sepulchris

De restitutōe liber tertius

loci sacri iure patronatus. in
gressu religionis et hmoi. tal
pecunia n̄ p̄t retineri. sed op
tet paup̄ibz eā erogare. v̄l ec
clesie p̄ q̄ cōmissa est symonia
¶ Tertius est p̄ spūalibz exerci
tijs. vt p̄ p̄dicādo. orādo. vi
sitādo. eligēdo. p̄firmādo a
correptōe desistēdo. curā aia
rū exercēdo p̄secrādo et hmoi
alia. recipiendo pecuniā et ac
tue vel p̄riōnalr. vel app̄ciati
ue tenet paup̄ibz erogare. vel
ecclie in cuius iniuriam da
ta est. sed p̄ modum elemosy
ne sibi retinere p̄t sic data.
¶ Quartus est q̄ accipit b̄n̄
ficiū simplex vel curarū aut
dignitatem symoniace. q̄ te
net resignare. et fruct⁹ inde p̄
ceptos restituere etiā p̄sump
tos. deductis exp̄sis factis i
utilitatē b̄n̄ficiū illi⁹ etiā p̄ fru
ctibz colligēdis. ¶ Quintus
est de mediatoribz ad p̄curan
dū officiū vel beneficij ecclie
siasticū. vel aliq̄d spūale. hi te
nent pecuniā p̄ hoc recep
tā paup̄ibz erogare. Nec oīa
Tho. ij. q. c. Ray. et Inno.
De his in. ij. p̄t sū. ti. i. c. v. p̄
totū. ¶ Sextus impeditōr
Ecclie. xij. Ue duplici cordez
manibus malefacientibz. i. i
pedient. b̄ bona alioz. Et b̄

h3 q̄nq; digitos. Prim⁹ ē q̄
q̄s impedit aliquē a p̄secutio
ne alicuius officij vel benefi
cij. et si iā illud erat p̄secutus
et possidebat et iniuste p̄cura
uit auferri sibi tenet satisface
re in totū. Si h̄o nōdūz erat
consecutus sed in via haben
di tenet ad arbitriū boni viri
Tho. et Richar. in. iij. di. xv.
¶ Secundus est q̄ impedit fruc
tus p̄uenturos alicuius agri
vel vinee. vicz effodiendo se
mina. destruendo vineas. ar
bores et hmoi. q̄ tenebitur ad
q̄ntū estimant fructus in illo
dubio valituri. Tho. in. iij.
Tenendo etiā colūbarias et
non sufficienter pascendo co
lūbos. vnde d̄ anū inferūt se
minibz vel fructibz tenent de
damnis. Pe. de pal. in. iij.
¶ Tertius est de his q̄ faciūt
statuta vel capitula. ne vsure
solute possint repeti. l. q̄ pos
sint homines cogi ad soluen
dum. et qui iudicant fm̄ ea. l.
etiā sine statutis dant sniaz
q̄ soluat̄ vsure vel solute n̄
repetant. hi tenent ad restitue
dum eas si vsurarij nō resti
tuant. Impediunt etiā restitue
tionē. xi. q. iij. c. qui consentit
¶ Quartus est de his q̄ dant
lras emunitorias debitoribz

iniuste ne possint cogi a creditoribus ad soluendum eis cum possint. hi tenent illis de illis danis. ¶ Quintus est de iniuste in pedibus ne quis possit exequi negotia sua honesta occultando instrumenta vel scripturas per quam manifestat ius suum. vel impedientes ne quis accedat ad iudicium ecclesiasticum in causa quam per ubi sibi faciet iusticiam vel aliter iniuste et maliciose impediens iter suum ad iudicium vel ad negotia sua unde recipit danum et de his tenet. ¶ Sextus lutoria. De qua potest intelligi illud Job. xxxi. Si id est non osculatus sum manum meam in abscondito. Lutor enim cum vincit attribuit manum industrie. unde aliquando osculatur eam ut causam lucris. Et hec habet quatuor digitos. ¶ Primus cum decipit in ludo. vide licet per falsos tallos aut cartas. dicendo medicium. et sic vincit. tenet enim restituere de precepto. ¶ Secundus est qui vincit alius quam alienare non possunt. ut sunt serui. filii familias. pueri pupilli. viros. religiosi. et homines. hec oportet restituere illis qui habent curam illorum. ¶ Tertius qui vincit ei quem induxit ad ludendum multa importunitate cum non vellet ludere. vel vo-

lente a ludo recedere inuitum detinet tenetur restituere. Quartus qui vincit in locis ubi prohibetur ludus. et per leges mandat fieri restitutio. quam nec per consuetudinem sunt abrogate et tunc etiam tenet restituere per danti secundum Thoma. ii. q. cxxij. Rich. in. iij. Ray. Inno. et alios. ¶ Quintus est qui vincit in locis ubi non prohibetur ludus vel si prohibetur leges sunt abrogate per contrariam consuetudinem. et tunc debet pauperibus erogare. Utrum vero non de necessitate vel de honestate vide in. ii. per te sum. ti. i. c. cxxij. de ludo. ubi plene. Danus locationis et conductionis vicioria. De hac Deute. xxxij. Videbitur quod infirmata sit manus. id est deficiens opus in locando et conducendo. Et hec habet quatuor digitos. ¶ Primus qui quis locat alteri rem viciosam sciens. ut equum claudicantem vel domum ruituram. qui tenet de dano inde secuto illi tali. ¶ Secundus est quando nimis notabiliter exigit precium de re locata. domo. agro. veste. et huiusmodi. vel quando auferit ab eo rem locatam sine causa rationabili ante tempus conuentum. tenetur enim ei de damno. Ray.

De restitutōe lib er tertius

Tertius qm̄ pducit q̄s aliū ad opanduz nimis puo p̄cio notabiliter. vel debitā merce/ dem nimis tardat dare cū p̄t unde ille recipit damnū vel loco pecunie debite. dat sibi res quas optet eum vendere minori p̄cio q̄s debz habere.

Quartus si pducit ad ope/ ram ex festinantia vel negligētia nō fidelit̄ est opatus z bñ vñ seq̄tur damnū sue rei.

Quitus qm̄ male tractauit rem sibi locatā. vt domuz vel agrū pmittendo destruere. vt equos boues. z hm̄oi nimis fatigando. z hm̄oi. tenet tal' de hm̄oi damnis ad arbitriū boni viri. Ray. in sūma. Ua/ fallus aut̄ q̄ bona q̄ habet in feuduz a dño male tractat ex malicia vel negligentia. tenet de damnis. Et de his in. ij. p̄ te sum. tit. c. xv. Danus tur/ piter lucratoria. d̄ qua Isa. i. dñs ait. Danus v̄re plene sūt sanguine. i. turpibz lucris Et hec habet q̄nq; digitos.

Primus ē lucrū ex ope carna/ li. vt meretricio. lenocinio cō/ cubinatu. adulterio. z hm̄oi.

Secundus est ex arte v̄l ac/ tu phibito lucrari. vt ex arte mutuandi vel faciendi taxil/ los. caritas. fucos. torneamē

ta. histrionatu turpi. seruicij/ do vsurario in nūerando pe/ cuniā ad vsuram. z scribēdo z hm̄oi. in faciendo diuinatō nes. incantatiōes. z hm̄oi. in scribendo instrumenta i frau/ dez vsurarū. **Terti** ē lucrā do tpe phibito. vt diebz festi/ uis vendendo z emendo sine necessitate scribendo vel alia opa ad lucrū faciēdo. Quar/ tus est negociari in locis phi/ bitis. vt in eccl̄ijs vendendo vel emendo. vel etiā mittēdo ad terras saracenoꝝ. vel por/ tando arma v̄l lignamina v̄l victualia. et quecunq; merci/ monia sine licentia pape. te/ netur illud qd̄ lucratus est et tantundem de suo mittere in subsidium terre sancte.

Quintus est ex intentione mere cupiditatis vacare ne/ gociationi. vel intentione itro/ ducēdi caristiā. hi oēs debēt acq̄sita paupibz erogare ma/ gis nū ex honestate z consilio q̄ ex necessitate. xij. q. i. ca. q̄ habetis et de his. in. secunda pte summe titu. i. capi. xij.

Danus detractoria. p̄ sal. Erue scilicet dens de manu canis. id est detractoris aīaz meam. id est vitam. Prouer/ biorum. vij. c. Dors z vita

in manibus detractorie lingue. Et hec hz q̄nq; digitos. ¶ Primus ē cum q̄ sciēter accusat aliquē de falso. ⁊ conuictus de crimine condēnat talis ei tenet satisfacere. nō q̄ dem detegendo falsitatē post q̄ est punitus reus. quia sibi imminet piculum persone. ⁊ illi iam punito non satisfacere. sed aliter ad arbitriū boni viri ante satisfacere debet q̄ punit. debetq; detegere falsitatem. vel desistere ab accusatione. ¶ Secundus est q̄ extra iudicium infamat aliquem de crimine sciens non esse verum. vel nesciens si est verum. et tenetur illis quibus dixit declarare se falsum dixisse. nisi sibi ex hoc immineret magnum piculum vite. ⁊ huiusmodi. nam tunc aliter potest debet satisfacere. vlt̄ cū libellos famosos super crimine de eo componit vel cantilenas. quod peius ē. ¶ Tertius q̄ ad aliq̄d crimen commissum vere ab alio auget aliquid aliud notabile. quod ē falsum. vt cum dicit se vel alium turpia colloquia vel gestus habuisse cū aliq̄. sed etiā carnalem copulam. vel etiā cum aliq̄ dicunt de eo turpitu

dinem cum aliqua agere taceret studiose. vel aliqua signa facit vt credant veruz esse qd non est. ⁊ talis tenetur ad declarandū falsuz esse. ¶ Quartus ē cum dicit aliquod crimen alterius referens se audisse quod occultum est. ⁊ ignoratur si est verum. ⁊ talis quomodo satisfacere debeat. habes in capitulo sequenti. ¶ Tertio. ¶ Quintus est cum dicit crimen alterius vere perpetratum. s; occultuz. ⁊ talis debet etiam famam restituere potest. vel etiam cuz dicit contumelia; in presentia aliorum: ⁊ talis debet petere veniam. vel aliter se cum eis reconciliare. ¶ Sextus p̄sona lesoria Dichee. vij. Vir fratrem suū venat̄ ad mortē. malum manuuz suarum dicunt bonū. Et hec habet quinq; digitos. ¶ Primus est auferendo vitam occidendo alium iniuste. id est extra iudicium ordinarium. ⁊ talis tenetur prout dicitur in capi. sequenti. S. i. de damno inde secuto. ¶ Secundus est mutilando membrum iniuriose. ⁊ tenetur de expensa in medicis ⁊ de lucro p̄dito. si ex mutilatione non potest laborare

De restitutōe liber tertius

Tertius est vulnerādo vel pcutiendo et sic tollēdo sospiratē. et tenet ad dāna inde secuta ei. Quartus incarcerando. et sic tollēdo ei libertatē qđ faciēdo absq; rōnabili cā tenet de dāno qđ īde se h̄t. secus si facit quia est ei dōbitor vt sibi citius soluat. Quintus cum mittit in exiliū vel confinā iuste. et hoc aufert ei patriā et oē dānū qđ inde recipit. qđ cōiter est multū. et tenetur ei satisfacere. Danus aīarū pdatoria. et de hac Sapiē. i. Impij manib; et verbis mortem accersunt. Et habet dñ; q; digitos seu modos. Primus est qñ volentes ingredi religiōē ad seruiēdū deo aliq; reuocat. vel iā ingressum psuadendo educit. tenet hic illū reducere q̄tū in eo ē vt se vt aliū ponere in religiōē s̄m Pe. de pal. Secundus qñ q; psuadet alicui aliqđ criminale blandiēdo vt decipiat. et mltro magis qñ q; aufert alicui virginitatē extra m̄imonū. et debet eam ducere in vxorē. vel eam dotare si pōt. de hoc infra. Tertius est qñ quis suo sermone trahit ad errozes fidei vt faciunt heretici disseminantes falsam doctrinam

et hi tenent reuocare. Quartus est cū plari vt patrefamilias ex sua negligentia pmitteat suū gregē pere. nō corrigētes et admonētes. et mltro p̄ cum suis malis exemplis eos ad mala puocant. tenent em̄ eos corrigere. ij. q. i. c. scelus. Quintus cū hoies suis prauis actib; alios scandalizat vt mulieres suis ornatib; et alijs tripudijs ac ludis rixis ac blasphemijs. et hi debent satisfacere pnia et bonis actib; edificando quos prius scandalizauerant.

Capitulū scđm de restitutiōibus. in quo cōditur quid quantum et quibus sit restituendū et q̄ ordine.

Trca autē

c ipam restitutiōem se octo videnda que in hoc versu cōtinentur. Quis quid. vbi. per quos. cui. cur. quō. quando. Et qz de p̄io dictum est sup. c. i. §. ij. et se. iō primo omisso videndum est de alijs. Quantum igitur ad scđm. s. quid sit restituendum et quantū. Sciendū qz ablatū si potest. xiiij. q. vi. c. si res. et si est aliquid fructificans etiam fructus eius. vel

aliter satisfaciendus quā id re-
stitui nō pōt. Sz p hmoi de
claratōe sciendū q dānū pōt
qdruplr inferri. Primo q ad
aiam auferendo ei vtutes in-
fusas 7 morales. Secdo quo
ad corpus inferendo ei lesio-
nes corporales. Tertio quo ad
honorem 7 famam per vitu-
perationes verbales. Quar-
to quo ad substantiam p acti-
ones criminales. ¶ Quantuz
ad pmū norandū est q q̄uis
nemo possit esse causa suffici-
ens peccati alterius. n̄ p cō-
seqns ei auferre vtutes dire-
cte 7 efficaciter. quia volūtas
cogi non potest vbi consistit
pctm̄. p̄t qd dicit Ambro-
¶ Non est q cuiquam nostraz
ascribam⁹ erumnā. nemo est
tenet ad culpam. nisi p̄pa vo-
luntate deflexerit. xv. q. i. ca. n̄
est. Pōt tñ aliqs esse alteri oc-
casio magna peccati. Et de-
eretal dicit. Qui occasionem
damni dat. damnum quoqz
dedisse videt. c. si culpa. extra
d̄ iniur. et dam. da. Potest at
aliqs esse occasio damni alte-
rius quadrupliciter. Primo
verbo suo inducendo alium
ad peccatū. 7 sic q̄ iducit aliū
ad malū suadendo consulen-
do p̄cipiendo. id qd est mor-

ale. est occasio p̄ditōis illius
quia p hoc auferunt illi gr̄a 7
virtutes ab anima. Tñ Au-
gu. Si fratri tuo male psua-
des. occidis. s. illū quo ad a-
nimam. de pe. dil. i. c. noli. Et
talis damnificans fm̄ Sco.
in. iij. tenetur restituere dam-
nū modo sibi possibili. s. idu-
cendo eum efficaciter ad pe-
nitentiam 7 ad virtutes siue
actus virtuosos. Et si sola in-
ductio p verba non sufficit.
quia facilius ē puertere q̄ cō-
uertere tenet q̄ntum pōt per
oratōnes suas 7 ab alijs. p̄cu-
ratas. 7 p alioz suasiones ef-
ficaces. dum tñ illis nō p̄dat
pctm̄ occultū p̄dicti. ¶ Quā-
tū ad scdm̄. s. reuocando ali-
quē a meliori. p̄posito fit hoc
damnū alteri cum reuocat eū
a religione in qua p̄fecti⁹ vi-
uit q̄ in seclō. 7 tal' damnifi-
cans tenet ip̄m reuocatū ab
eo reducere ad ingressum vel
reuerfionez ad religionē. Hā
fm̄ Pe. de pal. in. iij. Non so-
lum ille q̄ inducit p̄fectum ad
egressuz religiōis tenetur ad
inducendū ipsum ad ingres-
sum religionis vel ad reuertē-
dum. sed etiam qui retrahit il-
lum qui volebat ingredi. nec
tamen intrauerat tenetur in-

De restitutōe liber tertius

inducere ad ingrediendū. q̄
si ille nollet intrare tenet alium
eque idoneū pcurare. qd̄ si n̄
possit. tenet ip̄e intrare. Qd̄ in
telligēs Ray. Ordinis p̄dica
toꝝ q̄ auerterat quendam ab
ingressu religionis. postea p̄
eo intrauit. Rō est. q̄ abstulit
dño seruū suū nouiciū vel in/
traturū. Hec Petrus. Sed
Scotus dicit hoc esse veruz
de obligato ad religionē obli
gatōe p̄fessionis. non aut̄ de
eo qui erat dispositus ad in/
trandum necdū intrauerat.
Rō aduersitatis est. quia inē/
est inter habere et prope eē ha
bere. Unde nō tenetur ad tā/
tam restitutionem religiōi ad
quantam teneret si fuisset in
religione. sed tenetur ad aliq̄/
em restitutionem. scilicet ali/
qualem inductionem illius
vel alterius equivalentis ad
ingressum religionis. Hec
Sco. Idez videt̄ dōm d̄ eo
q̄ auertit nouiciū religionē
iam ingressuz animo p̄manē/
di sicut de p̄fesso. naz talis ob
ligatur religioni saltem in ge
nere. et hoc intelligendum est
si retraxerit illum intentione
damnificandi religionē. tūc
em̄ tenet̄ religioni. Si autē
hoc fecit intentione consulē/
di p̄p̄vilitati sine fraude nō
tenet̄ religiōi quo ad euz q̄ n̄
dum intrauit. sed ip̄i p̄fōe q̄
retraxit p̄suasionibus et alijs
bonis sp̄ualibus ad equiva
lentiam eozuz in quibus dā/
nificauit. Si aut̄ quis auer
teret aliquem a religionis in
gressu non simpliciter sed ab
ea vbi dissolute viuuntur intē
dens prouidere saluti illius a
nullo tenet̄. ar. xxiij. q. v. de oc
cidendis. Et ex his patet f̄m
Jo. de rip̄. in quodam tracta
tu de contractibus qd̄ dōm
sit de his qui scholares retra
hant et subtrahunt doctoribz
cum q̄bus audiunt. quia aut
hoc faciunt in odium docto
rum. vel volentes sibi p̄uide
re. v̄l alijs p̄uidere. vel volen
tes scholaribz p̄uidere. Si p̄
mo mō. aut subtrahit schola
rem qui iaz intrabat scholas
et tunc tenet̄ doctori ad resti
tutionem salarij et honoris si
bi subtracti. Si etiā doctor
cui talis subtrahit sit melior
q̄ ille cui eum pcurat tenet̄ ta
li pro quanto vtilitatem sciē
tie sibi subtraxit. Si autem
nondum scholas intrauit. s̄
intrare disponebat. nō tū te
net̄. licet obligetur scholares
inducere vt redeat ad p̄mu

di p̄p̄vilitati sine fraude nō
tenet̄ religiōi quo ad euz q̄ n̄
dum intrauit. sed ip̄i p̄fōe q̄
retraxit p̄suasionibus et alijs
bonis sp̄ualibus ad equiva
lentiam eozuz in quibus dā/
nificauit. Si aut̄ quis auer
teret aliquem a religionis in
gressu non simpliciter sed ab
ea vbi dissolute viuuntur intē
dens prouidere saluti illius a
nullo tenet̄. ar. xxiij. q. v. de oc
cidendis. Et ex his patet f̄m
Jo. de rip̄. in quodam tracta
tu de contractibus qd̄ dōm
sit de his qui scholares retra
hant et subtrahunt doctoribz
cum q̄bus audiunt. quia aut
hoc faciunt in odium docto
rum. vel volentes sibi p̄uide
re. v̄l alijs p̄uidere. vel volen
tes scholaribz p̄uidere. Si p̄
mo mō. aut subtrahit schola
rem qui iaz intrabat scholas
et tunc tenet̄ doctori ad resti
tutionem salarij et honoris si
bi subtracti. Si etiā doctor
cui talis subtrahit sit melior
q̄ ille cui eum pcurat tenet̄ ta
li pro quanto vtilitatem sciē
tie sibi subtraxit. Si autem
nondum scholas intrauit. s̄
intrare disponebat. nō tū te
net̄. licet obligetur scholares
inducere vt redeat ad p̄mu

Si autem hoc facit volendo sibi prodesse, puta est doctor et vult sibi de scholis prodesse si sine fraude fecit, et scholaris non dicitur se dedit alicui doctori, non credo eum in aliquo obligari, cum cuilibet sit licitum, modo licito et debito procurare utilitatem suam, aliter non credo sibi licere. Si autem hoc facit volens alii prodesse sicut quoniam scholaris alicuius doctoris subtrahere conaretur scholares alios doctoribus ut intrarent eum doctoris suo, in hoc solum bonorem et utilitatem sui doctoris intendens si subtrahat in partem cum alio doctore, credo ipsum obligari, nisi forte illius doctoris cui subtrahit eum insufficientia et scholaris aliquid specialis cura quam sibi tenet excuset. Si autem retrahat intrare volentem cum ex hoc nullum ius doctoris sit acquisitum, et hoc facit sine fraude, non credo eum doctori in aliquo obligari. Obligat autem scholari si eum retrahat ne audiat meliorem. Si autem hoc facit utilitati scholaris volens consulere, et super hoc a scolare requisitus consulit quod audiat alium doctorem meliorem bene facit. Et dicta in his casibus sunt ceteris paribus

intelligenda. iste enim casus est ita variis modis circumferentialis quod vix potest dari certa regula. Nec ille. ¶ Quantum ad tertium, scilicet damnificatio alios suo malo exemplo, sicut scandalizant prelati subditos suos pompis et lascivijs, et alij malis moribus suis. Mulieres suis superfluis ornamentis et fucibus et tripudijs, et alij manifeste peccantes, et precipue quoniam hoc intendunt vel continent seu percipiunt scandalum aliorum propter quod alij ruunt in diversa vicia, de quibus in euangelio. Temendo a scandalis etc. tales tenentur ad satisfaciendum bonis exemplis manifestis, non autem tenentur ob hoc ad aliquam publicam penitentiam, ut dicit Albertus, sed ad edificandum alios bonis exemplis manifestis: sicut scandalizauerunt per mala manifestis. ¶ Quantum ad quartum scilicet de seducente virginem et corruptente extra matrimonium, dicitur Exodi. xxxij. capitulo. Qui seducit virginem et dormit cum ea, dotabit eam, et habebit eam uxorem, aut reddet ei iuxta modum dotis quam virginem solent accipere. Damnificauit enim

De restitutōe liber tertius

talis illā in castitate virgiali auferēdo ei thesauꝝ irrecupabilem. vnde tenet ei saltes ad restitutōez castitatis pūgal' accipiēdo eā in vxorē v' do rando. Et si q̄dem pmisisset eam ducere in vxorē tenet ad hoc etiā rōne pmissiōis nisi esset nimis disparis p̄ditōis. **Uñ** frans potuit deprehēdi. et tūc satisfaciāt ad arbitriūz boni viri. et idē fort' qñ v'olentauit eā. Quāuis autē p̄ceptū legis mosayce allegatur sit iudiciale. et inq̄ntū h̄ n̄ obliget. tū inq̄ntū sumptum ē p̄ statuto ab ecclia vel aliq̄ ciuitate obligat. sicut p̄ extra de iniur. et dam. da. c. i. et c. seqn. De sc̄da dānificatōne q̄. s. fit corpi p̄ lesionez aduertendū est q̄ quattuor modis p̄tigit sc̄z p̄ occisione. p̄ mutilationē. p̄ p̄cussionē. et p̄ incarcerationez. Si ḡ fiat damnū p̄rimo mō. s̄m Sco. p̄t satisfacere sustinēdo penā taliōis a iudice. nō autē a se. nec etiāz tenet iudici se offerre. sed captū nō licet se d̄fendere aut carcerē infringere. sed inuēta o'portunitate. licet fugere s̄m Tho. et Ven. et condemnat' d̄z patiēt mortē ferre. Est et aliū mod' s̄m Sco. sibi vri

lis ad satisfaciendū. Quis ad h̄ non teneat necessario. s. vt exponat vitam suā in cā iusti belli. vt cōtra inimicos fidei et ecclie. p̄ restitutōe seu satisfactiōe fiēda illi cuius vitam abstulit. Sed si nec hoc vult facere tenet ad satisfactiōem sp̄uālem p̄ aia occisi. vt ad faciendū elemosynas p̄co. vel ad sumendā aliquam p̄grinationē ad limina apostolorum vel sancti Jacobi et h̄mōi p̄ aia eius et pcurando alioꝝ orōnes inq̄ntū p̄t. n̄ h̄ sufficit. Sed si interfecit' habuisset aliq̄s vt p̄rem. m̄rem filios et h̄mōi. quos op̄ib' manuū suarū sustinebat. tenet interfectoz oib' illis ad tantū quantū illis abstulit subsidij p̄ occisionem eius. Insuper occisoz tenet placare lesos q̄ntum p̄t. **Hec Sco.** Quantum ad sc̄dm. s. de mutilatione dicit idem Scotus q̄ pro h̄mōi non est statuta aliqua pena in ecclesia. nisi pecuniaria. et ista debet responderē solum damno qd̄ quis intulit p̄ mutilationem pro toto tpe quo vsus esset quis membro absciso. sed etiā expensis appositis in curatione. vt h̄ extra de iur. et dā. da. ca. i.

Et ultra h tenet ad placatōz
lesi q̄tū in ipō est. ⁊ solatiōz
ipō afflictī q̄ afflictio p̄petua
ē. P̄ etiā p̄deranda ē muti
lacio paupis q̄ diuitis si ma
gis egebat p̄reabsēsa ad vi
ctū necessariuz. puta si absēsa
esset manus dextera scriptori
q̄ de illa arte viuebat. tūc em̄
magis tenet. Quātū ad terti
um videt deū optime impo
suisse satisfacionem. s. in lesio
ne vel p̄cussione. vel vulnera
tione corporali. Ero. xxi. vbi d̄r
Siritati fuerint viri ⁊ p̄cus
serit alter p̄ximū suū lapide l'
pugno. ⁊ ille mortuus nō fue
rit sed iacuerit in lecto. si surre
perit ⁊ ambulauerit sup bacu
luz suū. innocens crit q̄ p̄cus
serit. s. a mortis pena sustinē
da. ita tū q̄ operas quas in
terim. s. neglexerit impedit̄
p̄cussura. ⁊ impensus in me
dicos restimat cui pena addē
da est reconciliatio quātū in
eo est. Quantum ad satisfacti
onem de quarta lesione. s. in
carceratione vel detentiōe sci
endum q̄ vltra recōciliatōez
⁊ veniā peritam leso fiet satis
factio iniurie. put sapiens de
terminabit. ⁊ si lesus pl̄ vel
let exigere q̄ deberet ad illud
plus n̄ tenet ledens vt illum

recōcillet. Dec Scol̄. Sz
btūs Tho. in sūma ⁊ in. iij.
dicit. q̄ in oibz dānis vbi n̄
in se nec in eequalenti p̄t fieri
restitutio. vt in mutilatione
mēbz ⁊ hmōi. satisfactio fiet
p̄ recōpensatōez ad arbitriuz
boni viri. Idem Bull. ⁊ qz
tale exiliū reputat vt qdā car
cer in iure. iō q̄ mittit aliquē
in exiliū. vel ad p̄finiū qd̄ est
exiliū ad tps iniuste. rā ip̄ q̄
oēs hmōi dantes auxilium.
aut p̄siliū efficac ad hoc. tenē
tur exulati de oī dāno inde se
cuto ex h ad satisfacionē. ar.
exira de homi. c. sicut dignuz
⁊. xi. q. iij. ca. q̄ consentit. De
tertia dānificatione. s. i fama
⁊ honore. Sciendū q̄ quat
tuor modis p̄t p̄ringere. s. per
p̄tumeliē illatōez. p̄ detractōz
p̄ detractionis ab alijs facte
recitationem. p̄ p̄tatis nega
tionē cum q̄s accusat iuste.
Quantū ad p̄mū d̄r q̄s con
tumelari alteri seu p̄tumeliā
inferre cum p̄uatim ei vel co
rā alijs in faciē dicit p̄tumeli
am importantē notabilez de
fectū culpe vocando eū latro
nem. lenonē. p̄ditore. adulte
rū. ⁊ hmōi. vel cū dicit verba
exp̄mentia d̄fectū nate. vt cū
dic̄ intendens inde iniuriari

De restitutōe liber tertius

vt vocādo eū strabonē vel il/
legitimus; z hmōi. qđ ppe dī
pūicū. Quā igit qđ hoc facit
nō in iuriādi vltra offensam
mortalē tenet satisfaccere p̄rio
leso. z ipm placare q̄ntuz pōt
petendo veniā vel alio mō. z
B in puato vel publico fm q̄
ip̄e puatim vel publice iniu/
riā intulit seu ptumeliā. nam
si in publico ptumeliā intu/
lit. z hoc ptumeliatus req̄rit.
vt in publico veniā petat te/
netur ad hoc. Et si in ip̄a con/
tumelia aliqđ criminale falso
exp̄ssit tenet corā illis q̄ h̄ au/
dierūt exp̄mere se falsum di/
xisse. Aug. Ubi petm̄ ortum
fuerit tibi moriaf. ij. q. i. cap. si
peccauerit. vtz si platus sub/
dito. pater filio. vir vxori. ma/
gister discipulo. dñs suo dic/
tba ptumeliosa faciens h̄ ex/
correctione non tenet petere
veniā a tali. fm Aug. in regu/
la dicēte d̄ platis. Si ipi mo/
dū vos excessisse scētis. nō a/
vobis exigif vt a nobis sub/
ditis veniā postulet; zc. Sz
si hoc faceret multū iniuriose
z linoze vindicte tūc tenet p̄
latus a subdito petere veniā;
z reconciliare lesuz fm Ray.
Verū si ptumeliā recipiens i/
verbis. p̄ ptumeliā si dome/

stice puerlat cum ptumelian/
te z familiariter videtur oñde
re sibi remissam iniuriam z re/
conciliatū fore. z p̄seq̄nter nō
teneri al̄s ad petendum veni/
am fm Durāñ. in sum. Quā/
tū ad scđm dānū. s. p̄ detrac/
tionē. hoc contigit fieri p̄nci/
palit̄ duobz modis. Primo
mō imponendo alicui falsuz
crimen verbo. cantilena vl̄ fa/
moso libello. z talis tenet illif
corā q̄bz detraxit declarare se
falsum dixisse. Et tūc q̄ ei ex/
inde exurgat erubescencia et
confusio. nisi ex hoc immine/
ret ei magnū piculum vite vl̄
aliqđ magnū inceduentēs fe/
q̄ret. z si nouerit q̄ is cui? fa/
mā abstulit sc̄tuerit detracto/
rem ipm tenet detrahēs com/
ponere cū infamato p̄cti d̄ in/
iuria sibi facta. z veniā postu/
lare in p̄pa p̄sona si audet. vl̄
p̄ alii si p̄ se apte non potest.
Sz si ignorat diffamatus de/
trahētē recōciliet ei tacito no/
mie suo. ¶ Scđo mō p̄tigit
fieri detractio. dicendo aliqđ
crimiale d̄ alio. s. h̄e p̄petra/
tū occultū tñ. sed h̄ debitum
ordinē infamie dictū. talis te/
net famā restituere infamato
q̄ntum potest. sine mendacio
tñ. vt. s. i. ū dicat mendaciose

illū infamasse. s; dicat se male dixisse et iniuste diffamasse. l' alio q; g'uo mō vt n̄ credatis ipm eē talez. male dixi et stulte locutus sum et h̄mōi. Addit Hosti. et dicit h̄ seruandū nisi ex tali publica recognitiōe ille infamat' ampli' infamaret. Et Guil. hoc etiā addit. nō tenet qn̄ piculū sibi imieret expōtētia aduersarij. Uidet' insup et hoc seruandū quādo crimē qd̄ pus erat occultū post dñūciatōz factū ē manifestū p̄ aliū modū q̄ p̄ p̄ba illi' nō tenet ad h̄mōi restitutiōez. Qn̄ ēt non p̄t q̄s famaz restituere s̄m Tho. in sūma. d; p̄ aliū modū recōpensare dānū illud. Uez si q̄s crimen alicui occultum reuelat non ex odio vel ex loq̄citate. sed ex charitate vel iusticia. l' ex necessitate. puta dicit ecclesie s̄m ordinem fraterne correptionis. vel accusat eum corā iudice vel p̄fessore. cum non possit aliter peccm̄ suū sufficere declarare. vel etiam vt cōfessor ore admoneat illū. U' Plato vt melius sibi p̄uideat et gregi suo. talis non tenet ad fame restitutiōem s̄m Petri Ray. et Alber. Quātū ad tertium dānū. s; recitādo detractiōnes

ones auditas coraz alijs nō ex se asserēdo. nec tāq̄ certuz dicēdo. sed q̄ audiuit tale vel tale crimē d' aliq̄ qd̄ nescit ab auditoribz. Dicit Scotus i iij. q̄ talis incaute sic loq̄ns de alio falsum crimen. dicen- do forte ille fecit hoc. certe p̄t eē q̄ fecerit. aut dicendo ego audiui q̄ ille hoc fecit. nisi on̄ deret aliquā certitudinē maiorē q̄ ex relatōe eōi nō aufert ex natura actus illi famā i op̄iōe audientiu. qz si illi firmiter cōcipiūt et credūt illū d' q̄ est sermo criminoluz leues s̄t. quia q̄ cito credit leuis ē cor. de. Ecclē. xix. Veruz qz a scādalo pusilloz cauere op̄et. iuxta illud Barth. xvij. Qui scandalizauerit vnū de pusillis istis q̄ i me credunt. expedit ei vt suspendat mola azimaria in collo ei' et demergat in p̄fūdū. Et qz mlti sūt t̄les pusilli et leues. iō piculosū est corā eis talia audita referre et si hoc fiat itētōe mala. s; ledēdi famā ei'. n̄ facile p̄t excusari a mortali. Si aut' fiat corā pusill' et leuibz ex incōsideratiōe. durū ē dicere q̄ sit mortale. et dicūt aliq̄ q̄ si q̄s ex tali relatōe alic' norā icurriss; in fame tenet famā restituere co

De restitutōe liber tertius

rā illis q̄b̄ locutus est de illo
S; si nō ē secuta infamia n̄
tenet. Quātū ad q̄rtū dānuz
contingit hoc q̄n̄ q̄s accusat
in iudicio de crimine q̄d̄ p̄mi
sit. sed occulto z nō sufficient
pbabili negat se p̄misisse. z sic
indirecte crimen ip̄onit accu
satori of̄dend̄ eū in hoc men
daciū et notat eum de calum
nia. Ubi dicit Scotus i. iiii.
q̄ negans sic nō tenet retrac
tare negationem suā q̄n̄ nega
uit in publico verū crimē. te
net tamen p̄ q̄daz p̄ba sobria
restituere famam illi accusan
ti quē indirecte notauit de ca
lumnia. dicendo. nō habeat
eū p̄ calūniatore credo q̄ ha
buit bonā intentionē in accu
sando z hmōi. Contra cum
q̄s accusat ab alijs falso d̄ a
liq̄ crimine z ex dolore tortu
re confessus est crimen q̄d̄ n̄
p̄misit cū se infamauerit. tene
tur inquātū p̄t̄ declarare se
falsū dixisse. magis em̄ tenet
q̄s diligere se. z p̄r̄ p̄seruatō
nē vite sue z fame q̄s alios Et
si ex h̄ seq̄ret infamia. imo eti
am mors accusatoris nō eū
putat. sed malicie ip̄ius accu
satoris si aduertent hoc fecit
vel insipient. Si ex errore h̄
fecit sibi ḡ imputet. quia adh̄

indebite se posuit cum peri
culo alterius. Item nota fm̄
Petrum q̄ ex iniurijs illatis
q̄buscunq̄ modis solent tria
oriri per ordinem in lesio Pri
mū est rancor in affectu. Se
cūdū ē signū rācoris in effec
tu. Tertū est actio p̄ iniuriā
tem. Primū scz rancorē statz
debet dimittere iniurianti. i.
nūq̄s habere. Scd̄z debz di
mittere cum iniurians petit
veniam. z ista dimissio exeri
or non est aliud q̄ acceptatō
q̄dam satisfactionis. vt indi
catio reconciliationis verbo
vel facto expressa. vt cum of
fensus offendētē eleuat genu
flexū añ eū. vel cuz dicit. dñs
p̄cat vobis. z hmōi. Tertuz
aūt. s. actionē de iniuria nō te
net dimittere. nisi facta satisfi
ctione. Sed aduertēdū ē cir
ca signa rancoris q̄ q̄dam se
remota. q̄dam pp̄inqua q̄ in
gerunt pbabilem suspitiones
de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄s
vult iniurianti loqui. vel ob
uiās ei diuertit ab eo. aut too
uo vultu semp̄ aspicit eum. z
hmōi. Et ista siḡ nulli lz reti
nere nec añ nec post satisfi
onē sibi factam. quia ab om
ni specie mali abstinendum
est scd̄m apostolum. Unda

talis nō d̄z talia signa facere
 p̄ q̄ credat̄ pbabilr̄ eē in odio
Signa fō remora sunt que
 nō ingerūt de odio argumē-
 tū. l̄z odiū seq̄ret̄. vt sūt s̄bra-
 ctio familiaritatis. z seruitio
 rū aliq̄rū z filia. z illa l̄z reti-
 nere oibz. siue post satisfactio-
 nez siue ante. dūmō non fiat
 malo aīo. s̄z p̄ maiori sui z al-
 teri pace. nō aut̄ tenet̄ iniuri-
 atus q̄rere pacē vel recōcilia-
 tionem iniuriantis ip̄o nō pe-
 nitēre. nisi in casu. s̄. cū crede-
 ret pbabilr̄ q̄ pp̄t̄ h̄ liberar̄z
 aīam ei⁹ a mortali odio. z nō
 esset occasio mali. puta qz ex
 hoc iniuriās sup̄biret v̄l au-
 daciā sumeret s̄ilia faciēdi v̄l
 oīderet ex h̄ iniuriatū offen-
 disse. z h̄mōi **H**ec oīa **H**um-
 bertus ī expositiōe reḡle. De
 bet aut̄ fieri satisfactio vel re-
 stitutio fame q̄z citi⁹ p̄t̄ et ad-
 est oportunitas sine alijs picul̄
De quarta d̄anificatiōe. s̄. re-
 rū exterior̄z notandū p̄mo q̄
 restituen. da ē res rapta vel fu-
 raria l̄ alio mō vsurpatue ha-
 bita in p̄pa specie. imo in in-
 diuiduo si ip̄a habet̄. n̄ p̄t̄
 dari alia p̄ ea eiusdē bonitat̄
 nisi forte pecunia cū volūta-
 tedn̄i ip̄i rei. iij. q̄. i. c. re inte-
 grāda sunt oīa spoliatis. z h̄

vez nisi in casu cū vsurpatio
 rei aliene esset oeculta. z ex re/
 stitutiōe eius in sua sp̄e dete-
 gere raptor. vel aliud incon-
 ueniēs seq̄ret̄. tūc em̄ suffice-
 ret dare p̄ciū eius. **S**ecōdo no-
 tandū q̄ si ip̄a res male abla-
 ta p̄st̄ morte. vt aīal. l̄ sibi au-
 fert̄. nihilominus restituere
 tenet̄ fm̄ Ray. z alios. **S**i aut̄
 deteriorata est in bonitate. v̄l
 dimiuta in p̄cio sup̄plenduz
 est p̄ciū. qz debet restitui etus-
 dem bonitatis fm̄ Ray. naz
 si equus vel bos ablati⁹ est
 penes raptozem debilitatus
 ita vt estimet̄ q̄nqz florenozū.
 q̄ plus valebat decem restitu-
 et decem non q̄nqz. **S**imilit̄
 si furatus est sextarium frum̄
 ti valentem tunc solid̄. xl. cū
 fō restituit̄ valet. xx. duo sex-
 taria tenet̄ reddere vel. xl. soli-
 dos. nec sufficeret reddere sex-
 tariū fm̄ Ray. et alios. imo si
 illo intermedio. s̄. inter vsur-
 patiozem z restitutiōez plus
 valuit q̄ tpe vsurpatōnis illi
 pluri p̄cio restituet̄ fm̄ aliq̄s
Tenet̄ etiā raptor post resti-
 tutiōem damni petere remis-
 sioōe de iniuria. saltem p̄ int̄-
 positam p̄sonam. vel p̄ se ex-
 p̄sso noīe furis. v̄l tacito fm̄
 q̄ q̄litas negocij req̄rit̄. s̄. si est

De restitutōe liber tertius

manifestū v' occultū. ¶ Ter-
tio nota si ē res fructificās te-
nefr restituere rem cū oib' fru-
ctib' inde pceptis. 7 q' p'cipi
potuissent a diligēti possesso-
re. puta vsurpauit agrū alte-
rius. ex q' nō p'cipit de fructi-
bus nisi. xx. sectaria frumen-
ti. qz male fecit cultiuare vbi
xxx. percepisset diligens cul-
tiuatoz annuatim. talis resti-
tuere tenebitur nō solū. xx. p/
cepta. l. xxx. Sicut si equum
furatus ē cū q' lucrat' ē men-
suatim florenū vnū vbi dñs
lucratu' fuisset vnū cū dimi-
dio tenebit' restituere ad rōnē
vni' floreni cū dimidio p mē-
sem. 7 intelligit' h' deductis ex-
pensis factis in vtilitatem et
cōseruatidē ipi' rei necessa-
rijs. nō tñ supfluis 7 expēsis
factis g'ra colligēdoz fructu-
um. h' mōi em' deducunt' tam-
a male fidei q' a bōe fidei pos-
sessore. Ray. 7 Tho. Dāna ē
q' passus ē dñs ex carentia rei
sue tene' satisfacere. extra d' i/
tur. 7 dā. da. c. si culpa. Tho.
7 Raym. ¶ Quarto nota q' si
plures concurrerent ad furtuz.
vel ad damnū aliqd' faciēdū
ita q' vn' non faceret sine alte-
ro. q'libet tene' insolidū. i. ad
totū dānū restituēduz quous

q' sit illi satisfactū integre. Il-
lo aut' restaurato per vnū illo-
rū tene' postea q'libet eorum
p' pte sua satisfacere ei q' totū
restitu' fm Tho. Ray. In-
no. Hostiē. 7 Alber. extra de
homi. c. sicut dignū. pura cū
duo vel plures vadūt ad fu-
randum aliqd'. ita q' vnus nō
iret vel faceret sine altero. seu
cū mlti stipendiarij bellāt iū-
ste. ita q' vn' nō faceret sine al-
tero. p'cipue in pncipalibus.
¶ Vlti' p'siliū p'stat ad faciēdū
extorsiones vel expoliādū in-
iuste aliquē ciuē. ita q' sine as-
sensu eoz non potuisset fieri.
oēs tenent' insolidū. De h' m'
plene habes i. ij. pte sū. tit. i. c.
ij. ¶ Quinto nota q' cū duo/
bus v' plurib' existentib' he-
redib' vsurarij vel raptor' si
alter fact' ē nō solūedo. si vn' ē
tene' insolidū. si plures sūt q'
libet tene' p' pte sua ad resti-
tuēdū q' vsurarie 7 vsurpati-
ue sunt accepta ab illo. s. vsq'
ad q'ntitatē q' puenit ad illos
de hereditate. nam oīes res
hereditarie obligate sunt. ex-
tra de vsu. Lōcor. Host. bēf.
Bof. Jo. an. Ad vlti' aut' q'
p'cepit de hereditate p'dicti/
surarij v' raptor' nō tene' q'
uis nō cōt' p' illa satisfactū in to

tū creditoribz vsuraz l' rapie.
Sexto nota q' recipiēs a re
 ligioso 3 voluntatē supiorz sui
 tenet illud restituere nisi in ex
 tremā necessitate illd' accepit
 ar. xij. q. i. c. nō dicatis. 7 reci
 piens ab ipso prelato religio/
 so sine cā rōnabili. sed ex pen/
 tela vel turpitudine tenet ad
 restitutiōem monasterio. **Fi**
 lia religiosi etiam abbatis do
 rata notabilr de bonis mōa/
 sterij tenet restituere dotes. et
 vir eius etiam si scit hoc. nisi
 p' modū elemosyne modera/
 tedotasset. **S**ed querit' utz
 omne lucrū qd' q's fecit ex re
 rapta furata vel p' sen' acq'si
 ta teneat restituere vel paupi
 bus erogare. **A**d h' rñdet per
 distinctōz. aut em̄ tal' res ē ex
 se fructificans que etiā sui v/
 su non p'sumit nec distrabit.
 vt ager. vinea. plante. pratū.
 domus. iumentū. 7 hmōi. et
 de hmōi re dz' restitui omne
 lucrū inde pceptū s'm Tho.
 7 oēs alios. Aut talis res nō
 est ex se fructificans 7 eius v/
 sus ē p'sumptio vt granuz vi
 nū oleuz. 7 hmōi. aut distrac
 tio. vt pecunia et metalla. Et
 circa hmōi res est triplex mo
 dus dicendi. Nam qdam dī/
 cūt q' omne lucrū inde pcep/

tum debet restitui vel paupl/
 bus erogari. qz radice infecta
 nullus bon' fruct' sed qd' pōt vt
 dz. i. q. i. c. fert. Cum g' radix
 illius lucri sit vsura vel rapia
 videt' q' fruct' vel lucrū exi/
 de sit infectū 7 obnoxii resti/
 tutiōi vel erogationi. **A**lii dī
 cūt q' pecuniā raptam l' sene
 brē teneat indubie restituere.
 ac etiā dāna q' passus est is q'
 soluit vsurā ex carentia ipius
 pecunie solute. puta qz optu/
 it eum accipere ad vsuram p'
 suis necessitatibz. vel vende/
 re res suas multo minori pre
 cio q' valerent. **L**ucrum ta
 men perceptuz ex pecunia fe/
 nebrī per licita negocia non
 tenetur restituere vel erogare
 pauperibus. 7 h' tenet Tho.
 scda sede. q. lxxviii. 7 Richar.
 et Pet. de pal. in. iiii. **J**ohā.
 an. 7 Johan. calderi. 7 Alb. i
 ca. si. de vsuris. **E**t ad ratiōez
 alioz dici potest q' radix iusti
 lucri non est rapina vel senus
 sed industria videntis ea. ex se
 enim illa pecunia nihil lucri
 attulisset. 7 sic non est radix i
 secta. quia industria de se est
 bona. **S**ed si illa pecu/
 nia male acquisita vsus fuis/
 set in fraudibus similiter 7 in
 p 2

De restitutōe liber tertius

alijs illicitis acq̄sitiōibz. tūc ra
dice ifecta teneret. Alij dicūt
vt Lau. de ridol. in supradiv
cto tractatu d̄ vsu. q̄ lucrū ex
tali pecunia q̄ situz tripharie
diuidet. z vnā q̄dem ptez ha
bebit vsurari. ipe vicz tātuz
q̄stū debet expense labori z i
ndustrie. qd̄ boni viri dirimef
arbitrio. pteqz aliam restituet
creditori suo. q̄. s. sibi dedit v/
suras. habito respectu ad dā
nū qd̄ ille sustinuit in bonis
ex carentia illius pecunie. vt
dicūt Tho. z sequaces. Resi
duū tanq̄ incertū dabit pau
peribz. Qd̄ sic pbat. penes v/
surariū nō d̄z remanere. ne. s.
ex hoc paref via vsuris z iui
tent hoīes ad peccandū. nec
d̄z creditori restitui. qz tūc re
cipiet vsuras de sorte sua. er
go paupibus est eroganduz.
Quia regula ē. q̄ qm̄ aliqd̄ ē
erogandū z nō apparet cui. il
lud ē paupibz dandū. ar. xiiij
q. v. c. Non sane. Ray. etiam
psuluit q̄ p̄ restōnē solū vsu
re recepte petat vsurari. ab
solutiōez ab eo si alijs teneret
ad cautelā. Dagne eq̄tativi
def inniti ista vltia opinio. et
tūc sufficere videt absolutio
q̄ d̄z ab tō Tho. cū alijs ī sua
opinioe. Itē q̄rit vtrū mā

festo vsurario p̄stante cautōz
de vsuris restituendis. si ad p̄
ces eius aliquis fideiubeat p
eo. teneatur ipe fideiussoz cre
ditoribus vsurarum. vel ep̄o
vel pauperibus ad restitutio
nem omnium vsurariū extor
taz certarū z incertaz. Ad q̄
rūdet Laurē. vbi sup̄ dicens
q̄ Lap. cū plibz alijs docto
ribz determinauit talē fideius/
sozē nō teneri vltra vires he
reditatē p̄ncipalē. etiā si se p̄
ncipalez p̄stituisset. Et addit.
hāc etiā questionem disputa
uit Paulus de leaza. z deter
minauit q̄ nō obligaffideiussoz
vltra facultates vsurariū ha/
bito respectu ad tps cautōis
qz si tpe cautōis p̄ncipalē e/
rat soluendo. dato etiā q̄ fa
cultates sint postea exhauste
nō restitutōe vsuraz nec eris
alieni. s̄z p̄ alios modos fide/
iussoz remanebit ad oīa obli
gat. s̄z em̄ exceptio inopie p̄
sit p̄ncipalē. non tñ fideiusso
ri. sed si tempore p̄ncipalis
cautionis non erat soluendo
non tenetur vltra vires prin/
cipalis. Idem tamen Pau
lus distinguit inter fideiube
tem pro cautōe. z se obligan
tem ad restitutionem vsura
rum ex alia causa. In primo

enim casu nō tenet fideiussoz
 vltra vires. qz n̄ vltra vires
 restituere v̄l cauere tenebatur
 p̄ncipal̄ In ledo cāu sec̄. qz
 p̄ncipalis est obligat̄ in soli/
 dum licet habeat exceptiōes
 iopie vel sile. que exceptio vt
 pote p̄sonalis non dirigit ad
 fideiussozem. Item nota s̄m
 Richar. in. iij. dis. xv. q̄ dā
 nificat aliquē iniuste in sua li/
 bertate scz iniuste pcurādo eū
 redigi in seruitutē. tenet se fa/
 cere seruū p̄ eo. si nō pōt eum
 alit̄ restituere libertati. nisi for/
 te talis esset conditio p̄sone q̄
 hoc damnū intulit qd̄ nota/
 bilit̄ redundaret in p̄iudiciū
 boni p̄munis. in q̄ casu non
 tenet se facere seruū. sed tenet
 ad omne aliud interesse ad ar/
 bitriū boni viri. Quantūcū/
 q̄ d̄s dānificaret aliquem in
 alijs possessionibz nunq̄s te/
 net̄ p̄ restitutione se facere ser/
 uum eius vel alteri. qz vt d̄r
 ff. de re. iu. libertas inestima/
 bilis res est. Qd̄ aut̄ d̄r. Exo.
 rrij. Si aut̄ nō habuerit vñ
 reddat venundet̄. Iudiciale
 p̄ceptum fuit vnde mō nō ob/
 ligat. Decille. Item si d̄s im/
 pedit aliquem iniuste ab offi/
 cio vel beneficio iam obten/
 to. pura pcurans sibi auferri

ex aliqua sinistra causa vel fal/
 sa tenet ad satisfactionem d̄ co/
 to s̄m Tho. z Richar. in. iij.
 dist. xv. secus si iuste hoc pro/
 curat. quia meret̄ priuari ex d̄
 sectu suo. Sed si impedit a
 beneficio consequēdo non te/
 net ad t̄m̄ q̄ntū est beneficiū
 sed ad arbitriū boni viri s̄m
 Tho. z Richar. qd̄ intelligē/
 dam videtur qm̄ hoc facit ex
 odio vel malicia. nam si facit
 vt sibi vel amico suo magis
 p̄videretur q̄ illi. puta testa/
 tor aliquis vult legare. N. et
 ego rogo q̄ magis leget mibi
 vel cuidam p̄sone mibi magis
 dilecte. z ille sic facit. talis s̄m
 Pet. de pal. in. iij. nulli tenet
 qz nulli aufert ius suum. nā il/
 li nullū ius erat acq̄situm. et
 nemini facit iniuriam qui v/
 tit iure suo. cuiuslibz em̄ licet se
 alteri p̄mendare. vt donet si/
 bi vel leget. p̄cipue cum indi/
 get. ¶ Item querit̄ vtrum cle/
 rici teneantur restituere illos
 fructus quos voluptuose cō/
 sumūt nō facientes seruitiū
 in ecclesia. scz non officiātes
 vel officiādo. R̄n̄ deo s̄m ar/
 chi. di. xliij. vtiqz tenentur. z
 hoc tripliciter. Primo ratioe
 dati. Secundo ratione sacri
 legij. Tertio ratione odij.

De restitutōe liber tertius

¶ Primo rōe dati nā illa bo/na tali ecclie. id data sūt vt of/ferāt pces z sacrificia p ipis q̄ dederūt. z ex residuo alentur paupes. Ad qd̄ facit vbum Hiero. dicētis. Tibi o sacer/dos de altario viuere. nō lu/rurari pmittit. dist. xliij. §. i. z q̄ h̄ nō facit infidelit̄ agit.

¶ Secdo rōne sacrilegij. qz de fraudāt toram eccliam. quaz suis p̄cibus et officijs iuuare deberēt ei pdesse. Un̄ Alex. papa. Ipsi sacerdotes p po/pulo interpellāt. et pctā ppli comedūt. qz p̄cibus suis ea de/let. i. q. i. c. ipi.

¶ Tercio rōne odij. qz puocat irā dei s̄ po/pulū Bre. Cū is q̄ displicet ad intercedendū mittit. irati anim⁹ pculdubio ad deterio/ra puocat. dist. xlix. §. i. Qd̄ ve/rū ē qn̄ pplus ē in causa ma/licie sacerdotis. Sz qd̄ si facit seruitiū ecclie. s̄ i mortali pse/uerās. Rū. nō videt̄ teneri de fructibz. z rō est. qz etiaz mali ministri orōnes cōmunes vt officiū z missē psunt viuīs et defunctis s̄m Tho. i. iij. Sz qd̄ de bonis omīssis. nunq̄d teneēt restaurare totū. Rūdeo s̄m archid. ex q̄litate deberet sibi i iniūgi in p̄nia si posset. s̄ nō ē necessariū. s̄ in b̄ ē p̄nia

arbitraria sicut in alijs. et idē videtur sentire Petr⁹ de pal. in. iij.

Ubi sit fienda restitutio.

Capitulum. iij.

Quantum

q̄ ad terciū p̄ncipale. s. vbi fienda ē restitutio.

Circa h̄ distinguēdū. qz aut p̄sona cui fienda est restitutio scit̄. aut inq̄rendo sciri p̄t. aut oīno ignozat̄. Si at̄ scit̄ aut inq̄redo sciri p̄t ip̄e vel heres ei⁹ ip̄o mortuo in loco vbi facta est rapina. vsura vel dam/nū. si vterqz ibi est vel vbiqz qz adinuicē se pueniūt credi/tor et debitor. Si autē alter ē absēs a loco vbi facta ē vsur/patio vel damnificatio mit/teēt expensis eius q̄ se absentia uit de loco. Si vero ē absētis cui fienda est restitutio. pura qz mutauit domiciliū mittet sibi rem ablatā vel pecuniaz ip̄e q̄ abstulit expēsis illi⁹ qui habet restituere. Si vero ab sentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ip̄e suis pro/prijs expensis transmittet rē vel pecuniam s̄m Hostien. z Johan. an. et hoc p̄ tales mo/dum q̄ non detegatur pecca/tor si peccatum est occultum.

ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. vel etiam p̄ creditori significari p̄cipue q̄n̄ ē mltū remot⁹ a debito: occulte v̄l maifeste fm̄ q̄ expedit ⁊ fm̄ q̄ creditor ordinat. v̄l de mittēda illa re v̄l reseruāda v̄l aliter danda sic agat debitor ⁊ liber erit. Si aut suo p̄po motu rem illā destinaret seu pecuniā debitor. ⁊ in via p̄iret vel auferret sibi periret ei q̄ ad h̄ teneret ad satisfaciendum fm̄ Jo. in glo. Tū etiā si sperat cito v̄tur⁹ ad locum p̄t sibi rem seruare. Et fm̄ Tho. Hostiē. et Jo. an. in edē sacra deponere. vel alio tuto loco. Aut si res est parui valoris. et creditor distans multū ⁊ abundās fuerit. p̄t etiā fm̄ Huil. p̄ aia ei⁹ paupibus erogari. Si vero ignorat nec p̄quiredo inueniri p̄t cui restitutio fieri debet. tūc erogāda est res ablata v̄l p̄ciū ei⁹ paupibus p̄ aia illius ī loco illo vbi facta est vsura rapina vel damnū. vel in loco ī quo habitat is cui fienda est restitutio. Et h̄ ideo quia melius est q̄ vicini inde sentiat comodū q̄ extranei. tum etiā q̄ verisimile est ibi repiri dānum passum vel heredē eius Ita notat Host. Johā. an. et

Jo. de ligna. Tū saltē fiat talis erogatio ad arbitriū dyocesanani loci vbi factū est dānū v̄l rapina fm̄ Ray. Si tamē comode fieri nō posset in dicto loco cum h̄ nō sit necessariū. p̄t tūc ⁊ debet alibi fieri. fm̄ Huil. S; ⁊ b̄tus Tho. ī h̄mōi casu nil dicit de loco de terminato. s; q̄ p̄ aia illi⁹ cuius res erat debet paupibus erogari. Unde ⁊ D. Hugo peritus in vtroq; iure. et frater Clarus dicebant q̄ cum pauperes sint vt vnū membrum in corpore ecclesie. nec ab hac v̄nitate sequestrentur p̄pter locoz distantiam. sufficit si restitutio incertoz detur quibuscunq; paupibus etiam alterius puincie. q̄ vbi facta est rapina vel damnū. ⁊ marime qui sunt pauperes christi et vtiliores ecclesie dei ⁊ salutū animarū et ex hoc apparet q̄ locus nō est de necessitate restitutionis sed de cōgruentia. Idem tenet Fede. de senis. c. xxxij. operis sui. Usure tamen incerte extorte p̄ manifestos vsurarios quō debent restitui. et in quo loco. ⁊ p̄ quē dyocesanum. habes i. ij. parte summe. ti. i. ¶ Quāntis enim quod habetur in isto. §.

De restitutōe liber tertius

nō ptineat ad vbi. sed magis ad qd. tamen hic notabilr q̄rif vtz fideiussor possit repetere a d̄bitore vsuras q̄s p̄ eo soluit creditori penes quē p̄ ip̄o d̄bitore incessit. Ad qd̄ Rūdet Lau. q̄ Jo. an. in qō ne sup̄ mercuriali. in regla dā nū. de re. iu. in. vi. hanc qōnē explanat notabilr. z et ei⁹ p̄ctis elicit. xi. conclusiōes. q̄z prima est talis. Non recipit fideiussor a d̄bitore obligari onē scienter contradicente vsuras suo solutas d̄bitori. n̄ etiam sorte nec qd̄ aliud iūtiliter impensum. plus est enīz cōtradicare q̄ q̄ n̄ consentire extra de symo. cap. sicut tuis. Scōda p̄clusio ē nō repetit a d̄bitore sciente z patiente. s̄z nō mādante obligatiōz fideiussor vsuras vel in debitum solutas. vel solutū creditori. z sibi ip̄putet q̄ se obrulit. extra de regu. iu. c. bona fides. i. vi. repetit tū sorte in debituz qd̄ soluit. Tertiā p̄clusio ē. n̄ repetit a d̄bitore sciēte z mādante ip̄m obligari p̄o sorte tū fideiussor soluens vsuras tū qz fines mandati recessit. tū quia ad illas obligatus n̄ erat Quarta conclusio est. nō recipit a d̄bitore fideiussor v

suras sciente z mandante ip̄z in oēm casū. vel simplicit̄ obligari siue fideiubere. patz. qz in generali mandato non inclusit indebitum de quo veri similiter in specie non mādasset. c. in generali. de re. iurif. in vi. Quinta conclusio est. repetit a d̄bitore sciente et mādante ip̄m p̄ vsuris. cum sub nomine sortis inclusit eas. vt ē moris obligari siue fideiubere ip̄e fideiussor vsuras. qm̄ iuste credere potuit illam sortē totū debitū. n̄ p̄sumere debuit illud debitū sub noie sortis p̄mittere. extra de p̄sū. ca. qz v̄siflr. Sexta p̄clusio ē. repetit a d̄bitore sciente et mādante noiatiim p̄ vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor creditori solutas si iurauit illas soluere. z ista est cōis opinio. extra de fideiuf. c. ij. z istam opini. approbat Johan. an. hz tū fideiussor optionē soluendi v̄ absolutiōez petēdi sicut h̄ret d̄bitor. Septia p̄clusio ē. repetit a d̄bitore etiam noiati mandante. p̄ vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor vsuras creditori solutas. etiam si non iurauit creditori illas soluere. Si ip̄i fideiussori d̄bitor i d̄nitatem iurauit. dūmodo

alias ppter pignora data vlt' a
 liā cām debitori fuit expedies
 vsuras solui. c. puenit. extra d
 fideius. Octaua conclusio ē. nō
 repetit a debitore sciēte 7 mā/
 dante noiātim p vsuris fide
 inberi ipse fideiussor creditori
 sponte solutas. si non iurauit
 creditori illas soluere nec de/
 bitor iurauit fideiussori indē/
 nitatem. nec expediebat debi/
 tori ppter pignora data vel
 aliam cām ipas vsuras solui
 7 hoc de iure fori. Sed opio
 theologoz q̄ s̄m Jo. an. ml/
 tū fauet equitati ē qvrgat d
 bitor ad soluenduz in foro cō
 scie. de re. iur. c. scienti. lib. vi.
 Non conclusio est. non repetit
 a debitore sciēte 7 mandāte
 noiātim p vsuris fideinberi
 ipse fideiussor vsuras credito
 ri coacte solutas si nō iuraue
 rit creditori illas soluere nec
 debitor iurauit fideiussori in
 demnitatē. expediebat de
 bitori ppter pignora data vlt'
 aliā cām vsuras solui. si fuit
 ipse fideiussor in culpa vt qz
 nō exceptit. sec? si nō fuit i cul
 pa. Decima conclusio ē q̄ in oī
 cāu q̄ p̄t a debitore fideiussor
 vsuras repetere. dz itelligi si
 nō inuenit fraus p̄sone ad p
 sonā. s. stituentis ob h̄ fidei

ussorē. extra de p̄uile. c. q̄nto
 Undecima conclusio ē q̄ in oī
 casu q̄ p̄t a debitore vsuras
 repetere fideiussor poterit il/
 las repetere a creditore cui
 soluit. ff. mādati. l. si fideiussor
 §. in omnibus.

Per q̄s dz fieri restitutō

Capl'm. iij.

Quantum

q̄ ad q̄rtū. s. p̄ q̄s dz fie
 ri restitutō. p̄mo dōz
 ē de incertis. scdo d̄ certis. Que
 rit q̄ vtrū restitutio incertoꝝ
 debeat fieri p̄ eū q̄ h̄z restitue
 re. vel p̄ aliū cui p̄miserit. aut
 solū p̄ dyocesanum. Rñ. cir
 ca hoc sūt varie opinōes 7 d̄
 rie. Hostien. sup. c. cum tu. d̄
 vsu. 7 in. c. cū sit. de iude. 7 in
 sū. sua. de pe. ca. si iuxta finem
 tenet q̄ vn? d̄ casibz p̄tinenti
 bus ad ep̄m ē restitutio male
 ablatoꝝ icertoꝝ. qd̄ etiam te/
 net Jo. an. extra de pe. 7 re. in
 c. si ep̄s. in glo. li. vi. Et in. c.
 p̄ctm. de reg. in. li. vi. Ad qd̄
 videt̄ facere qd̄ h̄f. rñ. q. i. c. p̄
 cipim?. Addūt etiā aliq̄ q̄ h̄
 tenet hāc rōnē. Cū h̄mōi bo/
 na incerta sint p̄ aiabz eoz q̄z
 fuerūt fidelr̄ disp̄sanda. ac p̄
 p̄ns sint ad diuinū cultū co/
 ipō et sustentatiōem pauperz.
 p̄ s

De restitutōe liber tertius

ordinata. Sol^o at eccl^{ie}astic^o
platus sit rector: z moderator
diuini cul^o. z pater pauper.
et disp^onsator rerū diuino cul/
tū ordinandaz. vt patet dis/
lxxxvij. c. diuine. z i mltis alijs
ca. Jo fm iudiciū ei^o debita
incerta sūt p eū dispensanda.
Archi. aut in qdā q^ostione di/
sputata p eū. z in rosario. xiiij
q. v. c. nō sane tenet Friū. z di/
cit sniaz Hosti. circa hec sup^o
dicta esse verā in casu vbi nul/
lus deputat^o est a testatore q^o
h^o exequat. vt. xij. q. ij. c. de lai/
cis. Tbi vero certa psona de/
putata est a testatore. illa pso/
na dz ereq^o. vt in di. ca. de laic^o
extra de testa. c. tua. immo cre/
do q^o ip^o raptor incerta q^o de/
bent paupib^o erogari. p^o ipse
paupib^o erogare absq^o licētia
vel auctoritate epi. vel alteri^o
iudic^o eccl^{ie}astic^o. vt sac^o col/
ligit in d. c. cū tu. Et h^o innu/
it etiā clare glo. i. c. sic dignū.
d^o homi. s. eos. Nec obstat. c.
cum sit. de iude. p q^o probat
Hosti. suam opinionē. Nam
illud. c. loquit^o de iudeo. non
de christiano. cuius actus v^o
dispensatio merito habet su/
specta ab eccl^{ie} q^o ad christi/
anos. ideo iuste z bene dicit^o
ibi fm puidentiā dyocessani.

q^o suspitio cessat in christiano
et sic nō dubito q^o epi nō ha/
bet se intromittere de talibus
Hec archi. Jo. d^o ligna. idem
sentit: z post adducit hāc rō/
nē. Qui in debitū extorsit ob/
ligat^o est ex maleficio v^o q^o si il/
lis q^o extorsit. si extant. als
paupib^o. Et reg^ola h^o q^o debi/
tor p^o se p absolutōez liberare
insti. q^o mo. tol. ob. p totum.
Tu q^o dicit^o Friū da mihi ca/
sum exp^osum s^o regulā. nec est
verū q^o sit i d. c. cū sit. q^o nō lo/
quit^o in christiano s^o in iudeo
vt dicit^o Archi. Hāc opinionē
seq^ot^o Pau. zeñ. et Be. sup cle/
men. i. de puil. Hoc etiā con/
suluerūt Jo. cal. et Recupus
S^o d^ons Hugo vtriusq^o iu/
ris pitus. z frater Clarus. vt
h^o in qdā summula p^ocorda/
uerūt i h^o q^o nullū ius exp^osum
h^o dicit. nec i decret^o nec alibi.
nisi q^o epi est pcurator pau/
perū. Illud vero adaptat^o q^o
p^o pcurare de suo pprio si h^o.
vel de bonis eccl^{ie}. i. de fructi/
bus vel alijs modis. S^o q^o
sacerdotes simplices sunt im/
periti p maiori pte. epi vero
reputant^o sufficientes in scia.
Hinc inoleuit q^o h^o mōi resti/
tutiones remittunt^o ad epos.
Unde si p^offesor pit^o sit. z sci/

at in hmōi sufficiēter psulere
 nō ē necesse remitte ad epōs
 hec ibi. et in hac snia est Joh.
 mo. Hoc etiā inuuit Innoc.
 extra de immunita. ec. c. quia
 pleriqs. ar. xij. q. iij. c. si q̄s ro/
 mipetas. Eld rōem supius in
 ductā p alia opinione posset
 r̄nderi q̄ q̄uis ep̄i r̄ plati sūg
 dispensatores rerū datarū ec/
 clesijs. nō t̄n sequit̄ q̄ sint di/
 spensatores oīm q̄ fm̄ deum
 sunt in diuinū cultū r̄ in pau
 peres erogāda. s̄ solū in diu
 nū cultū iam ordiata. vt red/
 dit̄ eccl̄iaz r̄ hmōi. Nā si es/
 sent dispēatores erogādorū
 oīm fm̄ h̄ eēt etiā dispēato
 res oīm superfluoꝝ q̄ diuites
 ex diuino p̄cepto deberēt pau/
 pibz erogare. qd̄ a nullo p̄cedi
 tur. S̄ r̄ Tho. ij. q. lxij. di
 cit. q̄ si ille cui d̄z fieri restitū/
 tio sit oīno īgrus d̄z ei restitui
 sic̄ p̄t. s̄. dādo i elemosynas p
 salutee. siue sit mortu⁹ siue
 sit uiuus. p̄missa t̄n diligenti
 inq̄sitōe eius. r̄ de autoritate
 ep̄i nihil dīc̄ Scotus in. iij.
 di. xv. dicit. si q̄ras p̄ cui⁹ ma
 nus debeant talia dispensari
 si incerta. R̄n. q̄ nō inueni q̄
 necessario sit determinat⁹ me
 diator ista paupibz dispēsan/
 do. Uidet̄ at̄ mihi q̄ p̄ seip̄m

psilio nihilominus boni viri
 p̄t h̄ paupibz erogare. q̄a tali
 mediatori ad dispensandum
 tribui posse de cuius fidelita
 te p̄sumeret et nō sibi appro/
 priaret vel in alios vsus con
 uerteret q̄s deberet. Uñ vbi
 lex diuina vel ecclesiastica nō
 ligat seq̄nda est rō naturalis.
 Illa aut̄ dicitur q̄ q̄ tenet resti
 tuere magis h̄ faciat p̄ se q̄ p̄
 aliū. nō excludēdo t̄n p̄ h̄ con
 siliiū boni viri. s̄ includendo
 Nec scot⁹. Quidā alij faciūt
 circa h̄ distinctionē. videlicet
 q̄ntum eoz in q̄b̄ cōpetit re/
 petitio. vt furto. rapina. vsu/
 ra. fraude. et hmōi dispēatio
 i certoz p̄tineat ad ep̄m. S̄
 alioꝝ vbi nō competit repeti
 tio. et si erogatio fienda ē pau
 peribz. vt in ludo et iniuste ac
 ceptis a iudice p̄ iudicando.
 vel a teste. p̄ testimonio. a me/
 retrice p̄ fornicatōe. et hmōi.
 qlibet p̄ se possit dispensare.
 vel cū psilio cōfessoris. Ego
 credo scd̄az opinione sc̄z Ar/
 chi. et seq̄ciū oīno verā r̄ sim
 pliciter. excepto vno casu. vi
 delicet in incertis publicoꝝ
 vsurarioꝝ. quem casum non
 dubito om̄es illos excepisse
 intendere. quia ibi expresse et
 clare ius puidit. vt sc̄licet per

De restitutōe liber tertius

dispensationem dyocesani ta-
lia incerta determinentur et di-
spensent. extra de usu. c. q̄q̄.
libro. vi. ubi tradit forma de
hmoi. de q̄ hēs in. ij. p̄sum-
ti. i. In hoc ḡ cān t̄m p̄t intel-
ligi illud q̄d dicitur p̄ tertiā opi-
nionē. s. in usuris publicis i-
certis. Et si q̄rat̄ vtrum ep̄s
possit per sua synodalia h̄ sta-
tuere. vt. s. sibi retineat dispen-
sationē incertoz. et alijs n̄ pos-
sit se intromittere. Dicit in h̄
Jo. deligna. sup. ca. cū sit. de
usu. q̄ q̄cqd dicit Jo. an. du-
biū est an possit. et Johā. cal.
in q̄dam p̄cilio dicit expresse
q̄ nō p̄t. Hugo et frat̄ Clar^o
dicūt q̄ nō p̄t ep̄us excōdicare
de iure sacerdotes q̄ se intro-
mittūt de dispensatiōe incer-
toz. Quantū ad scdm p̄ q̄s
d̄z fieri restitutō certoz bono-
rū. Ad q̄d r̄ndet̄ q̄ p̄ eum q̄
abstulit seu recepit usuras seu
male ablata p̄t etiā et p̄ quācū-
q̄ aliā p̄sonā facere. in h̄ enī
vera est regula iuris. Qui p̄ a-
liū facit p̄inde ē ac si p̄ seipm
facere videat̄. de re. iu. lib. vi.
Si t̄m viciū vsure furti rapi-
ne vel alterius damni est oc-
cultū. et restitutio occulto mō-
p̄ se vel p̄ alium fienda ē vt n̄
detegat̄ p̄sona. ij. q. i. si pecca-

uerit. Caueat etiam diligens
q̄d p̄ aliū facit ita caute faciat
vt recipiat q̄ debet et non ille
sibi retineat. qz non essz p̄ h̄ li-
beratus. nec confidat de con-
fessoribus nec p̄dicatoribus
nec questuarijs q̄ querunt pe-
cunias n̄ aiāz salutē. Et si is
q̄ rapinā vsurā v̄l fraudē fec̄
nō restituat. cuz heres teneat̄
ad oīa onera defecti inq̄ntū
sufficiat hereditas. teneat̄ et ip̄
se facere dictā restitutōz. d̄ v̄
su. c. michael. et eadē rōne he-
res heredis. et sic in infinitū
cū scit ab eis hereditas obli-
gata ad restōz p̄pter usuras et
rapinā et dāna p̄orib^o facta. et
ubi nō sufficeret hereditas ad
satisfaciendum tenentur lega-
tarij et donatarij. quia legari.
nec donari potest alienum.
nec excusarentur heredes sci-
entes vel dubitantes vel me-
rito dubitare debentes ex pu-
blica fama vel ex scripturis
vel ex fidei relatu testatorum
illicitos fecisse tractus vel
vsurarios. ex hoc q̄ null^o po-
nit querelam super hoc. vel
postulat aliquid ab eis vt de-
bitum. Sed debent dili-
genter inquirere veritatem
quaz possunt. Et si q̄d inue-
niunt sic esse notificent. vel

notificare faciant illis q̄b̄ de
 bent se offerentes ad restituti
 onem. 7 si nō inuenirent pau
 perib̄ erogādo. al's esset i eis
 ignorātia crassa q̄ nō excusat
 dis. xxxvij. §. si. 7 q̄uis defun
 ctis non p̄sit illa restitutio si
 decesserint impenitentes. p/
 dest t̄m imo necessaria est ip̄is
 heredib̄ si volūt saluari. q̄ n̄
 remittit p̄ctm̄ rē. de re. iur. li.
 vi. Si aut̄ licitā artē exerce
 bat vel p̄rimonialia t̄m habe
 bat testator. nec apparet ex fa
 ma vel scriptis de illicitis p̄/
 ctibus seu alieno p̄sumere de
 bēt eū iuste acq̄sisse. q̄ nemo
 iudicand⁹ est i memor. p̄pe sa
 lutis 7 divini amoris. i. q. vij
 c. sancim⁹. 7 p̄cipue in mortis
 articlo. Itē nota q̄ d̄t Host.
 in sum. tit. de usu. q̄ si aliqua
 honesta persona. puta sacer
 dos vel ep̄s tractet inē debi
 torē 7 creditorē de satisfaciē
 do. 7 dicat creditori tal' medi
 ator. t̄m facias tibi reddi si ex
 corde residuū remittas. n̄ de
 cipias me. q̄ mediator sum.
 nec debitorē cui⁹ aie salutem
 q̄ro. 7 n̄ det creditor se ex toto
 corde liberare ip̄m debitorē.
 q̄re nō dicam eū liberatum
 nō video. nec curo q̄litercun/
 q̄ sit satisfactū. d̄mō sit satis

factū ei. Si q̄ mouent in Fri
 um h̄ faciūt in odii vsurario
 rū. Si q̄s em̄ ex alia cā alij i
 iuriē. eādem h̄ admittet q̄li
 bet theologus q̄ concordia i
 ter ptes possit tractari. 7 pars
 eius qd̄ deberet ex pacto re/
 mitti. al's titulus d̄ trāfactis
 inutilis esset. 7 q̄re n̄ idē d̄ vsu
 ra. D̄m ergo 7 tenendū q̄ p̄
 cibo possit vl' iussu iudicē vel
 pacto p̄tuz remissio fieri. et
 sic dicā vsurariū absolutum.
 hec Hostiē. Que q̄dem itelli
 go p̄a eē i foro p̄tēioso. n̄ i fo
 ro cōscie. vel etiā i foro p̄scie
 q̄tum ad ea q̄ dubia essent.
 vtrū deberent dari vel nō. q̄
 rōnes sūt ad vtrāq̄ ptem vl'
 cū dubiū est q̄tum debeat sa
 tisfacere p̄ dāno dato. Et ad
 hoc faciūt rōnes q̄s facit ipse
 Hostiē. Sed vbi certum vl'
 clarū ē debitū vel rōne vsura
 rū vel alteri⁹ vsurpatōis ni
 si debitor liberalr̄ remittat il
 lud qd̄ remittit. etiā si de mil
 le tantū decez remitteret. si h̄
 facit q̄ putat se alit̄ residuū n̄
 posse h̄re nil valet illa remis
 sio facta etiam publico pecca
 to q̄ ad aīam. Unde cuz mer
 cator infortunā passus fallit
 7 occultat multa d̄ bonis su
 is mobilibus. vt nō pueniāt

De restitutōe liber tertius

ad man⁹ creditor. 7 qrit ppo
sitiōem cū eis d̄ mino: i qnti/
tate q̄s debeat. pura cōuenit
r̄ndere singul̄ creditorib; ad
rōnem. xv. solidoz. p̄ libra. cū
tū posset totū dare vel cedere
bonis. cui p̄positiōi assenti/
unt creditores. 7 ita recipien/
tes liberāt eū de residuo. cuz
illi non sponte s; coacte fece/
runt illā remissionez. volētes
illa pte potius carere q̄ toto.
qn̄ imo 7 si cederet bonis to/
talit̄ nihil sibi refuādo. 7 nō
sufficiūt bona illa ad satisfā/
ciendū. si postea puenit ad
pinguiozē fortunā tenent de
residuo. de solu. c. odoardus.
¶ De dānis datis tēpe guerre
ad iuicē int̄ ciuitates quōet p
q̄s p̄ fieri restitutio q̄nfaciūt
pactū cū certis pactis 7 capi/
tulis. ¶ Nota q̄ in q̄dā sūmu/
la sic d̄. q̄ q̄uis sint pupilli
multi 7 absentes q̄ non assen/
tiūt. 7 forte etiam aliq̄ d̄dicūt
ex puectis q̄ receperunt dā/
na iniuste. Nec eis est satisfā/
ctū. nihilominus t̄m̄ est bo/
nū pacis q̄ q̄ h̄nt rēpublicaz
gerere p̄nt cum p̄sensu maio/
ris p̄s̄ subiectoz sibi pactis
pacis subdere. 7 licite relaxa/
re iuicē dāna data. 7 si fiat re/
laxatio p̄dicta. tenet 7 valet.

¶ Naz 7 B̄ mō p̄nt etiā p̄ bono
reipublice sibi talias impōe/
re 7 h̄mōi q̄s gabellas vocāt
De bonis s̄o clericoz 7 reli/
gioz nō p̄nt laici facere re/
laxatōez: q; nō sūt eoz foro s̄b
diti. nec d̄ bonis eccl̄iasticis
p̄mittit̄ eis aliq̄ dispositio. vt
dis. xvi. B̄n̄ p̄nt t̄m̄ hoc face/
re p̄lati sp̄iales terrarū adin/
uicē de consensu 7 conuenien/
tia clericoz 7 religiosoz q̄ dā
na receperūt in guerra. H̄ac
aut̄ relaxatōem q̄ ad laicos l̄
clericos intelligas de dānis
datis d̄ rebus p̄sumptis. nā
res extrātes vt equos p̄anos
7 h̄mōi q̄ h̄nt sciūt sua nō eē
vt puta q; bellū iustū non fu/
it ex pte suoz. vel si iustum ab
his acceperūt a quib; nō po/
terāt. ip̄a tenere non p̄nt. vñ
si d̄nos p̄pos iuenire possūt
eis reddere tenent. als̄ si non
inueniunt paup̄ibus eroga/
re. ¶ Idem videt̄ d̄dm̄ si d̄ iu/
sticia belli dubitat̄. nam vbi
clare bellū iustum ē res acce/
pte efficiunt̄ capiētū. dis. i. c.
ius militare. q̄ t̄m̄ debēt iinter
eos p̄portionabil̄ distribui
per duces belli. vt xxij. q. v.
c. dicat. nisi p̄ publicum edic/
tum datum sit vnicuiq; qd̄
capit. Paup̄ez autē innocē

tum uō uidef tutū bona au-
ferre. cū sint sine culpa. nisi s' b
sit cā. cū sit aliq's puniendus
de reg. iur. li. vi. Pena tñ tpa
li frequēf punif vnus p alio
diuersis de causis. vt. l. q. iij.
¶ De tutoribz. curatoribz' ne/
gocioz alioz gestozibus filiis
familias z hmōi. q' extorsit
vsuras uel fecerunt rapinas
fraudes z dāna nomine. alie/
no. s. p pupillis. patronis uel
patribz suis. nil tñ eoz puenit
ad eos. sed ad pupillos dños
uel p'fes eoz querit utrū per
eos possit et debeat fieri resti-
tutio ipis pupillis uel p'fibus
seu dñis nescientibz z inuisis
de bonis eoz ad q's puenit
talit' extorta. Rñ. dicit q' daz
indistincte q' sic in foro p'scīe
dñmō nō imineat inde picu-
lū uite conscie uel fame si de/
p'benderet aut scandalū seq'f
puta qz aliq's credit' furatus
fuisse illa q' innocens ē z hu-
iusmōi. tales ei vt dicit' illi nō
p'uertūt furtū occulte illa reci-
pietes. cū pecunia fructus uel
p'rapinas z fraudes habita-
nō sint eoz. Et rō ē cū p' effica-
cē cām p'dictoz. s' tutorz cura-
toz z hmōi. z p' intermediū il-
loz tale iniustū lucrū deuenit
ad manus pupilloz. p'fo-

noz uel patrū. z ad restitutōz
sunt obligati isti mediatores
iustū eē uidef. vt q' cā illoz in
iuste ablata sunt nunc iuste
iniam habeat illa satisfacere.
ne ipi de p'po satisfacere tene-
ant. ar. ad hoc de reg. iuris. v/
bi dicit L'brif. Omnis res p'
quascunq' cās p'hibetur p' cas-
dem dissoluit. p'pterea ad ha-
gendū p'dicti tenent. z i' h' ge-
runt uilem curam sui. z illo-
rum qui iniuste detinent alie/
na. Alij aut' p'fectius z equis
rñdent p' distinctionem. uiciz.
qz aut tales adhuc hñt i' māi-
bus administratiōez rez illo-
rū aut nō. z in p'mo cāu pñt
debent restituere de bonis il-
loz ad q's puenit lucrū. qd' ha-
bent p' manibz si nolūt rema-
nere ipi obligati ad satisfaciē-
duz de suo. Et hoc sine occul-
te siue manifeste cum sufficiē-
ti cautela. vt ab ipis nō pos-
sit postea repeti. Et ad hoc
uidetur facere ratio prime o-
pinionis cum regula illa. om-
nis res. Si aut' non habent
amplius administrationem.
tunc subdistingendum ē. qz
aut p'dicti tutores p'curato-
res z hmōi nō pñt illa restituere
de suo. puta quia paupes
sunt aut pñt. z si non possunt

De restitutōe liber tertius

sufficit q̄ denunciēt p̄ncipa
lib. p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras. frau/
des ⁊ h̄mōi. si ignorāt quo/
mō fecerūt p̄ eis talia illicita
lucra q̄ ad eos deuenerūt. vñ
et obligati sūt ad restōem ⁊ si
nō satisfaciūt ip̄i p̄ncipales
habeant p̄positū satisfaciēdi
de suo cū poterūt. Ad accipi/
endū aut̄ occulta a p̄dict̄ ad
h̄ non tenet. nec dñt. Et rō ē.
quia q̄ ad se excusati sunt a re/
stitutione rōne impotētie. vt
xiiij. q. vi. c. si res. q̄ ad illos p̄
q̄b̄ fecerūt vsuras vel frau/
des auferēdo ab eis occulte.
p̄ hoc non p̄uidet̄ saluti eorū
cū remaneāt obligati in con/
scia. ex q̄ sciūt talia fore facta.
nec velint satisfacere. ⁊ sic nō
dissoluit̄ peccatū. vel obliga/
tio quo ad estimationem eo/
rū. Sed nec p̄t̄ q̄s a p̄uata p̄
sona cogi ad restitutionē ma/
le ablatōz. nisi p̄ iudicē eccle/
siasticū vel civilem. nec videt̄
bñ posse excusari a furto. cuz
p̄ctet rem alienam iusto dñō
cū in vsura trāsserat̄ dñium.
p̄ h̄ etiā se exponit multis pi/
culis. Si aut̄ tales mediato
res de quib̄ dictū est p̄nt̄ re/
stituere. cuz illi ad q̄s extorta
puenerūt nolūt restituere qui
p̄ncipalit̄ obligant̄ p̄nt̄ pete/

re humiliter nō p̄ coactioneꝝ
vel fraudem a creditorib̄ vsu/
rarū. vel fraudum remissionē
cū penes eos non remanserit
pecunia fenebris. ⁊ illi qui eā
habuerūt remaneant p̄ncipa
liter obligati. q̄ remissioe ob
tenta libere ⁊ sponte amplius
nō tenebunt̄. sed tm̄ p̄ncipal̄
nisi ⁊ eis fieret remissio. q̄ si
remissionem facere nō vellent
tenet̄ satisfacere de suo. ⁊ tūc
vsq̄ ad q̄ntitatē solutam. p̄ il
lis poterūt occulte accipere de
bonis eoz. si al̄s p̄ viā iudi/
cij habere nō p̄nt̄. ita tm̄ q̄ nō
sequat̄ scandalū vel piculū q̄
sp̄ vitanda sūt. Ubi aut̄ me/
diatoꝝ talis sic satisfecit. debz
p̄ aliquoz modū cautū decla/
rare illi q̄ sciebat se obligatū
ad illud amplius non teneri.
vt puta si dicat se non curare
ab eo illa recuperare. quasi ac
si donasset. vel declarare here
dibus suis q̄ nō recipiant a
tali p̄sona aliquid vt debituz
pro tali causa. ⁊ huiusmodi.
Bona em̄ fides non patit̄ vt
semel exactum bis exigat̄. de
regulis iuris. li. vi.

Lui fienda sit restitutio.

Capitulū. v.

Quantum

ad qntū. s. cui fienda ē restitu-
tio seu datio rei ablata vl' als
illicite acq̄siste. Pro sūdame-
to notāda est distinctio quas
pōit Tho. ij. q. xxxij. dicēs.
Triplr p̄t aliqd esse acq̄sītū.
Uno mō qz id qd acq̄rit illi-
cite debet ei a q̄ acq̄sītū et ex-
toritū est. z siue nō trāfferatur
dominiū illius rei in accipiē-
tem vt in furto z rapina. siue
transferat vt in usura. tñ com-
petit repetitio. Secdo mō d̄r
aliqd illicite acq̄sītum. ita qz
ille qui illicite atq̄sītū. nō p̄t
illd retinere. nec tñ debet illi
a q̄ acq̄sītū. qz ille n̄ iusticiaz
dedit. z ille n̄ iusticiā accepit.
vt in symonia z silibz. in qui-
bus ip̄a datio z acceptio ē n̄
legē. Tertio mō d̄r illicite ac-
q̄sītū. nō qz ip̄a acq̄sītio sit il-
licita. sed illud ex q̄ acq̄rit ē il-
licituz. ex q̄ transferē dñiū.
nec p̄petit repetitio. vt in me-
retricio z hmōi. nam meretrix
turpiter agit z n̄ legē dei forni-
cādo. sed ip̄a acq̄sītio vl' da-
tio pecunie p̄ hmōi illicitis n̄
ē illicita nec p̄tra legem dei. z
h̄ p̄pe d̄r turpelucritū. De illi-
citis ergo isto tertio mō acq̄-
sitis s̄m Tho. z Ray. potest
dari elemosyna. z p̄t etiaz re-
tineri. nisi sup̄fluū p̄ fraudez.

vel dolū mulier extorserit. q̄a
illud esset restituendū. Et ad
hoc p̄tinent lucra facta ex hi-
strionatu illicito. ex duello. ex
torneamento. ex fertis factis
de floribz z alijs hmōi. q̄rum
usus ē cōit ad lasciuā. ex de-
cjs factis. ex arte mathema-
tica seu arte diuinatozia. ex lu-
cro negociationis. aduocari-
onis vel medicine in cāu nō
p̄cesso q̄ ad clericos. in his di-
xerūt aliq̄ n̄ posse fieri elemo-
synā. qz vt d̄r Prouer. iij. Ho-
nora deū d̄ tua suba. Et iterū
Honora deū de tuis iust' la-
boribz. xiiij. q. v. c. elemosyna
z. i. q. i. non ē putāda. S̄z h̄
nō ē vez s̄m Tho. z Ray. z a-
lios cōiter. Predicta autē ca-
pitula allegata hoc intendūt
qz non licet dare elemosynaz
de malis acq̄sitis. que. s. d̄nt
certis p̄sonis restitui. vel qz n̄
debet aliq̄s aliqd facere illici-
tū vt det elemosynam. Et q̄s-
uis quidam distinguant vt
d̄r Buil. qz in his q̄ p̄hibita
sunt qz mala. z non puniunt̄
a iure. nisi infamia. vt meretri-
cium duellum z hmōi. talia
p̄nt retineri. Sed q̄ mala sūt
quia prohibita a iure. vt tor-
neamēta. negociatio q̄ ad cler-
ricos z hmōi. z talia n̄ possūt

De restitutōe liber tertius

retineri ad vsu suū. sed dñt paupibus erogari. Licet hec distinctio videat eē pbabilis tñ qz pene sunt restringende non ampliande. 7 q̄ nimis emungit elicit sāguinē. **Beñ.** Credo q̄ in p̄dictis oīb; casib; 7 silib; bonū est 7 salubre q̄ penitēs inducat ad erogā dñ paupib;. non tñ cogend⁹ ad h. nec si nō velit in h est iudicād⁹ non eē in statu salutis. si nō velit h mōi p̄niam agere. **Laccipe.** .s. q̄ h mōi lucra pauperib; eroget. nisi in casib; a iure exp̄ssis. vt in symonia. et idem de eo qd̄ dat iudici ad corūpendū cum 7 h mōi. vt infra dicit. **fm ergo Thom.** **Suil.** **Ray.** 7 **Inno.** de h mōi d; dari elemosyna debito honestatis 7 cōsilij. non debito necessitatis salutis. 7 sic intel ligit illud. r̄ij. q. v. q̄ habet. **Non ē ġ illud acceptuz sic restitueudū ei a q̄ acceptum ē.** qz in turpi cā melior est cōditio possidentis. ff. de p̄di. ob turpem cām. De illicite acq̄sitis sc̄do modo. vicz cum illud sit acq̄situm non debet ei a q̄ est sic acq̄situm. nec tñ acq̄rens p̄t. p̄ seretinare. Illud p̄t r̄d; de necessitate salutis nō soluz de p̄silio 7 honestate

paupib; erogari. z huius rō a fm **Tho.** ij. q. lxxij. qz ip̄a datio 7 acceptio est lege pbibita vt in symonia. Quidā tñ extendūt istū sc̄do m̄ modum ad oē lucrū in q̄ p̄mittit p̄ctm̄ i dante 7 i recipiēte nō solum i symonia. sed etiā in pecunia accepta ex adulterio. 7 p̄ vsura cum q̄s accipit mutuū sine cā rōnabili. puta vt amplius dicit. 7 inde soluit vsuras. **Illā vsurā vt dicunt q̄ accipit retiere nō p̄t.** nec tñ ei d; reddere qui dedit. quia turpiter operatus est dando mutuū ei quem nouerat non idigere. **S; Tho.** nō dicit h. sed cū datio ē ġ legē. in dicto aut casu datio pecunie p̄ mutuo nō est p̄ctm̄. s; accipe illo mō vsurario mutuū est p̄ctm̄. q̄a dat illi occasionē mali. **Unō licet peccet mortaliter sic mutuū accipiēdo. debet tamen potius reddere illi a quo accipit q̄ pauperib; erogare.** nisi vbi nō inueniret ille a q̄ accipit. vel etiā si vellet illā vsurā reddere nō vsurario. sed his a quib; extorsit ip̄e vsurarius vsuras pro eo satisfaciendo p̄ illa parte. et tunc debet vsurario significare ne iterum illi restituat. et precipue debet hoc

facere cū licentia epi. vt si di-
ctus vsurari⁹ vellet ab eo re-
petere. eps cogat illū desistere
a repetitōe. ⁊ ex q̄ vtilit̄ gestū
est negociū ratū h̄re d̄. nō tñ
teneat ad h̄ sc̄in q̄rere v̄l dare
bis q̄b̄ debitor est vsurarius
sed sufficit q̄ restituat a q̄ ac-
cepit paup̄ib⁹ autem erogare
nō debet. cū nouit eū a q̄ acce-
pit. et p̄t ei dare. q̄d expresse
ostendit Aug⁹. dicēs. Nolite
facere elemosynas d̄ fenore ⁊
vsuris. xiiij. q. v. nam cū dat
paup̄ib⁹ q̄d debet certe perso-
ne nō liberat a restitutōis ob-
ligatione ad illā p̄sonā. vt ha-
betur extra de homici. ca. sic
dignū. circa fi. Sed in symo-
nia ip̄a datio ⁊ acceptio pecu-
nie est phibita. Unde d̄. i. q.
i. ca. anathema danti anathe-
ma et accipienti. nec sibi reti-
nere valet. nec illi reddere qui
dedit. sed debet de necessitate
salutis paup̄ib⁹ erogare si p̄t.
vel illi ecclē in cui⁹ iniuriā da-
ta est pecunia applicari v̄l ali-
ter p̄uideri. p̄t h̄es in. ij. p̄te
sum. ti. i. c. i. Similiter i iudi-
cio phibitū est iudici v̄l affes-
sori cū habent certū salarium
accipere aliqd a partib⁹ p̄ iudi-
cando vel nō iudicando. vel
iudicando bñ vel male. ⁊ testi

est phibitū accipere p̄ testimo-
nio ferendo. Unde August.
Ideo non debet vendere iu-
dex iustū iudiciū. aut testis ve-
rum testimoniū. quia vendit
a duocatus iustū patrociniū
et iuriscōsultus verū cōsiliū.
Illi em̄ inter vtrāq̄ partē ad
examen adhibent. isti ex vna
parte p̄sistūt. xiiij. q. v. c. nō sa-
ne. Qd̄ ergo recipit iudex p̄
h̄mōi vel testis p̄ se retinere
nō potest. sed debet restituī il-
li q̄ dedit. si iuste dedit. puta
vt iuste iudicaret intendēs re-
dimere quodāmodo veratio-
nem suā. Unde Aug⁹. i dicto
ca. nō sane. Ille solet male si-
bi ablatā pecuniā repetere q̄
iustū iudiciū emit qm̄ venale
esse nō debuit. Sed si pecu-
nia data fuit iudici ad eū cor-
rumpendū. vel testi ad falsū
testimoniū dicendū. v̄l alicui
ad falso accusandū vel aduo-
cato ad iniuste aduocandum
illi datorū reddi nō debet. qz
turpiter dedit nec sibi retine-
re debet. sed pauperib⁹ elargi-
ri. vel illi in cui⁹ iniuriā data
est. ⁊ precipue si ex h̄ amississet
iustaz causam. habent̄ hec in
dicto capitulo. non sane. pro-
ut ibi notat Joban. an. et Er-
chid. et. xi. q. iij. ca. qui recte.

De restitutōe liber tertius

z Inno. extra d' imuni. eccle. qz pleriqz Ray. z Host. in sū. Silt' inferiores officiales vt nunciū missi et hmōi si aliqd extorqunt p improbitatē vt d' nariū puū z hmōi. tenēt pau peribz erogare. z hoc vbi cer tū salariū recipiunt. vt diē gl. in. c. nō sane. Nam cū salariū sufficiens recipiunt. si qua ex torquent debent restituere si est qd notabile. z idem videt dōm de notarijs. camerarijs et hmōi q officio suo exigunt aliqd a psonis. Si ei habēt sufficiens salariū tenent ad res titutiōem eoz que accipiūt. nec videt excusare psuetudo cū sit irrōnabilis. ar. xxiij. q. i. c. militare. vel paupibz eroga re. si de facili non pōt inueniri. Si sō salariū nō habe rent vl non sufficiens credo q psuetudo excusaret. qz ne mo cogit suis stipendijs mi litare. ar. insup d' his q accipi unt pecuniā ab accusatis veli carceratis anteqz pferat snia d' eos vt intercedant p eis z li berent. Sciēdū q si accusati vel incarcerati sūt culpabiles xū z merito pdēnādi. illā pe cuniā nec reddere debent da toribz. qz turpīē dederunt nō sibi retinere pnt. qz turpīē ac

ceperūt impediētes iusticiā. sed debent paupibz ero gari. ar. xxiij. q. v. q' habetis. Si sō sunt innocentes z ad redimēdā suā veratiōem de derunt z pcurandā sui libera tiōz. si intercessores eoz sunt officiales salariati. als pecu niā p h' receptam reddere de bent vel paupibz erogare. ni si data fuisset p modū doni z liberalitatis. z p'cipue post li beratiōez. qz tūc retineri pos set. ar. i. q. ij. c. sicut epm. z silt' si intercessores nō sunt officia les salariati sed puate psōe la borando p hmōi iusta libera tione iuste faciūt. z qd eis da tur iuste retinere valēt. Item de pecuniā data p adulterio pmissio vl p mittēdo. qzuis q daz dicāt q d' dari nō ei q de dit. nec sibi retineri. sed ei da ri in cui' iniuriā data ē. s. ma rito. si vxor ei' commisit ad ulteriū. ex q pecuniāz habuit videtur q poti' debeat pau peribus erogari. nisi ille mari tus esset paup. qz ppter pau ptatē posset etiam p fessor ipsi mlieri tāqz paupī dimittere. Et silt' d' viro p mittēte adul teriū q ad vxorē caste viuētē z videt eē i hmōi q' idē ius si cut z i turpi lucro. vt i mere

tricio. qđ etiā p̄t retineri sic ac
 q̄sitū. nisi q̄ leges p̄hibēt ad/
 ulteria ⁊ puniūt. nō at simpli
 cē fornicationez ⁊ meretricia.
 Hibilomin⁹ de pecunia data
 padulterio nil statuūt sic de
 pecunia symoniaca. et alijs
 hmōi. vnde paupib⁹ erogari
 pon⁹ inducēdi sūt. xiiij. q. v.
 c. nō sane. ¶ De acquisit⁹ p lu
 dos fortune extra illos casus
 in q̄b⁹ d̄z acq̄sitū p hmōi re/
 stitui. debēt paupib⁹ erogari.
 q̄nq̄ etiā posset sibi retinere.
 Sz de h̄ s. e. li. ti. i. De illicite
 acq̄sit⁹ p̄mo mō. i. cū debetur
 illud acq̄sitū ei a q̄ acq̄sitū est
 vt in furto. rapina. vsura. et
 hmōi. regula est q̄ hmōi sunt
 restituēda spoliatis. siue sint
 dñi illaz rerū siue ad eos spec
 tet dūmodo constat rem non
 fuisse ablatā. vt accidit i pig/
 noze deposito cōmodato. et
 hmōi. licet em̄ tales q̄ habēt
 pignora deposita et hmōi nō
 sint dñi illarū rerū. tñ ex ho/
 nesta causa illa tenent. iō his
 debēt restitui talia ablata nō
 dñis ipsaz rerum. ⁊ sic intelli
 go illd. iij. q. i. c. reintegrāda
 sūt oia spoliatis. extra de resti.
 spol. p. totū. Si aut̄ res abla
 ta est ab eo qui iniuste habue
 rat. puta p furtū vt p rapinā.

restituenda est dño illi⁹ rei. nō
 illi furatori. q̄uis at malefa/
 ceret talis restituendo furato
 ria a quo ipse acceperat. ⁊ nō
 domino rei ipsius quē nouit.
 tñ fm Uber. liberat⁹ ē ab ob
 ligatione restituēdis. qz repo
 suit in p̄stinū statū ⁊ gradum
 Quidā tñ dicūt q̄ illud q̄ ac
 q̄rit ex vsura mētali tñ. nō d̄z
 illi restitui q̄ dedit. qz a se vo/
 luntarie abdicauit. n̄ tñ sibi
 d̄z retinere. quia p̄ legem acce
 pit. extra de vsuris ca. p̄suluē
 sed debet paupibus erogari.
 ar. c. sicut dignus. extra d̄ ho.
 mi. de vsuris. c. tū tu. Sz ista
 iura inducta vident̄ esse p̄ ta
 lem opinionem. naz ibi d̄r q̄
 debent ablata restitui eis q̄z
 fuerūt si repiuntur. vel eoz⁹
 heredibus. nec aliqđ ius nec
 aliqđ doctor solēnis facit istā
 distinctionem inter vsurā mē
 talē ⁊ pactionalē vt prima de
 beat restitui ei qui dedit sedā
 aut̄ nō sed paupibus erogari. sz
 sicut indistincte dicit Aug. d̄
 acceptis p furtum ⁊ rapinaz
 q̄ debent restitui. n̄ dari pau
 peribus sic inq̄ens. Qui con
 tra ius societatis humane.
 furtis. rapinis. inuasionibus
 oppressiōibus aliqua abstu
 lerunt reddenda potius quā

De restitutōe liber tertius

Donanda censem⁹. exēplo 3a/
chei. xiiij. q. v. c. sane. ita z idi
stincte dicit idem de vsuris
Nolite elemosynas facere de
vsuris. q. ead. q. i. dicat. b. red
denda sūt nō paupibz danda
cū. s. inveniunt q̄ dederūt ip/
sas vsuras. Et cū dicit q̄ q̄ de/
dit vsuras volūtarie illō a se
abdicauit. Rñ. q̄ si dedit ex
liberalitatez p modū doni ve
rū eēt. z tūc recipiēa s̄ sciens
ñ tenet restituere n⁹ paupibz
dare. Sz si dedit rōe mutui
pncipalr non abdicauit illō
voluntarie. supplez p̄ditōa
te. ne mutuās reputaret se g/
natū. z istū ingratū. z sic alia
vice nō inueniret mutuū. z id
sibi debet restitui vsura. Si
autem nil accepit. vltra sortez
q̄uis hoc non intenderet. in
nullo tenet nec illi nec paup/
bus. q̄ p̄o h̄mōi aut̄ maior
declaratōne sciendū q̄ in re q̄
debet restitui se aliq̄s triplici
ter pōt habere. quia aut ē ve/
rus dñs. aut heres eius aut
solum est dispensator circa ip
sam rem. z in p̄mo casu cum
sez ē verus dñs rei ablate dz
sibi restitui si pōt. iij. q. i. c. re/
integrāda. z fere p̄ totā qōnē
Et hoc nisi iusto bello vel iu
sto edicto impiali vel ecclia/

stico ille cui res sublata est p/
uaret iure rehabendi simplr.
vel ad tps. nam cū contingit
ret hoc. puta qz tāq̄ heretic⁹
p̄demnatus ē dñs rei. vel de
crimine lese maiestatis cōui/
ctus. in q̄b⁹ casibz oia p̄fiscā
tur post sniam sup hoc nō si/
bi. s. fisco debēt oia sua appli
cari. extra d̄ here. c. excōica⁹.
Insup si dñs rei ablate nō ha
bet administratōez bonoz
suoꝝ. vt pupillus. dz illō red
di tutori vel curatori. In se/
cundo vero cā u. s. cum legiti
mus heres ē sibi debēt abla
ta restitui. sed cū tali distinctōe
fm Ray. qz si heredes sūt plu
res vnicuiqz fm p̄portiones
sue hereditarie p̄tis restituē
dū est. Si aut̄ heres i aliq̄ de
terminata q̄ntitate cōstitutus
sit puta in caplo vel domo. z
nō plus. tūc restitutio nō fiet
heredi. sed illi vel illis q̄bz tel
stator p̄misit dispensatiōem
bonoz suoꝝ. Si hō defūct⁹
in morte sua oia bona sua le/
gavit paupibz z p̄ijs locis
q̄bz illa legata sunt acquirēt
ius in bonis defuncti p̄fēti
bus z futuris. vñ et eis debz
restituī. In tertio cāu. s. cū est
disp̄sator rez. vt ep̄i z alij p̄/
lati eccliarū z gubernatores

hospitatū ē distinguēdū. qz
cū dāt aliq̄ alijs. aut dant de
rebus suis pprijs. puta p̄fimo
nialibz v̄l p̄ industriā acq̄sitis
sicē sc̄pture doctrine et h̄mō i.
z de h̄mōi dādo quibuscūqz
etiā malis vt meretricibus z
histriōibz q̄suis q̄nter peccēt
vt illō. lxxxviii. di. c. donare.
tū nō tenent ad restitutōez nec
illi qui h̄mōi recipiūt ab eis
fm̄ Ray. z Guil. aut dant de
fructibz eccliaz suaz z locoꝝ
pioꝝ ad mēfaz eoꝝ seu v̄sum
sp̄aliter deputat̄. z tūc etiāz
male vtēdo z dādo male faci
unt. nō tū tenent ad restitutō
nē ip̄i. nec q̄ recipiunt ab eis.
nisi sc̄pient p̄ extorsiones frau
des z violentias z h̄mōi. tūc
tenent. z h̄ fm̄ Tho. ij. ij. q.
clxxxv. et fm̄ Guil. Aut dant
de bonis ecclēsie deputat̄ ad
cultū diuinū vel capitulo di
stribuēdis. aut paup̄ibz ero
gandis specialit̄. vel cū etiāz
multipliciter cōmittūt disp̄e
sationi sue sine distincōe sibi
deputatoꝝ ad vitā ab alijs. z
tūc si dāt causa necessitat̄ seu
elemosyne b̄n̄ faciunt. nec ip̄i
tenent nec q̄ recipiūt ad resti
tuenduz nisi darent de his q̄
sūt distincte deputata cleric̄.
qz tūc tenent eis de eo qd̄ ab

stulit ab eis. qz non danda est
elemosyna de alieno. xliij. q. v
ca. neqz. Si dant p̄sonis ho
nestis p̄ patrocinio et labore
quē impendūt ecclēsijs etiāz
laudabiliter faciūt fm̄ q̄ntita
tē laboris et industrie. Ecclē
siasticis em̄ vtilitatibz seruie
tes ecclēsiastica oportet remun
neratiōe gaudere. xij. q. ij. c. q̄
cūqz. Nec q̄ plati dantes nec
recipiētes p̄ h̄mōi tenent in
aliq̄ restituere. Sz si dant rō
ne parentele. cū tū nō indige
ant. vel causa fauoris hūant
erga p̄ncipes nō faceret ad re
dimendā veratinoē q̄ ad ty
rānos z siles. vel dant cā tur
pitudinis vt meretricibus z
h̄mōi. tenent ad restituenduz
que sic male dederunt. non
quidem de bonis ecclēsie. sed
de bonis patrimonialibus si
habent. vel p̄ industriā acqui
sitis. Illi etiāz qui sic talia q̄
alijs debebāt male accipiūt.
tenent restituere nisi ipse qui
dedit satisfecit. Tho. vbi sup̄
debent autem dare v̄l succes
sori eius qui dedit. vel in vti
litate ecclēsie p̄uerrere cum
licentia superioris. vel paup̄i
bus erogare. si illa pauperibz
debeātur. Qui aut recipiūt
a religiosis propter iniustam

De restitutōe liber tertius

causam. vñ sine lñia superioris debet restituere plato ipi^o monasterij. vel puer^o. vel als in utilitate monasterij conuere re vel expendere. p̄cipue si ipe plat^o fuit q̄ male dedit. In oī autē cāu ex sup̄dictis d̄z fieri. ita q̄ pctm̄ qd̄ est occultū nō manifestet. et ita q̄ nō sequat̄ mai^o scandalū. ar. dist. xij. c. duo. Qui autē tenent alicui ecclesie vel loco pio debent illō dare gubernatori seu rectori eius loci. nisi ille rector n̄ haberet iustū titulū. sed vsurpatū vel pbabiliter credat male vsurū. tūc em̄ posset in utilitate illi^o loci cōuerti vel successori referuare.

Cur sienda sit restitutio.

Capitulum. vi.

Quantum

q̄ ad sextū. s. cur sit sienda restitutio. Ad hoc bt̄s Tho. ij. q. lxij. assignat rōez. vñ qz restitutio ē actus iusticie. ad iusticiā at̄ habēdā et exercendā q̄libz tenet. Cōsi sit at̄ iusticia in q̄daz eq̄litate q̄ tollit p̄ vsurpatōnē et detētionē aliene rei. et repari nō pot̄ nisi p̄ iteratā dationē seu p̄ assignatiōez rei et cui^o erat si p̄. et ideo tenet restituere. S̄z no

ta q̄ sic q̄libz q̄ est sui iuris se donare rem suā ita p̄ etiaz remittere rem sibi debitā grat̄ et relatare suo debitori. que remissio siue donatio libere facta sine fraude et coactōe post q̄ facta est p̄ p̄niaz nō pot̄re uocari. vt dicit Ray. ar. vij. q. i. c. q̄ piculosū. S̄z sciēdū q̄ illi q̄ ponūt se in manibz creditorū. p̄mittēdo seu offerēdo se ad dandū qd̄ peterēt. rogātes tū q̄ totū vñ p̄tē dimittāt s̄z nō intendūt restituere. imo sperāt q̄ p̄ nihilo vñ modico detabūt. als nō se ponerēt in manibz eoz. a pctō qd̄ē rapine vsure seu alteri^o male vsurpatōis nō sūt absoluti. quia pctm̄ p̄ p̄niaz et p̄fessione d̄mittit̄ quā illi se nō h̄nt. S̄z vtrū absoluti sint a debito seu obligatiōe restituendi. distinguendū est s̄m Egidij i q̄libet. quia si creditor p̄p̄a voluntate et liberalitate dimisit et donauit nō curās q̄ debitor intenderet non tenetur ipe debitor amplius restituere. si h̄ ei clare constat. Secus autē si creditor deceptus vñ coactus vel desperatus. i. q̄ nūq̄ sperabat se illud debitum ab eo posse habere vel non posse habere totū. et ideo potius vo

luit h̄re p̄tes q̄ nihil dubitās
ne nihil h̄ret si totū vellet h̄re
Talis em̄ remissio nō valz. z
adhuc obligat ad restituēdū.
S; qz hec matia ē mltū vti/
lis z necessaria sciri. z i frequ/
ti practica. iō serioſi? z pleni?
tractāda. z qd sentiāt docto/
res i h̄ referēdū. Lū ḡ q̄ritur
vz vsurario vl' cuilibz alteri
q̄ h; aliēa sufficiat i foro p̄scie
remissio sibi facta ab his a q̄/
b' extorsit vsuras vl' alia ma
le ablata. vel ab heredibz eorū
si illi nō viuūt. Rūdet diuersi
mode a diuersis. vt in. §. seq̄n
tibz. S; rar. de senis asserit q̄
h̄ns male ablata nisi reddat
aut sufficientē faciat cautōez
nō p̄t liberari a sua obligatio
ne p̄ aliū modū cū p̄t aliq̄ mō
restituere nec em̄ p̄t debitum
deobligari. Et p̄mo nec p̄ vi/
am remissiois. Secūdo nec p̄
viā satisfactōis. Tertio nec
p̄ viā liberatōis. Quarto nec
p̄ viā trāslatōis. Quinto nec
p̄ viā donatōis. Sexto nec
p̄ viā renūciatōis. Septimo
nec p̄ viā p̄uenientie z discre/
tionis. Inducit ad h̄ has rō
nes q̄ nō vident multū vzge
re. sed sine multa difficultate
solui p̄t p̄ eos q̄ tenēt q̄ abs/
q̄ actuali restitutōe p̄t tolli

obligatio male ablatoruz ab
eo cui obligat p̄ quēlibz hoz
modozū. dūmodo nil fiat in
fraudē vel p̄ metū vel p̄ despe
rationē. s. nō rehabendi. sed li
bere spōte gratz z sciēter. Si
enim fraudulentē vel coacte
h̄mōi fieret talis deobligatio
locū h; qd d̄t z n̄ alit. Q. nō
possit tolli tal' obligatio p̄ viā
remissiois nisi restituat. p̄bat
sic. Null' ē capax remissiois
nisi a pctō p̄us desistat. s; ha
bens rem male ablatā q̄ diu
remanet obligat' ad reddēdū
nō d̄t desistere a pctō. ergo
nō est capax remissiois. et per
p̄ns poligatio illa tolli nō p̄t
p̄ viā remissiois. Ad qd facit
regla Pctm̄. de reg. iu. li. vi.
Restitutio em̄ p̄ quā obliga/
tio tollit est p̄uena remissioi
vnde nō videtur remissio fie
ri nisi p̄ restitutionē tollat pri
us obligatio. Sed ad hoc re
spōdet. maior p̄t intelligi du/
pliciter. Uno mō vt intelligat
de remissioe debiti rei ablate.
et sic videt falsa. nam potest
alicui remitti debituz si vult
creditor libere et sponte. quā
nis ille debitor non intendat
dare. et non sibi amplius ob/
ligatur s̄m Egidium. ¶ Se/
cundo modo vt intelligas de
q̄

De restitutōe liber tertius

remissione peccati. et tūc ē ha
maior. et minor falsa. nā hñs
male ablata si nō pōt restituere
re yllō mō remanet obligat⁹
ad restitutōem cū poterit. ex
tra de solu. ca. odoardus. et tū
desistit a pctō si penitet et pro
ponit restituere i futurū. Sz
si pōt restituere sed male. et hoc
intendit facere si creditor nō
remittat. talis etiā adhuc re/
manet obligatus ad restituē/
dū. et tū desistit a pctō penitē/
do. Et quod pendet ex regla
Aug. pctm. q. restitutio est p/
uia remissionis. verū ē dere/
stitutio nō solū actuali sz eti/
am mentali. et in pposito et in
equalenti. Q. non tollat pvi/
am satisfactōis pbat sic. Sa/
tisfacere est pctōrum cās exci/
dere. et eoz suggestioibz ad/
itū non indulgere. de pe. dis.
iij. circ a pnci. Cū ergo abla/
tio et detentio rei. s. pcti sit per
oppositū suū. s. restōem. igit
nisi restituat nō videt posse sa/
tisfacere qntūcunqz acceptet
creditor. Insup cū p satisfac/
tōem nō solū reparet amici/
ciā sed etiā eqūitas iusticie q
ablata erāt p vsurpatōez et de/
tentioez alienoz nisi tollat cā
iniusticie et ineqūitatis q sit p
restitutōez subtractoz dū cre

ditori reddif qd minus ha/
bebat qz debebat ab ipō vsur/
patore q plus habebat qz de/
bebat nō repabit iusticie eqūi/
tas. et sic nō fiet satisfactio ni/
si reddat ablata. Satisfactio
em fieri dz p ipm debitore q
violavit iusticiam vsurpado
aliena. non p creditore. Ad h
rūderi pōt q vtqz pcti causa
excidi nō pōt nisi p restitutōez
sz restitutio nō solū fieri pōt
actu sz etiā mente et pposito.
als q nō pōt restituere cum nil
habeat. seqret q nō posset sa/
tisfacere p pctis. qd est falsū.
Sikr etiā eqūitas iusticie re/
parari pōt nō solū p actualē re/
stitutōez. sz etiā p aliū modū.
p quē creditor vel iniuriā pas/
sus reputat sibi satisfactum.
Fit quoqz in hmōi remissioe
satisfactio p debitore q viola/
vit iusticiā dum hz animum
paratū et se offert ad restituen/
dum si non remittit. Tercio
probat q non tollatur p viā
liberatiōis sic. Chryso. dicit
extra de regu. iij. c. Omis res
per quascūqz causas nascitur
per easdem dissoluitur. Sed
obligatio talis iniusti deten/
toris nascitur per solam eius
depravatam voluntatem. sz
rapiendo vel tenendo vl deti

nendo re aliena. g̃ dissolui nō poterit nisi p̃ voluntate. s. rectificata. s. in restituēdo ablata: ⁊ sic videt̃ q̃ n̄ sufficiat volūtas ei⁹ cui fieri d̄; restitutō ad tollendū obligatōz cū nō fuerit cā ipsi⁹. Ad qd̄ r̄nderi p̄t q̃ voluntas dep̄uata vsurpatōnis rectificari p̄t nō solū per actualē restitutōez sed p̃ intētionē voluntariā restituendi si ille. sponte noluerit remittere. ⁊ sic non solū volūtas creditōris sed ⁊ debitoris volūtas q̃ fuit cā obligatōis concurrat ad liberandū obligatorem dū se offert ad satisfaciendū creditōri ad placitū. Quātū ad q̄rtum. s. p̃ viam trāslationis ⁊ acq̄sitionis dñij probat q̃ non possit tolli obligatio sic. Presupposito q̃ i vsura non trāsserat dñiuz fm̄ q̄sdam tunc assumit tal̄ regula. Nullus p̄t in re detinenda iniust⁹ titul⁹ aduenire. nisi p̄us iust⁹ auferat titul⁹. nā iniust⁹ titul⁹ auferri nō p̄t absq̄ hoc q̃ iustus titulus acq̄rat. ⁊ e cōuerso. ⁊ idcirco erit alia actio p̃ quā iniust⁹ titulus tollitur ⁊ p̃ quā iustus titul⁹ acq̄rit̃. Nullus g̃ aduenire poterit. iniust⁹ titul⁹ p̃ aliquā actiōem nisi ei auferat̃ iniust⁹ titulus

p̃ aliā actiōez. Sed illis q̃ acq̄runt dñium in re detinēda aduenit iust⁹ titulus p̃ dominiij acq̄sitionem. g̃ si p̄us habuit iniustū titulū p̃ rei alienę vsurpationē ⁊ detentiōem optet q̃ dicit̃ titul⁹ iniust⁹ auferat̃ p̃ eiusdē rei restōem aut dñij acq̄sitiōem. ⁊ sic nō ē cā par dñij ante restitutōz. ⁊ m̄to forti⁹ in furtis ⁊ rapinis i q̄bz fm̄ oēs nō trāssert̃ dñiū. Sed ad h̄ r̄ndet̃ q̃ ad hoc videt̃ dictū est restitutio p̃ quā auferat̃ iniustus titulus i foro cōscie fieri p̄t nō solū manualiter sed etiā mentalr. dum. s. ē paratus reddere realr si non vult dimittere. ⁊ sic ablato iniusto titulo p̃ spontaneā ⁊ liberā remissionē creditōris acquir̃ dñium. ¶ Quātū ad q̄ntū q̃ non possit tolli p̃ viā donatōis p̄bat sic per has p̃positiones. Ille cui restitutō fieri debet donare non potest prius q̃ sit restitutus ⁊ ipse iniuste detinēs aliena anteq̄ restituat ablata certificari nō p̄t de tali donatione verum sit vera donatio. p̄mam sic p̄bat. Donatio nisi sit libera n̄ est donatio s̄a. ff. d̄ adimē. l. e. ga. l. rem legatam. Iste autē qui talit̄ donat. sez anteq̄ sit

De restitutōe liber tertius

restituendus nō libere donet. qz non libere illud hz. cū non actualit̄ habeat. Et si dicat qz libere restituendus p̄t h̄re z p̄ p̄ns libere p̄t donare. qz detētoz bonoz suoz parat̄ ē red- dere. Talis instātia nihil valet. qz r̄stituēd̄ certificari n̄ p̄t qz talis h̄ns sua male ablata sit patus ad ea restituēda. nisi ea statim cū p̄t reddat. vel p̄ eis reddēdis sufficiētē cautionez facit. qd̄ p̄tinet ad scōdaz p̄positionē. Nam' z si videat̄ aliq̄ signa q̄b' se paratū ad satisfaciendū oñdat nō p̄bat̄ eē sufficiētia cū illis vti possit. ita ille q̄ non hz intentionem restituendū sicut ille qui hz. z talis alienozum detentoz in- iustus cui donatio fit añ resti- tutōz. nō p̄t eam vt verā do- natiōem acceptare vel accipe cū bona cōscia. Ad qd̄ r̄ndet̄ qz donari p̄t nō solū res ha- bite. sed etiam iura z actiōes z q̄ sperant̄ haberi. nec p̄pte/ rea p̄t dici qz non sit donatio libera. qz res actu nō habet. z cū h̄ negocium agat̄ z discu- tiat̄ s̄m forz cōscie vbi credē- dū ē cuilibet p̄ se z contra se. z nemo sit arbitrand̄ imemor p̄pe salutis. vt d̄z. i. q. viij. san- cim'. et q̄ debitor offert se pa-

ratū ad restituendū si vult ro- gat̄ tñ vt donet nō coact̄ nō decept̄. sed spontane' p̄t sibi p̄suadere z credere libere do- nasse. p̄cipue cū non egeat ml- tum. nec em̄ p̄sumit̄ de facili quis p̄ccere sua et donare. Quantū ad sextū qz n̄ pos- sit tolli p̄ viam renunciatiōis p̄bat sic. vbi renunciatio non habet locū. obligatio tolli nō p̄t p̄ viam renunciatiōis. sed anteq̄ fiat male ablatoz resti- tutio. non p̄t ille cui restitū- tio fieri d̄z renunciare. ergo n̄ p̄t tolli obligatio detinent̄ aliena iniuste p̄ viam renun- ciatiōis. Maior est nota. mi- nor p̄batur. nam renunciatio illa q̄ fit a spoliato atēq̄ resti- tuat̄ ip̄a decernit̄ eē nulla. sic patet. iij. q. i. c. ep̄is. z extra de resti. spolia. ca. sollicitē. z hoc ideo. quia p̄sumitur nō libere fieri. qz non ē verisile qz spon- te iuri suo fnūciauerit q̄ renū- ciat spoliatus. Sic i propo- sito videtur dicendum qz cre- ditor renunciāns non restitu- tus non videtur sponte renū- ciare sed vt coactus z hmōi. Ad qd̄ r̄ndetur qz ea q̄ cōtinē- tur i dicit̄ capitul' h̄nt locum in foro p̄tentiono vbi p̄cedit p̄ p̄sūptionem. s̄z i foro p̄scie

etiā spoliat⁹ p̄t renūciare iuri suo vt in p̄posito. p̄terea coip so q̄ offert se ad restitutiōez si vult iam reuelit et restituit eū iuri suo. ¶ Quantuz ad septimū q̄ nō possit tolli p̄ viam p̄uenientie et discretiōis p̄bat sic. Supposito dicto regule p̄ctm̄. li. vi. Obligatio illa q̄ iustus detentor alienorū ē obligatus ad restitutiōez. necesse est q̄ tollat p̄ viam restitutiōnis vel aliam eq̄pollentē. Et q̄rēdo q̄ sit via eq̄pollens restitutiōis. si dicat q̄ sit remissiōis via vel donatiōis. seq̄t̄ iter alia istō icōueniēs q̄ p̄t dici restitutiō. et tñ in possessiōe minime possit. qd̄ patet eē falsum p̄ illō qd̄ habet. ff. d̄ p̄bo. sig. l. plus est. v̄z em̄ ibi q̄ restituere ē nō solū pecuniā rei p̄bere. sed etiam possessiōem fore facere. fructus q̄ reddere. quapropter nullus p̄t dici restitutus. nisi in possessiōe fuerit restitutus. Si ḡ remissiō q̄ sit añ restitutiōez eq̄poller restitutiōi ipsi. seq̄t̄ hoc in cōueniēs q̄ etiā non positus i possessiōe dicit̄ restituti⁹. Sz ad h̄ r̄ndet̄ q̄ in foro p̄scie et ab Augu. nō sumit̄ ita stricte restitutiō sicut in foro p̄tētiōis so fm̄ iura. Nam q̄ modo q̄.

q̄ impleat voluntas creditoris a debitore d̄z restitutiō facta. et cū q̄s cedit bonis. etiā anteq̄ ponat eos in possessiōe nō restituit q̄ ad p̄sciaz. Querit̄ vtrū vsurario vel cui cūq̄ alteri q̄ h̄z aliena sufficit at in foro cōscie remissiō sibi facta ab his a q̄bertor sit vsuras vel alias q̄cūq̄ male ablata. Hāc q̄onem de vsuris. Laurēt⁹ in tractatu formās p̄us recitat op̄inionez doctorū. Dicit ḡ glo. et in reglā. peccatū. tenet q̄ sic. Sed dicim⁹ ibidē s̄. l. q̄ nō sufficit nisi pecunia sit restitutiōi parata. Aliq̄rū p̄o theologorū op̄inio fuit q̄ etiam nō sufficit q̄ res sit p̄ata restitutiōi. sed etiam optet q̄ offerat. Io. an. ibidē sup̄ glo. d̄enūm assumit viāz mediā dicens. q̄ aut gerit in mente vsurarius restituere. et remissiō sufficiat. aut nō. Et tūc secus. Sed Fede. d̄ senis in ope suo format indistincte op̄inionez dicte glo. sic dices. Si is cui debet restitui pecunie vel male ablata nō coact⁹ vel deceptus non circūuent⁹ et omni dolo et vi et calliditate et metu cessantibus. etiam p̄cibus vel seruitiorum exhibitione inductus debitā sibi

De restitutōe liber tertius

pecuniā nō oblatā nec restitu-
tionē paratā vsurario dimit-
tat. liberat⁹ ē vsurari⁹ a restitu-
tione. nō tñ a pctō qđ p̄travit
exercēdo vsuras. nisi ⁊ de illo
pctō p̄nīaz agat. Potest etiā
dici qđ pl⁹ est qđ si vsurario p-
seueratēi crimie ⁊ nō disposito
ad aliquā restitutionē. is qđ
d̄z recipere vsuras remittat il-
las p̄prio motu. vel ad petiti-
onē vsurarij. liberat⁹ est vsura-
rius a restitutōe rei. ⁊ si non a
peccato. qz de h̄ oportet satisf-
facere deo p̄pnīaz. Hec ille.
Hanc opinionē videt firmā
re Hosti. in sum. et Archi. in
c. ij. de vsuris. li. vi. sup verbo
satisfactū. dicēs. Satisfactū
accipimus quōcūqz volunta-
ti creditoris satisfiat. Idem
Lap⁹. Idē autē Lau. sic con-
cludit. vt tollatur oīs dubita-
tio an sit vel non sit liber ani-
mus remittētis. ⁊ p̄ oīs cla-
ra p̄scia vsurarij. Et vt facili-
us inducant hoies ad p̄triti-
onē. ⁊ de cetero a talibz absti-
neant. cautū ē p̄dicare qđ non
sufficit remissio facta. Quis
se disponat ad satisfaciendū.
si nō f̄mitteret creditor. ⁊ cau-
tius qđ oportet. qđ pecunia sit
restitutōi paratā. ⁊ cautissime
qđ offerat pecunia. v̄l qđ pl⁹

est qđ ponat in maibz credito-
ris. S; d̄ iure ⁊ in foro p̄scie
puto illā glo. cui⁹ opinionēz
seqt̄ Fede. vt dictū ē esse ve-
rissimā. ⁊ ad h̄ iducit ip̄e Fe-
de. p̄les rōnes. Et p̄ma est ta-
lis. In maioribz criminibus
sic est in crimie furti vel rapi-
ne vel violētie. re furtiua vel
rapta remanēte apud furē v̄l
raptorē de volūtate dñi pur-
gat viciū furti vel rapine sine
aliq̄ restitutione. vt. l. si fur. de
vsu. in p̄n. ⁊. ff. de p̄ca. l. si cer-
te. qđ purgat viciū vsure rema-
nente vsura apud vsurarium
d̄ volūtate dñi. Et qđ illa sine
maiora crimina patet ex ma-
ioritate pene siue agat civilie
siue criminaliter. Graui⁹ autē
est pctm̄ qđ graui⁹ puni⁹. vt
xxiij. q. i. c. nō offeram⁹. Se-
cūda rō est. qz in crimie vsura-
rū ⁊ in alijs maioribz sufficit
facere p̄dignā satisfactionem
vel emendationē. extra d̄ rap-
to. c. i. vt sit qđ liberat⁹ a pec-
cato. c. q̄nto. extra d̄ vsu. S;
satisfactū intelligit quōcūqz
desideriū creditoris impleat.
etiā si non soluat. ff. qđ satisfi-
da. co. l. i. Tercia ratio est que vi-
detur f̄m eum insolubilis.
Sunt quidam speciales ca-
sus in quibz obligatis ad re-

stitutionē nō sufficit remissio
 vr. c. exigit. d. cēsi. li. vi. z ibi d.
 h. g. i alijs casibz stabit regla
 q̄ sufficit remissio. Idē tenet
 Pe. d. pal. i. iij. di. xv. q̄ dicit
 q̄ obligat⁹ restitutiōi excusat⁹
 ppt remissionē creditoris. qz
 p acceptationē tollit. z h̄ nisi
 sit tal' psona q̄ nō habeat ad/
 ministratōnē. vel q̄ nō p̄t do/
 nare. nec p p̄ns remittere. q̄a
 remittere est dare. Itē qm̄ i iu/
 re est cautū q̄ remissio nō va/
 leat tūc nō excusat sic i iudice
 delegato q̄ munera z expēsas
 recipiēs nll exorquēs tenet
 reddere nulla partiū remissio
 nē sibi p̄futura. extra d. resc̄.
 c. statutū. li. vi. Et de visitate
 iure ordinario recipiente mu/
 nus ad cuius duplū restituē/
 dū tenet. extra de censi. c. exi/
 git. li. vi. Nec Pe. q̄ si quis
 obijceret regulā nō dimittit
 pctm̄ zc. qd̄ est verbū Aug. z
 restituere est rem in p̄stinū sta/
 tum reponere. vñ nō videt sa/
 tisfacere remissio. Ad qd̄ re/
 spōdent p̄dicti Pe. Lau. p.
 Sede. q̄ Aug. in dicta regla
 nō habuit respectū ad strictā
 significatōnē verbi. sed eius
 mens ē verbis p̄ferēda. extra
 de ver. sig. c. intelligenda fuit.
 q̄ si offendisti primū tuū ra

piendo. furando. vsuras ex/
 torquēdo. recōcilies te cū ip̄o
 Et cōiter qz hoies nō iactāt
 pecunias suas. s; volunt sibi
 restitui res ablatas. p̄pterea
 Aug. se retulit ad verbū resti/
 tuat. Qz autē sic intellexerit
 Aug. oñdit multipl̄r. Nec
 ille. Qd̄ ar̄ dic̄ Lau. s. f. esse p̄
 dicandū nō sufficere remissio
 nē nisi fiant ea q̄ dicūt diuer/
 si nō videt tutū vel cautum.
 Nam ex tali p̄dicatōe ita pōt
 seq̄ piculum aiaz sic cautela.
 Sic em̄ p̄dicator d; sibi ca/
 uere a p̄dicando ea q̄ habent
 homiēs inducere ad malū. z
 ab allenando mala. ita d; ca/
 uere a p̄dicādo scrupulosa et
 ardua. qm̄ cōis opinio est in/
 p̄trariū. h̄ em̄ eēt inijcere laq̄/
 um aiaz. qd̄ fieri n̄ d; xxvij.
 q. i. c. viduas Audiedo em̄ ta/
 lia z nō seruādo cū ex audiet
 format sibi p̄sciaz h̄ sibi neces/
 sario fiendū q̄ h; hmōi remis/
 sionem. z ex difficultate nolit
 ponere se ad facienduz. erit in/
 malo statu rōne p̄scie sibi fa/
 cte sup̄ eo i q̄ bñ potat trāsire
 cū bona p̄scia. P̄pterea si p̄/
 dicator h̄ dicat i p̄dicatōe. s.
 sibi nō sufficere remissionem
 nisi zc. z postea in audientia
 p̄fessionis faciat p̄riū z dicat

De restitutōe liber tertius

Alii sufficere. nōne ex h̄ p̄t seq̄
magnū scādālū s̄ doctrinā p̄
dicatōis. Ex h̄ em̄ poterunt
credere hoīes sic eē d̄ multis
alijs q̄ p̄dicatores dicūt. s. q̄
non sunt simplr̄ vera. sed ad
terrorē dicta. z sic piclitabiffi
dei doctrina. nō video etiam
cū bona p̄scia q̄ absq̄ sui ma
gno pctō possit h̄ dicere in p̄
dicatōe si sentiat cōtrariū: qz
hoc cōiter tenent doctores. s̄
et si teneret aliquam aliā opi
nionē cū ille sint scrupuloseñ
debet velle inducere homīes
ad suos scrupulos. Non ḡ p̄
dicando dicat q̄ sufficiat re/
missio. ne inducat occasionē
malī. z ap̄iatur via vsuris. ne
qz dicat quod non sufficit ne
dicat mendacium vel seru
pulos. z laq̄os inijciat audi
toribz. S̄z dicat qd̄ dicit Au
gu. q̄ optet q̄ restituat si pōt.
xiii. q. vi. c. si res. z in restitū
tione includit remissio. S̄z
qd̄ si post remissioez libere fa
ctā z vere vsurario. z vsurari
us mādat i testamēto suo red
di vsuras. nunqd̄ qd̄ semel re
missum ē dz restitui his q̄bz
tenebat prius. Dōm fm̄ Fe
de. q̄ in h̄ distinguendū ē. qz
aut talis testator locutus est
p̄ verba transferentia se ad fa

ctuz. v̄puta qz iubet vsuras
restituī his q̄bz d̄bebat eas re
stituere et q̄ p̄barent eas sol
uisse. z tūc non obstāte remis
sione tenebit satisfaccere heres
z h̄ cān loq̄t. c. ad infam. de i
urijis. Aut loq̄t p̄ verba trās
ferentia se ad ius nō ad factū
v̄puta iubet ea restituī q̄bz
debet. Et tūc secus dōm est.
Hec ille. ¶ Item scienduz q̄
cū alicui sit remissio libere z
sine fraude. non tenet talis il
lud qd̄ sibi remissū est paup̄i
bus dare qd̄ sibi donatū est.
Post. in sū. ti. de vsu. dicit q̄
si fenerator p̄tem pecunie fe
nebris restituat ei a q̄ habue
rat vel heredi suo. z de volun
tate ei⁹ p̄tem retineat dicunt
theologi indistincte q̄ n̄ eli
beratus. nisi totū offerat. Tu
dicas q̄ si ex pacto fit nō eli
berat⁹. ar. c. veniēs. extra d̄ sy.
Si aut̄ vsurari⁹ p̄t sine pac
to liberalr̄ soluat vt offerat. z
de altera p̄te misericordiam petat.
z creditor liberalr̄ remittat. li
beratus est debitor nec tenet
vltorius ad restitutiōez sicut
nec tenet si gratis accepissz ḡ
tis oblatum. fm̄ Boffreduz
Hic tamē bon⁹ index cer
tis coniecturis mortū sui ani
mi i formabit. Nā si creditor

est paup inops. ⁊ vsurari⁹ di-
nes ⁊ potēs. nō p̄sumo q̄ cre-
ditor ip̄m vsurariū sponte ex
corde liberet. s; h̄ faciat q̄ vl-
tra recuperare n̄ pōt vt illō tan-
tillū qd̄ offert recuperare ⁊ nō
amitteret. Si h̄o creditor sit
dines ⁊ potēs q̄ etiaz p̄suevit
histrionib; ⁊ ioculatorib; tā-
rundē de suo donare vel plus
frēq̄nter p̄sumi pōt q̄ ex cor-
de h̄ faciat. hec ille. Item in q̄
dam sūmula dicitur q̄ si vsu-
rarius offert libere totam sū-
mam pecunie creditori osten-
dens plenariā voluntatez cū
nō habeat. q̄ si crederet q̄ ali-
qd̄ acciperet nō offerret. credi-
tor nihil penitus vult accipe-
re sed liberaliter dimittere totuz
iste plenarie satisfecit primo.
sed non deo. ⁊ iō postea suffi-
cit sibi sola contritio vt satis-
faciat deo. Unde consulēdū
est non contritis vt hant mi-
nus hanc liberam satisfactio-
nem faciant primo. Item s̄t
aliq̄ vsurariū qui nitunt̄ deci-
pere deū. q̄ numeratā pecuni-
am ⁊ acceptam tūc exponūt
creditorib; credentes q̄ illam
n̄ accipiāt. quia si crederēt q̄
illā recipient. nō illā rep̄senta-
rent. ac ille timore vel verecū-
dia ducit̄ nihil vel parū reci-

pit residuū dans. ⁊ sic isti ta-
les dicerēt se satisfecisse. qd̄ n̄
est verum. Item nota s̄m q̄s-
dam q̄ sunt quinq; modi sa-
tisfaciendi. Primus modus
est cum pecunia libere offert.
Secundus mod⁹ ē cū pecu-
niam non habet et offert pig-
nora. Tertius modus est cū
pecuniam non habet nec pi-
gnora cōgruentia. facit tñ cū
instrumentis vt heredes cō-
pellantur ad satisfactionem ⁊
etiam ip̄emet. Quart⁹ mod⁹
est cuz mediante sacerdote vl'
aliquo alio religioso sit volū-
taria ⁊ libera concordia. Iste
tamen modus debet semp o-
stendere creditori velle ⁊ pos-
se liberuz debitoris. Quint⁹
modus ē cū cōsensu ⁊ miseri-
cordia creditoris ponit debi-
tor aliquā possessionem ī ma-
nu alicui⁹ honesti viri. ex cu-
ius fructib; soluant̄ p̄ temp⁹
debita. deīde possessio ad he-
redes reuertat̄. vel ita debz p̄-
manere pro incertis. Hec ibi
¶ Item archidiaconus ī ro-
sario. xiiij. q. v. c. non sane. di-
cit q̄ Hostiē dicebat q̄ ī his
in quibus est peccatum mor-
tale s̄m legem diuinam vt in
furto vel rapina disp̄sare nō
pōt ep̄s. imo n̄ etiā papa vt

De restitutōe liber tertius

aliq̄ dicūt q̄ minus p̄niam a/
gat et restitutio fiat si p̄t. ex/
tra de usu. c. cū tu. In his h̄o
in q̄b̄ est pct̄m̄ mortale fm̄
lus positū. 7 cū ep̄s seu in/
ferioribz pape interdicta ē dis/
pensatio. nullus disp̄sare vl̄
dilationē p̄stare p̄t. nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegranda.
vl̄ h̄i q̄b̄ specialit̄ cōmiserit.
Si h̄o non ē interdicta pote
rit. hec ibi. Sed q̄ d̄i papaz
nō posse dispensare in his re/
stitutōibz vbi est pct̄m̄ mor/
tale p̄petratū in vsurpatōe s̄
legem diuinaz facta. vt furto.
rapina. vsura 7 hm̄ōi. q̄ min⁹
restitutio fiat si p̄t videt̄ intel/
ligendū q̄ ad restitutionē cer/
torum si sciunt̄ p̄sone. vl̄ q̄ ad
incerta cum disp̄saret absq̄
cā rōnabili. vel saltē dubia
p̄ libito voluntatis. Non em̄
pōt tollere que sunt pp̄ria ho/
minū 7 dare alijs sine causa.
sed cum cā rōnabili pōt. pu/
ta p̄ modū pene. vt cū aufert
regnum vel impiū alicui pp̄
demerita sua. qz eēt inimicus
eccl̄ie hereticus vel scismaticus.
nec se vellet corrigere. vl̄
cū faceret mouere bellum cō/
tra aliquē dñm vel ciuitatē p̄
sequentē eccl̄iam. vel fauentē
hereticis. vel detinentē bona

eccl̄ie. 7 traderz alijs dignita/
tē iura 7 bona illoz. sicut fac/
tum est pluries. Nec pōt pa/
pa cū bona p̄scia q̄ paup̄ibus
deberet dispensare dare dini/
tibz sine cā rōnabili. sed cū cā
rōnabili pōt talibus obliga/
tis remittere seu vt paup̄ibus
dare ea que acquisierunt per
furta. rapinas 7 vsuras. cum
sunt incerta fm̄ omnes. alias
cū sit sup̄mus 7 vniuersalis.
p̄ paupey magis q̄ ep̄i qui
hm̄ōi solent dispensare vt. lxx
xvij. dis. c. ep̄s. Quia h̄z etiā
plenitudinē p̄tatis in dispen/
satōne bonoz eccl̄iasticoz. 7
plenā iurisdicōem in terr̄ ec/
cl̄ie. forte de hm̄ōi bonis. s̄ ec/
cl̄iaz. 7 hoz q̄ habitant i te/
ris eccl̄ie posset remittere de/
bita ex furtis rapina 7 vsura
etiā cū sciunt̄ p̄sone sine eozū
p̄sensu. et ex aliqua cā rōnabi/
li. nam quotidie h̄ fit vt iura
vnius eccl̄ie 7 fruct⁹ auferat.
et det alteri q̄ curato illius ec/
cl̄ie. cum cā tñ vt creditur rō/
nabili. 7 sic multo magis in
hm̄ōi pōt dare dilatiōem. qz
plus ē remittere debitū q̄ di/
latiōez dare ad soluendum.
¶ Querit̄ vix sup̄ incertis cū
ep̄o qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel tras̄

actio. Rūdet Lau. Sciēduz
 q̄ Pau. i cle. de pe. z re. hunc
 passum examiat. z finalr det
 miat q̄ n̄ p illū ter. z p. c. fi. de
 offi. vica. li. vi. vult em̄ q̄ sine
 mandato aplico id facere ne/
 q̄ant ep̄i. nisi p̄ponerēt de tan
 ta q̄ntitate quantā est illa ad
 quā ascēdūt. z nō de minori.
 Contrariū seruāt licet facta
 tacita cōpositiō eferat demū
 sententiā taxatiua ip̄orum in
 certoz. z si vera sunt que fat̄
 est Pau. qd̄ videt̄ de iure. nec
 videt̄ s̄ria cōsuetudo valere.
 al̄s multoz aie illa q̄arēt. Te
 ptus tamē illi (videre meo) n̄
 p̄bāt ita clare. Tñ forte pos/
 set m̄deri q̄ nō ē credendū q̄
 papa q̄ p̄fecit ep̄os p̄ses pau
 perū indistincte non cōcessis/
 set eis ī specie q̄ ex causa pos
 set cū talibz trāsfigere. z isti ha
 bent maiorem potestatem q̄
 illi q̄bz libera administratio cō
 cessa est. Item non simplr do
 nauit. Item papa scit hāc cō
 suetudinē z diu tolerauit. Fi
 unt tñ taxatōnes per sniam.
 Hec Lau. Forte posset dici
 q̄ ex quo ad ecclesiam militā
 tem valet dictum Lauren. z
 etiā q̄ ad deum et ecclesiā tri
 umphantem cum ex causa ra
 tionabili facit compositionē

de minori quantitate q̄ sint ī
 certa. puta quia residuum di
 mittit ei vt paupi. cum al̄s n̄
 posset viuere sine indecentia
 sui status notabiliter. Sed
 vbi absq̄ cā ep̄s scienter cō/
 ponat de minori quantitate
 notabiliter valet dictū Pau.
 in foro dei. non em̄ credendū
 est papam fecisse ep̄os dispē
 satores bonorum pauperum
 vt possent p̄ libito voluntat̄
 remittere vel p̄ponere sup̄ in/
 certis. vt de his postmodū pō
 posse viuāt. Hec ip̄e papa pos
 set cum bona cōscia absq̄ ali
 qua cā rationabili facere bu
 iusmōi taxatōes lōge minus
 q̄ sit debituz incertoz. z resi
 duum scienter illis d̄bitozibz
 dare. cū oia bñ z plene possit
 restituere. Sec̄o cū dubitat̄
 vtz restituere possit d̄bitoz
 p̄ incertis. nā in dubio est sēp̄
 interpretandū factū pape p̄ma
 rime in bonū. vt di. xl. c. non
 nos. cū glo. Papa em̄ z si ha
 beat plenitudinē pr̄atis erra
 repōt vt hō. z int̄ cetera sue
 pr̄atis nō auferet sibi condi
 tio ista cōis hoīm q̄n possit
 peccare mortāl̄. z descēdere
 ad inferos. z gūi ceteris puni
 endus si deliquerit. vt dicit̄
 d̄s. pl. cap. si papa. z in glosa

De restitutōe liber tertius

Insup cū restitutio certoz d
beat pcedere restitutōz incert
toz q̄ ep̄i circa vsurarios pu
blicos vt licentiēt ad sacram
ta ecclie z sepulturā p̄us cō
ponant sup certa q̄ntitate p̄ i
certis q̄ sibi solēt ibursare ma
gis q̄ paup̄ibz dare. z de cer
tis non prouideant sufficien
ter vt reddant integralit̄ mī
nus benefaciunt. q̄n̄i mo si n̄
sufficerent bona que remanēt
vsurarijs vel hereditibus eoz
tenentur que acceperunt p̄ in
certis contribuere p̄ restitutō
ne certozum. als fures sunt z
latrones auferētes que debēt
certis p̄sonis. extra de vsu. c.
cum tu. xiiij. q. vi. si res. Sed
consuetudo in hoc non excu
sat. que potius dicenda ē cor
ruptela. qz d̄ ius diuinuz. di.
vii. c. q̄ d̄ mores. xxxij. q. viij.
ca. flagitia.

De mō z ordine restituēdi.
Capitulū. viij.

Quantum

q̄ ad septimū. scz d̄ mō
restituēdi seu ordine

Circa qd̄ p̄siderāda sūt tria.
Prīmū ē q̄ restitutio certozū
p̄ponēda ē restitutōi incerto
rū. Sciendū igit̄ q̄ certe oīa
obligata restitutōi. i. cum sci

untur p̄sone q̄bz est faciēda
p̄us integraliter soluēda sūt.
q̄ soluant incerta. q̄n̄. s. scitur
vel dubitatur bona restituen
tis nō sufficere ad vtrūq̄. nā
tūc restituēda sunt plene p̄
z integralit̄ certa. et hoc tripli
ci ratione. Primo rōne suc
cessionis. Scdo rōe obliga
tiōis. Tertio rōne similitudis.
Quātū ad p̄mam rōnem. s.
successiōis aduertendū dili
genter q̄ nō succedit i paupi
bus ip̄e x̄ps. nisi q̄n̄ nō repiū
tur p̄sone certe q̄bz restitui de
bent certa. vt q̄si p̄ substitutiō
nem succedere videantur. ac
si diceret testator. dimitto me
os heredes tales et tales q̄bz
debeo. vel etiam si non debeo
Sed si eos non repiri prin
gat. substituo mihi christum
cū paup̄ibus suis. Quātū
ad scdam rōnem obligatiōis
p̄bat hoc sic. nā paup̄ibz n̄ te
nēt heredes dare. s. p̄ restituti
one dictoz incertoz. nisi vni
ca rōne. s. in foro dei. sed credi
toribus certis tenētur dupli
ci rōe. s. in foro dei et foro mū
di. qz heredes possūt a credi
toribus in iudicio pueniri.
Quātū ad tertiā rōnem. s. simi
tudinis p̄bat idē a simi de vo
to simplici z solēni. Nā vortū

simplex n̄ ita obligat sicut id
 qđ est solenne. nā q̄ ad deum
 simplex obligat. 7 solēne quo
 ad deū 7 mundū. i. forz mūdi
 vñd simplex votū ipedit m̄ri
 moniū s̄bendū. sed non diri
 mit s̄ctū. Solēne autē impe
 dit s̄bendū 7 cōtractum diri
 mit. vt patet dis. xxvii. p. totū
 Et rō hui⁹ ē. qz in voto sim
 plici est vnum vinculum li
 gans. in solenni duplex. ¶ De
 restitutione s̄o certozū scien
 dū. qz restitutio etiam fieri de
 bet cum quodā ordie. ¶ Pro
 cuius declaratione scienduz
 qz fm triplicē voluntatē cre
 ditoris p̄tingit debitorē h̄re
 substantiam eius. Prima est
 violenta. Secda ēp̄ditionata
 Tertia p̄formata. Prima re
 pitur in furto 7 silibz. Secda
 in vsura. Tertia in s̄ctibz lici
 tis siue iustis. 7 fm hunc tri
 plicem voluntatis gradū va
 rie prius 7 posterius hō resti
 tuere obligat. Luz igit̄ p̄ma
 voluntate. s. violenta debitor
 tenet. vtputa qz abstulit per
 furtum 7 rapinas 7 h̄mōi v
 olētias. talia p̄us restituenda
 sunt q̄ vsura 7 alia d̄bita. 7 h̄
 p̄p̄ tria. s. p̄p̄ offensidē. p̄
 p̄ter expropatiōez. 7 p̄p̄ter cō
 pulsioē. Propter offensio

nē qđ dē nā maior ī eis inferi i
 iuria. qz illa penit⁹ sunt inuo
 luntaria. s. rapina furtū. 7 hu
 iusmōi. vsura s̄o aliq̄ mō est
 voluntaria. s. volūtate p̄ditō
 nata. p̄pterea de sui nata mi
 norē iniuriā in p̄rimuz sapit.
 alia s̄o debita sine iniuria si
 unt. qz sunt voluntaria. pura
 id qđ debet rōne emptōis fa
 cte alicuius rei. vel rōe mutui
 liciti. 7 h̄mōi. Et iō rapina et
 furtum p̄us restitui debēt q̄
 ip̄a vsura 7 alia debita licito
 mō p̄tracta. 7 eadem rōne p̄/
 us rapina. qz grauior ī ea sic
 violentia 7 iniuria q̄ ī furto.
 Secdo debet s̄uari talis ordo
 p̄p̄ter expropatiōem. Nam ī ra
 pina 7 furto fm oēs d̄nū nō
 transfert. 7 iō talia nūq̄ tota
 liter sunt possidentū. In v/
 sura s̄o dominium transferri
 videtur. Tertio seruandus ē
 talis ordo propter compulsi
 onem. magis em̄ debitor cō
 pellit et artat a iure restituere
 que extorsit p̄ furtū 7 rapinā
 q̄ q̄ habuit p̄ vsuram. nā ad
 restitutiōem vsure cōpellit dī
 uino 7 eccl'iastico iure. sed ad
 restituendū rapinaz cōpellit
 vel artatur iure diuino 7 eccl'e
 siastico 7 ciuili. Ex quib⁹ seq̄
 tur qz debitor si nō potest in

De restitutōe liber tertius

solidū restituere qđ extorsit p
rapinam ⁊ furtū. ⁊ etiam qđ
habuit p vsuram. ⁊ h cū rōne
volūtatis cōcurrentis. qz in
soluēte vsurā aliq mō volūtas
ei? pcurrit ad illā expoliatōz
vsure. Sed expoliatus p fur
tū seu rapinā p omnem suaz
voluntatez expoliat. tum eti/
am rōne iuris coartātis. naz
a iure civili hō p pellit ad re/
stitutōz rapine ⁊ furti insoli/
dū. etiā si nō habeat ad resti/
tuendū vsuras. Huius snie
est Sir. oz. heremitarū q̄ vidē
tur rōnabiliter dicta. h̄ excepto
s. q̄ d̄bet p̄us restitui rapinā
furtū et vsurā q̄ alia debita.
modo licito contracta. hoc ei
esset offerre holocaustū de ra/
pina. Sicut em̄ iniuste acci/
peret ab aliq diuite vt daref
elemosyna pauperi. Ut dicit
Aug. xiiij. q. v. c. forte. ita ⁊ i/
iustū videt vt d̄ eo qđ iuste de/
bet alteri puta honesti mutui
vel emptōis vel alicuius lici/
ri contractus restituat aliena
hoc em̄ esset rape alienum vt
reddat alienū. ⁊ non sunt faci/
enda mala vt veniant bona.
ait aplos ad Ro. ar. ad h. xii/
ij. q. v. c. neqz em̄ Quātū ad
scđam voluntatem que dicit
conditionata. que scz cadit i

vsura dicit Alex. lombardus
q̄ p̄us tenet q̄s restituere que
habuit p vsuram q̄ h̄ habu/
it p alios contractus factos
voluntarie. Et huius ratio ē
quia in restitutione debitorū
solum seruatur iusticia. sed in
restitutione vsure ⁊ male ab/
latorū non solū iusticia suat
sed etiam iniuria deo facta et
primo amouet. ⁊ ideo restitū/
tio vsure p̄ferenda est. Si tñ
contrariū obseruet. qz. s. talia
iusta debita in satisfacione p̄
ponātur male ablati aduer/
tendū qđ duplici casu hoc fie/
ri potest. scz quādo debita se/
clare manifesta. Et restitutio
male ablatorum non sic. sed
obscure sic inquirendo. Se/
cundo quando res que debe/
tur est determinata. puta. l. vl
c. ⁊ male ablata indetermina/
ta. nam clarum semper p̄ce/
dit obscurum in iure. et deter/
minata ratio indeterminataz
Sed illud cōiter non obser/
uat extra p̄dictos duos casus.
quod etiaz videt rationabilr
fieri. quia indecens videtur
vsuram deberi restitui d̄ re iu/
ste alteri obligata. Nam per
hoc nō tollit i iniuria facta p/
ximo ⁊ deo. sed addit noua.
quia alienū auferretur. nec em̄

teneat deo et primo rone vsure
 ppetrare v'l alteri male abla-
 ti nisi in qntuz potest de iure.
 ar. extra de regu. iur. nemo ad
 impossibile obligatur. Si g
 no pt restituere vsurā nisi sub
 trahendo ius alteri? ptūc ex-
 cusat a restitutiōe. ppter ea h
 magis erit violentū seu cōtra
 voluntatē eius cui debet ali-
 quid rone ptract? iusti siue li-
 citi. s. subtrahere suū credituz
 q̄ fuerit recipe vsurā ab alio.
 Propterea nō videt rōnabi-
 le vt de iusto obsequio qd fe-
 cit primo sezei mutuādo seu
 expectaudo p̄cium rei vendi-
 te reportet incōmodum et dā-
 num qd p̄ingeret hoc seruā-
 do. cum qui dedit vsurā rece-
 perit iam cōmodum magnū
 ex mutuo sibi facto. et ideo de-
 bet sibi sufficere vt vsurarius
 restituat sibi vsurā cum pote-
 rit de suo et nō alieno. q̄a fm
 regulam. Nemo debet locu-
 pletari cū alterius iactura v'l
 damno. de regu. iur. li. vi. et h
 nisi iura cōmunia vel muni-
 cipalia aliter dīpōnerent. q̄a
 in hmōi seruāda sunt. nam iu-
 re humano possessiōes et alia
 vt ppria possident. vt patet
 di. viij. c. q̄ iure. ¶ Quantum
 ad tertiā voluntatē q̄ d̄z p̄for-

mata. Hec reperitur in con-
 tractibus licitis vbi volun-
 tas contrahentium cōforma-
 tur insimul In restitutiōe etiā
 raliū aliqua prius restituēda
 sunt. Nam prius restitui de-
 bent quecūq; certa debita q̄
 quecūq; ad pias causas re-
 licta atq; donata. Cuius ra-
 tio est. quia donatio et ad pi-
 as causas largitio sunt ex su-
 prerogationis consilio. vel
 sunt forte bona incerta. Re-
 stitutio autē male ablatoruz
 seu aliorum debitorum certo-
 rum sunt ex obligationis pre-
 cepto. Prius em̄ restitui dñt
 que sunt fm necessitatem pre-
 cepti. q̄ que sunt fm sup ero-
 gationem consilij. Huic sen-
 tentie concordat Archi. in. c.
 nō sane. xij. q. v. Hinc etiā
 Ray. ait. q̄ si creditores v'l le-
 gatarij simul venerant ad he-
 redem primo satisfaciendum
 est creditoribus. sed si veni-
 unt separatim liberabitur he-
 res soluendo per ordines cui
 libet venienti siue creditori-
 bus siue legatario. dū tamen
 nil in dolo vel in fraude ope-
 retur. verūtamen si legatarij
 pueniunt creditores et acci-
 piūt. vel posteriores credito-
 res p̄ores et potiores in iure

De restitutōe liber tertius

preueniunt. Creditores post
modū venientes heredē in dē
tare nō debēt. nisi tñ de here/
ditate remanserit eivñ possit
adhuc satisfaccere illis. s; hñt
tanq; potiores ius suū saluū
Legatarios q̄ p̄mo accepert
Silt; r creditores anteriores
cōtra posteriores q̄ accepert
Idem q; Guil. ait. r addit q̄
si heres scit vel credit heredi/
tatem vltra debita non exten/
di sine ex contractu vel quasi
seu ex maleficio vel quasi ni/
hil legatarijs d; dare. Si p̄o
quantitatem debitorum ne/
scit debet creditoribus satisfi/
cere p̄mo. r si legatarij pus
vel simul cum creditoribus
legata petant etiam creditori/
bus potiorib; p̄mo soluēdū
est. Si autē de hereditate ni/
hil remanet p̄mo solutis de/
bitis legatarijs nō tenet. Si
p̄o hñc ordinē mutauerit he/
res p̄mo. s. soluēdo legatarij
seu secundarijs creditoribus
poribus in foro p̄scie mime/
liberat. nisi hoc faciat ignorā/
ter. reputās sc; hereditatem
sufficere ad oīa soluenda vel
nesciēs hñc creditores eē po/
tiorē. His autē p̄cordat Ho/
stien. q̄ Itē nota q̄ ceteris pa/
ribus seruāda ē regula. Qui

potior ē tpe potior est iure. dere.
iu. li. vi. Ubi autē sūt puilegia
paria. s. p̄sonarū r actionū in
simul. r equalit; satisfaciēdū ē
nisi de aliq̄ illoz p̄bet q̄ alte/
ri p̄ferēd; sit s̄m legē pacti l'
scripti. vel vsus p̄bati. Nec
autē notari solēt. L. de autori/
tate iudi. possi. l. p̄ d̄bito. Lū
ḡ mercator vel alius frangit l'
vt vulgariter d̄ f̄ fallit nō suf/
ficiens satisfaccere creditorib;
oib; ex itegro venientib; cun/
ctis vt sibi satisfacciat. hic or/
do seruat s̄m Bal. in. l. p̄ de/
bito. L. d̄ bo. autoritate iudi.
possi. P̄mo debet satisfieri
dñis rerū. s; bi ḡa. de ponēti/
bus si deposita erant sibi fac/
ta. vt. ff. de p̄ui. credi. l. fi. r. l.
veteri. Secundo satisfit mer/
ciū venditori si extāt merces
h̄ est ip̄e merces restituuntur
tanq; singulariter p̄ p̄cio ob/
ligate. Si autem plus vale/
rent id plus redditur ad com/
modū creditorū. vt. ff. de acti.
ven. l. iulianus. Si autē ip̄e
merces nō extant sed vendite
sunt. r loco earū alie subrogate
tales subrogate nō reddunt
loco earū. quia non sunt p̄/
cio obligate. ff. de in rē p̄lo. l.
q̄dam. P̄ rō assignat qz p̄re/
cium ex illa re redactum ob

ligatū nō erat. ergo nec etiam res que emiſ et habetur ex eo Idē q̄z in pmutatione dictū est. qz vbi spēs in obligatōe ē nō succedit loco alteri^o altera vt notat. ff. de h. sig. l. labeo.

Tertio ceteris paribz preferē vxor: q̄a hypothecā habere cenſet. 2. iō pferē. nedū p̄tendenti bus psonalem obligatōez. s̄z etiam p̄tendenti bz tacitā hypotecam. vt. l. assiduis. L. q̄ po. in pig. ha. nō tñ pferē creditoribz habitibz hypothecas exp̄ſſas. Fiscus q̄z simile habet p̄uilegiū cum muliere L. de p̄u. fisci. l. q̄uis. 2. d̄ h̄ etiā habes extra de pig. ca. ex l̄ſis. in glo. q̄ſi Quarto post hypothecas veniunt deponentes. l. si non extat deposituz. ff. depositi. l. si hois. §. si. h̄ eniz p̄uilegiū datur cause depositi ppter frequentiaz contractuum depositoz. tñ sicut in. l. p̄ dicta patet tali p̄uilegio non gaudent qui sub nomine depositi mutuunt ad vsurā hypotheca aut est portio quia p̄tinet ad ipam rem. ff. de pactis l. rescriptum. Quinto veniunt simplices p̄uilegiati. id ē h̄ntes p̄uilegia psonalia n̄ realia. Sexto 2. vltimo veniūt cirographarij prata n̄ atten/

ta p̄oritate ſctū. qz licitū est debitori p̄ cumulo creditorū facere deteriorē cām creditorū p̄orū n̄ h̄ntiū dñiū nec hy potecam nec p̄uilegiū habentim. vt. ff. de separatōne bonoz. l. i. §. cōtrario. Et ista est ratio. quia i ciroḡpharijs creditoribus non attendit tē pus. Nec ille. Veruz vbi lex municipalis seu statutum ciuitatis aliter disponeret. illi ē standum etiam in foro cōſcie si nō sit exp̄ſſe p̄ deum qd nō de facili iudicandū est. qz nemo est arbitrandus imemor diuini timoris 2. sue salutis. i. q. vij. c. sanxim^o. nisi euidēter appareret contrariū. Tñ in aliquibus ciuitatibus vt Florentie fallente mercatore p̄ syndicos institutos a comunitate sup̄ hmōi vbi non sufficiunt bona debitoris salētis ad plene restituendū oibus satisfacit vniciqz p̄ rata fm facultatē bonoz illius 2. non prius vni q̄z alteri nisi aliquibus psonis p̄uilegiatis in h̄ vt i m̄lieribz p̄ dotibz rehabendis. 2. hmōi. quibus plene satisfacit anteq̄z cuiqz aliorū. ¶ Item primo nota qz hi q̄ tenentur restituere si omnino non possunt soluere vel

De restitutōe liber tertius

restituere sufficit p̄tritio et p̄positū restituēdi. q̄n̄ r̄ cōmo-
de poterūt. xiiij. q. vi. c. si res.
q̄d̄ verū est cū nota sit paup̄-
tas. talis em̄ nō debet excōdi-
cari. vt d̄ extra de sol. c. odo-
ardus. nec aliq̄ pena mulcta-
ri. extra de vsu. c. cū tu. Et d̄
nota paup̄tas q̄n̄ cedit bonis
Ideoq̄ tali debet p̄sulare sa-
cerdos si d̄ paup̄tate dubitat
q̄ cedat bonis. ¶ Nota tamē
q̄ nō sufficit hec cessio ita q̄
nō sit ei aliqua penitentiā in-
iungēda. q̄ nec solutio nec sa-
tisfactio plenaria sufficeret.
Nam licet cessio seu solutio q̄
ad satisfactiōē homini suffi-
ciat. adhuc t̄m̄ nō est eccl̄ie sa-
tisfactio. ¶ Si iudex eccl̄iasticus
seu sacerdos p̄ vsurpatiōē rei
aliene iniungat sibi peniten-
tiam. Et in hoc offendūt plu-
rimi peccatores delinquētes
q̄ putant sufficere q̄ satisfaci-
ant. nec transgressiōē quam
fecerūt postmodū p̄sitentur.
Hec Hostien̄ in sūma. ti. de
p̄ni. r̄ re. ¶ Secūdo nota q̄
si talis puenerit post ad pin-
guiozem fortunā teneat satis-
facere etiā si cesserat bonis. q̄
p̄b̄ nō sūt liberati. s̄z talis ces-
sio ad h̄ eis p̄dest ne iudicati
trabantur in carcerē. L. q̄ bo-

nis cedere possunt. vbi etias
dicit glo. q̄ cessio in hoc etias
p̄dest q̄ postea nō poterūt cō-
ueniri nisi inq̄stū facere p̄nt.
et sic habetur ratio ne egeat. r̄
preterea conueniri non debet
nisi t̄m̄ sit id quod acquisiuit
q̄ merito videatur debere cō-
ueniri. Hec in glosa. Sed q̄
habent restituere si conueniā-
tur ex maleficio si nō sunt sol-
uendo verberandi sunt p̄de-
bito. Sed si non cōueniunt
ex maleficio nō debent tales
verberari. sed sufficit q̄ cedat
bonis. Archi. xiiij. q. vi. ca. si
res. Nota tercio q̄ si is qui
aliena abstulit potest restituere
et nō restituit nō est in statu
salutis. xiiij. q. vi. c. si res. Di-
cit autem Ray. in summa sua
q̄ d̄ns alicuius terre tenetur
restituere indebite exacta a se
vel a suis directe vel indirecte.
Glo. super indirecte. vt quan-
do denegat eis iusticiam vel
non defendit eos vt debet. et
sic extorquet aliqua. Si tali
domino ex aliquibus circum-
stantijs appareat multū diffi-
cile vel impossibile talis resti-
tutio satis videt q̄ possit cō-
suli huiusmodi q̄ in compen-
satione vel remittat eis cōmu-
niter cum eorū consensu r̄ li-

bera voluntate aliquā seruitu-
 te vel annuā pstantiā i perpe-
 tuū vel ad tēp^o. ita q^o plenissi-
 me videat ei satisfacti. v^o etiā
 faciāt in remissionē pctōz il-
 loz q^o tenet aliq^o hospitale
 vel aliq^o sile opus pietat. cū
 p^oseu tū eozū dē si p^o req^ori. hec
 ibi. ¶ Quarto nota q^o is q^o hz
 aliena restituere et certis p^oso-
 nis si potest in totū vel in par-
 tem. sed nō cōmode s; cū mul-
 ta sui incōmoditate. tūc com-
 ponat vel duciat cū ipō leso
 vel spoliato amicabiliter de
 redditib; suis moderate. ita
 q^o victus sibi remaneat assignan-
 do sibi q^osq; fuerit plena-
 rie satisfactum vel paulatim
 singulis annis vel mensibus
 vel alijs temporibus emen-
 det quod potest. et hoc cū vo-
 luntate illius cui debet satis-
 facere. quia si nullam inueni-
 ret misericordiam apud eum
 absq; dilatione tenetur satis-
 facere vel bonis cedere. quia
 talis peccator semp est in mo-
 ra. Hosti. et Ray. Sed h me-
 lius declarabit in vltimo. §.
 sequenti. Si autem predict^o
 inueniat gratiam apud credi-
 tores suos facientes sibi re-
 missionem vel dilationez. tūc
 potest ea vri et est in bono sta-

tu anime. si tamen habet in p-
 posito faciendi q^o debuisset
 si nō potuisset obtineri ipsaz
 remissionem vel dilationem.

Quinto nota q^o vbi essent
 plures creditores alicuius et
 debitori petenti dilationē ali-
 qui creditores volunt dare.
 aliqui non. sed q^o cedat bonis
 stabitur maiori parti credito-
 rum. Et intellige maiorē par-
 tem vbi est maius et forti^o de-
 bitum. etiam si vnus esset cui
 plus q^o omnibus debeatur.
 Si vero par sit debitum stā-
 dum est maiori numero cre-
 ditorum. Si vero sunt paria
 eligenda est clementior sentē-
 tia. s. dilatio danda. L. de ces-
 sione bonoz. l. si. Ray. ¶ Flo-
 ra hic q^o Johan. an. super ca-
 quamq; d. vsu. lib. vi. mouet
 questione an heres vsurarij
 quando hereditas nō sufficit
 omnibus. debeat satisfacere
 primo venientibus. et refert
 sedirisse q^o non. imo fiet eis z
 alijs satisfactio pro rata vnū
 quēq; contingente. ar. supra
 de testa. cap. relatum. in fine.
 Sed dicit ipse satis videtur
 hoc casu haberi debere consi-
 deratio temporis. vt ille qui
 prius soluit vsuras recipiat
 quod suum est integraliter.

De restitutōe liber tertius

z sic de singulis fm regulā. i. d. reg. iur. Qui por. cū istoz par sit cā vt dixi ibi. z in hy poteca h' cōsideram'. L. qui po. in pig. ha. l. sed si fund'. z bona vsurarij vident' esse hy potecata. d. vsu. c. cū tu. multi tñ doctores tenent p'rium. i. h. s. q. bōa vsurarioz sint hypo tecata. vt Hosti. Archid. Fe de. Goff. Et Jo. an. etiam dicit q' de hac hypoteca n̄ habemus textū exp'ssum. ¶ Sexto nota q' vbi aliq's est institut' heres z non sufficit hereditas ad soluenduz oīa legata z debita dicit Ray. q' credit in iudicio aīe q' non teneat. nisi in quātuz hereditas se extendit vel sufficit. etiam si non fecit inuentariū. Idem Jo. an. et Fede. secus in iudicio contē tioso si non fecisset inuentari um. sed si fecisset non teneret nisi durante hereditate. Disti guit tñ inter legata z debita. quia debita sine diminutiōe debet p'soluere durante. s. ad huc hereditate. Delegatis vō si tot sunt q' nō remaneat legi tim' pōt detrahere suam legi timam. z iterum q'rtas fm q's dam si fuit institutus heres. ¶ Et nota q' heres p't deduce reañ oīa expensas funeris et

alias necessarias q's fecit cau sa hereditatis. vt in testamen toz h'mōi. Expensas tñ q's fecisset supfluas ad honorem z pompam mundi. non posset cum tuta conscientia trahere de ere alieno sed facere intel ligeret de suo. Per. de pal. in iij. Si aut' sunt plures here des ad debita vel legata regu lariter tenetur quilibet p' here ditaria parte. L. de here. ar. l. iij. Sed dz Raymū. Excipi unt' qnqz casus fm ipz Ray. Primus est si aliquod indi uiduum est in obligatione fa ciendi. vel non faciendi. tunc enim quilibet tenetur insoli dū. ff. de verb. ob. l. in execu ti onib. §. ij. gl. ponit hic exem plū. vt si testator p'mittit se ali qd opus facturuz z p'mittit p se vel heredem suū nō fieri q' minus p fundū suū tibi ire li ceat. ad hoc quilibet hereduz erit insolidū obligatus. Se cundus casus est si res q' de bet restitui ab vno insoliduz possideat. L. de acq. he. l. ij. §. nemo. Tertius est in alimen tis legatis q' p voluntate de functi vel iudicis vel ab vno insolidum vel a pluribus p partibus designatis petun tur. ff. de alimentis lega. l. ij.

Quartus est testator ab vno heredū legauerit creditori hereditario animo pensandi. tunc enim heres ille vsq; ad quantitatem legati onus illius debiti sustinebit. ff. de lega. iij. l. cu; ab vno. Quintus in expensis fune- ris vxoris. non tamen astringit heredes per hereditarijs portio- bus. sed etiam virū per portio- ne q̄ peruenit ad eum de dote vxoris sue. puta si ad eū puērit centū. et in hereditate sint. cc. ipse vir tenebit per tertia et here- des per duabus partibus. ff. de re- li. et sup̄rib; fune- r. l. q̄tiens. et l. veluti. Hec oia etiā Hosti. ¶ Quod debeat fieri restitutio vxoris concipientis filius per adulteriū que; vir reputat su- um de his q̄ sumit ipse filius spuris de bonis patris putati- ui. et hereditate tota vel parte ad eum pueniente. Primo vidē- dū est de ipsa vxore adultera q̄- mō teneat et ad q̄d. Secūdo de ipso filio spurio si tenet et q̄ modo. Tertio vero de ipso pa- tre q̄ ex adulterio talem filius habuit quō et ad q̄ntum tene- tur. Similisi casus vñ q̄ pōit extra de pe. et re. ca. officij. f. de muliere supponente sibi alie- nū partū quem vir eius repu- tans suū nutrit et heredē insti-

tuit. Unde idem videtur di- cendum quantum ad restitu- tionem de ipsa muliere et filio supposito. et huic frandi dan- tibus operam efficacem. Et de muliere adultera querit pri- mo si debeat h̄ reuelare mari- to. Ad h̄ dōm q̄ aliquā nō. ali- quā sic. Nam vbi imineat ali- quod eorū piculoz non debet re- uelare marito. Primum per- iculum est infamie scilicet mu- lieris. quia hec taliter reuelā- do cu; esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissi- me diffamaret. quod quidem magnum periculum est mu- lieri. Nam qd̄ puer. xxij. sep- tū est. Melius est bonū nomē q̄ diuitie multe. licet itelligat de viris. tamen et periculosi- us in honestis infamia muli- eribus ingerit notaz. Secū- dū est periculum scandali. scz viri et consanguineorū et ami- corū eius. si illis h̄ innotesce- ret malū. nā non solū apud se turbaret ex eo. sed vix extunc possent cum ea amicitiam et pacē ac concordiam et societate h̄re. imo forte eam maritū di- mitteret. et ideo n̄ valētes for- sitan punire vterq; adulteri- um perpetraret. et sic innume- rabilia et irrecuperabilia in-

De restitutōe liber tertius

eos oriuntur mala. Tertium
piculum mortis. s. et uxoris et
sue spurie plis atq; adulteri
sui. nam pbabilr timere pos-
set q; eius marit⁹ seu q;cuq; a-
lius dū occidere aliuz q;reret
necaret fm Sco. in. iij. Cō-
currentib; pdictis piculis q;
videntur valde pbabilia et in
plurib; euenientia. nō d; tal'
mulier suo cōiugi reuelare p-
pter bonū incertū restituēdi
hereditatē talib; periculis se
exponere manifeste. Quartū
ppter piculū iprobabilitatī
nā nec vir nec filius. nec etiā
publicus iudex hoc mulieri
reuelanti credere obligant. ni-
si pbet dicta sua p infallibilia
signa aut p violentas pbatio-
nes. siue per testes idoneos.
Nam ex solo eius dicto nō p-
t exhereditare talem filiū. ma-
xime si in terris in quibus p-
mogenita ex consuetudine i to-
to vel in pte succedunt. Insu-
per fm Sco. in talib; terris
si pater crederet uxori sue. i h
non poss; tñ a spurio auferre
hereditatem nisi i publico fo-
ro eū pbaret talē. et tūc opterz
mulierē non tñ apud mari-
tū sed totā patriā diffamari.
Et isto p̄supposito. s. q; nō de-
beat reuelare ratione malozū

graviorum exinde cōtingen-
tū. quō debeat talis mulier
satisfacere dicit infra. vbi tñ
nō immineret aliō piculū vl'
malū nisi infamie ipius adul-
tere vel mortis sue videt q; si
premoriat viro suo debeat añ
mortem ordinare cum cōfes-
sore vel alia p̄fōa matura q;
si moriat postea reuelet ex pte
sua viro. qñ scz ex hoc p̄ ob-
nari ne putatiuus filius ha-
beat hereditatem totam vel
partez. Aliquando hō h ma-
rito vel alijs p̄sonis extra cō-
fessionem tenet mulier reuela-
re. vicz si hec tria cōcurrāt sūt
Primo si apud maritū et ali-
os fortis et grauis suspitio i-
pressa esset. et occasio suspicā-
di taliter. Secūdo si ex certis
et sufficiētib; causis pōt et d; z
vehementer et valde pbabili-
ter credi q; nihil de p̄mis pi-
culis supradictis hic subsequē-
retur aut cresceret. sed potius
minueretur. Tertio si firmi-
ter presumatur q; filius bōis
mariti voluntarie cedit. Sz
si parvulus est filius cessat
ista ratio. quia mittere potest
illū ad hospitale. cum nō tene-
atur alere alienos nisi i extre-
ma necessitate cuz ali; defunt
q; pvideant. His aut tribus

concurrētib; reuelare deberet et
 posset. Sz vix ista cōcurrūt
 et rarissime p̄sumēdū ē q̄ con
 currāt. Insup dici posset fm
 Duil. q̄ etiā reuelare posset si
 n̄ timeret maritū. vel aliō imi
 neret piculū. Sūt q̄dam vti
 q̄ viri sciēt vroz adulteriū
 sustinentes vel etiā consentiē
 tes. uno q̄nq; vroz suas ad
 hoc hortantes. vel q̄ p̄prios
 filios n̄ p̄t h̄re vel alia q̄cun
 q̄ pudenda occasiōe. Facta
 etiā hac notificatiōe aq̄z
 vir eius p̄ educatiōe talis fi
 lij expendat videtur de obli
 gari a restitutione aliqua fiē
 da. quia fecit qd̄ in se fuit vt
 damnū euitaret viri expensa
 rum in educando. et heredita
 tiōis quo ad alios. ar. extra d̄
 iniur. et dam. da. cap. si culpa.
 Nectamen d̄z māifestare ad
 ulterū p̄pter piculum p̄sone
 et infamie detrimentū et odiū
 ad eum euitandū. et si aq̄ mā/
 nifestatiōez iam aliq̄ p̄sūp̄s
 set h̄mōi putatiuus filius te
 neb̄ ip̄a māe inq̄ntū p̄ōt sa
 tiffacere si aliqd̄ vt suū possi
 det. Et si magnus existēs q̄n
 notificat nollet ip̄e filius cre
 dere hoc nec cedere bonis pu
 tatiui p̄ris. pctens saltem le
 gitimaz q̄ sine causis exp̄ssis

a iure auferri non debet vt le
 gitimus filius. nec contrari
 um p̄t p̄bari. teneb̄ nihilominus
 ip̄a mulier heredibus
 de portioe illa ablata sibi. de
 eo tamen qd̄ p̄t et nō plus ex
 tra d̄ reg. iur. li. vi. c. nemo. et
 h̄ q̄ fuit in mora notificandi
 quando potuit p̄videri. Sz
 nunquid ml̄ier talis debz re
 uelare crimen suum filio suo
 spurio. et inducere eum ad di
 mittendum hereditatem ve
 ro heredi. Ad hoc dicēdum
 fm Scorū vbi sup̄ q̄ aut fi
 lius crederet matri. aut non.
 Si aut crederet nō aut p̄ba
 bile est q̄ p̄pter hoc dictaz di
 mitteret hereditatem. Nam
 paucos repire contingit qui
 ita p̄fecti sint q̄ p̄pter conser
 uandaz iusticiam in foro dei
 dimittant in gnas possessio
 nes quas retinere p̄nt iure ex
 teriori et vellēt spurij reputa
 ri. nec h̄ m̄ p̄sumere p̄t nisi
 antea ml̄tū fuiss; expta d̄ bo
 na volūtate filij sui. Nō ḡ d̄z
 se exponere piculo certo diffa
 mationis apud filium p̄pter
 incertam correptionem illi.
 Si vero non crederet. tunc
 sequeretur inde duplex ma
 lum. ¶ Primum quia ip̄a
 diffamaretur. ¶ Secundum

De restitutōe liber tertius

q̄ ab illo sicut antea hereditas possideret. Si q̄s at̄ obster q̄ tali filio debeat reuelari ne. si ignorat̄ forte copularetur p̄ m̄rimōiū sue sorori aut alteri sue pp̄inā. seu alia faceret q̄ a iure spuris prohibita se d̄m q̄ talis ignorantia dū p̄seuerat oīno excusat cum sit ignorantia facti. Si q̄n tam̄ factum veniret ad lucem tale m̄rimoniū dirimendum esset. Si p̄o q̄ratur an dato q̄ talis filius ex verbis matris se spurium credat teneatur reddere b̄oā que habuit a marito matris ceteris filiis atq̄ hereditibus alijs p̄dicti mariti. Dicendum q̄ si hoc indubitanter creditur. r̄ōnem illud credendi habet tenetur s̄m deuz non tamē humano iure. Si t̄n nō habet sufficientes cām r̄ōnē credendi illud. tūc reddere nō tenet̄ ex q̄ p̄ se vel p̄ alterum sibi claret q̄ nō h̄z sufficientem cām seu condignaz r̄ōnem credendi. Sūt autē iter cetera quattuor signa que reddunt suspectam talem matrem. ita q̄ ei de facili nō d̄z credi. Primū est amor. i. si p̄diligit alia plem viri sui. Secundū est odium. videlicet si p̄sumit matrem ip̄m velocius v̄ro

rem odire. Tertū est stulticia quia mulier fatua r̄ leuis ē et p̄tinacis sensus. Quartū est incertitudo cum nō cōstat ipsam esse vel fuisse certā q̄ hūc p̄cepit de adulterio vel d̄ viro nō em̄ hoc p̄r omni adultere eē certum. Sed q̄d remediū tali mulieri debz adhiberi dicendum q̄ ei s̄m Sco. vbi supra triplex remediū dari p̄t. Primū est q̄ inducat filium intrare religionem. r̄ tam̄ talem q̄ possit p̄fessionez suā seruare. ne sc̄z incidat i scillas volens vitare caribdim. Secundū est q̄ clericus fiat. vñ valet t̄n s̄m deum ecclesiastica beneficia acceptare. r̄ his quasi sufficientibus merito iā contentus dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si t̄n p̄ nullā p̄suasione[m] honestam cor talis filij m̄r̄ flectere p̄t vt hereditatē dimittat. non videt̄ q̄ debeat se p̄dere illi. cū certa n̄ sit q̄ tal̄ ab ea ipsuasibil̄ in alijs tā licit̄ r̄ honestis flecteret ex illo. imo forte tenacius retineret ne spurius putaret. cū talem notā multi caueant male nati. Tunc demum tertium remediū addendum ē. i. q̄ saluo iure hūano et absq̄

infamia sua. potest et debet de sua dote cum ea habet in partem vel de paraphernalibus si habet et certis bonis et laboribus et sudoribus suis indemnè facere virum et legitimum eius ple. Obligat enim satisfacere viro de consumptis ab illegitimo filio. Sed talis filius non tenetur satisfacere que consumpsit quod diu bone fidei fuit De hereditate autem mulier obligat heredibus viri ab intestato vel heredibus scriptis. vel quibusvis res credit quod reliquisset hereditatem. quod si nescit de pauperibus erogari Tenet in quantum secundum eorum respondentiam iusticie. non enim dico quod teneat ad restituendum equalis hereditati. quod superius dictum est. Plurimum quod differt inter heredes et propter esse. Sed quod iste legitimus heres nullam habuit hereditatem. sed secundum iusticias fuerit propter propterea minus quam equalis hereditati sufficit sibi pro hereditate sua. illud autem minus determinet secundum arbitrium boni viri. Quod si nec hoc fieri potest propter non obligat. tenebitur tamen cum puenerit ad pinguiorem fortunam. extra de sol. c. odoar d. Si vero talis mulier nunc habet vnum possit restituere. tunc ex ipso tertia excusat. si habeat satisfaciendi propositum. xiiij. q. vi. si

res. ¶ De adulterio autem cuius est filius dicitur videtur si scit vel credit quod filius illi esse suum. vbi mater ipsa satisfacere non valeat. videtur quod teneat de expensis pro putatio. quod cum efficaciter dedit tali dano. extra de iniur. rda. da. c. si culpa. secundum in possibili tate sua et si mitteret ipsa adultera ad hospitale. vel quod finxit mortuum pepisse. vel quod notificauit sine sui piculo non esse filium suum tenebitur hospitali et nutrimento et alijs expensis. nisi notabilis pauper excuset eam. cum de iure naturali ad hoc teneat. dis. i. c. ius natura. et hospitalia propter pauperes nutriendos sunt facta non propter diuites. Sed et de hereditate vel dote si dotaretur a patre putatio. teneri videtur ad arbitrium boni viri. attenda sua facultate. quod tamen satisfactio occulte fieri debet. cum sine piculo manifestari non possit. ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. Si autem dubitat adulter ex eo quod mulier leuis est. et cum alijs adulterat vel etiam quod ipsa adultera dubitat vtrum sit eius vel mariti. reliqua iudicio dei cui omnia nuda sunt et apta. et guardari non videtur de restone. Indecens est enim vti redubia certa detur.

De restitutōe liber tertius

sententia. ait Greg. xi. q. iij. et
dis. xxxij. habuisse. In nullo
tū cāu ad obuiādū hmōi pi-
culis vel mal' d'z adultera vel
adult' q̄rere ab orsū vel mortē
puuli. xxij. q. iij. c. faciāt.

¶ Qñ debeat fieri restitutio
quod p̄tinet in se magnā dif-
ficultatem. Cap. viij.

Wantum

q̄ ad octauū. s. qñ d'z fie-
ri restitutio. d'z Tho.

ij. ij. q. lxxij. q̄ statiz. q̄ sicut ac-
cipe rem alienā est p̄ iusticiā
ita et retinere eaz. q̄ p̄ hoc q̄
aliq̄s detinet rem alienā inui-
to dño ipedit eum ab vsu rei
sue. z sic facit ei iniuriā. Ma-
nifestū ē autē q̄ nec p̄ modicū
tps lz alicui ē pctō morari. sz
q̄libet tenet statim pctm̄ di-
mittere vel deferere. Un̄ d'z. q̄
si a facie colubri fuge peccatū
Et iō q̄libet tenet statim resti-
tuere vel dilatiōem petere ab
eo q̄ pōt vsu rei cōcedere. z
si q̄dē teneantur de incertis cū
illud eēt erogandum in plas-
causas cū p̄silio ecclie. si hu-
i' modī p̄sone hñtes restitu-
ere remaneāt ita paupes cū fi-
lijs z familia q̄ n̄ habeāt vñ
viuāt. fiat dicit Ray. vt dixi i
casu sili' sup̄ in ti. de decimis

Ibi autē sic dicit. Si q̄s resti-
nuit decimas lōgo tpe. z nūc
veniat ad satisfactiōē z po-
stulat ituitu dei z ecclie. z q̄
bz puā subam sibi remitti qd̄
accepit tpe p̄terito. cū alie op-
teret cū sua familia medicare.
q̄uis ecclia oēs decimas pos-
set petere. si viderit istū contri-
tum z p̄ces eius iniri verita-
ti. d'z ei tanq̄s paup̄i dimitte-
re vñ viuat. cū hoc eēt ei datu-
rus postea. xvi. q. i. c. qm̄. hec
Ray. qd̄ intelligēdū videt vñ
bi dāt decie d̄ morte putē de
iure cōi. Nā sec' vbi de more
n̄ dāt. vel valde diminute. vi-
dent excusari. De h̄ in plene
hēs in p̄ma pre. ti. i. Et d'z ibi
glo. Buil. q̄ illi q̄ resignāt in
manu penitentiarij q̄ h̄ n̄ fa-
cerēt nisi penitentiarij restitu-
erent eis p̄pte vel p̄ toto. qñ
nescit cui fienda est restitutio
q̄ n̄ credit eos eē in statu salu-
tis. Dicit etiā paulopost q̄ n̄
est necesse q̄ fiat hmōi restitu-
tio in manu penitentiarij. dñ
mō tñ sit pat' ad arbitriū ei'
vel alteri' boni viri satisface-
re. Dicit et q̄ in h̄ cān ep̄s q̄ ē
dispensator paup̄ez pōt dila-
tiōē dare vel partem dimit-
tere vel etiam totum si vide-
rit ei expedire ad necessariam

sustentationē illius tanq̄ ali
 cuius a lteri⁹ paupis. ita tñ q̄
 q̄nto vtilius pōt gerat nego/
 ciū illius cui faciēda est; resti/
 tutio si psona eius eēt nota.
 vicz exponendo illa q̄ eēt re/
 stituēda in vsus tales q̄ ma/
 gis ei possent pficere q̄ ad de/
 um. Hec ibi. Si tenet certis p/
 sonis que nolūt dare dilatio/
 nē; ad petitionē iporū ab/
 q̄s dilacione satisfacere vel ce/
 dere bonis. q̄ fur et raptor sp̄
 est in mora. et iō sp̄ auget pec/
 catū. ff. de p̄di. fur. l. in re fur/
 ti. vbi lesi egentz fame pereūt
 ne interueniēte paululū mo/
 ra inueniri nō valeant q̄ redi/
 manf. dis. v. Semp̄ em̄ ē vi/
 tanda mora vbi ē piculū. dis.
 xxvij. c. de syracusane. et h̄ eti/
 am si oportet ipsum mendica/
 re. Unde non dico habito re/
 spectu ne egeat. Nam contra
 hoc nota extra de vsuris ca.
 cum tu. tamen Buil. addit. si
 ne culpa potest accipere vite
 necessaria. scz extreme Ray.
 Moderate sibi vita retenta q̄
 usq̄s plene sibi satisfaciat Do/
 stien. fo sic dicit. Sed quid
 si non im mineat tale piculuz
 necessitatis et is q̄ tenet resti/
 tuere non potest induci ad re/
 stitucionem statim faciendaz

puta q̄ discretus sacerdos p̄t
 conscientiam suam infor ma/
 re et eo q̄ intendit vtiliter ge/
 rere negocium creditorz. Nā
 si videt q̄ aliter non potest re/
 cupare in p̄petuū. vel non ita
 cito vel ita p̄mode pōt recep/
 to iuramento vel alia sufficiē/
 ti cautione si h̄re pōt dilatio/
 nem p̄cedere. et sub hac p̄ditō/
 ne si hec adimpleuerit in talē di/
 em peccatozem absolueret. Et
 sic creditor quod ei debet re/
 cuperet. et peccatoz non rece/
 dat a p̄sbytero despatus. hec
 ille. S3 qd̄ in fine huius. s. l.
 q̄ absoluat sub p̄ditione. S̄ri
 um asserit Buil. dicens. q̄ ab/
 solutio a peccatis nūq̄ debz
 fieri sub conditōe. et ideo po/
 test dici q̄ absoluat simpliciter
 si est absoluendus. sed decla/
 ret q̄ non valebit absolutio.
 nisi adimpleat promissum.
 Buil. Archidiaconus vero
 sup ca. si res. xiiij. q. vi. qui q̄/
 rit vtrum habenti restituere
 debeat haberi respectus ne e/
 geat. Et dicitur videtur q̄ sic. ff.
 de reg. iur. l. in condēnari. ff. d̄
 concess. bo. l. ij. Et sic nota per
 Ber. de solu. c. od oardus. et
 facit ad hoc qd̄ habet. xvi. q.
 ij. quicunq̄. Sed Inno. p̄
 no. in. c. cū tu. extra de vsuris

De restitutōe liber tertius

secus credit fm canones. vt
ibi notat Ala. Ber. 7 Hosti.
q̄ insoliduz tenent detētores
vsuraz 7 nō solū in q̄tū face
re p̄nt. q̄ Hostien. i sū. dicit q̄
q̄ h̄nt f̄stituire paulatī singu
lis mensibz soluat̄ creditoribz
si aliter non p̄nt sine magno
sui detrimento put poterūt l̄
p̄ponant se cum expoliatis.
q̄ si nullā p̄nt inuenire miaz
ap̄d eos absq̄ dilatiōe tūc te
nent̄ satisfacere vel bonis cre
dere. qz pctōz sp̄ ē in mora. ff.
de p̄di. fur. l. in re furtina. ex
tra de symo. c. cum in ecclia.
Multi tenēt dictū p̄cedens
tanq̄ equū. scz qz tenēt solue
re q̄tū p̄nt retēta sibi vite cō/
moda. ar. de cō. dis. v. c. disci/
pulos. extra de fur. c. si quis.
Sed archi. super. p̄. reddere.
eiusdē. c. ibi dicit qz statiz debz
reddere totū qd̄ p̄t. allegās
Tho. ij. ij. q. lxxij. q̄ dicit qz sta
tim fienda ē restō. dictum tñ
Tho. p̄t dicit n̄ eē si sane in
telligat̄ vt ifra dicit̄. ¶ **S**z in
q̄dā sūma d̄f qz q̄ h̄nt restitue
re vsuras 7 male ablata 7 pro
ponūt firmē reddere 7 n̄ p̄nt
statiz. qz nolūt cū familia ege
re vel medicare. 7 tñ incipiūt
iuxta posse satisfacere vtz ta/
les p̄nt absolui 7 cōicari Rñ.

aut sciūt p̄sonas certas aut n̄
7 si sciūt ip̄i habētes male ab
lata. 7 ip̄i etiā q̄bz debent hu
iusmōdi nolūt tutū est qz de cō
scia eoz stent ad terminū ip̄o
rum 7 voluntatem. Si q̄o ta
les nesciūt dāna sibi datar re
uelatio possz eē piculosa illis
q̄ volūt restituere tūc nō ē re
uelandū illis. s; p̄sumēdū qd̄
p̄fessor cām illoz utilit̄ agat.
7 p̄fites intēdat 7 p̄mittat sa
tisfacere q̄ cito p̄t. qz hic hz
locū rati habitio d̄ bono 7 eq̄
7 tūc p̄fites absolui 7 cōicare
p̄t. qz est in via salut̄. Si fo
oīno nesciāt p̄sone q̄bz est re
stitutio fienda. tūc ē liber in
potestate plati vel discreti cō
fessoris dare 7 cōstituere ter
minū p̄fitei sic viderit neces
sitate 7 p̄tritiōez el̄ 7 volūta
tē p̄mptam restituendi. 7 ifra
istū terminū tal̄ p̄t absolui et
cōicari. Itē vbi maior ē p̄tri
tio ibi maior misericōdia 7 venia
est fienda 7 remissio. 7 qz tot̄
mūd̄ fere ē iuolūt̄ in rapis
sic p̄ posse tuo curre p̄ medi
um ne nimia securitas vel re
missio p̄ire faciat q̄s discreta
eq̄tas potat renocare. Itē sp̄
iuriās 7 spoliās vl̄ p̄plices
eoz debēt hūilr̄ postulare ve
niā ab eis q̄s offēderit ne illi

remaneat in rācorez malavo
luntate. Quid autē debeat fa/
cere vxor ⁊ familia raptoris
⁊ vsurarij ⁊ hmōi q̄ n̄ h̄nt ni
si d̄ obligat̄ r̄stōni. habes su
pra i ca. de rapina. §. xij. in fi.
¶ Nota q̄ Ray. ⁊ Hosti. cir/
ca istā materiā r̄stōnis dicūt
Hoc notēt sacerdotēs ⁊ reti/
neāt q̄ fm̄ q̄ maior vel m̄ior
fuerit fraus vel dolus v̄l vio
lencia maior vel minor d̄z eē
discretio iudicantis. ⁊ fm̄ h̄ i
vsuris q̄ fiūt in depositis v̄l di
ctū ē sup̄ l. c. de vsura. q̄ oīno
sunt restituende. tñ q̄ minor
est ibi violentia q̄ in ceteris
poterit confessor etiam cū sci
tur p̄sona cui fienda ē restitū
tio magis moderare tps̄ resti
tuendi retēta sibi vite ⁊ moda
⁊ familie sue. Quidam circa
materiā istā dicūt ⁊ meo iu
dicio satis rōnabilr̄ q̄ in certis
casibz nō tenet̄ q̄s ad statū re/
stitūedū actualr̄. etiā si habz
modū aliquale ad restituēdū
⁊ ab eo cui tenet̄ inuenire nō
possit nec dilatiōez nec remis
siōem. sed subitā velit fieri si
bi r̄stōne. qm̄ vicz ex restitū
tione statim vel statim restitu
endo seq̄ret̄ inde euident̄ vel
pbabile dānū spūale vel tpa/
lenotabile ip̄i⁹ restituens v̄l

alioz. qd̄ p̄ponderaret dāno
ei⁹ q̄ d̄z h̄re ex carētia illi⁹ rei
Pōt autē tale dānūz eē triplex
seu scādaliū notabile vel dam
nū. Periculū mortis. Infa/
mia ḡuis. Periculū notabile
mortal culpe. Rō autē hmōi ē
q̄ sez tal̄ restitutio possit dif/
ferri. qz fm̄ Scotū creditor
q̄ d̄z habere magis d̄z velle ī
hmōi casibz v̄l maximū incō
modū seu dānū ei⁹ q̄ h̄z resti/
tuere euitet̄ in modica restitū
tōis dilatiōe q̄s suū modicuz
incōmodū vel damnū ex ca
rentia ad tps̄ suerei. Et si ob/
ijciatur q̄ restituere ē act⁹ ne
gatiui p̄cepti. qz r̄ducitur seu
explicat̄. p̄ hoc q̄ est non reti/
nere alienū. sed p̄ceptū negati
uū obligat̄ sp̄ ⁊ ad semp. Rñ/
detur fm̄ Sco. q̄ alienū in
iuste ⁊ inuito dño retinere sim
pliciter phibet̄. p̄pterea sēp ⁊
ad sēp isto mō necesse ē saluti
alienuz nō retinere. Sed qm̄
q̄s h̄z voluntatē ⁊ p̄positum
restituendi alienū p̄ tpe oportu
tuno ext̄ic tenet̄ domino rei
volēte. i. velle debēte. Tult̄ at̄
hoc dñs rei ⁊ si non actu eli
cito. tamen actu debito. et ho
nesto. quia velle debet q̄ qui
suum habet retineat quous
q̄ potuerit oportune. Et si

De restitutōe liber tertius

dicat. dñs rei ß agit iuite. 7 qz
nō vult qz p qñtūcūqz tēpus
suū retineat. Dñm fm Sco.
qz dño etiā inordinate volen
re statiz rehabere suū 7 p qñs
ß rectā rōnē nolente primuz
retinere suū. tūc tenens nō est
derentoz iniustus. nā 7 depo
sitū dz redditōne strictissima
reddi cū repetit. vt. L. depōsi
tū. l. fi. 7 tñ inuito dño volun
tate inordinate cum repetit.
vt cum eo malū faciat sibi vl
alteri p̄t retineri. Et Aug. dic
qz multa bona sūt p̄standa in
uitis. dum eoz potius vtili/
tati q̄ voluntati cōsulit. dist.
xl. v. c. 7 q̄ emendat. 7 exēpluz
ponit. xliij. q. iij. ca. ip̄a pie/
tas. de eo. s. q̄ ß voluntatē suā
extrahit ß domo ruitura. qd̄
laudabilr fit. ¶ Est ḡ vn̄ ca/
sus cū imiet ex eius restitutō
ne subita piculū damni incō
pabiliter p̄ualentis dāno qd̄
inde hz creditor ex carētia rei
sue. puta cū ip̄e creditor ipu
gnaret bonū comune 7 hñdo
illam rē seu pecuniā quaz q̄s
de suo retinet magis posset i/
pugnare 7 p̄ualere ß bonum
cōe. Nā tūc fm Richar. i. iij
non tenet illud restituere illi
sed fideliter reseruare. vt resti
tuat sibi vel heredibus suis

qñ ß fieri poterit sine piudi
cio boni cōis. vl d̄positare il
lud ordinando 7 puidēdo qz
tpe suo restituat. Idem vide
tur dñm cū q̄s malevteret re
sua rehabita. puta gladio ad
occidendū se vel alium vl hu
iustmōi. Idem videt dñm cū
ex subita restitutōe ille q̄ resti
tueret rem ablatam p̄ furtum
vel aliud viciū detegeret 7 in
de infamaret. cuz fama sit qd̄
notabilius suba r̄pali. vn̄ ḡui
us reputat p̄ctm̄ detractōis
q̄s furti. ceteri p̄bo fm Tho.
ij. ij. q. lxxij. 7. vi. q. i. deterio/
res. Cū ḡ q̄libet debeat pui
dere p̄servatōi fame sue. ar. xij
q. i. ca. nolo. pōt talis differre
restitutōem vsqz ad tps quo
non dēphendat in crimine 7
infamē si aliter puideri n̄ p̄t.
Idem dñm est cū id qd̄ debz
restitui non possit restitui nisi
faciendo magnas expensas
ad mittendū sibi. qz in remol
tis est creditor. Tunc em̄ qd̄
agendū ē habes sup̄ etiaz eo.
ti. c. iij. Et idem dñm qm̄ mu
lier hz filiū p̄ adulterium ne/
sciēte viro. vel supponit sibi
alienū p̄tū q̄ nutrit de bonis
viri. vel etiā heres dimittit vt
pp̄t̄ filiū. cum teneat mater
talit de omnibus que perci

pit talis fili⁹ bonis. s. putati-
 ui p^{is}. nō tñ d; reuclare fac-
 tū qñ ex h⁹ scqret vel seq. pba-
 bilr posset mors sua vel plis-
 talis. veletia notabil' ifamia
 seu alia gñia scādala s; Ray.
 z Jo. neapol. in quolibet. de
 quo habes sup plene eo. li. ti.
 i. c. d furto. vide ibi. Alius ca-
 sus qñ ex h⁹ mōi rstitutōe pos-
 set seq mors spūalis seu pctm̄
 mortale pbabilr in restitutōe
 vel familia eius. puta restitu-
 endo q̄ habet aliena ad tātaz
 venit paup^{itatem} vel miseri-
 am q̄ n̄ p̄t vinere vel puidere
 filijs suis devictu z vestitu. et
 cū sint alic⁹ nobil' pditionis
 mendicare nimis erubescunt
 ab amicis ad sufficientiā nō
 inueniūt. laborare nesciūt vel
 nō pnt quia puuli vel infirmi
 z sic restituēdo exponit picu-
 lo ip̄e cū familia sua furandi.
 vel pstinēdi filias. vel despe-
 ratōis vbi retinendo qd̄ ha-
 bet alienū cū ip̄o z industria
 sua puideret parce sibi z fami-
 lie sue disponit ad satisfaciē-
 dum paulatim. Hoc sentire
 videt Sco. in. iij. Hen. in q̄
 libet. vi. q. xxiiij. Et idem vi-
 det dōm cum quis habet in-
 strumenta artz sue vñ ex labo-
 re suo gubernat se z suos z yē

dendo vel tradēdo ea vt resti-
 tuat suis creditorib; nō pote-
 rit laborare z inde lucrari. pu-
 ta libros q̄ ad iurispitos z me-
 dicos. ferramenta q̄ ad artifi-
 ces. Laborando aut cū pdic-
 tis vltra sustentatiōez suā po-
 terit in futurū paulatim' satisf-
 facere. Nec credo esse s; h⁹ qd̄
 dicit Tho. ij. q. lxxij. s. q. sta-
 tim restituendū ē alienū sim-
 pliciter. Nō em̄ ita amare s; ba-
 accipiēda sunt dicit lex s; ci-
 uilr. z in sacra scriptura statū-
 d; fieri qd̄ in plūto tpe. vt pz
 Malach. iij. Statim veniet
 ad tēplū zc. z p̄cipue cū ex cā
 ita vrgenti differtur vt dictū
 est. Potest etiam multipl^r ca-
 pi in iure. z non solū pro po-
 tentia facti sed iuris z cōmo-
 ditatis. vt p̄ter. xxij. q. iij. ca-
 faciat in glo. Hec tñ non sūt
 pdicanda neparetur via de-
 tentiōi alienoz ad qd̄ nimis
 psone sūt iclinate. s; cū mag⁹
 discretiōe in psessioe z psiljs
 tractāda. z cū mltis circūstā-
 tijs psiderāda q̄ honestent fa-
 ctū. Ad hoc etiā facit qd̄ dic
 Johā. neapol. in qlibet. ix. q.
 xxij. z Rich. in. iij. z Pet. de
 palu. Item potenti restitue-
 re mala ablata statim q̄ritur.
 vtrum sufficiat relinquere in

De restitutōe liber tertius

testamento vel in instrumēto
q̄ heredes restituant. Rūdet
ad h̄ Jo. neapol. in. ix. q̄libet
q. xxij. q̄ hoc sufficit i duobz
casibz tm̄ q̄ Prim⁹ ē q̄n̄ h̄ns
male ablata credit vere ⁊ pro
certo vl̄ q̄si p̄ certo. q̄ tal̄ retē
tētio n̄ sit p̄ volūtate d̄ni. tal̄
em̄ retentio n̄ ē iniuriosa vl̄ in
iusta. null⁹ em̄ patit̄ iniusticiā
volens. vt d̄f. v. ethicorum

¶ Sc̄ds casus q̄n̄ tal̄ retētio
rei aliene est p̄ volūtate d̄ni.
sz inordinata. puta cū n̄ red/
dit̄ gladi⁹ furioso cū repetit
ip̄m in furia. h̄ em̄ iuste sit. vt
xxij. q. ij. c. ne q̄s. Et sicut h̄ est
q̄n̄ vult rē suā stati h̄re q̄m re
tinēs n̄ p̄t dare sine notabi/
li damno suo. ⁊ cōtra ille cu/
ius est p̄t sine dāno ⁊ incōmo
do carere ad tps. Extra istos
casus n̄ sufficit ad salutē nisi
statim restituat. Rō est. qz de
necessitate salutis ē vitare pec
catū mortale. sed nō solū au/
ferre alienū. sed etiā detentio
rei aliene extra p̄dictos casus
ē mortale. qz p̄ iusticiā qz cuz
faciat iniuriā p̄rio. ⁊ hoc cuz
p̄t restituere. Un̄ n̄ suffic̄ ad
salutē tali relinq̄re in instrum̄
to vel p̄ testam̄tuz q̄ heredes
restituāt. sed de necessitate sa/
lutaris ē statim restituere si p̄t

Sz si ille cui⁹ ē res vl̄ cui ob
ligat n̄ p̄t illa re carere sine in/
cōmodo suo etiā ad tps oprz
q̄ restituat etiā cū maḡicō
modo suo. n̄ sufficeret dimit
tere p̄ testamētū. ¶ Tertius
casus excusans a restōe subi/
ta est. cū ex h̄ imineret piculū
mortis corporalis. Et nota s̄m
Richar. in. iij. d̄f. xv. q̄ si ille
q̄ dānū intulit hz aliqd̄ vltra
necessitatē sustentatiōis natu
re. q̄uis sibi necessariū ad vi
ctū s̄m decentiā sue p̄sone re
stituere tenet. Non em̄ licituz
est de alieno viuere cū secula
ri honore. Si aut̄ nō hz nisi
necessaria ad sustentatiōz na
ture tunc subdistingueduz ē.
quia aut̄ iste q̄ est passus dā
nū nō indiget ad sustentatiōz
nature eo qd̄ ab eo ablatū ē. ⁊
ille q̄ abstulit p̄t retinere ⁊ re/
stituere nō tenetur. qz ex iure
nate licitus est vnicuiqz vsus
possessionis necessarie ad su/
stentatiōez nature. Extrema
em̄ necessitas facit omnia cō
munia. ff. ad. l. rodiam. de ia/
ctu. l. ij. §. cum in eadem. in re
xtu et glosa. Aut indiget ad
sustentationem nature. eo q̄
ablatum est. ⁊ tunc subdistin
guo. quia aut primus. id est
dominus ipsius rei indiget

ista re ad sustentatōz sue natura
 re pulsus fuit necessaria ad sus-
 tentationē nature illi⁹ q̄ ab-
 stulit. aut eodē tpe vterq̄ idi-
 gens fact⁹ ē ista re ad sustēta-
 tiōez sue nature. aut iste q̄ ab-
 stulit factus ē indigēs re ista
 ad sustentatiōez sue nature p̄
 usq̄ iste a q̄ ablata ē. Primo
 mō z secō pōt dici sine p̄iudi-
 cio q̄ iste q̄ abstulit rē istā te-
 neat restituere illi a quo abstu-
 lit. qz nunq̄ facta fuit res illi⁹
 q̄ eā abstulit. s; sp̄ remansit il-
 lius de iure. postq̄ sēm sum in
 statu in q̄ res mea necessaria ē
 mihi ad sustentatōem nature
 nō pōt fieri alteri⁹ me dīcē-
 te. Si tertio mō. tūc ille q̄ ab-
 stulit restituere nō tenet quia
 ab isto tpe q̄ facta est necessa-
 ria sibi acq̄sītū fuit ius in illa
 re illi qui abstulit. Et iō quā-
 vis damnū passus veniat po-
 stea ad statū in q̄ res sibi abla-
 ta eēt sibi necessaria ad sus-
 tentatiōem nature. n̄ ppe h̄ habz
 maius ius i ista re q̄ iste q̄ eā
 abstulit. nisi iste qui eam ab-
 stulit deuenisset ad statum in
 quo amplius res ista non eēt
 sibi necessaria ad sustentatiōz
 nature. Idem p̄ totum. Per.
 de pak. in. iij. z Sco. Ex p̄di-
 ctis hoz patet q̄ tales q̄ h̄nt

restituere z si retineāt sibi qd̄/
 am mō necessaria ad sustenta-
 tiōez sui z familie ad vitādūz
 multa picula anie z corpis q̄
 h̄silt sed possent bonis suis
 cedēdo z oib⁹ se expoliādo p̄
 restōefiēda. qd̄ forte tutius
 esset restituere z in deo cōfide-
 re. etiaz si opteret mendicare
 fm Ray. Ad h̄ nō vidēt tene-
 ri d̄ necessitate salutis. tū n̄ de-
 bent tales laute viuere z pō-
 pose vesti cū familijs. z fili-
 as suas cū magnis dotib; nu-
 ptui tradere. sicut si nō essent
 obligati restōni. sed pce vine-
 re z puas dotes tradere. Et si
 n̄ pnt nobili vl̄ mercatori nu-
 ptui dare debēt artifici et ple-
 beio tradere. z alia supflua re
 secare. Luz multa ḡ prudētia
 h̄ negociū agendū ē. cum ef-
 ficaciter vidēt facere qd̄ pnt
 ad restituendū zin alijs se bñ
 h̄re. z cuz timore dei credo q̄
 pnt absolui z cōicare Qui at
 z de eo qd̄ pnt sp̄ p̄rafināt z
 annuatiz repiunt p̄mittere cō-
 fessoribus restitutionem face-
 re. z postea non faciunt nō vi-
 dentur absoluedi nisi prius
 faciant vel disponant effica-
 citer negocium vt habeat ere-
 cutionē. z mltō min⁹ ei p̄mit-
 ti debz cōio sumi. q̄ tuz dico

De restitutōe liber tertius

spectat ad p̄siliū p̄fessor. Nā
q̄tū ad sacerdotē q̄ h̄z cōica/
re cū ille se i manifestō ad h̄ i/
gerit. q̄d iur̄ habes in ec̄ia p̄
teri. eo. ¶ De vsur̄ r̄ijs at ma/
nifestis quō sit agēdū cū eis i
restitutōe r̄ collatōe sacramē/
toz. habes. s̄. eo. c. de vsuris.
Possent etiā tales petere re/
missionē a creditoribz quā si
sine fraudez sp̄ōte obtinēt nō
ip̄is ampli⁹ obligant. nec eti
am pauperibz illa remissa eis
dare tenent. Nō tñ decēs eēt
vt dices a paup̄e r̄ indigēs
parū a multū indigente pete
ret remissōem. ¶ Querit vtz
ep̄s elapsis tribus vl. iij. xxx
vel. xl. annis possit agere p̄ he
redes vel possessores bonorū
q̄ndam illius q̄ in testamen/
to reliq̄t mille libras soluen/
das nomine vsurarū incerta
rū. cū de extorsione dictaz v/
surarū nō appareat nisi p̄ cō/
fessōz dicti testatoris. Rñdz
Lau. p̄. Fede. q̄ cuz actio q̄
cōpetit ex testamēto vl̄ cōdi/
tio q̄ p̄petit ep̄o p̄. l. nulli. L.
de ep̄i. r̄ cle. sit p̄sonalis r̄ spa
tio. xxx. ānoz claudat p̄ p̄ns
L. de p̄scrip. xxx. vel. xl. anno
rū. iō p̄ heredes bōa fide pos
sidentes. q̄ sp̄ p̄sumit nō com
petit actio ad dictas mille li

bras. nisi p̄bare heredē malā
fidē habuisse r̄ sciuisse vicinū
r̄ crimen defuncti. q̄ cāu d̄z i/
telligi. ca. tua nos. cum si. Et
idē si d̄ extorsione appareat p̄
aliud q̄ p̄ testamentū. Quo
aūt ad possessores bonoz in
q̄s p̄ testatorē vel eius heredē
bona sūt alienata. nō ē aliq̄d
dub iū si possederūt spacio. x
annoz. qz actō p̄sonalis non
p̄petit p̄ successorem singula
rē. vt. l. i. s̄. heres. ff. ad trebel.
Nec obstant p̄mo dicta. l. q̄
actōnes ep̄o p̄petentes durāt
xl. annis. qz intelligit h̄ de ac/
tionibz p̄petentibz ep̄atui vel
ecclesijs collegiatis. sed h̄c n̄
p̄petit actio ep̄o vt ep̄o. sed vt
iconomo r̄ admistratori ho/
norum pauperum. ¶ Querit
tur quid si p̄missō generali
edicto q̄ quicunqz dederit v/
surarum noie aliquid tali ve/
niat infra tot dies r̄c. Si ne
mo veniat. nec etiam aliquaf
vsuras certas vsurarius assi/
gnauerit infra terminum sibi
ad id statutū lataqz est senten
tia p̄ ep̄um declarās illas esse
certas. vtrū vsurarius sit tu
tus si postea appareant p̄so
ne certe quibus est restitutio
fiēda. Federic⁹ d̄ senis sentit
q̄ sic. etiam quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesim. factetur tñ q talibz ppetit remediū ptra ep̄m vel paupes. sed cogita dicit Lau. an sit verū z priūm practica qñ nō ē de terminatū q oīa veniant sub noīe incertoz. hoc est qñ non sit taxatio vere. z fm quantitatē ad quā ascendūt. sed minor. z fm q inter eos quētuz est z de h iudici p cui? snia a/lio nō dato p̄sumitur q stat legitime. An at talis practica sit iuri ssona tuispe vide. P̄d̄o pri tñ sūt ep̄i ad eius obseruatōes. qz p seip̄is incerta ibursant. nec ad illoz volunt restitutionē venire vel teneri. s̄ sit certa taxatio fm p̄uentionez fm q mort̄ est. que tñ an possit de iur̄ fieri videndum est. Querit etiam Archid̄. q si d̄s decedens relinq̄t sibi heredem ex testamento vel ab intestato. z ordinauit qñdaz executorē tñ ad emendā suozuz forefactorz q̄ decedens tempore mortis sue creditoribz tenebatur. z iā termini solutiōis fluxerant. Dicit r̄ndendo q iste executor debita hmōi soluere tenet. z p̄t pueniri. qz elapsis terminis solutiōis cepit inuiriari creditoribz in nō soluendo defūct̄. Ex p̄cepto autem

dñi ē solutiō faciēda. ar. xi. q. i. c. maguū. xxiij. q. vi. ca. tribu tū. qz peccat in termino nō soluēdo. tū qz frangit p̄missum extra de pact̄. ca. i. et. ij. tū q̄a illo elapso inuito dño detinet alienū. ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. z hoc tenent q̄dam. s̄. vt noīe forefactorz hoc cāu veniant debita qz terminus solutiōis tpe mortis elapsus erat z p illis agi posset. Sec̄ de debitis qz termi? n̄ aduenerat Et ita notat spe. in Rubri. q̄/ liter scripta i iudicio p̄ferri. §. nūc h̄o. ¶ De eo h̄o demū cui datū ē aliqd p̄ errorē dicit Jo. de rip̄. in tractatu de p̄ctibus qz in tali datiōe aut est error p̄ sone vel fortune. vel alteri? cōditōis apposite Si p̄mo mō puta intēdo dare petro z do martino. tunc martinus teneatur acceptum restituere v̄l dāti vel illi cui intendebat dare. ar. xxix. q. i. §. i. Si vero error fortune. puta intendo tibi dare vt pauperi et tu es diues. dicitur q sic acceptum teneatur restituere danti vel alicui pauperi. nisi recipiens interrim effectus fuisset pauper. ¶ Si vero sit error alicuius alterius conditionis. Puta si ego credo te esse sanctum.

De restitutōe liber tertius

cū tu n̄ sis. 7 iō dono tibi vel credo te celebraturū missas. iō do tibi. d̄z q̄ si receptori cōstat de p̄cisa int̄tōe dāt̄. s. qz al̄s n̄ daret nisi ista p̄ditio s̄b esset. talis error obligat ad restituendū receptū. aut ad sufficienter supplendum p̄ se v̄l aliū int̄tōem dāt̄. q̄rū rō ē qz cū res in istuz nō transeat. nisi eo mō q̄ vult dans trāsser re si nō existat p̄ditio in ipsuz res non trāssert. Alij aut̄ dicunt q̄ ad talē restitutōez talis error non obligat. nisi ip̄a p̄ditio circa quaz errat eēt cā mortua 7 final talis dātōis. q̄b p̄bāt p̄ sile. Do tibi libras cētū. qz credo te eē amicū meuz. dato q̄ accipiēs n̄ sit amicus me⁹. n̄ obligat ad restitutōez. Si aut̄ amicitia sit cā p̄p̄t quā do tibi cētū libras. s. si sis amicus meus. 7 nisi amicus fueris obligaris ad restitutōez. Ex his p̄z q̄ q̄stor̄es sc̄ti antonij vel alij q̄cunq̄ nullo mō p̄nt sibi retinere ea q̄ illis paup̄ibz vel loc̄s p̄ q̄b petūt dant. qz h̄ ē error p̄sone. Clericū qz null⁹ tenet p̄p̄rijs stipēdijs militare. ne causas alioz agere ad suas expensas dico q̄ tales p̄nt vivere sup̄ q̄ stus q̄s faciūt. 7 p̄t eis mo-

deratū salariū dari. Decille. Illa s̄o que dant̄ eis ex mendacijs eoz q̄stor̄. v̄ic̄z qz asserūt q̄ dicēt multe misse p̄ dāt̄ibz. v̄l habebūt talē indulgētiā. vel absoluent̄ avot̄is eoz vel a casibz reservatis. vel q̄b fient lectisternia in hospitali debmōi. p̄ q̄b illi dāt̄ al̄s nō daturi. cū nec talia fiunt v̄l vera sūt. totū ē rapina. 7 restitui d̄nt dantibz ea. vel paup̄ibus erogari. ar. xiiij. q. v. c. nō sane

*Finit libellus de restituti
onibz fratris Antonini archi
episcopi Florentini. in q̄ dis
fusa tractat̄ de hac materia.*

Tabula

Accipitta

i bula materiaz q̄ in h
tractatu continēt. Qui
qdem tractatus sub se continet
tres libros. Prim⁹ ē de p̄fes
sore. Scōs d̄ interrogatorijs
in p̄fessione faciendis. Tertius
de restitutiōe. Prim⁹ deniqz
liber dividit̄ in tres partes.
Quaruz p̄ma est de p̄tate seu
autoritate cōfessoris. ⁊ habet
xy capitula.

De p̄tate seu autoritate cō/
fessoris. ⁊ q̄s possit vel n̄ pos
sit audire confessiōes. Capi
tulū p̄mū. Folio. i.

De ordinario p̄fessore q̄ ad
ecclesiasticas p̄sonas ⁊ clericos
capl'm. ij. Fo. i.

De cardinalibz. Fo. ij.

De p̄riarchis ⁊ alijs. fo. ij.

Abbatissa q̄d possit in spū
alibus. Fo. iij.

Cui debeāt laici ordinarie
p̄fiteri. capl'm. iij. Fo. iij.

Casus octo in q̄b⁹ p̄t q̄s al
teri p̄fiteri q̄s p̄p̄o sacerdoti si
ne cōl'nia. ca. iij. Fo. iij.

Quis possit p̄mittere ⁊ q̄s
nō audientiam confessionuz.
Capl'm. v. Fo. vi

Quō ⁊ q̄n curat⁹ vel p̄sby
ter parochial' possit dare vl' de
negare l'nia alteri p̄fitendi

subito si petat illam. Capitu
lum. vi. Fo. vij.

De religiosis q̄ n̄ p̄nt audi
re confessiones sine l'nia p̄lati
sui. Ca. vij. Fo. vij.

De p̄tate audiēdi p̄fessiōes
attributa fratribz p̄dicatori
bus et minoribz a iure p̄ter
cle. dudū. §. ij. d̄ sepul. quō fie
ri possit quō exponit. Capi
tulū. vij. Fo. vij.

De effectibz q̄ sequūt̄ ex cō/
missione audiētie confessiōis
alteri facte. ca. ix. Fo. ix.

Differentia inter s̄fres p̄fē
tatos fm̄ formam cle. dudū.
⁊ differentia iter sacerdotes cu
ratos. ca. x. Fo. x.

De casibz multiplicibz ep̄o
reservatis. de q̄bus agit̄ in fi
ne cle. dudū. de sepul. Capi
tulū. xi. Fo. xi.

De sacerdote q̄ absolvit̄ ali
quē a casu a quo nō p̄t absol
vere. Ca. xij. Fo. xij.

An in generali p̄fessione cō
tineat̄ sp̄ealis. ca. xij. fo. xij.

Quid possint penitentiarij
curie romane. ca. xij. fo. xij.

Quid fiendū q̄n p̄fessor nō
intelligit penitentem. capitu
lum. xv. Fo. xij.

Finiūt̄ capitula p̄me par
tis libri p̄mi.

Tabula

Incipit tabu

la septem libri hmi q̄ erit d̄
scia cōfessoris. Et h̄z q̄n̄. s̄
Folio. xiiij.

Q̄ duplex ē clavis ordinis.
sc̄z sc̄ie z pot̄tie. s̄. i. fol. xiiij.
Quāta scia req̄ratur in cōfesso
re. s̄. ij. Fo. xiiij.

An cōfessor teneatur sc̄ie. an
pct̄a in cōfessione audita sint
mortalia vel venialia. s̄. iij. fo
lio. xv.

Q̄ iteranda est cōfessio in sex
calibus. s̄. iij. Fo. xv.

An valeat cōfessio ab incon
trito facta. vt eam iterare non
opteat. s̄. v. Fo. xvij.

De attritione z contritione.
Folio. xvij.

Sedecim conditiones que
requiruntur in omni bona cō
fessione fienda. Fo. xix.

Finiunt. s̄. secunde partis
libri primi.

Incipit tabu

la tertie pt̄is libri hmi que erit
de bonitate confessoris. z ha
bet. s̄. decem.

Qualiter cōfessor debet habe
re duo. s̄. timorem dei et zeluz
animarū. s̄. i. Fo. xx.

Duo debet habere cōfessor bo
nus. fo. xx.

Quō se habere d̄beat cōfessor
erga penitentem z de q̄bus i
terrogandum. z ibi p̄sus de
cem p̄ceptorum decalogi. et
versus septem peccatorum mor
talium. s̄. ij. Fo. xxi.

Quo ordine fieri debeant in
terrogationes. z de q̄bus. fo. xxi
In interrogatōnibz fiendis
tria debent obseruari. fo. xxi.
De circūstantijs pct̄oz. z ibi
p̄sus eaz. s̄. iij. Fo. xxij.

Circūstantie pct̄ozum p̄fitē
de sunt in multiplici genere.
Ibidem.

Circūstantie que trahūt pec
catum ad aliud genus sūt cō
fitende. Fo. xxij.

Peccatum cōmissum die fe
sto trahitur ad circūstantiaz
aliam. Ibidem.

Peccatum diuiditur in tria.
Folio. xxij.

Regule q̄nqz ad cognoscen
dum peccatum mortale a ve
niali. Fo. xxij.

Que debeat seruare z sc̄ie cō
fessor vtilia z necessaria i ip
so exercitio confessionis. s̄. q̄r
tus. Fo. xxv.

Quō se habere d̄beat cōfessor
audiēdo mulieres. ibidē.
Qualis et quanta debeat in

Tabula

iungi satisfactio seu penitentiā a cōfessore penitenti. §. qñtus.

Ibidem.
Qualiter se hñe dbeat p̄fessor penitentiā iniungēdo penitentibz.

Fo. xxvi.
Cōtraria p̄niā debz imponi delicto.

Fo. xxvi.
Pro peccato occulto nō debet dari manifesta penitentiā.

Folio. xxvii.
Memoriale dicendum penitenti circa penitentiā faciendam.

Ibidem.
Quid fiendū quādo penitēs nō confitetur aliqđ peccatum mortale quod p̄fessor nonit esse in eo.

Ibidem.
Sacerdos d̄r soluere vel ligare triplr. ⁊ de mō ⁊ forma absoluendi. §. vi.

Fo. xxviiij.
Forma verborū absoluendi penitentē.

Ibidem.
Forma ⁊ vis ⁊ boz q̄ req̄rūt in absolutōe

Fo. xxviiij.
Forma absolutōnis ab oibz censuris ⁊ penis. tā a iure q̄ ab homielatis.

Ibidem.
Quid fiendū quādo p̄fessor absoluit penitentē de quo nō debuit.

Fo. xxix.
Quid de p̄fessore q̄ nō intelligit penitentē.

Ibidem.
An penitēs teneat iterare penitentiā ei iniunctāz i p̄ctō mor

tali factā in toto vel in pte. et an dicta p̄niā taliter facta ei valeat in foro militantis ecclesie. §. septimus. **Fo. xxix.**
Remedium tutius siue consilium dandum penitenti q̄līter p̄ficere debeat penitentiā sibi iniunctam. ⁊ que penitentiā debeat sibi dari securior. **Folio. xxxi.**

De relatione confessionis. §. octauus.

Ibidem.
P̄niā confessoris confessionem reuelantis.

Fo. xxxij.
Qui teneant ad sigillū p̄fessionis. §. nonus. **Fo. xxxiiij.**

Ad que se extendat sigillū confessionis. §. si. **Ibidem.**
Quid fiendū quando cōfessor indiget consilio sup aliqđ casu.

Fo. xxxv.
Finiunt. §. tertie p̄tis et p̄sequens tractatus iste d̄ cōfessore.

Incipiunt ex
cōmunicaciones sedi aplice reseruate tam a iure q̄ p̄ p̄celsum siue per extranagantes breuiter recollecte per ordinē deinde sequuntur ex cōdicaciones reseruate episcopis vniuscuiusq̄ dyoceph. **Fo. xxxv.**

Tabula

Excoicatioes papales pcer
nentes religiosos ⁊ religio/
sas. Fo. xxxvi.

Excoicationes epis ex iu/
rereseruate. Fo. xxxvii

Incipit tabu

la sup interrogatorio.

Interrogatoriū qd est sedes
liber hui⁹ opis in ordine di/
stinguif in tres ptes pncipa
les. quarum pma est de inter/
rogationibz fiendis a confes/
sore fm ordine; decē pcepto/
rum decalogi. Et habet capi/
tula. xliij. Fo. xliij.

Primū pceptum pnet tria
capitula. Ibidem.

De votis. c. i. Ibidem

De votitrāgressiōe. Ibidem.

De supstitiōibz. ca. ij. Ibidem.

De incātarōibz. Ibidem.

De adoratiōe creaturarum.
Folio. xliij.

De diuinatiōibz. Fo. xliij

De arte notozia. Ibidem.

De cōstellatiōibz Ibidem.

De sortibz. Fo. xliij.

De incantationibus. Ibidem

De breuibz. Ibidem

De obseruatiōe tēpor. Ibidem.

De somnijs. Ibidem.

De blasphemia dei ⁊ scōrūz
multiplici. Cap. ij. Ibidem.

Scdm pceptū habet ca/
pitula duo. Fo. xliij.

De piurio. ca. i. Ibidem

De adiuratiōe. ca. ij. Ibidem.

Tertiū pceptum habet ca/
pitula duo. Fo. xlv.

De obseruatiōe festozū. capi/
tulum. i. Ibidem

De auditōe misse diebz domi/
nicis ⁊ festiuis. Ibidem.

De obseruatiōe ieiunioz.
capl'm. ij. Ibidem

Quartuz pceptum pnet
duo capitula. Fo. xlvj.

De honore pentū. ca. i. Ibidem.

De gubernatiōe familie. capi/
tulū. ij. Ibidem.

Quintū pceptū habet vni
cū capitulum

De homicidio triplici. f. coz/
de ore et ope. ca. i. Fo. xlvij.

Sextū pceptū bz vnicuz
capl'm. Fo. xlvij.

De luxuria actuali ⁊ ei⁹ spe/
ciebz. c. i. Ibidem.

Nonū pceptum bz vnum
capitulum.

De luxuria mēali ⁊ eius spe/
ciebus. ca. i. Fo. xlvij.

Septimū pceptum habz
capitula octo.

De vsurpatiōe rei aliene mul/
tiplici. ca. i. Ibidem

Circa vsuram. Ibidem

De soccedis aīaliū Ibidem

Tabula

De veditōe ad terminū. fo. l.	De symonia. Ca. i. Ibidē.
De cambijs Ibidē	De pōitiōe. ca. ij. Ibidē
De mutuātibz sub spe. ibidē.	De acceptione personarum.
De accipiētibz ad vsurā. fo. l.	Cap. iij. Fo. lvi.
De facientibz statuta in fauo rem vsurarioz Ibidem	De turpi lucro. Ca. iij. ibidē
De emptōe impstitorz locozū z mōtiū. ca. ij. Ibidem.	De ludo multiplici. Cap. v.
De fraudulētia q̄ mltis mo dis p̄mittit ca. iij. Ibidē	Ibidem.
De falsificatōe. ca. iij. fo. li.	De inq̄tudine. ca. vi fo. lvij.
De iniusticia q̄ fit i iudicio.	De inhūanitate retinendi te/ naciter. ca. vij. Ibidem.
Caplm. v. Ibidēz.	De auaricia amandi res ior/ dinate. ca. vij. Ibidē
De furto. Ca. vi. Ibidē	De pdigalitate ōria auaricie cap. ix. Ibidem.
De sacrilegio qd̄ p̄mittit cir/ ca res sacras. Ca. vij. fol. liij.	De inuidia titulus sc̄ds. z bz cap. iij. Ca. i. fo. lvij.
De rapina violēta. Ca. viij.	De odio z filiabz iuidie. Ca/ pitulū sc̄dm. Ibidē.
Ibidem.	De susurratōe. ca. iij. ibidē.
Decimū p̄ceptum bz capi tulum vnū.	De exultatiōe in aduersis. ca pi. iij Ibidē
De d̄siderio h̄ndi res alienas	De tristicia in p̄speris. ibidē
Cap. i. Fo. liij.	De ira titulus. iij. z habet capitula duo. Fo. lvij
De octauū p̄ceptuz habz ca/ pitula duo.	De ira ipsa. caplm. ibidem.
De mendacio. ca. i. fo. liiij.	De filiabz ire. scz indignatōe. Ca. ij. Fo. lix.
De detractōe. ca. ij. ibidē	De timore mentis. ibidem.
Finit tabula sup p̄ma pte interrogatorij.	De clamore. Ibidem
Incipit tabu	De p̄tumeia Ibidē.
la sc̄de p̄tis interrogatorij q̄ est	De blasphemia z maledictōe creaturarū. Fo. lix.
d̄ septē vicijz capitalibz. z di stinguif in octo titulos.	De rixa. Ibidēz.
De auaricia titulus p̄mus	De seditione. Ibidem.
z bz capla. ix. Fo. lv.	De bello. Ibidē

Tabula

De accidia titul ⁹ q ^{ri} . 7 hz	capitula tria.	ibidez.
capitula qnqz.	fo. lxx.	De gula ipa. Caplm. i. ibid.
De accidia ipa. cap. i. ibid.		De ebrietate. Ca. ij. fol. lxxij.
De filiabo accidie. ca. ij. fo. lx.		De insensibilitate. ibidez
De desperatione fo. lx.		De filiabo gule. 7 pmo de be-
De malicia. ibidem		betudine. Ca. iij. fo. lxxij
De pusillanimitate. ibidem:		De loquacitate. Ibidem.
De rancore. ibidem.		De scurrilitate. ibidem.
De ociositate que pcedit ex te		De inepta leticia. ibidez.
dio. fo. lx.		De choreis. ibidem.
De torpore seu pigricia bene		De immudicia seu pollutioe
opandi. ibid		pcurata. fol. lxxij.
De euagatoe metis. ibidem.		De luxuria titul ⁹ septim ⁹ . 7
De negligentia seu tepiditate		hz capla duo.
Folio. lxi.		De luxuria 7 p ^{ri} ncipibz ad ip
De negligentia p ^{re} ssiois. ca/		sam. Cap. i. fo. lxxij.
pitulu. iij. Ibidem		De dlectatoe morosa. fo. lxxv
De negligentia circa coionez		De filiabo luxurie. c. ij. ibid.
Cap. v. fo. lxi.		De cecitate metis. ibidem
De inani glia titulus qntus		De p ^{re} cipitaoe. ibidem.
7 hz tria capitula. fo. lxxij.		De inco ⁿ sideratoe. ibid.
De inani glia ipa. ca. i. ibidem		De inco ⁿ stantia. fo. lxxv.
De imodestia ornatus. ca. ij.		De amore sui. ibid.
Ibidem.		De odio dei. ibidem.
De filiabo inanis glie. 7 pmo		De amore vite p ^{ri} ncipio. ibidez.
d ^o hypocrissi. Ca. iij. fo. lxxij.		De horrore facti seculi. ibid.
De iactantia fo. lxxij		De supbia titul ⁹ octau ⁹ . 7 hz
De ironia. Ibidem.		duo capitula.
De p ^{re} ntione. Ibid.		De supbia ipa. ca. i. fo. lxxv
De discordia. Ibid		De filiabo supbie. 7 pmo d ^o de
De p ^{re} inacia. fo. lxxij.		risione. Cap. ij. ibidem
De singularitate nouitatum.		De ambitoe ibidem
Ibidem.		De p ^{re} suptoe fo. lxxvi.
De inobedientia ibidem		De temeraria iudicatioe. ibid
De gula titulus sext ⁹ . 7 hz		De curiositate. ibid

Tabula

De ingratitude	ibidem.	ne quā faciūt medici interrogā
De scandalo	ibidē	dū est put babes. s. lxxvij.
De adulatione	ibidez.	De mercatoribz cāpsoribz z
De blasphemia in spiritum/ sanctū	fo. lxxvij	psenetis. Cap. vij. z habet. s.
De scismate	ibidē	xvij.
De infidelitate paganorum z hereticorum.	ibidem	fo. lxxvij
Finit tabula scde ptis in/ terrogatorij.		De artificibz z mechanicis.
I ncipit tabu		ca. vij. z hz. s. xvi. fo. lxxvij.
lartie ptis interrogatorij q̄ est		De lanificibz.
de statibz q̄ continet capitula		De setariolo.
xvij.	fo. lxxvij	fo. lxxix.
Ad piugatos. ca. i. z habz. s.		De tabnario z hospite. lxxix.
xvij.	fo. lxxvij.	De macellario
De actu infimōij. z pctis cō/ missis in eo.	fo. lxxix.	fo. lxxix.
Interrogatiōes fiende circa		De pistore
piugatos.	fo. lxx.	fo. ibidē
De pncipibz rectoribz z ba/ ronibz. Cap. ij. z habet. s. lv.		De futozepannoz
fo. lxxi.		ibidem
De iudicibz seu q̄buscūqz ha/ benibus auctoritatem. ca. iij.		De aurificibz
z hz. s. xix	fo. lxxij	ibidez.
De advocatis pcuratoribz et notarijs. Cap. l. iij. z hz. s.		De cerdonibus
xij.	fo. lxxij	ibidem
De doctoribz z scholaribz. c.		De fabricis
v. z hz. s. xv.	fo. lxxvi.	ibidem
De medicis z aromatarijs. c.		De locatoribz egrū
vi. z hz. s. r.	fo. lxxvij.	ibidez.
De emulatiōe z detractōe		De histrionibus
		ibidē
		De citbarizantibz
		ibidem
		De seruatoribz z laboratoribz
		Ibidem
		De rusticis z agricolis. Ca.
		xi. z hz. s. xi.
		ibidem
		De pueris z puell. ca. x. fo. lxxx
		De clericis in cōi. ca. xi. z hz. s.
		xxvi
		Ibidem
		De bñficijs z canonicis. ca.
		xij. et hz. s. xliij.
		fo. lxxxij
		De religiosis mascul' z femi/ nis. Cap. l. xij. et hz. s. xxxv
		Folio. lxxxv.
		De voto paupertatis
		ibidē
		De voto castitatis
		fo. lxxxvi
		De voto obediētie
		lxxxvi
		De officio diuino
		fo. Ibidē

Tabula

De exercitio. Fo. lxxxvii

De orōe et p̄fessione. f. lxxxviii.

De amore parentū. Ibid.

De p̄latis in cōi. Ca. xv. et
h3. §. xv. fo. lxxxix.

De ep̄is et p̄latis superioribz
Ca. xiiij. et h3. §. xxiij. fo. xci.

De iudicando in foro contē/
tioso. fo. xciiij.

De absolutōe et p̄nē iniunc/
tione. ca. xvi. Fo. xcvi

De p̄nā iniūgēda penitenti.
Folio. xcvi.

De infirmis et q̄d agendū sit
erga eos. ca. xvij Fo. xcviij

Forma absolutōis ī ar/
ticulo mortis. fo. xcviij.

Forma absolutōis ab ex/
cōicatioe minori. Fo. xcviij.

Forma absolutōis a pec/
cat̄ minoris excōicatio. xcviij.

Forma sacramenti baptis/
matis. Fo. xcix.

Forma confirmatiōis seu
chr̄ismatis. Ibidem.

Forma absoluendi a pec/
catis. Ibidem.

Forma extreme vnctiōis
Ibidem.

Forma p̄secrationis cor/
poris chr̄isti. Ibidem.

Forma consecrationis sā/
guinis chr̄isti. Ibidem.

Forma ordinū minoruz.
scz forma ostiarij. Ibidem.

Forma lectoratus. Ibi.

Forma exorcistat̄. Ibidem.

Forma acoliratus. Fo. c.

Forma subdyaconat̄. fol. c.

Forma dyaconat̄. fo. c.

Forma p̄sbyteratus. Ibidem.

Forma sacramenti matrimo/
nij. Ibidem.

Finis tabula sup̄ tertia p/
te interrogatorij.

Incipit tabu

la sup̄ tractatu de restitutiōi
bus qui in h̄ libro seu ope ter/
tio loco ponit̄. de quo p̄z i se/
cūda pte summe de vicij ca/
pitalibus eiusdem frat̄s An/
thonij. ti. ij. per torum.

¶ Caplm̄ p̄mū de restitutiōi
bus in genere. in quo ponun/
tur viginti manus rapientiū
quarum quilibet habet quōz
digitos seu modos. et sic sūt
centum modi in quibus sit
restitutio vel erogatio fo. c.

Prima manus feneratoria.
Ibidem.

Secunda man̄ raptor̄ia. fo. ci.

Tertia man̄ furator̄ia. ibid.

Quarta man̄ bellator̄ia. cii.

Quinta manus damnifica/
tor̄ia. Ibidem.

Sexta manus p̄cipator̄ia.
Fo. ciiij.

Septima man̄ sacrilega. ibid.

Tabula

Octava manus iniuste iudicatoria.

Ibidem.

Nonam manus in iudicio iuste assistoria.

Fo. ciiij.

Decima manus fraudatoria.

Ibidem.

Undecima manus falsificatoria.

ibidē.

Duodecima manus proditoria.

Fo. cv.

Tredecima manus symoniaea.

Fo. cv.

Quartadecima manus imparatoria.

Ibidem.

Quintadecima manus luforia.

Fo. cvi.

Sextadecima manus locationis et conductionis viciatoria.

Fo. cvi.

Decima septima manus turpiter lucrativa.

Ibidem.

Decima octava manus detractionaria.

Fo. cvi.

Decima nona manus personalesoria.

Fo. cvij.

Uigesima manus aiarum predatoria.

Fo. cvij.

Incipit capitulum

secundum de restitutionibus in quibus ostendit quid quantum quibus et quibus ordine sit restituendum. et habet quattuor. §.

Primum. §. est de danno quod

infertur homini quo ad animas auferendo ei fructus infusas et morales. quod contingit fieri quattuor modis. Fo. cvij.

Secundus. §. est de danno quod infertur homini quod ad corpus inferendo ei lesiones corporales. quod etiam contingit fieri quattuor modis. Fo. cix.

Tertius. §. est de danno quod infertur homini quo ad famam et honorem per vituperationes verbales. quod etiam fit quattuor modis. Fo. cx.

Quartus. §. est de danno quod infertur homini quod ad substantiam temporalem per primum ad restitutionem male ablatorum certorum et incertorum. Fo. cxij.

An clerici teneant restituere fructus voluptuose consumptos. Fo. cxij.

Capitulum tertium ubi fienda est restitutio. Fo. cxij.

An fideiussor possit repetere a debitore usuram pro eo solutas. Fo. cxv.

Capitulum quartum per quos fieri debeat restitutio. Et primo de restitutione incertorum. Folio. cxvi.

Quantum ad secundum per quos fieri debet restitutio incertorum. Fo. cxvij.

De damnis datis tepe guer

Tabula

rarium. Fo. cxviii
De tutorum et curatorum vel ne
gociorum gestorum restitu-
tione. Fo. cxix.

Capitulum quintum cui sien-
da est restitutio. Fo. cxx.

De illicite acquisitis secundo
modo. Ibidem

De illicite acquisitis per lu-
dum. Fo. cxxij.

Capitulum sextum. Cur sit fi-
enda restitutio. Fol. cxxij.

Capitulum septimum de mo-
do restituendi seu ordie. Fo/
lio. cxxix.

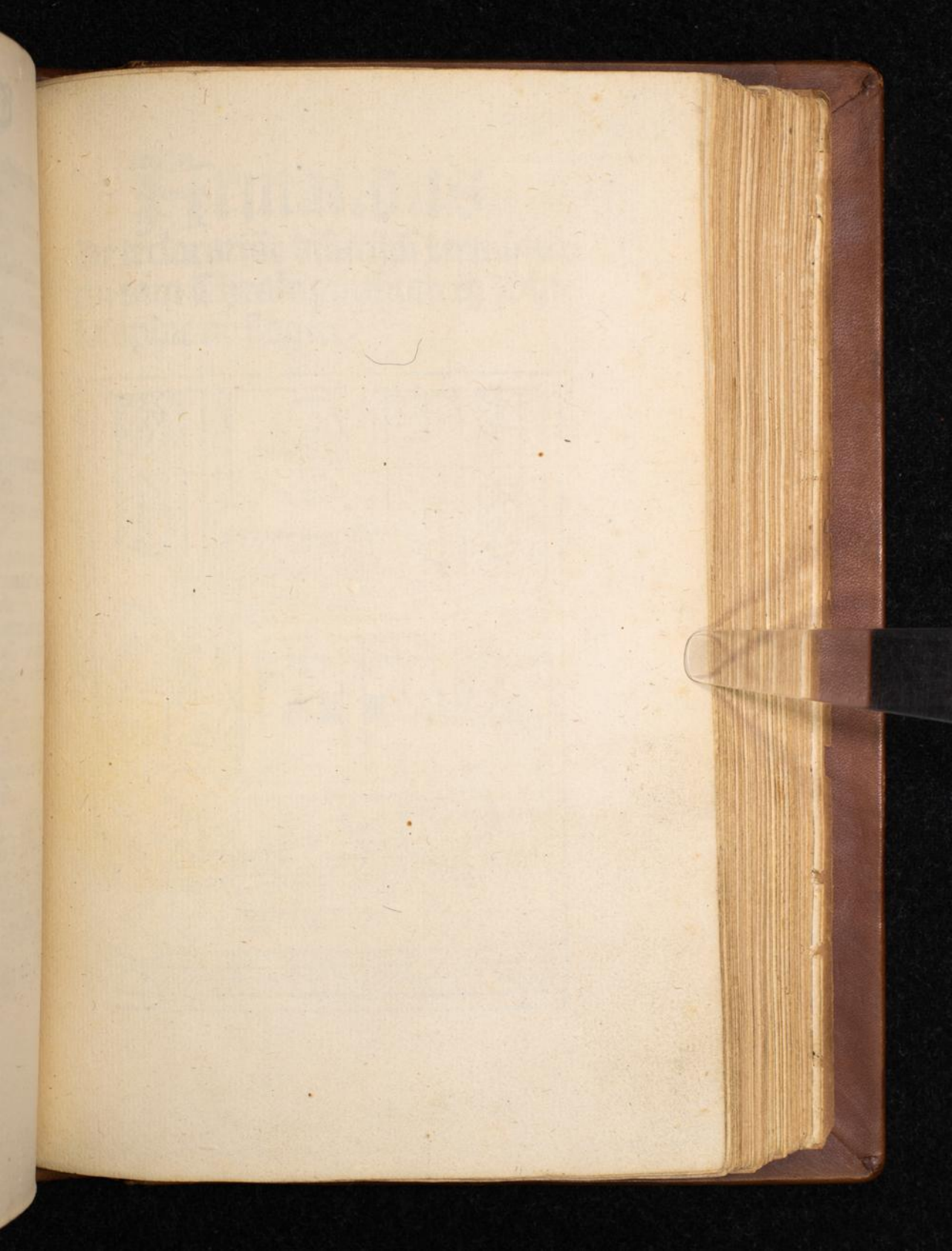
De restitōne certoz. Fo. cxxx.

Quō fieri debeat restitutō vx-
oris concipientis p adulteri-
um. Fo. cxxxij.

Capitulum octauū. s. qñ
fieri debeat restitutio. Folio
cxxxvi.

Utilissima confessio sum-
mula a reuerēdissimo in chri-
sto patre ac domino. domino
Antonino archiepo Floren-
tino edita. Argentine impressa
p Martinū Flach. Anno do-
mini. D. cccc. xcix. Finit fe-
liciter.

Ar
clarac
m Ch
pige ar

Octava
 catatoria.
 Nonna
 ste assisto
 Decima
 Ibidem
 Undecim
 toria.
 Duodec
 toria.
 Tredecim
 ca.
 Quarta
 ditoria
 Quinta
 ria.
 Sextad
 tionis r
 toria.
 Decima
 piter luc
 Decima
 etoria.
 Decima
 leforia.
 Uigesim
 datoria

In
 tulū scō
 oñdit d
 dine sit r
 quattuor
 Prim

no ad aiaz
 ces infulas
 tingit fieri
 Fo. cviiij.
 dāno qd in
 corpus in/
 orpales. qd
 i quattuor
 Fo. cix.
 dāno qd in/
 o ad famaz
 operatiōes
 iā fit quat
 Fo. cx.
 de dāno q
 d substātiā
 d restitūōz
 certozum r
 Fo. cxij.
 r restituere
 ose consum/
 Fo. cxiiij.
 vbi fienda
 Fo. cxiiij
 sic repetere
 p eo solu/
 Fo. cxv
 p quos fier
 o. Et hmo
 certozum.

 m per quos
 tio incerto/
 Fo. cxviiij.
 s tepe guer